

Jaarverslag 2023 ➤

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	7	
1. Voorwoord	9	
2. Kerncijfers	14	
3. Karakteristieken van het pensioenfonds	19	
3.1 Profiel	19	
3.2 Kringen binnen Centraal Beheer APF	20	
3.3 Organisatie	21	
4. Governance, Risicobeheersing en Compliance	28	
4.1 Governance	28	
4.2 Risicobeheersing	30	
4.3 Compliance	36	
4.4 Toezichthouders DNB en AFM	40	
4.5 Ontwikkelingen en naleving wet- en regelgeving	41	
5. Communicatie	46	
5.1 Ons communicatiebeleid	46	
5.2 Stakeholders actief informeren over belangrijke ontwikkelingen	46	
5.3 Communicatie met belanghebbendenorganen	47	
5.4 Klanttevredenheidsonderzoek	48	
6. Vermogensbeheer	50	
6.1 Beleggingsbeleid	50	
6.2 Investment beliefs	51	
6.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)	52	
6.4 Strategische Mix en Rendement	55	
6.5 Beleggingsomgeving	58	
6.6 Vooruitblik 2024	66	
6.7 Beheerkosten van het fonds	67	
7. Verslag over boekjaar en vooruitzichten	70	
7.1 Ontwikkelingen in 2023	70	
7.2 Markontwikkeling	70	
7.3 Toekomstverwachtingen	71	
7.4 Weerstandsvermogen	72	
7.5 Gebeurtenissen na balansdatum	72	
8. Verslag Kring DC	75	
8.1 Kerncijfers	75	
8.2 Pensioenparagraaf	78	
8.3 Financiële paragraaf	83	
8.4 Vermogensbeheer	85	
8.5 Actuariële paragraaf	87	
8.6 Risicoparagraaf	91	
8.7 Terugblik 2023	93	
8.8 Gebeurtenissen na balansdatum	94	
8.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan	94	
9. Verslag Kring DB Premie	98	
9.1 Kerncijfers	98	
9.2 Pensioenparagraaf	101	
9.3 Financiële paragraaf	103	
9.4 Vermogensbeheer	104	

9.5 Actuariële paragraaf	106	12. Verslag Kring DB Evenwicht	151
9.6 Risicoparagraaf	110	12.1 Kerncijfers	151
9.7 Terugblik 2023	112	12.2 Pensioenparagraaf	154
9.8 Gebeurtenissen na balansdatum	113	12.3 Financiële paragraaf	156
9.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan	113	12.4 Vermogensbeheer	158
10. Verslag Kring DB Stabiliteit	115	12.5 Actuariële paragraaf	159
10.1 Kerncijfers	115	12.6 Risicoparagraaf	162
10.2 Pensioenparagraaf	118	12.7 Terugblik 2023	164
10.3 Financiële paragraaf	122	12.8 Gebeurtenissen na balansdatum	164
10.4 Vermogensbeheer	123	12.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	165
10.5 Actuariële paragraaf	125	13. Verslag Pensioenfondsenkring 1	170
10.6 Risicoparagraaf	129	13.1 Kerncijfers	170
10.7 Terugblik 2023	131	13.2 Pensioenparagraaf	173
10.8 Gebeurtenissen na balansdatum	132	13.3 Financiële paragraaf	175
10.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan	132	13.4 Vermogensbeheer	177
11. Verslag Kring DB Koopkracht	134	13.5 Actuariële paragraaf	178
11.1 Kerncijfers	134	13.6 Risicoparagraaf	182
11.2 Pensioenparagraaf	137	13.7 Terugblik 2023	183
11.3 Financiële paragraaf	139	13.8 Gebeurtenissen na balansdatum	184
11.4 Vermogensbeheer	140	13.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	185
11.5 Actuariële paragraaf	142	14. Verslag Kring RBS	188
11.6 Risicoparagraaf	146	14.1 Kerncijfers	188
11.7 Terugblik 2023	148	14.2 Pensioenparagraaf	191
11.8 Gebeurtenissen na balansdatum	149	14.3 Financiële paragraaf	193
11.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan	149	14.4 Vermogensbeheer	195

14.5 Actuariële paragraaf	196
14.6 Risicoparagraaf	199
14.7 Terugblik 2023	201
14.8 Gebeurtenissen na balansdatum	201
14.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	201
15. Verslag Kring Bavaria	206
15.1 Kerncijfers	207
15.2 Pensioenparagraaf	209
15.3 Financiële paragraaf	212
15.4 Vermogensbeheer	214
15.5 Actuariële paragraaf	216
15.6 Risicoparagraaf	219
15.7 Terugblik 2023	220
15.8 Gebeurtenissen na balansdatum	222
15.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	222
16. Verslag Kring Sligro Food Group	226
16.1 Kerncijfers	227
16.2 Pensioenparagraaf	229
16.3 Financiële paragraaf	232
16.4 Vermogensbeheer	234
16.5 Actuariële paragraaf	236
16.6 Risicoparagraaf	241
16.7 Terugblik 2023	242
16.8 Gebeurtenissen na balansdatum	244
16.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	244

17. Verslag Kring Chemours	247
17.1 Kerncijfers	247
17.2 Pensioenparagraaf	250
17.3 Financiële paragraaf	254
17.4 Vermogensbeheer	256
17.5 Actuariële paragraaf	257
17.6 Risicoparagraaf	261
17.7 Terugblik 2023	263
17.8 Gebeurtenissen na balansdatum	264
17.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	264
18. Verslag Kring equensWorldline	268
18.1 Kerncijfers	268
18.2 Pensioenparagraaf	271
18.3 Financiële paragraaf	275
18.4 Vermogensbeheer	277
18.5 Actuariële paragraaf	278
18.6 Risicoparagraaf	282
18.7 Terugblik 2023	284
18.8 Gebeurtenissen na balansdatum	285
18.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	285
19. Verslag Kring HPE	288
19.1 Kerncijfers	289
19.2 Pensioenparagraaf	291
19.3 Financiële paragraaf	295
19.4 Vermogensbeheer	297

19.5 Actuariële paragraaf	299
19.6 Risicoparagraaf	303
19.7 Terugblik 2023	304
19.8 Gebeurtenissen na balansdatum	305
19.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	306
20. Verslag Kring HPNL	309
20.1 Kerncijfers	310
20.2 Pensioenparagraaf	312
20.3 Financiële paragraaf	317
20.4 Vermogensbeheer	318
20.5 Actuariële paragraaf	320
20.6 Risicoparagraaf	324
20.7 Terugblik 2023	326
20.8 Gebeurtenissen na balansdatum	327
20.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	327
21. Verslag Kring ESN	330
21.1 Kerncijfers	330
21.2 Pensioenparagraaf	333
21.3 Financiële paragraaf	337
21.4 Vermogensbeheer	339
21.5 Actuariële paragraaf	341
21.6 Risicoparagraaf	345
21.7 Terugblik 2023	347
21.8 Gebeurtenissen na balansdatum	348
21.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	348

22. Verslag Kring Deutsche Bank NL	351
22.1 Kerncijfers	351
22.2 Pensioenparagraaf	354
22.3 Financiële paragraaf	358
22.4 Vermogensbeheer	359
22.5 Actuariële paragraaf	360
22.6 Risicoparagraaf	365
22.7 Terugblik 2023	367
22.8 Gebeurtenissen na balansdatum	367
22.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan	367
23. Ondertekening bestuursverslag door bestuursleden	370
Jaarrekening 2023	371
24. Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	373
25. Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	381
26. Financiële verantwoording Kring DC	398
27. Financiële verantwoording Kring DB Premie	428
28. Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit	455
29. Financiële verantwoording Kring DB Koopkracht	482
30. Financiële verantwoording Kring DB Evenwicht	509
31. Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	538
32. Financiële verantwoording Kring RBS	565

33. Financiële verantwoording Kring Bavaria	593
34. Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	621
35. Financiële verantwoording Kring Chemours	649
36. Financiële verantwoording Kring equensWorldline	676
37. Financiële verantwoording Kring HPE	702
38. Financiële verantwoording Kring HPNL	732
39. Financiële verantwoording Kring ESN	760
40. Financiële verantwoording Kring Deutsche Bank NL	789
41. Vaststelling en ondertekening jaarrekening	817
Overige gegevens	818
42. Verslag van het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan	820
43. Verslag van de Raad van Toezicht	822
44. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	830
45. Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat van de bedrijfsomgeving	841
Bijlagen	842
46. Personalia Bedrijfsomgeving	844
47. Personalia Belanghebbendenorganen	847
48. Overige personalia	855

49. SFDR annex IV	857
49.1 SFDR annex IV Kring DC	858
49.2 SFDR annex IV Kring DB Premie	870
49.3 SFDR annex IV Kring DB Stabiliteit	882
49.4 SFDR annex IV Kring DB Koopkracht	894
49.5 SFDR annex IV Kring DB Evenwicht	906
49.6 SFDR annex IV Pensioenfondsenkring 1	918
49.7 SFDR annex IV Kring RBS	930
49.8 SFDR annex IV Kring Bavaria	942
49.9 SFDR annex IV Kring Sligro Food Group	954
49.10 SFDR annex IV Kring Chemours	966
49.11 SFDR annex IV Kring equensWorldline	978
49.12 SFDR annex IV Kring HPE	990
49.13 SFDR annex IV Kring HPNL	1002
49.14 SFDR annex IV Kring ESN	1014
49.15 SFDR annex IV Kring Deutsche Bank NL	1026
50. Afkortingen en begrippenlijst	1039
51. Nevenfuncties	1045

Bestuursverslag

1. Voorwoord

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarrapport van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, handelend onder de naam Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds (hierna: Centraal Beheer APF of het fonds) over het boekjaar 2023. In dit bestuursverslag informeren wij u over de ontwikkelingen van het fonds en de financiële stand van zaken. Ontwikkelingen die direct of indirect, nu of later, van invloed kunnen zijn op de belangen van onze deelnemers, die wij behartigen.

Een jaar vol verandering

2023 was een bewogen jaar. De oorlog in Oekraïne die steeds meer veranderd is in een uitputtingsslag. Het toekomstig verloop hangt mede af van de steun voor Oekraïne door Europa en de Verenigde Staten. Het geloof dat oorlog in Europa niet meer voorkomt is verdwenen en defensie is terug van weggeweest. De aanslag van Hamas in Israël en de daaropvolgende inval in Gaza door Israël leidden tot toenemende maatschappelijke en geopolitieke spanningen. Deze oorlogen hebben ook hun weerslag op onze samenleving en het gevoel van veiligheid en saamhorigheid in Nederland. In Nederland kwamen nieuwe krachten naar de oppervlakte. Of het nu kwam door de vele protestacties over het gevoerde landelijke beleid en de verkiezingsuitslag waarmee Nederland in 2023 een onmiskenbare beweging naar rechts heeft gemaakt. Ook de wijze waarop gedemonstreerd wordt veranderde en leidde tot gevoelens van ongemak. Leven we in een tolerant land met vrijheid van meningsuiting hoog in het vaandel of rechtvaardigt eigen belang alle middelen om dat te onderstrepen? Dit alles komt tezamen in het parlement dat het gemoed van de dag weerspiegelt. Symbool politiek via TikTok en X in plaats van de dialoog biedt weinig perspectief dat polarisatie vermindert en de problemen van morgen krachtdadig door de Nederlandse politiek worden opgelost. Nederland staat nog steeds hoog op lijstjes die wereldwijd worden bijgehouden en ons land verdient goed en voorspelbaar leiderschap om dat minimaal te behouden.

Wet Toekomst Pensioen (Wtp)

Voor de pensioensector was 2023 het jaar dat de Wtp door de Eerste en de Tweede Kamer is goedgekeurd. Na een kleine vijftien jaar overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisaties was het zover, de nieuwe pensioenwet was daar. Waar we ruim voor de inwerkingtreding al zijn gestart met de voorbereiding, was de definitieve wetgeving het moment dat we ook echt stappen

konden gaan zetten. Na inwerkingtreden van de wet hebben we de totstandkoming van het transitieplan verder uitgewerkt, zodat de transitie voor alle kringen en aangesloten werkgevers naar het nieuwe stelsel stapsgewijs maar tijdig kan plaatsvinden. De werkgevers moeten immers kiezen hoe ze de overstap naar de Wtp maken. Uitgangspunt is om de overgang naar de Wtp te laten samenvallen met de overgang naar het nieuwe administratieplatform AllVida van onze uitbestedingspartner Achmea Pensioenservices (APS).

In het najaar is het risicopreferentieonderzoek (RPO) onder de deelnemers van onze kringen uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn gedeeld met de belanghebbendenorganen (BO's) en werkgevers. De uitkomsten kunnen worden meegenomen in de gesprekken van de sociale partners over de nieuwe pensioenregeling. Tevens een mooi voorbeeld hoe de schaal van ons fonds benut wordt om tot lagere kosten per kring/ werkgever te komen.

In 2023 is de ontwikkeling van onze Wtp-proposities doorgegaan. Onze FPR+ oplossing staat, op enkele details na, klaar om in uitvoering genomen te kunnen worden. Het is een doorontwikkeling van onze bestaande DC-oplossing. Door een beperkte risicodelingsreserve toe te voegen, kunnen de uitkeringen voor pensioengerechtigden, met name in de beginjaren, nog stabiel worden gemaakt.

De SPR-oplossing zetten we neer in samenwerking met één of meer 'launching customers'. Met een aantal van de bij ons aangesloten werkgevers die mogelijk voor een SPR-regeling kiezen zijn we in gesprek. Met de werkgevers die kiezen voor een SPR-regeling, zullen we deze gezamenlijk verder vormgeven.

2023 verder in het teken van

2023 was ook het jaar van weeruitersten. Zo was 2023 niet alleen een heel zonnig jaar, maar ook het warmste en natste jaar ooit gemeten door het KNMI, sinds de start van de metingen in 1901. De klimaatverandering laat zich ook in Nederland steeds meer voelen. Het toont tevens aan hoe belangrijk en onvermijdelijk een goed MVB beleid is, vanuit zowel risicomitigatie als kans op een beter pensioenresultaat.

In 2023 draaide de opgaande rentetrend. Na een forse stijging in de eerste 9 maanden van het jaar, mede als gevolg van renteverhogingen door de ECB, zijn de rentes sinds begin oktober gedaald. Deze beweging hing samen met de ontwikkeling van de inflatie in 2023. Na de historisch hoge inflatie in 2022, kwam de inflatie einde jaar uit op een niveau boven de beleidsdoelstelling van de ECB van 2%. Vanwege het (gedeeltelijk) compenseren van deze inflatie, kende 2023 historisch hoge loonstijgingen in Nederland. Stijging van de lonen en de ontwikkeling van de inflatie zorgden voor druk op de toeslagverlening. De methode van het vaststellen van de prijsinflatie door het CBS is in 2023 aangepast, waardoor de gemeten inflatie lager is uitgevallen. De mogelijke omvang van toeslagverlening werd kleiner. Gelukkig hebben we voor enkele kringen toeslagen kunnen verlenen per 1 januari 2024.

De deelnemer centraal

Het aantal deelnemers is wederom toegenomen. Een blijk van vertrouwen in ons APF dat leidend is in ons handelen. Onze missie is om een totale oudedagsvoorziening bereikbaar te maken voor iedereen. Hierbij streven wij naar zo veel mogelijk pensioen per ingelegde euro. Of wij dit goed doen, volgen we onder meer via de ontwikkeling van de klanttevredenheid en de NPS score. Eind december sloten we het jaar af met een klanttevredenheidsscore van 7,8 en een NPS score van +11. Een goede ontwikkeling waar we dankbaar voor zijn.

Een ander belangrijk aspect voor deelnemers is goede communicatie en het verhogen van het pensioenbewustzijn. Zo is er in 2023 gewerkt aan de hand van het communicatieplan, met als doel begrijpelijke, activerende en aansprekende informatie te verzorgen. We maakten daarbij gebruik van campagnes om deelnemers te informeren en te activeren, zoals de campagne “Pensioen APK”. Met deze campagne stimuleren wij deelnemers om hun persoonlijke gegevens in te vullen in het deelnemersportaal om na te gaan of hun pensioen adequaat is.

Om deelnemers verder te informeren hebben we onze digitale nieuwsbrief “Liefde voor later”. Uiteraard waren we ook in direct contact met onze deelnemers. Dat deden we via telefoon of chat. Maar zeker ook in de persoonlijke dialoog via beeldbellen of tijdens de Pensioen3daagse op locatie.

Onze groei

Door de naderende overgang naar de Wtp is de markt, na een aantal onzekere jaren, in beweging gekomen. Een aantal (gesloten) pensioenfondsen willen, vooruitlopend op de overgang naar de Wtp, een consolidatiebeweging realiseren. Hierbij onderzoeken deze fondsen tevens de mogelijkheden om de gesloten regeling voort te zetten met een FTK Kring binnen ons APF voor een toekomstbestendige haven.

In het afgelopen jaar is het aantal deelnemers binnen ons fonds van circa 78.000 naar circa 82.000 gegroeid. Mede hierdoor is de jaarlijkse premiestroom gegroeid tot circa EUR 250 miljoen. Sinds de oprichting hebben in totaal 14 pensioenfondsen gekozen voor een overstap naar Centraal Beheer APF. In 2023 betrof dit werkgever Deutsche Bank Nederland en Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland. Dit pensioenfonds is per 1 oktober toegetreden tot zijn eigen kring. We zijn verheugd over het besluit van Grosch en Stichting Pensioenfonds van de Grolsche Bierbrouwerij de bestaande pensioenregeling onder te brengen in een eigen kring bij Centraal Beheer APF per 1 oktober 2024. Dit onder voorbehoud van de beoordeling door De Nederlandsche Bank.

Meerdere fondsen hebben de interesse getoond om de stap naar Centraal Beheer APF te maken. Met een aantal fondsen zijn de onderhandelingen in volle gang. Dit stemt ons positief over de verdere ontwikkeling in 2024.

Ontwikkelingen Pensioenbureau

In 2023 is een belangrijke stap gezet in de verdere ontwikkeling van ons pensioenfonds. Per 1 mei hebben de medewerkers van het business development team (“fondsenteam”) en de gedetacheerden van het bestuursbureau de overstap gemaakt van Achmea naar Centraal Beheer APF via het nieuw opgezette eigen werkgeverschap. Met deze beweging levert het eigen pensioenbureau een belangrijke bijdrage in de verdere professionalisering van het APF. Deze versimpelde positionering zorgt tevens voor effectievere samenwerking tussen het APF en de strategische partners Achmea Investment Management (AIM) en APS. De bij het eigen werkgeverschap behorende eigen IT-omgeving wordt naar verwachting in de eerste helft van 2024 opgeleverd.

Continuïteit gewaarborgd

Met Achmea is een nieuwe schenking en garantstelling ter dekking van aanloopverliezen en weerstandsvermogen overeengekomen. Hiermee is de continuïteit van het fonds en de aanwezigheid van voldoende weerstandsvermogen tot medio 2026 gewaarborgd. Dit commitment van Achmea ondersteunt ons lange termijn perspectief.

Vooruitblik naar 2024

Net zoals voor alle pensioenuitvoerders in Nederland zal 2024 ook voor Centraal Beheer APF in het teken staan van de Wtp. Voor 2024 verwachten we de werkgevers te ondersteunen om tijdig de transitieplannen

bij ons in te dienen. Deze plannen zullen we vervolgens beoordelen en eventuele bevindingen terugkoppelen. Tegelijkertijd houden we oog voor andere ontwikkelingen zoals de implementatie van DORA, zijn we bezig onze ambitie ten aanzien van keuzebegeleiding verder invulling te geven en gaan we aan de slag met het ontwikkelen van beleid op het gebied van impactbeleggen.

Ondertussen blijven nieuwe relaties welkom om toe te treden tot ons APF. We borgen dat werkgevers en pensioenfondsen samen met ons de schaalomvang kunnen benutten om daarmee ook de last van de Wtp dragelijk te houden.

Tot slot

Vanuit onze coöperatieve grondslag streven wij open dialoog na. Wij onderhouden het contact met onze werkgevers en deelnemers, zeker in tijden van grote verandering in de pensioensector vraagt dat om persoonlijke verbinding. Van jong tot oud en van actief tot gepensioneerd, samen staan we sterker. De deelnemer staat bij ons centraal. Zijn belangen nemen wij mee in ons dagelijks werk voor het aan ons toevertrouwde pensioen.

Dankwoord

Graag danken wij onze werkgevers en deelnemers voor hun vertrouwen in Centraal Beheer APF. Daarnaast gaat onze dank uit naar de leden van de raad van toezicht, de leden van de belanghebbendenorganen, de medewerkers van het pensioenbureau, de medewerkers van onze uitbestedingspartijen en de externe adviseurs voor de bijdragen die zij ook dit verslagjaar weer hebben geleverd om het Centraal Beheer APF tot een succes te maken.

Zeist, 17 juni 2024

Drs. J. Bouma, voorzitter
Drs. H.A. Kempen, plaatsvervangend voorzitter
Drs. A.B. Peters-Derksen AAG, bestuurslid
Drs. L.J. van der Put RBA, bestuurslid

2. Kerncijfers

2. Kerncijfers

Dit hoofdstuk bevat de kerncijfers van het pensioenfonds. Wij nemen hier de gegevens op over vijf opeenvolgende jaren.

Kerncijfers Centraal Beheer APF					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	1.227	1.265	1.287	1.121	894
Actieven en arbeidsongeschikten	35.944	37.926	35.711	31.054	27.026
Gewezen deelnemers	37.421	32.880	32.545	26.287	16.964
Pensioengerechtigden	8.756	7.598	7.036	3.971	2.336
Totaal aantal deelnemers	82.121	78.404	75.292	61.312	46.326
Totaal belegd vermogen	6.482.163	5.406.829	6.740.037	4.006.297	1.973.464

In de standaardkringen hebben werkgevers doorgaans lopende contracten tot het eind van het jaar. Hierdoor vinden de nieuwe aansluitingen voornamelijk plaats op 1 januari van een kalenderjaar.

Resultaat Centraal Beheer APF					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vergoeding beheerskosten	2.837	1.718	1.412	1.081	523
Beheerskosten	-11.171	-6.749	-6.546	-6.563	-4.086
Overige baten en lasten	6.607	4.453	14.569	10.146	4.168
Resultaat Centraal Beheer APF	-1.727	-578	9.435	4.664	605

Weerstandsvermogen per ultimo jaar					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beschikbaar weerstandsvermogen	15.979	17.706	18.284	8.849	4.188
Vereist weerstandsvermogen	13.040	10.698	13.667	8.076	4.010
Surplus	2.939	7.008	4.617	773	178

Kerncijfers standaardkringen en Pensioenfondsenkring 1							
Stand per 31-12-2023	DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht	DB Evenwicht	Pensioenfondsen- kring 1	Subtotaal
Werkgevers	1.093	42	54	26	2	-	1.217
Actieven en arbeidsongeschikten	27.397	1.427	365	376	14	5	29.584
Gewezen deelnemers	13.802	3.993	1.297	966	943	368	21.369
Pensioengerechtigden	630	147	52	66	662	814	2.371
Totaal aantal deelnemers	41.829	5.567	1.714	1.408	1.619	1.187	53.324
Totaal belegd vermogen	727.195	106.337	26.765	119.867	264.781	151.852	1.396.797
Technische voorziening	752.679	88.702	28.738	92.765	216.917	117.713	1.297.514
Beschikbare premie	177.124	11.950	3.100	4.331	-	-	196.505
Uitkeringen	-2.327	-300	-107	-1.097	-9.201	-6.535	-19.567
Dekkingsgraden in %							
Beleidsdekkingsgraad	101,72%	123,96%	93,04%	132,42%	121,69%	128,87%	
Dekkingsgraad	101,80%	122,50%	87,10%	130,00%	122,10%	128,90%	

Bedragen in € x 1.000

Kerncijfers eigen kringen					
Stand per 31-12-2023	Bavaria	RBS	Sligro	Chemours	equens Worldline
Werkgevers	1	-	1	1	3
Actieven en arbeidsongeschikten	37	16	4.277	309	596
Gewezen deelnemers	1.588	1.517	5.356	44	1.427
Pensioengerechtigden	408	284	1.070	58	885
Totaal aantal deelnemers	2.033	1.817	10.703	411	2.908
Totaal belegd vermogen	220.655	840.240	494.974	320.446	662.530
Technische voorziening	195.520	564.687	414.089	239.404	587.246
Beschikbare premie	-	-	22.486	4.795	10.278
Uitkeringen	-4.330	-8.718	-4.325	-3.143	-16.309
Dekkingsgraden in %					
Beleidsdekkingsgraad	114,31%	150,29%	129,16%	132,96%	114,34%
Dekkingsgraad	112,80%	148,90%	120,70%	133,50%	113,30%

Bedragen in € x 1.000

Kerncijfers eigen kringen						
Stand per 31-12-2023	HPE	ESN	HPNL	Deutsche Bank NL	Subtotaal eigen kringen	Totaal APF
Werkgevers	1	1	1	1	10	1.227
Actieven en arbeidsongeschikten	222	201	191	511	6.360	35.944
Gewezen deelnemers	4.096	203	403	1.418	16.052	37.421
Pensioengerechtigden	3.023	47	77	533	6.385	8.756
Totaal aantal deelnemers	7.341	451	671	2.462	28.797	82.121
Totaal belegd vermogen	1.625.668	231.323	217.439	472.091	5.085.366	6.482.163
Technische voorziening	1.262.904	182.665	174.413	376.701	3.997.629	5.295.143
Beschikbare premie	4.348	4.320	3.889	3.675	53.791	250.296
uitkeringen	-49.902	-1.031	-1.804	-1.921	-91.483	-111.050
Dekkingsgraden in %						
Beleidsdekkingsgraad	123,80%	125,40%	125,20%	121,39%		
Dekkingsgraad	123,60%	125,50%	124,40%	123,90%		

Bedragen in € x 1.000

3. Karakteristieken van het pensioenfonds

3. Karakteristieken van het pensioenfonds

Dit hoofdstuk beschrijft het profiel van het pensioenfonds, de kringen, de organisatie en de diversiteit binnen het bestuur en de overige gremia.

3.1 Profiel

Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, handelend onder de naam Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds, is op 14 oktober 2015 opgericht en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 64346544.

Centraal Beheer APF is een Algemeen Pensioenfonds (APF) als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Wij voeren onder de naam Centraal Beheer APF meerdere pensioenregelingen uit en houden daarvoor een afgescheiden vermogen aan per kring. In de statuten is vastgelegd dat het fonds de dekking van de pensioenaanspraken en rechten op pensioen in eigen beheer zal houden.

Ons handelen wordt bepaald door onze missie, die wij hebben vertaald in onze visie en de daarvan afgeleide ambitie.
Hierbij hebben wij tevens oog voor onze kernwaarden.

3.1.1 Missie

Een totale oudedagsvoorziening bereikbaar maken voor iedereen. Wij willen voor elke ingelegde euro zo veel mogelijk pensioen realiseren. En wij willen onze deelnemers inzicht geven in hun totale pensioensituatie, zodat de deelnemers weten waar zij aan toe zijn.

Centraal Beheer APF heeft dit vertaald in een visie, kernwaarden en ambitie.

3.1.2 Visie

De werkelijkheid van vandaag maakt van de oude dag een nieuwe dag die vraagt om andere oplossingen.

De werkelijkheid van vandaag

De wereld verandert snel inclusief geopolitieke spanningen en druk op klimaat. Wij leven langer, solidariteit tussen generaties staat onder druk, de fiscale voordelen van pensioen nemen af, terwijl wij de pensioenlasten zien stijgen.
Het pensioenstelsel in Nederland is continu in ontwikkeling. De wet toekomst pensioenen (Wtp) is aangenomen en op 1 juli 2023 van start gegaan. De komende jaren staan in het teken van de transitie naar het nieuwe stelsel. De arbeidsmarkt flexibiliseert en de overheid legt meer verantwoordelijkheid bij de burger. Dat geldt voor zorgtaken maar ook voor de eigen oudedagsvoorziening. De verzorgingsstaat verandert in een samenleving waar wij meer zelf moeten doen, zelf moeten organiseren. Terwijl mensen nog steeds pensioen onbewust zijn en het vertrouwen in een goede oudedagsvoorziening niet vanzelfsprekend is. Wij geloven in de kracht van het collectief bij het realiseren van een goed persoonlijk pensioen. Dat vraagt andere oplossingen dan tot op heden in de traditionele pensioenmarkt worden aangeboden.

Andere oplossingen

Om de kosten voor het beheer van pensioen betaalbaar te houden en om inzicht te verschaffen, blijven wij innoveren en kijken wij naar andere oplossingen, zoals een verdere digitalisering van onze dienstverlening. Tegelijkertijd willen wij robuust en betrouwbaar zijn in het nakomen van afspraken.

Kernwaarden

Wij handelen vanuit de volgende kernwaarden:

- Samen
 - Innovatief
 - Digitaal
 - Transparant
 - Professioneel

- Samen staan wij sterker
 - De kracht om in te spelen op de dynamiek van de markt en continu te vernieuwen
 - De voordelen van digitalisering benutten
 - Inzicht geeft duidelijkheid
 - Pensioenfondsen zijn financiële instellingen en moeten professioneel werken

3.1.3 Ambitie

Het persoonlijk pensioenfonds: Samen werken aan een persoonlijk pensioen.

Persoonlijk pensioen

Het is onze ambitie om een persoonlijk pensioen voor iedereen mogelijk te maken. Want een pensioen is voor iedereen anders. De een wil vooral ‘goed leven’, reizen of leuke dingen met de kleinkinderen doen. Anderen willen vooral goede zorg kunnen betalen en blijven wonen in hun eigen huis. De één durft meer risico te nemen dan de ander. Daarom is het belangrijk dat wij samen zoveel mogelijk uit de financiële mogelijkheden halen voor deze persoonlijke wensen. Daarbij is er inzicht en overzicht in het totale inkomen voor later en kunnen er persoonlijke keuzes gemaakt worden, waarbij er inspraak mogelijk is.

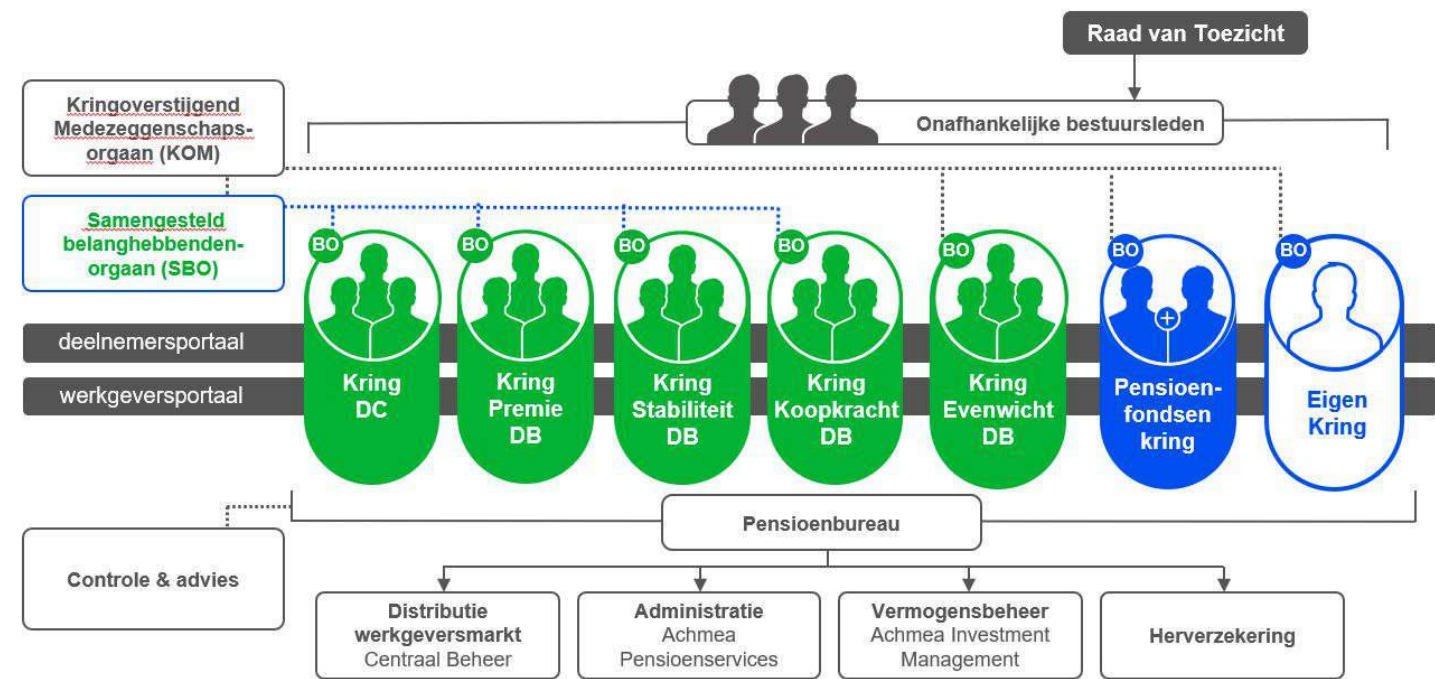
De kracht van iedereen

Samen sluit aan bij onze coöperatieve kernwaarde, vormt de basis voor Centraal Beheer APF en gaat uit van solidariteit tussen mensen op basis van welbegrepen eigenbelang. Wij delen risico’s en resultaat met elkaar. Wij maken innovatie mogelijk en door samen op te trekken creëren wij schaalvoordelen. De voordelen die dat oplevert komen ten goede aan de deelnemers. Dat leidt tot meer pensioen per ingelegde euro. Deelnemers hebben hierbij zelf de mogelijkheid mee te beslissen en persoonlijke keuzes te maken.

Zo werken wij samen voor nu en de toekomst aan een persoonlijk pensioen, dat beheersbaar is en tegen acceptabele kosten.

Dit is onze ambitie en dit is wat ons vertrouwen geeft voor de toekomst. Dit is het idee achter Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds. De ambitie is verder uitgewerkt in een meerjarige strategie. De strategie is gebaseerd op vijf pijlers: resultaatgerichte bedrijfscultuur, fondsgroei, klantgerichtheid, innovatiekracht en kwaliteit van uitvoering.

3.2 Kringen binnen Centraal Beheer APF

3.2.1 De standaardkringen

Wij hebben kringen ingericht voor de specifieke wensen van fondsen, werkgevers en deelnemers. Ons fonds biedt 5 standaardkringen, 1 met DC-regelingen en 4 met DB-regelingen. Werkgevers en fondsen kunnen ook kiezen voor een regeling in een DB-kring en aanvullend een regeling in de DC-Kring, daarmee is een gecombineerde regeling voor partijen ook mogelijk. Wij hebben gekozen voor een structuur waarbij de onderdelen en het beleid van een pensioenregeling binnen de standaardkringen zijn (voor)gedefinieerd door het fonds. De pensioenregeling in combinatie met de gewenste indexatieambitie, premieambitie, risicohouding en daarmee samenhangend het beleggingsbeleid bepalen of de kring passend is voor de toezegging die de werkgever aan zijn werknemers wil doen.

Deze kringen hebben elk een ander gezicht, namelijk:

- DB Premie: focus gericht op een lagere premie
- DB Stabiliteit: focus gericht op stabiele premie en dekkingsgraad
- DB Koopkracht: focus gericht op behoud van koopkracht voor de deelnemers.
- DB Evenwicht: zelfde beleid als kring Stabiliteit, maar met een hogere dekkingsgraad

Een aantal kenmerken zijn gelijk voor alle standaardkringen, dit zijn onderstaande kenmerken:

- Toekomstbestendig beleid;
- Efficiënte krachtenbundeling van gelijkgestemde werkgevers en/of pensioenfondsen;
- Professioneel belanghebbendenorgaan;
- Lage en goed budgetteerbare kosten voor uitvoering en vermogensbeheer door standaardisatie en schaalgrootte;
- Administratief gemak dankzij verregaand geautomatiseerde administratie voor alle regelingen;
- Inzicht en overzicht voor deelnemers in de totale oudedagsvoorziening.

3.2.2 Pensioenfondsenkring

Centraal Beheer APF heeft al snel na de oprichting Pensioenfondsenkring 1 opgericht met als doel om pensioenfondsen te interesseren en faciliteren om hun verplichtingen en vermogen in deze collectiviteitkring te kunnen bundelen met andere pensioenfondsen.

Gedurende 2023 heeft Centraal Beheer APF, in samenspraak met de BO's van Pensioenfondsenkring 1 en Kring Evenwicht, het besluit met het voornemen van een collectieve waardeoverdracht van PFK1 naar Kring Evenwicht per 1 januari 2024 genomen. Hiernaast is besloten tot het voornemen om aansluitend op de collectieve waardeoverdracht Pensioenfondsenkring 1 te beëindigen. Na het ontvangen van een positieve beoordeling door De Nederlandsche Bank heeft per 1 januari 2024 de CWO plaatsgevonden en zijn de kringen samengegaan.

3.2.3 Eigen kringen

Sommige pensioenfondsen of werkgevers hebben de wens om hun huidige activiteiten voort te zetten, met behoud van eigen identiteit. Maar wel onder de paraplu van een sterk collectief.

Voor hen is een standaardkring niet altijd de meest geschikte oplossing en dus bieden wij onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om een eigen kring in te richten. Een belangrijke voorwaarde is dat de eigen kring toekomstbestendig is en past binnen de administratieve structuur. Dit houdt onder andere in dat een bepaalde mate van standaardisatie benodigd kan zijn en voldoende schaalgrootte (vermogen) beschikbaar is.

Met een eigen belanghebbenden orgaan (BO) en met maximale invloed op de eigen bedrijfsvoering, zodat het huidige beleid (nagenoeg) ongewijzigd voortgezet kan worden.

Centraal Beheer APF heeft eind 2023 negen eigen kringen: RBS, Bavaria, Sligro Food Group, equensWorldline, Chemours, HPE, HP Nederland, ESN en Deutsche Bank Nederland.

3.3 Organisatie

3.3.1 Bestuur

Centraal Beheer APF hanteert het onafhankelijke bestuursmodel. Dit houdt in dat het fonds professionele bestuurders heeft die niet direct vertegenwoordigers van de belanghebbenden zijn. De procedure voor het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden is vastgelegd in de statuten. Het bestuur bestaat statutair uit 4 of 5 bestuurders. Op dit moment bestaat het bestuur uit vier leden. De samenstelling van het bestuur is weergegeven in de bijlagen (hoofdstuk 46).

Het bestuur is belast met het besturen van Centraal Beheer APF en is als zodanig verantwoordelijk voor al hetgeen door of namens het fonds wordt gedaan of nagelaten. Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van:

- de statuten;
- reglementen;
- het opgestelde beleid van het fonds;
- de naleving van alle relevante wet- en regelgeving en de gedragscode van het fonds;
- het in acht nemen van de Code Pensioenfondsen; en
- het beheersen van de risico's verbonden aan de activiteiten van het fonds.

Het bestuur hanteert als leidraad een evenwichtige belangenafweging. De inrichting, taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de statuten.

Het bestuur heeft in het verslagjaar het eigen functioneren geëvalueerd. Er is gesproken over de werking van individuele en collectieve drijfveren en hoe deze verder in te zetten om ons handelen effectiever te maken. Voor de gespreksonderwerpen is gebruik gemaakt van de handreiking 'Geschikt Pensioenfondsbestuur' van de Pensioenfederatie. Naast de regulier terugkerende onderwerpen zoals permanente educatie en geschiktheid is vervolgens verdiept op hoe strategische prioriteiten in de bestuurlijke dialoog verder te verankeren. Ook zijn de implicaties van de aanstaande reorganisatie van het bestuursbureau en het fondsenteam beoordeeld. Deze zelfevaluatie is wederom verlopen in een plezierige, zelfkritische en constructieve sfeer. De geformuleerde actiepunten zullen in de komende periode worden opgevolgd.

Om effectief te besturen is een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies doen voorbereidend werk in kwesties waarover het bestuur een besluit moet nemen. Ook kan het bestuur voor verdere uitvoering van besluiten een specifieke volmacht verlenen aan commissies. Het fonds kent in 2023 de volgende commissies:

Bestuursadviescommissies ¹						
	Beleggingscommissie	Risico commissie	Pensioen commissie	Financiële commissie	Communicatie commissie	ALM commissie
Voorzitter	L.J. van der Put	H.A. Kempen	A.B. Peters-Derksen	H.A. Kempen	A.B. Peters-Derksen	L.J. van der Put
Commissieleden	H.A. Kempen, P.J. Roelandt (extern)	J. Bouma	H.A. Kempen	J. Bouma	L.J. van der Put	A.B. Peters-Derksen, J. Bouma, H.A. Kempen
Toehoorders		Sleutelfunctie-houder risico-beheer, risicomanager en vervuller risicobeheer				
Taken	Advisering over beleggings-beleid per kring en toezicht op uitbesteding vermogens-beheer.	Uitvoering risico management-beleid en advisering over operationeel en financieel risico-management.	Advisering over pensioen-regelingen, her-verzekeringen, actuariële vraagstukken en beoordelen pensioen-inhoudelijke vraagstukken bij voorstellen tot propositie-wijzigingen	Financieel beheer van het fonds.	Advisering over pensioen-communicatie beleid, portalen en compliance.	Bewaken jaarplan en uitvoering ALM studies kringen. Advisering over uitgangspunten en resultaten ALM studies.

1 Voor elke commissie geldt dat deze zich laat adviseren door specialisten van het pensioenbureau, externe specialisten en/of van de relevante uitbestedingspartijen.

3.3.2 Belanghebbendenorganen

De taken en bevoegdheden van het (S)BO zijn opgenomen in de statuten en het reglement van de desbetreffende kring. Jaarlijks beoordeelt ieder (S)BO conform de statuten of de zetelverdeling en/of het aantal zetels moet worden aangepast.

Het samengevoegd belanghebbendenorgaan (SBO) heeft uitsluitend de wettelijke taken en bevoegdheden van het belanghebbendenorgaan voor zover deze betrekking hebben op die standaardkringen waarvoor

het SBO is ingesteld. Deze standaardkringen zijn DC Kring, Kring Premie, Kring Stabiliteit en Kring Koopkracht. Voor de overige kringen geldt dat elke kring een zelfstandig belanghebbendenorgaan (BO) heeft.

Een belanghebbendenorgaan (BO), en daarmee ook het SBO, kan op grond van de statuten uit minimaal 4 en maximaal 14 leden bestaan. De leden van het (S)BO bestaan uit vertegenwoordigers van werkgevers,

deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van wie de pensioenovereenkomst is beëindigd. De verdeling van de zetels volgt de vereisten vanuit de Pensioenwet.

Het bestuur en het (S)BO komen ten minste twee keer per jaar in vergadering bijeen. Met ingang van 2022 is één vergadering een plenaire vergadering in het kader van het jaarwerk, waar alle BO's tegelijk vertegenwoordigd zijn. De tweede vergadering is bestemd voor het bestuur en het betreffende (S)BO. Tijdens deze vergaderingen worden aangelegenheden aan de orde gesteld waarover het bestuur of het (S)BO overleg wenselijk acht.

De raad van toezicht (RvT) en het (S)BO komen ook ten minste tweemaal per kalenderjaar in vergadering bijeen. Ook hiervoor geldt dat vanaf 2022 één vergadering een plenaire vergadering zal zijn, in het teken van het jaarwerk. In elk geval in één van deze vergaderingen zal de RvT verantwoording afleggen over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden.

Statutair genoemde adviesonderwerpen zijn bijvoorbeeld statutenwijzigingen, pensioenreglementswijzigingen, de Abtn en uitvoeringsovereenkomsten. Het (S)BO heeft daarnaast een goedkeuringsrecht over onder andere beëindiging, fusie of splitsing van een standaardkring, wijziging van de werkingssfeer, dat wil zeggen het toetreden van werkgevers, het strategisch beleggingsbeleid, het toeslagbeleid en de premie. Ook geeft het (S)BO een oordeel over wat het bestuur doet en het beleid dat het bestuur kiest.

De samenstelling van de verschillende belanghebbendenorganen is weergegeven in de bijlagen (hoofdstuk 47).

3.3.3 Kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan

Het kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan (KOM) wordt op grond van de statuten gevormd door de voorzitters van elk BO en de voorzitter van het SBO. De leden van het KOM richten zich bij de vervulling van hun taken op de belangen van het fonds en op de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden

en de werkgever(s) en zorgen ervoor dat deze zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. Het KOM waarborgt dat de leden van het KOM zich ten opzichte van de kringen en ten opzichte van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen.

De belangrijkste taken en bevoegdheden van het KOM zijn het adviseren van de RvT over wijzigingen in het reglement van de RvT, het benoemen van de leden van de RvT, het benoemen van onafhankelijke deskundigen als lid van de geschillencommissie en het bestuur adviseren over een voorgenomen besluit met betrekking tot de vorm en inrichting van het intern toezicht. De inrichting, taken en bevoegdheden van het KOM zijn vastgelegd in de statuten.

Het KOM heeft in het verslagjaar éénmaal vergaderd. Daarnaast zijn alle BO's (inclusief leden KOM) gezamenlijk eenmaal bijeen geweest met bestuur en RvT waarbij de RvT verantwoording heeft afgelegd over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden op fondsniveau en eenmaal met het bestuur waarbij de aangelegenheden op fondsniveau aan de orde zijn geweest.

De samenstelling van het KOM is weergegeven in de bijlagen (hoofdsuk 46).

3.3.4 Raad van toezicht

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de Raad van Toezicht (RvT). De RvT bestaat uit ten minste 3 leden. De leden van de RvT zijn onafhankelijk. Dit betekent dat zij geen andere banden hebben met Centraal Beheer APF dan hun lidmaatschap van deze raad.

De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen Centraal Beheer APF. De RvT is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De RvT neemt bij de uitoefening van zijn taak de Code Pensioenfondsen en het door de RvT opgestelde reglement in acht.

De RvT vergadert ten minste vier maal per jaar of zoveel vaker als de voorzitter van de RvT of de meerderheid van het aantal leden van de RvT dit wenselijk acht. Gedurende het verslagjaar heeft de

RvT zestien maal vergaderd waarvan negenmaal met het bestuur. Hiernaast hebben er nog een aantal informele sessies plaats gevonden. Daarnaast heeft de RvT gesproken met de belanghebbendenorganen, alle sleutelfunctiehouders, de compliance officer, de certificerend actuaris en de controlerend accountant.

De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de bevoegdheden aan de belanghebbendenorganen waar het handelen van de RvT op fondsniveau betreft, alsmede in het bestuursverslag.

De samenstelling van de RvT is weergegeven in de bijlagen (Hoofdstuk 46).

3.3.5 Pensioenbureau

Om heldere en meer transparante verhoudingen in de samenwerking, tussen APS, Achmea IM en Centraal Beheer APF, te bewerkstelligen zijn de distributieactiviteiten met betrekking tot pensioenfondsen per 1 mei 2023 overgebracht van APS naar Centraal Beheer APF. Voorafgaand hieraan is per 1 januari 2023 dit team samengevoegd met het bestuursbureau en is de naamgeving van het nieuwe team gewijzigd in pensioenbureau.

Het gezamenlijke team wordt aangestuurd door de directeur van het pensioenbureau de heer ing. J.P. Versteegt CPC MBA.

Om de onafhankelijkheid van Centraal Beheer APF verder te verstevigen is in 2023 het eigen werkgeverschap vormgegeven. Hierdoor zijn per 1 mei 2023 de medewerkers, die werkzaam zijn voor het APF pensioenfondsenteam of gedetacheerd zijn via Achmea, in dienst getreden van Centraal Beheer APF.

Het pensioenbureau van Centraal Beheer APF zorgt voor de dagelijkse bedrijfsvoering onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur en ziet toe op de gemaakte afspraken met de adviseurs, de compliance officer, de certificerend actuaris, de externe accountant en met partijen waaraan werkzaamheden worden/zijn uitbesteed zoals de administrateur, vermogensbeheerder en

herverzekeraar. Daarnaast bereidt het pensioenbureau alle vergaderingen van bestuur, BO's en RvT voor en onderhoudt het de contacten met de toezichthouders.

Naast de directeur bestaat de bezetting van het pensioenbureau per ultimo boekjaar uit een bestuurssecretaris, een risicomanager, een beleidsmedewerker commissies, drie Business Development Directors, twee Business Development Specialisten, een manager Change & transitie, een transitie manager, een jurist, een manager Finance & Control, een manager Vermogensbeheer/relatiemanager BO's, een manager Pensioenbeheer en een secretaresse.

3.3.6 Sleutelfuncties

Op grond van de IORP II-richtlijn heeft Centraal Beheer APF in 2019 sleutelfuncties ingericht. Dit zijn de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie. Binnen het “three lines model” zijn deze functies belegd in de tweede en derde lijn.

De certificerend actuaris is aangesteld als sleutelfunctiehouder van de actuariële functie. De risicomanager 2e lijn van Centraal Beheer APF is aangesteld als sleutelfunctiehouder van de risicobeheerfunctie. De sleutelfunctiehouders hebben een standing invitation om de vergaderingen van de commissies bij te wonen.

Per 1-1-24 is de heer J.H. Sluis als opvolger van de heer D. Koelemij benoemd door het bestuur, onder voorbehoud van goedkeuring DNB. De goedkeuring vanuit DNB voor deze benoeming is op 19 maart 2024 ontvangen.

De bezetting van de sleutelfuncties is weergegeven in de bijlagen (hoofdstuk 48).

3.3.7 Compliance officer

Compliance is een onmisbare schakel om een goede reputatie en integriteit van ons fonds te waarborgen. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het compliant zijn en blijven en het waarborgen van de integriteit en betrouwbaarheid van het fonds. De taken en bevoegdheden van de compliance officer liggen vast in het compliance programma van het fonds.

Er is een gedragscode opgesteld en jaarlijks vullen alle verbonden personen een verklaring van naleving in en ondertekenen deze. De gedragscode bevat regels en richtlijnen die belangenconflicten tussen zakelijk belang en privébelangen en het misbruik van vertrouwelijke gegevens moet voorkomen. De compliance officer controleert elk jaar of alle betrokkenen de gedragscode naleven.

De compliance officer ziet toe op de naleving van externe wet- en regelgeving, waarvan de interne compliance regels en –procedures zijn afgeleid en beschreven. De compliance officer is onafhankelijk van het bestuur en rapporteert periodiek zijn bevindingen aan het bestuur. Het bestuur rapporteert vervolgens, op basis van de input van de compliance officer over compliance aangelegenheden aan de RvT. De compliance officer heeft een rechtstreekse escalatielijn naar de RvT. De compliance officer heeft gerapporteerd dat enkele verbonden personen de nalevingsverklaring niet volledig hebben ondertekend. Hier is vervolgens actie op ondernomen. Verder heeft de compliance officer in het verslagjaar geen afwijkingen geconstateerd bij de controle op de naleving van externe wet- en regelgeving en de naleving van de gedragscode.

3.3.8 Externe ondersteuning en controle

Het fonds wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuarialaat en risicobeheersing. Dit betreft onder andere adviseurs op het gebied van actuariel advies, juridisch advies en risicomanagement.

Towers Watson Netherlands B.V. (Willis Towers Watson) is benoemd als onafhankelijk, certificerend actuaris voor Centraal Beheer APF. De certificerend actuaris waarmerkt de actuariële staten en maakt een actuariel verslag waarin een verklaring wordt opgenomen van zijn bevindingen bij de jaarlijkse verslagstaten. Hij toetst de middelen en beoordeelt de vermogenspositie. Hierbij baseert hij zich mede op de gegevens van de accountant.

Het bestuur heeft Deloitte Accountants B.V. benoemd als externe accountant voor het fonds. De accountant waarmerkt de DNB jaarstaten en verstrekt een controleverklaring omtrent de getrouwheid bij de jaarlijkse verslagstaten en de jaarrekening. Hij geeft een oordeel over de betrouwbaarheid van de

weergave van de gegevens over de grootte en samenstelling van het vermogen en het resultaat ultimo het verslagjaar.

Voor niet-controlewerkzaamheden die worden verstrekt aan deze partijen weegt het bestuur voorafgaand aan het toekennen van de opdrachten af in hoeverre de onafhankelijke positie van de certificerend actuaris of accountant in gevaar kan komen.

4. Governance, Risicobeheersing en Compliance

4. Governance, Risicobeheersing en Compliance

Het fonds geeft uitvoering aan de pensioenreglementen zoals overeengekomen in de afgesloten uitvoeringsovereenkomsten. In een uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt tussen het fonds en de werkgevers over de uitvoering van de pensioenreglementen. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en voert “als goed huisvader” de regie over de werkzaamheden van het fonds. De uitvoeringsovereenkomsten en pensioenreglementen zijn beschikbaar via het eigen digitale domein van de kring(en).

4.1 Governance

4.1.1 Besluitvorming

Het bestuur vergadert drie-wekelijks. Waar nodig hebben daarnaast aanvullende vergaderingen voor besluitvorming plaats gevonden en zijn besluiten buiten de vergaderingen om genomen. Hiernaast zijn er een aantal oordeelsvormende vergaderingen geweest. De beleggingscommissie, de risicocommissie, de financiële commissie, de ALM-commissie, de pensioencommissie en de communicatiecommissie hebben, waar van toepassing, in de bestuursvergadering het bestuur geadviseerd.

Uitgangspunt bij het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is, dat wordt gehandeld in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van de genomen maatregelen. De overwegingen bij besluitvorming van het bestuur zijn in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. De belangenafweging uit zich in een streven naar een kostenefficiënt en transparant pensioen. Hierbij zijn gedegen analyses uitgevoerd op onder andere actuariel gebied om de deelnemers een zo goed mogelijk pensioen te bieden waarbij het belang van elke groep (huidige en toetredende) deelnemers is afgewogen.

De belangrijkste vergaderonderwerpen naast de reguliere beleidscyclus waren:

- Wtp / Pensioenakkoord
- CWO's en transities nieuwe toetreders
- Voortgang migratie naar een nieuw administratieplatform
- Samenwerking met uitbestedingspartijen Achmea/APS/AIM
- Herijkingen en update uitbestedingsovereenkomsten
- Maatschappelijk verantwoord beleggen
- DNB en AFM onderzoeken
- Kennis- en strategiesessie, opleidingsdag en nieuwsbrief voor gremia
- Eigen werkgeverschap
- Beleid keuzebegeleiding
- Optimaliseren samenwerking bestuur en pensioenbureau
- Innovatie o.a. pilot financieel inzicht
- Risicomanagement (Cerrix/TOM)

4.1.2 Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur is van oordeel dat de verdeling van de kennisgebieden en kennisniveaus voldoende continuïteit van de dagelijkse beleidsvoering waarborgt. Het bestuur beschikt over voldoende deskundigheid om zijn taken uit te voeren. Naast het gewenst basisniveau werkt het bestuur continu aan permanente educatie, met name om bij te blijven bij actuele ontwikkelingen. In dat kader hebben bestuursleden diverse (digitale) seminars en informatiebijeenkomsten bezocht.

4.1.3 Wijzigingen in fondsdocumentatie

Het beheer van de fondsdocumenten is opgenomen in de voortrollende beleidsagenda (Planning & Control cyclus), waardoor voor alle fondsdocumenten periodiek (veelal jaarlijks) wordt bepaald of er aanpassingen of actualisaties benodigd zijn. Aangepaste fondsdocumenten worden in de bestuursvergadering vastgesteld.

De belangrijkste in 2023 aangepaste fondsdocumenten zijn:

- Statuten
- Beloningsbeleid
- Beleid onafhankelijkheid Risicobereidheid
- Kapitaalbeleid
- Uitbestedingsbeleid
- Beleid beheerste en integere bedrijfsvoering

4.1.4 Follow-up bevindingen intern toezicht

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door de RvT. De RvT heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken van het fonds. De RvT heeft in 2023 een reactie van het bestuur ontvangen over de opvolging van de aanbevelingen die ze over 2022 hebben gedaan. De bevindingen van de RvT over dit verslagjaar zijn opgenomen in hoofdstuk 42. Hier vindt u ook de reactie van het bestuur op dit verslag.

4.1.5 Relatie met Achmea

Centraal Beheer APF is een zelfstandige stichting en is onafhankelijk van Achmea en van Centraal Beheer. Het bestuur bepaalt het beleid van het fonds, met de RvT in zijn rol als toezichthouder.

Centraal Beheer APF heeft een aantal activiteiten uitbesteed aan onderdelen van Achmea. Achmea Investment Management (Achmea IM) voor het vermogensbeheer en het Fiduciair beheer, Achmea Pensioenservices (APS) voor de financiële administratie en de pensioenadministratie en Centraal Beheer voor de distributie en communicatie. De kantoorautomatisering en huisvesting is uitbesteed aan Achmea Interne Diensten. Gedurende 2023 is de uitbesteding van een deel van de HRM uitvoering door Achmea Interne Diensten beëindigd. Gedurende 2024 wordt, door de invulling van onze 'eigen IT' inrichting, de uitbesteding van de kantoorautomatisering aan Achmea Interne Diensten beëindigd.

Verder is er een relatie met Achmea voor financiering van zowel het weerstandsvermogen, de aanloopverliezen als ook kortstondige tijdelijke liquiditeitstekorten.

[Pensioenbeheer](#)

Er zijn met APS afspraken gemaakt over de te leveren diensten en het kwaliteitsniveau hiervan. Deze afspraken zijn vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst met bijbehorende service level agreement (SLA). APS levert per kwartaal SLA-rapportages over de manier waarop invulling wordt gegeven aan de afgesproken niveaus van dienstverlening. Deze rapportage wordt besproken en beoordeeld; de risicocommissie adviseert vervolgens het bestuur over eventueel te nemen stappen.

De kwaliteit van de dienstverlening wordt aan de hand van de rapportage Niet Financiële Risico's (NFR) beoordeeld. De NFR geeft informatie over de werking van de controls die de betrouwbaarheid van de uitvoering moeten waarborgen. Tevens bevat de NFR een overzicht van incidenten die de uitvoering van taken voor het APF raken. Ook deze rapportage wordt in de risicocommissie besproken, beoordeeld en er wordt een advies aan het bestuur geformuleerd.

Het bestuur evalueert met de directie van APS periodiek de aard, kwaliteit en snelheid van de dienstverlening.

[Vermogensbeheer](#)

In de overeenkomst tussen Achmea IM en Centraal Beheer APF zijn de activiteiten van de fiduciair manager en de vermogensbeheerder vastgelegd. Er zijn afspraken gemaakt met de vermogensbeheerder over de te leveren diensten en het kwaliteitsniveau, die zijn vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomst. Achmea IM voert het beleggingsbeleid van ons fonds uit binnen de daarvoor geldende richtlijnen, door het belegde vermogen te doen beheren door diverse externe partijen.

Het fonds ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop Achmea IM invulling geeft aan de dienstverlening. Per kring worden maandelijks rendements- en risicorapportages geleverd. Deze worden besproken in de beleggingscommissie en worden tevens aan de desbetreffende BO's verstrekt. Op kwartaalbasis wordt een uitgebreidere versie met meer toelichting en detail geleverd; ook deze wordt in de beleggingscommissie besproken. De beleggingscommissie beoordeelt of de rapportages aanleiding geven tot actie en adviseert het bestuur hierover.

Ook Achmea IM verstrekt per kwartaal SLA- en NFR-rapportages. Deze zijn in het verslagjaar door de beleggingsadviescommissie besproken en gemonitord.

Distributie

Achmea Services verzorgt de distributie, gericht op aansluiting van nieuwe werkgevers bij Centraal Beheer APF. Er zijn met Achmea Services afspraken gemaakt over de te leveren diensten en het kwaliteitsniveau. Deze zijn vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst met bijbehorend dienstenoverzicht en SLA.

Centraal Beheer APF maakt in het kader van de dienstverlening als Centraal Beheer APF gebruik van de merk- en domeinnamen van Centraal Beheer Achmea. Centraal Beheer behoort tot de grootste verzekeraars in Nederland en heeft als onderdeel van Achmea een groot netwerk in de advies- en pensioenmarkt. De voorwaarden met betrekking tot dat gebruik zijn vastgelegd in een licentieovereenkomst.

Financiering

Het weerstandsvermogen van de standaardkringen en Kring Bavaria wordt door Centraal Beheer APF gefinancierd. Dit deel van het weerstandsvermogen wordt gefinancierd door middel van het beschikbaar stellen van kapitaal en een achtergestelde lening. Voor de achtergestelde lening is een overeenkomst opgesteld, waarbinnen het fonds trekkingen kan doen wanneer aanvulling van het beschikbaar weerstandsvermogen vereist is.

Over de financiering van aanloopverliezen heeft het fonds met Achmea afspraken gemaakt in de combinatie van schenking en garantstelling. In beginsel wordt éénmaal per jaar een nieuw schenkingsverzoek gedaan, gecombineerd met het één jaar opschuiven van de garantstelling, totdat het break-even punt voor Centraal Beheer APF is bereikt en zich geen aanloopverliezen meer voordoen. Achmea heeft zich garant gesteld voor voorziene aanloopverliezen tot juli 2026. Hiermee is de continuïteit van het fonds als ook de aanwezigheid van voldoende weerstandsvermogen voor langere tijd gewaarborgd. De details en voorwaarden zijn opgenomen in de jaarrekening van de bedrijfsomgeving, als toelichting op de passiva en de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Daarnaast is met Achmea een rekeningcourant faciliteit overeengekomen voor kortstondige liquiditeitstekorten die zich kunnen voor doen in kring DC. In de uitvoeringsovereenkomsten in deze kring tussen Centraal Beheer APF en de aangesloten werkgevers is opgenomen dat premies per de eerste handelsdag van de maand worden belegd. Nog niet alle premies zijn op dat moment ontvangen, waardoor dit kortstondig liquiditeitstekort kan ontstaan. Daarom kan Centraal Beheer APF op dit moment beschikken over de rekeningcourant faciliteit. Zodra de premies ontvangen zijn, wordt weer afgelost. Deze financiering wordt alleen voor zover noodzakelijk ingezet.

4.2 Risicobeheersing

4.2.1 Inrichting

Door middel van risicomanagement is het mogelijk de onzekerheid rond mogelijk optredende gebeurtenissen die het realiseren van de strategie in de weg kunnen staan te managen. Uitgangspunt hierbij is niet zozeer het uitsluitend voorkomen van risico's, maar juist het nemen van afgewogen besluiten over te nemen risico's en de te nemen maat- regelen.

Om de organisatie maximaal te laten profiteren is het belangrijk dat activiteiten die risico, compliance, controle en governance omvatten efficiënt worden gecoördineerd. Centraal Beheer hanteert daarbij een aanpak die aansluit op het COSO ERM 2017 model. Daarbij staan de concepten risicobereidheid (risk appetite) en risicoprofiel (risk profile) centraal in het besluitvormingsproces.

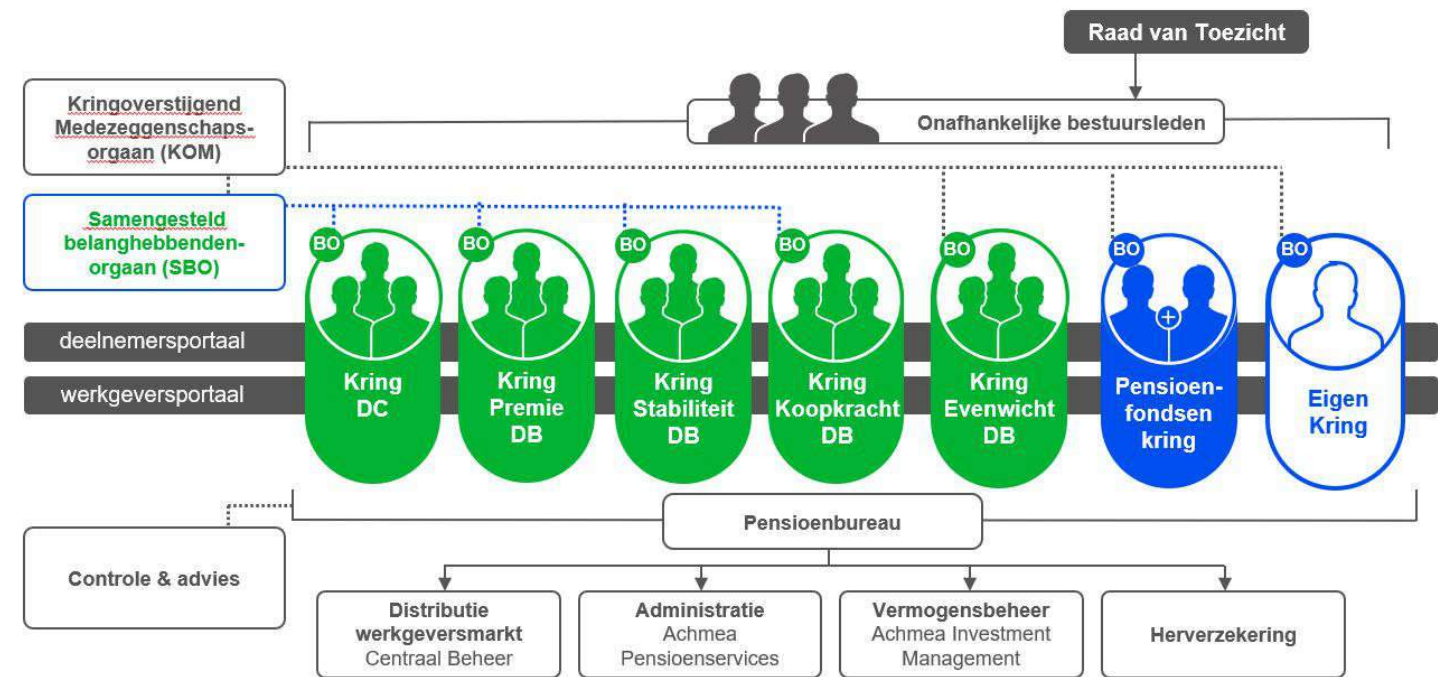
Hoofduitgangspunten zijn dat risicomanagement:

- Een integraal onderdeel van de processen is;
- Onderdeel van besluitvorming is;
- Systematisch, gestructureerd en tijdig is;
- Gebaseerd is op de best verkrijgbare informatie;
- Menselijke en culturele factoren in ogenschouw neemt;
- Dynamisch en iteratief is en reageert op verandering;

- Continue verbetering faciliteert en verrijking van de organisatie.

Risicomangement en bestuur werken samen in het strategische planningsproces. De risicobereidheid is begin 2022 herzien. Door het formuleren van bedrijfsdoelstellingen wordt de strategie uitgevoerd. De doelstellingen dienen als basis voor het identificeren en beoordelen van en reageren op risico's.

De basis voor beheerste bedrijfsvoering door het fonds ligt in de administratieve organisatie en de wijze waarop het 'three lines model' is vormgegeven.

Afbeelding: Three Lines Model

- 1e lijns rollen: De 1e -lijns rollen worden ingevuld door bestuur en pensioenbureau.
- 2e lijns rollen: De 2e -lijns rollen hebben betrekking op compliance en risico management. Dit betreft sleutelfunctie risicobeheer en actuarieel.
- 3e lijns rollen: sleutel functie interne audit • De 2e en 3e lijn hebben rapportage- en escalatielijnen naar zowel bestuur als de RvT van Centraal Beheer APF.

4.2.2 Risicoraamwerk

Met integraal risicomangement beoogt Centraal Beheer APF een aantal doelstellingen te realiseren:

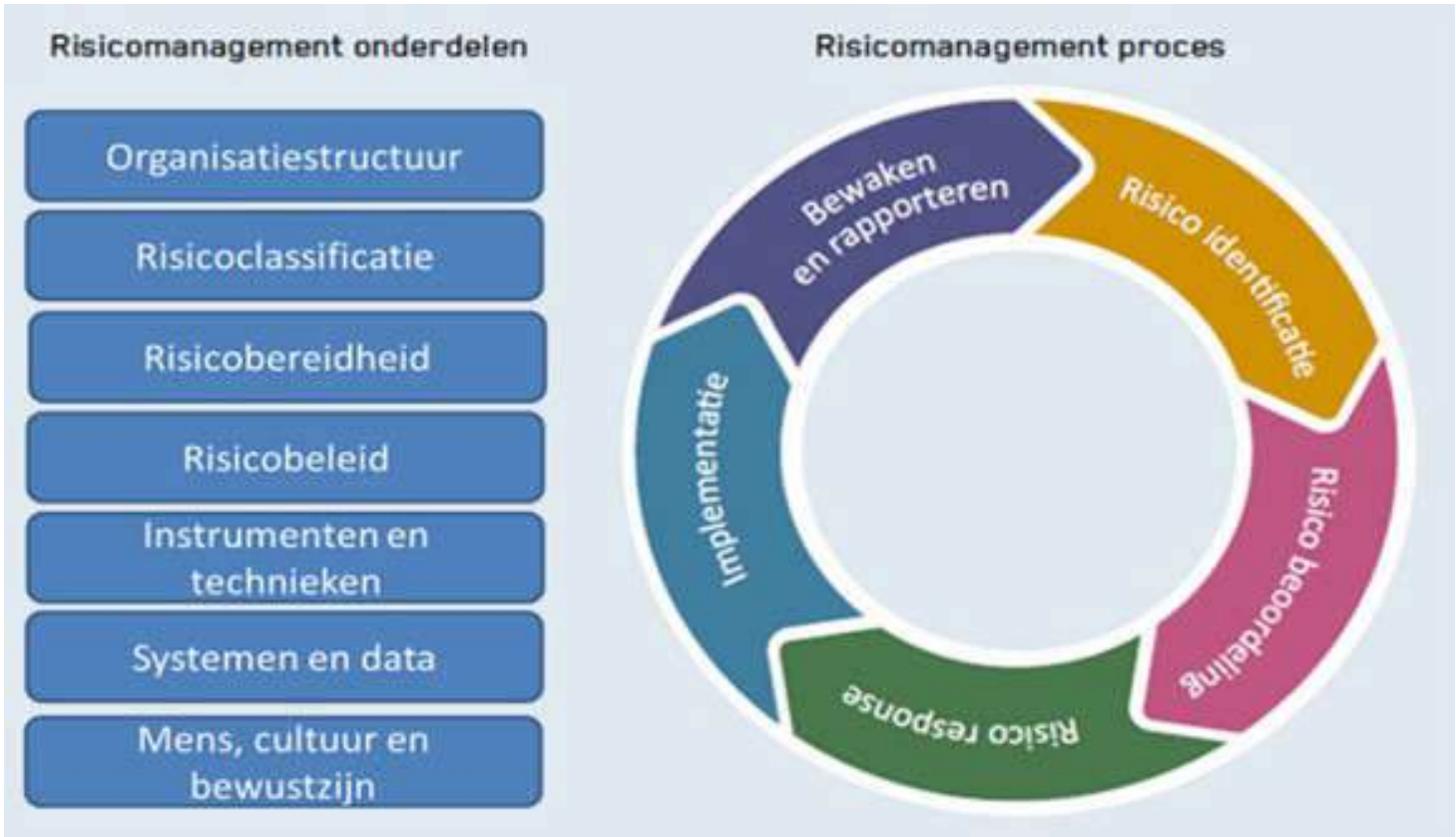
- Kwaliteit besluitvorming. Het bestuur, de raad van toezicht (RvT) en het pensioenbureau ontvangen risico-gewogen informatie gebaseerd op de samenhang van alle risico's.
- Bewuste risicosturing. Bewuster sturen op risico's en risicospreiding. Welke risico's wil Centraal Beheer APF nemen en welke vermijden?
- Voorkomen over- en onderbeheersing. Door interne beheersing explicieter te koppelen aan de risicohouding kan voorkomen worden dat Centraal Beheer APF een beheersingsraamwerk (control framework) optuigt dat te zwaar of te licht is.
- Reduceren kosten en vergroten efficiëntie en effectiviteit risicomangement activiteiten. Risicoprocessen, rapportages, methoden en technieken op elkaar laten aansluiten en waar mogelijk integreren. Door samenwerking en leereffecten tussen risicogebieden te bevorderen wordt de kwaliteit en toepassing van elkaars methoden en technieken verder verbeterd.

Het Risicoraamwerk bestaat uit zeven risicomangement onderdelen. Hierbij is voor een eenduidige benadering van de beheersing van risico's binnen Centraal Beheer APF een risicomangement proces gedefinieerd zoals in onderstaand figuur is beschreven. Voor het borgen van kwaliteit wordt gewerkt met een cyclus voor het beheer van de verschillende onderdelen van het Risicoraamwerk. De risico's en beheersmaatregelen worden gekoppeld met behulp van de risicomangement software. In 2023 is overgegaan op het risicomangement software pakket Cerrix. Binnen het risicoraamwerk wordt aangesloten op de ATM Methode van De Nederlandsche Bank.

Gelet op de potentiële impact van ecologische-, sociale en governance (ESG) factoren op zowel de activazijde van de balans als de technische voorzieningen, zijn deze risico's in 2021 expliciet als onderdeel van het risicoraamwerk opgenomen. Omdat de ESG-risico's meerdere risico-categorieën raken, worden ESG-risico's ook in onderling verband beoordeeld. Een vergelijkbare insteek werd al gehanteerd voor de thematische risico analyse op het gebied van integriteit (SIRA) en informatiebeveiliging.

Risico management is niet een op zichzelf staand doel, maar moet worden gedragen door de gehele organisatie. Doel is een cultuur waarin transparantie over risico's mag bestaan, wordt aangemoedigd om hierover transparant te zijn en waarbij risicoanalyse een terugkerend onderdeel van elk besluitvormingsproces vormt.

Figuur: Risicoproces Centraal Beheer APF

4.2.3 Risicobereidheid

De risicobereidheid betreft de bereidheid risico's en onzekerheden al dan niet af te dekken en vormt de basis voor het uitvoeren van een goed risicomanagementproces. De risicobereidheid wordt jaarlijks geëvalueerd, zo ook in 2023. Het bestuur hanteert bij het maken van de risicoanalyses de risicocategorieën conform de FIRM-aanpak. De risicocategorieën bestaan uit financiële risico's en niet-financiële risico's. Daarnaast worden de strategische risico's beoordeeld. Per risicocategorie wordt aangegeven of deze risico's van invloed zijn op de kringen van het fonds of van invloed zijn op het fonds zelf. Sturing op beheersmaatregelen en prestatie-indicatoren geeft het bestuur handvatten in de sturing op de strategische doelstellingen en de sturing van de uitbestedingspartijen.

4.2.4 Eigenrisicobeoordeling

De implementatiewet van de herziene IORP-richtlijn verplicht pensioenfondsen in het kader van risicobeheer ten minste driejaarlijks een zogenoemde eigenrisicobeoordeling uit te voeren. De eigenrisicobeoordeling is een instrument voor een pensioenfonds om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen, de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het pensioenfonds en de pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers.

De eigenrisicobeoordeling heeft als doel inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen, de mogelijke consequenties hiervan voor de pensioenen van de deelnemers en voor het pensioenfonds zelf. De Eigen Risico Beoordeling is geformuleerd op basis van de strategie, missie en visie van Centraal Beheer APF. De ERB is geen statisch geheel maar kan door het stapsgewijs doorlopen van de bouwstenen, zorgen voor risicobewustzijn en een versterking van het zelflerend vermogen van het fonds met als doel het vergroten van de doelmatigheid van het risicomanagement van het fonds. De ERB helpt om periodiek (of op basis van een trigger) te beoordelen, te monitoren en aantoonbaar te maken of en zo ja, op welke wijze, de strategie en/of het risicoprofiel aanpassing behoeft.

In 2020 is voor het eerst een eigen risicobeoordeling uitgevoerd. Uit de risicoanalyse van het pensioenfonds blijkt dat de veranderingen in de omgeving van het pensioenfonds, waaronder het Pensioenakkoord en de overgang op de het nieuwe pensioenadministratiesysteem bij de uitvoerder grote impact hebben. Beheersing van het proces en zorgvuldige communicatie met alle betrokkenen is meer dan ooit noodzakelijk.

4.2.5 Belangrijkste risico's van de bedrijfsomgeving

Voor Centraal Beheer APF is de realisatie van de strategische doelstellingen met betrekking tot het aantrekken van nieuwe klanten belangrijk, omdat het ondernemingsrisico, als onderdeel van het omgevingsrisico, het belangrijkste niet-financiële risico voor Centraal Beheer APF vormt. Centraal Beheer APF streeft daarnaast naar het actief meewegen van ESG-risico's. Omdat de meeste werkzaamheden

zijn uitbesteed, heeft beheersing van het uitbestedingsrisico een hoge prioriteit. In de Wet Toekomst Pensioenen hebben de deelnemers geen pensioenaanspraken meer maar persoonlijke pensioenvermogens. Bestaande pensioenaanspraken worden in principe vóór 1 januari 2027 "ingevaren" in de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers. De nieuwe regelingen vragen om een andere, wendbare IT-omgeving en pensioenadministratie die sterker gelinkt is aan de beleggingen. Binnen het programma Expeditie Pensioenakkoord is een routeplan uitgestippeld om dit proces voor Centraal Beheer APF en de kringen optimaal te laten verlopen.

Centraal Beheer APF heeft een structuur vormgegeven waarbinnen de kringen optimaal kunnen functioneren. Uit oogpunt van schaalgrootte en efficiency worden de niet-financiële risico's centraal beheerst. De pensioenvermogens van Centraal Beheer APF vormen afgescheiden vermogens en zijn ondergebracht in de kringen. Er is sprake van een vermogensscheiding tussen deze pensioenvermogens en de bedrijfsomgeving van Centraal Beheer APF. Daarnaast is er sprake van een vermogensscheiding tussen de kringen onderling. De financiële risico's worden op het niveau van de kringen beheerst.

Omgevingsrisico

Op het niveau van Centraal Beheer APF wordt een aantal zaken centraal geregeld. Een belangrijk aspect daarbij is de realisatie van de business case als onderdeel van het omgevingsrisico. Het omgevingsrisico is één van de belangrijkste risico's voor het fonds. Het fonds wil groeien om nog efficiënter te kunnen werken en meer schaalvoordelen te creëren. Daarbinnen vallen de deelrisico's concurrentie, afhankelijkheid, reputatie en ondernemingsklimaat.

Om de bedrijfsrisico's in verband met de pensioenuitvoering door Centraal Beheer APF te dekken, beschikt Centraal APF over het wettelijke vereist weerstandsvermogen. Ten behoeve van het opvangen van resterende operationele risico's kan Centraal Beheer APF, mocht dit noodzakelijk zijn, een beroep doen op een door Achmea verstrekte garantie.

[Uitbestedingsrisico](#)

De uitvoerder of vermogensbeheerder dient te handelen in lijn met de belangen van het pensioenfonds en binnen de gestelde richtlijnen.

Centraal Beheer APF heeft een uitbestedingsbeleid dat eisen stelt aan zowel de uitbestedingspartijen als het selectieproces daarvan. De uit te besteden werkzaamheden zijn gedefinieerd in uitbestedingsovereenkomsten en SLA's (service level agreements). In deze SLA's zijn de uitbestede diensten nader gedetailleerd en waar mogelijk voorzien van KPI's (kritische performance-indicatoren). De uitbestedingspartijen rapporteren per kwartaal de performance ten opzichte van de SLA. Het bestuur beoordeelt deze rapportages en bespreekt deze met de uitbestedingspartijen als daar aanleiding toe is. Op deze wijze houdt het bestuur gedurende het jaar toezicht op de uitbestede werkzaamheden.

In aanvulling op de SLA rapportage ontvangt het bestuur elk kwartaal een NFR-rapportage (niet-financiële risico's). Deze rapportage geeft inzicht in de procesuitvoering en eventueel opgetreden incidenten bij de leverancier. Ook deze rapportage wordt, indien noodzakelijk, met de leverancier besproken.

Jaarlijks verstrekken de uitbestedingspartijen Achmea Pensioenservices (APS) en Achmea Investment Management een ISAE3402 type II verklaring. Deze verklaring geeft voor de geselecteerde processen weer of de beheersmaatregelen adequaat zijn en of deze gedurende het jaar hebben gewerkt. De door de uitbestedingspartijen opgestelde rapportage wordt gecontroleerd door een onafhankelijke accountant. Voor het bestuur is deze verklaring een belangrijk signaal over de betrouwbaarheid van de uitgevoerde uitbestede processen. De rapportage wordt met de uitbestedingspartijen besproken. Van de onderuitbesteding van APS aan InAdmin Riskco (IAR) ontvangt APS jaarlijks een ISAE3402 type II en COS 3000 verklaring. Deze verklaring wordt door APS beoordeeld en besproken met IAR.

Het informatiebeveiligingsrisico van de uitbestedingspartijen wordt gemonitord. Achmea Pensioenservices en Achmea Investment Management verstrekken jaarlijks een ISAE 3000 type II rapport. Dit betreft een IT Service Organisatie Control rapport met betrekking tot de opzet, bestaan en werking van de

beheersmaatregelen gericht op de Trust Services Principles en Criteria: Beveiliging, Beschikbaarheid, Integriteit van gegevensverwerking, Vertrouwelijkheid en Privacy.

[ESG risico](#)

Ecologische-, sociale en governance (ESG) factoren relateren aan milieu, maatschappij en goed bestuur.

Klimaatverandering stelt de wereld voor een grote uitdaging. De fysieke gevolgen van klimaatverandering worden steeds merkbaarder. Klimaatrisico's drukken hun stempel op de economie. Vanuit wet- en regelgeving wordt aandacht gevraagd voor klimaatrisico's. Dit betekent dat beleggers in hun beleggingsproces voldoende aandacht voor klimaatrisico's én -kansen moeten hebben. Vanaf 2022 is het fonds begonnen met het meten van de CO2 intensiteit en de ESG-rating van de geprioriteerde beleggingscategorieën. In het MVB-halfjaarverslag rapporteren wij over de voortgang t.o.v. onze CO2-reductiedoelstelling

ESG- informatie wordt daar waar mogelijk op een systematische en consistente manier geïntegreerd binnen de beleggingsstrategie van de beleggingsfondsen waarin Centraal Beheer APF participeert. Risico's en kansen zijn hierdoor beter te beoordelen. Bij de selectie van vermogensbeheerders en beleggingsfondsen worden MVB-criteria meegenomen. Aspecten zijn ondertekening door de vermogensbeheerder van de Principles for Responsible Investment (PRI). In lijn met het IMVB convenant wordt gekeken of vermogensbeheerders conform de UN Guiding Principles en OESO-richtlijnen handelen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren en om lange termijn waarde creatie te bevorderen. Ook het beloningsbeleid van de vermogensbeheerder speelt een rol bij de selectie van vermogensbeheerders.

4.2.6 Overige risico's van de bedrijfsomgeving

[Kredietrisico](#)

Centraal Beheer APF heeft als gevolg van de ontvangen garantie een tegenpartijrisico ten opzichte van Achmea. Periodiek vindt overleg plaats tussen de betrokken partijen. Centraal Beheer APF toetst jaarlijks

de kredietwaardigheid van Achmea. In de relatie van Centraal Beheer APF met de kringen is sprake van een niet materieel tegenpartijrisico.

Renterisico

Centraal Beheer APF heeft geen beleggingen voor eigen risico. Het renterisico is daarmee beperkt.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. De meeste werkzaamheden zijn uitbesteed. De operationele risico's die hier mee samenhangen vallen binnen ons risico raamwerk onder het uitbestedingsrisico en worden binnen de randvoorwaarden van ons uitbestedingsbeleid gemonitord en gemanaged.

Juridisch risico

Dit is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving.

Het pensioenbureau volgt ontwikkelingen op het gebied van pensioenbeleidsvraagstukken en de daarop betrekking hebbende wet- en regelgeving en brengt daarover advies uit aan de commissies en het bestuur. Centraal Beheer APF bewaakt dat relevante wet- en regelgeving op de juiste wijze wordt vertaald naar en geïmplementeerd in interne processen en procedures, zowel bij het bestuur als bij de uitbestedingspartijen. Bepalingen aangaande de verplichtingen voortvloeiende uit wijzigende wet- en regelgeving zijn vastgelegd in de contracten met de uitbestedingspartijen.

Voor de bestuursleden, de leden van de RvT en de leden van de belanghebbendenorganen is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Informatiebeveiligingsrisico

Dit is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

Omdat de werkzaamheden van Centraal Beheer APF in belangrijke mate zijn uitbesteed, beperken de operationele informatiebeveiligingsrisico's van het APF zelf zich tot de kantoorautomatisering van het bestuur en pensioenbureau.

Integriteitrisico

Integriteitrisico is het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van het pensioenfonds, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het pensioenfonds opgestelde normen.

Integer handelen is binnen het fonds verankerd in de totale compliance structuur. Bij bestuursbesluiten wordt in ogenschouw genomen of er voldoende rekening is gehouden met evenwichtige belangenbehartiging en of er sprake is van mogelijke integriteitissues. Het fonds beschikt onder andere over een integriteitbeleid, een gedragscode, een incidentenregeling, en een klachten- en geschillenprocedure.

De externe compliance officer ziet toe op naleving van de gedragscode en brengt hierover verslag uit aan het bestuur. De bij de gedragscode behorende nalevingsverklaring wordt jaarlijks door alle verbonden personen ondertekend. Dit beleid maakt integraal deel uit van het uitbestedingsbeleid en de afspraken met de uitbestedingspartijen. Zij verklaren zich bekend met dit beleid en daaraan compliant te werken. De toetsing hiervan is onderdeel van de eerder besproken rapportages.

Het bestuur heeft een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitgevoerd. Daarnaast zijn in het verslagjaar de SIRA's van de belangrijkste uitbestedingspartijen opgevraagd. Daaruit zijn geen signalen naar voren gekomen die aanpassing van het risicoprofiel zouden vergen. Voor komend jaar is er een aanpassing van de reguliere SIRA aangekondigd door DNB. Centraal Beheer APF volgt nauwgezet dit i.s.m. het NCI.

Risico's kringen

De risico's met betrekking tot de kringen worden toegelicht in de risicoparagraaf van de betreffende kring.

4.3 Compliance

4.3.1 Compliance

Compliance is een onmisbare schakel om een goede reputatie en betrouwbaarheid van Centraal Beheer APF te waarborgen. De compliance functie wordt voor Centraal Beheer APF ingevuld door de risicomanager en de externe compliance officer.

De compliance functie ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving voor zover deze betrekking heeft op compliance & integriteit. Een overzicht van de betreffende wet- en regelgeving is geïntegreerd in het risicoraamwerk. Interne compliance regels en -procedures zijn hiervan afgeleid. De gedragscode, beleid beheerste en integere bedrijfsvoering, het incidentenbeleid en de SIRA zijn hierbij belangrijke hulpmiddelen. De gedragscode is per 1 januari 2023 aangepast en wordt periodiek gemonitord.

De compliance officer vervult een zelfstandige en onafhankelijke rol ten opzichte van Centraal Beheer APF en monitort de eerste lijn, in casu het bestuur als verantwoordelijke voor het beleid, de werknemers en de uitbestede werkzaamheden voor zover het compliance en integriteit betreft. De compliance officer overlegt met de risicobeheerfunctie en rapporteert aan het bestuur over de voortgang en resultaten van de taken en verantwoordelijkheden en heeft een directe escalatiemogelijkheid naar de RvT in voorkomende gevallen.

In 2023 zijn onderdelen van het beleid beheerste en integere bedrijfsvoering geactualiseerd, waaronder het screeningsbeleid en de Incidentenregeling. Daarnaast heeft een beoordeling van de integriteitsbeheersing van de uitbestedingspartijen plaatsgevonden en is de SIRA geüpdatet.

4.3.2 Beloningsbeleid

Centraal Beheer APF heeft een beloningsbeleid dat voldoet aan de wettelijke eisen. Het beloningsbeleid past bij de bedrijfsstrategie, doelstellingen, waarden en langetermijnbelangen van het fonds en zijn belanghebbenden. Het draagt daarnaast bij aan het voorkomen van (de schijn van) belangenverstrengeling of het nemen van onaanvaardbare of ongewenste risico's en aan het voorkomen van kosten die belanghebbenden niet dienen. In het beloningsbeleid past geen variabele of prestatie-gerelateerde beloning. Ontslag- of opzeggings- of exit- of schadevergoedingen worden alleen uitgekeerd als de rechter Centraal Beheer APF hiertoe verplicht. Het beloningsbeleid is in 2023 geactualiseerd en goedgekeurd door de RvT.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van het beloningsbeleid. Het bestuur kan wijzigingen in het beloningsbeleid vaststellen na goedkeuring van de RvT. De RvT heeft goedkeuringsrecht op het beloningsbeleid, niet op beloningsbeleid aangaande de RvT zelf, en monitort een zorgvuldige opzet, uitvoering en evaluatie van het beloningsbeleid. Het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan heeft een hoorrecht ten aanzien van het beloningsbeleid van de RvT.

Aan de bestuursleden, leden van de RvT en leden van de belanghebbendenorganen zijn in het verslagjaar vergoedingen betaald door het fonds voor hun werkzaamheden. Er zijn aan hen geen leningen verstrekt, noch is sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders, leden van de RvT of de leden van de belanghebbendenorganen. De bestuurders en de leden van de RvT nemen niet deel aan de pensioenregelingen van het fonds.

Toets aan besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen

Het Besluit Ftk stelt eisen aan het beloningsbeleid van een pensioenfonds. Het beleid moet niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. Ons beloningsbeleid bevat geen risicoprikkels. Het Besluit Ftk vraagt daarnaast dat het beloningsbeleid wordt vastgelegd, vastgesteld en openbaar gemaakt. Een samenvatting van het beloningsbeleid is beschikbaar op de website van Centraal Beheer APF. Hiermee wordt ten aanzien van de beloning voldaan aan de eisen in het besluit. Het fonds heeft een beheerst beloningsbeleid.

Toets aan Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen gaat in Thema 6, norm 41 tot en met 45 in op het beheerste beloningsbeleid. Onze beloningen zijn afgestemd op de grootte van het fonds en het tijdsbeslag (gebaseerd op het voltijdequivalent van DNB) en bevatten geen prestatiegerichte componenten. Er zijn in het verslagjaar geen ontslagvergoedingen overeengekomen.

Hiermee voldoet het fonds voor wat betreft het beloningsbeleid aan de Code Pensioenfondsen.

4.3.3 Naleving Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd in de Pensioenwet. Per 1 januari 2024 treedt de herziene Code Pensioenfondsen in werking (code 2024). Over 2023 heeft het fonds de (herziene) Code uit maart 2021 toegepast.

De Code bevat 65 normen voor “goed pensioenfondsbestuur” die verdeeld zijn over de volgende acht thema’s:

- vertrouwen waarmaken;
- verantwoordelijkheid nemen;
- integer handelen;
- kwaliteit nastreven;
- zorgvuldig benoemen;
- gepast belonen;
- toezicht houden en inspraak waarborgen;
- transparantie bevorderen.

Pensioenfondsen mogen de Code naleven volgens het ‘pas-toe-of-leg-uit’-beginsel. Het bestuur onderschrijft het belang van de naleving van de Code en streeft ernaar alle normen na te leven. In 2023 is aan vrijwel alle normen voldaan.

Binnen het thema zorgvuldig benoemen zijn aan de normen 33 en 39 gedeeltelijk voldaan.

Norm 33

Norm 33 stelt dat er zowel in het bestuur als in de belanghebbendenorganen ten minste één vrouw en één man plaatsneemt en zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar. Bij de werving van de bestuurders en leden van belanghebbendenorganen maken eisen ten aanzien van geschiktheid, tijdsbeslag en betrouwbaarheid alsmede diversiteit, onderdeel uit van de selectie. Hierbij wordt uitdrukkelijk getracht kandidaten onder de 40 jaar en vrouwelijke kandidaten te vinden. Het aanbod aan geschikte kandidaten en de samenstelling van de achterban van de kringen zijn van invloed op de invulling. Helaas is het niet haalbaar gebleken om in alle organen invulling te geven aan de gewenste diversiteit. Een overzicht van de diversiteit per gremium is in onderstaande tabel weergegeven.

Norm 33: Diversiteit		
	Leden onder de 40 jaar	Vrouwelijke leden
Bestuur	Nee	Ja
BO Bavaria	Ja	Nee
BO Pensioenfondsenkring 1	Nee	Ja
BO RBS	Nee	Ja
BO Sligro Food Group	Nee	Ja
SBO	Nee	Ja
BO Chemours	Nee	Ja
BO equensWorldline	Nee	Nee
BO DB Evenwicht	Nee	Ja
BO HPE	Nee	Nee
BO HP NL	Nee	Ja
BO ESN	Nee	Nee

Norm 33: Diversiteit		
	Leden onder de 40 jaar	Vrouwelijke leden
BO Deutsche Bank NL	Nee	Ja

Norm 39

Norm 39 bepaalt volgens de bijlage van de Code Pensioenfondsen behorende bij de betreffende norm onder meer dat in geval van een onafhankelijk bestuursmodel het bestuur wordt benoemd en ontslagen door het belanghebbendenorgaan, na het horen van de RvT. Bij Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds benoemt en ontslaat het Kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan (KOM) de leden van de RvT. De RvT benoemt en ontslaat de bestuursleden, na horen van het KOM. Hiermee ligt het primaat, zij het op indirecte wijze, bij de belanghebbenden. Het bestuur benoemt de leden van belanghebbendenorganen. Ontslag vindt plaats door het bestuur op verzoek van twee derde van de leden van het belanghebbendenorgaan of op aanwijzing van de toezichthouder. Hiermee achten we de geest van deze norm voldoende geborgd binnen het proces.

In aanvulling op het ‘pas toe of leg uit’ karakter van de Code Pensioenfondsen zijn er normen die altijd een toelichting verlangen. Deze normen worden, voor zover hierboven niet al aan de orde zijn geweest, hieronder nader toegelicht.

Nadere toelichting normen Code Pensioenfondsen		
	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico’s van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over het beleid dat het in 2023 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in hoofdstuk 3 ‘Karakteristieken van het pensioenfonds’ over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden.

Nadere toelichting normen Code Pensioenfondsen		
	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De RvT betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht. Deze is opgenomen in hoofdstuk 40.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In hoofdstuk 3 ‘Karakteristieken van het pensioenfonds’ beschrijft het bestuur de missie, visie, ambitie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in hoofdstuk 6 ‘Vermogensbeheer’ de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen. Ook op de website van het pensioenfonds is informatie over dit onderwerp beschikbaar.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In hoofdstuk 3 ‘Karakteristieken van het pensioenfonds’ en hoofdstuk 4 ‘Governance, risicobeheersing en compliance’ rapporteert het bestuur over de naleving van de gedragscode en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Nadere toelichting normen Code Pensioenfondsen		
	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In hoofdstuk 4 ‘Governance, risicobeheersing en compliance’ wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

4.3.4 Naleving AVG

Centraal Beheer APF onderschrijft de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie en streeft er naar om hier volledig invulling aan te geven. Deze biedt pensioenfondsen een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven. Ter waarborging van de naleving van deze gedragslijn heeft Centraal Beheer APF verschillende beheersmaatregelen getroffen zoals het opstellen van een contractenregister en het overeenkomen van verwerkersovereenkomsten. De Functionaris Gegevensbescherming van Centraal Beheer APF ziet onder andere toe op de naleving van de wet- en regelgeving en rapporteert hierover jaarlijks aan het bestuur. Centraal Beheer APF heeft in het uitbestedingsbeleid verschillende beheersmaatregelen ingericht zoals ISAE 3402, ISA 3000, rapportage NFR, DPIA, en interne- en of externe audits. Over deze beheersmaatregelen zijn afspraken gemaakt met alle uitbestedingspartijen.

Over 2023 verklaart Centraal Beheer APF dat er bijna volledig aan de gedragslijn wordt voldaan. Over 2023 voldoet Achmea Pensioen Services (APS) niet volledig aan de gedragslijn door beperkte achterstand in de actualisatie van reeds bestaande data protection impact assessments (DPIA's). In 2024 is Achmea Pensioenservices voornemens het gehele DPIA-proces opnieuw vorm te geven, waarmee een grote efficiencyslag gemaakt zal worden en naar verwachting de achterstand wordt ingelopen. Hiernaast wordt nog niet volledig voldaan aan de AVG vereisten van de administratieve inrichting van het verwerkingsregister. Deze voldoet momenteel net niet aan de volledig gestelde vereisten. In de loop van 2024 wordt het verwerkingregister in lijn gebracht met de AVG vereisten.

Centraal Beheer APF kent een risicoanalyse op het gebied van informatiebeveiliging die jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgewerkt. Bij de opzet van het beleid voor informatiebeveiliging sluit Centraal Beheer APF aan bij algemeen geaccepteerde raamwerken.

Centraal Beheer APF is gebonden aan de meldplicht datalekken.

Centraal Beheer APF kent een datakwaliteitsbeleid. Daarbij wordt ook aandacht besteedt aan de afspraken over de aanlevering van benodigde data door werkgevers en controles van data van externe partijen zoals UWV en gemeentelijke basisregistratie. In het herzieningenbeleid ligt vast hoe we omgaan met een correctie, mocht dit onverhoopt toch noodzakelijk zijn.

4.3.5 Klachten- en geschillenafhandeling

Het fonds kent een klachten- en geschillenprocedure voor klachten en geschillen die ontstaan naar aanleiding van de uitvoeringsovereenkomst, het pensioenreglement of de uitvoering daarvan.

Het klantteam voor Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds van APS behandelt in eerste instantie de klachten en geschillen en informeert Centraal Beheer APF over de voortgang. In tweede instantie kan een bezwaarschrift worden gericht tot het bestuur van het fonds. Hierbij beoordeelt het bestuur de klacht of geschil van de belanghebbende en komt dan tot een oordeel. Als de belanghebbende zich niet kan

vinden in de uitkomst hiervan kan hij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. De klachten- en geschillenprocedure is beschikbaar op onze website: www.centraalbeheerapf.nl.

Gedurende 2023 is het beleid over klachten en incidenten aangepast. Conform artikel 14f lid 3 Besluit uitvoering Pensioenwet zijn de definities van klachten en geschillen aangepast (iedere uiting van ontevredenheid).

In het verslagjaar heeft Centraal Beheer APF 30 klachten ontvangen. Deze klachten zijn in behandeling genomen en afgehandeld conform de klachten- en geschillenprocedure. Daarbij wordt ook de SLA rapportage beoordeeld om te onderzoeken of er aanvullende maatregelen benodigd zijn. Wij gebruiken deze als input voor eventuele verbeteringen in processen of communicatie. De klachten gaven in 2023 geen aanleiding tot wijzigingen in de pensioenregeling.

Onregelmatigheden die binnen Centraal Beheer APF, zijn organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed, zijn gesignaleerd, kunnen worden gerapporteerd conform de klokkenluidersregeling van het fonds, die is opgenomen als onderdeel van het Incidentenbeleid. Ook bij de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd.

Sinds 1 januari 2024 is Centraal Beheer APF aangesloten bij Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP). GIP is door de overheid aangewezen als de officiële geschilleninstantie voor pensioenfondsen. GIP werkt onpartijdig en onafhankelijk aan het oplossen van problemen waar deelnemers en pensioenfondsen samen niet uit komen.

4.4 Toezichthouders DNB en AFM

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenfondsen. De AFM controleert of pensioenfondsen zich aan de wetten en regels houden die betrekking hebben op informatie die aan deelnemers verstrekt moet worden en op de zorgplicht die

pensioenfondsen hebben voor deelnemers met een premieovereenkomst. DNB is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stabiliteit van pensioenfondsen. Centraal Beheer APF informeert DNB over alle wijzigingen in de statuten en per collectiviteitskring over de wijzigingen in reglementen en in de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn). Elke maand en elk kwartaal rapporteert het pensioenfonds over de financiële positie van de collectiviteitskringen.

Centraal Beheer APF voert periodiek persoonlijk en schriftelijk overleg met DNB. Er is in het verslagjaar regelmatig contact geweest met DNB. Ook met de AFM hebben in het verslagjaar enkele persoonlijke gesprekken plaatsgevonden over specifieke communicatie-onderwerpen.

4.4.1 Verzoeken DNB 2023

De algemene thema's waarover Centraal Beheer APF in 2023 op verzoek van DNB heeft gerapporteerd zijn:

- Niet financiële risico's (sectorbrede vragenlijst SBA NFR 2023);
- Uitvraag WTP / Transitie naar de nieuwe pensioenregeling.

Opmerkingen en aanbevelingen van DNB naar aanleiding van bovenstaande onderwerpen zijn, dan wel worden, door Centraal Beheer APF opgevolgd.

4.4.2 Verzoeken AFM 2023

In 2023 heeft Centraal Beheer APF op verzoek van de AFM informatie opgeleverd betreffende:

- informatieverzoek 'Correctheid scenariobedragen'
- informatieverzoek 'herrekeningsbrief variabele uitkeringen'
- Sectorbeeld pensioenen

4.4.3 Toezichtmaatregelen

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet vermelden wij dat:

- aan Centraal Beheer APF in het boekjaar 2023 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;

- Centraal Beheer APF heeft het boekjaar 2023 geen aanwijzing gekregen als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet;
- in het boekjaar 2023 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld;
- er geen sprake is van de situatie, bedoeld in artikel 172 Pensioenwet, waarin de bevoegdheidsuitoefening van alle of bepaalde organen van Centraal Beheer APF is gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

4.5 Ontwikkelingen en naleving wet- en regelgeving

4.5.1 Wet toekomst pensioenen

In juni 2020 hebben werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers en het kabinet een akkoord bereikt over de hoofdlijnen van een nieuw Nederlands pensioenstelsel. Dit akkoord is inmiddels door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uitgewerkt in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen. Het wetsvoorstel is eind maart 2022 bij de Tweede Kamer ingediend. Op 22 december 2022 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel. De Eerste Kamer heeft de het wetsvoorstel op 30 mei 2023 aangenomen. Daarmee is deze wet per 1 juli 2023 van kracht geworden. De minister heeft aangegeven nog een aanpassing te doen in de uiterste datum dat alle pensioenregelingen dienen te voldoen aan de nieuwe wet. Naar verwachting wordt dit 1 januari 2028.

De belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe pensioenstelsel zijn de volgende:

- Vanaf 1 januari 2028 (uitgaande van de toezegging van de minister) moeten alle pensioenregelingen beschikbare premieregelingen zijn. Daarbij geldt dat voor alle werknemers het zelfde premiepercentage van toepassing moet zijn. Een zogenaamde vlakke premie.
- De premie mag maximaal 30% van de pensioengrondslag bedragen. Kosten en risicopremies voor overlijdensverzekeringen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen mogen daar nog bovenop komen.
- Tot 2037 mag de premie maximaal 33% van de pensioengrondslag bedragen. Die 3% extra kan gebruikt worden om eventuele compensatie in verband met de overgang naar de nieuwe regeling te financieren.

- Voor het nabestaandenpensioen gelden uiterlijk vanaf 1 januari 2027 uniforme voorschriften. Het nabestaandenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum kan alleen nog maar op risicobasis worden verzekerd en is onafhankelijk van de diensttijd. Het nabestaandenpensioen mag maximaal 50% van het pensioengevend salaris bedragen. De wet schrijft voor welke partners in aanmerking komen voor een nabestaandenpensioen.
- In het Pensioenakkoord is afgesproken dat de nieuwe pensioenopbouw en de reeds opgebouwde pensioenaanspraken zoveel mogelijk bij elkaar worden gehouden in één pensioenregeling. De hoofdregel is daarom dat de bestaande aanspraken worden ingevaren in de nieuwe pensioenregeling, tenzij dit onevenredig ongunstig uitpakt voor bepaalde groepen belanghebbenden.
- In het wetsvoorstel is ook een nieuwe wettelijke norm geïntroduceerd (art. 48a) die pensioenuitvoerders verplicht om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van (voorlopige) keuzes binnen de pensioenregeling. De keuzes die deelnemers maken moeten zo goed mogelijk aansluiten bij hun behoeftes of doelstellingen.

Via de projectgroep Expeditie Pensioenakkoord werken wij vanuit een multi-disciplinaire aanpak aan een goede invoering van de WTP.

4.5.2 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie

Via dit besluit heeft de regering fondsen in staat gesteld om in 2023 extra indexatiebesluiten te nemen voor indexaties over 2022 en 2023. Deze mogelijkheid ontstaat indien sociale partners een intentie tot invaren expliciet te kennen hebben gegeven aan het bestuur van het pensioenfonds. Daarbij gelden tevens de aanvullende eisen dat de toekenning passend moet zijn binnen het eigen toeslagenbeleid en mits de beleidsdekkingsgraad én de actuele dekkingsgraad (na toekenning) hoger zijn dan 105%. In dat geval kan de eis voor toekomstbestendige indexatie worden losgelaten.

Het bestuur in 2023 heeft besloten om voor de kringen equensWorldline en Sligro Food Group een extra toeslag toe te kennen, zie de kringverslagen voor aanvullende informatie. Voor de overige kringen is

geen extra toeslag toegekend. Dit is na diverse afstemmingen op basis van de omstandigheden, zoals de financiële situatie, besloten.

4.5.3 Vrijstellingsregeling

De afgelopen jaren hebben pensioenfondsen gebruik kunnen maken van de vrijstellingsregeling om pensioenverlagingen te voorkomen. Dit omdat de minister grootscheepse pensioenverlagingen ongewenst vindt vanwege bijzondere economische omstandigheden.

Op 17 december 2021 heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Vrijstellingsregeling voor het jaar 2022 opnieuw vastgesteld. Net als de voorgaande jaren is er nog steeds sprake van een bijzondere economische situatie veroorzaakt door de coronapandemie. Daarom is opnieuw besloten dat pensioenfondsen, op dezelfde manier en onder dezelfde voorwaarden als 2021, van de vrijstellingsregeling gebruik kunnen maken. Bij Centraal Beheer APF hebben Kring Bavaria en Kring DB Premie gebruik gemaakt van deze regeling. Hierdoor zijn kortingen in deze kringen voor 2022 voorkomen.

In februari 2023 heeft Minister Schouten de Regeling Pensioenwet aangepast met terugwerkende kracht tot 31 december 2022 waarmee de vrijstellingsregeling één jaar is verlengd. Aanvullend is wel de eis opgenomen dat er een voornemen tot invaren moet zijn. In 2023 is door het bestuur geen gebruik gemaakt van deze vrijstellingsregeling.

4.5.4 Verordening voor het beheersen van ICT-risico's (DORA)

Het doel van de verordening DORA is om de uiteenlopende regels met betrekking tot digitale weerbaarheid te harmoniseren en de bijbehorende risico's te kunnen beperken. DORA bevat bepalingen die zien op de governance van het bestuur, vereisten inzake ICT-risicobeheer, belang van ICT-gerelateerde incidentrapportages, belang van tests op digitale operationele veerkracht, het in kaart brengen van ICT-risico's bij derde aanbieders en het mogelijk maken van informatie uitwisselen tussen entiteiten.

Op 28 november 2022 nam de Europese Raad DORA aan. De Verordening wordt twee jaar na publicatie van toepassing. Eind 2022 is de regelgeving in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd.

De gezamenlijke Europese toezichthouders zijn een consultatie rondom DORA gestart. De consultatie betreft de tweede reeks beleidsopdrachten onder DORA. De consultatie loopt tot 4 maart 2024. Op 17 januari 2024 zijn de concept Regulatory Technical Standards inzake de classificatie van incidenten en bedreigingen, ondersteunende ICT-diensten voor kritieke of belangrijke functies en ICT Risk Management Frameworks gepubliceerd.

De regelingen treden op 17 januari 2025 in werking. Richtlijn 2022/2555 treedt op 18 oktober 2024 in werking. De Nederlandse implementatie moet nog volgen voor de richtlijnen.

4.5.5 Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen

Deze wet introduceert onder meer een wettelijk keuzerecht voor deelnemers en gewezen deelnemers om bij pensionering eenmalig een deel van de waarde van het opgebouwde ouderdomspensioen ineens op te nemen. De beoogde inwerkingtreding van het onderdeel 'bedrag ineens' werd initieel uitgesteld naar 1 juli 2023. De plenaire behandeling van dit wetsvoorstel is in de Tweede Kamer herhaaldelijk uitgesteld en staat thans gepland voor begin 2024. De beoogde inwerkingtreding van het onderdeel 'bedrag ineens' is thans uitgesteld tot ten minste 1 januari 2025. Centraal Beheer APF bereidt zich voor op tijdige implementatie van dit nieuwe keuzerecht.

4.5.6 Conversie in plaats van verevening bij scheiding

Het wetsvoorstel Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 is op 16 september 2019 bij de Tweede Kamer ingediend. De verdeling van het pensioen bij scheiding wordt anders. Conversie wordt voor nieuwe gevallen de standaard in plaats van verevening. Dat past volgens het kabinet beter bij de huidige tijd. Het bijzonder partnerpensioen wordt voortaan berekend over de huwelijkse periode. De beoogde datum van inwerkingtreding van 1 januari 2022 is in eerste instantie uitgesteld naar 1 juli 2022, maar is inmiddels opgeschoven naar 1 januari 2027 (beoogde volledige inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen). Centraal Beheer APF onderzoekt de te verwachten consequenties voor de uitvoering van de pensioenadministratie en waarborgt tijdige implementatie.

4.5.7 e-Privacy

Op 10 januari 2017 heeft de Europese Commissie een voorstel voor een verordening gepubliceerd. Het betreft een voorstel tot herziening van de huidige e-Privacy Richtlijn en zal de richtlijn (2002/58/EC) vervangen.

De voorgestelde herziene richtlijn breidt de regels over vertrouwelijkheid en cookies uit naar alle aanbieders van onlinecommunicatie, waaronder financiële ondernemingen die online diensten/producten aanbieden en online communiceren met consumenten. Verder gaat de richtlijn onder meer in op de bescherming van de inhoud en metadata van de onlinecommunicatie.

De verwachting is dat de e-Privacy verordening hoogstwaarschijnlijk ergens in 2025 van kracht wordt.

4.5.8 Wetsvoorstel Wet digitale overheid

Het wetsvoorstel Wet digitale overheid (WDO) verplicht pensioenfondsen tot acceptatie van door de overheid toegelaten inlogmiddelen. Doel van de WDO is om met betrouwbare en veilige elektronische identificatie, toegang tot digitale diensten van de overheid mogelijk te maken. De digitale dienstverlening van overheidsinstanties moet veiliger, beter en sneller worden. De WDO introduceert een acceptatieplicht voor bepaalde eID-middelen. De WDO geldt voor bestuursorganen en voor 'aangewezen organisaties'. Aangewezen zijn de pensioenuitvoerders in de zin van de Pensioenwet. De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel was oorspronkelijk 1 januari 2019. Het voorstel is in maart 2023 aangenomen in de Eerste Kamer. De wet treedt per 1 juli 2023 gefaseerd in werking en gaat pas gelden als een instantie technisch en organisatorisch klaar is om aan te sluiten.

De departementen, de publieke dienstverleners én Logius stellen samen een aansluitschema op. Dit schema gaat een planning bevatten met data waarop de specifieke onderdelen van de wet voor welke instantie van kracht worden. Op die momenten moeten dienstverleners klaar zijn met de voorbereidingen voor dat deel van de wet en de onderliggende uitvoeringsregelgeving. Met de ingang van de wet moeten pensioenfondsen toegang bieden tot hun elektronische dienstverlening met een publiek of een privaat inlogmiddel. Bekende publieke inlogmiddelen zijn DigiD en eHerkenning. Burgers en bedrijven

moeten veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-) overheid. Burgers kunnen naast DigiD ook gebruik maken van private inlogmiddelen. De wet verplicht publieke dienstverleners om per dienst te bepalen welk betrouwbaarheidsniveau is vereist voor toegang tot hun digitale dienstverlening. Pensioenuitvoerders moeten voldoen aan de verplichtingen in de WDO zodra ze zijn aangesloten. Momenteel kan DigiD worden gebruikt om toegang te krijgen tot het deelnemerportaal van Centraal Beheer APF.

4.5.9 Wet eigen strategie pensioenfonds

Dit initiatiefvoorstel van het Tweede Kamerlid Van Beukering-Huijbregts (D66) wijzigt de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). Met dit wetsvoorstel wordt beoogd te regelen dat het verantwoordingsorgaan (VO) en belanghebbendenorgaan (BO) bij pensioenfondsen een adviesrecht krijgen op het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Het voorstel is momenteel in behandeling bij de Tweede Kamer.

Bij Centraal Beheer APF heeft een belanghebbendenorgaan instemmingsrecht op het beleggingsbeleid van de desbetreffende kring, aangezien strategische keuzes over de eigen kring aan het BO zijn. Hierdoor voldoet Centraal Beheer APF momenteel al aan de beoogde wet.

4.5.10 Wet bescherming klokkenluiders

Naar aanleiding van de Europese Richtlijn voor de bescherming van klokkenluiders is in juni 2021 een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer ter implementatie van de Richtlijn. De richtlijn roept nieuwe, eenduidige regels in het leven om klokkenluiders te beschermen. Recent is de wet aangenomen door zowel de Eerste als de Tweede kamer. Deze wet is begin 2023 in werking getreden. Vooruitlopend op de wet heeft Centraal Beheer APF de Regeling incidenten in 2022 hierop aangepast.

4.5.11 Verzamelwet gegevensbescherming

De minister van Justitie en Veiligheid heeft het voornemen om te komen met de Verzamelwet gegevensbescherming. De wet zal voornamelijk tot gevolg hebben dat er een aantal technische

aanpassingen worden doorgevoerd in verband met het stroomlijnen en actualiseren van het gegevensbeschermingsrecht.

Op dit moment is de Tweede Kamer in afwachting van de Nota naar aanleiding van het verslag met Kamervragen van begin 2023. De wet is niet controversieel verklaard.

4.5.12 Wetsvoorstel keuzemogelijkheden nabestaandenpensioen

Er komt een separaat wetsvoorstel keuzemogelijkheden nabestaandenpensioen. Daarin wordt naar verwachting onder andere ingegaan op een eventuele restitutiemogelijkheid, de uniformering van het wezenbegrip en eventuele vrijwillige voortzetting van wezenpensioen. Aangekondigd is dat het wetsvoorstel in het voorjaar van 2024 in internetconsultatie gaat.

5. Communicatie

5. Communicatie

Bij Centraal Beheer APF staat de deelnemer centraal. Communicatie met onze deelnemers is dan ook een speerpunt. De overheid legt steeds meer verantwoordelijkheid bij de burgers.

Voor deelnemers is begrijpelijke en aansprekende informatie over pensioen dan ook cruciaal om die eigen verantwoordelijkheid voor de eigen oudedagsvoorziening te kunnen nemen.

5.1 Ons communicatiebeleid

Elke 3 jaar stellen we een communicatiebeleidsplan op. Hierin worden de uitgangspunten en ambitie voor de communicatie beschreven. In 2023 is een communicatiebeleidsplan opgesteld voor de periode 2023-2025. Het beleid wordt jaarlijks vertaald naar concrete activiteiten die erop gericht zijn om de effectiviteit van de communicatie naar deelnemers te vergroten. Wij vinden het van belang inzicht te krijgen in wat deelnemers verwachten, door gegevens te analyseren, vast te stellen of de communicatie hier succesvol op inspeelt en bij te sturen waar nodig.

Het uitgangspunt voor het communicatiebeleidsplan vormt de visie en missie van Centraal Beheer APF. Hierbij zijn de kernwaarden van Centraal Beheer APF: samen, professioneel, digitaal, innovatief en transparant meegenomen. Onze doelstelling is de pensioenpartner te zijn voor deelnemers door middel van begrijpelijke, activerende en aansprekende informatie.

Randvoorwaarde voor alle communicatie-uitingen is dat deze voldoen aan de open normen die de Pensioenwet voorschrijft. Vanuit het pensioenbureau wordt tevens bewaakt dat het pensioenfonds alle wettelijke verplichte communicatie-uitingen verstrekt aan deelnemers. Het beleid keuzebegeleiding, die op 1 juli 2023 in werking is getreden, is derhalve vastgesteld.

Aan de hand van het communicatiebeleidsplan is voor 2023 een communicatiejaarplan opgesteld. In dit jaarplan zijn specifieke acties opgenomen, die gedurende het jaar zijn uitgevoerd. Met onze communicatie willen wij deelnemers ontzorgen. Dit doen wij door gerichte persoonlijke boodschappen waarbij we gebruik maken van diverse communicatiekanalen om het de deelnemer zo gemakkelijk mogelijk te maken. Zo hebben we de digitale nieuwsbrief Liefde voor Later in 2023 weer 3 keer verstuurd naar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van Centraal Beheer APF.

Daarnaast is er in 2023 een e-mailwervingscampagne geweest in de vorm van een bloeikaart. Deze kaart is gestuurd naar onze niet digitale deelnemers met de vraag hun privé e-mailadres door te geven. Centraal Beheer APF wil zoveel mogelijk digitaal communiceren met de deelnemers. Deze actie heeft geholpen bij het verhogen van het aantal deelnemers die Centraal Beheer APF digitaal kan benaderen.

Ook is de campagne Pensioen APK weer verzonden. Via deze campagne activeren wij deelnemers om hun pensioen te checken en gegevens aan ons door te geven zodat wij communicatie persoonlijker kunnen maken.

Tijdens de Pensioen3daagse hebben we speciaal voor de doelgroep 62-plus een webinar 'Bijna met pensioen' en voor de doelgroep nieuwe deelnemers een webinar 'Nieuw in dienst' verzorgd. Hiermee helpen we hen op weg met de verschillende keuzes die zij kunnen maken. Aanvullend was er ook de mogelijkheid voor persoonlijke gesprekken in Zeist, Apeldoorn of via beeldbellen.

Naast het webinar 'Bijna met pensioen' is er ook nog een aparte mailing uitgegaan waarin we de doelgroep 62-plus wijzen op de keuzes die zij kunnen maken voor hun pensioen.

De website is uitgebreid met een pagina die speciaal is ingericht met informatie over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. We creëren betrokkenheid en vertrouwen door transparant te zijn over beleggingen en te inspireren met de impact hiervan.

In de Liefde voor later besteedden we, naast de informatie die we hierover op onze website hebben gepubliceerd, aandacht aan maatschappelijk verantwoord beleggen.

5.2 Stakeholders actief informeren over belangrijke ontwikkelingen

Het bestuur vindt het van belang stakeholders op de hoogte te houden van belangrijke ontwikkelingen.

Voor de werkgevers in de standaardkringen heeft het bestuur in 2023 twee online werkgeversbijeenkomsten en georganiseerd. In deze bijeenkomsten zijn werkgevers en haar adviseurs bijgepraat over de ontwikkelingen rondom het nieuwe Pensioenakkoord en de financiële situatie van de kringen. Voor de werkgevers van de eigen kringen zijn een tweetal fysieke bijeenkomsten georganiseerd. Hierin stond o.a. de overgang naar het nieuwe Pensioenakkoord en bijbehorende planning centraal.

Via onze website en nieuwsbrieven worden alle belanghebbenden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen over het nieuwe Pensioenakkoord en andere actualiteiten. Ook ontwikkelingen rondom het pensioenfonds worden daar met alle stakeholders gedeeld.

We organiseerden op 28 juni een ronde tafel voor onze relaties. Wij gingen in gesprek over de aanpassing van de regeling als gevolg van inwerkingtreding van nieuwe Wet Toekomst Pensioenen om ervaringen te delen en om van elkaar te leren.

Begin november vond de 13e editie plaats van de landelijke Pensioen3daagse plaats, waar ook Centraal Beheer APF aan mee heeft gedaan. Gedurende die dagen zijn diverse activiteiten georganiseerd voor zowel deelnemers als werkgevers van Centraal Beheer APF.

Het bestuur zal ook in 2024 zijn stakeholders op de hoogte houden van ontwikkelingen die hen raken. Dit in lijn met de doelstellingen van het Centraal Beheer APF die met het communicatiebeleid worden bewerkstelligd.

5.3 Communicatie met belanghebbendenorganen

Ook in 2023 heeft het bestuur meerdere malen met de belanghebbendenorganen gecommuniceerd. Conform de governance opzet zijn het bestuur en de RvT eenmaal individueel en eenmaal collectief in gesprek gegaan met ieder Belanghebbendenorgaan. In juni is er een gezamenlijke bijeenkomst geweest om met alle belanghebbenden te spreken over het jaarverslag en de verantwoording over het afgelopen

jaar. Hierbij waren ook de certificerend actuaris en accountant aanwezig. Aanvullend is in oktober tijdens de jaarlijkse kennis- en beleidsdag voor belanghebbendenorganen in verschillende werksessies gesproken over relevante onderwerpen, zoals een verdieping op de planning rondom het nieuwe pensioencontract, scenariodenken in beleggen en een gesprek over de communicatie in het kader van de zorgplicht.

Ieder kwartaal informeert het bestuur de belanghebbendenorganen via een nieuwsbrief met de actuele stand van zaken van het pensioenfonds.

Samen staan we sterker is een belangrijk uitgangspunt voor Centraal Beheer APF. Een belangrijke bouwsteen hiervoor is de inspraak en zeggenschap van de belanghebbendenorganen op het beleid en de uitvoering door het fonds.

5.3.1 Klankbordgroepen

Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds groeit. Dat is positief, maar brengt ook de uitdaging met zich mee om de besturing van het APF beheersbaar en efficiënt te houden. Vanaf 2022 werken we met BO-brede klankbordgroepen op vier onderwerpen: deelnemerszaken, werkgeverszaken, vermogensbeheer en pensioenbeheer. In 2023 is daar de klankbordgroep gericht op de Wet Toekomst Pensioenen bij gekomen. Via deze klankbordgroepen kan op een informele manier input worden opgehaald bij de BO's, ook op onderwerpen waar geen formele rol voor BO's is in de wet is verankerd.

De klankbordgroep vermogensbeheer is tweemaal bijeen geweest, onder andere om te verdiepen op de fiduciaire rapportages en om de uitkomsten van de Portefeuille constructiestudie 2024 te bespreken die als input dient voor de beleggingsplannen 2024 van de kringen. Deze verdiepende gesprekken hebben bijgedragen aan een efficiëntere besluitvorming door bestuur en belanghebbendenorganen.

De klankbordgroep deelnemerszaken heeft in 2023 een bijeenkomst gehad over het communicatiebeleidsplan en een verdieping op het klanttevredenheidsonderzoek onder deelnemers. Met de klankbordgroep werkgevers is ook over het klanttevredenheidsonderzoek gesproken met de focus op de dienstverlening aan werkgevers. Over de Wet Toekomst Pensioenen zijn twee

klankbordgroepbijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast zijn werkgevers en adviseurs in webinars hier separaat over geïnformeerd.

5.4 Klanttevredenheidsonderzoek

Afgelopen jaar is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de BO-leden, werkgevers en deelnemers. Het onderzoek laat zien dat de klanttevredenheid bij werkgevers en deelnemers is toegenomen ten opzichte van 2022. Hiernaast zijn BO's ook zeer tevreden over de samenwerking met Centraal Beheer APF, waarbij deze tevredenheid iets is afgenomen ten opzichte van 2022. De klanttevredenheidsscore van de BO's ligt over 2023 wel behoorlijk hoger dan de klanttevredenheid van werkgevers en deelnemers, wat voornamelijk te maken heeft met het klantcontact en de communicatie.

Het klanttevredenheidsonderzoek helpt ons inzicht te verkrijgen hoe wij als Centraal Beheer APF verder kunnen verbeteren. Wij hebben waardevolle input verkregen. Op het vlak van klantcontact, begrijpelijke communicatie en het betrekken van deelnemers bij pensioen gaan wij verdere verbeteringen in gang zetten.

6. Vermogensbeheer

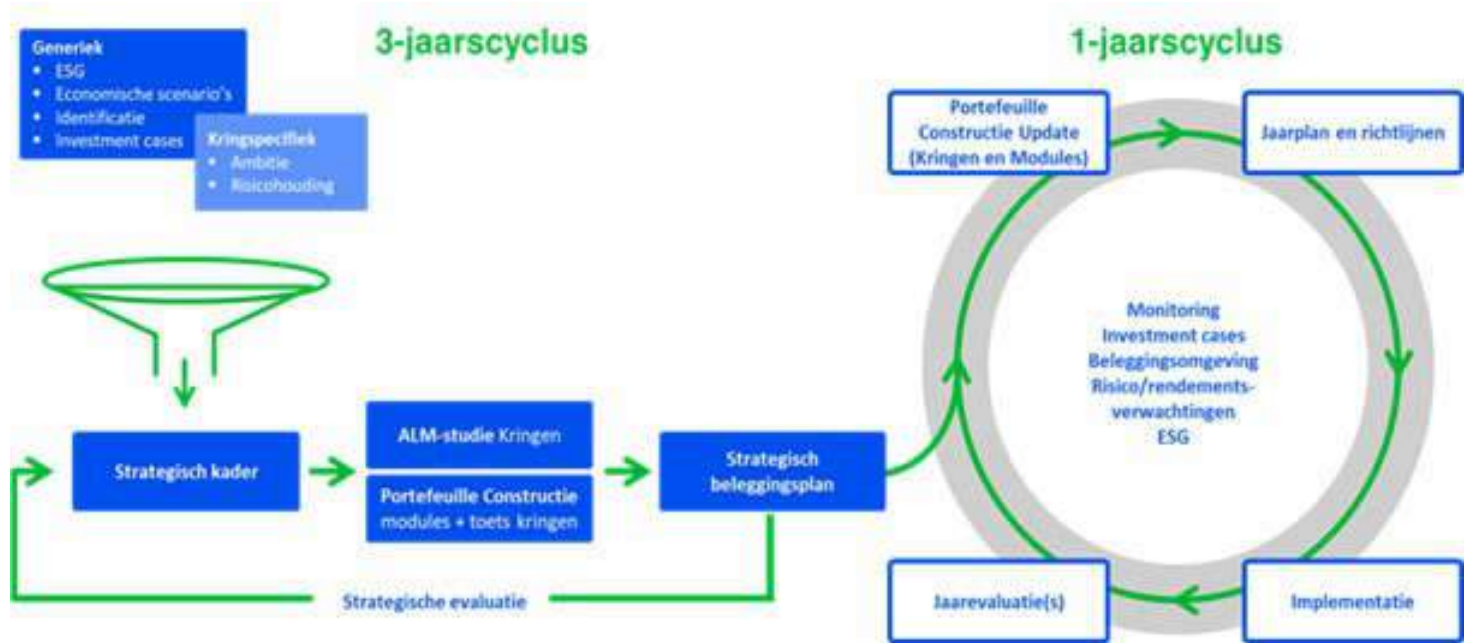
6. Vermogensbeheer

Het hoofdstuk ‘Vermogensbeheer’ beschrijft de basis waarop het beleid op het gebied van vermogensbeheer voor het fonds als geheel is ingericht. Het beleid is niet op alle onderdelen exact gelijk voor de verschillende kringen in het fonds.

Daarom zijn de kring specifieke onderdelen nader uitgewerkt per kring vanaf hoofdstuk 8.

6.1 Beleggingsbeleid

Wij beleggen vanuit het ‘prudent person’ beginsel. De beleggingen voldoen aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico’s. Dit houdt onder andere in dat het beleggingsbeleid per kring is afgestemd op de verplichtingenstructuur van de betreffende kring. Hierbij is rekening gehouden met de wettelijke eisen die onder het Financieel Toetsingskader aan het beleggingsbeleid en risicomanagement worden gesteld. Het beleggingsbeleid kan als volgt worden weergegeven:

Het beleggingsbeleid is gebaseerd op de investment beliefs van het fonds en aanvullend op een ALM-studie die per kring is uitgevoerd. Per kring wordt aan de hand van de ALM-studie in de portefeuilleconstructie uitgewerkt hoe het generieke beleggingsbeleid vertaald wordt voor de specifieke kring. Dit alles wordt vastgelegd in het beleggingsplan dat vervolgens vertaald wordt in beleggingsrichtlijnen voor de fiduciaire manager. De fiduciair manager legt de afspraken vast in mandaatrichtlijnen richting onderliggende beheerders. De beleggingsrichtlijnen dienen ter borging van het beleid van het bestuur. Het managersselectiebeleid bestaat uit het selecteren, combineren, monitoren, evalueren en mogelijk vervangen van externe managers voor het pensioenfonds. Het pensioenfonds bepaalt de doelstelling en randvoorwaarden waarbinnen de selectie plaatsvindt en neemt de beslissingen.

6.2 Investment beliefs

Wij streven ernaar de deelnemers van het fonds een zo hoog en betrouwbaar mogelijk inkomen voor later te bieden, gegeven het risicoprofiel. De investment beliefs van Centraal Beheer APF en het risicoprofiel van een kring zijn de basis voor de jaarlijkse beleggingscyclus die op kringniveau plaatsvindt.

Wij streven ernaar de deelnemers van het fonds een zo hoog en betrouwbaar mogelijk inkomen voor later te bieden, gegeven het risicoprofiel. De investment beliefs van Centraal Beheer APF en het risicoprofiel van een kring zijn de basis voor de jaarlijkse beleggingscyclus die op kringniveau plaatsvindt.

Onze investment beliefs zijn:

1. **Doelstellingen, beleidsuitgangspunten, waaronder de kring specifieke risicohouding, risico appetite en pensioenverplichtingen zijn leidend voor de samenstelling van de beleggingsportefeuilles.** Wij richten de beleggingsportefeuilles van de kringen zodanig in dat de rendements-/risico profielen op lange termijn zo goed mogelijk aansluiten bij deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten. Korte termijn afwijkingen hiertussen zijn binnen van tevoren aangegeven grenzen toelaatbaar.
2. **Het beheer van de beleggingen richt zich op lange(re) termijn ontwikkelingen en niet op market-timing.** Op lange termijn volgen de marktprijzen van beleggingen de ontwikkeling van de bijbehorende onderliggende reële markten. Bij het inrichten van de beleggingsportefeuille(s) is het derhalve van groot belang een visie te hebben op de lange termijn ontwikkelingen. Voor de middellange termijn (MLT 3-5 jaar) biedt het strategisch beleid ruimte voor (bij)sturing vanuit risico-en/of rendementsoverwegingen en gemotiveerd vanuit onze lange termijn visie.
3. **Het nemen van beleggingsrisico's wordt op lange termijn beloond door een hoger (verwacht) rendement in vergelijking met risicovrije beleggingen.** Wij streven daarbij naar een goede diversificatie of spreiding over de verschillende beleggingscategorieën/producten en stijlen, dit is de meest eenvoudige manier om te komen tot een meer evenwichtige portefeuille in termen van rendement en risico. Wij vinden het belangrijk de portefeuille zodanig te construeren dat deze robuust is in verschillende (risico) scenario's.

4. **Wij maken per beleggingscategorie de afweging voor de meest geschikte beheervorm.** Hierbij hanteren wij het uitgangspunt om eerst te kijken naar passieve beleggingsmogelijkheden. Wij komen tot een passende beheervorm na een goede motivatie en onderbouwing. Belangrijke criteria daarbij zijn specifieke benchmark mogelijkheden, een onzeker rendement versus zekere kosten en een positief saldo van hoger verwacht rendement versus kosten. De risk appetite van een specifieke kring biedt ruimte om te komen tot aanvullende kring specifieke afwegingen.
5. **Maatschappelijk verantwoord beleggen loont.** Wij integreren maatschappelijk verantwoord beleggen in onze portefeuilles omdat wij geloven dat beleggingen in duurzame beleggingen hand in hand kunnen gaan met het behalen van gestelde rendementsdoelstellingen.
6. **Wij streven naar operationele efficiëntie in ons beleggingsproces.** Wij beleggen zo kostenefficiënt mogelijk omdat we ons bewust zijn dat kosten zwaar drukken op het pensioenresultaat. Wanneer hier naar verwachting een voldoende hoger rendement tegenover staat kunnen hogere kosten verantwoord zijn.
7. **Wij dekken de risico's af waar in onze ogen geen adequate beloning tegenover staan .** Voor elke beleggingscategorie beoordelen wij periodiek of (gedeeltelijke) valuta-afdekking risico-verlagend werkt op de onderliggende beleggingen. Het renterisico en inflatierisico worden per kring in die mate afgedekt die aansluit bij het ambitieniveau en de pensioenverplichtingen.
8. **Wij beleggen alleen in instrumenten die wij volledig begrijpen.**
9. **Gegeven ons governance budget hebben wij voorkeur voor beheersbare niet complexe beleggingen.** Wij kiezen alleen voor opname van complexe beleggingen indien deze het risico rendementsprofiel van de portefeuille naar verwachting sterk verbeteren.
10. **We beleggen in derivaten voor zover dit helpt de portefeuille efficiënt te kunnen sturen en risico's te kunnen beheersen.**

6.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) hanteert Centraal Beheer APF 4 hoofdthema's, conform de uitgangspunten van het UN Global Compact: mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti corruptie. Klimaatverandering is een vijfde thema waar Centraal Beheer APF specifiek en expliciet aandacht aan schenkt. Dit thema wordt door Centraal Beheer APF geadresseerd door te beleggen in green bonds, waarmee projecten worden gefinancierd die bijdragen aan klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Daarnaast heeft Centraal Beheer APF een CO2-reductiedoelstelling geformuleerd voor de aandelen- en bedrijfsobligatiefondsen waarin wordt belegd. Deze doelstelling is in overeenstemming met de doelstelling van het Akkoord van Parijs; om de opwarming van de aarde gemiddeld tot ruim beneden de 2°C te beperken ten opzichte van de gemiddelde temperatuur op aarde voor de industriële revolutie. Concreet betekent dit een reductie van de CO2-voetafdruk van 50% in 2030 ten opzichte van de relevante generieke benchmark per 31 december 2020 voor de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles. In 2050 moet de CO2-voetafdruk voor deze portefeuilles zijn teruggebracht naar netto 0. In het MVB-halfjaarverslag (link: Maatschappelijk Verantwoord Beleggen – Centraal Beheer APF) rapporteren wij over de voortgang op deze doelstelling. Na herbalancering in 2022 en 2023 zijn de portefeuilles bijgestuurd en ligt de CO2-voetafdruk inmiddels onder het reductiepad.

Internationaal normenkader

Centraal Beheer APF volgt in haar MVB-beleid de uitgangspunten van het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UN Guiding Principles). Het Global Compact is in 2000 opgericht door de VN en omvat op dit moment al meer dan 17.000 bedrijven en stakeholders uit meer dan 160 landen die zich aan de principes hebben gecommitteerd. Het normatieve raamwerk verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. De OESO-richtlijnen maken duidelijk wat van bedrijven wordt verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) bij het internationaal zakendoen. Ze bieden bedrijven handvatten over hoe om te gaan met kwesties zoals

ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Daarnaast onderscheiden de OESO-richtlijnen de thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De OESO-richtlijnen worden momenteel onderschreven door 50 landen.

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDGs) zijn 17 doelstellingen, vastgesteld door de Verenigde Naties, die armoede, ongelijkheid en klimaatverandering moeten tegengaan. In het thematische engagementprogramma van Centraal Beheer APF wordt een koppeling gemaakt tussen de verschillende dialogen en de SDG's. Daarnaast wordt een koppeling gemaakt tussen klimaat gerelateerde SDG's en beleggingen in green bonds, die een bijdrage moeten leveren aan oplossingen t.b.v. klimaatmitigatie en klimaatadaptatie.

Sustainable Financial Disclosure Regulation (SFDR) en EU-taxonomie

In 2021 werden de rapportageverplichtingen over duurzaamheid in de financiële sector (SFDR) van kracht. In 2022 is ook het Europese classificatiesysteem voor ecologisch duurzame activiteiten (EU-taxonomie) in werking getreden. Ook de vervolgstappen die de eerste helft van 2023 moesten worden genomen, zijn gerealiseerd. Deze wetgeving vraagt om meer transparantie over duurzaamheid en de toepassing daarvan in het beleggingsbeleid.

De pensioenregeling classificeren we als artikel 8 volgens de SFDR

Onze pensioenregeling is geclassificeerd als artikel 8 product, waarbij we op dit moment geen milieudoelstelling nastreven zoals bedoeld in de EU-taxonomie. Daarnaast weegt Centraal Beheer APF de belangrijkste negatieve impact op duurzaamheidsfactoren mee in investeringsbeslissingen. Hiermee voldoen we aan de EU-duurzaamheidswetgeving, waaronder de SFDR- en EU-taxonomie. De verplichte rapportage, die hoort bij een artikel 8 classificering, is opgenomen als bijlage bij dit jaarverslag (SFDR annex IV). Deze rapportage bevat informatie over de duurzaamheid van de beleggingsportefeuille. Echter, door het gebrek aan bruikbare gegevens, zijn (vooralsnog) niet alle elementen uit de rapportage even inzichtelijk. De hoeveelheid beschikbare data is wel verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

De Regulatory Technical Standards (RTS) onder de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) zijn sinds 1 januari 2023 van kracht. Deze definiëren de methodologie voor de berekening van het aandeel van ecologisch duurzame beleggingen en bevatten de voorgeschreven templates voor de rapportages. In de periodieke rapportage (SFDR annex IV), die als hoofdstuk 48 aan het jaarrapport is toegevoegd, rapporteren we over de ecologische en sociale karakteristieken van onze pensioenregeling. Op basis van het duurzaamheidsraamwerk van Achmea Investment Management, kunnen groene obligaties, bedrijfsobligaties en aandelen voldoen aan de definitie van ‘duurzame beleggingen’ volgens de SFDR. Op dit moment is 16,16% van de totale beleggingsportefeuille een ‘duurzame belegging’ volgens de SFDR. Het percentage verschilt per kring.

EU Taxonomie

De technische screeningcriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten van de EU-taxonomieverordening zijn voor de eerste twee taxonomie milieudoelstellingen over klimaatmitigatie en klimaatadaptatie sinds 2022 in werking getreden. De overige vier taxonomie-milieudoelstellingen zijn op 21 november 2023 gepubliceerd en treden per 1 januari 2024 in werking.

In de toetsing aan de technische screeningcriteria van de Taxonomieverordening zijn de uitkomsten als volgt:

- a. 15,36% Het aandeel, als percentage van onze portefeuille, van beleggingen in ecologisch duurzame economische activiteiten die in overeenstemming zijn met de Taxonomieverordening.
- b. 0,12% Het aandeel, als percentage van onze portefeuille, van ondersteunende en overgangsactiviteiten (zoals beschreven in de Taxonomieverordening).

De gedetailleerde Taxonomie criteria vereisen de beschikbaarheid van meerdere, specifieke datapunten over elke investering. Op dit moment is er beperkte, betrouwbare, tijdige en verifieerbare gegevens beschikbaar om onze investeringen met deze criteria te kunnen beoordelen. In de komende jaren verwachten wij dat meer data beschikbaar zal komen.

MVB-instrumenten

Bij het in de praktijk brengen van maatschappelijk verantwoord beleggen hanteren wij 5 instrumenten:

1. Engagement: het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
2. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
3. ESG-integratie in de beleggingsprocessen: het inzichtelijk maken van Environmental, Social en Governance als onderdeel van het beleggingsproces;
4. Monitoring van het MVB-beleid van externe managers;
5. Screening & uitsluiting: het uitsluiten van beleggingen in controversiële wapens, tabak en structurele schenders van het Global Compact en controversiële landen.

Centraal Beheer APF heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan de specialisten van Achmea Investment Management. Als vermogensbeheerder maken zij gebruik van de invloed die zij als aandeelhouder hebben, om het gedrag van ondernemingen te beïnvloeden. Een team specialisten is verantwoordelijk voor het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het voeren van dialogen met ondernemingen over ecologische, sociale en governance kwesties.

Ad 1. Engagement

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Centraal Beheer APF voert een engagementbeleid dat zowel gericht is op een normatieve dialoog met schenders van internationale normen, zoals de Global Compact principes, als ook een thematische dialoog met ondernemingen over sociale- of milieu standaarden in de sector. Het doel van de verschillende engagementprogramma's verschilt:

- Het doel van de normatieve dialoog is om schendingen van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen of corruptie op te heffen en ondernemingsbeleid te wijzigen.
- Het doel van thematisch engagement is om ondernemingen aan te sporen tot beter gedrag en om aandeelhouderswaarde te creëren.

In 2023 sprak Achmea Investment Management namens Centraal Beheer APF met 118 ondernemingen die internationaal breed gedragen principes hebben geschonden. In totaal werden er 173 normatieve dialogen gevoerd. Daarnaast is in 2023 op 10 relevante duurzaamheidsthema's de dialoog gevoerd met 72 ondernemingen. Zo zijn er in 2023 dialogen gevoerd met energiebedrijven en ondernemingen in

de logistieke sector en transport over klimaatverandering. Ook is gesproken met landbouwbedrijven en voedselproducenten over biodiversiteit.

[Ad 2. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen](#)

Mede namens Centraal Beheer APF stemde Achmea Investment Management voor de aandelenfondsen, waarin Centraal Beheer APF belegt, in 2023 op 2.488 vergaderingen. In totaal had dit betrekking op 21.864 agendapunten. In 2023 is in circa 16% van alle agendapunten tegen het management gestemd. Zaken waarbij stemmen tegen het management zijn uitgebracht, betreffen onder meer benoemingen van bestuurders, remuneratievoorstellen, agendapunten rond klimaatverandering, gezondheid en veiligheid van medewerkers en transparantie van lobbyactiviteiten.

[Ad 3. Integratie van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces \(ESG-integratie\)](#)

De fiduciair vermogensbeheerder van Centraal Beheer APF is sinds 2007 een ondertekenaar van de Principles for Responsible Investing (PRI), waarmee zij aangeeft ESG-integratie in de beleggingsprocessen toe te passen en zich in te zetten voor promotie hiervan. Dit beleid sluit aan bij de visie van het bestuur ten aanzien van MVB. In de Centraal Beheer beleggingsfondsen zijn ESG-factoren in het beleggingsproces geïntegreerd. Dit wordt gedaan voor de aandelen-, bedrijfsobligaties- en staatsobligatiebeleggingen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG gegevens van MSCI ESG en ISS ESG.

[Ad 4. Monitoring MVB-beleid externe managers](#)

Periodiek worden de externe managers van de mandaten en beleggingsfondsen bevraagd over de ontwikkelingen en implementatie van hun MVB-activiteiten. In de monitoring van externe managers wordt ook een expliciete ESG score bepaald, zodat dit een van de criteria is waarop managers, naast bijvoorbeeld hun proces en performance, worden beoordeeld.

[Ad 5. Uitsluitingen](#)

In het MVB-beleid worden bedrijven en landen op diverse gronden uitgesloten. Dit uitsluitingsbeleid is toepasbaar op de aandelen- en vastrentende waarden fondsen. Op de overige beleggingsfondsen is het eigen uitsluitingsbeleid niet altijd volledig toepasbaar vanwege de aard van de beleggingscategorie

of omdat het een fund-of-fund structuur betreft waarbij de uitvoerder een eigen beleid toepast. In het eerste halfjaar van 2023 hebben we ons uitsluitingsbeleid aangescherpt voor ondernemingen die internationale normen schenden. Voorheen gaven we een onderneming twee jaar de tijd om een geverifieerde schending op te heffen, alvorens over te gaan tot uitsluiting. Onder het huidige beleid sluiten we zogenaamde normschenders direct uit wanneer er sprake is van een structurele geverifieerde schending en wanneer een onderneming daarnaast geen of onvoldoende maatregelen heeft genomen om de schending op te heffen.

Uitsluiten van controversiële wapens

Onder controversiële wapens verstaan wij wapens die bij gebruik:

- onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken;
- geen onderscheid maken tussen burgers en militaire doelen; en
- ook na afloop van het conflict slachtoffers maken en de maatschappij ontwrichten.

In de praktijk gaat het om bedrijven die nucleaire-, biologische- of chemische wapens, antipersoonsmijnen of clusterbommen produceren. Per ultimo 2023 zijn 94 ondernemingsentiteiten geïdentificeerd als producenten van controversiële wapens, waardoor zij uit de verschillende beleggingsuniversa van de beleggingsfondsen zijn verwijderd.

Uitsluiten van ondernemingen die internationale normen schenden

Wij sluiten ondernemingen uit die op structurele wijze internationale normen op het vlak van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of corruptie schenden en die niet voldoen aan criteria voor goed bestuur. Deze normen zijn breed geaccepteerd en verankerd in het UN Global Compact. Indien een schending van structurele aard is en dialoog met de onderneming niet tot de gewenste verbeteringen leidt, kan overgegaan worden tot het uitsluiten van de onderneming. In dat geval worden eventueel aanwezige belangen in de onderneming verkocht. Dit uitsluitingsbeleid is van toepassing op dezelfde lijst van beleggingsfondsen. Per ultimo 2023 zijn 87 ondernemingen uitgesloten van de verschillende beleggingsuniversa op basis van structurele schendingen van internationale normen.

Uitsluiten van ondernemingen die niet voldoen aan criteria voor goed bestuur

De SFDR vereist dat beleggingsfondsen, die zijn geclassificeerd als artikel 8, moeten voldoen aan de vereisten van goed bestuur. Deze vereisten hebben betrekking op zaken als goede managementstructuren, betrekkingen met werknemers, beloning van het betrokken personeel, naleving van de belastingwetgeving. In de praktijk betekent dit dat ondernemingen die niet voldoen aan deze vereisten worden uitgesloten van beleggingen. Per ultimo 2023 zijn 14 ondernemingen uitgesloten die niet voldoen aan de vereisten van goed bestuur.

Uitsluiten van tabak

Sinds 2018 wordt tabak uitgesloten van beleggingen. Wederverkopers van rookwaren, zoals supermarkten, tankstations en luchtvaartmaatschappijen worden niet uitgesloten van het beleggingsuniversum. Per ultimo 2023 zijn 39 tabaksproducenten uitgesloten van de verschillende beleggingsuniversa.

Uitsluiten fossiele brandstoffen

Klimaatverandering is een belangrijk thema voor Centraal Beheer APF. Het pensioenfonds wil de impact van klimaatrisico's op de beleggingsportefeuille zoveel mogelijk beperken. Dit doen wij o.a. door te beleggen in green bonds maar ook door ondernemingen met een hoge blootstelling aan klimaatrisico's en/of een zeer buitenproportionele impact op het milieu uit te sluiten van belegging. Concreet betekent dit dat wij ondernemingen uitsluiten die meer dan 5% van hun omzet genereren uit steenkool, teerzandolie, arctische olie en gas en schalieolie en -gas. Per ultimo 2023 zijn 438 producenten van fossiele brandstoffen uitgesloten van de verschillende beleggingsuniversa.

Uitsluiten van landen

Een aantal landen is op voorhand uitgesloten van beleggingen. Het betreft landen waartegen de Europese Unie en/of de Verenigde Naties sancties heeft afgekondigd. Deze sanctiemaatregelen zijn opgelegd naar aanleiding van schendingen van het internationale recht of mensenrechten. Naast de EU- en VN-sanctielijst worden sinds 2022 ook de prestaties van de landen in de Freedom in the World index, de ITUC

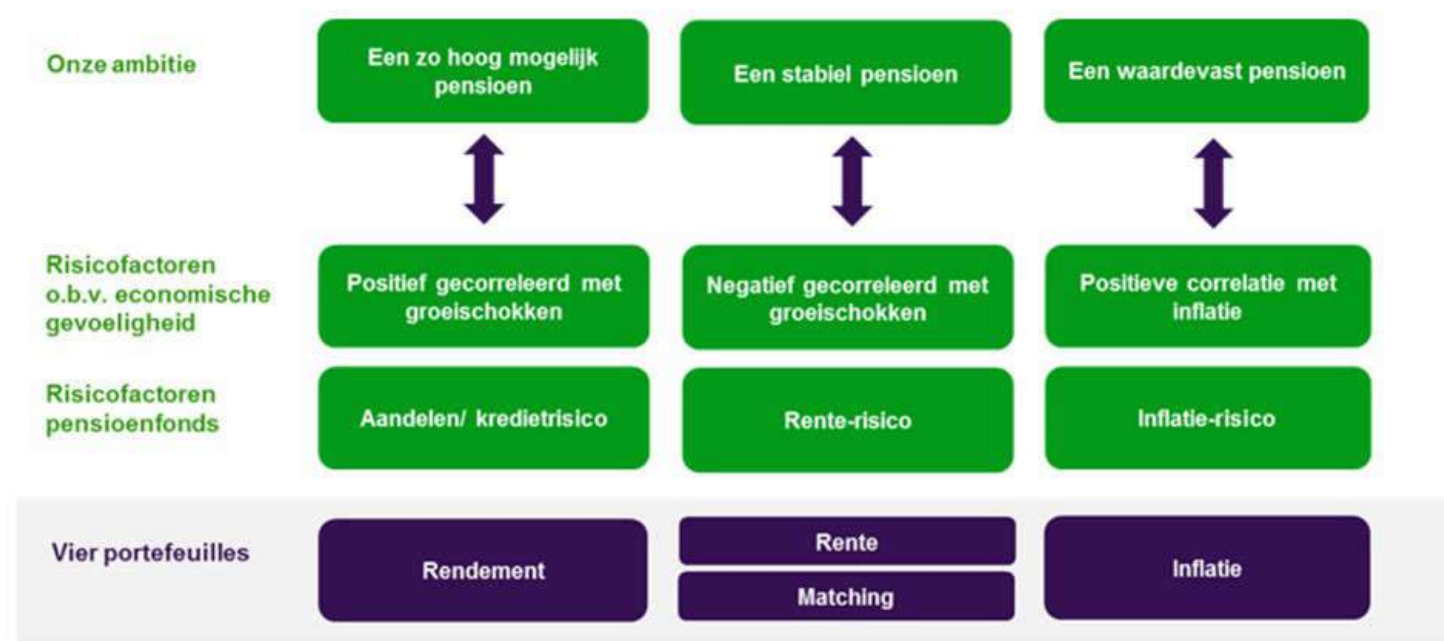
Global Rights index en de Corruption Perception Index als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een landenuitsluitingslijst. De lijst bevat per ultimo 2023 58 landen.

Centraal Beheer APF sluit ook ondernemingen uit die voor meer dan 50% eigendom zijn van landen die op de uitsluitingslijst staan. Per ultimo 2023 staan er 406 staatsondernemingen op de uitsluitingslijst.

Onze fiduciair vermogensbeheerder Achmea IM is door ShareAction beoordeeld als meest duurzame Nederlandse vermogensbeheerder in stemgedrag betreffende resoluties op het gebied van onderwerpen als klimaat, milieu en sociale kwesties op aandeelhoudersvergaderingen; Van de in totaal 69 beoordeelde vermogensbeheerders wereldwijd eindigde Achmea IM op positie 2.

6.4 Strategische Mix en Rendement

Binnen het beleggingsbeleid van de kringen wordt de ambitie naar vier portefeuilles vertaald. De vier portefeuilles bieden deelnemende pensioenfondsen de mogelijkheid om een eigen beleggingsportefeuille samen te stellen met elk een eigen risico- en rendementsprofiel. Onderstaande figuur gaat in op de ambitie van elk van de portefeuilles:

De beleggingsportefeuilles van de HP Kringen – Kring HPE, kring HP Nederland en kring ES Nederland – volgen dezelfde principes maar bestaan deels uit beleggingen die zijn geselecteerd door, en overgenomen van, het HP Pensioenfonds. Voor kring Deutsche Bank NL geldt dat een aantal beleggingen (fondsen en mandaten) zijn ondergebracht bij DWS. Vanaf paragraaf 6.5.4 worden de rendementen toegelicht van de generieke portefeuilles en fondsen. De rendementen van de specifieke beleggingsfondsen van de kringen HPE, HP Nederland, ES Nederland en Deutsche Bank NL worden toegelicht in de betreffende kringhoofdstukken.

Afdekking renterisico

Renterisico is één van de grootste en belangrijkste risico's op de balans van een pensioenfonds. Het pensioenfonds beheerst dit risico door te beleggen in de Module Rente en de Overlay Funds. Voor de kring HPE maakt het pensioenfonds gebruik van een discretionaire LDI-portefeuille in plaats van de Module Rente en de Overlay Funds.

Het pensioenfonds maakt gebruik van een strategie waarbij een bepaald percentage van het renterisico van de pensioenvoorziening wordt afgedekt. De afdekking vindt plaats op basis van de marktrente. Uitzondering hierop is kring Deutsche Bank NL die wordt afgedekt op basis van UFR vanwege de afdekking op basis van de dekkingsgraad. Het percentage renteafdekking verschilt per kring en is opgenomen in de kringverslagen.

De swaprente steeg gedurende 2023 flink om in het laatste kwartaal fors te dalen. De 30-jaars swaprente steeg in 2023 bijvoorbeeld van 2,53% naar 3,22% om in het laatste kwartaal te dalen tot 2,34%. De kringen dekken het renterisico niet volledig af. Hierdoor had de rentestijging tot het laatste kwartaal van 2023 een positieve impact op de dekkingsgraden aangezien de waarde van de technische voorziening sterker in waarde afnam dan de waarde van de beleggingen. In het laatste kwartaal daalde de rente echter sterk, waardoor dit beeld zich spiegelde.

De door de markt ingeprijsde inflatie (break-even inflatie) daalde gedurende 2023. De 30-jaars break-even inflatie daalde van 2,62% naar 2,44. Dit had een positieve impact op de reële dekkingsgraad.

Afdekking valutarisico

De beleggingsportefeuille bevat beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor ontstaat valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. Centraal Beheer APF heeft als doel het valutarisico grotendeels af te dekken. Voor de beleggingscategorieën Aandelen Wereld en Vastgoed wordt 75% van het valutarisico afgedekt. Voor de vastrentende waarden categorieën wordt het valutarisico voor 100% afgedekt. Alleen de belangrijkste valuta's worden afgedekt namelijk de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Voor andere valuta's wordt het valutarisico niet afgedekt. Het risico naar valuta's in opkomende landen wordt niet afgedekt.

Het valutarisico wordt afgedekt binnen de beleggingsinstellingen die onderdeel uitmaken van de verschillende portefeuilles. Dit betekent dat 75% van de beleggingen in Aandelen Wereld en Vastgoed

wordt belegd in beleggingsinstellingen waarbinnen het valutarisico volledig is afgedekt en 25% wordt belegd in beleggingsinstellingen waar het valutarisico niet is afgedekt.

De kringen HPE, HPNL, ESNL en Deutsche Bank NL maken voor de valuta-afdekking gebruik van een separate valuta-afdekkingsportefeuille. De afdekking vindt niet plaats binnen de beleggingsinstellingen. Voor deze vier kringen worden alleen de belangrijkste valuta's afgedekt namelijk de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Voor andere valuta's wordt het valutarisico niet afgedekt. De kringen HPNL en ESNL hanteerden tot en met januari 2023 een afdekkingspercentage van 100% binnen Aandelen Wereld en Vastgoed afgedekt. Vanaf februari 2023 zijn de kringen overgegaan naar een afdekkingspercentage van 75%.

Per saldo droeg de valuta afdekking positief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2023. De valuta afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's. Dit was voor de Amerikaanse dollar (-3,0%) en de Japanse yen (-9,8%) het geval in 2023. Als deze valuta's echter stijgen, dan levert de valuta afdekking een negatieve waarde op. Dit was het geval voor de Britse pond, die met 2,1% steeg. De daling van de Amerikaanse dollar was bepalend voor het resultaat van de valuta afdekking, omdat dit de grootste valutapositie is.

6.4.1 Feitelijke Verdeling en Rendement

Feitelijke verdeling

In de kringverslagen is de feitelijke verdeling van de portefeuilles per kring weergegeven. Te zien is dat alle kringen goed in lijn liggen met de strategische weging. Eenmaal per jaar wordt geherbalanceerd naar de doelgewichten.

De feitelijke verdeling van de portefeuilles is gedurende het jaar in lijn geweest met de strategische verdeling. Voor een enkele kring is tussentijdse bijsturing nodig geweest.

Kring RBS heeft tot 1 april 2023, als gevolg van het dynamische beleid met sturing op basis van de reële dekkingsgraad, gebruik gemaakt van een belegging in inflatie gerelateerde obligaties.

Rendement Kringen

In 2023 zijn de jaarrendementen van de kringen positief. De verplichtingen kenden als gevolg van de renteontwikkeling in 2023 aanvankelijk een dalende trend maar naar het jaareinde daalde de rente weer en stegen de verplichtingen. Per saldo was het verloop van de verplichtingen min of meer vlak. Zie de kringverslagen voor de rendementen per kring.

De liquide middelen zijn in het rendementsoverzicht niet opgenomen. De reden hiervoor is dat door de geringe bedragen in combinatie met de manier van het berekenen van het rendement, het gemaakte rendement op liquide middelen geen goed beeld geeft van het echte rendement. Het echte rendement op liquide middelen is in 2023 licht positief geweest.

Daarnaast is te zien dat de rendementen van de verschillende kringen in dezelfde modules enigszins verschillen. Dit komt door verschillen in geïnvesteerde bedragen op bepaalde momenten gedurende het jaar. Wanneer een kring premies belegt in een bepaalde periode weegt die periode zwaarder in het totaalrendement. De rendementen kunnen daardoor verschillen maar blijven wel in lijn met elkaar.

Tenslotte laten de tabellen zien dat de kringen wisselend net iets beter, in lijn met of net iets slechter hebben gepresteerd dan hun benchmarks. De underperformance kwam voornamelijk door de categorieën hypotheken, vastgoed en grondstoffen. De outperformance kwam voornamelijk van de categorieën obligaties opkomende markten en aandelen wereld.

6.5 Beleggingsomgeving

6.5.1 Terugblik 2023

Economische groei, inflatie en oorlog

[Diffuus beeld economische groei](#)

De economische groei in de Verenigde Staten was in 2023 opvallend robuust. Ondanks de snelle en forse monetaire verkrapping groeide de Amerikaanse economie in een gestaag tempo door. De problemen bij de regionale banken en de regelmatig oplaaiende geopolitieke onrust bracht de Amerikaanse economie niet van zijn stuk. De economische groei in de Verenigde Staten was ca.2,5% in 2023. In de eurozone stond de economische groei wel onder druk. De eurozone-economie schurkt tegen een recessie aan en vooral de situatie in de maakindustrie is slecht. De economische groei is naar verwachting 0,6%. Ook de Chinese economie heeft het lastig. De Chinese economie kent een historisch lage economische groei. De tweede economie van de wereld heeft last van een aantal structurele problemen, waaronder een kwakkelende vastgoedsector.

[Centrale banken zetten strijd tegen inflatie voort](#)

Centrale banken gingen gedurende 2023 verder met hun strijd tegen de te hoge inflatie. Deze lag op jaarbasis aan het einde van 2022 nog op 9% in de eurozone en op 7% in de Verenigde Staten. Maar de inflatie daalde in de loop van 2023 naar respectievelijk 2,4% en 3,1%. Dit was met name toe te schrijven aan een sterke daling van de energieprijzen ten opzichte van 2022. De ECB verhoogde de beleidsrente zes keer waardoor de depositorente uitkwam op 4%. De Fed verhoogde de beleidsrente vier keer tot een bandbreedte van 5,25% - 5,50%. Tegelijkertijd werden ook de centralebankbalansen afgebouwd. De piek

in de beleidsrentes is bereikt. De centrale banken verwachten in 2024 de beleidsrentes te gaan verlagen nu de inflatie onder controle is gebracht.

[Conflict in Gaza laait op terwijl oorlog in Oekraïne woekert](#)

Aan het begin van 2024 woekert de oorlog in Oekraïne al bijna twee jaar. Waar er aanvankelijk optimisme was over de kansen van Oekraïne om terug te slaan met behulp van nieuw, Westers materiaal, lijkt de oorlog nu in een patstelling terecht te zijn gekomen. In de laatste maanden van 2023 wist het Russische leger zelfs weer beperkte terreinwinst te boeken in het oosten van Oekraïne. Begin oktober laaide daarnaast het conflict in de Gazastrook op. Na een onverwachte aanval van terreurorganisatie Hamas waarbij ruim 1.000 Israëliërs omkwamen en honderden als gijzelaar werden ontvoerd, viel het Israëlische leger de Gazastrook binnen. In de strijd tegen Hamas zijn inmiddels ruim 20.000 Palestijnen omgekomen en is ruim een miljoen Palestijnen ontheemd. De economische schade van het conflict leek lange tijd beperkt totdat de Houthi's in Jemen uit solidariteit met de Gazanen besloten schepen in de Rode Zee aan te vallen. Schepen die deze aanvallen willen vermijden kunnen geen gebruikmaken van het Suezkanaal met grote vertragingen in het wereldwijde scheepsverkeer als gevolg.

6.5.2 Terugblik 2023 – Financiële markten

Sterk herstel in het laatste kwartaal van 2023

[Financiële markten herstellen in 2023](#)

Financiële markten wisten in 2023 weer de weg omhoog te vinden nadat in 2022 grote verliezen werden geboekt mede als gevolg van de sterke stijging van de rente. De laatste maanden van het jaar waren daarbij bepalend. Centrale banken hintten in het laatste kwartaal van 2023 op monetaire verruiming in 2024 waardoor de eerdere stijging van de kapitaalmarktrentes gedurende het jaar teniet werd gedaan en aandelenmarkten een boost kregen. Van de belangrijkste beleggingscategorieën noteerden alleen grondstoffen en vastgoed in 2023 een negatief rendement.

Wereldwijde aandelenmarkten gedreven door techgiganten

Wereldwijde aandelenmarkten bleken met een rendement van 21,0% (hedged naar euro) de absolute winnaars van 2023. Dit resultaat werd vooral gedreven door de magnificent seven, een zevental Amerikaanse megacap aandelen (Apple, Microsoft, Alphabet, Amazon, Nvidia, Meta en Tesla). Deze aandelen profiteerden veelal van het optimisme rondom de ontwikkeling van artificial intelligence en waren samen goed voor circa de helft van het rendement van wereldwijde aandelen. Vanuit regionaal perspectief noteerden Japanse aandelen met een rendement van circa 29% in lokale valuta de grootste stijging. Noord-Amerikaanse aandelen stegen met 27% (lokale valuta). Europese aandelen en aandelen uit de regio Asia Pacific ex. Japan volgden met rendementen van respectievelijk 16% en 8% in lokale valuta op gepaste afstand.

Chinese aandelen noteerden wederom een slecht resultaat en drukken het rendement van aandelen opkomende markten

Aandelen van opkomende markten stelden met een rendement van iets boven de 6% (in euro's gemeten) teleur, zeker ten opzichte van de sterke stijging van aandelen van ontwikkelde markten. Een belangrijke factor hierin was de tegenvallende performance van Chinese aandelen die in euro's gemeten met circa 14% daalden door onder andere de kwakkelende Chinese vastgoedmarkt. Een van de grote winnaars onder de aandelen van opkomende landen waren Mexicaanse aandelen die bijna 30% hoger noteerden (in euro's gemeten). De Mexicaanse economie groeide hard en profiteert van de ontwikkeling waarbij de Verenigde Staten de productie die nu veelal in China plaatsvindt dichterbij huis proberen te halen.

Beursgenoteerd vastgoed profiteert in de laatste maanden van 2023 van rentedaling

Beursgenoteerd vastgoed beleefde aanvankelijk een zwak jaar door de in eerste instantie stijgende rente. Toen eind oktober echter duidelijk werd dat de beleidsrentes volgend jaar weer zouden kunnen gaan dalen, herstelde beursgenoteerd vastgoed sterk om uiteindelijk op een plus van circa 6% uit te komen (gemeten in euro's). Binnen de vastgoedsectoren hadden kantoren het overduidelijk het zwaarst. Doordat het thuiswerken na de coronacrisis bij veel bedrijven gemeengoed is geworden, is de vraag naar kantoorgebouwen afgenomen. De kantoorsector verloor daardoor in euro's circa 1%. Woningen en winkelpanden zetten daarentegen plussen van circa 8% en 6% neer.

Europese staatsobligaties hoger door verwachte renteverlagingen

De kapitaalmarktrentes daalden in 2023 per saldo ondanks dat centrale banken de beleidsrentes in 2023 meermaals hebben verhoogd. De belangrijkste reden voor de daling van de kapitaalmarktrentes was dat in het laatste kwartaal duidelijk werd dat de inflatie onder controle was en er in 2024 wellicht renteverlagingen in het verschiet liggen. Dit had per saldo een positief effect op het rendement van staatsobligaties. De Duitse 10-jaarsrente daalde van 2,57% aan het begin van het jaar naar 2,02%. Hierdoor noteerden Duitse staatsobligaties eind 2023 circa 6% hoger. De Amerikaanse 10-jaarsrente bleef daarentegen vrijwel onveranderd op 3,88%. Het rendement op Amerikaanse staatsobligaties bedroeg hierdoor circa 4,0% (in dollars gemeten). De staatsobligaties van de zuidelijke Europese landen profiteerden het meest van de rentedaling doordat in het kielzog van de rentedaling ook de risico-opslag daalde. Italiaanse obligaties noteerden hierdoor circa 9% hoger en Griekse staatsobligaties stegen zelfs ruim 13%.

Kredietobligaties hoger door daling risicovrije rente en kredietrisico-opslagen

Kredietwaardige niet-staatsobligaties (investment grade credits) en highyieldobligaties profiteerden in 2023 van de dalende rente en de daling van de risico-opslagen. Zo noteerde de euro non-sovereign investment grade credit index een winst van 7%. De risico-opslag van highyieldobligaties daalde met ruim 100 basispunten waardoor het totaalrendement op deze categorie 11% bedroeg (hedged naar euro's). De verschillen tussen Europese (12%) en Amerikaanse (11%) highyieldobligaties waren beperkt.

Obligaties opkomende landen in de plus

Obligaties uit de opkomende markten (EMD) profiteerden ook van de dalende rentes en risico-opslagen. EMD in harde valuta (EMD HC) noteerde ruim 8% hoger. De gemiddelde risico-opslag op EMD-obligaties genoteerd in Amerikaanse dollars daalde evenwel minder hard dan die van highyieldobligaties waardoor deze risico-opslag – ondanks de hogere credit rating – nu hoger ligt dan die van highyieldobligaties. Een signaal dat het geopolitiekrisico boven de EMD markt hangt en sommige landen in financiële moeilijkheden verkeren. EMD obligaties in lokale valuta (EMD LC) noteerden bijna 9% hoger in euro's. Dit ondanks dat het rendement van opkomendelandenvaluta's ten opzichte van de euro licht negatief was.

Grondstoffen lager door dalende energieprijzen

Waar grondstoffen er in 2022 nog positief uitsprongen, gold in 2023 het tegenovergestelde. De brede grondstoffenindex (de S&P EW F3 index) boekt als een van de weinige (liquide) beleggingscategorieën een verlies van 4%. De drie grootste subcategorieën, energie, basismetalen en landbouwproducten, gingen onderuit. De olieprijs, belangrijk binnen de energiegrondstoffen, herstelde na een turbulent 2022, maar kwam uiteindelijk lager uit dan ultimo 2022. Na een opleving in het derde kwartaal zorgde het verrassend sterke aanbod van olie voor een verdere daling van de prijs. Voor een vat Brentolie moest eind 2023 \$77,0 worden betaald. Een daling van de prijzen was ook terug te zien op de markt voor industriële metalen. Hoewel de koperprijs bleef liggen, halveerde de prijs voor nikkel nagenoeg door tegenvallende vraag uit met name China. Aanzienlijk beter ging het met de goudprijs, die kort tot boven \$2.100 per troy ounce piekte. Eind 2023 noteerde de goudprijs \$2.063 per troy ounce, en is daarmee ongeveer 13% gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Edelmetalen zijn daarmee de best presterende grondstoffencategorie.

Japanse yen onder druk

Op de valutamarkten sprong met name de depreciatie van de Japanse yen eruit. Lange tijd gold de Japanse munt als sterk en stabiel, maar het nog altijd ultra ruime monetaire beleid begint hier steeds meer afbreuk aan te doen. Het verschil tussen het Japanse monetaire beleid en dat van de Europese en Amerikaanse tegenhangers zorgt voor een sterke afwaardering van de Japanse yen. In een jaar tijd verloor de Japanse yen bijna 10% aan waarde ten opzichte van de euro. Ook won de euro iets terrein terug ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Na de forse daling in 2021 en 2022 liep de koers dit jaar iets op. Eind 2023 noteert de eurodollarkoers \$1,10, circa 3% hoger dan een jaar eerder.

6.5.3 Strategisch Risico en Allocatie Management

Centraal Beheer APF geeft uitvoering aan strategisch risico & allocatie management. Hiermee hanteert Centraal Beheer APF een waardering gedreven aanpak gericht op de middellange termijn. Centraal Beheer APF had in 2023 een overweging van staatsobligaties uit opkomende landen in lokale valuta (Emerging Market Debt (EMD) Local Currency (LC)) ten koste van hoogrentende obligaties.

Per saldo heeft dit licht negatief bijgedragen (-0,12%). Het benchmark rendement van Hoogrentende obligaties (weging -5%) heeft beter gepresteerd dan die van EMD HC (weging +2,0%) en EMD LC (weging +3%).

6.5.4 Portefeuille Rendement

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de rendementen en ontwikkelingen in de Portefeuille Rendement.

Portefeuille Rendement				
	Strat. Gewicht	Rendement PF	Rendement BM	Excess Return
Aandelen ontwikkelde landen	55% ¹	20,02%	19,60%	0,43%
Aandelen ontwikkelde landen Hedged		21,33%	20,96%	0,37%
Hoogrentende obligaties	15%	10,32%	10,97%	-0,65%
Aandelen opkomende landen	15%	5,62%	6,11%	-0,49%
Obligaties Opkomende Landen HC	6%	9,96%	8,43%	1,53%
Obligaties Opkomende Landen LC	9%	13,19%	8,89%	4,31%
Liquide Middelen	0%	2,55%	3,32%	-0,77%
Totaal	100%	15,72%	14,96%	0,76%

¹ De aandelenpools zijn gelijk, het enige verschil is de afdekking. De beleggingen worden daarom op basis van het afdekkingsbeleid verdeeld over beide pools (75% hedged, 25% unhedged).

De strategische gewichten van de module rendement zijn in 2023 gewijzigd naar 10% (was 15%) voor hoogrentende obligaties ten gunste van obligaties opkomende landen HC 8% (was 6%) en opkomende

landen LC 12% (was 9%). Momenteel is er een afwijking tussen de strategische portefeuille en de normportefeuille vanuit SRAM-overwegingen. Zoals in de bovenstaande paragraaf Strategisch Risico & Allocatie Management is beschreven.

Aandelen ontwikkelde landen

Goed jaar voor aandelen wereldwijd

Ondanks de toegenomen geopolitieke spanningen bleven beleggers optimistisch over de mondiale economische groei. Daarnaast hebben lagere inflatiecijfers er toe geleid dat de kapitaalmarktrente in het laatste kwartaal in snel tempo kon dalen. De MSCI Wereld index wist in 2023 een netto rendement, in euro's gemeten, van 19,6% te behalen. De hedged MSCI Wereld index behaalde in 2023 een netto rendement van 21,0%. Qua factorbeleggen valt op dat value en quality het jaar positief wisten af te sluiten, wat heeft geleid tot positieve resultaten voor factorbeleggers met de focus op rendement. De small cap en defensieve factoren presteerden relatief slecht in 2023 met als gevolg dat defensieve strategieën de MSCI Wereld index niet wisten bij te benen.

Megacaps wederom dominant

Het positieve indexrendement over het afgelopen jaar werd, net als in 2021, over het algemeen gedragen door een relatief kleine groep IT gerelateerde aandelen met een hoog indexgewicht. De 7 bedrijven die het meest bijdroegen aan het indexrendement (Apple, Microsoft, Alphabet , NVIDIA, Amazon, Meta Platforms en Tesla) waren verantwoordelijk voor circa 40% van het totale indexrendement. De Information Technology sector was het afgelopen jaar de best presterende sector en steeg met bijna 54%, gemeten in lokale valuta, gevolgd door Communication Services en Consumer Discretionary. De defensieve Utilities en Consumer Staples sectoren bleven daarentegen ruim achter bij de markt met een jaarrendement van 1% en 3% respectievelijk.

Een positief jaar voor value en quality, defensieve factoren in mineur

Value en quality waren de best presterende factoren in 2023 met een vrijwel identiek jaarrendement. De value factor presteerde mede goed door de sector-neutrale invulling, waardoor er meer belegd wordt in de beter gewaardeerde bedrijven in een sector in plaats van beter gewaardeerde sectoren. De quality

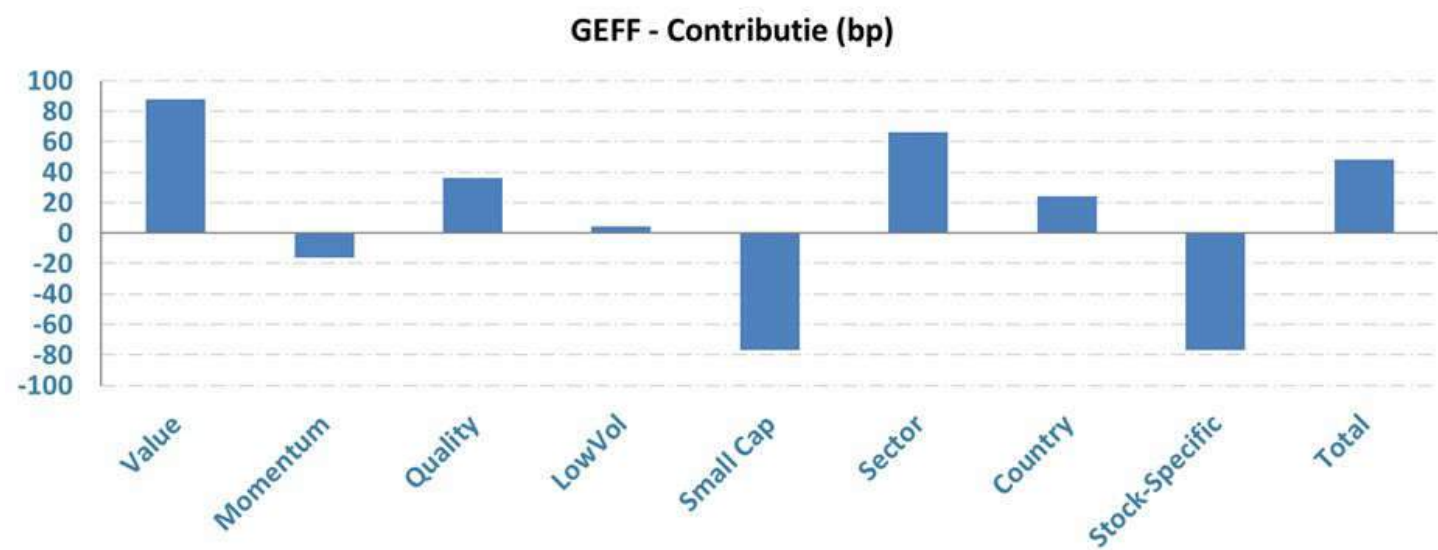
factor is overwogen naar de goed presterende IT sector en dat leverde een positieve bijdrage aan het rendement. Momentum had een slechte start, bleef de rest van het jaar gestaag rond de nul en sloot het jaar nipt negatief af. Zoals mag worden verwacht in een sterk opgaande markt bleven aandelen met een lagere marktgevoeligheid ver achter bij hun tegenpolen. Dit resulteerde in een ruim negatief jaarrendement voor de low beta en low volatility factoren.

Figuur 1. Factorrendementen 2023 Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund

Het fonds bleef in 2023 de benchmark voor

Over heel 2023 behaalde het Achmea IM Global Multi-Factor Equity Fund een relatief rendement van circa 0,4%. Dit relatieve rendement is deels te verklaren door de exposure naar de stijlfactoren, waar de nadruk ligt op het verkrijgen van exposure naar value, momentum en quality. De value factor leverde de hoogste bijdrage met bijna 0,9%, gevolgd door quality met bijna 0,4%. De beperkte exposure naar small cap droeg negatief bij aan het rendement. De overige contributies waren per saldo licht positief. De impliciete exposure naar landen en sectoren leverde een positieve bijdrage aan het rendement. De aandeel-specifieke effecten waren overwegend negatief, mede als gevolg van het uitsluitingsbeleid.

Figuur 2. Performance attributie 2023 Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund (in basispunten)

Omlloopsnelheid

De turnover-ratio van het wereldwijd beleggende aandelenfonds beloopt 45,5%.

Wereldwijd Hoogrentende obligaties

In 2023 behaalden wereldwijde hoogrentende obligaties een positief rendement in alle vier de kwartalen van het kalenderjaar, waarmee het jaar met een sterk positief rendement werd afgesloten. De best presterende sectoren waren vooral gerelateerd aan cyclische consumentenuitgaven. Industrieën als detailhandel en vrijetijdsbesteding profiteerden van de aanhoudende vraag van consumenten. Over het jaar gemeten presteerden risicovollere obligaties aanzienlijk beter dan de meest veilige obligaties in het hoogrentende spectrum. Deze obligaties werden vooral geholpen door afnemende zorgen over een economische recessie. De Amerikaanse hoogrentende obligatiemarkt heeft een grotere allocatie naar de meest risicovolle obligaties (CCC en lager) in vergelijking met de Europese markt. Qua rendement deed de Amerikaanse markt het in 2023 dan ook beter dan de Europese markt.

Over 2023 realiseerde het Hoogrentende Obligatie fonds een underperformance van circa -0,65%, vooral gedreven door een defensieve positionering en een negatieve bijdrage van de titelselectie.

Opkomende Markten Aandelen

De aandelen uit opkomende markten behaalden in 2023 een positief resultaat. De afzwakkende Chinese economische groei en het rentebeleid van de VS zorgden er mede voor, dat de rendementsontwikkeling achterbleef bij aandelen uit ontwikkelde markten. De opkomende markten aandelenportefeuille behaalde een rendement van 5,6% terwijl de MSCI Emerging Markets Index een rendement van 6,1% behaalde.

Opkomende Markten Obligaties

In de eerste helft van 2023 hebben obligaties in opkomende landen geprofiteerd van gunstige omstandigheden, waarin de risico-opslag daalde. Gedurende dezelfde periode daalde de Amerikaanse rente en verzwakte de Amerikaanse dollar ten opzichte van de euro. Naarmate het laatste kwartaal van het jaar naderde, leek de veerkrachtige Amerikaanse economie er echter minder goed voor te staan dan eerder gedacht. Hierdoor werd de Federal Reserve opnieuw de belangrijkste factor die de rendementen in opkomende markten beïnvloedde, met als gevolg een hogere volatiliteit en een stijging van de risico-opslag. In de laatste twee maanden presteerden obligaties in harde valuta sterk, naar aanleiding van het nieuws dat de Amerikaanse centrale bank waarschijnlijk in het nieuwe jaar enkele renteverlagingen zal doorvoeren. Centraal Beheer APF belegt in Obligaties opkomende markten middels twee beleggingsfondsen: een fonds dat belegt in Hard currency (HC) en een met lokale valuta (LC). Per eind september heeft een wijziging plaatsgevonden in het beleggingsbeleid van het HC Fonds. Hierbij werd de overstap gemaakt van een 'enhanced' beleid naar een passief beleid. Tegelijkertijd heeft er ook een wijziging in het beheer van het Fonds plaatsgevonden. Over het jaar 2023 presteerde het HC Fonds 1,53% beter dan de benchmark, met een rendement van 9,96%. Het fonds dat belegt in LC behaalde een hoger rendement (13,19%) dan de generieke benchmark (8,89%). Deze outperformance is grotendeels toe te schrijven aan het MVB-beleid dat in het Fonds wordt toegepast.

6.5.5 Portefeuille Rente & Matchingportefeuille

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de rendementen en ontwikkelingen in de Portefeuille Rente en de Matchingportefeuille.

Portefeuille Rente				
	Strat. Gewicht	Rendement PF	Rendement BM	Excess Return
EMU Staatsobligaties	45%	6,34%	6,47%	-0,14%
Bedrijfsobligaties	35%	8,24%	7,21%	1,02%
Hypotheken	20%	2,26%	7,18%	-4,93%
Liquide Middelen	0%	2,55%	3,32%	-0,77%
Totaal	100%	6,29%	6,87%	-0,58%

Portefeuille Matching				
	Strat. Gewicht	Rendement PF	Rendement BM	Excess Return
Combinatie Overlay Funds	100%	Zie kringverslag	Zie kringverslag	Zie kringverslag

EUR Staatsobligaties

Na de record inflatie eind 2022 van meer dan 10% daalde de inflatie in 2023 gestaag tot zelfs onder de 3%. De daling werd vooral gedreven door de lagere energieprijzen ten opzichte van vorig jaar. De economische groei in Europa kwam in 2023 tot stilstand, mede dankzij het verkrappende beleid van de ECB en een lagere groei in een groot deel van de rest van de wereld. Een dalende inflatie en lage groei leiden normaal

gesproken tot lagere rentes op de obligatiemarkten. Een groot deel van het jaar bleef de rente echter verder stijgen, gedreven door verdere renteverhogingen van de ECB en een toename van het aanbod aan nieuwe obligaties. Vanaf oktober draaide de markt snel en liet de rente een grote daling zien richting het einde van het jaar. Vooral na de lage inflatiecijfers over november waren de centrale banken er meer gerust op dat de inflatie richting hun 2% doelstelling zou bewegen. Door de sterke rally in het laatste kwartaal lieten obligatiemarkten in 2023 positieve rendementen zien en sloot de 10-jaars Duitse rente uiteindelijk het jaar 0,55% lager op 2,02%, na een piek rond 3% in oktober.

De portefeuille heeft over 2023 een rendement behaald van -6,34%. Dit is een kleine underperformance van 0,14% in vergelijking met de benchmark. De underperformance kwam voornamelijk door een aantal duratie posities en een onderweging in Italië. De versteiling van de rente curve droeg positief bij aan het resultaat. Ook de overwogen positie in de staats gerelateerde instellingen ten opzichte van Duitsland was positief. Daarnaast zijn er meerdere overwogen posities in swap ten opzichte van Duitsland ingenomen wat positief bijdroeg aan de performance.

Investment grade bedrijfsobligaties

Voor de creditmarkten was 2023 uiteindelijk een positief jaar. Risico-opslagen van de verschillende segmenten daalden per saldo. Uitgezonderd de bankencrisis van eind maart bewogen spreads van bedrijfsobligaties binnen een bandbreedte van 25 basispunten. Daarmee was 2023 een veel minder volatiel jaar dan 2022. Spreads van bedrijfsobligaties daalden per saldo zo'n 30 basispunten. Het dieptepunt van spreads werd op de laatste dag van het jaar bereikt. Dit was met name te danken aan de verwachting dat de Fed en ECB de beleidsrente in het nieuwe jaar zullen verlagen. Spreads van de minder risicovolle segmenten gedekte obligaties en semistaat daalden per saldo veel minder: slechts zo'n vijf basispunten.

In de bedrijfsobligatieportefeuille is in 2023 een rendement behaald van 8,24%, dit was 1,02% hoger dan de benchmark.

Hypotheken

Vanuit het perspectief van een institutionele belegger zijn hypotheken in tijden van lage/negatieve (risicovrije) rente op obligaties een alternatieve ‘veilige haven’ gebleken. Ondanks dat de rente inmiddels fors hoger ligt door het beleid van Centrale Banken, zijn hypotheken nog steeds een aantrekkelijk alternatief voor staatsleningen en andere liquide vastrentende waarden.

We zien dat betaalachterstanden in de portefeuille in 2023 marginaal gebleven zijn. De werkloosheid blijft op een laag niveau. Na het eerste kwartaal zijn huizenprijzen weer gestegen en zijn hypotheekrentes gedaald. Dit laatste had een positief effect op het indirecte rendement. In 2023 daalden de swaprentes (de benchmark) echter harder dan de hypotheekrentes waardoor de relatieve performance met 4,93% negatief was. De absolute performance liet met een rendement van 2,26% wel een positief beeld zien dit jaar.

Matchingportefeuille

Zoals eerder in dit hoofdstuk besproken is de rente in 2023 aanvankelijk gestegen, maar later in het jaar weer gedaald. Het feit dat alle kringen geen 100% afdekking van het renterisico hadden, heeft een beperkt positief gevolg gehad. De technische voorziening (de waardering van verplichtingen van de kringen) is per saldo door de rentebeweging licht afgenomen. Per saldo heeft dit een positief effect gehad op vrijwel alle dekkingsgraden van de kringen.

De portefeuilles zijn het gehele jaar conform de opdracht afgedekt.

6.5.6 Portefeuille Inflatie

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de rendementen en ontwikkelingen in de Portefeuille Inflatie. De Portefeuille Inflatie bestaat uit grondstoffen, vastgoed en inflatie gerelateerde obligaties.

Module Inflatie				
	Strat. Gewicht	Rendement PF	Rendement BM	Excess Return
Inflatie gerelateerde Obligaties	30%	3,66%	4,44%	-0,78%
Niet-beursgenoteerd Vastgoed	31%	-8,70%	-8,70%	0,00%
Beursgenoteerd Vastgoed	14% ^{1,2}	5,56%	5,96%	-0,40%
Beursgenoteerd Vastgoed Hedged		7,60%	7,79%	-0,19%
Grondstoffen	25%	-5,37%	-4,29%	-1,07%
Liquide middelen	0%	2,55%	3,32%	-0,77%
Totaal	100%	-2,75%	-0,96%	-1,78%

- 1 De Excess Return op totaalniveau is gebaseerd op de koersen van de module als geheel. Deze koersen worden achteraf niet aangepast. Als gevolg van een aangepaste waardering voor Niet-beursgenoteerd vastgoed ontstaat een vertekend beeld. De impact van deze aangepaste waardering blijkt niet uit de bovenstaande cijfers, maar is binnen de performance meting geregistreerd als ‘Overig effect’.
- 2 De beursgenoteerde vastgoedrendementen zijn gelijk, het enige verschil is de valuta afdekking. De beleggingen worden daarom op basis van het afdekkingsbeleid verdeeld over beide fondsen (75% hedged, 25% unhedged).

De strategische gewichten van de module inflatie zijn gewijzigd naar 31% voor niet-beursgenoteerd vastgoed (was 35%) en naar 14% voor beursgenoteerd vastgoed (was 10%). De gewichten voor inflatie gerelateerde obligaties (30%) en grondstoffen (25%) zijn ongewijzigd gebleven. De normportefeuille voor de module inflatie wijkt af van de strategische portefeuille vanwege de beperkte mogelijkheden om de allocatie voor vastgoed in 2023 volledig naar het strategisch gewicht op te hogen.

Inflatie gerelateerde Obligaties

Na de record inflatie eind 2022 van meer dan 10% daalde de inflatie in 2023 gestaag tot zelfs onder de 3%. De daling werd vooral gedreven door de lagere energieprijzen ten opzichte van vorig jaar. De economische groei in Europa kwam in 2023 tot stilstand, mede dankzij het verkrappende beleid van de ECB en een lagere groei in een groot deel van de rest van de wereld. Een dalende inflatie en lage groei leidden normaal gesproken tot lagere rentes op de obligatiemarkten. Een groot deel van het jaar bleef de rente echter verder stijgen, gedreven door verdere renteverhogingen van de ECB en een toename van het aanbod aan nieuwe obligaties. Vanaf oktober draaide de markt snel en liet de rente een grote daling zien richting het einde van het jaar. Vooral na de lage inflatiecijfers over november waren de centrale banken er meer gerust op dat de inflatie richting hun 2% doelstelling zou bewegen. Door de sterke rally in het laatste kwartaal lieten obligatiemarkten in 2023 positieve rendementen zien en sloot de 10-jaars Duitse rente uiteindelijk het jaar 0,55% lager op 2,02%, na een piek rond 3% in oktober. De portefeuille heeft over 2023 een rendement behaald van 3,66%, dit was 0,78% lager dan de benchmark.

Wereldwijd Beursgenoteerd vastgoed (Hedged & Unhedged)

De beursgenoteerde vastgoedmarkt liet in 2023 aanvankelijk een negatief rendement zien. De stijgende rente en de angst voor een afzwakkende economie resulteerden in een negatief sentiment op de vastgoedmarkten. Aan het eind van 2023 daalde de inflatie en daardoor ook de rente. In reactie hierop stegen de koersen van beursgenoteerde vastgoedondernemingen sterk. Kantoren van lage kwaliteit presteerden relatief slecht. Doordat er sinds corona meer wordt thuisgewerkt is er minder vraag naar kantoorruimte. Datacenters presteerden juist relatief goed vanwege de hoge vraag naar dit type vastgoed. Geografisch gezien was er weinig verschil in rendement tussen Europa, Amerika en Azië. Meer bepalend voor het rendement was in welke mate vastgoedondernemingen vreemd vermogen gebruiken om hun portefeuille te financieren. Door de hoge rente presteerden ondernemingen met relatief veel vreemd vermogend slechter dan ondernemingen met weinig vreemd vermogen. Voor beursgenoteerd vastgoed wordt 50% van de portefeuille belegd in een fonds met valuta afdekking (hedged). Dit fonds liet een rendement zien van 7,60%. Dit is -0,19% minder dan de benchmark. Het

niet afgedekte fonds (unhedged) had in 2023 een rendement van 5,56%. Dit is een underperformance van -0,40%.

Omloopsnelheid

De turnover-ratio van het wereldwijd beleggende vastgoedfonds beloopt 4,3%.

Nederland Niet-beursgenoteerd vastgoed

Vanwege de gestegen rente en de hogere overdrachtsbelasting stond 2023 voor niet-beursgenoteerd vastgoed in het teken van scherpe afwaarderingen. Tussen september 2022 en september 2023 is ongeveer 13% aan waarde verdampt. De mate van afwaardering verschilt per sector en liep uiteen van 6% voor winkels tot 20% bij kantoren. De hoge inflatie zorgde voor stevige huurstijgingen, vooral voor niet-woningvastgoed. Zonder deze huurstijging was de afwaardering nog sterker geweest. Enkele vastgoedfondsen die gebruik maken van vreemd vermogen, zijn in 2023 geconfronteerd met hogere rentelasten waardoor hun dividendrendement werd gedrukt. Het benchmarkrendement is -8,70%. Dit betreft een ‘all segment’ benchmark. De portefeuille behaalde een gemiddeld rendement gelijk aan de benchmark (-8,70%).

Grondstoffen

Waar grondstoffen er in 2022 nog positief uitsprongen, gold in 2023 het tegenovergestelde. De brede grondstoffenindex boekt als een van de weinige (liquide) beleggingscategorieën een verlies van circa 4%. De volatiliteit van de categorie grondstoffen was lager dan verwacht. Met alle geopolitieke onrust, de afname van globalisatie, hoge inflatie en strenge duurzaamheidsambities zou men grotere uitslagen verwachten. Ook als we kijken naar de lange termijn trends, zien we dat deze weinig effect hebben gehad op het koersverloop in dit jaar.

De drie grootste subcategorieën, energie, basismetalen en landbouwproducten, gingen in 2023 onderuit. Bij de energiesector vielen de vrijwillige productiebeperking van Saudi-Arabië en de halvering van de Amerikaanse aardgasprijs op. Saudi-Arabië is vrijwillig minder gaan produceren om de olieprijs niet teveel te laten dalen. Dit houdt in dat er voldoende reservecapaciteit is om een toekomstige vraagstijging op te

kunnen vangen. De daling van de Amerikaanse aardgasprijs is opmerkelijk, omdat er in Europa juist veel vraag naar Amerikaans aardgas is na de boycot van Russisch aardgas als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Een daling van de prijzen was ook terug te zien op de markt voor industriële metalen. Een positieve uitschieter zijn de edelmetalen. Dit heeft te maken met de verwachting dat de wereldwijde rentes in 2024 gaan dalen. Dalende rentes maken edelmetalen minder duur om aan te houden, omdat er minder rente gemist wordt.

De benchmark rendeerde in 2023 4,29% negatief. De beleggingsportefeuille wist de benchmark dit jaar niet te verslaan en behaalde een rendement van 5,37% negatief. De belegging in grondstoffen bleef in 2023 iets meer dan 1% achter bij de benchmark. Dit komt door de onderweging van dure grondstoffen. Ten opzichte van de benchmark werd minder in goud belegd en juist meer in industriële metalen. Goud heeft met een rendement van 13% een goed jaar gekend, terwijl industriële metalen juist een verlies van 3% kenden.

De rendementen van beleggingen die niet in de hoofdportefeuilles zijn opgenomen worden toegelicht in de betreffende kringverslagen.

6.6 Vooruitblik 2024

Verkiezingen en geopolitieke onrust

Hoge rente remt economische groei in 2024

Ondanks de historisch snelle en forse renteverhogingen van de centrale banken wist de wereldeconomie zich in 2023 relatief goed staande te houden. Vooral door optimisme over de mogelijkheden van artificial intelligence boekten aandelenmarkten hoge winsten. De wereldwijde groei komt in 2023 waarschijnlijk uit op 2,9%. Voor 2024 verwachten we een iets lagere groei van 2,7%. Veel zal hierbij afhangen van de mate waarin met name de westerse economieën weten om te gaan met de hogere rentes. Alhoewel de inflatie

sterk is gedaald ten opzichte van de extreme niveaus van 2022, is de doelstelling van een inflatie rond de 2% nog niet behaald.

De helft van de wereldbevolking gaat naar de stembus

Onder andere in India, Indonesië en het Verenigd Koninkrijk zijn er dit jaar verkiezingen. Bij elkaar zal ruim de helft van de wereldbevolking naar de stembus gaan. De verkiezingen met de grootste impact voor de wereldeconomie zullen ongetwijfeld de Amerikaanse presidentsverkiezingen zijn. Zoals het er nu uit ziet, lijkt de kans aanzienlijk dat de zittende president Joe Biden het in november tegen zijn oude rivaal Donald Trump zal opnemen. Als Donald Trump opnieuw de Amerikaanse president wordt, leidt dit potentieel tot hernieuwde geopolitieke onrust. Andere verkiezingen met mogelijk grote geopolitieke consequenties zijn de parlementsverkiezingen in Taiwan. Indien de meer China-gezinde Kuomintang aan de macht komt zou dit de betrekkingen met China kunnen verbeteren. Maar mogelijk ook het risico dat China een poging waagt om de wens tot re-unificatie realiteit te maken.

Geopolitieke onrust houdt aan

Voor de conflicten in Oekraïne en Gaza lijken oplossingen begin 2024 nog ver weg. Zowel Rusland als Oekraïne accepteren de huidige status quo niet als eindconclusie. Zolang Oekraïne steun krijgt uit het Westen en Poetin in Rusland aan de macht blijft – dat lijkt ondanks de Russische presidentsverkiezingen dit jaar een gegeven – zal het conflict doorwoekeren. Ook het conflict in Gaza zal niet snel beëindigd zijn. Daarbij lijkt het conflict zich met een reeks aanslagen in onder andere Libanon en Iran verder te verspreiden in het Midden-Oosten. Ook China en de Verenigde Staten hebben steeds openlijker ruzie over de wijze waarop technologie wordt gedeeld. Op aandringen van de Verenigde Staten heeft de Nederlandse overheid ASML verboden om de nieuwste chipmachines naar China te sturen. Door de recente ontwikkelingen rondom artificial intelligence wordt het veiligstellen van technologie en technologische kennis steeds belangrijker. Het is te verwachten dat beide landen in 2024 zich verder zullen ingraven op dit gebied.

Klimaatverandering en de energietransitie drukken hun stempel op de wereldeconomie

De fysieke effecten van klimaatverandering zullen zich steeds nadrukkelijker laten voelen. 2023 was

wereldwijd het warmste jaar sinds het begin van de metingen. Overal op de wereld waren de consequenties merkbaar: onder andere extreme droogte in Zuid-Amerika en extreme regenval in delen van Europa. Het is te verwachten dat er in 2024 opnieuw weerrecords worden verbroken. Ondanks alle afspraken rondom de energietransitie is de concentratie CO2 in de atmosfeer afgelopen jaar opnieuw verder toegenomen. Ondertussen proberen landen tegen de achtergrond van alle geopolitieke conflicten de energietransitie te laten slagen. Tijdens de COP conferentie in Dubai afgelopen december spraken landen af om verder te investeren in duurzame energie en arme landen te helpen om klimaatadaptatiemaatregelen te financieren.

6.7 Beheerkosten van het fonds

In dit jaarverslag zijn de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd met betrekking tot het inzicht in vermogensbeheerkosten. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Vermogensbeheerkosten per kring					
Bedragen in € x 1.000	Kosten Vermogens-beheer	Pensioenfonds en Pensioen-bureau	Beheer-kosten	Transactie-kosten	Totaal
DC	12	291	1.032	589	1.924
DB Premie	31	51	259	94	435
DB Stabiliteit	16	16	61	28	121
DB Koopkracht	34	59	298	98	489
DB Evenwicht	68	114	616	191	989

Vermogensbeheerkosten per kring					
Bedragen in € x 1.000	Kosten Vermogens-beheer	Pensioenfonds en Pensioen-bureau	Beheer-kosten	Transactie-kosten	Totaal
Pensioenfondsen kring 1	78	76	342	95	591
RBS	311	255	1.965	763	3.294
Bavaria	153	104	506	187	950
Sligro Food Group	248	184	1.083	379	1.894
Chemours	172	3	722	247	1.144
equensWorldline	301	82	1.456	397	2.236
HPE	929	238	1.825	1.578	4.570
HP NL	94	42	371	182	689
ESN	98	42	375	329	844
Deutsche Bank NL	77	21	168	515	781
Totaal	2.622	1.578	11.079	5.672	20.951

- De kosten vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht.
- Onder Pensioenfonds en Pensioenbureau zijn de interne kosten die aan vermogensbeheer zijn toegerekend verantwoord.
- De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

- Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten
- De genoemde bedragen zijn duizendtallen. Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Opmerking: Bij de samenstelling van de verantwoording van de vermogensbeheerkosten van de Kring DC over 2022 is een ommissie opgetreden waardoor een bedrag van € 485K aan kosten (€ 194K beheerkosten en € 291K transactiekosten) niet in de kostenrapportage werd verantwoord. Het betreft hier een rapportagefout, die geen invloed heeft op het saldo van baten en lasten.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

7.

Verslag over boekjaar en vooruitzichten

7. Verslag over boekjaar en vooruitzichten

In dit hoofdstuk doen wij verslag van de ontwikkelingen binnen Centraal Beheer APF als geheel en kijken wij naar de vooruitzichten voor de toekomst.

7.1 Ontwikkelingen in 2023

Door de naderende overgang naar de Wtp is de markt, na een aantal rustige jaren, in beweging gekomen. Een aantal (gesloten) pensioenfondsen willen, vooruitlopend op de overgang naar de Wtp, een consolidatiebeweging realiseren. Hierbij onderzoeken fondsen tevens de mogelijkheden om de gesloten regeling voort te zetten met een FTK Kring binnen ons APF voor een toekomstbestendige haven.

Ook in 2023 hebben we het aantal deelnemers binnen ons fonds zien groeien: van circa 77.000 naar circa 84.000. Mede hierdoor is de jaarlijkse premiestroom binnen de kringen van Centraal Beheer APF toegenomen tot circa EUR 250 miljoen. Sinds de oprichting hebben in totaal 13 pensioenfondsen gekozen voor een overstap naar Centraal Beheer APF. In 2023 betrof dit Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland. Dit pensioenfonds is per 1 oktober toegetreden tot zijn eigen kring.

Vanaf 1 januari 2023 verzekert Elipslife de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid. De dekking voor de deelnemers blijft identiek. Ook geldt dat de kringen de risico's nog steeds volledig herverzekeren. Daarmee is er geen wijziging in de financiële opzet. De overgang van AP&L naar Elipslife leidt tot een verlaging van de tarieven voor de dekking van de genoemde risico's op totaal niveau van ca 15%.

Om heldere en meer transparante verhoudingen in de samenwerking, tussen APS, Achmea IM en Centraal Beheer APF, te bewerkstelligen is in 2022 het besluit genomen om de distributieactiviteiten met betrekking tot fondsen over te brengen van APS naar Centraal Beheer APF. Met ingang van 1 januari 2023 is dit

team samengevoegd met het bestuursbureau en is de naamgeving van het nieuwe team gewijzigd in pensioenbureau. Het gezamenlijke team wordt aangestuurd door ing. J.P. Versteegt CPC MBA. Om de onafhankelijkheid van Centraal Beheer APF verder te verstevigen is in 2022 het besluit genomen om in 2023 het eigen werkgeverschap vorm te gaan geven. Hierdoor zijn per 1 mei 2023 de medewerkers, die werkzaam zijn voor het APF pensioenfondsenteam of gedetacheerd zijn via Achmea, in dienst getreden van Centraal Beheer APF.

Aanvullend zijn we druk bezig geweest met het inrichten van de eigen IT-omgeving. We verwachten dit uiterlijk in de eerste helft van 2024 af te ronden. Daarmee geven we naast 'eigen werkgeverschap' ook invulling aan onze 'eigen IT' inrichting.

In oktober is het uitbestedingscontract met AIM vernieuwd. De vernieuwing van het APS uitbestedingscontract duurt mede door de overgang naar Wtp wat langer. De verwachting is dat de vernieuwing van het contract in de loop van 2024 wordt afgerond.

Net als in voorgaande jaren zijn vanuit financieel perspectief nieuwe afspraken gemaakt met Achmea inzake de financiering van het weerstandsvermogen en de aanloopverliezen gedurende de komende jaren, waarbij tevens is aangesloten op de verwachte groei. Centraal Beheer APF is, mede vanwege de al bestaande opzet en mogelijkheden, goed voorbereid op de ontwikkelingen in de markt. Dit wordt aansluitend onder 7.2 nader toegelicht.

7.2 Marktontwikkeling

Om onze missie te vervullen, namelijk het realiseren van zoveel mogelijk pensioen per ingelegde euro voor onze deelnemers, zijn schaalvoordelen nodig. Deze schaalvoordelen zijn te realiseren door groei van ons fonds. We blijven dan ook continu inzetten op de groei van ons APF als middel om ons uiteindelijke doel te realiseren.

Voor Centraal Beheer APF biedt de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zowel uitdagingen als kansen. Vanaf 1 januari 2028¹ zal alle toekomstige pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een beschikbare premie (defined contribution). Sociale partners staan voor de keuze om hun onder het FTK opgebouwde pensioenen in te varen in de nieuwe regeling op basis van de Wet toekomst pensioenen of om deze achter te laten in het “oude” FTK-regime. Partijen zijn op zoek naar een toekomstbestendige pensioenuitvoering en richten hun blik daarbij ook naar het aanbod van andere pensioenuitvoerders, zoals Centraal Beheer APF. Meer dan voor de stelselherziening staat men open voor een gesprek met andere werkgevers en pensioenfondsen over de voordelen van samenwerking. Partijen die niet willen invaren zoeken naar mogelijkheden om hun gesloten pensioenregelingen voort te zetten in een gezamenlijke FTK Kring bij ons APF. Andere partijen besluiten tot een collectieve waardeoverdracht naar een Eigen Kring van ons fonds om vandaaruit de transitie te maken naar een multi-client Kring FPR of - SPR. Door onze uitgebreide oplossing en ruime ervaring met de uitvoering van de verbeterde premieregeling in Kring DC, staan wij goed voorgesorteerd om deze partijen te ontvangen en bij te staan bij hun plannen. Maar de tijd begint te dringen merken we. Ook wij als pensioenuitvoerder staan voor de uitdaging om de transitie voor de bij ons fonds toegetreden werkgevers en pensioenfondsen binnen de gestelde tijdslijnen te verwezenlijken. We nemen onze verantwoordelijkheid en zoeken naar wegen om door samenwerking en consolidatie van kringen het pensioenresultaat voor de deelnemers te verbeteren. De gestage groei van ons APF laat zien dat onze oplossingen aansluiten bij de behoefte in de markt. En dat het vertrouwen in de oplossingen die wij bieden groot is.

Door de gestegen rente en een toegenomen dekkingsgraad zien we ook dat de buy out naar een verzekeraar weer als een reële mogelijkheid erbij gekomen is voor diverse fondsen naast een beweging richting een APF.

Op 1 juli jl. is de Wtp ingegaan. Dit is de definitieve stap naar een majeure transitie in de pensioensector. Wij zijn hard aan de slag gegaan met de implementatie van deze nieuwe wet. Daarbij bijzondere focus op de begeleiding van de BO's en de aangesloten werkgevers en de impact die het heeft op onze deelnemers.

¹ Bij de behandeling van de Wtp in de Eerste Kamer heeft de Minister voor Armoedebelid, Participatie en Pensioenen toegezegd in een separaat wetsvoorstel de transitiedata over te hevelen naar een algemene maatregel van bestuur (amvb) en daarbij de transitieperiode met één jaar te verlengen tot 1 januari 2028. Aan wetgeving voor deze toezegging is gedurende 2023 wel gewerkt, maar eind 2023 nog niet in wetgeving omgezet. Totdat de implementatiedeadline niet via wetgeving gewijzigd is, is de wettelijke implementatie deadline voor Wtp 1 januari 2027.

Daarnaast hebben we de belangrijke stappen gezet om de migratiekalender naar de Wtp en het nieuwe pensioenplatform samen met onze uitbestedingspartners APS en AIM vorm te geven. Zoals men van ons gewend is informeren we op gezette tijden onze aangesloten werkgevers en deelnemers over de gevolgen van deze nieuwe wet en wat we van elkaar kunnen verwachten in aanloop naar deze nieuwe situatie.

7.3 Toekomstverwachtingen

Het vertrouwen in ons APF neemt verder toe, getuige de partijen waarmee wij in overleg zijn over een eventuele toetreding en degene die reeds bij ons zijn toegetreden. We hebben de transitie van Pensioenfondsen Deutsche Bank Nederland en de aangesloten werkgevers per 1 oktober 2023 kunnen realiseren.

We zijn verheugd over het besluit van Grosch en Stichting Pensioenfondsen van de Grolsche Bierbrouwerij om de bestaande pensioenregeling onder te brengen in een eigen kring bij Centraal Beheer APF per 1 oktober 2024. Dit onder voorbehoud van de beoordeling door De Nederlandsche Bank

In de pensioenfondsenmarkt zal de verdere consolidatie in de komende jaren doorzetten, mede gedreven door de implementatie van de Wtp. Wij zoeken hierover met pensioenfondsen en de aangesloten werkgevers proactief de dialoog en samen kijken we naar de best passende oplossing. Hierbij zullen we voorafgaand aan het toetreden tot ons fonds inzicht geven in de rolverdeling en besluitvorming als het gaat om de overgang naar de Wtp.

In gezamenlijkheid met onze aangesloten werkgevers en uitbestedingspartijen hebben we een transitiekalender kunnen vaststellen voor de overgang naar de Wet Toekomst Pensioenen. Voor de komende jaren hebben wij reeds afspraken gemaakt met APS en AIM over de planning en de benodigde

capaciteit om te komen tot een beheerste overgang van onze bestaande klanten en fondsen die nog zullen toetreden.

Verder zal ook in 2024 onze communicatie richting deelnemers worden doorontwikkeld. We focussen in dat kader op een aantal speerpunten:

- Het creëren van vertrouwen en betrokkenheid
- Het ontzorgen van de deelnemer en het bieden van gemak
- Het creëren van Pensioenbewustzijn
- Deelnemers betrekken op relevante ontwikkelingen, zoals onder meer de Wtp

Naast de speerpunten zullen in de communicatie een aantal thema’s worden behandeld:

- Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
- Verder ontwikkelen van digitale communicatie - er zal een activeringscampagne worden opgezet om de deelnemers die nu nog informatie per post ontvangen te enthousiasmeren voor de aanvullende digitale uitingen
- De persoonlijke omgeving van de deelnemer (mijnpensioen) verder ontwikkelen, via de campagne Pensioen APK

Onze digitale nieuwsbrief “Liefde voor later” zal ook in 2024 worden verzonden. Door middel van polls proberen we hierin ook de interactie met deelnemers te bewerkstelligen.

7.4 Weerstandsvermogen

Centraal Beheer APF moet wettelijk een weerstandsvermogen aanhouden. Dit weerstandsvermogen moet te allen tijde aanwezig zijn en dient ter dekking van de bedrijfsrisico's in verband met de pensioenuitvoering door het fonds. Het weerstandsvermogen moet minimaal 0,3% bedragen van het opgetelde balanstotaal van de kringen, of 0,2% gecombineerd met een beroepsaansprakelijkheids-verzekering die tenminste 25 miljoen euro verzekert. Centraal Beheer APF heeft voor deze laatste

optie gekozen. De Pensioenwet schrijft verder voor dat het fonds een hoger weerstandsvermogen moet aanhouden wanneer de gekwantificeerde risicoanalyse hiertoe aanleiding geeft. In 2023 is dit ook getoetst en is de uitkomst van de risicoanalyse lager dan 0,2% en daarom wordt 0,2% aangehouden. Centraal Beheer APF houdt rond de € 13 miljoen als vereist weerstandsvermogen aan.

Het weerstandsvermogen van de standaardkringen en Kring Bavaria is door Centraal Beheer APF gefinancierd. Het weerstandsvermogen van de overige kringen wordt door die kringen gefinancierd naar rato van het beheerd vermogen van een collectiviteitkring ten opzichte van het door Centraal Beheer APF geheel beheerd vermogen.

Centraal Beheer APF beschikte in de verslagperiode over voldoende weerstandsvermogen.

7.5 Gebeurtenissen na balansdatum

In 2024 hebben wij inmiddels een aantal nieuwe werkgevers met hun werknemers mogen verwelkomen. Het jaarlijkse premiebedrag is gestegen tot circa 260 miljoen.

In december 2023 heeft Achmea een schenking van € 2,3 miljoen gedaan voor 2024. In maart 2024 heeft Achmea voor 2024 een aanvullende schenking van € 3,5 miljoen gedaan. Hiernaast heeft Achmea zich in maart 2024 garant gesteld voor een bedrag van € 6,6 miljoen ter onvoorwaardelijke dekking van de voorziene aanloopverliezen tot medio 2026.

Groei portefeuille

Centraal Beheer APF heeft met Stichting Pensioenfonds van de Grolsche Bierbrouwerij en de aangesloten werkgever een intentieovereenkomst getekend om de bestaande pensioenregeling onder te brengen in een eigen kring. Het gaat hierbij om de opgebouwde aanspraken van ongeveer 2.000 deelnemers, een belegd vermogen van € 340 miljoen en de toekomstige pensioenopbouw op basis van middelloon (CDC) met een premievolume van € 7 miljoen.

Partijen hebben het voornemen de collectieve waardeoverdracht in de loop van 2024 te realiseren. De overgang naar Centraal Beheer APF is nog onder voorbehoud van de beoordeling door De Nederlandsche Bank.

Collectieve waardeoverdracht Pensioenfondsenkring 1 naar Kring Evenwicht

Gedurende 2023 heeft Centraal Beheer APF, in samenspraak met de BO's van PFK1 en Kring Evenwicht, een onderzoek uitgevoerd om na te gaan of een aansluiting van Pensioenfondsenkring 1 (PFK1) bij Kring Evenwicht in het belang van de deelnemers zou zijn. Na positieve uitkomsten van deze onderzoeken zijn met de beide BO's afspraken gemaakt over de gezamenlijke kring, zoals een strategisch beleggingsbeleid en risicohouding voor de gezamenlijke kring passend bij de deelnemerspopulaties van beide kringen en een uitbreiding van het BO van Kring Evenwicht met vertegenwoordigers namens de deelnemerspopulatie van PFK1. Vervolgens heeft het

Bestuur van Centraal Beheer APF het besluit met het voornemen van beëindiging van PFK1 en collectieve waardeoverdracht van PFK1 naar Kring Evenwicht per 1 januari 2024 genomen. De BO's van PFK1 en Kring Evenwicht en ook de RvT hebben hun goedkeuring aan dit voorgenomen besluit gegeven. Daarop heeft de melding bij DNB van de voorgenomen beëindiging van PFK1 en de CWO van PFK1 naar Kring Evenwicht plaatsgevonden. Na het ontvangen van een positieve beoordeling door De Nederlandsche Bank heeft per 1 januari 2024 de CWO plaatsgevonden en zijn de kringen samengegaan.

8. Verslag Kring DC

8. Verslag Kring DC

Binnen Kring DC bieden wij een DC-oplossing voor premieovereenkomsten. Wij voeren zowel bruto- als netto- pensioenregelingen uit.

De Kring DC is operationeel vanaf 1 augustus 2016. Binnen Kring DC wordt via premiestaffels een premie in rekening gebracht waarvan het grootste deel wordt gebruikt voor individuele vermogensopbouw en een beperkt deel voor de verzekering van nabestaandenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Daarnaast zorgen wij ervoor met behulp van Automatisch Sturen, dat het pensioen meebeweegt met de persoonlijke situatie van de deelnemer.

Bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd wordt een ouderdomspensioen eventueel in combinatie met een nabestaandenpensioen ingekocht vanuit het individueel opgebouwde pensioenkapitaal.

De netto regelingen zijn binnen de kring strikt gescheiden uitgevoerd en geadministreerd van de bruto regelingen. Zo gelden er voor netto regelingen andere premie-staffels en opslagen dan voor bruto regelingen. Er is een gescheiden financiële administratie voor werkgevers voor de bruto regeling en de netto regeling. Indien een deelnemer zowel een bruto als een netto pensioenregeling heeft, wordt op deelnemer niveau separaat geadministreerd en getoond wat de hoogte is van het opgebouwde pensioenkapitaal, de ingelegde premie en het behaalde rendement daarop.

Gedurende de opbouwfase volgt de premie de in de pensioenregeling vastgelegde premiestaffel en ligt het risico bij de individuele deelnemer. De deelnemer wordt onder meer detailinzicht geboden in zijn eigen individuele eigendomsrechten, specifieke kosten, maar ook in individuele beleggingsresultaten.

In de uitkeringsfase krijgt een deelnemer een variabele uitkering aangeboden. Een deelnemer heeft ook de keuze de uitkering elders onder te brengen. In de variabele uitkeringsfase dragen de deelnemers de

risico's gezamenlijk binnen een collectiviteitskring: financiële mee- en tegenvallers leiden tot een jaarlijkse aanpassing van de uitkering.

Samengevat zijn de kenmerken van Kring DC:

- Keuze uit zowel netto als bruto premieovereenkomsten inclusief risicodekkingen (overlijden en arbeidsongeschiktheid);
- De premieovereenkomst is ook aan te bieden als aanvullende pensioenregeling;
- Pensioenopbouw met ‘automatisch sturen’. Of de deelnemer kan zelf beleggen;
- Een zo hoog mogelijk pensioen passend bij het risicoprofiel van de deelnemer.
- De deelnemer heeft op de pensioendatum de keuze om te kiezen voor onze default in de uitkeringsfase: een variabele uitkering dan wel te kiezen voor een externe uitvoerder.

Nadere financiële informatie over Kring DC is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 26).

8.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Aantallen deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	1.093	1.110	1.117	949	739
Deelnemers	41.829	38.761	35.743	28.592	21.728
Actieven en arbeidsongeschikten	27.397	27.990	23.893	19.383	16.038
Gewezen deelnemers	13.802	10.379	11.598	9.104	5.653
Pensioengerechtigden	630	392	252	105	37

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Niet-actieven	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	17,51%	-18,28%	17,86%	7,22%	20,76%
Benchmarkrendement	14,65%	-16,68%	17,48%	8,20%	21,04%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,23%	0,18%	0,23%	0,22%	0,29%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,10%	0,05%	0,12%	0,11%	0,48%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	177.124	148.532	125.752	93.702	80.752
Saldo overdracht van rechten	13.906	6.905	8.947	6.247	1.554
Pensioenuitkeringen	-2.327	-1.640	-1.178	-436	-127

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Actieven en arbeidsongeschikten	510.637	350.910	290.289	173.611	94.097
Gewezen Deelnemers	167.679	84.516	81.326	41.849	17.168
Pensioentrekkenden	14.028	8.133	6.417	2.643	321
Additionele reservering	8.520	-5.032	6.119	2.375	1.139
Totaal TV Risico Deelnemers	700.864	438.527	384.151	220.478	112.725
TV Risico Fonds	51.815	35.200	30.922	16.708	8.495
Totaal	752.679	473.727	415.073	237.186	121.220

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	101,8	101,7	101,6	100,8	100,9
Beleidsdekkingsgraad (december)	101,7	101,6	101,2	101,0	100,9

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Vastgoedbeleggingen	33.095	16.551	15.818	13.861	7.841
Aandelen	531.240	383.433	333.346	154.714	81.250
Vastrentende waarden	60.786	18.004	15.097	27.912	11.137
Derivaten	66.976	12.757	8.934	7.763	1.919
Overige beleggingen	35.098	25.537	26.011	16.290	10.840
Totaal belegd vermogen	727.195	456.282	399.206	220.540	112.987

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	33	-11	-9	58	12
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	94.511	-82.819	48.496	19.715	12.716
- Beheerkosten	1.032	715	517	260	167
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	589	507	366	173	330
Kosten van vermogensbeheer	303	238	166	86	37

8.2 Pensioenparagraaf

8.2.1 Bruto pensioenregeling

Aspecten bruto pensioenregeling	
	Kenmerk
Karakter pensioenovereenkomst	Premieovereenkomst (beschikbare premieovereenkomst) Looptijd overeenkomst 1 jaar, met stilzwijgende verlenging.
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengevend salaris	De salarisbestanddelen die op grond van de pensioenregeling in aanmerking worden genomen. Het pensioengevend salaris (op voltijdbasis) bedraagt maximaal € 128.810 (2023).
Franchise	De minimale franchise bedraagt € 16.322 (2023). De mogelijkheden binnen de standaard Kring DC bestaan uit de wettelijke franchises, franchises BPF/cao volgende franchises en door werkgever/werknemer vastgestelde franchises, zolang deze binnen de wettelijke kaders blijven.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus de Franchise.
Beschikbare Premie	Een in de pensioenregeling opgenomen percentage van de pensioengrondslag (naar leeftijd oplopende staffel).
DB inkoop	Vanaf 1 januari 2019 is het mogelijk voor werkgevers om deelnemers de mogelijkheid te bieden de beschikbare premie direct om te zetten in een DB-aanspraak. Dit kan door de premie in te brengen in Kring Stabiliteit. Daar wordt tegen het premietarief van Kring Stabiliteit alsdan een middelloon aanspraak voor Ouderdomspensioen en Nabestaandenpensioen ingekocht.
Ouderdoms- en partnerpensioen (na pensioendatum)	Van het beschikbare pensioenkapitaal wordt op de pensioendatum een levenslang variabele ouderdoms- en partnerpensioen aangekocht.
Partnerpensioen op risicobasis (vóór pensioendatum)	Het partnerpensioen is verzekerd op risicobasis en is afhankelijk van de gekozen dekking in het pensioenreglement. Dit is standaard op basis van een middelloonsysteem, maar verzekeren op basis van een eindloonsysteem is ook mogelijk.

Aspecten bruto pensioenregeling	
	Kenmerk
Wezenpensioen op risicobasis (vóór pensioendatum)	Het wezenpensioen is verzekerd op risicobasis en is afhankelijk van de gekozen dekking in het pensioenreglement. Dit is standaard op basis van een middelloonsysteem, maar verzekeren op basis van een eindloonsysteem is ook mogelijk.
ANW-hiaatpensioen	Het ANW-hiaatpensioen is optioneel
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	• Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Hoog-laag • Uitruil partnerpensioen • Deeltijdpensioen

8.2.2 Netto pensioenregeling

De netto pensioenregeling is in grote delen gelijk aan de bruto pensioenregeling.

In onderstaande tabel zijn de verschillen weergegeven:

Aspecten netto pensioenregeling met verschil	
	Vershil
Pensioengevend salaris	Vanaf € 128.810 (2023).
Franchise	€ 128.810 (2023).
ANW-hiaatpensioen	n.v.t.

Aspecten netto pensioenregeling met verschil	
	Vershil
Flexibilisering	Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Hoog-laag Uitruil partnerpensioen (standaard indien partnerpensioen is verzekerd en partner bekend is) Deeltijdpensioen

8.2.3 Toeslagbeleid

De pensioenregelingen zijn gekarakteriseerd als beschikbare premieovereenkomsten. Op de pensioenkapitalen worden geen toeslagen gegeven. Ook op de ingegane uitkeringen worden geen toeslagen verleend, dit geldt ook voor de ingegane herverzekerde nabestaandenpensioenen. Er is op dit moment dan ook geen toeslagbeleid binnen de kring vormgegeven. Wel geldt er voor de variabele pensioenen een resultaatsdeling.

8.2.4 Variabele uitkering: jaarlijkse aanpassing in uitkeringsfase ('dakpan')

De ingegane variabele uitkeringen worden jaarlijks aangepast. Dit betreft echter geen toeslagverlening. Deze aanpassing noemen wij resultaatstoedeling ook wel 'dakpan' genoemd. Deze is afhankelijk van financiële mee- en tegenvallers, de ingerekende vaste daling en de uitsmeerperiode. De uitsmeerperiode waarmee de resultaten worden gedempt, is op dit moment 10 jaar. Het uitsmeren van de resultaten over 10 jaar leidt tot een stabielere uitkering. De financiële mee- en tegenvallers die jaarlijks worden vastgesteld worden veroorzaakt door afwijkingen ten opzichte van de gehanteerde grondslagen (verwachtingen). Dit heeft betrekking op:

- De ontwikkeling van de rente
- Het behaalde rendement onder aftrek van kosten
- Effect van de inkooptarieven, zoals
 - De werkelijke man/vrouw verhouding

- Het verschil in het aantal deelnemers dat daadwerkelijk inkoopt ten opzichte van de verwachte aantallen
- Effect van wijziging in (sterfte-)grondslagen
- Het sterfteresultaat, waaronder
 - Meer of minder overlijdens dan verwacht
 - Het daadwerkelijke leeftijdsverschil bij overlijden

In het vervolg wordt een toelichting op het resultaat over 2023 gegeven.

Aanpassing vaste daling in de uitkeringsfase

In 2023 is, op basis van de ontwikkelingen in de rente en de aanpassing van het verwachte rendement conform de nieuwe Commissie Parameters, geconstateerd dat de gehanteerde vaste daling in de uitkeringsfase aanpassing behoeft. Hierop is beleid vastgesteld en geconstateerd dat de vaste daling aangepast dient te worden van 1% naar 0,75%. Het ingroeipad van de vaste daling blijft 10 jaar. Een aanpassing van de vaste daling leidt tevens tot een aanpassing van de lopende uitkering. Omdat de uitkering in de toekomst minder zal dalen (bij gebruik van de vaste daling) is het bij deze aanpassing ook wettelijk verplicht de lopende uitkering aan te passen. Deze wordt verlaagd met ca 1,9% voor de bruto pensioenregeling. Deze aanpassing wordt tegelijkertijd doorgevoerd met de aanpassing van de dakpan die voortvloeit uit de resultaatsdeling in de uitkeringsfase per 1 juli 2024.

Resultaatstoedeling over 2023

Per 1 juli 2024 zal een resultaatstoedeling toegekend worden aan de deelnemers in de collectieve uitkeringsfase. Deze toedeling is vastgesteld op basis van het resultaat in de uitkeringsfase over 2023. In 2023 is de fictieve dekkingsgraad in de uitkeringsfase gestegen. Deze is daarmee toegenomen van 100% tot ca 102,5%. Dit leidt tot een verhoging van de uitkeringen per 1 juli 2024 van 0,309%.

In onderstaande tabel is een toelichting op deze ontwikkeling gegeven.

Elementen resultaat uitkeringsfase Kring DC					
	2023	2022	2021	2020	2019
Netto beleggingsresultaat, bestaande uit:	1,2%	17,9%	11,7%	-0,7%	3,5%
- Wijziging marktrente	-4,2%	30,3%	6,1%	-7,2%	-6,5%
- Beleggingen	5,5%	-12,3%	5,7%	6,6%	10,1%
- Kosten	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Effect inkooptarieven	0,1%	-1,8%	-2,0%	-2,6%	-3,2%
Effect wijziging grondslagen	1,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,3%
Sterfteresultaat	0,2%	-0,1%	-0,1%	-0,5%	-0,6%
Totaal	2,5%	16,0%	9,7%	-3,7%	0,0%
Jaarlijkse Dakpan	0,3%	2,2%	1,3%	-0,5%	0,0%

Toelichting totaal resultaat 2023

Bovenstaande percentages betreffen inschattingen op basis van aannames. Hieronder is een nadere toelichting opgenomen voor het resultaat over 2023 en de daarmee gepaard gaande toekenning van de

dakpan per 1 juli 2024 van 0,309% voor de bruto regeling. Voor de netto regeling geldt dat de dakpan -0,210% bedraagt.

Netto Beleggingsresultaat

De marktrente is in 2023 (rentetermijnstructuur DNB) gedaald. De wijziging in marktrente leidt tot een stijging van de verplichtingen met ruim 4% wat leidt tot een negatief resultaat. De beleggingen zijn echter ook toegenomen. Het rendement op de beleggingen was mede door de gehanteerde rente-afdekking positief(+8,0%). Daarnaast diende door de gestegen rente ook rente aan de verplichtingen worden toegevoegd (2,5%). Het totale netto beleggingsresultaat is daardoor positief 1,2% na aftrek ook van kosten (0,1%).

Effect inkooptarieven

Gedurende 2023 zijn pensioenen aangekocht door deelnemers. Dit betroffen mannen en vrouwen met uiteenlopende kapitalen, uit diverse inkomensklassen en met verschillende wensen (wel/ geen partnerpensioen, wel/ geen tijdsafhankelijke daling). Deze populatie ultimo 2023 wijkt af van de veronderstelde populatie waarmee de inkooptarieven zijn bepaald. Deze verschillen leiden over 2023 tot een positief resultaat. Dit heeft een effect op de dekkingsgraad van ongeveer +0,1%.

Effect wijziging Grondslagen

Daarnaast zijn de grondslagen gewijzigd van de DC kring. De nieuwe sterftegrondslagen leiden tot een daling van de verplichtingen Per saldo hebben de actualisatie van de overlevingstafel, ervaringssterfte een positief effect op de dekkingsgraad van 1,0%.

Sterfteresultaat

Gedurende het jaar zijn meer deelnemers overleden dan verwacht. Derhalve is het sterfteresultaat positief en heeft dit een opwaarts effect op de dekkingsgraad van +0,2%.

Verhoging jaarlijkse uitkering per 1 juli 2024

Om zorg te dragen dat de dekkingsgraad fictief weer van 102,5% naar exact 100% beweegt is een jaarlijkse verhoging op alle bruto uitkeringen benodigd van 0,309%. Dit hangt samen met het feit dat het resultaat over 10 jaar wordt uitgesmeerd. Om zorg te dragen dat het effect ook 2,5% over deze hele periode bedraagt is de verhoging groter dan 1/10e deel van 2,5%. Dit kan worden uitgelegd doordat door het positieve resultaat in feite meer beschikbaar is om 100% uit te keren. In feite kan 102,5% worden uitgekeerd. Door de uitsmeermethodiek wordt de verhoging niet in een keer doorgevoerd. Hierdoor wordt in de eerste jaren minder uitgekeerd dan 102,5% van de uitkeringen. Dit leidt tot een aanvullend overschot. Door hier bij de vaststelling van het jaarlijkse percentage rekening mee te houden, wordt zorggedragen dat het resultaat van 2,5% ook daadwerkelijk door de groep deelnemers die in 2023 deelgenoot waren van het resultaat ook de lusten en de lasten dragen.

Meerjarenoverzicht Dakpannen

In onderstaande tabel is een meerjarenoverzicht opgenomen van de vastgestelde dakpannen voor de bruto- en netto regeling.

Overzicht Dakpannen		
	Bruto regeling	Netto regeling
Per 1 juli 2020 (over 2019)	0,002%	Nvt
Per 1 juli 2021 (over 2020)	-0,467%	-0,485%
Per 1 juli 2022 (over 2021)	1,263%	1,834%
Per 1 juli 2023 (over 2022)	2,198%	1,910%

Overzicht Dakpannen		
	Bruto regeling	Netto regeling
Per 1 juli 2024 (over 2023)	0,309%	-0,210%

Het negatieve resultaat in de netto pensioenregeling wordt veroorzaakt door een sterke wijziging in het totale vermogen in het vierde kwartaal van 2023 waarbij dit heeft geleid tot een negatief resultaat op de grondslagen. Dit heeft een negatief effect op de dakpan.

8.2.5 Risicohouding

Voor Kring DC is zowel een risicohouding voor risico deelnemers als een risicohouding voor risico kring vastgesteld. De risicohouding voor risico deelnemers heeft betrekking op de kapitalen tijdens de opbouwfase en de ingegane ouderdomspensioenen of ingegane partnerpensioenen die ontstaan na pensioneren van de hoofdverzekerde. Voor de ingegane nabestaandenpensioenen die zijn ontstaan bij overlijden van deelnemers vóór de pensioendatum is ter vaststelling van de risicohouding een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Dit wordt de risicohouding Risico Kring genoemd.

Risicohouding risico deelnemers

De Collectiviteitkring voert zuivere beschikbare premiereregelingen uit. Door het bestuur is in overleg met het SBO voor zowel de opbouwfase als de uitkeringsfase binnen de Collectiviteitkring de risicohouding vastgelegd. Deze paragraaf gaat nader in op de vastlegging van deze risicohouding.

Ondergrenzen Risicohouding

De ondergrenzen komen tot uitdrukking in de maximaal aanvaardbare afwijking van het pensioen in een pessimistisch scenario ten opzichte van het verwachte pensioen in een verwacht scenario.

De ondergrenzen zijn, door het bestuur en in overleg met het belanghebbendenorgaan, als volgt vastgesteld:

- Opbouwfase: de maximaal aanvaardbare afwijking van het slecht weer pensioen op pensioendatum ten opzichte van het verwachte pensioen op pensioendatum is 87,5%.
- Uitkeringsfase: de maximaal aanvaardbare afwijking van pensioen van jaar op jaar is 9,5%.

De door ons gehanteerde definitie van de maximaal aanvaardbare afwijking van pensioen van jaar op jaar voor de uitkeringsfase is de jaarlijkse maximaal aanvaardbare daling in procentpunten in enig jaar in het 5de percentiel ten opzichte van het 50ste percentiel bekeken over een periode van 20 jaar.

De risicohouding voor de opbouwfase is vastgelegd op basis van uitkomsten voor een individuele deelnemer van 20 jaar met een startkapitaal maar zonder toekomstige pensioenopbouw. De risicohouding is daarmee zodanig gekozen dat deze voor alle deelnemers, ongeacht leeftijd, pensioenvermogen en inkomen, van toepassing is. Het bestuur beoordeelt bij het uitvoeren van de ALM studie en het vaststellen van het beleggingsbeleid een groot aantal maatmensen, onder andere met verschillende leeftijden, of dit voor deze maatmensen leidt tot acceptabele risico's.

[Toetsing Risicohouding opbouwfase](#)

De huidige life-cycles leiden tot een maximale verwachte afwijking voor een 20 jarige deelnemer van ca 86%. Dit valt binnen de grenzen zoals vastgesteld door het bestuur.

De nieuwe Flexibele Premie Regeling (FPR) onder de nieuwe PensioenWet lijkt sterk op onze bestaande DC regeling.

Bij de opzet van de FPR kan daarmee aangesloten worden op de bestaande opzet. In dat proces zal de risicohouding waar nodig in lijn worden gebracht met de vereisten in de nieuwe PensioenWet.

[Toetsing Risicohouding uitkeringsfase](#)

De maximale daling van de beleggingsmix in de uitkeringsfase is in het 5de percentiel vastgesteld op 7,2% ten opzichte van de mediaan (-5,8% ten opzichte van 1,4%). Daarmee blijft het beleggingsbeleid ruim binnen de ondergrens zoals deze is vastgesteld door het bestuur en SBO ad 9,5%. Daarbij is uitgegaan van de in 2021 geïmplementeerde beleggingsmix 40-40-20%. Dit is passend binnen de huidige risicohouding.

[Risicohouding risico kring \(ingegaan nabestaandenpensioen voor de pensioendatum\)](#)

Binnen kring DC bestaan ook verplichtingen voor ingegaan nabestaandenpensioen die zijn herverzekerd. Hiervoor wordt jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd om de risicohouding te toetsen. De haalbaarheidstoets is in 2023 uitgevoerd voor de aanspraken voor risico kring. De haalbaarheidstoets geeft de volgende uitkomsten:

- a. De mediaan van het verwacht pensioenresultaat op kringniveau bedraagt 64%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van minimaal 55%.
- b. De afwijking van de mediaan in slecht weer (5% percentiel) bedraagt 11% en is kleiner dan de maximaal toegestane afwijking van 40%.

8.2.6 Herverzekering

De herverzekering van overlijdensrisico, arbeidsongeschiktheidsrisico en nabestaandenpensioen binnen Kring DC is ondergebracht bij elipsLife AG op basis van rentedekking. Hiermee zijn deze risico's volledig overgedragen aan de herverzekeraar en worden deze risico's niet gedragen door de Kring.

8.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

Bij DC-regelingen staat de uitkering niet vast. De werkgevers en werknemers spreken af hoeveel premie er wordt ingelegd en de deelnemer bepaalt hoe de premie wordt belegd. Op de pensioendatum wordt vervolgens gekeken hoe groot het gespaarde kapitaal is waarop de periodieke uitkering gebaseerd wordt. Bij koersdalingen wordt er geen extra premie in het pensioenfonds gestort, het eindkapitaal wordt dan

lager en daarmee ook de pensioenuitkering. Bij de DC- regeling loopt de werknemer risico en staat voor de werkgever alleen de pensioenlast vast.

Het vereist eigen vermogen is daarom nihil. Wel dient een buffer ter dekking van het minimaal vereist eigen vermogen te worden aangehouden. Hiertoe wordt ook een dekkingsgraad vastgesteld. Eind 2023 bedraagt de actuele dekkingsgraad 101,8%.

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ in de afgelopen verslagjaren is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	101,8	101,7	101,6	100,8	100,9
Beleidsdekkingsgraad (december)	101,7	101,6	101,2	101,0	100,9

Overschot: voldoende dekking eigen vermogen

Het aanwezige eigen vermogen is eind 2023 voldoende om aan de wettelijke vereisten van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen te voldoen.

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur; en
- toezicht door toezichthouders.

¹ De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	4.365	2.557	2.098	1.655	1.186
In euro's per deelnemer	156	90	87	85	74
Vermogensbeheerkosten	1.335	953	683	346	202
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,23%	0,23%	0,23%	0,22%	0,29%
Transactiekosten	589	507 ¹	366	173	330
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,12%	0,12%	0,11%	0,48%
Gemiddeld belegd vermogen	580.528	418.341	303.148	155.800	69.220

¹ Geconstateerd is dat de transactiekosten over 2022 incorrect zijn opgenomen in de toelichting in het jaarverslag 2022. Hierdoor zijn de transactiekosten 2022 aangepast van €216k naar € 507k.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

De transactiekosten die onderdeel zijn van de indirecte beleggingsopbrengsten bedragen over het verslagjaar € 589 (2022: € 507).

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 8.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie opgevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring DC kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	4.365	0,75%	2.557	0,61%
Kosten vermogensbeheer	1.335	0,23%	953	0,23%
Totale kosten	5.700	0,98%	3.510	0,84%
Transactiekosten	589	0,10%	507	0,12%

8.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring DC zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring DC belegt voor haar deelnemers in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Matching DC, Rendement DC en Rente’. Deze portefeuilles beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Centraal Beheer APF streeft naar een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. De beleggingsmix van de deelnemer sluit aan op zijn doelstellingen, waaronder zijn risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring DC is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.1.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

8.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring DC weergegeven.

Hierin zijn in 2023 wijzigingen opgetreden. Door een aanpassing van de economische verwachtingen voor de komende jaren is nagegaan of de portefeuille verdeling hieraan moest worden aangepast. Dit heeft geleid tot een verschuiving van Rendement naar Rente & Matching.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 94.511 (2022: € -82.819) voor een vermogen dat steeg van € 456.282 tot € 727.195 per ultimo 2023 in de Kring DC.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	546.009	75,08%	392.420	86,00%
Rente & Matching	105.826	14,55%	23.724	5,20%
Inflatie	73.615	10,12%	39.337	8,62%
Pool Aandelen	698	0,10%	310	0,07%
Pool Vastrentende Waarden	113	0,02%	74	0,02%
Pool Alternatieve Beleggingen	153	0,02%	107	0,02%
Pool Onroerend Goed	47	0,01%	50	0,01%
Liquide Middelen	735	0,10%	259	0,06%
Totaal Assets	727.195	100,00%	456.282	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	18,40%	17,62%	-17,38%	-16,23%
Rente	5,92%	6,87%	-17,31%	-16,87%
Matching	19,11%	19,75%	-63,00%	-62,97%
Inflatie	-2,76%	-0,96%	0,72%	-2,56%
Pool Aandelen	13,90%	17,23%	-13,42%	-13,17%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Pool Vastrentende Waarden	11,36%	8,89%	-7,72%	-5,90%
Pool Alternatieve Beleggingen	-5,38%	-4,29%	37,54%	31,05%
Pool Onroerend Goed	5,50%	5,96%	-20,22%	-20,18%
Liquide Middelen	160,18%	-0,02%	18,34%	-
Totaal Assets	17,51%	14,65%	-18,28%	-16,68%

De portefeuillevreiding is een resultante van de gekozen risicoprofielen door de deelnemers in de kring DC. Het rendement verschilt per deelnemer en is afhankelijk van de gemaakte keuze en de resultante van automatisch sturen. Het rendement in de uitkeringsfase bedraagt 12,92%.

8.4.2 Beheerkosten van het fonds

De kosten vermogensbeheer omvatten:

- 1. kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- 2. bewaarloon;
- 3. advieskosten;
- 4. performance gerelateerde kosten; en
- 5. interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	12	10	10	-	-
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	291	228	156	86	35
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.032	715 ¹	517	260	167
Totaal	1.335	953	683	346	202

1 Geconstateerd is dat fondskosten waar Module Rendement DC in over 2022 (LKF kosten) incorrect zijn opgenomen in de toelichting in het jaarverslag 2022. Hierdoor zijn de fondskosten 2022 aangepast van €520k naar € 715k.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten over het verslagjaar bestaan uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 12 (2022: 10).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 1.032 (2022: € 715).

8.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

8.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring DC bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	1.725	-1.422	630	-1	-37
Premie	2.289	2.044	3.505	857	-9
Waardeoverdrachten	-114	-51	-17	41	7
Kosten	-	-	-	-	35
Uitkeringen	16	-11	-31	2	-2
Overige kanssystemen	1.258	776	658	170	22
Toeslagverlening	-	-	-	-	-
Incidentele mutaties	164	-12	14	14	-7
Andere oorzaken	-105	69	-87	-251	783
Totaal	5.233	1.393	4.672	832	792

Het resultaat in het boekjaar bedraagt € 5.233 positief. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- De opslag van 1% op de premie, tezamen met de solidariteitsbijdrage (in 2023: 0,5%) uit de individuele premiestaffel inleg die ten gunste komt van het eigen vermogen, leidt tot een positief premieresultaat

- van 2,2 mln. Deze bate wordt vanaf 2020 verantwoord onder het resultaat op premie. In voorgaande jaren was de premiebate (opslag algemene middelen) onder “andere oorzaken”/”incidentele mutaties” verwerkt.
- Het resultaat op overige kanssystemen bevat het resultaat op overlijden. De vrijval bij overlijden is, conform bestuursbesluit, toegevoegd aan het eigen vermogen.
 - Onder andere oorzaken zijn resultaten op de herverzekering verwerkt.

8.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de feitelijke en zuiver kostendekkende premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Feitelijke premie

De feitelijke premie bedraagt € 177.124 en is in onderstaand overzicht weergegeven, gesplitst naar de verschillende bestanddelen.

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen bruto-pensioenregeling	168.431	140.684	118.138	86.580	73.547
Premiebijdragen netto-pensioenregeling	393	493	446	349	351
Premiebijdragen excedentregeling	8.300	7.355	7.168	6.773	6.854
Totaal	177.124	148.532	125.752	93.702	80.752

De ontvangen premie bestaat uit netto premie plus opslagen voor kosten en risicodekkingen. De netto premie wordt aangewend voor opbouw van pensioenkapitaal. De feitelijke premie is vanaf 1 januari 2021 kostendekkend.

Samenstelling feitelijke premie					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdrage voor risico deelnemer	157.762	130.259	108.256	82.271	71.936
Risicokoopsom overlijdensrisico	8.459	9.662	8.425	6.159	4.539
Risicokoopsom Premievrijstelling	4.456	4.245	3.690	2.868	2.376
Solvabiliteitsopslag	2.048	1.730	1.565	2.009	1.735
Opslag pensioenuitvoeringskosten	4.021	2.329	1.888	1.547	1.100
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	378	307	1.928	-1.152	-934
Totaal	177.124	148.532	125.752	93.702	80.752

Zuiver kostendekkende premie

De zuivere kostendekkende premie bedraagt in het verslagjaar 176.746 en is in onderstaand overzicht weergegeven, gesplitst naar de verschillende bestanddelen.

Samenstelling kostendekkende premie					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdrage voor risico deelnemer	157.762	130.259	108.256	82.271	71.936
Risicokoopsom overlijden	8.459	9.662	8.425	6.159	4.539
Risicokoopsom premievrijstelling	4.456	4.245	3.690	2.868	2.376
Risicokoopsom arbeidsongeschiktheid	-	-	-	-	-
Solvabiliteitsopslag	2.048	1.730	1.565	2.009	1.735
Opslag uitvoeringskosten	4.021	2.329	1.888	1.547	1.100
Totaal	176.746	148.225	123.824	94.854	81.686

De gedempte kostendekkende premie is niet van toepassing in de Kring DC.

De feitelijke premie is hoger dan de kostendekkende premie. Vanaf 1 januari 2021 is de nieuwe financiële opzet geïmplementeerd. Met deze nieuwe methode is de feitelijk ontvangen premie volledig kostendekkend.

8.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor Kring DC geldt dat het vereist eigen vermogen nihil is. De verplichtingen zijn altijd door waarden gedekt, ofwel het vermogen zal niet minder dan de verplichtingen bedragen. Dit is het geval doordat enerzijds de verplichtingen voor risico deelnemer zijn en anderzijds doordat de verplichtingen voor het fonds volledig zijn herverzekerd. Daarmee resulteert dat het VEV nul is. Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) is eind 2023 vastgesteld op ca 1,2%.

Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	13.209	7.976	6.583	1.911	1.079
Minimaal vereist eigen vermogen	9.212	5.897	4.981	3.117	2.553
Vereist eigen vermogen	0	0	0	0	0

Daar de kring geen vereist eigen vermogen hoeft aan te houden is er geen herstelplan van toepassing. Eind 2023 is het eigen vermogen voldoende en daarmee hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) is bepaald op basis van de in artikel 11 van het “Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen” omschreven methode. Volgens deze methodiek zijn de voornaamste componenten van het MVEV:

- 1% van de technische voorziening voor risico deelnemers voor operationeel risico’s; bij een contractsduur van minder of gelijk aan 5 jaar met de uitbestedingspartij kan dit deel gelijk worden gesteld aan 25% van de beheerslasten.
- een bedrag voor het risico van overlijden
- een bedrag voor het risico van arbeidsongeschiktheid

Waarbij in de wettelijke vaststelling rekening mag worden gehouden met herverzekering door de risico’s voor overlijden en arbeidsongeschiktheid maximaal 50% te reduceren.

Doordat Kring DC nog een ‘jong’ fonds is met relatief lage opgebouwde kapitalen valt het MVEV procentueel hoog uit doordat de technische voorzieningen relatief laag zijn ten opzichte van het risicokapitaal. Naar verwachting zal het percentage snel teruglopen omdat de technische voorzieningen

aanzienlijk sneller stijgen dan het risicokapitaal. Voor Kring DC is een ontheffing aangevraagd bij DNB. DNB heeft deze ontheffing voor onbepaalde tijd verleend. De ontheffing houdt in dat het risico van overlijden kan worden gemaximeerd op 1% van de verplichtingen. Indien een aanpassing in de herverzekeringsvoorwaarden plaatsvindt dient DNB daarover geïnformeerd te worden.

8.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor Kring DC aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.590.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde

afwijkingen boven € 329.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring DC verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van Kring DC is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij is in aanmerking genomen dat het een beschikbare premiereregeling betreft, waarvoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Wat betreft artikel 127 van de Pensioenwet (financiering ouderdomspensioen) merk ik op dat dit artikel op de balansdatum niet van toepassing is voor Kring DC.

De beleidsdekkingsgraad van Kring DC op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds voor Kring DC is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

8.6 Risicoparagraaf

De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt. Binnen Kring DC komen de risico's vrijwel geheel voor rekening van de deelnemers.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in het hoofdstuk 4.2en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen. In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring DC zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

In Kring DC zijn regelingen die gebaseerd zijn op een premieovereenkomst ondergebracht. Opbouw vindt plaats op basis van een premieovereenkomst. Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds belegt de beschikbaar gestelde premies op een, ten behoeve van de deelnemer aangehouden, beleggingsrekening. Indeling in een lifecycle geschiedt op basis van uitvraag van de risicohouding en voorkeuren van de deelnemer. Voor deelnemers die de verantwoordelijkheid voor de beleggingen niet willen overnemen wordt een default beleggingsprofiel vastgesteld.

De strategische asset allocatie hangt af van de leeftijd van de individuele deelnemer in de pensioenregeling. Dat is een levenscyclus benadering die in de praktijk wordt vertaald in een hoog aandelengedeelte tot een bepaalde leeftijd (bijvoorbeeld 50 jaar), waarna geleidelijk het risicoprofiel ten opzichte van de verplichtingen wordt afgebouwd tot vlak vóór pensionering. Dit concept wordt gehanteerd in het beleggingsbeleid. Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers.

Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DC is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

8.6.1 Renterisico

In de opbouwfase is initieel inflatiebescherming belangrijker dan de afdekking van het renterisico. Bij het naderen van de pensioendatum wordt zoveel als mogelijk voorkomen dat er een schok optreedt. Eén van de oorzaken daarvan kan een verandering in de rente zijn. Door middel van ons systeem van automatisch sturen wordt maandelijks beoordeeld wat, gegeven de persoonlijke situatie en risicohouding, een optimale keuze is voor de deelnemer.

Standaard kent Kring DC een collectieve uitkeringsfase. Het renterisico betreft hier het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van de collectieve uitkeringsfase negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen.

In de uitkeringsfase is de rente-afdekking via de collectieve beleggingsmix vormgegeven. Het doel in 2023 is om 90% van de mutatie van het kapitaal in de collectieve uitkeringsfase als gevolg van een verandering van de marktrentecurve af te dekken.

8.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

8.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring DC beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

8.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

8.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

8.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

8.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. Dit risico wordt in de opbouwfase beheerst door het afsluiten van herverzekeringen (zie 8.2.6). In de uitkeringsfase wordt het micro- en macro langlevensrisico gedeeld.

8.7 Terugblik 2023

In het verslagjaar bleef het aantal werkgevers in Kring DC gelijk op ongeveer 1.100 werkgevers. Het aantal deelnemers nam toe van ca 39.000 tot ca 44.000. Het belegd vermogen steeg van ca 456 miljoen euro naar ca 727 miljoen euro.

Algemeen

In 2023 is het vermogen van de kring toegenomen door een premie inleg van ca 180 miljoen euro. Door de beleggingsresultaten is het rendement op het vermogen positief. Het totale vermogen is door de premie inleg en beleggingsresultaten toegenomen met circa 285 miljoen.

Financiële positie Kring DC

De buffer voor de premieregeling in Kring DC voldoet aan het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV). De aanwezige buffer is 1,8% van de totale verplichtingen. Daarmee is de buffer meer dan de ondergrens die de wet stelt aan het eigen vermogen van pensioenfondsen en/of -kringen. Dit MVEV heeft als doel de deelnemer te beschermen tegen 1) algemene risico's en 2) biometrische risico's van arbeidsongeschiktheid en overlijden. Centraal Beheer APF heeft biometrische risico's van arbeidsongeschiktheid en overlijden herverzekerd. Het totaal vereiste MVEV bedraagt ca 1,2% van de verplichtingen. Daarmee is er een beperkt overschot.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen voor risico fonds met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring DC is de voorziening risico fonds vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening risico fonds op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad. Dit heeft geen significante invloed op de aanwezige dekkingsgraad van ca 101,8%.

Aanpassing vaste daling in de uitkeringsfase

In 2023 is op basis van de ontwikkelingen in de rente en de aanpassing van het verwachte rendement conform de nieuwe Commissie Parameters geconstateerd dat de gehanteerde vaste daling in de uitkeringsfase aanpassing behoeft. Hierop is beleid vastgesteld en geconstateerd dat de vaste daling aangepast dient te worden van 1% naar 0,75%. Het ingroeipad van de vaste daling blijft 10 jaar. Een aanpassing van de vaste daling leidt tevens tot een aanpassing van de lopende uitkering. Omdat de uitkering in de toekomst minder zal dalen (bij gebruik van de vaste daling) is het bij deze aanpassing ook wettelijk verplicht de lopende uitkering aan te passen. Deze wordt verlaagd met ca 2%. Deze aanpassing wordt tegelijkertijd doorgevoerd met de aanpassing van de dakpan die voortvloeit uit de resultaatsdeling in de uitkeringsfase.

Resultaatdeling uitkeringsfase

In 2024 is het resultaat vastgesteld in de uitkeringsfase. Dit betrof het resultaat over 2023.

Dit resultaat wordt verantwoord in dit jaarverslag en wordt per 1 juli 2024 toegekend aan de deelnemers in de uitkeringsfase.

De ontwikkeling van de financiële markten in combinatie met andere resultaten op sterfte en de gehanteerde grondslagen heeft over 2023 geleid tot een positief resultaat van ca 2,5%. Dit resultaat wordt uitgesmeerd in 10 jaar. De bruto uitkeringen met een variabele uitkering worden daarom verhoogd met 0,309% per 1 juli 2024. Voor de netto-regeling is de dakpan per 1 juli 2024 vastgesteld op -0,21% per jaar. Het negatieve resultaat in de netto pensioenregeling wordt veroorzaakt door een sterke wijziging in het totale vermogen in het vierde kwartaal van 2023 waarbij dit heeft geleid tot een negatief resultaat op de grondslagen. Dit heeft een negatief effect op de dakpan.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

8.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

8.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan

Inleiding

In dit verslag wordt gerapporteerd over de activiteiten van het Samengevoegd Belanghebbenden-orgaan (SBO) in 2023 en wordt een oordeel gegeven over het beleid en uitvoering daarvan door het bestuur.

Het SBO heeft als taken het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren en goedkeuring te verlenen aan voorgenomen bestuursbesluiten die betrekking hebben op de vier standaardkringen die onder zijn bevoegdheid vallen: Kring DC, Kring DB Premie, Kring DB Stabiliteit en Kring DB Koopkracht. Het bestuur legt mede aan de hand van het jaarwerk verantwoording af aan het SBO over het jaar 2023.

Samenstelling SBO

Het SBO bestond in 2023 uit zes leden, hiervan zijn drie leden namens werkgevers, twee leden namens werknemers en één lid namens gepensioneerden en gewezen deelnemers. In 2023 waren er geen (her)benoemingen.

Werkwijze en activiteiten in 2023

Het SBO heeft in 2023 tien keer vergaderd, waarvan drie keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht en een drietal kennissessies. Ook heeft het SBO geparticipeerd in de klankbordgroepen Deelnemerszaken, Vermogensbeheer en Wet toekomst pensioenen. Daarnaast is er door het bestuur voor de belanghebbendenorganen van Centraal Beheer APF een jaarwerkvergadering en een kennissessie gehouden, waaraan de leden van het SBO hebben deelgenomen.

De voorzitter van het SBO heeft voorts deelgenomen aan de vergaderingen van het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan (KOM). In dit orgaan nemen alle voorzitters van de verschillende belanghebbendenorganen van het fonds zitting. Kringoverstijgende thema’s komen hier aan de orde, evenals de (her)benoeming van leden van de raad van toezicht. Via het KOM houdt het SBO zodoende ook voeling met thema’s die spelen bij de andere kringen van het fonds.

Overleg met de raad van toezicht

Het SBO heeft in 2023 één keer rechtstreeks met de raad van toezicht gesproken. Daarbij is de gang van zaken bij het fonds in relatie tot de standaardkringen en de voortgang op het plan van aanpak van de raad aan de orde geweest.

Uitgeoefende advies- en goedkeuringsrechten

Het SBO heeft in 2023 een groot aantal adviesaanvragen en verzoeken tot goedkeuring van het bestuur ontvangen. De uitgebrachte adviezen betroffen onder meer de toetreding van nieuwe werkgevers tot de standaardkringen en de bijbehorende uitbreiding van de statuten.

Het SBO heeft goedkeuring verleend aan onder meer de besluiten van het bestuur inzake de aanpassing van de werkingssfeer van het fonds voor de nieuw toegetreden werkgevers, de geactualiseerde Abtn’s en herstelplannen, het bijgewerkte strategische beleggingsbeleid 2024, het beleggingsplan 2024, de korting bij Kring DB Stabiliteit, de projectkosten(verdeling) in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de premiestelling 2024.

Een aantal adviezen had betrekking op de pensioenadministratie en de communicatie naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden inzake de korting bij Kring DB Stabiliteit.

Financiële positie van de standaardkringen

Het SBO heeft de financiële positie van de standaardkringen periodiek besproken. De dekkingsgraad is door de positieve rendementen bij alle DB-kringen gestegen, ondanks een rentedaling aan het eind van 2023. Er was in 2023 geen ruimte voor een toeslag omdat de prijsindex in 2023 negatief was.

De financiële positie van Kring Stabiliteit blijft zorgelijk. In 2023 moest, in het kader van het herstelplan, een beperkte verlaging van de aanspraken voor deze kring worden doorgevoerd.

Ontwikkelingen standaardkringen

De omvang van de DB-kringen daalde als gevolg van minder werkgevers en daarmee minder actieve deelnemers. Bij Kring DC bleef het aantal actieve deelnemers min of meer gelijk, ondanks een lichte daling van het aantal werkgevers.

Het totale vermogen van de standaardkringen is in 2023 flink gestegen naar € 980 miljoen (+45%), vooral door groei van het vermogen in Kring DC als gevolg van hogere premie-inkomsten en rendement. De jaarlijkse premie-inkomsten groeiden slechts beperkt (+3%) naar circa € 189 miljoen. De kosten per (actieve) deelnemer zijn bij iedere kring fors toegenomen variërend van +65% tot meer dan een verdubbeling. De kostenstijging heeft deels te maken met minder actieve deelnemers per kring en deels met extra kosten in het kader van de WTP.

Wet toekomst pensioenen

Ook in 2023 is uitgebreid gesproken over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het SBO heeft zich middels meerdere kennissessies laten informeren over de Wet toekomst pensioenen en de wijze waarop het bestuur invulling gaat geven aan de nieuwe pensioenregeling en de bijbehorende kosten. Het bestuur heeft het SBO geïnformeerd over de kostenverdeling, de verschillende oplossingsrichtingen en het verdere besluitvormingstraject. Ook is met het bestuur gesproken over de risicopreferentieonderzoeken, waarbij geconstateerd is dat de vraagstelling naar de deelnemers verbeterd zou kunnen worden. Een punt van extra aandacht in dit proces is de evenwichtige belangenafweging bij de DB-standaardkringen. Dit zijn multi-client-kringen met meerdere werkgevers, waarbij iedere werkgever een transitieplan dient in te dienen en het bestuur over het totaal van deze plannen tot evenwichtige besluitvorming dient te komen.

In 2024 worden de gesprekken met het bestuur over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de gevolgen voor de standaardkringen voortgezet.

Oordeel van het SBO

Het SBO merkt op dat de groei van de standaardkringen achterblijft bij de groeiambities van het fonds en dat daarmee de kosten per deelnemer fors zijn toegenomen. Het beheersbaar houden van de kosten is daarmee een zorgpunt en vraagt om extra aandacht van het bestuur. Daarnaast merkt het SBO op dat een adequate wijze van (individuele) communicatie naar deelnemers en pensioengerechtigden over de financiële situatie bij een kring van het grootste belang is, zoals uitleg over het niet kunnen indexeren en de korting bij Kring Stabiliteit. Het SBO meent dat de inspanningen om deze communicatie nog effectiever te laten zijn, verhoogd kunnen worden.

Het SBO is tevreden met de wijze waarop het bestuur het SBO informeert over de ontwikkelingen bij het fonds, onder meer door het houden van kennissessies en bijeenkomsten van de klankbordgroepen. Wel vraagt het SBO aandacht voor een tijdige voorlegging van de advies- en goedkeuringsaanvragen.

Alles overwegende komt het SBO tot een positief oordeel over het beleid en uitvoering door het bestuur in 2023 en de verantwoording die daarover is afgelegd. 2024 wordt een uitdagend jaar en het SBO ziet met vertrouwen uit naar constructieve overleggen met het bestuur over de ontwikkelingen en aanpassingen van de standaardkringen.

9. Verslag Kring DB Premie

9. Verslag Kring DB Premie

De kring wordt gekenschetst door een lagere premie met een hogere risicohouding. De premie wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Samengevat zijn de kenmerken van Kring DB Premie:

- Een lagere premie voor het pensioen van werknemers;
- Binnen het budget zorgt de werkgever met ons voor de best mogelijke uitkomst voor de werknemers;
- Door premierestricties wordt zorggedragen dat er een passende solidariteit is tussen actieve en inactieve deelnemers;
- Bereid wat meer risico te nemen;
- Zijn de resultaten goed? Dan is er een reële kans op indexatie.

Begin 2023 was de kring nog in een situatie van reservetekort. Door de toename van de dekkingsgraad heeft de kring eind 2023 een actuele dekkingsgraad die nipt hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Daarmee is het in 2024 niet nodig om een herstelplan in In te dienen. In december heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring DB Premie is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 27).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd. Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

9.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Kerncijfers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	42	52	55	62	71
Deelnemers	5.567	5.629	5.769	6.231	5.570
Actieven en arbeidsongeschikten	1.427	2.846	3.695	3.956	4.351
Gewezen deelnemers	3.993	2.693	2.021	2.229	1.197
Pensioengerechtigden	147	90	53	46	22

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Niet-actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	8,20%	-25,34%	3,61%	11,90%	21,68%
Benchmarkrendement	8,55%	-25,63%	2,08%	11,91%	22,44%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,35%	0,35%	0,33%	0,30%	0,28%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,10%	0,14%	0,15%	0,26%	0,34%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	11.950	23.038	25.971	25.980	25.353
Saldo overdracht van rechten	248	-1.522	-6.175	430	194
Pensioenuitkeringen	-300	-263	-294	-147	-43

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,19%	2,30%	0,66%	0,40%	0,94%
Actieven en arbeidsongeschikten	31.266	41.687	70.004	58.596	36.372
Gewezen Deelnemers	47.698	26.577	21.405	21.560	7.235

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Pensioentrekkenden	5.039	2.667	2.697	2.871	2.008
Overige (oa schadereserve en IBNR)	4.699	4.361	4.637	3.175	2.425
Totaal	88.702	75.292	98.743	86.202	48.040

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	122,5	117,0	96,9	85,6	86,5
Beleidsdekkingsgraad (december)	124,0	107,4	91,9	81,0	89,3

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Vastgoedbeleggingen	9.017	8.432	9.109	6.134	3.333
Aandelen	31.530	26.663	27.601	21.628	11.159
Vastrentende waarden	50.464	39.229	36.511	22.692	16.715
Derivaten	10.173	8.073	13.653	14.503	5.285
Overige beleggingen	5.153	5.462	5.808	4.861	1.894
Totaal belegd vermogen	106.337	87.859	92.682	69.818	38.386

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	3	-2	-3	47	23
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	8.165	-26.558	3.406	6.715	3.516
- Beheerkosten	259	240	200	128	55
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	94	128	123	144	89
Kosten van vermogensbeheer	82	72	67	39	18

9.2 Pensioenparagraaf

9.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloodneregeling (uitkeringsovereenkomst).
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengevend salaris	Het bruto jaarsalaris (basissalaris).
	Het Pensioengevend salaris (op voltijdbasis) bedraagt maximaal € 128.810 (2023).
Franchise	De minimale franchise bedraagt € 16.322 (2023). De mogelijkheden binnen de standaard DB-kringen bestaat uit de wettelijke franchises, franchises BPF/cao volgend en door werkgever/werknemer vastgesteld franchises zolang deze binnen de wettelijke kaders blijven.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus de franchise.
Premie deelnemer	Per deelnemer berekend en gelijk aan actuariële premie (incl. opslagen).
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,8750% van de pensioengrondslag (2023).
Partnerpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 1,3125% van de pensioengrondslag (2023).
Wezenpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,2625% van de pensioengrondslag (2023).
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Hoog-laag Uitruil partnerpensioen Deeltijdpensioen

9.2.2 Toeslagbeleid

Jaarlijks beslist het bestuur of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 122,3%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop besloten per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen voor de Kring DB Premie. Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2018 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2018	1,47%	0,00%
2019	1,47%	0,00%
2020	1,64%	0,00%
2021	0,99%	0,00%
2022	2,57%	0,00%
2023	17,16%	0,00%
2024	0,00%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
Cumulatieve achterstand		25,30%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

9.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. De Kring Premie heeft in 2017 een herstelplan ingediend. In 2023 is het herstelplan geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan gaat uit van een beleidsdekkingsgraad van 118,1% % per 31 december 2023. De werkelijke beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 124,0%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan in 2023 blijkt dat de kring geen aanvullende maatregelen, anders dan het uitstellen van toeslagverlening, nodig heeft om binnen de gestelde termijn uit herstel te komen. De beleidsdekkingsgraad is eind 2023 hoger dan de vereiste dekkingsgraad.

Op basis van het herstel in 2023 is eind 2023 reeds de actuele dekkingsgraad boven de vereiste dekkingsraad uitgekomen. DNB heeft geaccordeerd dat in 2024 daarom geen herstelplan hoeft te worden ingediend.

9.2.4 Haalbaarheidstoets

Het afgelopen jaar hebben geen significante wijzigingen in het beleid en de pensioenregeling plaatsgevonden. In 2023 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 (HBT 2023) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de afgesproken risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	-
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	92%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	37%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 92% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 37%. Dit sluit aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

Er zijn geen additionele maatregelen nodig, immers de vastgestelde ambities zijn nog steeds binnen de vastgestelde risicogrenzen haalbaar.

9.2.5 Herverzekering

Vanaf 2023 is de herverzekering van overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico binnen de Kring DB Premie ondergebracht bij elipsLife.

De dekking van deze risico's is gewenst omdat de omvang van de kring in de eerste jaren niet voldoende groot is om het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) vanuit de kring financieel op te vangen. Met de herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

1 De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

9.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad	122,5%	117,0%	96,9%	85,6%	86,5%
Beleidsdekkingsgraad	124,0%	107,4%	91,9%	81,0%	89,3%
Reële dekkingsgraad	87,5%	78,5%	73,3%	65,5%	70,4%
Vereiste dekkingsgraad	123,9%	125,6%	118,5%	117,4%	120,3%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	397	449	514	532	512
In euro's per deelnemer	252	153	137	133	117
Vermogensbeheerkosten	341	312	267	167	73
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,35%	0,35%	0,33%	0,30%	0,28%
Transactiekosten	94	128	123	144	89
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,14%	0,15%	0,26%	0,34%
Gemiddeld belegd vermogen	96.605	89.520	80.905	55.202	26.227

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 94 (2022: € 128). Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 9.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring DB Premie kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	397	0,41%	449	0,50%
Kosten vermogensbeheer	341	0,35%	312	0,35%
Totale kosten	738	0,76%	761	0,85%
Transactiekosten	94	0,10%	128	0,14%

9.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring DB Premie zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring DB Premie belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Matching DB, Rendement en Rente’. Deze portefeuilles beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Premie is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.2.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

9.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring DB Premie weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	44.428	41,78%	38.888	44,26%
Rente & Matching	41.819	39,33%	29.465	33,54%
Inflatie	20.066	18,87%	19.461	22,15%
Pool liquide Middelen	22	0,02%	-	-
Liquide Middelen	2	0,00%	45	0,05%
Totaal Assets	106.337	100,00%	87.859	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-15,10%	-14,92%
Rente	6,24%	6,87%	-17,33%	-16,87%
Matching	13,59%	13,63%	-79,39%	-79,38%
Inflatie	-2,75%	-0,96%	0,72%	-2,56%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	5,19%	-	-3,92%	0,34%
Totaal Assets	8,20%	8,55%	-25,34%	-25,63%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de modules toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 8.165 (2022: € -26.558) voor een vermogen dat steeg van € 87.859 tot € 106.337 per ultimo 2023 in de Kring DB Premie.

9.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	31	30	26	11	6
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	51	42	41	28	12
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	259	240	200	128	55
Totaal	341	312	267	167	73

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 31 (2022: € 30).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 251 (2022: € 240).

9.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

9.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring DB Premie bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	3.865	16.573	10.744	-7.495	-5.306
Premie	2.094	139	-1.668	1.219	-721
Waardeoverdrachten	169	-233	541	35	10
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	-7	-8	-2	-4	-1
Overige kanssystemen	405	-365	-157	108	340
Toeslagverlening	-	-	-	-	-
Incidentele mutaties	626	-243	-84	192	-33
Andere oorzaken	39	-2	-12	-14	107
Totaal	7.191	15.861	9.362	-5.959	-5.604

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	5.374	-26.064	3.894	6.950	3.602
Wijziging RTS TV	-1.509	42.637	6.850	-14.445	-8.908

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	3.865	16.573	10.744	-7.495	-5.306

Het resultaat in het boekjaar bedraagt 7.191 voor Kring DB Premie. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- De positieve rendementen resulteren ondanks de licht gedaalde rente tot een positief resultaat op beleggingen.
- Het premieresultaat is positief. De premiedekkingsgraad bedraagt ca 125% op basis van de RTS per 1 januari 2023.
- Het resultaat op waardeoverdrachten is positief doordat de wettelijke grondslagen voor waardeoverdrachten afwijken van de grondslagen van het fonds.
- Op kanssystemen is met name een negatief resultaat ontstaan door een negatief resultaat op arbeidsongeschiktheid.
- Gedurende het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een toename van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties

9.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	11.950	23.038	25.971	25.980	25.353
Kostendekkende premie	12.042	26.602	31.922	29.270	31.319
Gedempte kostendekkende premie	11.634	17.444	17.325	15.417	18.997

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	8.801	13.020
Risicokoopsom overlijdensrisico	362	965
Risicokoopsom Premievrijstelling	373	1.088
Solvabiliteitsopslag	1.708	1.928
Opslag pensioenuitvoeringskosten	390	443
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	316	5.594
Totaal	11.950	23.038

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	9.277	22.075
Solvabiliteitsopslag	2.375	4.084
Opslag pensioenuitvoeringskosten	390	443
Totaal	12.042	26.602

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.671	10.424
Solvabiliteitsopslag	1.708	1.928
Opslag pensioenuitvoeringskosten	390	443
Voorwaardelijke onderdelen	2.865	4.649
Totaal	11.634	17.444

9.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring.

Het MVEV valt procentueel hoog uit doordat de technische voorzieningen relatief laag zijn ten opzichte van het risicokapitaal. Naar verwachting zal het percentage snel teruglopen omdat de technische voorzieningen aanzienlijk sneller stijgen dan het risicokapitaal.

Het bestuur heeft een verzoek tot ontheffing ingediend. DNB heeft deze ontheffing voor onbepaalde tijd verleend. Dit zolang de dekking van de herverzekering op een zelfde wijze blijft vormgegeven. De ontheffing houdt in dat voor het overlijdensrisico het vastgestelde bedrag mag worden gemaximeerd op 1% van de verplichtingen.

Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	19.981	12.790	-3.071	-12.433	-6.474
Minimaal vereist eigen vermogen	4.414	3.964	5.136	4.540	2.499
Vereist eigen vermogen	21.169	19.305	18.297	14.977	9.769

De vermogenspositie van Kring DB Premie kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

Doordat de kring per 31 december 2023 geen reservetekort meer heeft is in Q1 2024 geen herstelplan ingediend bij DNB.

9.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring DB Premie aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 990.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 49.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over

zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring DB Premie verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

9.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring DB Premie zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd. Op basis van de ALM studie in 2023 is wel besloten de renteafdekking van de kring aan te passen.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DB Premie is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 geupdatet. Dit betrof een update van de doorrekening van de kritische grenzen. Dit leidt niet tot aanpassing van beleid.

9.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij gebruiken in de Kring DB Premie een strategie waarbij 31% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt. Op basis van de ALM studie in 2023 wordt dit afdeckingspercentage in 2024 verhoogd naar 60%.

Doordat bij Kring Premie de premie groot is ten opzichte van de liggende verplichtingen loopt de kring door het jaar heen ook een renterisico op de door het jaar heen te betalen premies. Om dit risico te mitigeren wordt ook de toekomstige jaarpremie meegenomen bij het afdekken van de rente. Op deze wijze worden rente-schommelingen die tot een resultaat op de premie leiden beperkt. Door de groei van de kring zal de premie vanaf 2024 niet langer worden afgedekt.

9.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

9.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring DB Premie beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

9.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbevingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

9.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

9.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

9.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 9.2.5).

9.7 Terugblik 2023

In het verslagjaar is het aantal werkgevers in Kring DB Premie afgenomen tot ca. 40 werkgevers. Deze werkgevers hebben in 2023 met name een keuze gemaakt om de opbouw reeds in Kring DC (of elders) onder te brengen. Het aantal deelnemers daalde met ca. 100 deelnemers tot ca. 5.600 deelnemers.

Financiële positie verbetert, toch geen toeslag per 1-1-24

In 2023 is de dekkingsgraad verder toegenomen tot 122,5%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt 124,0% en die ligt hoger dan het vereist eigen vermogen. Daarmee is de kring uit reservetekort. Begin 2024 is het

daarmee niet meer nodig om een actualisatie van het herstelplan in te dienen. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024. Dit gebeurt alleen indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd. Deze overgangsregeling geldt ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis bij het gebruik maken van deze overgangsregeling - aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie - is dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht. Hierbij is vastgesteld dat dit evenwichtig is, aangezien de premies op een voldoende solvabelniveau liggen. Dit besluit is voorgelegd aan het SBO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe Herverzekeraar

Vanaf 1 januari 2023 verzekert elipsLife de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid. De dekking voor de deelnemers blijft identiek. Ook geldt dat de kringen de risico's nog steeds volledig herverzekeren.

Daarmee is er geen wijziging in de financiële opzet. De overgang van AP&L naar elipsLife heeft geleid tot een verbetering van de tarieven voor de dekking van de genoemde risico's.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring DB Premie is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

ALM studie – aanpassing rente afdekking

In het vierde kwartaal van 2023 is een ALM studie uitgevoerd voor de kring. Het doel van de ALM studie was om te onderzoeken of het beleggingsbeleid voldoende robuust is en geoptimaliseerd kan worden.

De robuustheid is getest aan de hand van een portefeuille met een hogere renteafdekking. Op basis hiervan is besloten de renteafdekking te verhogen tot 60% op basis van de marktrentecurve. Implementatie heeft per eind februari 2024 plaatsgevonden. Dit is consistent met de renteafdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze multiclient kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

Daarnaast is in de ALM onderzocht wat de impact is indien de kring in de toekomst premievrij zou worden. De premievrije situatie kan ontstaan indien na overgang naar de WTP de opgebouwde aanspraken onder het FTK mogelijk (deels) niet kunnen worden ingevaren. Deze inzichten zijn indicatief en hebben niet tot aanvullende aanpassingen van het beleggingsbeleid geleid.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

9.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing Valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

9.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan

Het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan (SBO) is het belanghebbenden orgaan voor de standaardkringen. Het verslag van het SBO is opgenomen in paragraaf 8.9 .

10.

Verslag Kring DB Stabilliteit

10. Verslag Kring DB Stabiliteit

In de Kring DB Stabiliteit ligt de focus op stabiliteit. Daarmee komen wij tegemoet aan werkgevers die een hogere mate van stabiliteit willen in de premiestelling en de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De premie is gebaseerd op de 'Verwacht Rendement'-methodiek. De premiegrondslagen worden telkens voor vijf jaar vastgelegd. Voor het jaar 2022 zijn de grondslagen weer voor 5 jaar vastgezet.

Wij verwachten met een lagere risicohouding toch een belangrijke mate van koopkrachtbehoud te realiseren. Een hoge mate van stabiliteit in de dekkingsgraad bereiken wij door een 'medium risk'-beleggingsbeleid in combinatie met een hogere renteafdekking. Wij willen daarmee de kans op korten zo veel mogelijk beperken. De kring ambieert een gedeeltelijk geïndexeerd pensioen.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Samengevat zijn de kenmerken van de Kring DB Stabiliteit als volgt:

- Een goede basisdekkingsgraad bij de start. Met op termijn de mogelijkheid tot indexatie;
- De focus ligt op stabiliteit van premie ontwikkeling en dekkingsgraad. De premie wordt voor 5 jaar vastgelegd en wordt elke 5 jaar herzien;
 - Deze herziening heeft in 2022 plaats gevonden. Door de sterk gedaalde rente in de afgelopen 5 jaar leidt dit tot een hogere premie daar de rendementscurve op een lager niveau is vastgesteld.
- Door premierestricties wordt zorggedragen dat er een passende solidariteit is tussen actieve en inactieve deelnemers;
- Deelnemers die instappen zijn bereid met mate risico te nemen.

De financiële ontwikkelingen in 2023 waren positief en heeft de dekkingsgraad doen toenemen. De Kring is echter nog wel in onderdekking. In 2023 was de premiedekkingsgraad ca 150%. Ondanks het beperkte premievolume heeft de premie daarmee bijgedragen aan de verbetering van de dekkingsgraad.

De rente afdekking leidt tot stabiliteit in de dekkingsgraad. Daarmee profiteert Kring Stabiliteit minder van de stijging van de rente dan de andere twee standaardkringen. De dekkingsgraad is toegenomen tot circa 95%,

Nadere financiële informatie over Kring DB Stabiliteit is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 28).

10.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	54	63	71	71	48
Deelnemers	1.714	1.826	1.863	1.848	708
Actieven en arbeidsongeschikten	365	775	1.430	1.566	620
Gewezen deelnemers	1.297	1.020	416	275	84
Pensioengerechtigden	52	31	17	7	4

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022 ¹	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	0,00%	-0,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Niet-actieven	0,00%	-0,50%	0,00%	0,00%	0,00%

1 De korting is per 1-11-2023 administratief verwerkt.

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	7,45%	-40,69%	-7,81%	17,76%	24,64%
Benchmarkrendement	7,78%	-40,83%	-8,76%	18,02%	24,98%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,38%	0,35%	0,34%	0,30%	0,28%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,12%	0,16%	0,16%	0,27%	0,32%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	3.100	7.158	10.732	11.976	4.266
Saldo overdracht van rechten	-344	-811	58	809	-
Pensioenuitkeringen	-107	-77	-47	-37	-2

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,22%	2,33%	0,65%	0,37%	0,88%
Actieven en arbeidsongeschikten	6.782	14.346	28.055	21.740	7.245
Gewezen Deelnemers	18.938	9.599	4.557	1.654	491
Pensioentrekkenden	1.424	794	661	268	71
Overige (oa schadereserve en IBNR)	1.594	1.413	1.464	694	269
Totaal	28.738	26.152	34.737	24.356	8.076

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	94,6	87,1	87,5	89,8	96,6
Beleidsdekkingsgraad (december)	93,0	85,4	86,1	89,4	101,3

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	1.752	1.733	2.207	1.436	508
Aandelen	4.916	4.163	5.616	4.145	1.415
Vastrentende waarden	11.829	9.004	11.127	6.436	4.067
Derivaten	7.244	5.710	9.158	7.586	1.514
Overige beleggingen	1.024	1.216	1.375	1.074	294
Totaal belegd vermogen	26.765	21.826	29.483	20.677	7.798

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	1	-1	-1	11	8
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	1.889	-13.511	-1.539	2.096	848
- Beheerkosten	61	62	59	32	11
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	28	39	40	38	18
Kosten van vermogensbeheer	32	27	27	10	5

10.2 Pensioenparagraaf

10.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloodneregeling (uitkeringsovereenkomst).
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengevend salaris	Het bruto jaarsalaris (basissalaris).
	Het Pensioengevend salaris (op voltijdbasis) bedraagt maximaal € 128.810 (2023).
Franchise	De minimale franchise bedraagt € 16.322 (2023). De mogelijkheden binnen de standaard DB-kringen bestaat uit de wettelijke franchises, franchises BPF/cao volgend en door werkgever/werknemer vastgesteld franchises zolang deze binnen de wettelijke kaders blijven.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus de franchise.
Premie deelnemer	Per deelnemer berekend en gelijk aan actuariële premie (incl. opslagen).
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,8750% van de pensioengrondslag (2023).
Partnerpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 1,3125% van de pensioengrondslag (2023).
Wezenpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,2625% van de pensioengrondslag (2023).
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Hoog-laag Uitruil partnerpensioen Deeltijdpensioen

10.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Daarmee is er geen financiële ruimte om toeslag te verlenen. Ook de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen voor de Kring DB Stabiliteit.

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2018 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2018	1,47%	0,00%
2019	1,47%	0,00%
2020	1,64%	0,00%
2021	0,99%	0,00%
2022	2,57%	0,00%
2023	17,16%	-0,52%

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		25,82%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

10.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. De Kring Stabiliteit heeft in 2017 een herstelplan ingediend. In 2023 is het herstelplan geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan gaat uit van een beleidsdekkingsgraad van 93,3% per 31 december 2023. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 93,0%.

Uit de actualisatie van het herstelplan in 2023 bleek dat de kring niet zonder aanvullende maatregelen binnen de gestelde termijn uit herstel zal zijn. Dit heeft ertoe geleid dat er een besluit tot een korting is genomen. Deze korting bedroeg 0,5%. Op basis van dit herstelplan is de beleidsdekkingsgraad eind 2032 gelijk aan de vereiste dekkingsgraad.

Korting in 2023

Door de kritieke financiële situatie is het voor de kring niet mogelijk binnen 10 jaar voldoende te herstellen. In het herstelplan dat in maart 2023 is ingediend is dan ook een korting benodigd om aan de wettelijke vereisten te voldoen. Deze korting is vastgesteld op 0,5% in 2023. Ook zijn 9

voorwaardelijke kortingen in het herstelplan opgenomen waarmee de dekkingsgraad in 10 jaar herstelt tot een dekkingsgraad die voldoet aan het benodigde vereiste eigen vermogen.

In mei 2023 heeft DNB het herstelplan van Kring DB Stabiliteit goedgekeurd, waardoor formeel Kring DB Stabiliteit de in het herstelplan vastgestelde korting kon gaan doorvoeren. Daarover zijn de deelnemers geïnformeerd per brief die voor 1 augustus aan alle deelnemers is verstuurd. De korting is per 1 november 2023 doorgevoerd in de administratie en zijn de uitkeringen verlaagd.

De volgende zaken heeft het bestuur bij dit kortings-besluit in overweging genomen:

1. Er moet een herstelplan worden vastgesteld en een korting doorgevoerd, want:

- Per 31 december 2022 is de beleidsdekkingsgraad lager dan het vereist eigen vermogen.
- Aangezien de beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 lager was dan 90% kan er geen gebruik worden gemaakt van de vrijstellingsregeling naast het feit dat er een intentie tot invaren dient te zijn.
- Uit het herstelplan volgt dat zonder het inzetten van een korting herstel binnen 10 jaar niet mogelijk is.
- Bekeken is of er alternatieven op basis van het crisisplan zijn om een korting te voorkomen.
 - Lagere toeslagverlening: Deze maatregel is ingezet. Uit het herstelplan blijkt dat daarmee nog onvoldoende herstel wordt bewerkstelligd.
 - Beleggingsbeleid aanpassen: Om meer herstelkracht uit de beleggingen te krijgen is het noodzakelijk om meer in zakelijke waarden te beleggen, tegelijkertijd is het echter niet mogelijk om het risicoprofiel (VEV) te verhogen. Dit maakt dat een verhoging van zakelijke waarden alleen mogelijk is in combinatie met het verhogen van de rente-afdekking. Het effect van het aanpassen van het beleggingsbeleid is daarmee ongewenst en leidt ook tot een te beperkte aanpassing van het verwachte rendement.
 - In het crisisplan staat verder beschreven dat “Andere maatregelen zoals het versoberen van de regeling of het aanpassen van de pensioenpremie zijn geen beschikbare maatregelen.”
 - Volledigheidshalve is ook gekeken naar de mogelijkheid om de premie alsnog aan te passen. Dit wordt echter niet mogelijk geacht. In feite dient in het herstelplan het huidige beleid van de kring te worden doorgevoerd. Daarnaast is de huidige premie reeds op een zeer hoog niveau. Dit betekent dat het niet realistisch is de premie aan te passen.

2. Daarmee dient een korting per 1 november 2023 (verwachte datum) van 0,52% te worden doorgevoerd:

- Op basis van het herstelplan en de bovenstaande overwegingen is een onvoorwaardelijke korting van 0,52% benodigd in 2023. In 2023 betreft dit een onvoorwaardelijke korting maar in het herstelplan zijn ook voor de 9 opvolgende jaren voorwaardelijke kortingen van 0,52% benodigd om uit herstel te geraken.
- Een en ander zal betekenen dat bij onvoldoende extra herstel in 2023 dat ook in 2024 een korting van ca 0,5% zal dienen te worden doorgevoerd. Daarnaast wordt geconstateerd dat per 31 december 2024, ook met de kortingen in 2023 en 2024, niet wordt voldaan aan de vereisten voor het MVEV. Een en ander betekent dat per 31-12-2024 een extra korting (nu ingeschat op ca 6,5%) dient te worden doorgevoerd.
- Overwogen is de MVEV korting eerder toe te kennen. Echter, het doorvoeren van een MVEV korting per heden of per 31-12-2023 leidt in totaliteit tot een hogere korting dan op basis van de hiervoor beschreven kortingen noodzakelijk is. Daarmee wordt dit alternatief als niet evenwichtig beschouwd. Dit alternatief leidt namelijk ook niet tot een beperking van de premiebetalingen door de actieve deelnemers, daar de vereisten van de gedempte kostendekkende premie niet wijzigen door het doorvoeren van een hogere korting op korte termijn.
- Daarmee kan worden geconstateerd dat de benodigde korting conform het herstelplan het meest evenwichtig is voor alle betrokken deelnemers inclusief de niet-gepensioneerde deelnemers.

3. De voorgenomen korting wordt voor iedereen gelijk (uniform) toegepast, want:

- Er zijn uit het verleden geen situaties bekend die aanleiding geven om specifieke groepen op een andere wijze te behandelen en daarmee te differentiëren in de korting tussen groepen.
- Ook de huidige hoge premiedekkingsgraad zijn geen aanleiding om een gedifferentieerde korting voor de actieve deelnemers te hanteren. Dit daar in eerdere jaren de premiedekkingsgraad juist zeer laag (ca 78%) was. Het is daarbij niet mogelijk onderscheid te maken tussen actieve deelnemers die zowel in eerdere jaren actief waren en deelnemers die slechts nu geconfronteerd worden met een hoge premiedekkingsgraad.

- Het kortingsbeleid, zoals opgenomen in de abtn van Kring DB Stabiliteit, gaat uit van een uniforme korting. Daarmee kan een uniforme korting voor alle deelnemers worden doorgevoerd¹.

4. De voorgenomen korting wordt niet gespreid maar in 1 keer doorgevoerd

- Een korting ineens wordt als evenwichtiger beschouwd, omdat:
 - Het uitsmeren van de onvoorwaardelijke 1^e korting leidt tot een korting van 0,06% voor de komende 10 jaar. Het is ongewenst een zodanige, ondanks zeer beperkte, korting door te voeren. Daarmee wordt ook voorkomen dat de korting onnodig complex wordt.
 - Ook valt een korting ineens lager uit (bij spreiden over 10 jaar voorkomt dit een verhoging op de korting)
 - De korting van ca 0,5% heeft acceptabele budget effecten voor gepensioneerde deelnemers. Bij de huidige korting zal de koopkracht voor een gemiddelde deelnemer beperkt dalen met maximaal 0,5%.
 - Een korting ineens is administratief eenvoudiger door te voeren (lagere kosten).
 - Doordat er verwacht wordt dat er meerdere kortingen in de komende jaren zullen volgen is het spreiden extra complex. Daarmee is het communicatief eenvoudiger en ook beter uitlegbaar om deze korting ineens toe te kennen.

5. DNB heeft de (hoogte van de) korting goedgekeurd

De korting is in november 2023 doorgevoerd nadat DNB in mei 2023 het herstelplan heeft goedgekeurd ingestemd.

Herstelplan 2024

Uit het herstelplan dat in Q1 2024 is ingediend bij DNB, blijkt dat de kring nog niet tijdig uit herstel komt. Hieruit vloeit een korting voort van ca 0,2%. Gelet dat per 31 december 2024 een MVEV korting niet voorkomen zal kunnen worden heeft het bestuur een ontheffingsverzoek voor deze korting ingediend. Deze ontheffing is in mei 2024 door DNB verleend, waarmee deze VEV-korting van 0,2% in 2024 niet hoeft te worden doorgevoerd.

¹ De korting wordt niet doorgevoerd op de schadereserve van de arbeidsongeschikte deelnemers. Ofwel de toekomstige opbouw (incl risicodekkingen) is niet gekort.

10.2.4 Haalbaarheidstoets

Het afgelopen jaar hebben geen significante wijzigingen in het beleid en de pensioenregeling plaatsgevonden. In 2023 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 (HBT 2023) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de afgesproken risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	75%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	25%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 75% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 25%. Dit betekent dat het verwachte pensioenresultaat lager is dan de ondergrens zoals geformuleerd in risicohouding. Hierover is in overleg getreden met het SBO. Daaruit zijn geen additionele maatregelen naar voren gekomen. Dit omdat in de huidige situatie een premiestijging en/of wijzigen van het beleggingsbeleid niet gewenst is.

10.2.5 Herverzekering

Vanaf 2023 is de herverzekering van overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico binnen de Kring DB Stabiliteit ondergebracht bij elipsLife.

De dekking van deze risico's is gewenst omdat de omvang van de kring in de eerste jaren niet voldoende groot is om het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico (premiëvrijstelling bij

arbeidsongeschiktheid) vanuit de kring financieel op te vangen. Met de herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

10.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkinggrad	94,6%	87,1%	87,5%	89,8%	96,6%
Beleidsdekkinggrad	93,0%	85,4%	86,1%	89,4%	101,3%
Reële dekkinggrad	65,8%	62,5%	68,6%	72,3%	80,0%
Vereiste dekkinggrad	115,4%	116,9%	112,3%	111,6%	113,5%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	142	132	215	218	110
In euro's per deelnemer	341	164	149	139	176
Vermogensbeheerkosten	93	89	86	42	16
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,38%	0,35%	0,34%	0,30%	0,28%
Transactiekosten	28	39	40	38	18
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,12%	0,16%	0,16%	0,27%	0,32%
Gemiddeld belegd vermogen	24.187	25.202	25.043	14.201	5.632

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 28 (2022: € 39).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 10.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	142	0,59%	132	0,52%
Kosten vermogensbeheer	93	0,38%	89	0,35%
Totale kosten	235	0,97%	221	0,88%
Transactiekosten	28	0,12%	39	0,16%

10.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring DB Stabiliteit zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring DB Stabiliteit belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Matching DB, Rendement en Rente’. Deze portefeuilles beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring DB Stabiliteit is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.3.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

10.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring DB Stabiliteit weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	6.927	25,89%	6.072	27,82%
Rente & Matching	15.921	59,48%	11.650	53,38%
Inflatie	3.903	14,58%	4.003	18,34%
Pool liquide Middelen	12	0,04%	-	-
Liquide Middelen	3	0,01%	100	0,46%
Totaal Assets	26.765	100,00%	21.826	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,69%	14,96%	-15,10%	-14,92%
Rente	6,25%	6,87%	-17,38%	-16,87%
Matching	10,38%	10,39%	-78,40%	-78,39%
Inflatie	-2,75%	-0,96%	0,72%	-2,56%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	4,68%	-	-0,22%	0,34%
Totaal Assets	7,45%	7,78%	-40,69%	-40,83%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de modules toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 1.889 (2022: € -13.511) voor een vermogen dat steeg van € 21.826 tot 26.765 per ultimo 2023 in Kring DB Stabiliteit.

10.4.2 Beheerkosten van het fonds

De kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	16	19	15	3	2
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	16	8	12	7	3
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	61	62	59	32	11
Totaal	93	89	86	42	16

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 16 (2022: € 19).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 61 (2022: € 62).

10.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

10.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring DB Stabiliteit bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	388	1.297	1.151	-1.807	-571
Premie	970	-198	-2.895	-508	144
Waardeoverdrachten	115	-118	-1	3	-
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	-2	-3	2	-2	-
Overige kanssystemen	-95	-231	-61	35	9
Toeslagverlening	141	-	-	-	-
Incidentele mutaties	226	-56	-30	62	-1
Andere oorzaken	94	267	-5	-2	50
Totaal	1.837	958	-1.839	-2.219	-369

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	965	-13.342	-1.374	2.161	866
Wijziging RTS TV	-577	14.639	2.525	-3.968	-1.437
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	388	1.297	1.151	-1.807	-571

Het resultaat in het boekjaar bedraagt 1.837 voor Kring DB Stabiliteit. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- Ondanks de licht gedaalde rente resulteert op basis van de behaalde rendementen een positief resultaat op beleggingen.
- Het premieresultaat is positief. De premiedekkingsgraad bedraagt ca 151% op basis van de RTS per 1 januari 2023.
- Het resultaat op waardeoverdrachten is positief doordat de wettelijke grondslagen voor waardeoverdrachten afwijken van de grondslagen van het fonds.
- Op kanssystemen is met name een negatief resultaat ontstaan door een negatief resultaat op arbeidsongeschiktheid.
- Gedurende het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties.

10.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Overzicht premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	3.100	7.158	10.732	11.976	4.266
Kostendekkende premie	2.437	8.171	15.034	13.983	4.611
Gedempte kostendekkende premie	3.106	6.998	10.116	9.638	3.755

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	2.513	5.806
Risicokoopsom overlijdensrisico	68	212
Risicokoopsom Premievrijstelling	85	336
Solvabiliteitsopslag	300	514
Opslag pensioenuitvoeringskosten	140	130
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-6	160
Totaal	3.100	7.158

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	1.965	7.160
Solvabiliteitsopslag	332	881
Opslag pensioenuitvoeringskosten	140	130
Totaal	2.437	8.171

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	1.777	4.181
Solvabiliteitsopslag	300	514
Opslag pensioenuitvoeringskosten	140	130
Voorwaardelijke onderdelen	889	2.173
Totaal	3.106	6.998

Daarmee wordt geconstateerd dat de feitelijke premie 6K lager is dan de gedempte kostendekkende premie op basis van deze opstelling. Echter, bij de ex ante vaststelling van de premie begin november

2022 was de feitelijke premie wel kostendekkend. Door beperkte wijzigingen in het deelnemersbestand en samenhangende kosten is het beperkte tekort ontstaan. Doordat de feitelijke premie ex ante meer bedraagt dan de gedempte kostendekkende premie wordt wel aan de wettelijke vereisten voldaan. Geconstateerd wordt ook dat de feitelijke premie ruim 650K hoger is dan de zuiver kostendekkende premie.

10.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring.

Het MVEV valt procentueel hoog uit doordat de technische voorzieningen relatief laag zijn ten opzichte van het risicokapitaal. Naar verwachting zal het percentage snel teruglopen omdat de technische voorzieningen aanzienlijk sneller stijgen dan het risicokapitaal.

Het bestuur heeft een verzoek tot ontheffing ingediend. DNB heeft voor onbepaalde tijd ontheffing verleend. Dit zolang de dekking van de herverzekering op een zelfde wijze blijft vormgegeven. De ontheffing houdt in dat voor het overlijdensrisico het vastgestelde bedrag mag worden gemaximeerd op 1% van de verplichtingen.

Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	-1.539	-3.376	-4.334	-2.495	-276
Minimaal vereist eigen vermogen	1.322	1.361	1.796	1.275	420
Vereist eigen vermogen	4.425	4.411	4.281	2.818	1.091

De vermogenspositie van Kring DB Stabiliteit kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als onvoldoende wegens dekkingstekort.

10.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitskring Kring DB Stabiliteit aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 250.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 12.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring DB Stabiliteit verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Op basis van het herstelplan 2023 heeft Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds het besluit genomen om de pensioenrechten en -aanspraken voor Kring DB Stabiliteit per 31 maart 2023 met 0,5% onvoorwaardelijk te korten. Deze korting is bij de vaststelling van de technische voorzieningen volledig in aanmerking genomen.

Uit het herstelplan 2024 van Kring DB Stabiliteit blijkt dat de pensioenaanspraken en -rechten per 31 december 2023 met 2% voorwaardelijk gekort moeten worden om binnen de gestelde termijn van tien jaar te kunnen voldoen aan het gestelde in artikel 132 van de Pensioenwet. Het bestuur heeft besloten deze korting te spreiden over een periode van tien jaren. De onvoorwaardelijke korting per 31 december 2023 is bepaald op 0,18% en is niet in aanmerking genomen bij de vaststelling van de technische voorzieningen. Het bestuur heeft van DNB ontheffing gekregen om deze korting in 2024 niet door te voeren, omdat het een kleine en in verhouding kostbare korting betreft. Daarnaast is vrijwel zeker dat per einde 2024 een korting vanwege artikel 140 van de Pensioenwet (Maatregel MVEV) dient te worden doorgevoerd, waarmee de dekkingsgraad op het minimaal vereiste niveau uitkomt. Hiermee worden de doeleinden uit artikel 138 en 139 (Herstelplan en Actualisatie herstelplan) van de Pensioenwet anderszins bereikt.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

10.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen. In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring DB Stabiliteit zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol. De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DB Stabiliteit is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 geupdate. Dit betrof een update van de doorrekening van de kritische grenzen. Dit leidt niet tot aanpassing van beleid.

10.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij gebruiken in de Kring DB Stabiliteit een strategie waarbij 57% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt. In 2024 vindt onderzoek plaats naar verhoging van de rente afdekking.

Doordat bij Kring Stabiliteit de premie groot is ten opzichte van de liggende verplichtingen loopt de kring door het jaar heen ook een renterisico op de door het jaar heen te betalen premies. Om dit risico te mitigeren wordt de (toekomstige) jaarpremie meegenomen bij het afdekken van de rente. Op deze wijze worden renteschommelingen die tot een resultaat op de premie leiden beperkt. Door afname van de premies worden vanaf 2024 de premies niet langer afgedekt.

10.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

10.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt.. Dit risico is voor de kring DB Stabiliteit beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

10.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

10.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

10.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

10.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 10.2.5).

10.7 Terugblik 2023

In het verslagjaar is het aantal werkgevers in de kring afgenomen tot 54 werkgevers. Het aantal deelnemers is licht afgenomen en dit zijn er in totaal ca 1.700 deelnemers per ultimo 2023.

Financiële positie onvoldoende

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot 94,6%. Daarmee is de kring echter nog steeds in een dekkingstekort.

Herstelplan en korting

Door de kritieke financiële situatie is het voor de kring niet mogelijk binnen 10 jaar voldoende te herstellen. In het herstelplan dat in maart 2023 is ingediend bleek dan ook dat een korting benodigd is om aan de wettelijke vereisten te voldoen. Deze korting is vastgesteld op 0,5% in 2023. Ook zijn 9 voorwaardelijke kortingen in het herstelplan opgenomen waarmee de dekkingsgraad in 10 jaar herstelt tot een dekkingsgraad die voldoet aan het benodigde vereiste eigen vermogen. Uit het herstelplan blijkt dat de kring onvoldoende herstelkracht heeft om te voldoen aan de vereisten binnen 10 jaar te herstellen, waardoor een korting benodigd is. De premie-instroom is ten opzichte van 2022 verder afgenomen. Ondanks dat de premiedekkingsgraad in 2023 toegenomen is tot circa 150%, leidt dit niet tot het benodigde herstel om een korting te voorkomen.

In mei 2023 heeft DNB het herstelplan van Kring DB Stabiliteit goedgekeurd. Deze korting is per 1 november 2023 doorgevoerd nadat alle deelnemers hier tijdig over zijn geïnformeerd.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling – aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is voorgelegd aan het SBO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe Herverzekeraar

Vanaf 1 januari 2023 verzekert elipsLife de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid. De dekking voor de deelnemers blijft identiek. Ook geldt dat de kringen de risico's nog steeds volledig herverzekeren. Daarmee is er geen wijziging in de financiële opzet. De overgang van AP&L naar elipsLife heeft geleid tot een verbetering van de tarieven voor de dekking van de genoemde risico's.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring DB Stabiliteit is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

10.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Herstelplan en korting

Door de kritieke financiële situatie is het voor de kring niet mogelijk binnen 10 jaar voldoende te herstellen. In het herstelplan dat in maart 2024 is ingediend is een tweede korting benodigd om aan de wettelijke vereisten te voldoen. Deze korting is vastgesteld op 0,2% in 2024. Ook zijn 9 voorwaardelijke kortingen in het herstelplan opgenomen waarmee de dekkingsgraad in 10 jaar herstelt

tot een dekkingsgraad die voldoet aan het benodigde vereiste eigen vermogen. Omdat per 31 december 2024 naar verwachting een aanvullende korting benodigd is om aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen te voldoen van naar verwachting ruim 6% is ontheffing aangevraagd bij DNB om de VEV korting van 0,2% niet door te voeren. Dit vanwege de hoge kosten en de zeer beperkte financiële verbetering (< 0,001% dekkingsgraad) die dit met zich meebrengt.

In mei heeft DNB het herstelplan van Kring DB Stabiliteit goedgekeurd en is de ontheffing met betrekking tot de korting verleend. Hierdoor zal Kring DB Stabiliteit de in het herstelplan vastgestelde korting niet doorvoeren.

Aanpassing Valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

10.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan

Het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan (SBO) is het belanghebbenden orgaan voor de standaardkringen. Het verslag van het SBO is opgenomen in paragraaf 8.9 .

11.

Verslag Kring DB Koopkracht

11. Verslag Kring DB Koopkracht

In de Kring DB Koopkracht ligt de focus op het behoud van koopkracht voor de werknemers. Daarmee sluit deze kring aan bij werkgevers die het pensioen van hun werknemers willen laten meegroeien met de inflatie, nu en in de toekomst. Dit betekent dat er nominaal risico's geaccepteerd zijn ten gunste van een hoger verwacht rendement. Het beleggingsbeleid is 'high risk'. Deze kring zoekt daarmee aansluiting bij een gemiddeld fonds dat waardevervalst uitkeringen ambieert.

De Kring DB Koopkracht streeft een volledig geïndexeerde pensioenuitkomst na. Uit hoofde van evenwichtigheid is een voor alle deelnemers gelijke toeslagmaatstaf gekozen, namelijk prijsinflatie.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Uitgangspunt van de Kring DB Koopkracht is de toeslagverlening zo goed als mogelijk na te komen. In deze kring is daar uiting aan gegeven door het heffen van een dekkingsgraadafhankelijke opslag op een DNB-UFR premie.

Samengevat zijn de kenmerken van Kring DB Koopkracht:

- Werknemers houden zo veel mogelijk koopkracht als zij met pensioen gaan;
- Het pensioen van de werknemers groeit waar mogelijk mee met de inflatie. Nu en in de toekomst;
- Ieder jaar stellen wij de premie opnieuw vast.
- Door premierestricties wordt zorggedragen dat er een passende solidariteit is tussen actieve en inactieve deelnemers. Hierbij is de premiedekkingsgraad wel altijd minimaal 100%.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Door dit herstel dat in 2022

is ingezet was het in 2023 niet meer nodig om een herstelplan in te dienen. Per 1 januari 2023 is een toeslag verleend.

Echter in december heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring DB Koopkracht is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 29).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

11.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	26	29	32	32	33
Deelnemers	1.408	1.444	1.048	982	940
Actieven en arbeidsongeschikten	376	417	751	730	838
Gewezen deelnemers	966	975	279	238	95
Pensioengerechtigden	66	52	18	14	7

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	0,00%	1,75%	0,00%	0,00%	0,39%
Niet-actieven	0,00%	1,75%	0,00%	0,00%	0,39%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	8,22%	-22,40%	4,02%	10,76%	19,93%
Benchmarkrendement	8,52%	-22,72%	2,35%	10,76%	20,58%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,35%	0,37%	0,35%	0,30%	0,28%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,09%	0,11%	0,15%	0,26%	0,27%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	4.331	5.046	8.698	8.447	7.018
Saldo overdracht van rechten	-1.151	84.512	5.528	148	17
Pensioenuitkeringen	-1.097	-487	-63	-26	-11

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,24%	2,38%	0,66%	0,38%	0,92%
Actieven en arbeidsongeschikten	14.487	12.447	27.037	20.504	11.365
Gewezen Deelnemers	58.820	56.278	6.586	2.634	685
Pensioentrekkenden	17.144	16.327	961	510	270
Overige (oa schadereserve en IBNR)	2.314	1.965	1.339	1.207	653
Totaal	92.765	87.017	35.923	24.855	12.973

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	130,0	125,2	105,4	93,3	96,7
Beleidsdekkingsgraad (december)	132,4	117,0	100,6	89,2	100,9

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Vastgoedbeleggingen	10.150	9.929	3.732	1.953	1.038
Aandelen	35.341	32.214	11.123	6.787	3.465
Vastrentende waarden	60.592	52.376	15.387	7.721	5.369
Derivaten	7.983	6.966	4.651	3.974	1.364
Overige beleggingen	5.801	6.925	2.323	1.495	593
Totaal belegd vermogen	119.867	108.410	37.216	21.930	11.829

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	3	-1	-1	15	8
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	9.358	-17.538	1.527	1.879	1.200
- Beheerkosten	298	198	75	40	19
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	98	80	45	44	23
Kosten van vermogensbeheer	93	65	31	12	6

11.2 Pensioenparagraaf

11.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloodneregeling (uitkeringsovereenkomst).
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengevend salaris	Het bruto jaarsalaris (basissalaris).
	Het Pensioengevend salaris (op voltijdbasis) bedraagt maximaal € 128.810 (2023).
Franchise	De minimale franchise bedraagt € 16.322 (2023). De mogelijkheden binnen de standaard DB-kringen bestaat uit de wettelijke franchises, franchises BPF/cao volgend en door werkgever/werknemer vastgesteld franchises zolang deze binnen de wettelijke kaders blijven.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus de franchise.
Premie deelnemer	Per deelnemer berekend en gelijk aan actuariële premie (incl. opslagen).
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,8750% van de pensioengrondslag (2023).
Partnerpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 1,3125% van de pensioengrondslag (2023).
Wezenpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,2625% van de pensioengrondslag (2023).
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	• Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Hoog-laag • Uitrui partnerpensioen • Deeltijdpensioen

11.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 131,0%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2023 geen toeslag te verlenen. Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2018 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2018	1,47%	0,50%
2019	1,47%	0,39%
2020	1,64%	0,00%
2021	0,99%	0,00%
2022	2,57%	0,00%
2023	17,16%	1,75%
2024	0,00%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
Cumulatieve achterstand		22,66%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

11.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Omdat de actuele dekkingsgraad eind 2022 reeds hoger is dan het VEV is geen actualisatie van het herstelplan in 2023 benodigd geweest.

11.2.4 Haalbaarheidstoets

Het afgelopen jaar hebben geen significante wijzigingen in het beleid en de pensioenregeling plaatsgevonden. In 2023 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 (HBT 2023) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de afgesproken risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	96%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	40%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 96% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 40%. Dit sluit nog steeds aan bij de in 2016 vastgestelde ondergrenzen.

Er zijn geen additionele maatregelen nodig, immers de vastgestelde ambities zijn nog steeds binnen de vastgestelde risicogrenzen haalbaar.

11.2.5 Herverzekering

Vanaf 2023 is de herverzekering van overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico binnen de Kring DB Koopkracht ondergebracht bij elipsLife.

De dekking van deze risico's is gewenst omdat de omvang van de kring in de eerste jaren niet voldoende groot is om het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico (premielvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) vanuit de kring financieel op te vangen. Met de herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

1 De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

11.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad	130,0%	125,2%	105,4%	93,3%	96,7%
Beleidsdekkingsgraad	132,4%	117,0%	100,6%	89,2%	100,9%
Reële dekkingsgraad	94,5%	86,3%	80,2%	72,1%	79,5%
Vereiste dekkingsgraad	122,9%	124,6%	118,8%	117,6%	120,3%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	169	102	102	134	137
In euro's per deelnemer	382	217	133	184	150
Vermogensbeheerkosten	391	263	106	52	25
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,35%	0,37%	0,35%	0,31%	0,29%
Transactiekosten	98	80	45	44	23
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,11%	0,15%	0,26%	0,26%
Gemiddeld belegd vermogen	112.911	70.464	30.205	17.010	8.700

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 98 (2022: € 80).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 11.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring DB Koopkracht kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	169	0,15%	102	0,14%
Kosten vermogensbeheer	391	0,35%	263	0,37%
Totale kosten	560	0,50%	365	0,52%
Transactiekosten	98	0,09%	80	0,11%

11.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring DB Koopkracht zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring DB Koopkracht belegt in verschillende modules. Dit zijn de modules ‘Inflatie, Matching DB, Rendement en Rente’. Deze modules beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Premie is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.4.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

11.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring DB Koopkracht weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	49.798	41,55%	46.986	43,35%
Rente & Matching	47.468	39,60%	37.959	35,01%
Inflatie	22.594	18,85%	22.932	21,15%
Pool liquide Middelen	4	0,00%	-	-
Liquide Middelen	3	0,00%	534	0,49%

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Totaal Assets	119.867	100,00%	108.410	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-14,92%	-14,68%
Rente	6,26%	6,87%	-17,28%	-16,80%
Matching	11,11%	11,15%	-78,80%	-78,80%
Inflatie	-2,75%	-0,96%	0,76%	-2,70%
Pool liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	3,80%	-	-0,44%	-
Totaal Assets	8,22%	8,52%	-22,40%	-22,72%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 9.358 (2022: € -17.538) voor een vermogen dat steeg van € 108.410 tot € 119.867 per ultimo 2023 in Kring DB Koopkracht.

11.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;

- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	34	31	16	3	2
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	59	34	15	9	4
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	298	198	75	40	19
Totaal	391	263	106	52	25

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 34 (2022: € 31).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 298 (2022: € 198).

11.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

11.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring DB Koopkracht bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	4.313	28.904	4.269	-2.154	-1.132
Premie	777	83	-78	740	450
Waardeoverdrachten	-210	-7.474	-217	19	-2
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	1	-	-	1	-
Overige kanssystemen	184	90	-358	139	-3
Toeslagverlening	15	-1.461	-	-	-17
Incidentele mutaties	745	-101	-33	29	9
Andere oorzaken	21	-1	-3	-5	-2
Totaal	5.846	20.040	3.580	-1.231	-697

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	6.399	-17.227	1.683	1.947	1.225
Wijziging RTS TV	-2.086	46.131	2.586	-4.101	-2.357
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	4.313	28.904	4.269	-2.154	-1.132

- In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring DB Koopkracht € 5.846. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.
- Ondanks de gedaalde rente resulteert een positief resultaat op beleggingen
 - Het premieresultaat is positief. De premiedekkingsgraad bedraagt ca 125%.
 - Het resultaat op waardeoverdrachten is negatief door een verschil in de wettelijke grondslagen die bij waardeoverdracht gehanteerd versus de fondsgrondslagen.
 - Op kanssystemen is een negatief resultaat ontstaan. Dit resultaat bestaat uit het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige kanssystemen.
 - De toekenning per 1 januari 2023 van de toeslagen leidt nog tot een kleine aanpassing wegens terugwerkende kracht aanpassingen op de inschatting die vorig jaar is meegenomen.
 - Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties.

11.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd.

De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	4.331	5.046	8.698	8.447	7.018
Kostendekkende premie	4.329	5.791	10.158	9.112	7.854
Gedempte kostendekkende premie	4.222	3.798	5.476	4.789	4.792

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	3.276	2.878
Risicokoopsom overlijdensrisico	83	131
Risicokoopsom Premievrijstelling	128	267
Solvabiliteitsopslag	591	431
Opslag pensioenuitvoeringskosten	144	91
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	109	1.248
Totaal	4.331	5.046

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.359	4.798
Solvabiliteitsopslag	826	902
Opslag pensioenuitvoeringskosten	144	91
Totaal	4.329	5.791

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.401	2.293
Solvabiliteitsopslag	591	431
Opslag pensioenuitvoeringskosten	144	91
Voorwaardelijke onderdelen	1.086	983
Totaal	4.222	3.798

11.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring.

Het MVEV valt procentueel hoog uit doordat de technische voorzieningen relatief laag zijn ten opzichte van het risicokapitaal. Naar verwachting zal het percentage snel teruglopen omdat de technische voorzieningen aanzienlijk sneller stijgen dan het risicokapitaal.

Het bestuur heeft een verzoek tot ontheffing ingediend. DNB heeft deze ontheffing voor onbepaalde tijd verleend. Dit zolang de dekking van de herverzekering op een zelfde wijze blijft vormgegeven. De ontheffing houdt in dat voor het overlijdensrisico het vastgestelde bedrag mag worden gemaximeerd op 1% van de verplichtingen.

Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	27.812	21.966	1.926	-1.654	-423
Minimaal vereist eigen vermogen	4.005	3.756	1.832	1.344	676
Vereist eigen vermogen	21.203	21.365	6.744	4.363	2.637

De vermogenspositie van Kring DB Koopkracht kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

11.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring DB Koopkracht aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.150.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 57.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over

zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring DB Koopkracht verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

11.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring DB Koopkracht zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de Abtn van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DB Koopkracht is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een

handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

11.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij gebruiken in de Kring DB Koopkracht een strategie waarbij 31% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt. Begin 2024 is besloten de renteafdekking te verhogen naar 60%. Dit is consistent met de renteafdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze multiclient kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

Doordat bij Kring Koopkracht de premie groot is ten opzichte van de liggende verplichtingen loopt de kring door het jaar heen ook een renterisico op de door het jaar heen te betalen premies. Om dit risico te mitigeren wordt de (toekomstige) jaarpremie meegenomen bij het afdekken van de rente. Op deze wijze worden rente-schommelingen die tot een resultaat leiden op de premie beperkt. Door de stijging van het beheerde vermogen worden vanaf 2024 de premies niet langer afgedekt.

11.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

11.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring DB Koopkracht beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

11.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

11.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

11.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

11.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 11.2.5).

11.7 Terugblik 2023

Eind van het verslagjaar waren 26 werkgevers aangesloten bij de kring, met in totaal ca 1.400 deelnemers.

Financiële positie verbetert, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad verder toegenomen tot ca 130,0%. Daarmee is de kring uit reservetekort. Daarmee is het in 2024 niet meer nodig om een actualisatie van het herstelplan in te dienen. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit

dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling - aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is voorgelegd aan het SBO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe Herverzekeraar

Vanaf 1 januari 2023 verzekert elipsLife de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid. De dekking voor de deelnemers blijft identiek. Ook geldt dat de kringen de risico's nog steeds volledig herverzekeren. Daarmee is er geen wijziging in de financiële opzet. De overgang van AP&L naar elipsLife heeft geleid tot een verbetering van de tarieven voor de dekking van de genoemde risico's.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring DB Koopkracht is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

11.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing rente afdekking

In 2024 heeft het bestuur besloten de rente afdekking voor kring DB Koopkracht te verhogen naar 60%. Dit is consistent met de rente afdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze multiclient kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

Aanpassing valuta afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

11.9 Verslag van het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan

Het Samengevoegd Belanghebbenden Orgaan (SBO) is het belanghebbenden orgaan voor de standaardkringen. Het verslag van het SBO is opgenomen in paragraaf 8.9 .

12.

Verslag Kring DB Evenwicht

12. Verslag Kring DB Evenwicht

Sinds 1 november 2020 heeft Centraal Beheer APF de Kring DB Evenwicht gestart. Hierin zijn per die datum Pensioenfonds Scildon en Kring Primo Volo toegetreden. Beide toetreders hebben geen actieve deelnemers daarmee is Kring DB Evenwicht op dit moment een premievrije kring.

Vlak voor de overgang per 1 november 2020 is een deel van de aanspraken van de deelnemers van Pensioenfonds Scildon omgezet naar aanspraken zoals geadministreerd binnen de Kring DB Evenwicht bij het Centraal Beheer APF. Daarmee hebben alle aanspraken een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. Ook zijn tijdelijke ouderdomspensioenen omgezet in een levenslang Ouderdomspensioen ingaande op 68 jaar. De aanspraken binnen Kring Primo Volo waren reeds ingaand op 68 jaar. In 2022 is de definitieve extra toekenning ad 3,80% aan alle deelnemers van Scildon verwerkt.

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleidt tot een principe akkoord over de samenvoeging met Pensioenfondsenkring1. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om samen te gaan per 1 januari 2024. De daarvoor voorbereidende werkzaamheden hebben in 2023 plaatsgevonden. Omdat de samenvoeging per 1 januari 2024 plaatsvindt, is dit nog niet geeffectueerd/zichtbaar in dit verslag en worden beide kringen separaat gerapporteerd.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een toeslag verleend van 7,6%. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring DB Evenwicht is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 30).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald. Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd. Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

12.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Werkgevers	2	2	2	2
Deelnemers	1.619	1.793	1.819	1.847
Actieven en arbeidsongeschikten	14	16	18	20
Gewezen deelnemers	943	1.063	1.092	1.118
Pensioengerechtigden	662	714	709	709

Toeslagverlening per 1 januari volgend op				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actieven	0,00%	7,88%	0,98%	0,00%
Niet-actieven	0,00%	7,88%	0,98%	0,00%

Beleggingsperformance				
	2023	2022	2021	2020
Beleggingsrendement	7,76%	-24,11%	1,96%	3,98%
Benchmarkrendement	8,17%	-24,26%	0,74%	4,30%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,31%	0,30%	0,29%	0,06%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,08%	0,10%	0,10%	0,07%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen	-	-	-	-
Saldo overdracht van rechten	-282	-75	-214	337.498
Pensioenuitkeringen	-9.201	-8.410	-7.949	-1.305

Technische Voorzieningen				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,37%	2,65%	0,55%	0,15%
Actieven en arbeidsongeschikten	2.637	2.678	3.609	3.633
Gewezen Deelnemers	103.630	104.181	158.997	180.103
Pensioentrekkenden	105.431	102.529	117.807	120.163
Overige (oa schadereserve en IBNR)	5.219	5.663	8.157	10.947
Totaal	216.917	215.051	288.570	314.846

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkingsgraad ultimo	122,1	118,7	120,4	110,7
Beleidsdekkingsgraad (december)	121,7	123,9	116,8	109,8

Belegd vermogen				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoedbeleggingen	16.883	18.224	26.931	23.703
Aandelen	48.696	48.147	66.179	65.774
Vastrentende waarden	154.714	152.852	193.816	179.021
Derivaten	34.189	23.562	44.416	60.968
Overige beleggingen	10.299	12.192	16.511	18.364
Totaal belegd vermogen	264.781	254.977	347.853	347.830

Beleggingsresultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Directe beleggingsopbrengsten	1	-1	-1	158
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	19.648	-83.356	7.552	12.355
- Beheerkosten	616	695	766	156
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-
- Transactiekosten	191	288	344	225
Kosten van vermogensbeheer	182	176	241	50

12.2 Pensioenparagraaf

In Kring DB Evenwicht kan pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een uitkeringsovereenkomst. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

12.2.1 Aspecten pensioenregeling

In Kring DB Evenwicht kan pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een uitkeringsovereenkomst. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtleeftijd	68
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris – franchise
Franchise	Minimaal € 16.322 (2023)
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,875% (2022)
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Maximaal 1,3125% (2022)
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Maximaal 0,2625% (2022)
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen en uitstellen	Maximaal ingaand vanaf 5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd

De tabel hierboven geeft de maximale opbouwpercentages weer die werkgevers kunnen aanbieden in Kring DB Evenwicht aan de werknemers. Op dit moment zijn er nog geen actieve deelnemers aangesloten. Er vindt dan ook geen opbouw en premiebetaling plaats.

12.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 121,8%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2023 geen toeslag te verlenen. Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2021 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2021	0,99%	0,00%
2022	2,57%	0,98%
2023	17,16%	7,88%
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		11,86%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

12.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Eind 2022 heeft de kring een reserve overschot, in 2023 is dan ook geen herstelplan opgesteld.

12.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring DB Evenwicht is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring DB Evenwicht. De uitkomsten van deze aanvangshaalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	85%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	85%	97%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	35%	24%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 97% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 24%. Dit sluit steeds aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

12.2.5 Herverzekering

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

Voor Kring DB Evenwicht zullen voor nieuwe actieve deelnemers de risico's worden ondergebracht in het contract van de overige standaardkringen met elipsLife. In 2023 was dit niet van toepassing. Voor een deel van deelnemers van Scildon lopen nog ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bij elipsLife. Kring DB Evenwicht is de nieuwe contractspartij zodat deze uitkeringen vanuit elipsLife kunnen blijven worden gehonoreerd.

Voor een deel van deelnemers van Volo lopen nog ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bij NN. Kring DB Evenwicht is de nieuwe contractspartij zodat deze uitkeringen vanuit NN kunnen blijven worden gehonoreerd.

12.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkinggraad	122,1%	118,7%	120,4%	110,7%
Beleidsdekkinggraad	121,7%	123,9%	116,8%	109,8%
Reële dekkinggraad	91,6%	95,1%	95,1%	90,5%
Vereiste dekkinggraad	114,2%	113,5%	112,0%	111,6%

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Kostenvoorziening

Voor de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening gevormd. Deze is onderdeel van de totale voorziening. Aan deze kostenvoorziening worden jaarlijks de uitvoeringskosten onttrokken en het rendement van de kring wordt aan de kostenvoorziening toegevoegd. In 2023 leidt dit tot onderstaande verloop van de kostenvoorziening:

Kostenvoorziening				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beginstand kostenvoorziening	5.163	7.246	7.377	7.158
Onttrekking uitvoeringskosten	-260	-268	-287	-44
Rendement	359	-1.815	156	263
Eindstand kostenvoorziening	5.262	5.163	7.246	7.377

Eind 2023 is de kostenvoorziening ca 2,5% (2022: ca 2,4%) van de totale Technische Voorziening.

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Administratieve uitvoeringskosten	260	268	287	44
In euro's per deelnemer	385	367	395	60
Vermogensbeheerkosten	798	871	1.007	206
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,31%	0,30%	0,29%	0,06%
Transactiekosten	191	288	344	225
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,10%	0,10%	0,07%
	-	-	-	-
Gemiddeld belegd vermogen	254.039	292.343	344.262	341.933

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 191 (2022:€ 288).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 12.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring DB Evenwicht kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2022		2021	
Bedragen in € x 1.000	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	260	0,10%	268	0,09%
Kosten vermogensbeheer	798	0,31%	871	0,30%
Totale kosten	1.058	0,42%	1.139	0,39%
Transactiekosten	191	0,08%	288	0,10%

12.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring DB Evenwicht zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring DB Evenwicht belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Matching DB, Rendement en Rente’. Deze portefeuilles beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring DB Evenwicht is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.5.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

12.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring DB Evenwicht weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	68.617	25,92%	70.223	27,54%
Rente & Matching	158.085	59,70%	142.149	55,75%
Inflatie	37.699	14,24%	42.269	16,58%
Pool liquide Middelen	377	0,14%	-	-
Liquide Middelen	4	0,00%	335	0,13%
Totaal Assets	264.781	100,00%	254.977	100,00%

Rendementen	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-15,09%	-14,92%
Rente	6,29%	6,87%	-17,27%	-16,87%
Matching	13,82%	13,85%	-79,90%	-79,89%
Inflatie	-2,74%	-0,96%	0,72%	-2,56%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	2,95%	-	0,16%	0,32%
Totaal Assets	7,76%	8,17%	-24,11%	-24,26%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 19.648 (2022: € -83.356) voor een vermogen dat steeg van € 254.977 tot € 264.781 per ultimo 2023 in Kring DB Evenwicht.

12.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020 ¹
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	68	64	110	12
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	114	112	131	38
Bewaarloon	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	616	695	766	156
Totaal	798	871	1.007	206

1 De getallen in de kolom 2020 betreffen de periode van 1-11-2020 tot en met 31-12-2020.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 68 (2022: € 64) .

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 616 (2022:€ 695).

12.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

12.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring DB Evenwicht bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsopbrengsten	4.898	-2.766	28.260	-21.557
Premie	-	-	-	-
Waardeoverdrachten	15	3	297	53.655
Kosten	-	-	-	-
Uitkeringen	17	-27	1	-
Overige kanssystemen	588	-595	-662	894
Toeslagverlening	16	-15.261	-2.727	-
Incidentele mutaties	2.333	-135	-24	769
Andere oorzaken	-105	-1	-33	59
Totaal	7.762	-18.782	25.112	33.820

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	12.483	-80.392	8.761	12.342
Wijziging RTS TV	-7.585	77.626	19.499	-33.899
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	4.898	-2.766	28.260	-21.557

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring DB Evenwicht 7.762.

Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- Ondanks de gedaalde rente is in combinatie met positieve rendementen een positief beleggingsresultaat van € 4,9 miljoen ontstaan.
- Er is geen premieresultaat daar er in 2023 geen actieve deelnemers binnen de kring pensioen opbouwen. Er is geen premie betaald.
- Het resultaat op toeslagverlening ontstaat door terugwerkende kracht mutaties en de daarop beperkte wijziging van de verplichtingen op basis van de toeslag die per 1 januari 2023 is toegekend.
- Op kans-systemen is een positief resultaat ontstaan. Dit bestaat met name uit het resultaat op sterfte doordat de vrijval door overlijden groter is dan de benodigde toevoeging aan de voorziening; er is daarmee een positief resultaat op langlevens.
- Gedurende het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties.

12.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd.

Sinds de start van de kring per 1 november 2020 is Kring DB Evenwicht een premievrije kring. Sinds de oprichting zijn er derhalve geen premies ontvangen.

12.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico’s van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Aanwezig eigen vermogen	47.910	40.148	58.930	33.820
Minimaal vereist eigen vermogen	8.722	8.662	11.584	12.623
Vereist eigen vermogen	30.722	29.052	34.605	36.482

De vermogenspositie van Kring DB Evenwicht kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

12.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring DB Evenwicht aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.560.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 128.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring DB Evenwicht verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds voor Kring DB Evenwicht is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

12.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring DB Evenwicht zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring aangepast vanwege de samenvoeging met Pensioenfondsenkring 1 per 1 januari 2024. In overleg met de belanghebbenden is een passende risicohouding bepaald voor beide kringen.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DB Evenwicht is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

12.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij gebruiken in de Kring DB Evenwicht een strategie waarbij 73% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt. Per 1 januari 2024 wordt dit percentage aangepast naar 65%.

12.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

12.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring DB Evenwicht beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

12.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbevingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

12.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

12.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

12.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 12.2.5).

12.7 Terugblik 2023

Financiële positie verbetert, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad verder toegenomen tot 122,1%. Daarmee heeft de kring een reserveoverschot. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring DB Evenwicht is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Collectieve waardeoverdracht Pensioenfondsenkring1 naar Kring Evenwicht

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleid tot een principe akkoord over de toetreding van Pensioenfondsenkring1 via een CWO tot Kring Evenwicht. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om zich hierop aan te passen per 1 januari 2024. De voorbereidende werkzaamheden hebben in 2023 plaatsgevonden. Omdat de samenvoeging per 1 januari 2024 plaatsvindt, is dit nog niet geëffectueerd/zichtbaar in dit verslag en worden beide kringen separaat gerapporteerd.

ALM studie uitgevoerd in kader samenvoeging met Pensioenfondsenkring1

In 2022 is een ALM studie uitgevoerd in het kader van de samenvoeging met Pensioenfondsenkring1. Hieruit kwam naar voren dat het beleggingsbeleid robuust is. De samenvoeging geeft geen aanleiding grote wijzigingen door te voeren. In samenspraak met beide Belanghebbendenorganen in 2023 zijn beperkte aanpassingen doorgevoerd. Dit kan worden gezien als fine-tuning (optimalisatie) van het beleggingsbeleid. Daarbij is de rente-afdekking verlaagd naar 65% en wordt er 15% belegd in de portefeuille Inflatie.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

12.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

Collectieve waardeoverdracht Pensioenfondsenkring1 naar Kring Evenwicht

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleid tot een principe akkoord over de toetreding van Pensioenfondsenkring1 via een CWO tot Kring Evenwicht. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om samen te gaan per 1 januari 2024.

Per 1 januari 2024 is Pensioenfondsenkring1 via een CWO tot Kring Evenwicht toegetreden.

Nagekomen herwaarderingen

Na de balansdatum is een nagekomen herwaardering geconstateerd, die in verband met de materialiteit niet meer op het vermogen is gecorrigeerd in 2023. Deze nagekomen herwaardering houdt verband met het relatief laat ontvangen van het jaarverslag van een hypotheckenfonds.

De nagekomen herwaardering zal in 2024 worden verwerkt en bedraagt 142,7K.
Bij de definitieve vaststelling van het surplus zal deze nagekomen herwaardering worden meegenomen.

12.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

De standaardkring DB Evenwicht van Centraal Beheer APF, bestaat uit oud-deelnemers van Stichting Pensioenfonds Scildon en VOLO kring Primo (voorheen Stichting Jan Huysman Wz fonds). De kring kent geen actieve deelnemers. Daarmee is Kring DB Evenwicht een premievrije kring.

Alle aanspraken kennen een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar.

Taken en bevoegdheden

Het BO van Kring DB Evenwicht heeft als primair doel erop toe te zien dat het bestuur het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert en evenwichtige belangenafweging hanteert. Het BO heeft wettelijke advies- en goedkeuringsrechten (artikel 115c van de Pensioenwet).

Het BO kent daarbij – afhankelijk van het onderwerp –goedkeuringsrecht dan wel adviesrecht. Aan goedkeuring is onderworpen elk besluit van het bestuur tot:

- a. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen;
- b. liquidatie, fusie of splitsing;
- c. wijziging van de collectiviteitkring waarvoor het BO is ingesteld;
- d. het strategische beleggingsbeleid;
- e. het premiebeleid, waaronder mede wordt begrepen de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten (op dit moment speelt dit niet bij Kring DB Evenwicht omdat de kring nog premievrij is);
- f. het vaststellen en wijzigen van het toeslagbeleid;
- g. de vaststelling van een herstelplan als bedoeld in de Pensioenwet;
- h. het terugstorten van premie of geven van premiekorting als bedoeld in de Pensioenwet;
- i. vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten indien toepassing wordt gegeven aan het hieromtrent bepaalde in de Pensioenwet.

Samenstelling BO

Het BO bestaat ultimo 2023 uit vier leden, die voor een periode van vier jaar zijn benoemd. Twee leden zijn betrokken geweest als BO-leden bij APF VOLO Kring Primo en daarvoor als bestuurder en actuaris bij Stichting Jan Huysman Wz fonds. Eén lid was voorheen bestuurder bij Stichting Pensioenfonds Scildon. Het vierde lid, de heer M. Kuperus, is werkzaam als zelfstandig pensioenadviseur.

Naam	Voordracht
De heer R.J.P. Siebesma (voorzitter)	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers.
Mevrouw G.C.A Dunnink-Verhoef	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers.
De heer H. van den Heuvel	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers.
De heer M.A. Kuperus	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers.

Verantwoording

Het BO DB Evenwicht heeft in 2023 één keer vergaderd met het bestuur en één keer met de raad van toezicht. Het BO heeft vier keer een eigen vergadering gehouden. Daarnaast is ter voorbereiding van de CWO van Pensioenfondsenkring 1 naar Kring Evenwicht zes keer overleg geweest. In aanvulling op de overleggen is er frequent e-mailcontact geweest tussen de leden van het BO om op dat moment actuele zaken af te stemmen. In juni 2023 is in een gezamenlijke sessie met alle BO's het jaarverslag 2022 besproken.

Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden van het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan (KOM), waarin alle voorzitters van de verschillende BO's van Centraal Beheer APF met het bestuur samen zijn komen.

Governance

De communicatie met het bestuur en met het Pensioenbureau verliep gemakkelijk en goed. Het BO wordt tijdig en volledig geïnformeerd, zowel mondeling ter voorbereiding als ook schriftelijk ten behoeve van de vergaderingen. Het bestuur heeft het BO op open en transparante wijze meegenomen in de ontwikkelingen bij Centraal Beheer APF. De raad van toezicht legt in mei / juni verantwoording af aan alle BO's gezamenlijk. Daarnaast vergadert de raad van toezicht in december met alle BO's afzonderlijk.

De overleggen worden goed schriftelijk vastgelegd. Het BO is goed in staat de werkzaamheden van het bestuur te volgen, te beoordelen en te bevragen. Er is goede toegankelijkheid tot de documenten van de kring.

Leden van het BO hebben deelgenomen aan klankbordgroepen, waarbij input werd gegeven aan het bestuur over verschillende onderwerpen waarover nog beslissingen genomen moesten worden. In dit kader is drie keer de klankbordgroep vermogensbeheer bijeen geweest. De klankbordgroep deelnemerszaken heeft in 2023 twee keer een bijeenkomst gehad.

Stemmings- en adviesaanvragen aan het BO DB Evenwicht

In 2023 zijn de volgende besluiten genomen:

- Goedkeuring van de geactualiseerde geschiktheidsmatrix
- Goedkeuring van de Abtn 2023 en de gewijzigde Verklaring inzake beleggingsbeginselen
- Goedkeuring van het MVB-beleid
- Goedkeuring van de verdeling van de kosten voor de samenvoeging van Kring DB Evenwicht en Pensioenfondsenkring 1.
- Goedkeuring van het Communicatiebeleidsplan 2023–2025.
- Goedkeuring van het beleggingsplan 2024 en het strategisch beleggingsbeleid 2024 dat van toepassing is op kring Evenwicht.

CWO van Pensioenfondsenkring 1 naar Kring DB Evenwicht

In 2023 heeft een uitgebreide verkenningsfase plaatsgevonden om Pensioenfondsenkring 1 en Kring DB Evenwicht samen te voegen.

In 2023 heeft het BO van Kring DB Evenwicht van het bestuur het verzoek ontvangen om het bestuursbesluit genomen op 12 juni 2023 te beoordelen en goed te keuren.

Kern van het besluit van het bestuur is om Pensioenfondsenkring 1 (PFK1) te beëindigen en een collectieve waardeoverdracht (CWO) volgens artikel 84 van PFK1 naar Kring DB Evenwicht (Kring Evenwicht) per 1 januari 2024 plaats te laten vinden. Het bestuur heeft conform wettelijke bepalingen het BO van Kring Evenwicht gevraagd om:

- het besluit tot de voorgenomen collectieve waardeoverdracht van Pensioenfondsenkring 1 naar Kring Evenwicht per 1 januari 2024 goed te keuren;
- de concept verklaring tot collectieve waardeoverdracht goed te keuren.

Overwegingen van het BO Kring Evenwicht om in te stemmen met deze besluiten:

1. In 2020 is de samenvoeging niet doorgegaan vanwege een viertal redenen (Covid effect onduidelijk, WTP nog niet duidelijk, lage dekkingsgraad Kring Evenwicht, verschil in beleggingsbeleid van beide kringen).

Met het verstrijken van de tijd zijn de eerste 3 redenen niet meer aan de orde. Ten aanzien van het beleggingsbeleid zijn verschillende scenario's uitgewerkt waaruit is gebleken dat de verschillen prima te overbruggen zijn.

2. Toekomstbestendigheid:

- a. De samenvoeging resulteert in een kring met een vermogen van ruim € 400 miljoen en ca. 2.900 deelnemers. Dit maakt het aantrekkelijker voor nieuwe toetreders om aan te sluiten en de kring verder te laten groeien. Tevens zorgt deze omvang voor een verbetering in de toekomstbestendigheid van de gezamenlijke kring, wat het belang van deelnemers dient. Met de samenvoeging wordt bovendien schaalvoordeel bereikt, wat resulteert in en daarmee samenhangende kostenverlagingen.
- b. De kostenverlagingen hebben zowel betrekking op lagere uitvoeringskosten als lagere vermogensbeheerkosten.
- c. Voor de verschillen in beleggingsbeleid zijn analyses gedaan om te onderzoeken of tot overeenstemming van een strategisch beleggingsbeleid (inclusief renteafdekking) is te komen. Daartoe is eerst een ALM-studie uitgevoerd waarin zowel de bestaande beleggingsmixen van PFK1 en Kring Evenwicht als twee tussenvarianten zijn doorgerekend. Deze studies toonden de effecten op de maatstaven voor de financiële resultaten (dekkingsgraadontwikkeling, kans op dekkingstekort en kans op reservetekort) en toeslag- en kortingsresultaten (gemiddelde indexatie, koopkracht, pensioenresultaat, kans op korting en gemiddelde omvang van de korting). De uitkomsten lieten zien dat het beleid van de beide kringen goed bij elkaar aansluiten en dat de verschillen te overbruggen zijn. Vervolgens is op basis van een haalbaarheidstoets (HBT) geconcludeerd dat met het voorgestelde beleggingsbeleid de verwachte pensioenresultaten er voor de deelnemers van zowel PFK1 als Kring Evenwicht op vooruit gaan. Dat geldt zowel voor de verschillende deelnemersgroepen als in de verschillende scenario's. Op basis hiervan is het BO van mening dat met de HBT berekeningen is aangetoond dat de samenvoeging een evenwichtig besluit is.
- d. Op basis van de uitgevoerde analyses heeft het bestuur van Centraal Beheer APF een voorstel voor het strategisch beleggingsbeleid (inclusief renteafdekking) aan de beide belanghebbendenorganen gedaan, dat het midden houdt van de bestaande strategische beleggingsmixen en renteafdekkingen

van beide kringen en recht doet aan de gezamenlijke risicohouding van beide deelnemerspopulaties. Kring Evenwicht kan zich goed vinden in deze keuze.

Het bestuur heeft toegelicht dat het pensioenreglement en uitvoeringsreglement voor Kring Evenwicht niet hoeft te worden aangepast.

Het bestuur en BO hebben overleg gehad over de inrichting van het BO in relatie tot de samenvoeging. Hierop is besloten het BO van Kring Evenwicht uit te breiden van 4 naar 6 deelnemers, waarbij de uitbreiding zal worden ingevuld vanuit het BO van Pensioenfondsenkring 1.

Financiële situatie en beleggingsbeleid, toeslagverlening

De dekkingsgraad per einde boekjaar is gestegen naar 122,1% (2022: 118,7%).

De beleidsdekkingsgraad bedraagt 121,7% (2022: 123,8%).

De toeslagverlening was per 1 januari 2024 0,00% (ambitie was 0,00%)

De toeslagverlening was per 1 januari 2023 7,88% (ambitie was 17,16%)

De toeslagverlening was per 1 januari 2022 0,98% (ambitie was 2,57%).

De toeslagverlening was per 1 januari 2021 0,00% (ambitie was 0,99%).

Oordeel over beleid van het Bestuur

Het BO van Kring Evenwicht stelt vast dat het bestuur op correcte wijze uitvoering geeft aan het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement. Het BO stelt ook vast dat de communicatie tussen het bestuur en het BO goed en proactief verloopt. Naast de officiële vergaderingen heeft de voorzitter van het BO regelmatig overleg met een van de bestuursleden. Daarnaast is er sprake van een pro-actief overleg tussen het Pensioenbureau en het BO.

In 2023 is er goed en constructief overleg geweest over de CWO van Pensioenfondsenkring 1 naar Kring Evenwicht. Het bestuur heeft het proces goed vormgegeven en heeft het BO tijdig van informatie voorzien en geïnformeerd over de te nemen besluiten. Het BO is positief over de zorgvuldige wijze waarop het

bestuur dit proces heeft aangepakt en de BO's hierin nauw heeft betrokken. Daarbij stond zorgvuldigheid in combinatie met het pensioenresultaat van de deelnemers voorop.

Het BO stelt vast dat het bestuur in 2023 de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenakkoord proactief volgt en hierover actief, onder meer via de opleidingsdag, met de BO's communiceert. Het BO is positief dat het bestuur zowel naar uitbreiding van de kring kijkt als naar de gevolgen van het nieuwe pensioenakkoord voor de kring.

Aanbevelingen 2023

Het BO heeft kennis genomen van de aanbevelingen en conclusies van de certificerend actuaris en accountant en heeft hier geen verdere aanvullingen op.

13.

Verslag Pensioenfondsenk ring 1

13. Verslag Pensioenfondsenkring 1

Sinds 1 januari 2019 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Pensioenfondsenkring 1. Het doel van deze kring is om pensioenfondsen te faciliteren om hun verplichtingen en vermogen te bundelen. Voor deelnemers wordt daarmee zorggedragen dat kosten worden beperkt en governance lasten worden gedeeld.

Het beleid van de kring is bij de oprichting gericht om beperkte risico's te nemen waarmee toeslagverlening mogelijk blijft. Per 1 januari 2019 startte de kring met een dekkingsgraad van circa 120%. Een toetredende werkgever wordt daarbij dan ook gevraagd een bijdrage te betalen die recht doet aan de hogere aanwezige dekkingsgraad. Hiermee wordt de solidariteit tussen actieve en inactieve deelnemers op een passende wijze gedeeld. In 2022 waren er geen actieve deelnemers waardoor er geen premie is ontvangen.

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleidt tot een principe akkoord over de samenvoeging met Kring DB Evenwicht. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om samen te gaan per 1 januari 2024. De daarvoor voorbereidende werkzaamheden hebben in 2023 plaatsgevonden. Omdat de samenvoeging per 1 januari 2024 plaatsvindt, is dit nog niet geëffectueerd/zichtbaar in dit verslag en worden beide kringen separaat gerapporteerd.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een toeslag verleend van 14,6%. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring Pensioenfondsenkring 1 is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 31).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

13.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	-	-	-	-	1
Deelnemers	1.187	1.233	1.292	1.349	1.408
Actieven en arbeidsongeschikten	5	5	5	6	62
Gewezen deelnemers	368	392	424	447	413
Pensioengerechtigden	814	836	863	896	933

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	0,00%	14,62%	2,71%	0,38%	2,07% en 1,44%
Niet-actieven	0,00%	14,62%	2,71%	0,38%	1,67% en 1,44%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	8,67%	-18,98%	3,94%	7,29%	13,42%
Benchmarkrendement	8,90%	-18,85%	2,28%	7,56%	13,82%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,34%	0,33%	0,32%	0,30%	0,30%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,07%	0,10%	0,11%	0,21%	0,32%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	-	-	-	187	763
Saldo overdracht van rechten	8	-348	-52	6	164.529
Pensioenuitkeringen	-6.535	-5.840	-5.861	-5.976	-6.033

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,41%	2,75%	0,51%	0,07%	0,62%
Actieven en arbeidsongeschikten	1.234	1.244	2.122	2.273	21.417
Gewezen Deelnemers	47.579	48.777	67.081	73.517	49.087
Pensioentrekkenden	65.828	64.358	73.813	78.527	78.263
Overige (oa schadereserve en IBNR)	3.072	3.091	4.075	4.159	168
Totaal	117.713	117.470	147.091	158.476	148.935

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	128,9	124,6	127,8	117,9	121,1
Beleidsdekkingsgraad (december)	128,9	134,4	125,4	113,9	119,3

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	3.972	3.976	5.794	4.891	4.644
Aandelen	36.726	34.297	47.592	49.046	44.107
Vastrentende waarden	101.083	101.014	120.526	112.887	117.974
Derivaten	7.851	4.672	10.057	15.566	9.075
Overige beleggingen	2.220	2.356	4.116	4.543	3.352
Totaal belegd vermogen	151.852	146.315	188.085	186.933	179.152

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Directe beleggingsopbrengsten	3	-2	-3	423	461
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	12.361	-35.179	7.435	12.420	21.072
- Beheerkosten	342	376	416	397	382
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	95	155	202	375	536
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-11	83	-2	-15	-33
Kosten van vermogensbeheer	154	162	175	144	125

13.2 Pensioenparagraaf

13.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloodneregeling (uitkeringsovereenkomst).
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,125% van de pensioengrondslag (2021). – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Partnerpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,788% van de pensioengrondslag (2021). – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Wezenpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,158% van de pensioengrondslag (2021). – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	1. Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd 2. Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd 3. Hoog-laag 4. Uitrui partnerpensioen 5. Deeltijdpensioen

Premiebeleid

Het premiebeleid volgt een premie op basis van de UFR rekenrente zoals gepubliceerd door DNB per 30 september van enig jaar. Aanvullend vindt een toetsing plaats op basis van de rente per 30 november, indien op basis van de stand de premie wijzigt met meer dan 5% dan zal de premie gebaseerd worden op de rentestand van 30 november van enig jaar. Voor de premie geldt een maximale premie die is

afgesproken met de werkgever(s). Deze maximale premie bedroeg in 2019: 28,0% en in 2020: 29,5% bedragen. In 2021 zou de premie 31% bedragen.

Aanvullend geldt een eis dat de premiedekkingsgraad minimaal gelijk is aan de volgende niveau's:
In 2019: 100%
In 2020: 105%
In 2021: 110%

Vanaf 2022: wordt dit gelijk gesteld aan het VEV.

Deze premie-eisen kunnen er toe leiden dat het opbouwpercentage dient te worden aangepast. Voor 2020 is het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen vastgesteld op 1,125% van de pensioengrondslag.

Vanaf 1 juli 2020 zijn er geen actieve deelnemers. In 20232 heeft er dan ook geen opbouw plaatsgevonden.

13.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 129,4%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2023 geen toeslag te verlenen. Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2020 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2020	1,64%	1,44%
2021	0,99%	0,38%
2022	2,57%	2,71%
2023	17,16%	14,62%
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		3,21%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer. Daarbij zal ook de informatie over de achterstanden ontstaan in het verleden bij de deelnemers van Pensioenfondsenkring 1 worden meegenomen. Deze achterstand kan voor een individuele deelnemer maximaal ca 15% bedragen

13.2.3 Herstelplan

Er is op dit moment geen sprake van een reservetekort. Daarom heeft Pensioenfondsenkring 1 geen herstelplan.

13.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Pensioenfondsenkring 1 per 1 januari 2019 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO Pensioenfondsenkring 1. In 2023 is een nieuwe haalbaarheidstoets uitgevoerd.

De uitkomsten van deze haalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	92%	-
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	95%	103%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	25%	16%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 103% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 16%. Dit sluit aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

13.2.5 Herverzekering

Voor Pensioenfondsenkring 1 is geen herverzekering afgesloten. Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico worden binnen de kring door de deelnemers gedragen.

13.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekking	128,9%	124,6%	127,8%	117,9%	121,1%
Beleidsdekking	128,9%	134,4%	125,4%	113,9%	119,3%
Reële dekking	98,6%	104,6%	102,9%	94,5%	97,6%
Vereiste dekking	114,9%	115,7%	113,8%	113,4%	114,0%

Kostenvoorziening

Voor de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening gevormd. Deze is onderdeel van de totale voorziening. Aan deze kostenvoorziening worden jaarlijks de uitvoeringskosten onttrokken en het rendement van de kring wordt aan de kostenvoorziening toegevoegd. In 2023 leidt dit tot onderstaande verloop van de kostenvoorziening:

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Kostenvoorziening				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beginstand kostenvoorziening	2.989	3.899	3.935	3.943
Onttrekking uitvoeringskosten	-215	-152	-186	-244
Rendement	248	-758	150	236
Eindstand kostenvoorziening	3.022	2.989	3.899	3.935

Eind 2023 is de kostenvoorziening circa 2,6% (2022: 2,5%) van de totale Technische Voorziening

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	215	152	186	244	262
In euro's per deelnemer	263	181	214	271	263
Vermogensbeheerkosten	496	538	591	541	505
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,34%	0,33%	0,32%	0,30%	0,30%
Transactiekosten	95	155	202	375	536
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,06%	0,10%	0,11%	0,21%	0,32%
	-	-	-	-	-
Gemiddeld belegd vermogen	147.263	163.103	186.523	179.514	168.571

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 95 (2022: € 155).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 13.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Pensioenfondsenkring 1 kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	215	0,15%	152	0,09%
Kosten vermogensbeheer	496	0,34%	538	0,33%
Totale kosten	711	0,48%	690	0,42%
Transactiekosten	95	0,06%	155	0,10%

13.4 Vermogensbeheer

Pensioenfondsenkring 1 belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Rendement en Rente en de Matchingportefeuille’. Het beleid zoals dat in de verschillende portefeuilles is gevoerd en de resultaten hiervan zijn nader beschreven in hoofdstuk 6.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van Pensioenfondsenkring 1 is te vinden in de bijlage hoofdstuk 48.6.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

13.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Pensioenfondsenkring 1 weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Bedragen in € x 1.000				
Rendement	51.751	34,08%	50.023	34,19%
Rente & Matching	91.506	60,26%	87.280	59,65%
Inflatie	8.505	5,60%	8.922	6,10%
Pool liquide Middelen	64	0,04%	-	-
Liquide Middelen	26	0,02%	90	0,06%
Totaal Assets	151.852	100,00%	146.315	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-15,09%	-14,92%
Rente	6,29%	6,87%	-17,27%	-16,87%
Matching	10,86%	10,86%	-76,73%	-76,71%
Inflatie	-2,74%	-0,97%	0,72%	-2,55%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	-	-	-	-
Totaal Assets	8,67%	8,90%	-18,98%	-18,85%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 12.361 (2022: € -35.179) voor een vermogen dat steeg van € 146.315 tot € 151.852 per ultimo 2023.

13.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	78	80	82	66	35
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	76	82	93	78	87
Bewaarloon	-	-	-	1	1
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	342	376	416	396	382
Totaal	496	538	591	541	505

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 78 (2022: € 80).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 342 (2022: € 376).

13.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

13.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	4.001	1.630	17.036	-2.034	4.878
Premie	-	-	-	16	-66
Waardeoverdrachten	-	4	-4	-	30.172
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	18	15	-2	13	-9
Overige kanssystemen	-294	961	-725	-139	634
Toeslagverlening	17	-14.571	-3.769	-584	-4.420
Incidentele mutaties	1.472	-18	5	-155	247
Andere oorzaken	-110	-	-2	-200	-2
Totaal	5.104	-11.979	12.539	-3.083	31.434

Het totaalresultaat van € 5.104 wordt voornamelijk veroorzaakt door het positieve resultaat op beleggingsopbrengsten.

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	8.356	-33.828	7.908	12.919	21.686
Wijziging RTS TV	-4.355	35.458	9.128	-14.953	-16.808
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	4.001	1.630	17.036	-2.034	4.878

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Pensioenfondsenkring 1 € 5.104. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- Ondanks de licht gedaalde rente, is een positief resultaat op beleggingen ontstaan.
- Op kans-systemen is een negatief resultaat ontstaan door toekenning van nabestaandenpensioenen bij overlijden
- Het kleine resultaat op toeslagverlening betreft de correctie op administratieve verwerkingen met terugwerkende kracht en betreft de toeslagverlening per 1 januai 2023.
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid en is verwerkt onder incidentele mutaties.

13.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd.

Vanaf 1 juli 2020 worden er geen premies meer ontvangen. De hoogte van de premies tot 1 juli 2020 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Premies

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	-	-	-	187	763
Kostendekkende premie	-	-	-	195	924
Gedempte kostendekkende premie	-	-	-	127	739

13.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	34.015	28.911	40.890	28.351	31.434
Minimaal vereist eigen vermogen	4.730	4.747	5.924	6.404	6.190
Vereist eigen vermogen	17.573	18.409	20.358	21.222	20.849

De vermogenspositie van Pensioenfondsenkring 1 kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

13.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Pensioenfondsenkring 1 aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.490.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 74.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over

zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luidden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Pensioenfondsenkring 1 verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luidden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

13.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in het hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van Pensioenfondsenkring 1 zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023

is de risicohouding van de kring niet veranderd. Wel is de risicohouding in 2024 (beperkt) aangepast na het samengaan met Kring DB Evenwicht.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenfondsenkring 1 is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

13.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij maken voor de Pensioenfondsenkring 1 gebruik van een strategie waarbij 60% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt.

13.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond

van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

13.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de Pensioenfondsenkring 1 beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

13.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

13.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt

het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

13.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

13.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico is in Pensioenfondsenkring 1 niet afgedekt door herverzekering (zie paragraaf 13.2.5).

13.7 Terugblik 2023

Financiële positie verbetert, toch geen toeslag

Na de toeslagverlening per 1 januari 2023 van 14,62% is de dekkingsgraad verder toegenomen tot 128,9%. Daarmee heeft de kring een reserveoverschot. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Pensioenfondsenkring1 is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Samengaan met Kring DB Evenwicht

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleid tot een principe akkoord over de samenvoeging met Kring DB Evenwicht. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om samen te gaan per 1 januari 2024. De voorbereidende werkzaamheden hebben in 2023 plaatsgevonden. Omdat de samenvoeging per 1 januari 2024 plaatsvindt, is dit nog niet geëffectueerd/zichtbaar in dit verslag en worden beide kringen separaat gerapporteerd.

ALM studie samenvoeging kring Evenwicht

In 2022 is een ALM studie uitgevoerd in het kader van de samenvoeging met Pensioenfondsenkring1. Hieruit kwam naar voren dat het beleggingsbeleid robuust is. De samenvoeging geeft geen aanleiding grote wijzigingen door te voeren. In samenspraak met beide Belanghebbendenorganen in 2023 zijn beperkte aanpassingen doorgevoerd. Dit kan worden gezien als fine-tuning (optimalisatie) van het

beleggingsbeleid. Daarbij is de rente-afdekking verhoogd naar 65% en wordt er 15% belegd in de portefeuille Inflatie.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

13.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Samengaan met Kring DB Evenwicht

In de afgelopen twee jaar hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht onderzocht wat de mogelijkheden zijn om samen te gaan. De gesprekken hebben in mei 2023 geleid tot een principe akkoord op basis van onderzoek waarin is aangetoond dat dit voor beide deelnemersgroepen tot een verbeterde oplossing leidt. Dit heeft geresulteerd in de toetreden van Pensioenfondsenkring1 per 1 januari 2024 via een CWO tot Kring Evenwicht. De transitie is conform plan verlopen tegen geringe kosten.

Nagekomen herwaarderingen

Na de balansdatum is een nagekomen herwaardering geconstateerd, die in verband met de materialiteit niet meer op het vermogen is gecorrigeerd in 2023. Deze nagekomen herwaardering houdt verband met het relatief laat ontvangen van het jaarverslag van een hypotheckenfonds.

De nagekomen herwaardering zal in 2024 worden verwerkt en bedraagt 95,2K.

Bij de definitieve vaststelling van het surplus zal deze nagekomen herwaardering worden meegenomen.

13.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

In dit verslag wordt gerapporteerd over de activiteiten van het Belanghebbendenorgaan Pensioenfondsenkring 1 (BOP) in 2023 en wordt een oordeel gegeven over het beleid en uitvoering van het bestuur.

In 2023 is het besluit genomen tot samenvoeging van Pensioenfondsenkring 1 met Kring DB Evenwicht per 1 januari 2024. Gedurende dit traject heeft het BOP diverse gesprekken gevoerd met het BO van Kring DB Evenwicht en met het bestuur met als grondgedachte dat de samenvoeging alleen mogelijk zou zijn als dit in het belang van de deelnemer is.

Samenstelling BOP

Het BOP bestond in 2023 uit vier leden. Fred Schroers, eerder lid van het BOP in de periode 2019-2020 is op 23 maart 2023 benoemd als lid van het BOP. Daarmee is de opengevallen plaats als gevolg van het overlijden van Rob Pernis in 2022 ingevuld.

Verklaring BOP

Het BOP geeft in dit verslag een oordeel over de verantwoording van het bestuur t.a.v. Pensioenfondsenkring 1 over het jaar 2023. Het BOP baseert zijn oordeel op contacten met het bestuur, het bestuursbureau, het jaarverslag 2023 en het rapport van de Raad van Toezicht. Het BOP acht de verkregen informatie voldoende om tot zijn oordeel te komen.

Taken en bevoegdheden

Het BOP let op de belangen van de gewezen deelnemers en gepensioneerden uit de kring. Het BOP heeft advies- en goedkeuringsrechten op diverse voorgenomen besluiten van het bestuur. Het bestuur legt verantwoording af aan het BOP over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd voor Pensioenfondsenkring 1.

De adviesrechten van het BOP richten zich onder meer op de Abtn van de kring. Een advies is gegeven over aanpassingen van de Abtn. Goedkeuring is gevraagd voor een update van het MVB-beleid en voor de CWO naar Kring DB Evenwicht. Tot slot is het BOP geïnformeerd over de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek dat voor alle kringen is uitgevoerd.

Werkwijze en activiteiten in 2023

Het BOP heeft in 2023 twaalf keer vergaderd, daarnaast is één keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht regulier overleg gevoerd. Daarnaast is door de voorzitter van het BOP periodiek overleg gevoerd met een bestuurslid van het fonds. Ook heeft het BOP geparticipeerd in diverse klankbordgroepen. Tevens is twee keer gezamenlijk overleg gevoerd met het BO van Kring DB Evenwicht over het mogelijke samengaan en is een webinar georganiseerd voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van de kring. Een afvaardiging van het BOP heeft met afgevaardigden vanuit het BO Kring DB Evenwicht, Pensioenbureau en bestuur zes keer overleg gevoerd in een regiegroep over de transitie naar Kring DB Evenwicht en heeft een afvaardiging van het BOP deelgenomen aan de werkgroep Beleggingen vanwege de transitie van de beleggingen.

Het BOP heeft in 2023 actief deelgenomen aan de jaarverslagdag in juni en de jaarlijkse BO-dag in oktober. De jaarverslagdag is bedoeld voor alle BO's waarbij het bestuur de BO's heeft bijgepraat over de ontwikkelingen bij het fonds en waarbij de raad van toezicht verantwoording heeft afgelegd over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden op fondsniveau. De jaarlijkse BO-dag in oktober stond vooral in het teken van kennis- en informatie-uitwisseling.

Overgang naar Kring DB Evenwicht

In mei 2023 heeft het BOP geconcludeerd dat een samenvoeging met Kring DB Evenwicht op dat moment in het belang is van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van Pensioenfondsenkring 1, omdat dit leidt tot meer continuïteit voor de langere termijn en de mogelijkheid om een deel van de reserve, in de vorm van het verlenen van een extra toeslag, aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden toe te kennen. De samenvoeging is goed uitlegbaar, met een marginaal lager risicoprofiel, wat leidt tot een iets lager verwacht rendement, maar wel een lichte verbetering van het

rendement/risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Daarnaast is sprake van een lichte verbetering van het verwachte pensioenresultaat dat ruim passend is binnen de nieuwe risicohouding.

Het BOP heeft vervolgens goedkeuring gegeven aan het voorgenomen bestuursbesluit voor een collectieve waardeoverdracht naar Kring DB Evenwicht per 1 januari 2024 en vervolgens de liquidatie van de kring. De overwegingen van het bestuur, zijnde het behalen van schaalvoordelen, waarbij de omvang van de kring toeneemt en de kosten naar beneden gaan, zijn door het BOP onderschreven.

Onderdeel van de overgang naar Kring DB Evenwicht is de uitbreiding van het BO van Kring DB Evenwicht kring met twee leden namens de populatie van Pensioenfondsenkring 1. Fred Schroers en Alwin Oerlemans zijn per 1 april 2024 in dit BO benoemd als lid en zijn vanaf die datum aanwezig als toehoorder bij het BOP.

Financiële positie van de kring

De dekkingsgraad van de kring is in 2023 gestegen van 124,6% naar 128,9%. De stijging van de dekkingsgraad is het resultaat van het effect van het behaalde rendement (positief) en een daling van de rente (negatief).

Voor verdere informatie verwijzen wij naar de jaarrekening.

Overige bevindingen en oordeel

Op basis van de ontvangen informatie en de toelichtingen die in de overleggen zijn gegeven door bestuur en pensioenbureau, komt het BOP tot een positief oordeel over het beleid en uitvoering door het bestuur over 2023.

Dit is het laatste verslag van BOP, nu het vermogen per 1 januari 2024 is overgedragen en de laatste cijfers zijn gepubliceerd in het jaarverslag. Het BOP zal in 2024 worden ontbonden en stoppen te bestaan.

Het BOP spreekt zijn dank uit voor de prettige en constructieve samenwerking in de afgelopen jaren en met name bij de discussies en werkzaamheden voor de collectieve waardeoverdracht naar kring DB Evenwicht.

14.

Verslag Kring RBS

14. Verslag Kring RBS

Binnen de Kring RBS wordt vanaf 1 maart 2017 de pensioenregeling van RBS uitgevoerd. Met ingang van 1 januari 2018 vindt geen nieuwe pensioenopbouw meer plaats. De kring heeft een goede financiële positie en streeft daarmee na om de pensioenaanspraken van de niet-actieve en gepensioneerde deelnemers jaarlijks met de prijsinflatie te verhogen.

In overleg met het BO wordt hierbij goed naar het beleggingsbeleid gekeken om gezamenlijk vast te stellen op welke wijze deze toeslagverlening ook op de langere termijn het beste waargemaakt kan worden. Binnen het beleggingsbeleid wordt gestuurd op een reële dekkingsgraad. Bij een reële dekkingsgraad van 90% wordt het risico afgebouwd. Dit met als doel de toeslagverlening zoveel mogelijk te kunnen toekennen. In 2023 is de (reële) dekkingsgraad door de toekenning van de toeslagen weer onder 90% gekomen, waardoor het risico in de portefeuille is opgebouwd en de inflatiehedge is afgebouwd.

Per 1 januari 2023 is de toeslag ad 14,53% volledig toegekend. In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. In december 2023 heeft het bestuur een toeslagbesluit genomen waarmee een volledige toeslag van 0,21% wordt verleend per 1 januari 2024. Dit omdat de prijsindex, die conform het reglement daarvoor geldt, erg laag was.

Nadere financiële informatie over Kring RBS is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 32).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd. Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage prijsindex voor Kring RBS.

14.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	-	-	-	-	-
Deelnemers	1.817	1.834	1.837	1.839	1.846
Actieven en arbeidsongeschikten	16	16	17	18	20
Gewezen deelnemers	1.517	1.564	1.602	1.635	1.656
Pensioengerechtigden	284	254	218	186	170

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021 ¹	31-12-2020	31-12-2019 ²
Actieven	0,21%	14,53%	2,70% en 1,50%	0,99%	1,47% en 1,64%
Niet-actieven	0,21%	14,53%	2,70% en 1,50%	0,99%	1,47% en 1,64%

1 2,7% is reguliere toeslag daarnaast correctie ad 1,5% wegens de aanpassing van de maatstaf naar CBS Niet-Afgeleid .
2 In 2019 is zowel de toeslag over 2018 (1,47%) als over 2019 (1,64%) verleend.

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	7,86%	-25,26%	6,26%	12,12%	17,58%
Benchmarkrendement	8,16%	-25,20%	4,92%	12,63%	18,04%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,32%	0,32%	0,29%	0,28%	0,25%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,10%	0,14%	0,19%	0,22%	0,14%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	-	-	-	-	-
Saldo overdracht van rechten	-170	-1.210	-235	-540	-819
Pensioenuitkeringen	-8.718	-6.872	-5.846	-5.033	-4.434

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,33%	2,53%	0,59%	0,23%	0,80%
Actieven en arbeidsongeschikten	1.340	1.177	1.529	1.828	1.676
Gewezen Deelnemers	395.512	394.854	538.605	608.537	541.779
Pensioentrekkenden	150.858	129.614	130.111	116.783	100.432
Overige (oa schadereserve en IBNR)	16.977	16.513	52.242	30.820	12.834
Totaal	564.687	542.158	722.487	757.968	656.721

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	148,9	145,4	147,7	133,2	138,1
Beleidsdekkingsgraad (december)	150,3	158,2	143,5	129,1	139,5

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	53.669	44.948	74.047	68.382	39.554
Aandelen	217.012	167.706	276.324	276.512	197.744
Vastrentende waarden	431.401	444.985	537.701	436.035	548.834
Derivaten	105.700	99.745	129.418	175.500	95.332
Overige beleggingen	32.458	29.971	49.074	52.214	24.454
Totaal belegd vermogen	840.240	787.355	1.066.564	1.008.643	905.918

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	31	36	34	1.377	1.451
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	62.485	-269.985	65.261	108.157	134.015
- Beheerkosten	1.965	2.119	2.335	2.096	1.803
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	763	1.255	1.937	2.057	1.226
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-105	549	-111	-203	-263
Kosten van vermogensbeheer	567	776	615	562	351

14.2 Pensioenparagraaf

14.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloodregeling (Uitkeringsovereenkomst) – er vindt echter geen opbouw meer plaats.
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt
Ouderdomspensioen	1,8750% van de pensioengrondslag (2023) – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Partnerpensioen (opbouwbasis)	1,3130% van de pensioengrondslag (2023) – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Wezenpensioen (opbouwbasis)	0,2630% van de pensioengrondslag (2023) – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	• Vanaf 1 januari 2018 is de pensioenregeling van Kring RBS gewijzigd waardoor het mogelijk is om de ingangsdatum van het ouderdomspensioen te vervroegen vanaf 10 jaar vóór de betreffende deelnemer de voor hem/haar geldende AOW-leeftijd bereikt. Vervroegen van het ouderdomspensioen tot 5 jaar voor de AOW-leeftijd is zonder meer mogelijk; indien de deelnemer wenst om het pensioen eerder in te laten gaan dan is dit onder voorwaarde dat er wordt gestopt met werken. • Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Hoog-laag • Uitruil partnerpensioen • Deeltijdpensioen

14.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de

financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer niet-afgeleid.

Het bestuur heeft daarop in december 2023 het besluit genomen om per 1 januari 2024 een toeslag te verlenen van 0,21% op de pensioenaanspraken van de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden voor de Kring RBS. Dit betreft de maximaal te verlenen toeslag. Deze toeslag is meegenomen in de technische voorzieningen per 31 december 2023.

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2018 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2018	1,47%	1,47%
2019	1,47%	1,47%
2020	1,64%	1,64%
2021	0,99%	0,99%
2022	2,70%	2,70%
2023	14,53%	14,53%
2024	0,21%	0,21%
Cumulatieve achterstand	Geen achterstand	

Per 1/1/2022 heeft een correctie ad 1,5% plaatsgevonden wegens het aanpassen van de maatstaf naar CBS Niet-Afgeleid.

Alle toeslagen zijn toegekend, er is geen achterstand.

14.2.3 Herstelplan

Er is op dit moment geen sprake van een reservetekort. Daarom heeft Kring RBS geen herstelplan.

14.2.4 Haalbaarheidstoets

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2017 voor het eerst uitgevoerd bij de start van Kring RBS. De ondergrenzen, gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets, zijn afgesproken in overleg met het BO RBS. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2022 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	-
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	95%	105%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	21%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 105% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 21%. Dit sluit nog steeds aan bij de in 2017 vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

14.2.5 Gesloten kring: beëindiging herverzekering per 31 december 2017

Door werkgever RBS is per 1 januari 2018 de pensioenopbouw bij Centraal Beheer APF beëindigd. Er is wel opbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers met premievrijstelling. Hiermee is Kring RBS een gesloten kring. Wel is er sprake van (toekomstige) pensioenuitkeringen. De beide herverzekeringen (leven en arbeidsongeschiktheid) bij elipsLife zijn geëindigd per 31 december 2017.

14.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkinggraad	148,9%	145,4%	147,7%	133,2%	138,1%
Beleidsdekkinggraad	150,3%	158,2%	143,5%	129,1%	139,5%
Reële dekkinggraad	109,1%	117,7%	115,1%	104,9%	110,9%
Vereiste dekkinggraad	116,5%	117,8%	115,0%	114,4%	113,6%

Kostenvoorziening

Voor de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening gevormd. Deze is onderdeel van de totale voorziening. Aan deze kostenvoorziening worden jaarlijks de uitvoeringskosten onttrokken en het rendement van de kring wordt aan de kostenvoorziening toegevoegd. In 2023 leidt dit tot onderstaande verloop van de kostenvoorziening:

Kostenvoorziening				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beginstand kostenvoorziening	15.147	21.405	20.688	19.129
Onttrekking uitvoeringskosten	-549	-591	-586	-570
Rendement	1.055	-5.667	1.303	2.129
Eindstand kostenvoorziening	15.653	15.147	21.405	20.688

Eind 2023 is de kostenvoorziening ca 2,8% (2022: ca 2,8%) van de totale Technische Voorziening

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en -rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	549	591	586	570	771
In euro's per deelnemer	1.830	2.189	2.494	2.794	4.056
Vermogensbeheerkosten	2.532	2.895	2.950	2.658	2.154
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,32%	0,29%	0,28%	0,25%
Transactiekosten	763	1.255	1.937	2.057	1.226
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,14%	0,19%	0,22%	0,14%
Gemiddeld belegd vermogen	794.083	907.669	1.022.442	945.256	873.300

Administratieve uitvoeringskosten

De kosten per deelnemer zijn berekend o.b.v. actieven + uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers. Omdat de werkgever zijn activiteiten in Nederland heeft beëindigd, daalt het aantal actieven naar nihil waar het aantal inactieven even hard stijgt. Voor de berekening tellen alleen de actieven mee. Hierdoor ontstaan kosten per deelnemer die geen reëel beeld geven en niet kunnen worden vergeleken met een actief fonds.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 763 (2022: € 1.255).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de bovenstaande drie categorieën zijn naar rato over deze categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 14.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring RBS kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	549	0,07%	591	0,07%
Kosten vermogensbeheer	2.532	0,32%	2.895	0,32%
Totale kosten	3.081	0,39%	3.486	0,38%
Transactiekosten	763	0,10%	1.255	0,14%

14.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring RBS zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

De Kring RBS belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Rendement en Rente en de Matchingportefeuille’. Op basis van een ALM studie is in 2021 een rente- en inflatiemandaat opgestart dat van toepassing is bij een reële dekkingsgraad hoger dan 90%. In 2023 is de reële dekkingsgraad niet boven dit niveau geweest. Het beleid zoals dat in de verschillende portefeuilles is gevoerd en de resultaten hiervan zijn nader beschreven in hoofdstuk 6.5.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring RBS is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.7.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

14.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring RBS weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	305.789	36,39%	244.605	31,07%
Rente & Matching	413.444	49,21%	437.832	55,61%
Inflatie	119.666	14,24%	104.150	13,23%
Pool liquide Middelen	1.321	0,16%	-	-
Liquide Middelen	20	0,00%	767	0,09%
Totaal Assets	840.240	100,00%	787.355	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,73%	14,97%	-15,11%	-14,92%
Rente	6,22%	6,87%	-17,27%	-16,87%
Matching	11,12%	11,09%	-72,54%	-72,76%
Inflatie	-2,75%	-0,97%	0,71%	-2,56%
Pool Liquide Middelen	3,27%	-	-	-
Liquide Middelen	1,77%	-	-	-
Totaal Assets	7,86%	8,16%	-25,26%	-25,20%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 62.485 (2022: € -269.985) voor een vermogen dat steeg van € 787.355 tot € 840.240 per ultimo 2023 in de Kring RBS.

14.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	311	351	368	279	177
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	255	425	247	283	174
Bewaarloon	1	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.965	2.119	2.335	2.096	1.803
Totaal	2.532	2.895	2.950	2.658	2.154

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 311 (2022: € 351).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 1.965 (2022: € 2.119).

14.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

14.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van Kring RBS bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	26.231	-31.666	122.431	4.850	27.702
Premie	-	-	-	-	-
Waardeoverdrachten	23	-64	14	213	141
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	40	29	-	18	-
Overige kanssystemen	16	389	-347	2.007	-140
Toeslagverlening	-1.156	-66.635	-28.582	-7.195	-18.395
Incidentele mutaties	4.766	-525	-79	1.571	-882
Andere oorzaken	47	-15	-8	-8	-5
Totaal	29.967	-98.487	93.429	1.456	8.421

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	43.752	-261.125	67.177	108.691	136.123
Wijziging RTS TV	-17.521	229.459	55.254	-103.841	-108.421
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	26.231	-31.666	122.431	4.850	27.702

Het resultaat bedraagt € 29.967 in het verslagjaar. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- De beursontwikkeling heeft geleid tot een positief resultaat op de beleggingen. Dit ondanks de gedaalde rente.
- Op kans-systemen is een positief resultaat ontstaan dit bestaat uit het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en flexibilisering.
- De toeslagverlening per 1 januari 2024 is in het resultaat verwerkt en leidt tot een verplichting van 1,2 miljoen. Dit leidt tot een afname van het eigen vermogen en daarmee tot een negatief resultaat.
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid en is verwerkt onder overige mutaties.

14.5.2 Premies

Daar sinds 1 januari 2018 geen nieuwe opbouw meer plaatsvindt wordt er ook geen premie meer gestort in de kring.

14.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico’s van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2022:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	276.255	246.288	344.775	251.346	249.890
Minimaal vereist eigen vermogen	22.823	21.933	29.188	30.601	26.437
Vereist eigen vermogen	93.198	96.532	108.507	109.319	89.199

De vermogenspositie van Kring RBS kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

14.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring RBS aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

[Afstemming accountant](#)

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 8.070.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 403.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

[Werkzaamheden](#)

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring RBS verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

[Oordeel](#)

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2023

drs. R.J.M. van de Meerakker
AAG Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

14.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder.
De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.
In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring RBS zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de Abtn van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring RBS is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

14.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen. Daarentegen kan de kans op indexatie worden vergroot door de renteafdekking te verlagen. Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. De rentegevoeligheid van de Technische Voorziening wordt afgedekt. In 2023 werd tot en met maart 49% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van het nieuwe rente- en inflatiemandaat afgedekt. Vanaf april werd op basis van de marktrente 65% van de rentegevoeligheid afgedekt, omdat de reële dekkingsgraad onder de 90% was gekomen.

14.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

14.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de Kring RBS beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

14.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

14.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

14.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

Per 1 januari 2023 is als gevolg van de toekenning van de toeslag (ad 14,5%) de reële dekkingsgraad onder 90% gekomen. Op basis hiervan is het strategische beleid aangepast waarbij een deel van de portefeuilles Rendement en Inflatie is opgebouwd en een inflatiehedge portefeuille is afgebouwd. Voor het afdekken van inflatierisico werd een discretionaire portefeuille met langlopende Franse en Duitse inflatiegerelateerde obligaties (ILB's) gebruikt.

14.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. Kring RBS is een gesloten kring. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. De herverzekeringen (leven en arbeidsongeschiktheid) zijn geëindigd per 31 december 2017 (zie paragraaf 14.2.5).

14.7 Terugblik 2023

Financiële positie goed, beperkte toeslag

In 2023 is de actuele dekkingsgraad verder toegenomen tot 148,9%. De verbeterde financiële positie geeft ook ruimte om per 1 januari 2024 een toeslag toe te kennen van 0,21%. De toeslag is gelijk aan de van toepassing zijnde prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode zoals deze is gedefinieerd in het pensioenreglement.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring RBS is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

Ondanks dat de kring een gesloten kring is en de werkgever niet in Nederland meer actief is, worden de mogelijkheden voor overgang naar een WTP regeling onderzocht. Het BO van RBS is met de voormalig aangesloten werkgever in gesprek over de mogelijkheid om tot een transitieplan met een invaarverzoek te komen. Doel is om de opgebouwde pensioenen in te brengen in een FPR-regeling.

14.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

14.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

De dekkingsgraad is in 2023 toegenomen. De gedaalde rente leidde tot een toename van de verplichtingen echter het vermogen steeg evenzeer en meer mee, waardoor een toename van de dekkingsgraad resulteerde. Aan het einde van december bedroeg de dekkingsgraad daarom 148,8%. Sinds januari 2024 is de dekkingsgraad weer gestegen, deze bedroeg per eind april 2024 155,1%. De ontwikkeling van de dekkingsgraad is te volgen op de website van Centraal Beheer Algemeen

Pensioenfonds (APF). Per 1 januari 2024 zijn de pensioenaanspraken verhoogd met 0,21%. Dit is gelijk aan het inflatiecijfer dat het CBS in oktober 2023 bekend gemaakt heeft.

Naast deze onderwerpen hebben wij een groot gedeelte van onze vergaderingen – met en zonder bestuur – besteed aan de Wet Toekomst Pensioenen en de impact van de invoering daarvan op onze kring. Zo hebben wij eerst advies ingewonnen over de positie van onze gesloten kring en welke opties wij hebben om in te kunnen varen. Daartoe is juridisch advies ingewonnen dat duidelijk heeft gemaakt dat wij kunnen invaren mits de (voormalige) werkgever daartoe een besluit neemt nadat de gewezen deelnemers en gepensioneerden daarmee instemmen. Ook het bestuur van het pensioenfonds heeft aangegeven ons te willen ondersteunen met een verzoek tot invaren. Nadat duidelijk was dat er een mogelijkheid is tot invaren hebben wij Willis Towers Watson gevraagd een analyse te maken van hoe aantrekkelijk het is voor onze deelnemers en gepensioneerden om in te varen. Van dit onderzoek hebben wij begin 2024 de resultaten ontvangen. Uit de resultaten blijkt dat het voor deelnemers en gepensioneerden in het algemeen aantrekkelijk is in te varen in een flexibele pensioenregeling. Invaren van opgebouwde rechten maakt het mogelijk de overwaarde gecreëerd door de hoge dekkingsgraad voor een groot gedeelte uit te keren. Dit is niet mogelijk in het huidige FTK omdat we niet meer mogen indexeren dan de inflatie. Ondertussen heeft de voormalige werkgever ingestemd met het verzoek bij te dragen aan de transitie en in de komende maanden zullen wij intensief met deelnemers en gepensioneerden communiceren over de gevolgen van de transitie om naar verwachting in september een concreet voorstel aan hen ter goedkeuring voor te kunnen leggen.

Werkwijze van het BO RBS

Het belanghebbendenorgaan heeft wettelijke advies- en goedkeuringsrechten (artikel 115c van de Pensioenwet). Het belanghebbendenorgaan bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel lid van het belanghebbendenorgaan en het belanghebbendenorgaan als geheel is dat gehandeld wordt in het belang van alle belanghebbenden van de pensioenkring, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. Het belanghebbendenorgaan beschrijft in het jaarverslag 2023 haar bevindingen over de werking van kring RBS.

Overleg van het BO RBS

Het BO RBS heeft in 2023 7 keer vergaderd over zaken waarover ze advies of toestemming moest geven en over de gevolgen van de Wet Toekomst Pensioenen. Daarnaast heeft het BO één keer haar jaarlijkse vergadering gehad met het bestuur. Dit was op 26 september. Daarin kwamen een breed scala van onderwerpen aan bod. Bijzondere vermelding verdient de bespreking van het Risico Preferentieonderzoek dat in 2023 was uitgevoerd onder de deelnemers van de Kring. Uit dat onderzoek bleek dat de deelnemers van Kring RBS een iets meer dan gemiddelde acceptatie voor risico hebben, maar dat het algemene beeld niet sterk afwijkt van andere kringen. Verder is er steun voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Buiten de vergaderingen om heeft het BO ook waar nodig contact met (leden van) het bestuur.

Daarnaast overlegde het BO RBS eenmaal met de Raad van Toezicht, op 13 december en tevens namen de leden van het BO deel aan de jaarverslag dag op 14 juni en de BO-dag op 30 oktober. Bij de BO-dag gaf het bestuur een verslag over de strategische ontwikkelingen en de ambitie van het pensioenfonds. Verder konden de BO-leden deelnemen aan een drietal workshops rondom de Expeditie Pensioenakkoord, de begeleiding van de keuzes die deelnemers kunnen/moeten maken en het effect van de crisis op de beleggingsportefeuille.

Instemmings- en Adviesaanvragen aan het BO RBS

In 2023 heeft het BO over de volgende zaken advies dan wel instemming verleend:

- Pensioenreglement en uitvoeringsreglement - advies
- ABTN 2022 – advies
- Update MVB-beleid – instemming
- ABTN 2023 – advies
- Aanpassing valuta hedge – instemming
- Beleggingsplan en –beleid 2024 – instemming

Oordeel over beleid van het Bestuur

Naast haar advies- en goedkeuringsrecht ziet het BO RBS ook toe dat het bestuur de uitvoerings- en pensioenovereenkomsten goed uitvoert en geeft ze een oordeel over het beleid dienaangaande van het bestuur. Voorts zijn in 2023 de volgende punten onderwerp van gesprek geweest:

- De communicatie naar deelnemers door het pensioenfonds en het BO
- Het in 2023 verrichte Risico Preferentie Onderzoek en de resultaten daarvan voor onze kring
- Communicatiebeleidsplan 2023-2025
- De Wet Toekomst pensioenen: mogelijke opties voor onze kring om in te varen alsook de wens om een analyse te verrichten op de voordelen van invaren voor deelnemers in onze kring
- Het gewijzigde valuta-afdekkingsbeleid

Governance

In de vergaderingen die het BO RBS heeft met het bestuur, wordt het geïnformeerd over ontwikkelingen die spelen binnen en buiten het fonds.

Ondanks de vorig jaar ingevoerde wijziging in het vergaderrooster blijft het BO RBS zeer tevreden over de toegankelijkheid van het bestuur en de open en transparante houding van het bestuur over de onderwerpen die worden besproken. Het Belanghebbendenorgaan blijft toezien op een scherpe inzet van het bestuur om een effectief tegenwicht te bieden aan de uitvoeringsorganisatie

Daarnaast nemen leden van het BO RBS ook deel in de klankbordgroepen van Centraal Beheer APF, waarbij alle kringen samenkomen op de volgende onderwerpen: werkgeverszaken, deelnemerszaken, vermogensbeheer en Pensioenbeheer. In 2023 is de klankbordgroep deelnemerszaken tweemaal bijeengeweesst en de klankbordgroep vermogensbeheer ook twee keer.

Communicatie

Het BO RBS is tevreden over de voortgang en implementatie van het aangepaste communicatiebeleidsplan van Centraal Beheer APF voor de jaren 2023-2025. In 2023 zijn verdere stappen gezet om de communicatie met deelnemers te verbeteren. Specifiek gericht op het vergroten van het

aantal e-mailadressen van deelnemers om zo digitale communicatie te vergemakkelijken. Er is ook een deelnemerspanel ingericht. Het BO Kring RBS neemt een actieve rol in de klankbordgroep deelnemerszaken, die samen kwam op 20 april en op 19 december 2023.

Financiële situatie en beleggingsbeleid

Het belanghebbendenorgaan heeft een instemmingsrecht ten aanzien van het strategische beleggingsbeleid. Verschillende onderdelen van dit beleid worden in de actualisatie van de beleggingscyclus periodiek herzien.

Belanghebbendenorgaan

Per 31 maart 2024 is Idzard van Eeghen teruggetreden als voorzitter van het Belanghebbendenorgaan en heeft Jacco Heemskerk, die begin 2024 weer actief lid van het Belanghebbendenorgaan is geworden, het voorzitterschap overgenomen. Idzard is nog wel lid van het BO.

Aandachtspunten voor 2024

Het BO RBS vraagt het Bestuur om in 2024 extra aandacht te blijven geven aan:

- Beleggingsbeleid en het beschermen van pensioen tegen inflatie;
- Wet Toekomst Pensioenen: wat zal dit akkoord voor onze pensioenaanspraken en -uitkeringen gaan betekenen en wat is de meest aantrekkelijke regeling voor onze deelnemers. Als er transitie naar een nieuwe regeling komt, hoe kan deze zo efficiënt mogelijk uitgevoerd worden?
- Communicatie met deelnemers over mogelijke veranderingen door de Wet Toekomst Pensioenen.

Het BO RBS spreekt zijn waardering uit voor de samenwerking met en de getoonde inzet van het Bestuur.

Amsterdam, juni 2024

Namens het Belanghebbendenorgaan van de Kring RBS,
Jacco Heemskerk (voorzitter)
Karina van den Berg

Idzard van Eeghen
Eliane Kuiper
Stephan Mathu
Jean-Paul van Oudheusden

15. Verslag Kring Bavaria

15. Verslag Kring Bavaria

Sinds 1 april 2017 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Swinkels Family Brewers N.V., Holland Malt B.V. en Bierbrouwerij de Koningshoeven B.V. in de eigen Kring Bavaria.

De werkgever stortte een vaste premie via een zogenaamde CDC-regeling in de kring. Daarmee werd de opbouw gefinancierd tegen een vastgesteld verwacht rendement. Deze financiering gold voor 5 jaar tot eind 2020.

Per 31 december 2020 heeft de werkgever de uitvoeringsovereenkomst beëindigd. De werkgever heeft in overleg met sociale partners besloten om nieuwe opbouw vanaf 2021 niet langer in kring Bavaria te laten plaatsvinden. Hiermee is de kring vanaf 1 januari 2021 een gesloten kring. De opbouw van de actieve deelnemers is vanaf 1 januari 2021 ondergebracht in Kring DC.

In 2023 is de financiële situatie van Kring Bavaria verbeterd. Eind 2023 is deze toegenomen tot 112,8%. De kring is daarmee nog in een reservetekort. Zonder aanvullende maatregelen komt de kring tijdig uit herstel.

In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag¹ wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring Bavaria is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 33).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

Overdracht op basis van artikel 150 PW

De financiële positie per 1 januari 2021 van Kring Bavaria in combinatie met de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever leidt ertoe dat artikel 150 in de pensioenwet van toepassing is. Dit houdt in dat de Kring Bavaria DNB op de hoogte heeft gebracht van de beëindiging. DNB heeft laten weten dat een overdracht naar een andere kring of pensioenuitvoerder gewenst is binnen een bepaalde termijn. Onderzocht wordt op welke wijze de verplichtingen in de komende periode elders kunnen worden ondergebracht. Daarbij heeft het bestuur, in samenspraak met het belanghebbendenorgaan, verschillende mogelijkheden onderzocht. De overdracht van de verplichtingen naar Kring Premie per 1 juli 2022 is niet mogelijk gebleken door de gewijzigde financiële positie van beide kringen. De overdracht zou leiden tot een korting op de aanspraken van Kring Bavaria. Waarmee op dat moment de overdracht geen doorgang kon vinden, gelet op de ontbindende voorwaarden. In overleg met de werkgever, het belanghebbendenorgaan Bavaria en DNB is in 2023 bekeken welke oplossing de belangen van de deelnemers evenwichtig behartigd. Daaruit is naar voren gekomen dat een overdracht van de verplichting naar Kring DC het best passend lijkt, voor die deelnemers, die hiermee instemmen. Deelnemers, die de

¹ Voor de groep gepensioneerden 1977 is een afwijkende maatstaf op basis van de loonindex van toepassing. Zij hebben per 1 januari 2024 een toeslag van 0,79% ontvangen.

overstap naar Kring DC niet kunnen of willen maken zullen middels een collectieve waardeoverdracht worden overgedragen aan een nog te selecteren verzekeraar. Deze overgang wordt nu voorbereid. Om dit proces inzichtelijk te maken is in 2023 een plan van aanpak bij DNB ingediend. DNB reageerde in oktober 2023 instemmend op de voorgestelde aanpak en tijdslijnen. De beoogde overdrachtsdatum voor deze voorgenomen collectieve waardeoverdrachten is 1 juli 2025.

15.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	1	1	1	1	1
Deelnemers	2.033	2.132	2.148	2.175	2.043
Actieven en arbeidsongeschikten	37	42	37	37	954
Gewezen deelnemers	1.588	1.704	1.757	1.812	780
Pensioengerechtigden	408	386	354	326	309

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020 ¹	31-12-2019
Actieven	0,00%	0,00%	0,00%	-1,30%	0,00%
Niet-actieven	0,00%	0,00%	0,00%	-1,30%	0,00%

1 Per 1 november 2021 is de korting van 1,3% administratief doorgevoerd.

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	7,80%	-23,61%	1,36%	9,53%	16,55%
Benchmarkrendement	8,28%	-23,79%	-	9,89%	16,92%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,36%	0,39%	0,33%	0,33%	0,28%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,09%	0,10%	0,11%	0,19%	0,14%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	-	-	-18	9.259	8.913
Saldo overdracht van rechten	-2.135	-318	-109	175	2
Pensioenuitkeringen	-4.330	-4.051	-3.794	-3.645	-3.354

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,32%	2,54%	0,59%	0,23%	0,78%
Actieven en arbeidsongeschikten	2.789	2.590	1.940	2.116	142.734
Gewezen Deelnemers ¹	128.693	129.408	209.868	240.501	64.898
Pensioentrekkenden	57.041	52.464	65.306	67.632	58.727
Overige (oa schadereserve en IBNR)	6.997	7.074	9.874	3.956	3.070
Totaal	195.520	191.536	286.988	314.205	269.429

1 Op 31-12-2020 zijn vanwege het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst 976 deelnemers aangemerkt als gewezen deelnemer in Kring Bavaria.

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	112,8	110,3	98,3	90,0	93,1
Beleidsdekkingsgraad (december)	114,3	105,1	94,8	86,3	93,3

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	9.531	13.431	14.437	12.923	10.833
Aandelen	44.045	46.347	58.365	60.309	50.367
Vastrentende waarden	144.469	124.995	166.282	152.179	158.973
Derivaten	16.724	15.967	32.487	43.683	23.947
Overige beleggingen	5.886	8.762	9.403	10.778	6.966
Totaal belegd vermogen	220.655	209.502	280.974	279.872	251.086

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	2	-1	-2	539	407
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	16.391	-66.131	4.176	23.710	34.533
- Beheerkosten	506	571	619	583	506
- Performance gerelateerde kosten	-5	-1	1	-5	2
- Transactiekosten	187	230	297	502	344
Kosten van vermogensbeheer	252	355	290	274	170

15.2 Pensioenparagraaf

15.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Collectieve beschikbare premieovereenkomst
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt
Ouderdomspensioen	Bavaria-cao: 1,875% van de pensioengrondslag (2021) – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers Buiten-cao: 1,75% van de pensioengrondslag (2021) – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers
Partnerpensioen (op risicobasis) ¹	Bavaria-cao: 1,125% (2021) van de pensioengrondslag – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers Buiten-cao: 1,050% (2021) van de pensioengrondslag – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers Het is ook mogelijk om aanvullend partnerpensioen over de periode tot 2006 op risicobasis te verzekeren als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden. Het bij Pensioenfonds Bavaria opgebouwde partnerpensioen vanaf 2006 tot en met 31-03-2017 is overgedragen aan Centraal Beheer APF.

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Wezenpensioen (op risicobasis) ²	Bavaria-cao: 0,2625% (2020) van de pensioengrondslag – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers Buiten-cao: 0,2450% (2020) van de pensioengrondslag – alleen van toepassing voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers Het is ook mogelijk om aanvullend wezenpensioen over de periode tot 2006 op risicobasis te verzekeren als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden. Het bij Pensioenfonds Bavaria opgebouwde wezenpensioen vanaf 2006 tot en met 31-03-2017 is overgedragen aan Centraal Beheer APF.
ANW-hiaat	Het ANW-hiaatpensioen is optioneel en bedraagt maximaal het bedrag als genoemd in artikel 17 eerste lid van de Algemene nabestaandenwet
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.
Flexibilisering	• Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd • Hoog-laag • Uitruil partnerpensioen • Deeltijdpensioen

1 Berekend over het aantal deelnemersjaren vanaf 1 april 2017 tot aan het overlijden en het resterend aantal jaren vanaf het overlijden tot aan de standaard pensioendatum.

2 Berekend over het aantal deelnemersjaren vanaf 1 april 2017 tot aan het overlijden en het resterend aantal jaren vanaf het overlijden tot aan de standaard pensioendatum.

Doordat de kring sinds 1 januari 2021 premievrij is wordt er geen premie geheven en vindt er ook geen opbouw meer plaats anders dan voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers. Daarvoor zijn bovenstaande opbouwpercentages van toepassing.

15.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen de kring een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Dit is afhankelijk van de financiële situatie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer afgeleid (CPI-afgeleid), over de periode van september tot september in het voorafgaande jaar.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 113,4%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen..

Voor de groep deelnemers die gepensioneerd zijn conform het reglement 1977 is een toeslag toegekend op basis van de loonindex. Deze loonindex was gelijk aan 6,54%. Deze groep gepensioneerde deelnemers hebben daarmee een toeslag van 0,79% per 1 januari 2024 toegekend gekregen.

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2018 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2018	1,47%	0,00%
2019	1,47%	0,00%
2020	1,64%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2021	0,99%	-1,30% ¹
2022	2,57%	0,00%
2023	17,16%	0,00%
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		26,60%

1 Per 1 november 2021 is een korting van 1,3% doorgevoerd

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

15.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. De Kring Bavaria heeft in 2017 een herstelplan ingediend. In 2023 is het herstelplan geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan gaat uit van een beleidsdekkingsgraad van 111,7% per 31 december 2023. De werkelijke beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt %.

Op basis van de actualisatie van het herstelplan in 2023 blijkt dat de kring zonder aanvullende maatregelen binnen een termijn van 10 jaar uit herstel zal zijn. Naar verwachting zal de beleidsdekkingsgraad eind 2032 hoger zijn dan de vereiste dekkingsgraad.

15.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring Bavaria in 2017 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO Bavaria. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	80%	64%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	30%	34%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 64% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 34%. Dit is lager dan de in 2017 vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets. De overschrijding van de ondergrenzen ontstaat doordat de toekomstige opbouw is ondergebracht in een Beschikbare Premiereregeling in Kring DC. Naar aanleiding van de situatie van de kring wordt dan ook gekeken of de opgebouwde aanspraken kunnen worden ondergebracht in een andere kring. Daarover lopen diverse besprekingen waarbij de planning is de overgang per 1 juli 2025 te maken. Zie daarvoor ook elders in dit kringverslag.

Voor sociale partners geeft dit daarmee verder geen aanleiding om aanpassingen in het beleid of risicohouding te verzoeken. Het bestuur ziet de termijn tot 1 juli 2025 (voor de CWO) op dit moment als een beperkte periode. Daarmee is een aanpassing van het beleid in de huidige kring op dit moment ook niet verder in onderzoek.

1 De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

15.2.5 Herverzekering

Voor Kring Bavaria waren overeenkomsten met elipsLife AG gesloten voor het herverzekeren van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt. Bij overlijden keert de verzekeraar een risicokapitaal uit. Bij arbeidsongeschiktheid keert de verzekeraar een arbeidsongeschiktheidskapitaal uit. In 2020 is het contract met de herverzekeraar voor 3 jaar verlengd. In de huidige situatie geldt dat de arbeidsongeschikte deelnemers nog voor overlijden zijn herverzekerd.

15.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad	112,8%	110,3%	98,3%	90,0%	93,1%
Beleidsdekkingsgraad	114,3%	105,1%	94,8%	86,3%	93,3%
Reële dekkingsgraad	83,7%	79,3%	76,3%	70,4%	74,6%
Vereiste dekkingsgraad	115,8%	117,2%	113,0%	112,2%	113,7%

Kostenvoorziening

Voor de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening gevormd. Per 1 januari 2021 is de kostenvoorziening als percentage TV als bedrag afgescheiden van de TV. En wordt de kostenvoorziening separaat

behandeld. Deze is onderdeel van de totale voorziening. Aan deze kostenvoorziening worden jaarlijks de uitvoeringskosten onttrokken en het rendement van de kring wordt aan de kostenvoorziening toegevoegd. In 2023 leidt dit tot onderstaande verloop van de kostenvoorziening:

Kostenvoorziening			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beginstand kostenvoorziening	5.110	7.153	7.346
Onttrekking uitvoeringskosten	-289	-294	-280
Rendement	365	-1.749	87
Eindstand kostenvoorziening	5.186	5.110	7.153

Eind 2023 is de kostenvoorziening ca 2,7% (2022: 2,7%) van de totale Technische Voorziening.

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Administratieve uitvoeringskosten	289	294	280	402	472
In euro's per deelnemer ¹	649	687	716	300	374
Vermogensbeheerkosten	758	926	909	857	676
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,36%	0,39%	0,33%	0,33%	0,28%
Transactiekosten	187	230	297	503	344
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,10%	0,11%	0,19%	0,14%
Gemiddeld belegd vermogen	211.477	238.031	277.413	262.631	240.183

1 Op 31-12-2020 zijn vanwege het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst 976 deelnemers aangemerkt als gewezen deelnemer in Kring Bavaria.
Voor de berekening van de uitvoeringskosten per deelnemer zijn deze meegeteld als actieve deelnemer.

Administratieve uitvoeringskosten

De kosten per deelnemer zijn berekend o.b.v. actieven + uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers. Omdat de werkgever zijn activiteiten in Nederland heeft beëindigd, daalt het aantal actieven naar nihil waar het aantal inactieven even hard stijgt. Voor de berekening tellen alleen de actieven mee. Hierdoor ontstaan kosten per deelnemer die geen reëel beeld geven en niet kunnen worden vergeleken met een actief fonds.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 187 (2022: € 230). Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 15.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring Bavaria kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	289	0,14%	294	0,12%
Kosten vermogensbeheer	758	0,36%	926	0,39%
Totale kosten	1.047	0,50%	1.220	0,51%
Transactiekosten	187	0,09%	230	0,10%

15.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring Bavaria zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring Bavaria belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Rendement en Rente en de Matchingportefeuille’. Het beleid zoals dat in de verschillende portefeuilles is gevoerd en de resultaten hiervan zijn nader beschreven in hoofdstuk 6.5. Daarnaast belegt Kring Bavaria nog in de illiquide categorieën infrastructuur en private equity (deze zijn met de CWO meegekomen vanuit Pf Bavaria). Deze beleggingen worden afgebouwd.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Bavaria is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.8.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

15.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring Bavaria weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	61.992	28,09%	67.501	32,22%
Rente & Matching	137.525	62,33%	111.154	53,06%
Inflatie	21.001	9,52%	30.761	14,68%
Pool liquide Middelen	95	0,04%	-	-
Liquide Middelen	43	0,02%	86	0,04%
Totaal Assets	220.655	100,00%	209.502	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,62%	14,94%	-15,07%	-14,87%
Rente	6,25%	6,87%	-17,26%	-16,87%
Matching	11,92%	11,98%	-79,02%	-79,02%
Inflatie	-3,12%	-1,07%	0,53%	-2,17%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	0,90%	-	-	-
Totaal Assets	7,80%	8,28%	-23,61%	-23,79%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 16.391 (2022: € -66.131) voor een vermogen dat steeg van € 209.502 tot € 220.655 per ultimo 2023.

15.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	153	163	160	148	49
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	104	193	129	131	119
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Performance gerelateerde kosten	-5	-1	1	-5	2
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	506	571	619	583	506
Totaal	758	926	909	857	676

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 153 (2022: € 163).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 506 (2022: € 571). Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 187 (2022: € 230).

15.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

15.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	3.632	25.142	27.085	-18.063	-6.813
Premie	-9	-9	-13	-1.923	252
Waardeoverdrachten	-265	-6	-10	-1	-
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	1	9	7	39	-34

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Overige kanssystemen	160	-279	-423	836	-94
Toeslagverlening	-97	-	-31	4.062	-
Incidentele mutaties	1.972	-255	-218	858	-1.109
Andere oorzaken	12	-1	75	-84	3
Totaal	5.406	24.601	26.472	-14.276	-7.795

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	9.835	-63.390	5.428	24.867	35.306
Wijziging RTS TV	-6.203	88.532	21.657	-42.930	-42.119
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	3.632	25.142	27.085	-18.063	-6.813

Het resultaat bedraagt € 5.406 in het verslagjaar. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- De gedaalde rente heeft geleid tot een toename van de verplichtingen. Hiertegenover staan positieve beleggingsrendementen. Overall heeft dit geresulteerd in een positief resultaat op beleggingen
- Er zijn geen actieve deelnemers meer wel worden er nog risicopremies betaald aan de herverzekeraar ter dekking van het overlijdensrisico voor een beperkt aantal arbeidsongeschikte deelnemers. Dit is verantwoord onder premies waardoor een negatief premieresultaat is ontstaan.

- Op waardeoverdrachten is een negatief resultaat ontstaan. Dit resultaat ontstaat door een afwijking tussen de wettelijke grondslagen die gelden voor waardeoverdrachten en de door de kring gehanteerde grondslagen.
- Op kans-systemen is een positief resultaat ontstaan dit bestaat uit het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en flexibilisering bij pensioneren
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat leidt tot een afname van de Technische Voorziening. Dit is zichtbaar onder de post incidentele mutaties.

15.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. Vanaf 1 januari 2021 is er geen premiebetaling meer van toepassing.

De hoogte van de premie tot en met 2020 is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	-	-	-18	9.259	8.913
Kostendekkende premie	-	-	-	12.577	9.752
Gedempte kostendekkende premie	-	-	-	8.166	7.578

Door terugwerkende kracht mutaties heeft er in 2022 een terugbetaling van 18K aan de werkgever plaatsgevonden in combinatie met de aanpassing van de opgebouwde aanspraken voor de desbetreffende deelnemers.

15.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	25.047	19.641	-4.960	-31.432	-18.694
Minimaal vereist eigen vermogen	7.856	7.747	11.800	12.778	11.469
Vereist eigen vermogen	30.953	32.851	37.237	38.365	36.789

De vermogenspositie van Kring Bavaria kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als reservetekort.

15.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Bavaria aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.140.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 107.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Bavaria verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

15.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder.
De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.
In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring Bavaria zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring Bavaria is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 geupdate dit heeft niet geleid tot beleidsaanpassingen, maar betrof het aanpassen van de kritieke grenzen.

15.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot. Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.
Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Het doel in 2023 is om 45% van de mutatie van de pensioenvoorziening als gevolg van een verandering van de marktrentecurve af te dekken. Door op marktrente af te dekken is er in het uitvoeren van het rente-afdekkingsbeleid geen gevoeligheid meer voor beleidswijzigingen ten aanzien van de UFR rentecurve.

15.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

15.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring Bavaria beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

15.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden.

De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

15.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

15.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

15.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 15.2.5).

15.7 Terugblik 2023

Financiële positie verbetert, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot 112,8%. Daarmee is de kring nog wel in een reservetekort. In 2024 is daarom nog wel een actualisatie van het herstelplan nodig. Ondanks de verbeterde financiële

positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%¹.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring Bavaria is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Overdracht op basis van artikel 150 PW

De financiële positie per 1 januari 2021 van Kring Bavaria in combinatie met de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever leidt ertoe dat artikel 150 in de pensioenwet van toepassing is. Dit houdt in dat de Kring Bavaria DNB op de hoogte heeft gebracht van de beëindiging. DNB heeft laten weten dat een overdracht naar een andere kring of pensioenuitvoerder gewenst is binnen een bepaalde termijn. Onderzocht wordt op welke wijze de verplichtingen in de komende periode elders kunnen worden ondergebracht. Daarbij heeft het bestuur, in samenspraak met het belanghebbendenorgaan, verschillende mogelijkheden onderzocht. De overdracht van de verplichtingen naar Kring Premie per 1 juli 2022 is niet mogelijk gebleken door de gewijzigde financiële positie van beide kringen. De overdracht zou leiden tot een korting op de aanspraken van Kring Bavaria. Waarmee op dat moment de overdracht geen doorgang kon vinden, gelet op de ontbindende voorwaarden. In overleg met de werkgever, het belanghebbendenorgaan Bavaria en DNB is in 2023 bekeken welke oplossing de belangen van de deelnemers evenwichtig behartigd. Daaruit is naar voren gekomen dat een overdracht van de verplichting naar Kring DC het best passend lijkt, voor die deelnemers, die hiermee instemmen. Deelnemers, die de overstap naar Kring DC niet kunnen of willen maken zullen middels een collectieve waardeoverdracht worden overgedragen aan een nog te selecteren verzekeraar. Deze overgang wordt nu voorbereid. Om dit proces inzichtelijk te maken is in 2023 een plan van aanpak bij DNB ingediend. DNB reageerde in oktober 2023 instemmend op de voorgestelde aanpak en tijdslijnen. De beoogde overdrachtsdatum voor deze voorgenomen collectieve waardeoverdrachten is 1 juli 2025.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

¹ Voor de groep gepensioneerden 1977 is een afwijkende maatstaf op basis van de loonindex van toepassing. Zij hebben per 1 januari 2024 een toeslag van 0,79% ontvangen.

15.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Herstelplan

In mei is het akkoord van DNB ontvangen op het ingediende herstelplan per 31 december 2023. Daarmee heeft Kring Bavaria aangetoond dat de Kring binnen 10 jaar voldoende kan herstellen tot het Vereist Eigen Vermogen zonder aanvullende maatregelen. Zonder aanvullende maatregelen komt de kring tijdig uit herstel.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

Aanpassing rente-afdekking

In het eerste kwartaal van 2024 is een onderzoek uitgevoerd naar verhoging van de rente-afdekking voor kring Bavaria. Op basis hiervan is besloten de rente-afdekking voor de kring te verhogen naar 65%. Hierdoor dalen de kortingskansen en verbetert de risico-rendementsverhouding van de kring. Ook is dit consistent met de renteafdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

15.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

Het jaar 2023 was een uitdagend maar positief jaar voor de Kring Bavaria, met belangrijke stappen in het beleggings- en risicobeheer. In dit verslag wordt gerapporteerd over de activiteiten van het Belanghebbendenorgaan van de Kring Bavaria (BO Bavaria) in 2023 en wordt een oordeel gegeven over

het beleid van de Kring Bavaria en van het Centraal Beheer APF in het algemeen en uitvoering daarvan door het bestuur.

Als BO Bavaria hebben wij de opdracht om het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren en goedkeuring te verlenen aan voorgenomen bestuursbesluiten die betrekking hebben op de Kring Bavaria binnen het Centraal Beheer APF.

Samenstelling Kring Bavaria

Per einde van het verslagjaar 2023 bestaat het BO Bavaria uit 4 leden:

- 2 vertegenwoordigers namens de Werkgever(s) (waarvan 1 vacature);
- 1 vertegenwoordiger namens de Werknemers;
- 1 vertegenwoordiger namens de Pensioengerechtigden en de Gewezen Deelnemers van wie de Pensioenovereenkomst is beëindigd.

De zittingstermijn voor nieuwe leden en voor herbenoemingen geldt voor 3 jaar. Ook kan ieder lid maximaal tweemaal worden herbenoemd. De 3 zittende leden zijn in mei 2021 voor een nieuwe termijn van 3 jaar herbenoemd en dat betekent dat zij in 2024 herbenoemd moeten worden.

De leden van het BO Bavaria hebben een voorzitter gekozen uit hun midden. De voorzitter is ook lid van het Kring Overstijgend Medezeggenschapsorgaan (KOM). Het BO Bavaria laat zich ondersteunen door een externe deskundige.

Financiële Positie

De dekkingsgraad van Kring Bavaria steeg in 2023 tot 112,8%, wat wijst op een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren, maar de kring bevindt zich nog steeds in een reservetekort. Zolang de tekortsituatie blijft voortduren, zal jaarlijks een geactualiseerd herstelplan worden ingediend bij DNB. Kring Bavaria bevindt zich op dit moment nog steeds in een traject voor een collectieve waardeoverdracht (CWO) - gevolgd door een liquidatie van de eigen kring - en deze CWO moet volgens plan per 1 juli 2025 worden afgerond. Gezien de korte termijn die de Kring Bavaria nog zelfstandig zal voortbestaan, heeft het

BO Bavaria het bestuur van het Centraal Beheer APF geadviseerd om geen kring specifieke ALM studie (veelal 15-jaars horizon) uit te voeren vanwege de hoge kosten in relatie tot het korte voortbestaan.

Overlegstructuren

In 2023 is het BO Bavaria twaalf keer zelfstandig bij elkaar geweest om te vergaderen over ontwikkelingen, financiële en actuariële zaken en de ontwikkeling van de beleggingen binnen het Centraal Beheer APF. Het bestuur en het BO Bavaria zijn daarnaast in 2023 twee keer bij elkaar geweest om aangelegenheden te bespreken die (een van) beide partijen wenselijk achtte(n) om te bespreken en die direct betrekking hebben op de kring Bavaria. In het kader van de voorgenomen CWO is het BO ook onderdeel van de ‘Regiegroep’ die samen met Centraal Beheer APF en de implementatiemanager periodiek bijeen is gekomen in 2023 en ook in 2024 op regelmatige basis bijeen zal komen.

Daarnaast heeft het BO Bavaria in 2023 overleg gehad met de Raad van Toezicht over de uitoefening van haar taken en bevoegdheden met betrekking tot de Kring Bavaria.

Ook is er door het bestuur voor de belanghebbendenorganen van Centraal Beheer APF een jaarwerkvergadering en een kennissessie gehouden, waaraan de leden van het BO Bavaria hebben deelgenomen.

De voorzitter van het BO Bavaria neemt ook deel aan de bijeenkomsten van het Kring overstijgend Medezeggenschapsorgaan (KOM). Hierin nemen alle voorzitters van de verschillende belanghebbendenorganen van het fonds deel. In dit overleg komen fonds overstijgende thema’s aan de orde, evenals de (her)benoeming van leden van de raad van toezicht.

Uitgeoefende advies- en goedkeuringsrechten

De Kring Bavaria heeft ook in 2023 weer verschillende adviesaanvragen en verzoeken tot goedkeuring van het bestuur ontvangen.

Het BO Bavaria heeft goedkeuring verleend aan de besluiten van het bestuur inzake het bijgewerkte strategische beleggingsbeleid 2023, het beleggingsplan 2023, de Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen, het toeslagbeleid en het risicobeheer. Daarnaast is er door het BO Bavaria positief geadviseerd over het pensioenreglement, het uitvoeringsreglement en de ABTN 2023.

Toeslagbeleid

Voor 2024 is geen algemene toeslag verleend vanwege een negatieve prijsindex, die als maatstaf diende. Echter, gepensioneerden volgens het reglement van 1977 hebben per 1 januari 2024 een toeslag van 0,79% ontvangen, gebaseerd op de loonindex.

Conclusie

Het jaar 2023 markeert een jaar van herstel en strategische aanpassingen voor Kring Bavaria. Met een verbeterde dekkingsgraad en doordachte aanpassingen in het beleggingsbeleid is de kring beter gepositioneerd. Het BO Bavaria is tevreden met de wijze waarop het bestuur de aanpassingen in de Kring Bavaria heeft doorgevoerd en het BO heeft geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het fonds. De toekomstbestendigheid van de kleinere standaardkringen en de kosten, ook in verband met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, blijven punten van aandacht.

Op basis van het voorgaande komt het BO Bavaria tot een positief oordeel over het beleid en uitvoering door het bestuur in 2023 en de verantwoording die daarover is afgelegd. Het BO spreekt het vertrouwen uit dat ook in 2024 de relatie met het bestuur constructief en prettig zal zijn. Het bestuur zal blijven werken aan het versterken van de financiële positie en het beschermen van de belangen van alle deelnemers.

Toekomst kring Bavaria en BO Bavaria

Op dit moment is de Regiegroep druk bezig met de (voorbereidingen) voor een Collectieve Waardeoverdracht die per 1 juli 2025 gerealiseerd moet zijn.

Dit betekent dat de Kring Bavaria op dat moment uiteindelijk ophoudt te bestaan als zelfstandige kring binnen het Centraal Beheer APF.

Het BO Bavaria heeft er alle vertrouwen in dat dit traject zorgvuldig wordt afgerond zodat de pensioenaanspraken van de deelnemers van de kring Bavaria standhouden. Het BO Bavaria zal daarbij telkens de evenwichtigheid toetsen voor de (voormalige) medewerkers van Royal Swinkels.

Het BO Bavaria spreekt zijn waardering uit voor de samenwerking met het Bestuur van het Centraal Beheer APF en dankt haar voor de grote inzet voor de kring Bavaria.

Namens het BO Bavaria:
B. Wellens (Vz)
N.C.A.L. Meeuws
L.M.M. van der Steen

16.

Verslag Kring Sligro Food Group

16. Verslag Kring Sligro Food Group

Sinds 1 oktober 2019 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Sligro Food Group Nederland B.V. in de eigen Kring Sligro Food Group.

De pensioenregeling is een CDC-regeling op basis van verwacht rendement. De sociale partners hebben de premie vastgesteld op 25,5% van de grondslag. In combinatie met het premiedepot dat beschikbaar is, is een opbouwpercentage voor ouderdomspensioen per jaar toegekend van 1,6%. Eind 2022 is door de sociale partners vastgesteld dat het opbouwpercentage voor 2023 verlaagd dient te worden naar 1,41%.

In 2023 is bij de vaststelling van de premiegrondslagen voor 2024 gebruik gemaakt van het overgangsrecht voor de premiestelling. Dit naar aanleiding dat voor 2024 door de minister per 1 juli 2023 de nieuwe commissie parameters van toepassing is verklaard. Dit heeft tot gevolg dat een hoger opbouwpercentage kon worden vastgesteld voor 2024. Het opbouwpercentage bedraagt in 2024 1,56%.

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing. Sligro Food Group kent een van BPF Foodservice gedispenseerde pensioenregeling. Daarom onderzoekt zij momenteel de mogelijkheid van een SPR in een Eigen Kring binnen ons APF. De optie aansluiten bij een multi client Kring SPR ligt ook nog op tafel.

De sociale partners hebben dan ook de intentie uitgesproken om de verplichtingen te gaan invaren. In overleg met bestuur, belanghebbendenorgaan en sociale partners is in gezamenlijkheid vastgesteld dat voor de toeslagverlening per 1 januari 2024 wel gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om extra toeslag te verlenen. Per 1 januari 2023 is daar geen gebruik van gemaakt. Per 1 januari 2023 is de reguliere toeslag toegekend op basis van het beleid van de kring. Deze toeslag bedroeg 0,99% voor zowel de actieve- als niet actieve deelnemers.

Aanvullend is door sociale partners gevraagd, gelet op de bijzondere omstandigheden rondom de inflatie-ontwikkeling en het geformuleerde toeslagbeleid, om eenmalig af te wijken van de maatstaf op basis van de prijsindex voor de niet-actieve deelnemers. Daarmee is voorkomen dat de niet-actieve deelnemers opnieuw geconfronteerd werden met een toekenning op basis van het minimum van de prijs- en loonindex. Per 1 januari 2024 is de toeslag gebaseerd op de loonindex. De toeslag voor zowel actieve als niet-actieve deelnemers is, gebruikmakend van extra toeslag, vastgesteld op 8,61%.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen.

Nadere financiële informatie over Kring Sligro Food Group is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 36).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

16.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Werkgevers	1	1	1	1	1
Deelnemers	10.703	11.878	11.875	13.128	12.083
Actieven en arbeidsongeschikten	4.277	4.232	4.184	4.338	4.143
Gewezen deelnemers	5.356	6.659	6.782	7.888	7.086
Pensioengerechtigden	1.070	987	909	902	854

Toeslagverlening per 1 januari volgend op					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actieven	8,61%	0,99%	0,25%	0,00%	0,00%
Niet-actieven	8,61%	0,99%	0,26%	0,00%	0,00%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsrendement	10,88%	-29,50%	0,37%	19,56%	-1,37%
Benchmarkrendement	10,79%	-29,50%	-0,36%	18,68%	-1,51%

Beleggingsperformance					
	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,34%	0,31%	0,22%	0,23%	0,37%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,08%	0,26%	0,09%	0,08%	0,89%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Premiebijdragen	22.486	19.998	19.636	19.147	4.455
Saldo overdracht van rechten	-1.365	-370	-1.460	628	483.104
Pensioenuitkeringen	-4.325	-3.881	-3.523	-3.163	-750

Technische Voorzieningen					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,26%	2,42%	0,62%	0,30%	0,90%
Actieven en arbeidsongeschikten	198.304	171.027	265.723	277.636	230.796
Gewezen Deelnemers	138.427	118.478	170.103	174.538	135.664
Pensioentrekkenden	68.544	54.538	64.565	64.951	55.921
Overige (oa schadereserve en IBNR)	8.814	7.718	10.846	8.835	6.817
Totaal	414.089	351.761	511.237	525.960	429.198

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	120,7	123,5	115,9	108,6	108,1
Beleidsdekkingsgraad (december)	129,2	119,2	112,4	103,3	107,2

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-	-
Aandelen	164.763	154.715	256.123	263.107	197.614
Vastrentende waarden	241.479	213.047	217.279	167.467	183.711

Belegd vermogen					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Derivaten	87.791	61.784	115.393	140.462	83.888
Overige beleggingen	941	1.102	2.188	2.949	1.095
Totaal belegd vermogen	494.974	430.648	590.983	573.985	466.308

Beleggingsresultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Directe beleggingsopbrengsten	-1	-50	-5	853	1.839
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	48.133	-176.080	3.739	91.398	-19.107
- Beheerkosten	1.083	1.048	744	709	280
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-	-
- Transactiekosten	379	1.267	534	413	869
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-85	355	4	-181	-55
Kosten van vermogensbeheer	432	473	528	457	82

16.2 Pensioenparagraaf

16.2.1 Aspecten pensioenregeling

In Kring Sligro Food Group vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een collectieve beschikbare premieregeling. De basis voor de pensioenopbouw is de premie. Als

de premie niet toereikend is om de pensioenopbouw en de daaraan verbonden (administratie)kosten te kunnen financieren, dan kan het tekort eventueel uit het premiedepot onttrokken worden. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling 2020 opgenomen:

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtleeftijd	68
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris - franchise
Franchise	€ 14.573 (2023)
Ouderdomspensioen	Het opbouwpercentage vanaf 1 januari 2020 bedraagt 1,6% van de PG (van 1 oktober tm 31 december 2019 bedroeg de opbouw in de kring 1,7%). Als de premie en de middelen uit het premiedepot tezamen naar verwachting niet gelijk zijn aan de kostendekkende premie voor het volgende kalenderjaar, dan wordt het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen voor het volgende kalenderjaar verlaagd. Dit is van toepassing in 2023. Het opbouwpercentage bedraagt in 2023 1,41%.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage vanaf 1 januari 2020 bedraagt 1,120% van de PG. Dit percentage wijzigt niet in geval van een verlaging van het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen.
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage vanaf 1 januari 2020 bedraagt 0,224% van de PG. Dit percentage wijzigt niet in geval van een verlaging van het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen en uitstellen	Maximaal ingaand vanaf 5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd

De premie bedraagt vanaf 1 januari 2020 25,5% en het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen is 1,6% van de pensioengrondslag voor de jaren 2020 tot en met 2022. Per 1 januari 2023 is het opbouwpercentage verlaagd naar 1,41%. Dit door de premie tezamen met het premiedepot onvoldoende is om de opbouw ad 1,6% te financieren. In 2023 is bij de vaststelling van de premiegrondslagen voor 2024 gebruik gemaakt van het overgangsrecht voor de premiestelling. Dit naar aanleiding dat voor 2024 door de minister per 1 juli 2023 de nieuwe commissie parameters van toepassing is verklaard. Dit heeft tot gevolg dat een hoger opbouw percentage kon worden vastgesteld voor 2024. Het opbouwpercentage bedraagt in 2024 1,56%.

16.2.2 Toeslagbeleid

Het Pensioenfonds beslist jaarlijks op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober of en in hoeverre per 1 januari een toeslag op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend in Kring Sligro Food Group. Alleen indien en voor zover de middelen van Kring Sligro Food Group, naar het oordeel van het bestuur tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten is voorwaardelijk.

De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de deelnemers is maximaal de algemene loonontwikkeling in het voorgaande kalenderjaar op grond van de cao voor Foodservice en Groothandel in Levensmiddelen.

De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de gewezen deelnemers, ex-partners en pensioengerechtigden is maximaal de consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen.

De toeslagverlening aan gewezen deelnemers, ex-partners en pensioengerechtigden kan nooit meer bedragen dan de toeslagverlening aan de deelnemers. Daarmee geldt voor de inactieve deelnemers dat zij het minimum van de prijs- en loonindex toegekend krijgen.

Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De eventuele voorwaardelijke toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement van Kring Sligro Food Group gefinancierd.

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 128,5%.

Eenmalige aanpassing maatstaf per 1 januari 2024

Sociale partners hebben, in overleg met het Belanghebbendenorgaan, gevraagd, gelet op de bijzondere omstandigheden rondom de inflatie-ontwikkeling en het geformuleerde toeslagbeleid, om eenmalig af te wijken van de maatstaf op basis van de prijsindex voor de niet-actieve deelnemers. Dit om te voorkomen dat de niet-actieve deelnemers opnieuw geconfronteerd werden met een toekenning op basis van het minimum van de prijs- en loonindex. Per 1 januari 2024 is de toeslag gebaseerd op de loonindex. Het bestuur heeft dit verzoek beoordeeld en is van mening dat het evenwichtig is om deze aanpassing door te voeren en de toekenning aan de inactieve deelnemers per 1 januari 2024 te baseren op de loonindex.

Extra toegekende toeslag per 1 januari 2024

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft in december 2023 het besluit genomen om een extra toeslag toe te kennen. Dit is mogelijk door de aanvullende ministeriele regeling zoals die vanaf 1 juli 2023 ook is opgenomen in de Pensioenwet. Indien de sociale partners een intentie tot invaren hebben en de dekkingsgraad voldoende ruimte biedt kan er boven een dekkingsgraad van 105% toeslag worden verleend. Hierbij zijn de toekomstbestendig indexeren regels niet van toepassing.

Het bestuur heeft daarop de ruimte die deze ministeriele regeling geeft benut en heeft besloten tot extra toeslag.

Extra toeslag 1 januari 2024

Op basis van het reguliere beleid voor toeslagverlening op basis van de beleidsdekkingsgraad is vastgesteld dat er ruimte is om ca 47,7% van de maatstaf toe te kennen. Hetgeen leidt voor zowel de

actieve- als de inactieve deelnemers tot een toeslag van 4,11% (op basis van de loonindex over 2023). Het bestuur heeft aanvullend besloten gebruik te maken van de extra mogelijkheden voor extra toeslag door de reguliere toeslag volledig aan te vullen tot de volledige toeslag ad 8,61%.

Het bestuur heeft bij deze besluiten de evenwichtigheid van de extra toeslagen beoordeeld. Het bestuur is van mening dat deze extra toekenning evenwichtig is.

Onderstaand zijn de verleende toeslagen vanaf 1 januari 2020 opgenomen.

Toeslagverlening

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2020 opgenomen.

Toeslagverlening per 1 januari Actieven		
	Ambitie	Toegekend
2020	1,75%	0,00%
2021	0,99%	0,00%
2022	2,50%	0,25%
2023	3,00%	0,99%
2024	8,61%	8,61%
Cumulatieve achterstand		7,00%

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven		
	Ambitie	Toegekend
2020	1,64%	0,00%
2021	0,99%	0,00%
2022	2,57%	0,26%
2023	17,16%	0,99%
2024	8,61%	8,61%
Cumulatieve achterstand		21,11%

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Merk op dat binnen het fonds geen inhaalindexatiebeleid van toepassing is, waardoor deze achterstand in de toekomst niet zal worden ingehaald.

Toeslagverlening per 1 januari 2023

Per 1 januari 2023 is de toeslag voor zowel de actieve als niet-actieve deelnemers gelijk aan 0,99%. Dit is 33,1% van de maatstaf voor de actieven ad 3% (loonindex). In eerste instantie is bij het besluit onterecht niet meegenomen dat de toeslag voor inactieve deelnemers niet hoger mag zijn dan de toeslag voor de actieve deelnemers. Daarmee is per 1 april 2023 de eerder verleende toeslag ad 4,34% voor de inactieve deelnemers en 0,76% voor de actieve deelnemers gecorrigeerd naar 0,99% voor alle deelnemers. De uitkeringen die in januari tot en met maart te veel zijn uitgekeerd zijn niet teruggevorderd. Wel leidt dit in april tot een verlaging van de uitkering. Hierover zijn de deelnemers separaat geïnformeerd.

16.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het pensioenfonds Sligro Food Group heeft in 2018 een herstelplan ingediend.

Op basis van de financiële positie per eind 2022 waarbij de actuele dekkingsgraad boven het niveau van het vereiste eigen vermogen ligt is er geen actualisatie van het herstelplan meer benodigd. In 2023 is dan ook geen nieuw herstelplan ingediend. Ook per 31 december 2023 heeft de kring een reserveoverschot. In 2024 is dan ook geen herstelplan van toepassing.

16.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring Sligro Food Group in 2019 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO Sligro Food Group. In 2023 is een HBT uitgevoerd . De uitkomsten hiervan zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	75%	
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	75%	80%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	27%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 80% en de afwijking van

1 De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 27%. Deze uitkomsten vallen binnen de ondergrenzen zoals deze ten behoeve van de risicohouding zijn vastgesteld.

16.2.5 Herverzekering

Voor Kring Sligro Food Group lopen overeenkomsten met elipsLife AG voor het herverzekeren van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Hierbij zijn de overeenkomsten zoals deze bij Stichting Pensioenfonds Sligro Food Group liepen met elipsLife voortgezet tot 31 december 2019. Vanaf 1 januari 2020 zijn nieuwe overeenkomsten met elipsLife gesloten.

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

Bij overlijden keert de verzekeraar een risicokapitaal uit. Bij arbeidsongeschiktheid keert de verzekeraar een arbeidsongeschiktheidskapitaal uit.

16.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad					
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Actuele dekkingsgraad	120,7%	123,5%	115,9%	108,6%	108,1%
Beleidsdekkingsgraad	129,2%	119,2%	112,4%	103,3%	107,2%
Reële dekkingsgraad	92,8%	88,3%	90,0%	83,9%	85,4%
Vereiste dekkingsgraad	118,9%	119,8%	116,5%	117,7%	117,8%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019¹
Administratieve uitvoeringskosten	1.117	882	848	814	156
In euro's per deelnemer	209	169	167	155	125
Vermogensbeheerkosten	1.515	1.521	1.272	1.166	362
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,34%	0,31%	0,22%	0,22%	0,08%
Transactiekosten	379	1.267	534	413	869²
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,26%	0,09%	0,08%	0,18%
Gemiddeld belegd vermogen	450.788	487.181	570.931	518.499	471.471

1 De getallen in de kolom 2019 betreffen de periode van 1-10-2019 tot en met 31-12-2019.

2 Van de transactiekosten 2019 had 394 betrekking op de kosten van de transitie.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 379 (2022: € 1.267). Deze zijn sterk gedaald, omdat in 2022 een transitie naar de portefeuille Rendement plaatsvond.

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 16.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	248	226	159	240	24
Vermogensbeheerkosten pensioenfondsen en pensioenbureau	184	247	369	216	59
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.083	1.048	744	710	279
Totaal	1.515	1.521	1.272	1.166	362

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring equensWorldline kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	1.117	0,25%	882	0,18%
Kosten vermogensbeheer	1.515	0,34%	1.521	0,31%
Totale kosten	2.632	0,58%	2.403	0,49%
Transactiekosten	379	0,08%	1.267	0,26%

16.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring Sligro Food Group zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring Sligro Food Group belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles Rendement, Rente en de matchingportefeuille. Het beleid zoals dat in de verschillende portefeuilles is gevoerd is nader beschreven in hoofdstuk 6.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Sligro Food Group is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.9.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

16.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring Sligro Food Group weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	232.308	46,94%	225.780	52,42%
Rente & Matching	262.455	53,02%	203.999	47,37%
Pool Aandelen	148	0,03%	199	0,05%
Pool liquide Middelen	56	0,01%	601	0,14%
Liquide Middelen	7	0,00%	69	0,02%
Totaal Assets	494.974	100,00%	430.648	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-9,68%	-10,54%
Rente	6,25%	6,87%	-17,26%	-16,87%
Matching	11,06%	10,99%	-74,76%	-74,75%
Pool Aandelen	0,13%	-	-	-
Pool Liquide Middelen	3,27%	-	-0,04%	-
Liquide Middelen	2,94%	-	-	-
Totaal Assets	10,88%	10,79%	-29,50%	-29,50%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 48.133 (2022: € -176.080) en het vermogen steeg van € 430.648 tot € 494.974 per eind 2023.

16.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	248	226	159	240	24
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	184	247	369	216	59
Bewaarloon	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.083	1.048	744	710	279
Totaal	1.515	1.521	1.272	1.166	362

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 248 (2022: € 226).

De beheerkosten, die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht, zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 1.083 (2022: € 1.048).

16.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

16.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	25.939	9.581	45.365	13.591	-92.027
Premie	4.487	-7.503	-9.484	-4.667	-396
Waardeoverdrachten	240	-5	-248	376	133.655
Kosten	-	-	-	-	-
Uitkeringen	3	45	25	27	8
Overige kanssystemen	979	-97	-129	1.482	-644
Toeslagverlening	-32.151	-3.371	-1.272	-	-
Incidentele mutaties	2.361	40	-621	1.664	-319
Andere oorzaken	19	-43	-55	-46	-9
Totaal	1.877	-1.353	33.581	12.427	40.268

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	35.722	-173.654	6.138	93.067	-17.494
Wijziging RTS TV	-9.783	183.235	39.227	-79.476	-74.533
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	25.939	9.581	45.365	13.591	-92.027

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring Sligro Food Group € 1.877.

Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- Ondanks de gedaalde rente is het beleggingsresultaat positief door de positieve beleggingsrendementen.
- Het premieresultaat is positief bij een premiedekkingsgraad van ca 134%.
- De premie bedraagt minder dan de benodigde gedempte kostendekkende premie. Daardoor is er € 1,3 miljoen aan het premiedepot onttrokken.
- Op kans-systemen is een positief resultaat ontstaan. Dit bestaat met name uit een positief resultaat op arbeidsongeschiktheid (€ 1,0 mln).
- De toeslagverlening per 1 januari 2024 is verwerkt in de verplichtingen en leidt tot een negatief resultaat.
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties en leidt tot een positief resultaat.

16.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Feitelijke premie	22.486	19.998	19.636	19.147	4.455
Dotatie aan het weerstandsvermogen	-46	-43	-43	-36	90
Ontvangen uit(+) / toegevoegd (-) aan premiedepot	1.286	1.749	2.111	-665	90
Totale beschikbare premie	23.726	21.704	21.704	18.446	4.635
Kostendekkende premie	21.361	31.907	34.059	27.921	4.545
Gedempte kostendekkende premie	23.726	21.704	21.704	18.446	5.624

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	19.045	17.298
Risicokoopsom overlijdensrisico	547	661
Risicokoopsom Premievrijstelling	653	958
Solvabiliteitsopslag	2.460	1.991
Opslag pensioenuitvoeringskosten	1.021	796
Dotatie aan het weerstandsvermogen	46	43
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-1.286	-1.749
Totaal	22.486	19.998

Kostendeekkende premie

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaaarde	16.978	26.705
Solvabiliteitsopslag	3.362	4.406
Opslag pensioenuitvoeringskosten	1.021	796
Totaal	21.361	31.907

Gedempte kostendeekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaaarde	12.425	12.067
Solvabiliteitsopslag	2.460	1.991
Opslag pensioenuitvoeringskosten	1.021	796
Voorwaardelijke onderdelen	7.820	6.850
Totaal	23.726	21.704

Premiedepot

In 2023 is ca 1,3 miljoen onttrokken aan het premiedepot.Zo wordt zorggedragen dat de totale beschikbare premie binnen de kring gelijk is aan de gedempte kostendeekkende premie.

Dit leidt ertoe dat de ontwikkeling van het premiedepot als volgt is.

Verloop premiedepot					
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020	2019
Beginstand	2.096	5.140	7.263	5.398	5.700 ¹
Correctie beginstand	0	0	0	72	0
Onttrekking/storting tbv feitelijke premie	-1.286	-1.749	-2.111	665	-90
Rendement	153	-1.295	-12	1.128	-212
Eindstand	963	2.096	5.140	7.263	5.398

1 De beginstand per 1-10-2019 van 5.700 van het premiedepot is gebaseerd op een schatting van de beginstand. Bij de definitieve inrichting van het premiedepot is aangesloten op het premiedepot zoals overgedragen door Stichting Pensioenfonds Sligro Food Group, zijnde 5.760. Dit is in de beginstand per 1-1-2020 gecorrigeerd. Aanvullend is een correctie ad 12 doorgevoerd, waardoor een correctie van 72K resulteerde in 2020.

16.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets					
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Aanwezig eigen vermogen	85.837	82.827	81.136	45.432	34.870
Minimaal vereist eigen vermogen	17.673	15.194	22.465	22.454	18.456
Vereist eigen vermogen	78.428	69.688	84.603	93.130	76.336

De vermogenspositie van Kring Sligro Food Group kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd voldoende.

16.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achemea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Sligro Food Group aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achemea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.650.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 232.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023 is artikel 132 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Sligro Food Group verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023, waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat besluit gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels. Bij de bepaling van de toeslagverlening per 1 januari 2024 is heeft het fonds in overleg met sociale partners eenmalig besloten de toeslagverlening voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te baseren op de loonindex in plaats van de prijsindex. Daardoor is het fonds in de gelegenheid geweest een ruimere toeslag toe te kennen aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dan op grond van de maatstaf mogelijk zou zijn geweest. Ik heb me ervan vergewist dat het fonds daarbij oog heeft gehad voor evenwichtige belangenafweging.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achemea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

16.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen. In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring Sligro Food Group zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring Sligro Food Group is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

16.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij maken voor de Kring Sligro Food Group gebruik van een strategie waarbij 65% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt.

16.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

16.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring Sligro Food Group beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

16.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een

zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

16.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

16.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

16.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 16.2.5).

16.7 Terugblik 2023

De sociale partners hebben het bestuur in september 2022 op de hoogte gebracht dat zij een intentie tot invaren van de aanspraken hebben onder de nieuwe WTP.

Financiële positie voldoende

In 2023 is de dekkinggraad toegenomen tot 120,7%. Daarmee heeft de kring een reserveoverschot. Daarmee is het in 2024 niet meer nodig om een actualisatie van het herstelplan in te dienen.

(Extra) Toeslagverlening per 1 januari 2024

De sociale partners zijn met elkaar in gesprek over een nieuwe pensioenregeling onder de Wet Toekomst Pensioenen. Daarbij hebben de sociale partners de intentie uitgesproken om de verplichtingen te gaan invaren. In overleg met bestuur, belanghebbendenorgaan en sociale partners is in gezamenlijkheid vastgesteld dat voor de toeslagverlening per 1 januari 2024 wel gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om extra toeslag te verlenen. Per 1 januari 2023 is daar geen gebruik van gemaakt. Per 1 januari 2023 is de reguliere toeslag toegekend op basis van het beleid van de kring. Deze toeslag bedroeg 0,99% voor zowel de actieve- als niet actieve deelnemers.

Aanvullend is door sociale partners verzocht, gelet op de bijzondere omstandigheden rondom de inflatie-ontwikkeling en het geformuleerde toeslagbeleid, om eenmalig af te wijken van de maatstaf op basis van de prijsindex voor de niet-actieve deelnemers. Daarmee is voorkomen dat de niet-actieve deelnemers opnieuw geconfronteerd werden met een toekenning op basis van het minimum van de prijs- en loonindex. Per 1 januari 2024 is de toeslag gebaseerd op de loonindex. De toeslag voor zowel actieve als niet-actieve deelnemers is, gebruikmakend van extra toeslag, vastgesteld op 8,61%.

Toeslagverlening per 1 januari 2023

Per 1 januari 2023 is de toeslag voor zowel de actieve als niet-actieve deelnemers gelijk aan 0,99%. Dit is 33,1% van de maatstaf voor de actieven ad 3% (loonindex). In eerste instantie is bij het besluit onterecht niet meegenomen dat de toeslag voor inactieve deelnemers niet hoger mag zijn dan de toeslag voor de actieve deelnemers. Daarmee is per 1 april 2023 de eerder verleende toeslag ad 4,34% voor de inactieve deelnemers en 0,76% voor de actieve deelnemers gecorrigeerd naar 0,99% voor alle deelnemers. De uitkeringen die in januari tot en met maart te veel zijn uitgekeerd zijn niet teruggevorderd. Wel leidt dit in april tot een verlaging van de uitkering. Hierover zijn de deelnemers separaat geïnformeerd.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premiedekkinggraad op een voldoende solvabelniveau ligt dat dit evenwichtig is. Dit besluit is in afstemming met de sociale partners genomen en voorgelegd aan het BO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend. Dit heeft tot gevolg dat een hoger opbouwpercentage kon worden vastgesteld voor 2024. Het opbouwpercentage bedraagt in 2024 1,56%.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring Sligro Food Group is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie

Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn.

Sligro Food Group kent een van BPF Foodservice gedispenseerde pensioenregeling. Daarom onderzoekt zij momenteel de mogelijkheid van een SPR in een Eigen Kring binnen ons APF. De optie aansluiten bij een multi client Kring SPR ligt ook nog op tafel.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

16.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

16.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Algemeen

Het belanghebbendenorgaan van Kring Sligro Food Group (hierna: 'BO') is op 1 oktober 2019 ingesteld bij de overdracht van de pensioenrechten en verplichtingen van pensioenfonds Sligro Food Group naar Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds (hierna: Centraal Beheer APF).

In de eerste plaats is het BO verheugd dat het fonds toch in staat is geweest om een mooie indexatie te verlenen aan de deelnemers van Kring Sligro Food Group zonder dat dit de financiële positie van het fonds te veel heeft aangetast. De huidige dekkingsgraad is nog steeds solide te noemen.

Het BO is in 2023 drie keer in een onderling overleg bij elkaar geweest en heeft daarnaast twee keer met een afvaardiging van de Raad van Toezicht overleg gehad en eenmaal met een delegatie van het Bestuur. Twee onderwerpen hebben de overleggen gedomineerd te weten de toeslag 2022 en het besluit tot een indexatie op 1 januari 2024 alsmede de ontwikkelingen rondom de Wet Toekomst Pensioenen ('WTP'). Ook in 2023 bleef er, ondanks de aanvaarding in 1e en 2e kamer van de WTP, nog onduidelijkheid bestaan over verschillende aspecten van de WTP. Vragen over de rechtmatigheid maar ook andere vragen bestaan nog steeds. Ook de implementatie van het nieuwe contract bij pensioenuitvoeringsorganisaties verloopt stroef. Het BO heeft kennis genomen van de besluiten van vele fondsen toch (nog) niet op 1 januari 2025 in te varen. Voor het BO blijven de met de uitvoering van de WTP gemoeide kosten een grote zorg. Het BO steunt de gedachte van de werkgever dat het beter kan wachten tot onomstotelijk is vastgesteld dat de WTP voortgang kan vinden tegen bekende kosten dan nu stappen te zetten die later onnodig of onvolledig blijken te zijn.

Taken en bevoegdheden

De taken en bevoegdheden van het BO KSFG worden bepaald door het wettelijke kader, de Code Pensioenfondsen, de statuten en de reglementen van Centraal Beheer APF.

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft verantwoording afgelegd over haar werkzaamheden in 2023 aan alle kringen in een gezamenlijk overleg op 12 juni 2024. Het BO KSFG heeft haar vragen en opmerkingen op de jaarstukken gedeeld met het pensioenbureau en bestuur en daar is en zal opvolging aan worden gegeven. Op basis daarvan heeft het BO KSFG een positief advies uitgebracht ten aanzien van het bestuursbesluit tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2023 voor Kring Sligro Food Group.

Gegeven goedkeuringen en adviezen.

In 2023 heeft het BO onder andere positief geadviseerd op de aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement. Het BO KSFG wil daarnaast nog memoreren dat wij goedkeuringen en adviezen steeds hebben afgewogen in het licht van de voorwaarden van de dispensatie van het Bedrijfstakpensioenfonds en dat dit van blijvend belang is.

Vooruitblik 2024.

Er bestaat steeds meer onzekerheid ten aanzien van geopolitieke ontwikkelingen. De oorlog in Oekraïne, in de Gaza strook, de gespannen situatie rondom Taiwan maar ook de onduidelijke politieke situatie in Nederland met daarnaast de nog steeds ongewisse toekomst van het pensioendossier dragen bij aan die onzekerheid. Kring Sligro Food Group houdt wat dat laatste betreft de vinger aan de pols om zoveel mogelijk zekere stappen tegen zekere kosten te kunnen zetten en niet harder te lopen dan strikt noodzakelijk. Zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn zullen we vanzelfsprekend alle betrokkenen daarover informeren. We zijn verheugd dat we de samenwerking met het Bestuur van Centraal Beheer APF verder hebben kunnen versterken en zien met belangstelling uit naar verdere berichten over de inrichting van Centraal Beheer APF, waarbij in het bijzonder de kostenontwikkeling voor Kring Sligro Food Group belangrijk is.

17.

Verslag Kring Chemours

17. Verslag Kring Chemours

Sinds 1 januari 2020 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Chemours in de eigen Kring Chemours.

Korte schets pensioenregeling en financiering

Deelnemers bouwen in de pensioenregeling van Chemours 1,875% op. Dit betreft een fiscaal maximale pensioenregeling. Hiervoor wordt een premie betaald die gebaseerd is op een verwacht rendement. Waarbij een correctie op de rente wordt gedaan door de UFR buiten beschouwing te laten. Aanvullend zijn er stortingen gedaan in een toeslagdepot. Uit dit toeslagdepot kunnen aanvullende toeslagen aan de actieve deelnemers worden verstrekt tot een maximaal niveau van 2% per jaar. Dit in aanvulling op de voorwaardelijke toeslagverlening aan alle deelnemers (actief, slapers en gepensioneerden) waarbij 75% van de prijsindex wordt nagestreefd. Indien aan alle voorwaarden wordt voldaan kan eventueel een premiekorting worden verleend. Een van deze voorwaarden is dat de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorgaande jaar hoger is dan 130%. In 2023 werd aan deze voorwaarden voldaan en is een premiekorting verleend.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een toeslag verleend van 10,75%. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt in het lopende jaar negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring Chemours is opgenomen in de financiële verantwoording (Hoofdstuk 35).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald. Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd. Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleidt tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

17.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Werkgevers	1	1	1	1
Deelnemers	411	407	407	406
Actieven en arbeidsongeschikten	309	334	357	378
Gewezen deelnemers	44	33	25	20
Pensioengerechtigden	58	40	25	8

Toeslagverlening per 1 januari volgend op				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actieven	0,00%	10,75% ¹	2,57%	2,04% en 2,00%
Niet-actieven	0,00%	10,75%	2,57%	2,04% en 0,92%

1 Voor latent tijdelijk ouderdomspensioen geldt een afwijkende toeslagverlening, deze pensioenaanspraken zijn per 1 januari 2023 verhoogd met 14,33%.

Beleggingsperformance				
	2023	2022	2021	2020
Beleggingsrendement	11,73%	-28,24%	2,21%	9,10%
Benchmarkrendement	11,54%	-28,10%	0,25%	9,80%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,30%	0,33%	0,32%	0,35%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,08%	0,13%	0,15%	0,34%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen	4.795	5.369	8.125	11.771
Saldo overdracht van rechten	-497	130	57	329.608
Pensioenuitkeringen	-3.143	-2.199	-1.801	-1.146

Technische Voorzieningen				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,35%	2,60%	0,56%	0,17%
Actieven en arbeidsongeschikten	167.914	168.469	239.517	261.414
Gewezen Deelnemers	18.493	18.709	16.327	14.468
Pensioentrekkenden	52.051	34.178	31.429	14.984
Overige (oa schadereserve en IBNR)	946	996	1.412	7.047
Totaal	239.404	222.352	288.685	297.913

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkingsgraad ultimo	133,5	128,7	136,8	127,7
Beleidsdekkingsgraad (december)	133,0	137,5	134,7	124,1

Belegd vermogen				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-
Aandelen	115.882	109.924	150.202	147.606
Vastrentende waarden	144.417	138.008	181.887	155.905
Derivaten	59.594	38.093	61.646	75.643
Overige beleggingen	553	488	1.573	2.130
Totaal belegd vermogen	320.446	286.513	395.308	381.284

Beleggingsresultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Directe beleggingsopbrengsten	6	3	-4	419
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	33.565	-112.139	8.640	43.273
- Beheerkosten	722	803	945	916
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-
- Transactiekosten	247	413	578	1.121
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-51	235	-16	-71
Kosten van vermogensbeheer	175	270	299	242

17.2 Pensioenparagraaf

In Kring Chemours vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst. Het betreft een fiscaal maximale pensioenregeling. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling 2019 opgenomen:

17.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Karakter pensioenovereenkomst	Middelloonregeling (uitkeringsovereenkomst).
Standaard pensioendatum	De dag waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengevend salaris	Het bruto jaarsalaris (basissalaris).
	Het Pensioengevend salaris (op voltijdbasis) bedraagt maximaal € 128.810 (2023).
Franchise	De minimale franchise bedraagt € 16.322 (2023). De mogelijkheden binnen de standaard DB-kringen bestaat uit de wettelijke franchises, franchises BPF/cao volgend en door werkgever/werknemer vastgesteld franchises zolang deze binnen de wettelijke kaders blijven.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus de franchise.
Premie deelnemer	Per deelnemer berekend en gelijk aan actuariële premie (incl. opslagen).
Ouderdomspensioen	Maximaal 1,8750% van de pensioengrondslag (2023).
Partnerpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 1,3125% van de pensioengrondslag (2023).
Wezenpensioen (risicobasis of opbouwbasis)	Maximaal 0,2625% van de pensioengrondslag (2023).
Voortzetting deelname bij arbeidsongeschiktheid	De deelname wordt premievrij voortgezet op basis van een 6-klassen systeem als voldaan wordt aan de in de pensioenregeling opgenomen voorwaarden.

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Flexibilisering	Vervroegen is mogelijk vanaf 5 jaar vóór de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Uitstel kan tot 5 jaar na de voor betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd Hoog-laag Uitruil partnerpensioen Deeltijdpensioen

Voor opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen opgebouwd vóór 1 januari 2016 geldt een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar. Voor opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen opgebouwd van 1 januari 2016 tot 1 januari 2018 geldt een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Voor aanspraken op vroegpensioen geldt een pensioenrichtleeftijd van 62 jaar en een eindleeftijd van 65 jaar.

17.2.2 Toeslagbeleid

Het Pensioenfonds beslist jaarlijks op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober of en in hoeverre per 1 januari een toeslag op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend in Kring Chemours. Alleen indien en voor zover de middelen van Kring Chemours, naar het oordeel van het bestuur tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten is voorwaardelijk.

De toeslagverlening wordt als volgt vastgesteld:

- Eerst wordt de omvang van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen boven de toeslagengrens van 110% bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad van het fonds;
- Vervolgens wordt de hoogte van de toeslag zodanig bepaald dat wanneer deze jaarlijks wordt toegekend de contante waarde van alle toeslagen (een evenredig deel van 75% van de groeivoet van het prijsindexcijfer) maximaal gelijk is aan de hoogte van dit vermogen: de hierbij gehanteerde groeivoet

- van het prijsindexcijfer en de discontovoet voor de vaststelling van de contante waarde zijn gelijk aan het bepaalde in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen;
- Deze hoogte van de toeslag wordt dus uitgedrukt in een percentage van de groeivoet van het prijsindexcijfer conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen en bedraagt maximaal 100%;
 - De hoogte van de toeslagverlening is gelijk aan dit percentage maal de voor het betreffende jaar relevante gerealiseerde waarde van de maatstaf voor toeslagverlening (75% van het consumentenprijsindexcijfer);
 - Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 114% wordt geen toeslag verleend.

Bij de toeslagverlening geldt de volgende definitie:

Prijsindex: Het peil van de prijzen op 1 november van enig jaar ten opzichte van 1 november van het jaar daarvoor. Deze index wordt jaarlijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgesteld als “Consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (niet afgeleid)”. Dit geeft aan hoe de prijzen in Nederland in een jaar stijgen.

Voor het vaststellen van het indexcijfer Prijsindex wordt uitgegaan van de indexcijfers over de maanden oktober voorafgaand aan het jaar waarvoor de toeslag wordt vastgesteld. Gehanteerd wordt vervolgens de procentuele verandering van de indexcijfers van de maand oktober voorafgaand aan het jaar waarvoor

de toeslagverlening wordt vastgesteld en de maand oktober van het daaraan voorafgaande jaar. Wij ronden het percentage af op 2 decimalen.

Aanvullende toeslag actieve deelnemers

De pensioenaanspraken van actieve deelnemers kunnen verhoogd worden met een aanvullende toeslagverlening. Hiervan uitgezonderd zijn de deelnemers met (gedeeltelijke) premievrije voortzetting van de deelname in verband met arbeidsongeschiktheid.

De aanvullende toeslag is gelijk aan het verschil tussen de loonindex (met een maximum van 2,0%) en de verleende toeslag in dat jaar. De loonindex is de generieke loongroei volgens de cao van Chemours Netherlands B.V. gelegen tussen 1 januari van enig jaar en 1 januari van het daaropvolgende jaar.

Kring Chemours houdt een toeslagendepot aan voor de financiering van deze aanvullende toeslag. Het toeslagendepot is op 1 januari 2016 door Stichting Pensioenfonds Chemours Nederland ingesteld in verband met de overgang van een eindloonregeling naar een middelloonregeling per 1 januari 2016. De kosten voor financiering van de aanvullende toeslag worden jaarlijks onttrokken uit het toeslagendepot. Deze kosten zijn steeds gelijk aan de wijziging in de technische voorziening als gevolg van deze aanvullende toeslag. De aanvullende toeslag wordt toegekend voor zolang er nog voldoende vermogen in het toeslagendepot aanwezig is. Geen aanvullende toeslag wordt verleend indien Kring Chemours, gezien de beleidsdekkingsgraad, niet beschikt over het minimaal vereist eigen vermogen (zoals opgenomen artikel 131 PW).

Er vinden geen stortingen meer plaats in het toeslagendepot. Het toeslagendepot wordt jaarlijks aangepast met het beleggingsrendement, gelijk aan het rendement dat op het totale vermogen van Kring Chemours is behaald.

De ontwikkeling in 2023 van het toeslagdepot is als volgt:

Kostenvoorziening				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beginstand	2.170	2.962	2.765	0
Stortingen	-	-	0	5.200
Onttrekking ten behoeve van toeslagverlening	0	0	0	-2.795
Rendement	251	-856	197	360
Eindstand	2.421	2.170	2.962	2.765

In 2021 is per abuis het rendement over het jaar 2021 niet over alle maanden toegekend. Daarmee heeft er in 2022 een correctie op het rendement 2021 plaatsgevonden van 64.

Verleende toeslagen in verplichtingen per 31 december 2022

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft in december 2022 het besluit genomen om de volledige toeslagverlening per 1 januari 2023 toe te kennen.

Geen toeslag per 1 januari 2024

De beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2023 bedraagt 133,2%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen.

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2021 opgenomen.

Toeslagverlening

Toeslagverlening per 1 januari Actieven		
	Ambitie	Toegekend
2021	2,00%	2,00%
2022	2,57%	2,57%
2023	10,75%	10,75%
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		Geen achterstand

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven		
	Ambitie	Toegekend
2021	0,92%	0,92%
2022	2,57%	2,57%
2023	10,75%	10,75%
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		Geen achterstand

Toeslag TOP per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2021	1,22%	1,22%
2022	3,42%	3,42%
2023	14,33%	14,33%
2024	0,00%	0,00%

Er is geen cumulatieve achterstand.

17.2.3 Herstelplan

geen reserve tekort overschot en er is dan ook geen herstelplan opgesteld.Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Kring Chemours heeft een reserve overschot en er is dan ook geen herstelplan opgesteld.

17.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring Chemours is in 2020 de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen zoals zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring Chemours zijn hieronder weergegeven. Dit betreft de vastgelegde lange termijn risicohouding. De uitkomsten van de Haalbaarheidstoets (HBT) in 2023 zijn tevens opgenomen.

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	88%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	15%	8%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 88% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 8%. Dit betekent dat het verwachte pensioenresultaat lager is dan de ondergrens zoals geformuleerd in risicohouding. Hierover is in overleg getreden met de sociale partners en het BO. Daaruit zijn geen additionele maatregelen naar voren gekomen. Dit omdat in de huidige situatie een premiestijging en/of wijzigen van het beleggingsbeleid niet gewenst is.

17.2.5 Herverzekering

Voor Kring Chemours zijn in overleg met het BO en de werkgever afspraken gemaakt over de te herverzekeren kapitalen. De overeenkomsten hiervoor zijn afgesloten met elipsLife AG voor het herverzekeren van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Vanaf 1 januari 2020 zijn nieuwe overeenkomsten met elipsLife gesloten.

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

Bij overlijden keert de verzekeraar een risicokapitaal uit. Bij arbeidsongeschiktheid keert de verzekeraar een arbeidsongeschiktheidskapitaal uit.

1 De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

17.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkinggraad	133,5%	128,7%	136,8%	127,7%
Beleidsdekkinggraad	133,0%	137,5%	134,7%	124,1%
Reële dekkinggraad	97,5%	103,0%	108,3%	101,1%
Vereiste dekkinggraad	118,6%	119,0%	117,6%	117,4%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Administratieve uitvoeringskosten	382	335	330	348
In euro's per deelnemer	1.041	896	864	902
Vermogensbeheerkosten	897	1.073	1.244	1.158
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,30%	0,33%	0,32%	0,33%
Transactiekosten	247	413	578	1.121
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,13%	0,15%	0,32%
Gemiddeld belegd vermogen	296.212	326.849	383.720	352.887

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 247 (2022: € 413).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 17.4.2.

Aanvullende vergoeding ten behoeve van vermogensbeheerkosten

In de uitvoeringsovereenkomst is overeengekomen dat de werkgever een aanvullende vergoeding betaald ten behoeve van vermogensbeheerkosten indien de vermogensbeheerkosten meer bedragen dan 0,287% van het gemiddelde belegde vermogen. Op basis van de vermogensbeheer rapportage zijn de vermogensbeheerkosten gelijk aan 0,296% (2021: 0,324%). Dit is hoger dan de genoemde 0,287%. Met het gemiddeld belegd vermogen van € 326.848K in 2022 is een bijbetaling voor de werkgever nodig van ongeveer € 294K.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring Chemours kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	382	0,13%	335	0,10%
Kosten vermogensbeheer	897	0,30%	1.073	0,33%
Totale kosten	1.279	0,43%	1.408	0,43%
Transactiekosten	247	0,08%	413	0,13%

17.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring Chemours zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring Chemours belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles Rente, Rendement en de matchingportefeuille. Het beleid zoals dat in de verschillende portefeuilles is gevoerd is nader beschreven in hoofdstuk 6.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Chemours is te vinden in de bijlage hoofdstuk 48.10.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

17.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring Chemours weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	163.483	51,02%	160.583	56,05%
Rente & Matching	156.903	48,96%	125.720	43,88%
Pool liquide Middelen	56	0,02%	-	-
Liquide Middelen	4	0,00%	210	0,07%
Totaal Assets	320.446	100,00%	286.513	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-15,08%	-14,92%
Rente	6,26%	6,87%	-17,27%	-16,87%
Matching	12,85%	12,81%	-77,80%	-77,79%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	3,22%	-	0,01%	0,34%
Totaal Assets	11,73%	11,54%	-28,24%	-28,10%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 33.564 (2022: € -112.139) en het vermogen steeg van € 286.513 naar € 320.446 per eind 2023.

17.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	172	165	254	154
Vermogensbeheerkosten pensioenfondsen en pensioenbureau	3	105	45	83
Bewaarloon	-	-	-	5
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	722	803	945	916
Totaal	897	1.073	1.244	1.158

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 172 (2022: € 165).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 722 (2022: € 803).

17.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

17.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van de Kring Chemours bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsopbrengsten	17.359	-16.509	32.870	5.991
Premie	-1.605	-4.070	-2.050	-2.839
Waardeoverdrachten	33	6	-4	85.694
Kosten	-	-	-	-
Uitkeringen	7	-47	-159	-42
Overige kanssystemen	-388	-885	464	-109
Toeslagverlening	27	-21.494	-7.101	-5.320
Incidentele mutaties	1.196	-721	-266	1.446
Andere oorzaken	-32	494	-22	578
Totaal	16.597	-43.226	23.732	85.399

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	25.972	-110.732	9.950	44.207
Wijziging RTS TV	-8.613	94.223	22.920	-38.216
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	17.359	-16.509	32.870	5.991

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring Chemours € 16.597.

Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- Ondanks de gedaalde rente is een positief resultaat op beleggingen ontstaan.
- Het premieresultaat is negatief bij een premiedekkingsgraad van ca 74%. In 2023 is er een premiekorting verleend van ca 4 mln.
- Op kans-systemen is een negatief resultaat ontstaan. Dit bestaat met name uit een negatief resultaat op sterfte door een lagere sterfte dan verwacht. Op arbeidsongeschiktheid is tevens een beperkt negatief resultaat ontstaan.
- Eind 2022 is besloten tot een toeslag per 1 januari 2023. Wegens terugwerkende kracht mutaties is nog een klein positief resultaat op toeslagverlening ontstaan.
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties en leidt tot een positief resultaat.

17.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Feitelijke premie	4.795	5.369	8.125	11.771
Totale beschikbare premie	4.795	5.369	8.125	11.771
Kostendekkende premie	7.517	11.055	11.929	11.400
Gedempte kostendekkende premie	8.270	7.950	7.754	6.373

De vermogensbeheerkosten ad 294K worden separaat verrekend. De feitelijke premie voor de premiekorting bedraagt 8.590. Daarmee is de feitelijke premie hoger dan de gedempte kostendekkende premie ad 8.270.

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	6.740	6.542
Risicokoopsom overlijdensrisico	126	138
Risicokoopsom Premievrijstelling	115	119
Solvabiliteitsopslag	979	863
Opslag pensioenuitvoeringskosten	310	288

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-3.475	-2.581
Totaal	4.795	5.369

Kostendeekkende premie

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.056	9.156
Solvabiliteitsopslag	1.151	1.611
Opslag pensioenuitvoeringskosten	310	288
Totaal	7.517	11.055

Gedempte kostendeekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	5.155	4.904
Solvabiliteitsopslag	979	863

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Opslag pensioenuitvoeringskosten	310	288
Voorwaardelijke onderdelen	1.826	1.895
Totaal	8.270	7.950

Er is geen bijdrage meer aan het toeslagendepot.

17.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Aanwezig eigen vermogen	80.081	63.735	106.169	82.634
Minimaal vereist eigen vermogen	9.737	9.060	11.786	12.194
Vereist eigen vermogen	44.475	42.353	50.886	51.708

De vermogenspositie van Kring Chemours kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als goed.

17.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Chemours aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.030.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 151.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over

zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Chemours verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

17.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring Chemours zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring DB Chemours is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

17.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij maken voor de Kring Chemours gebruik van een strategie waarbij 80% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt.

17.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die

is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

17.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring Chemours beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

17.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

17.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid.

Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

17.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt, maar wordt in deze kring nog niet toegepast.

17.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 17.2.5).

17.7 Terugblik 2023

Financiële positie goed, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot 133,5%. Daarmee heeft de kring een reserveoverschot. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0,0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling - aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is in afstemming met de sociale partners genomen en voorgelegd aan het BO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring Chemours is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Uitkomsten Haalbaarheidstoets 2023 passen niet in risicohouding

Bij het uitvoeren van de haalbaarheidstoets is geconstateerd dat de uitkomsten niet passen bij de grenzen zoals geformuleerd in de risicohouding. Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad kwam licht lager (88%) uit dan de ondergrens (90%) zoals geformuleerd. De reden voor de daling van het verwachte pensioenresultaat is veroorzaakt door de gewijzigde economische scenarioset.

De sociale partners en het belanghebbendenorgaan zijn geïnformeerd over de uitkomsten en het niet halen van de risicohouding. Daarbij is gevraagd of aanvullende maatregelen gewenst zijn. De beschikbare mogelijkheden zijn beperkt. Dit betreft:

- Aanpassen van het beleggingsbeleid
- Aanpassen van de premie (financiële opzet)
- Aanpassen van de risicohouding
- Uitkomsten accepteren

Mede in het licht van de komende beleidsaanpassingen die voortvloeien uit de nieuwe pensioenwet is er op dit moment geen aanpassing in het beleid of de ondergrenzen gedaan.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

17.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

17.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

Sinds 1 januari 2020 is de middelloonregeling van Chemours Netherlands BV (hierna Chemours) ondergebracht bij Centraal Beheer APF in een eigen pensioenkring. Voor die deelnemers die zijn overgegaan naar de Centraal Beheer APF zijn ook de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten aan de kring Chemours overgedragen. In 2023 is de actuele dekkingsgraad toegenomen van 128.7% naar 133.5% door een positief beleggingsresultaat (11.7%), een licht dalende rentetermijn structuur en wijziging actuariële grondslagen (positief).

Medezeggenschap

De medezeggenschap over het beleid en de uitvoering van de pensioenregeling wordt geregeld via vertegenwoordiging in het Belanghebbendenorgaan van de kring Chemours (BO Chemours). Het belanghebbendenorgaan bewaakt o.a. of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. In het belanghebbendenorgaan zijn de werkgever en werknemers van Chemours beiden vertegenwoordigd door 2 vertegenwoordigers. Aangezien slechts de actieve deelnemers zijn overgedragen naar Centraal Beheer APF en de gepensioneerden numeriek klein zijn in aantal, zijn gepensioneerden nog niet vertegenwoordigd in het BO. Het BO Chemours heeft advies- en goedkeuringsrechten op voorgenomen besluiten van het bestuur. Uitgangspunt in het handelen van elk individueel lid van het BO en het BO als geheel, is dat gehandeld wordt in het belang van

alle belanghebbenden van de kring, rekening houdend met de korte- en lange termijneffecten van maatregelen. In de samenstelling van het BO zijn in 2023 geen veranderingen opgetreden.

Overleg van het Belanghebbendenorgaan Chemours

In 2023 is het BO Chemours twaalf keer bij elkaar geweest om te vergaderen over de beleggingen van de kring, de financiële en actuariële zaken en de governance van de kring Chemours. Het bestuur en het BO Chemours zijn in 2023 twee keer bij elkaar geweest om het jaarverslag 2022, Wet Toekomst Pensioenen en andere aangelegenheden te bespreken die direct betrekking hebben op de kring Chemours. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht van Centraal Beheer APF in 2023 overleg gehad met het BO Chemours om verantwoording af te leggen over haar werkzaamheden. Daarnaast nemen diverse BO leden deel aan de klankbordgroepen van Centraal Beheer APF, waarbij leden uit de kringen samen komen op de onderwerpen mbt vermogens- en pensioenbeheer en werkgevers- en werknemerszaken.

Taken van het Belanghebbendenorgaan Chemours

In de statuten van Centraal Beheer APF is vastgelegd dat het BO Chemours het bestuur adviseert over onderwerpen die de kring aangaan. De onderwerpen waarover het BO mag adviseren dan wel zijn instemming op dient te geven zijn wettelijk vastgelegd in artikel 115c van de pensioenwet.

Het BO Chemours heeft het bestuur van advies voorzien in 2023 over de volgende onderwerpen:

- Wijziging van de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement
- Premiekorting 2023
- Wijzigingen in de ABTN
- Aanpassingen in het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid
- Aanpassingen in het Communicatiebeleidsplan

Het BO Chemours heeft instemming verleend aan het bestuur in 2023 over de volgende onderwerpen:

- Instemming beleggingsbeleid 2024 en beleggingsplan 2024
- Instemming over de aanpassing in de valuta hedge van 75% naar 50% afdekking
- Overgangsrecht mbt de gedempte kostendekkende premie 2024 – Commissie Parameters

Daarnaast heeft het BO zich verdiept in de haalbaarheidstoets van de kring Chemours. Hierbij is geconstateerd dat de uitkomsten niet passen bij de grenzen zoals geformuleerd in de risicohouding van de Kring. Het verwachte pensioenresultaat kwam uit op 88% tov een ondergrens van 90%. De reden voor de daling van het verwachte pensioenresultaat is veroorzaakt door de gewijzigde economische scenario set van DNB. Over de lagere uitkomst is men in overleg getreden met de sociale partners. Daaruit zijn geen additionele maatregelen naar voren gekomen.

Financiële positie van de kring

De dekkingsgraad per einde boekjaar 2023 is gestegen naar 133.5 % (2022 128.7%). Ondanks de verbeterde financiële positie van de kring is er per 1 januari 2024 geen toeslag toegekend aangezien de consumenten prijsindex 2023, de maatstaf voor toeslagverlening, zich negatief heeft ontwikkeld in het lopende jaar. De beleidsdekkingsgraad is gedaald per einde jaar naar 133.0% (2022 137.5%). De belangrijkste wijzigingen in dekkingsgraad komen voort uit een wijziging van de rentetermijnstructuur (2.35% per 31 december 2023 (in 2022 2.60%)), en daarmee met een stijging van de verplichtingen van 8.6M, en een positief rendement op de beleggingen van 11.7% ofwel 26M en het wijzigen van sterftegrondslagen en UFR parameters (+2M). De kring heeft in 2023 een premiebijdrage ontvangen van 4.8M. In 2023 is er een premiekorting verleend van circa 4M, zonder de premiekorting bedraagt de premie 8.6M.

Klachten / Incidenten

Het jaar 2023 is het vierde kwartaal gesloten met geen openstaande incidenten.

Oordeel over het beleid van het bestuur

Het BO Chemours heeft vastgesteld dat het jaar 2023 voor het bestuur van Centraal Beheer APF in het teken heeft gestaan van:

1. Het voorbereiden op de implementatie van de Wet Toekomst Pensioenen
2. Het uitvoeren van het strategisch plan waaronder de strategie van de Wet Toekomst Pensioenen,
3. Communicatie over de gevolgen en transitie van het nieuwe pensioenakkoord naar BO's en werkgevers

Het BO Chemours is in 2023 tweemaal geïnformeerd over de bovengenoemde onderwerpen en is door het bestuur meegenomen in een studiedag pensioenen waaronder workshop Expeditie Pensioenakkoord, Keuzebegeleiding en Vermogensbeheer.

Walter Gruijters

werknemersvertegenwoordiger

Op basis van de ontvangen informatie en de toelichtingen door het bestuur van Centraal Beheer APF komt het BO Chemours tot een positief oordeel over het beleid, functioneren en de uitvoering door het bestuur over 2023.

Aandachtspunten voor 2024

Het BO Chemours vraagt het bestuur in 2024 aandacht te geven aan:

1. De nadere uitwerking van de Wet Toekomst Pensioenen en transitieplannen
2. De financiële gevolgen van de huidige geopolitieke situatie, de evoluerende inflatie en rente
3. De ingeslagen route naar verdere verduurzaming van de beleggingen (MVB)
4. De governance van de kringen
5. Het blijvend vergroten van de schaalomvang van kringen.
6. Het beheersen van de kosten voor de implementatie van Wet Toekomst Pensioenen met een eerlijke verdeling over alle kringen (EPAK)

Het bestuur heeft over het verslagjaar 2023 verantwoording afgelegd aan het BO Chemours in haar bijeenkomst van 12 juni 2024. Het BO Chemours heeft in deze zelfde bijeenkomst advies uitgebracht over het bestuursbesluit tot vaststelling van het bestuur verslag en de jaarrekening 2023. Het BO spreekt haar waardering uit over de gegeven openheid in de diverse gesprekken en samenwerking met het bestuur.

Dordrecht, juni 2024

Namens het Belanghebbendenorgaan Chemours

Frans van Dorsten (voorzitter)

Anne Decantere

Robert Smits (secretaris)

werkgeversvertegenwoordiger

werkgeversvertegenwoordiger

werknemersvertegenwoordiger

18.

Verslag Kring equensWorldline

18. Verslag Kring equensWorldline

Sinds 1 januari 2020 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling voor equensWorldline en Paysquare uit in de eigen Kring equensWorldline. De aanspraken van de deelnemers van Pensioenfonds equensWorldline zijn 1 op 1 overgenomen. Ook het premie- en toeslagbeleid en de overige financiële afspraken zijn in de Kring equensWorldline gelijk aan de afspraken bij het pensioenfonds.

Korte schets pensioenregeling en financiering

De pensioenregeling is een regeling waarbij de premie is gemaximeerd op 25,95%. De premie wordt berekend op basis van verwacht rendement. Voor 2023 is de premie bepaald op 25,95% en bedraagt de opbouw 1,03% van de pensioengrondslag. Vanaf 2021 wordt bij het vaststellen van de hoogte van het opbouwpercentage rekening gehouden met een vereiste premiedekkingsgraad. In 2022 bedraagt de minimale premiedekkingsgraad 100%. Voor 2023 is het opbouwpercentage gelijk aan 1,244%. Dit ondanks dat de vereisten aan de premiedekkingsgraad binnen het beleid gelijk is aan 105%. Door de gestegen rente was een verhoging van de opbouw binnen de premie van 25,95% vanaf 1 januari 2023 mogelijk. Per 1 januari 2024 kan een lichte verdere verhoging worden doorgevoerd. Het opbouwpercentage in 2024 zal 1,270% bedragen.

De sociale partners hebben het bestuur in september 2022 op de hoogte gebracht dat zij een intentie tot invaren van de aanspraken hebben onder de nieuwe WTP. Dit heeft ertoe geleid dat het bestuur vorig jaar heeft besloten om extra toeslagverlening toe te kennen per 1 januari 2022 en per 1 januari 2023. Ook eind 2023 heeft het bestuur besloten om extra toeslagverlening toe te kennen.

Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een toeslag verleend van 4,0% voor de actieve deelnemers en 12,6% voor de niet-actieve deelnemers. In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Ondanks de verbeterde financiële positie was het helaas niet mogelijk op basis van een reguliere toeslagbesluit toeslag te verlenen aan de inactieve deelnemers. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was. Wel was het mogelijk een deel van de toeslag (op basis van loonindex) aan de actieve deelnemers toe te kennen van 0,76% per 1 januari 2024. Aanvullend is

door het bestuur een extra toeslag toegekend van 0,89% per 1 januari 2023 aan de inactieve deelnemers en per 1 januari 2024 aan de actieve deelnemers.

Nadere financiële informatie over Kring equensWorldline is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 36).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

18.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Werkgevers	3	3	3	2
Deelnemers	2.908	2.956	2.916	2.915
Actieven en arbeidsongeschikten	596	608	608	622
Gewezen deelnemers	1.427	1.509	1.512	1.521
Pensioengerechtigden	885	839	796	772

Beleggingsperformance				
	2023	2022	2021	2020
Beleggingsrendement	7,58%	-25,48%	-1,95%	13,34%
Benchmarkrendement	7,94%	-25,57%	-2,30%	12,68%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,29%	0,31%	0,25%	0,26%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,06%	0,12%	0,17%	0,02%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen	10.278	9.511	8.905	8.818
Saldo overdracht van rechten	-1.266	-273	-2	770.965
Pensioenuitkeringen	-16.309	-13.523	-12.145	-11.544

Technische Voorzieningen				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,35%	2,61%	0,56%	0,17%
Actieven en arbeidsongeschikten	150.100	148.267	234.452	261.436
Gewezen Deelnemers	199.626	198.291	269.664	301.439
Pensioentrekkenden	235.438	211.116	217.473	220.432
Overige (oa schadereserve en IBNR)	2.082	1.632	1.338	1.622
Totaal	587.246	559.306	722.927	784.929

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkingsgraad ultimo	113,3	112,0	117,1	110,4
Beleidsdekkingsgraad (december)	114,3	118,7	113,9	108,0

Belegd vermogen				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoedbeleggingen	29.815	31.396	45.849	31.212
Aandelen	102.830	99.465	136.208	219.753
Vastrentende waarden	404.962	402.325	508.613	129.327
Derivaten	106.537	68.609	126.138	230.023
Overige beleggingen ¹	18.386	21.869	28.244	477.755
Totaal belegd vermogen	662.530	623.664	845.052	1.088.070

1 Onder overige beleggingen is in 2020 voor € 223.347 aan schulden uit hoofde van cash collateral opgenomen. Inclusief deze post komt het totale belegde vermogen in 2020 uit op € 864.723.

Beleggingsresultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Directe beleggingsopbrengsten	-	-5	-892	17.206
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	47.355	-215.384	-14.502	82.228
- Beheerkosten	1.456	1.614	1.293	905
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-	-
- Transactiekosten	397	879	1.436	196
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-78	461	46	-187
Kosten van vermogensbeheer	386	591	806	1.266

18.2 Pensioenparagraaf

18.2.1 Aspecten pensioenregeling

In Kring equensWorldline vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst waarbij een premieplafond van toepassing is. Als de premie niet toereikend is om de pensioenopbouw en de

daaraan verbonden (administratie)kosten te kunnen financieren, dan leidt dat tot een beperking van het opbouwpercentage. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling 2019 opgenomen:

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtleeftijd	68
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris – franchise
Franchise	€ 17.488 (2023)
Ouderdomspensioen	Het opbouwpercentage bedraagt 1,244% (2023) van de PG. Als de premie naar verwachting niet gelijk is aan de kostendekkende premie voor het volgende kalenderjaar, dan wordt het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen voor het volgende kalenderjaar verlaagd.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	• Het opbouwpercentage bedraagt 0,8708% van de PG (2023). • Dit percentage bedraagt op dit moment 70% van het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen.
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	• Het opbouwpercentage bedraagt 0,1742% van de PG (2023); • Dit percentage bedraagt op dit moment 14% van het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen en uitstellen	Maximaal ingaand vanaf 5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd

Feitelijke premie en Vaststellen jaarlijks opbouwpercentage

Het Bestuur geeft jaarlijks in het laatste kwartaal van het kalenderjaar aan welk percentage voor de opbouw van het Ouderdomspensioen, het Partnerpensioen en het Wezenpensioen (afgerond op drie decimalen) voor het volgende kalenderjaar maximaal kan worden toegekend. Dit percentage wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het BO in overleg met de werkgever

Een wijziging van het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen, het Partnerpensioen en/of het Wezenpensioen wordt niet als een wijziging van de Pensioenregeling beschouwd. Het in enig jaar geldende opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen, het Partnerpensioen en het Wezenpensioen is opgenomen in het Pensioenreglement. Het opbouwpercentage van het Ouderdomspensioen, Partnerpensioen en Wezenpensioen wordt prudent vastgesteld in lijn met wet- en regelgeving, waarbij gestreefd wordt naar een zo hoog mogelijk opbouwpercentage met inachtneming van het Premieplafond en de uitgangspunten met betrekking tot de premiedekkingsgraad.

Het Bestuur toetst jaarlijks bij het vaststellen van het opbouwpercentage voor het daaropvolgende kalenderjaar of de premiedekkingsgraad in het volgende kalenderjaar voldoet aan de volgende overeengekomen uitgangspunten:

- 2020: Het verschil tussen de zuivere kostendekkende premie op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen per 30 september 2019 en het Premieplafond is gemaximeerd op € 6 miljoen;
- 2021: De premiedekkingsgraad is minimaal 95% op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen per 30 september 2020;
- 2022: De premiedekkingsgraad is minimaal 100% op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen per 30 september 2021;
- 2023: De premiedekkingsgraad is minimaal 105% op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen per 30 september 2022.

Het opbouwpercentage wordt vastgesteld als het minimum van het opbouwpercentage op basis van de feitelijk benodigde premie volgens dit lid en het opbouwpercentage op basis van de toetsing aan de premiedekkingsgraadrestrictie volgens dit lid. Voor de vaststelling van de premiedekkingsgraad wordt aangesloten bij de methodiek van DNB.

Voor 2023 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,244%. Deze toename komt voort uit de gestegen rente in 2022. Ook in 2024 is een lichte toename van het opbouwpercentage mogelijk, deze is vastgesteld op 1,270%.

18.2.2 Toeslagbeleid

Reglementair is vastgelegd dat de toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De eventuele voorwaardelijke toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de Deelnemers is maximaal de loonindex. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de Gewezen Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden is maximaal de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring equensWorldline gefinancierd.

Het Bestuur beoordeelt jaarlijks of en in hoeverre het verlenen van een toeslag mogelijk is. Het Bestuur betreft in zijn beoordeling onder meer:

- 1. de financiële positie van Kring equensWorldline en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én
- 2. de marktwaardedekkingsgraad van 30 november van Kring equensWorldline.

Voor de toe te kennen toeslag hanteert het Bestuur de onderstaande leidraad. Het Bestuur kan besluiten om van deze leidraad af te wijken.

- a. als de marktwaardedekkingsgraad van Kring equensWorldline gelijk of lager is dan 110% worden geen toeslagen verleend;
- b. als de marktwaardedekkingsgraad van Kring equensWorldline tussen 110% en 125% ligt, dan wordt een (gedeeltelijke) toeslag verleend voor zover de marktwaardedekkingsgraad daardoor niet onder 110% zakt en voor zover deze toeslagverlening in de toekomst te realiseren is volgens de wettelijke eisen omtrent toekomstbestendige toeslagverlening;
- c. als de marktwaardedekkingsgraad van Kring equensWorldline hoger is dan 125% en verder voldaan wordt aan de wettelijke eisen omtrent toekomstbestendige toeslagverlening, kan een volledige toeslag worden verleend.

Als het Bestuur in enig jaar geen of slechts gedeeltelijk toeslag verleent, dan kan dit op een later tijdstip worden ingehaald. Dit heet inhaaltoeslag. Hierbij geldt het volgende:

- inhaaltoeslag wordt alleen toegekend als de marktwaardedekkingsgraad hoger is dan 125% en hoger is dan de wettelijke grens waarboven inhaaltoeslag mag worden verleend. Toekenning van een inhaaltoeslag mag er niet toe leiden dat de marktwaardedekkingsgraad onder deze wettelijke grens komt;
- jaarlijks mag maximaal een vijfde deel van de marktwaardedekkingsgraad boven de wettelijke grens waarboven inhaalindexatie mag worden verleend worden ingezet voor inhaaltoeslag;
- toekenning van een inhaaltoeslag kan niet leiden tot een uitbetaling met terugwerkende kracht;
- inhaaltoeslag wordt toegekend binnen de grenzen van de fiscale wetgeving en de Pensioenwet.

Bij de toeslagverlening gelden de volgende definities:

- *Loonindex*: De procentuele stijging van de CAO salarisschalen van de werkgever op 1 oktober van een jaar ten opzichte van 1 oktober van het jaar daarvoor. Afronding vindt plaats op twee decimalen nauwkeurig.
- *Prijsindex*: Het peil van de prijzen op 1 november van enig jaar ten opzichte van 1 november van het jaar daarvoor. Deze index wordt jaarlijks door het Centraal Bureau van de Statistiek vastgesteld als

“Consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid)” over de maand oktober. Dit geeft aan hoe de prijzen in Nederland in een jaar stijgen. Afronding vindt plaats op twee decimalen nauwkeurig.

[Extra toegekende toeslagen 2023 en 2024](#)

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft in november 2023 het besluit genomen om een extra toeslag toe te kennen. Dit is mogelijk door de aanvullende mogelijkheden die vanaf 1 juli 2023 zijn opgenomen in de Pensioenwet. Indien de sociale partners een intentie tot invaren hebben en de dekkingsgraad voldoende ruimte biedt kan er boven een dekkingsgraad van 105% toeslag worden verleend. Hierbij zijn de toekomstbestendig indexeren regels niet van toepassing. Wel was het daarvoor nodig dit besluit in 2023 te nemen.

Het bestuur heeft daarop de ruimte die deze regeling geeft gebruikt en heeft besloten tot extra toeslag. Dit betreft een extra toeslag per 1 januari 2023 voor de inactieve deelnemers en per 1 januari 2024 voor de actieve deelnemers.

Extra toeslag per 1 januari 2024 voor de actieve deelnemers

Op basis van het reguliere beleid voor toeslagverlening op basis van de marktwaarde dekkingsgraad is vastgesteld dat er ruimte is om ca 32% van de maatstaf toe te kennen. De wettelijke regels leiden echter tot een lagere toekenning. Op basis van toekomstbestendig indexeren zoals vastgelegd in de wet kan ruim 15% van de maatstaf worden toegekend. Voor de actieve deelnemers is de maatstaf 5,04% en voor de inactieve deelnemers is de maatstaf per 1 januari 2024 gelijk aan 0%. Het bestuur heeft besloten de wettelijke toeslag te verhogen naar het niveau op basis van het reguliere beleid. Deze bedraagt voor de actieve deelnemers 1,65% (=32,7% van CAO verhoging over 2023). Dit is 0,89% meer dan de wettelijke toeslag van 0,76%.

Extra toeslag per 1 januari 2023 voor de inactieve deelnemers

Het bestuur heeft aanvullend besloten de eerder verleende toeslag voor de inactieve deelnemers per 1 januari 2023 in lijn met de extra toeslag voor de actieve deelnemers aan te vullen met 0,89%. De

1 De CAO verhoging over 2023 bestaat uit de verhoging per 1 januari 2023 van 4% en de verhoging per 1 juli 2023 van 1%. In totaliteit is dit 5,04% (=1,04 * 1,01 -1)

beschikbare ruimte hiervoor is de ruimte per 1 januari 2023 tussen de volledige maatstaf (16,93%) en toegekende toeslag (12,64%) was 4,3%. Dit betekent dat de inactieve deelnemers een aanvulling van 0,89% hebben ontvangen en de inactieve deelnemers per 1 januari 2023 in totaliteit 13,53% hebben toegekend gekregen. Deze 0,89% wordt met terugwerkende kracht in 2024 verwerkt.

Het bestuur heeft bij deze besluiten de evenwichtigheid van de extra toeslagen beoordeeld. Het bestuur is van mening dat deze extra toekenning evenwichtig is.

De besluiten over toeslagverlening zijn verwerkt in de verplichtingen.

Toeslagverlening

Onderstaand zijn de verleende reguliere toeslagen vanaf 1 januari 2021 opgenomen.

Toeslagverlening per 1 januari Actieven		
	Ambitie	Toegekend
2021	3,53%	0,00%
2022	0,75%	0,75%
2023	4,00%	4,00%
2024	5,04%	1,65%
Cumulatieve achterstand		6,92%

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven		
	Ambitie	Toegekend
2021	1,12%	0,00%
2022	3,28%	3,28%
2023	16,93%	13,53% ¹
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		5,41%

1 13,53% =12,64% + 0,89%

De cumulatieve achterstanden zijn een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

Voor de deelnemers die per 1 januari 2020 zijn overgekomen van het pensioenfonds equensWorldline is de inhaalachterstand separaat vastgesteld. De totale achterstand per 1 januari 2020 bedraagt voor zowel de actieve deelnemers als de inactieve deelnemers maximaal ca 10% dit betreft de toeslagachterstand die bij het fonds is ontstaan vanaf 1 januari 2014.

18.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Per 31 december 2022 lag de beleidsdekkingsgraad van de Kring boven de vereiste dekkingsgraad. Er is in 2023 dan ook geen herstelplan ingediend.

18.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring equensWordline in 2020 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring equensWorldline. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	80%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	85%	86%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	35%	19%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 86% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 19%. Dit sluit steeds aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

18.2.5 Herverzekering

Voor Kring equensWorldline lopen overeenkomsten met elipsLife AG voor het herverzekeren van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Daarnaast zijn lopende overeenkomsten met een drietal (her) verzekeraars overgenomen. Dit betreft SCOR, Nationale-Nederlanden en elipsLife. Deze contracten betreffen het uitlooprisico vanuit het oude pensioenfonds, aanspraken op Arbeidsongeschiktheidspensioen en lopende elders verzekerde aanspraken. Vanaf 1 januari 2020 zijn nieuwe overeenkomsten met elipsLife gesloten.

1 De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

Bij overlijden keert de verzekeraar een risicokapitaal uit. Bij arbeidsongeschiktheid keert de verzekeraar een arbeidsongeschiktheidskapitaal uit.

18.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad				
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Actuele dekkinggrad	113,3%	112,0%	117,1%	110,4%
Beleidsdekkinggrad	114,3%	118,7%	113,9%	108,0%
Reële dekkinggrad	84,7%	89,9%	92,0%	88,4%
Vereiste dekkinggrad	111,2%	112,1%	110,6%	109,7%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;

- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Administratieve uitvoeringskosten	574	533	496	580
In euro's per deelnemer	388	368	353	416
Vermogensbeheerkosten	1.842	2.205	2.099	2.171
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,29%	0,31%	0,25%	0,26%
Transactiekosten	397	879	1.436	196
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,06%	0,12%	0,17%	0,02%
Gemiddeld belegd vermogen	625.940	713.242	840.677	822.305

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 397 (2022:€ 879). De kosten

zijn sterk gedaald, omdat in 2022 een gedeeltelijke transitie van de portefeuille plaatsvond. Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de hierboven genoemde drie categorieën zijn naar rato over deze categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 18.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring equensWorldline kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	574	0,09%	533	0,07%
Kosten vermogensbeheer	1.842	0,29%	2.205	0,31%
Totale kosten	2.416	0,39%	2.738	0,38%
Transactiekosten	397	0,06%	879	0,12%

18.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring equensWorldline zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring equensWorldline belegt in verschillende portefeuilles. Dit zijn de portefeuilles ‘Inflatie, Rendement, Rente en Matching’. Deze portefeuilles beleggen in verschillende beleggingscategorieën.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie en daarmee het vermogen op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring equensWorldline is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.11.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

18.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring equensWorldline weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	144.897	0,02%	145.073	0,02%
Rente & Matching	450.549	0,07%	404.234	0,06%
Inflatie	66.827	0,01%	73.216	0,01%
Pool liquide Middelen	255	0,00%	1.100	0,00%
Liquide Middelen	3	0,00%	41	0,00%
Totaal Assets	662.530	0,10%	623.664	0,10%

Begin 2022 heeft op basis van een ALM studie een transitie plaatsgevonden waarbij de pools aandelen en vastrentende waarden zijn omgezet in de portefeuille Rendement.

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	15,71%	14,96%	-9,68%	-10,54%
Rente	6,29%	6,87%	0,00%	0,00%
Matching	11,80%	11,75%	-76,77%	-76,97%
Inflatie	-2,74%	-0,96%	0,72%	-2,56%
Pool Liquide Middelen	3,27%	0,00%	-0,04%	0,00%
Liquide Middelen	3,19%	0,00%	0,00%	0,00%
Totaal Assets	7,58%	7,94%	-25,48%	-25,57%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 47.355 (2022: € -215.384) en het vermogen steeg van € 623.664 naar € 662.530 per eind 2023.

18.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	301	360	499	397
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	82	231	306	864
Bewaarloon	3	-	1	5
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.456	1.614	1.293	905
Totaal	1.842	2.205	2.099	2.171

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 301 (2022:€ 360).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 1.456 (2022:€ 1.614).

18.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

18.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsopbrengsten	8.290	11.373	43.582	4.318
Premie	3.068	503	-253	-3.106
Waardeoverdrachten	94	63	-37	81.296
Kosten	-	-	-	-
Uitkeringen	10	5	-31	6
Overige kanssystemen	296	1.935	-114	349
Toeslagverlening	-5.790	-68.863	-1.207	-
Incidentele mutaties	4.846	-1.441	-435	-1.124
Andere oorzaken	61	-17	-28	253
Totaal	10.875	-56.442	41.477	81.992

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	28.769	-211.919	-11.961	100.228
Wijziging RTS TV	-20.479	223.292	55.543	-95.910
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	8.290	11.373	43.582	4.318

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring equensWorldline € 10.875.

Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- De beursontwikkeling heeft geleid tot een positief resultaat op de beleggingen. Dit ondanks de lichte daling van de rente.
- Het premieresultaat is positief bij een premiedekkingsgraad van ca 145%.
- Op kans-systemen is een positief resultaat ontstaan. Dit bestaat met name uit een positief resultaat op sterfte doordat er meer deelnemers zijn overleden dan verwacht. Verder zijn in dit resultaat, de resultaten op arbeidsongeschiktheid, flexibilisering en pensionering opgenomen.
- De (extra) toeslagverlening per 1 januari 2024 voor de actieve deelnemers en de extra toeslag per 1 januari 2023 voor de inactieve deelnemers is verwerkt in de verplichtingen en leidt tot een negatief resultaat.
- Eind van het jaar zijn de sterftegrondslagen geüpdatet. Dit heeft tot een afname van de Technische Voorziening geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties en leidt tot een positief resultaat. De sterftegrondslagen van het Centraal Beheer APF worden jaarlijks aangepast. Binnen het Centraal Beheer APF worden de sterftegrondslagen namelijk gebaseerd op een jaarlijkse update van de sterfte in Nederland zoals gepubliceerd door het CBS.

18.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies				
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021	2020
Feitelijke premie	10.278	9.511	8.905	8.818
Kostendekkende premie	7.988	9.868	9.951	13.055
Gedempte kostendekkende premie	9.621	7.411	6.526	8.589

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop	7.910	5.865
Risicokoopsom overlijdensrisico	377	474
Risicokoopsom Premievrijstelling	133	173
Solvabiliteitsopslag	1.019	690
Opslag pensioenuitvoeringskosten	182	209
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	657	2.100

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Totaal	10.278	9.511

Kostendeekkende premie

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.963	8.733
Solvabiliteitsopslag	843	926
Opslag pensioenuitvoeringskosten	182	209
Totaal	7.988	9.868

Gedempte kostendeekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	8.420	6.512
Solvabiliteitsopslag	1.019	690
Opslag pensioenuitvoeringskosten	182	209

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Totaal	9.621	7.411

18.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets				
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
Aanwezig eigen vermogen	77.902	67.027	123.469	81.992
Minimaal vereist eigen vermogen	23.811	22.673	29.367	32.088
Vereist eigen vermogen	65.665	67.844	76.400	76.245

De vermogenspositie van Kring equensWorldline kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

18.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring equensWorldline aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van de Kring. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.330.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 316.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt

van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023 is artikel 132 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring equensWorldline verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023, waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat besluit gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

18.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring equensWorldline zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij is rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In 2023 is de risicohouding van de kring niet veranderd.

Financieel Crisisplan

Voor Kring equensWorldline is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet gewijzigd.

18.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een strategie waarbij 75% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt.

18.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

18.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring equensWorldline beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

18.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

18.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

18.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

18.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 18.2.5).

18.7 Terugblik 2023

De sociale partners hebben het bestuur in september 2022 op de hoogte gebracht dat zij een intentie tot invaren van de aanspraken hebben onder de nieuwe WTP.

Financiële positie voldoende

In 2023 is de dekkinggraad toegenomen tot 113,3%. Daarmee heeft de kring een reserveoverschot.

Extra Toeslagverlening

Op basis van de intentie tot invaren heeft het bestuur gebruik kunnen maken van de mogelijkheden om om extra toeslagverlening toe te kennen per 1 januari 2022 en per 1 januari 2023. Ook eind 2023 heeft het bestuur besloten om extra toeslagverlening toe te kennen.

Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een toeslag verleend van 4,0% voor de actieve deelnemers en 12,6% voor de niet-actieve deelnemers. In 2023 is de dekkinggraad toegenomen. Ondanks de verbeterde financiële positie was het helaas niet mogelijk op basis van een reguliere toeslagbesluit toeslag te verlenen aan de inactieve deelnemers. Dit omdat de prijsindex die

conform het reglement daarvoor geldt negatief was. Wel was het mogelijk een deel van de toeslag (op basis van loonindex) aan de actieve deelnemers toe te kennen van 0,76% per 1 januari 2024. Aanvullend is door het bestuur een extra toeslag toegekend van 0,89% per 1 januari 2023 aan de inactieve deelnemers en per 1 januari 2024 aan de actieve deelnemers.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring equensWorldline is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

18.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

18.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Jaarverslag 2023

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft op 12 juni 2024 verantwoording afgelegd over haar werkzaamheden in 2023 middels de jaarstukken 2023. Het belanghebbendenorgaan (BO) van Kring equensWorldline heeft de jaarstukken beoordeeld, vragen gesteld en opmerkingen gemaakt naar aanleiding van het jaarverslag. Deze opmerkingen en vragen zijn verwerkt, dan wel op heldere wijze beantwoord door het bestuur van Centraal Beheer APF. Het BO brengt daarom een positief advies uit op het bestuursbesluit tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2023 voor Kring equensWorldline.

Terugblik 2023

Vergaderingen en adviezen

In 2023 heeft met regelmaat overleg met het pensioenbureau plaatsgevonden. Daarnaast is één keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht vergaderd. Het BO heeft in 2023 vijf keer vergaderd. Alle vergaderingen vonden plaats via Microsoft Teams.

Het BO is in 2023 akkoord gegaan met c.q. heeft een positief advies gegeven over de volgende onderwerpen:

- Het BO heeft ingestemd met de aanpassing van het valutahedgebeleid van 75% naar 50% afdekking voor aandelen en vastgoed voor de eigen kring.
- Het BO heeft positief geadviseerd op de relevante wijzigingen in de Abtn 2022 en 2023.
- Het BO heeft ingestemd met de gewijzigde Verklaring inzake beleggingsbeginselen.
- Het BO heeft positief geadviseerd over het communicatiebeleidsplan 2023–2025.
- Het BO is akkoord gegaan met de projectkosten voor de eerste fase van EPAK.
- Het BO adviseerde positief over het gewijzigde pensioenreglement en de gewijzigde uitvoeringsovereenkomst, met inachtneming van de wijzigingen die het BO heeft aangegeven.

Toegekende toeslagen

De afgelopen twee jaar zijn er over 2022 en 2023 verschillende indexatiepercentages toegekend aan gepensioneerden / slapers en aan actieven. Daarbij had het niet de voorkeur van het BO dat deze percentages zover uit elkaar lagen. Dat komt enerzijds door het verschil in de inflatie en de loonontwikkeling bij de werkgever over deze twee jaar, maar ook omdat het door de wettelijke rekenregels niet mogelijk bleek te zijn per 1 januari 2024 over 2023 een volledige toeslag aan actieven toe te kennen.

Het BO betreurt dit verloop van het proces, aangezien het toekennen van een volledige toeslag aan alle betrokkenen over 2022 en 2023 samen meer in evenwicht zou zijn geweest dan dat de toekenning nu

heeft uitgepakt. Tenslotte bleek communicatie met de deelnemers vervolgens niet altijd optimaal. Het heeft vrij lang geduurd voordat het de betrokkenen duidelijk werd wat de uitkomst was geworden.

Vooruitblik 2024

Wet Toekomst Pensioenen

De WTP is inmiddels definitief als wet aangenomen. Werkgever en bonden (de sociale partners) moeten een transitieplan maken om van het huidige pensioenstelsel naar het nieuwe stelsel te komen. De gepensioneerden hebben hoorrecht. Zij mogen commentaar leveren en de sociale partners moeten daar op reageren. Het BO moet het transitieplan goedkeuren. Het BO is op een aantal punten betrokken.

Op dit moment is de discussie nog in volle gang.

Samenstelling BO equensWordline

Het BO van Kring equensWorldline bestaat uit:

- Fred Steenwinkel (voorzitter), namens de gepensioneerden
- Ivo Jelier, namens de werknemers
- Pieter de Jong, namens de werknemers
- Michel Stok, namens de werkgever

Juni 2024

Namens het Belanghebbendenorgaan van Kring equensWorldline,

Fred Steenwinkel (voorzitter)
Ivo Jelier
Pieter de Jong
Michel Stok

19.

Verslag Kring HPE

19. Verslag Kring HPE

Sinds 1 november 2021 heeft Centraal Beheer APF de Kring HPE gestart. Hierin is per die datum het deel van de populatie van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland i.l. (hierna te noemen Pensioenfonds HPPF) opgenomen die valt onder de werkgever Hewlett Packard Enterprise (HPE). De actieve deelnemers bouwen in deze kring pensioen op in een middelloonregeling. De premie wordt vastgesteld op basis van een verwacht rendementscurve.

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering per 1 januari 2024 'as is' over te nemen door APS. Deze overgang is goed verlopen, waarbij de kwaliteit van de dienstverlening op hetzelfde niveau is gebleven.

Samen met APS stelt Centraal Beheer APF vast in welke mate verbetering van processen, procedures en communicatie mogelijk zijn. Uitgangspunt hierbij is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij onze reguliere dienstverlening, zoals deze is ingericht voor de overige kringen. Onderdeel van verbetering van de dienstverlening is het beschikbaar stellen van een deelnemersportaal. Voor het uitrollen van het deelnemersportaal is het noodzakelijk dat de huidige (verouderde) techniek van de administratie wordt aangepast: de administratie moet eerst gemigreerd worden naar een SaaS (Cloud) platform. Deze migratie kan pas plaatsvinden nadat alle mutaties van 2024 zijn verwerkt (stand einde boekjaar). Hiermee waarborgen wij een beheerste en integere bedrijfsvoering. Nadat vastgesteld is dat de migratie juist en volledig is uitgevoerd wordt het deelnemersportaal beschikbaar gesteld.

Uiteraard worden zowel de betrokken belanghebbendenorganen als de werkgevers op de hoogte gehouden en betrokken bij dit proces.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een fondstoeslag verleend van 11,23% (EDS: 9,50%) - zie ook paragraaf 2. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring HPE is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 37).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

19.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Werkgevers	1	1	1
Deelnemers	7.341	7.387	7.442
Actieven en arbeidsongeschikten	222	230	270
Gewezen deelnemers	4.096	4.280	4.432
Pensioengerechtigden	3.023	2.877	2.740

Toeslagverlening per 1 januari volgend op ¹			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actieven	0,00%	11,23%	2,23%
Niet-actieven	0,00%	11,23%	2,23%

1 Toeslagen exclusief aanvullende toeslagen A, B, C en D. Voor entiteit EDS geldt een afwijkende toeslag.

Beleggingsperformance			
	2023	2022	2021
Beleggingsrendement	9,61%	-21,22%	0,86%
Benchmarkrendement	9,18%	-21,33%	0,87%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,18%	0,15%	0,10%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,11%	0,08%	0,03%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Premiebijdragen	4.348	9.461	1.173
Saldo overdracht van rechten	1.438	1.714	1.922.703
Pensioenuitkeringen	-49.902	-43.814	-7.033

Technische Voorzieningen			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,41%	2,74%	0,51%
Actieven en arbeidsongeschikten	105.692	101.653	152.974
Gewezen Deelnemers	464.157	469.673	637.507
Pensioentrekkenden	687.423	647.421	720.698
Overige (oa schadereserve en IBNR)	5.632	4.198	5.578
Totaal	1.262.904	1.222.945	1.516.757

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkingsgraad ultimo	123,6	119,9	127,0
Beleidsdekkingsgraad (december)	123,8	128,0	121,2

Belegd vermogen			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Vastgoedbeleggingen	119.640	109.110	149.883
Aandelen	444.796	426.520	533.968
Vastrentende waarden	952.425	903.716	1.107.739
Derivaten	55.124	127.370	17.041
Overige beleggingen	53.683	31.736	140.099
Totaal belegd vermogen	1.625.668	1.598.452	1.948.730

Beleggingsresultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Directe beleggingsopbrengsten	12.481	11.983	1.244
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	128.055	-438.805	8.624
- Beheerkosten	1.825	1.693	1.157
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-
- Transactiekosten	1.578	1.268	478
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-198	922	-3
Kosten van vermogensbeheer	843	748	679

19.2 Pensioenparagraaf

In Kring HPE kan pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een uitkeringsovereenkomst. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

19.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtdatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioendatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de Deelnemer de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris - franchise
Franchise	€ 16.322 (2023)
Ouderdomspensioen	Het opbouwpercentage bedraagt 1,875% van de PG.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage bedraagt 70% van het jaarlijks OP.
Tijdelijk partnerpensioen	Verzekerd bedrag voor overlijden van een Deelnemer, uit te betalen tot de 68 jarige leeftijd van de Partner maar uiterlijk tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de Partner
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage bedraagt 14% van het jaarlijks OP;
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen	Niet eerder dan de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende 5 of 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering of andersom; Een hoge uitkering vanaf de Pensioeningangsdatum tot de Pensioendatum en daarna een lagere uitkering of andersom
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	Vanaf de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt voor een periode van minimaal 6 maanden.

Premiebeleid

Voorafgaand aan enig kalenderjaar stelt Centraal Beheer APF een schatting op van de Premie voor het komende jaar. Dit gebeurt op basis van het door Hewlett Packard Enterprise gecontroleerde deelnemersbestand per september van het voorafgaande kalenderjaar. Het berekende premieniveau wordt gedeeld met Hewlett Packard Enterprise. De totale geschatte jaarlijkse Premie wordt tussen Centraal Beheer APF en Hewlett Packard Enterprise (namens de Werkgevers) verrekend met de definitief voor het betreffende jaar door Centraal Beheer APF vastgestelde Premie. Deze vaststelling vindt plaats vóór 1 juli van het daarop volgende jaar. De verrekening vindt plaats met de Premie van een volgend jaar.

De jaarlijks af te dragen premie is gelijk aan de basispremie, eventueel vermeerderd met een aanvullende bijdrage dan wel verminderd met een premiekorting. De hoogte van de af te dragen premie moet ten minste voldoen aan de op het tijdstip van vaststelling geldende wet- en regelgeving.

De basispremie voor enig jaar wordt bepaald als de gedempte premie waarbij het verwacht rendement zoals bedoeld in artikel 128 PW en beschreven in de Abtn wordt gehanteerd. De te hanteren rekenrente voor deze gedempte premie bedraagt ca 1,1%. In de Abtn is de methodiek voor de eventuele aanvullende bijdragen en/of premiekorting beschreven.

Per 1 juli 2023 heeft de minister de gewijzigde commissie parameters van toepassing verklaard. Dit heeft invloed op de premiestelling 2024 en verder. Voor 2024 is vastgesteld dat de premie op gelijkwaardige grondslagen wordt vastgesteld als in 2023. Voor een nadere toelichting zie paragraaf Terugblik 2023.

19.2.2 Toeslagbeleid

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring HPE een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring HPE, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie. De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar.

De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is gelijk aan 100% van de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring HPE gefinancierd.

De toeslagruimte wordt bepaald op basis van de financiële positie van de Kring HPE en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én de beleidsdekkingsgraad van 31 oktober van de Kring HPE. Hierbij wordt voor de toe te kennen toeslag uitgegaan van de vaststelling van toekomst bestendig indexeren, zoals beschreven in de wet. Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% worden geen toeslagen toegekend uit de fondsmiddelen. Boven de grens van Toekomst Bestendig Indexeren is inhaaltoeslag mogelijk.

Naast de hierboven beschreven fondstoeslag kunnen aanvullende toeslagen worden toegekend aan de actieve deelnemers. Dit betreft de toeslagen A t/m D. In 2022 hebben de sociale partners een aanpassing doorgevoerd in deze aanvullende toeslagen. Daarmee is de aanvullende toeslag niet meer afhankelijk van

de loonindex maar wordt tevens gebaseerd op de prijsindex, indien deze niet vanuit de fondstoeslag kan worden toegekend.

Toeslag A

Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Pensioenfonds HPPF. Op de tot en met 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Hewlett Packard Pensioenfonds wordt jaarlijks een aanvullende toeslag (Toeslag A) van maximaal 3,5% verleend bovenop de toeslag als bedoeld in het toeslagbeleid, ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling, zodanig dat de totale toeslag ten hoogste gelijk is aan de Prijsindex.

Toeslag B

Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II. Op de op 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II geldt een aanvullende toeslag (Toeslag B) van maximaal 50% van Toeslag A. Toeslag B wordt zodanig beperkt dat de toeslag als bedoeld in het toeslagbeleid ten aanzien van de Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II en toeslag B gezamenlijk 2/3e van de totale toeslag niet overschrijdt. Onder totale toeslag wordt verstaan Toeslag A en de door het Pensioenfonds toegekende toeslag over de premievrije Pensioenaanspraken per 31 december 2013 als bedoeld in het toeslagbeleid aan de bij de Werkgever in dienst zijnde werknemers die recht hebben op Toeslag A.

Toeslag C

Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde Pensioenaanspraken van Deelnemers wordt jaarlijks per 1 januari van enig jaar een aanvullende toeslag verleend (hierna: Toeslag C) ingeval de Prijsindex hoger is dan de op grond van het toeslagbeleid verleende voorwaardelijke Toeslagverlening. Toeslag C is gelijk aan het verschil van de verleende voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid en de Prijsindex.

Toeslag C is ten hoogste gelijk aan Toeslag A, kan worden beperkt op grond van het bepaalde zoals hierna beschreven en is voorts maximaal 3,5%. Ten behoeve van de financiering van Toeslag C doet Hewlett Packard Enterprise een jaarlijkse storting aan het Pensioenfonds ter grootte van € 495.000,00 (zegge: vierhonderdvijfennegentigduizend euro), voor het eerst in de maand januari 2022 en laatstelijk in de maand januari 2024.

Indien het bedrag ontoereikend is om Toeslag C volledig toe te kennen, wordt Toeslag C beperkt tot de hoogte van de toeslag die uit deze storting gefinancierd kan worden. Indien voor de financiering van Toeslag C niet het volledige bedrag nodig is, wordt het overschot toegevoegd aan een voorziening in Kring HPE. Uit deze voorziening kunnen door het Pensioenfonds alleen middelen onttrokken worden ten behoeve van Toeslag D.

Toeslag D

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre een voorwaardelijke Toeslag D wordt toegekend. Voor deze voorwaardelijke toeslag is een voorziening gevormd. Deze voorziening kan uitsluitend voor Toeslag D worden aangewend. Toeslag D kan jaarlijks worden toegekend op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde Pensioenaanspraken van Deelnemers indien de som van de voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid, ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers vanaf 1 januari 2014 en Toeslag C lager is dan de Prijsindex.

Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Deze toeslagverlening is toekomstbestendig, wat inhoudt dat er jaarlijks niet meer Toeslag D verleend wordt dan naar verwachting uit de beschikbare middelen ook in de toekomst te realiseren is, waarbij de wettelijke bepalingen omtrent toekomstbestendig indexeren in acht genomen worden. Bij een Beleidsdekkingsgraad van minder dan 110% wordt geen toeslag verleend.

Geconstateerd is dat de formulering in de juridische documenten er toe leidt dat Toeslag D naar verwachting niet tot toekenning zal leiden. Daarmee zal worden bekeken op welke wijze een aanpassing hierin gedaan kan worden.

Voor Toeslag A en B wordt door Hewlett Packard Enterprise extra premie betaald. Toeslag A, B en C worden volledig door Hewlett Packard Enterprise gefinancierd. Toeslag D wordt gefinancierd uit een eventueel overschot voor de financiering van Toeslag C. Het totaal van Toeslag C en Toeslag D is ten hoogste gelijk aan Toeslag A en voorts maximaal 3,5%.

Voor Toeslag D wordt een voorziening aangehouden. Deze voorziening wordt gevoed uit de jaarlijkse betaling ten behoeve van toeslag C, zie toelichting bij Toeslag C. In 2023 is het volgende verloop van toepassing.

Voorziening toeslag D			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Voorziening toeslag D einde vorig boekjaar	1.487	1.406	0
Opvoer voorziening voor Toeslag D i.v.m. collectieve waardeoverdracht	-	-	1.350
Betaald door werkgevers t.b.v. van toeslag C	495	495	503
Aangewend voor toeslag C (1 januari)	-438	-414	-447

Voorziening toeslag D			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Voorziening Toeslag D einde boekjaar	1.544	1.487	1.406

Toeslagverlening

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 124,0%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen.

Toeslagverlening per 1 januari Actieven						
	Ambitie			Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Verleende toeslagen actieven entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	11,23%	2,23%
Verleende toeslagen actieven entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	9,50%	2,32%
- Aanvullende toeslag A					3,50%	1,05%
- Aanvullende toeslag B					0,32%	0,00%
- Aanvullende toeslag C					1,14%	1,05%
- Aanvullende toeslag D					0,00%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven						
Ambitie				Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	11,23%	2,23%
entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	9,50%	2,32%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit HP				6,75%	6,75%	1,05%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit EDS				5,93%	5,93%	1,10%

De cumulatieve achterstanden zijn een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

Ook de cumulatieve achterstand tijdens het deelnemerschap bij het Pensioenfonds HPPF wordt meegenomen bij de toekenning van inhaalindexatie.

19.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Eind 2022 heeft de kring een reserve overschot. Er is dan ook in 2023 geen herstelplan opgesteld.

19.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring HPE is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring HPE. De uitkomsten van deze aanvangshaalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

1 De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	102%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	30%	19%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 102% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 19%. Dit sluit steeds aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

19.2.5 Herverzekering

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt.

Gelet op de grootte van Kring HPE kan de kring een groot deel van deze risico’s zelf dragen. Daarmee zijn de reguliere overlijdens en arbeidsongeschiktheidsrisico’s niet herverzekerd. Wel is bij elipsLife AG de dekking ondergebracht van de ANW-hiaat dekking en de WIA excedent regeling. Per 1 januari 2023 is het contract met elipsLife AG verlengt.

19.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkingsgraad	123,6%	119,9%	127,0%
Beleidsdekkingsgraad	123,8%	128,0%	121,2%
Reële dekkingsgraad	93,9%	98,7%	97,8%
Vereiste dekkingsgraad	117,3%	118,0%	116,3%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Administratieve uitvoeringskosten	852	725	155
In euro's per deelnemer	263	233	51
Vermogensbeheerkosten	2.668	2.441	1.836
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,18%	0,15%	0,09%
Transactiekosten	1.578	1.268	478
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,11%	0,08%	0,02%
Gemiddeld belegd vermogen	1.491.248	1.645.364	1.935.493

1 De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 1.578 (2022 € 1.268). De stijging van deze kosten is veroorzaakt door de aanpassing van het Emering Market aandelenfonds en de Emerging Market Debt fondsen om hiermee te voldoen aan het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid.

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 19.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring HPE kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	852	0,06%	725	0,04%
Kosten vermogensbeheer	2.668	0,18%	2.441	0,15%
Totale kosten	3.520	0,24%	3.166	0,19%
Transactiekosten	1.578	0,11%	1.268	0,08%

19.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring HPE zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring HPE belegt in verschillende beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen zijn verspreid over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, bedrijfs- en staatsobligaties en vastgoed. De rentehedge wordt ingevuld met een discretionaire portefeuille die belegt in staatsobligaties en swaps.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring HPE is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.12.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

19.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring HPE weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	408.615	25,14%	583.982	36,53%
Rente & Matching	831.510	51,15%	747.914	46,79%
Inflatie	180.672	11,11%	243.807	15,25%
Pool Aandelen	114.330	7,03%	-	-
Pool Vastrentende Waarden	78.287	4,82%	-	-
Pool liquide Middelen	53.628	3,30%	-	-
Liquide Middelen	-41.374	-2,55%	22.750	1,43%
Totaal Assets	1.625.668	100,00%	1.598.452	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	17,39%	16,68%	-	-
Rente	3,70%	3,68%	-15,52%	-15,66%
Matching	7,28%	7,28%	-31,70%	-31,70%
Inflatie	8,83%	5,96%	-21,12%	-20,18%
Pool Aandelen	3,19%	3,91%	-	-
Pool Vastrentende Waarden	8,37%	6,30%	-	-
Pool Liquide Middelen	3,26%	-	-	-
Liquide Middelen	3,58%	3,32%	-0,61%	0,68%
Totaal Assets	9,61%	9,18%	-21,22%	-21,33%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 128.057 (2022: € -438.805) voor een vermogen dat steeg van € 1.598.452 naar € 1.625.668 per ultimo 2023 in Kring HPE.

19.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	929	966	227
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	238	215	452
Korting vermogensbeheerder	-324	-433 ²	-
Bewaarloon	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.825	1.693	1.157
Totaal	2.668	2.441	1.836

1 De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

2 In het jaarverslag 2022 is de korting vermogensbeheerder onderdeel de regel Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 929 (2022 € 966).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 1.825 (2022: € 1.693).

19.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

Verwerking Collectieve Waardeoverdracht

De verwerking van de collectieve waardeoverdracht heeft plaatsgevonden per 1 november 2021 op basis van de RTS van 31 oktober 2021. Ook de resultaten zijn gebaseerd op basis van deze gehanteerde RTS.

19.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsopbrengsten	52.214	-9.065	40.506
Premie	1.098	392	108
Waardeoverdrachten	343	1.716	368.685
Kosten	203	146	-
Uitkeringen	413	167	10
Overige kanssystemen	-1.259	1.205	301
Toeslagverlening	1.447	-152.565	-
Incidentele mutaties	-	-8.307	-528
Andere oorzaken	237	-379	764
Totaal	54.696	-166.690	409.846

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	100.763	-419.261	10.360
Wijziging RTS TV	-48.549	410.196	30.146
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	52.214	-9.065	40.506

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring HPE € 54.696. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

- De beursontwikkeling heeft geleid tot een positief resultaat op de beleggingen, dit ondanks de licht gedaalde rente.
- Het premieresultaat is positief doordat de feitelijke premie meer bedraagt dan de benodigde toevoeging aan de TV. De premiedekkingsgraad bedraagt: 138%.
- Het resultaat op waardeoverdrachten ontstaat door het verschil tussen de wettelijke grondslagen en de fondsgrondslagen.
- Op kans-systemen is een negatief resultaat ontstaan. Dit bestaat uit de resultaten op overlijden, arbeidsongeschiktheid en op overige kanssystemen.
- Het resultaat op toeslagen betreft de toekenning van de toeslagen per 1 januari 2023 die alsnog via Terugwerkende kracht mutaties begin 2023 zijn verwerkt.

19.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabellen. Per 1 november 2021 is de kring gestart. De premies 2021 betreffen de premies voor de maanden november en december.

Premies

Premies			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Feitelijke premie	4.348	9.461	1.173
Kostendekkende premie	3.711	10.528	1.362
Gedempte kostendekkende premie	4.332	9.461	1.173

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde (incl. risicopremies)	3.785	5.544
Indexatie koopsom A, B, C / Bijdrage Toeslag D	57	2.897
Premie tbv Weerstandsvermogen	11	16
Solvabiliteitsopslag	495	1.004
Totaal	4.348	9.461

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.107	5.389
Solvabiliteitsopslag	547	1.483
Opslag pensioenuitvoeringskosten	-	-
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	57	3.656
Totaal	3.711	10.528

Gedempte kostendeekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendeekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.780	5.560
Solvabiliteitsopslag	495	1.004
Opslag pensioenuitvoeringskosten	-	-
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	57	2.897
Totaal	4.332	9.461

19.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Aanwezig eigen vermogen	297.853	243.155	409.846
Minimaal vereist eigen vermogen	51.604	49.147	61.018
Vereist eigen vermogen	218.989	220.109	247.330

De vermogenspositie van Kring HPE kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

19.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring HPE aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 15.010.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 750.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring HPE verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker
AAG Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

19.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van Kring HPE zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen

van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol. De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de Abtn van de kring.

Financieel Crisisplan

Kring HPE heeft een crisisplan. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet veranderd.

19.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in renteswaps. Wij gebruiken in de Kring HPE een strategie waarbij 60% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente wordt afgedekt.

19.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

19.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring HPE beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. De valuta's die worden afgedekt zijn; Amerikaanse dollar, Japanse Yen en de Britse Pond. Voor aandelen wereld en beursgenoteerd vastgoed wordt het valutarisico afgedekt via de valutaoverlay. Voor high yield wordt het valutarisico binnen het fonds afgedekt. Voor de overige categorieën vindt er geen afdekking van het valutarisico plaats. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt.

19.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

19.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

19.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. Dit is bijvoorbeeld van toepassing voor de vastgoedbeleggingen in de portefeuille.

19.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden periodiek getoetst op basis van actuele sterfte-modellen. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 19.2.5).

19.7 Terugblik 2023

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als

pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering vanaf 1 januari 2024 ‘as is’ over te nemen door APS.

Financiële positie goed, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot ca 123,6%. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Overstap naar Emerging Market Debt en aandelen

Op basis van MVB overwegingen heeft de kring in april 2023 een overstap gemaakt naar Emerging Market Debt en Aandelen opkomende markten fondsen van Centraal Beheer APF. Daarmee maakt de kring (meer) gebruik van de aanpak zoals deze door Centraal Beheer APF voor alle kringen wordt gebruikt.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling – aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de

(feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is in afstemming met de sociale partners genomen en voorgelegd aan het BO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring HPE is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

19.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

19.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

In het Belanghebbendenorgaan hebben er in 2023 wat wijzigingen plaatsgevonden. Franklin Spuesens en Nathan Baas liepen als aspirant-lid al mee en zij hebben in 2023 het stokje overgenomen van Coen Timmer en Niels Hart als BO-lid namens respectievelijk de werkgever en de werknemers. Vrijwel elke maand had het Belanghebbendenorgaan een overleg. Ook buiten de vergaderingen is er onderling contact om de gewenste voortgang te houden. Tevens zijn er vergaderingen met het bestuur en de Raad van Toezicht van Centraal Beheer APF geweest en hebben medewerkers van Centraal Beheer APF geregeld deelgenomen aan vergaderingen om bepaalde aanvragen of (beleggings)onderdelen toe te lichten. Tenslotte zijn individuele leden van het Belanghebbendenorgaan ook actief in werkgroepen en klankbordgroepen.

Alhoewel de dekkingsgraad op een goed niveau bleef, is het wel teleurstellend dat, door de afgesproken prijsindex-methodiek, er geen indexatie (effectief in 2024) kan plaatsvinden.

Medezeggenschap

Het Belanghebbendenorgaan heeft wettelijke advies- en goedkeuringsrechten en bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Het Belanghebbendenorgaan heeft diverse aanvragen ontvangen. Bij die aanvragen heeft het bestuur laten zien goed kennis te hebben genomen van de adviezen van het Belanghebbendenorgaan. Uitgangspunt in het handelen van het Belanghebbendenorgaan als geheel is dat gehandeld wordt in het belang van alle belanghebbenden van de pensioenkring, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Ook is er een uitvraag onder de deelnemers gedaan over risicopreferentie De eventuele gevolgen voor de beleggingsportefeuille moeten nog nader bepaald en besproken worden.

Instemmingsaanvragen en Adviesaanvragen

In het verslagjaar zijn er diverse aanpassingen geweest in de beleggingsportefeuille. Zo is er een aanscherping geweest in het MVB-beleid, is de valutahedge en het onderpandbeleid aangepast en is er uitgebreid gesproken over ontwikkelingen en mogelijkheden voor de renteafdekking. Tevens is er een onderzoek naar de portefeuilleconstructie gedaan. Voor het beleggingsplan en het strategisch beleggingsbeleid is instemming gegeven en op de ABTN (2022 en 2023), de juridische documenten en het communicatiebeleidsplan is een positief advies gegeven.

Het BO heeft alle aanpassingen steeds beoordeeld op te maken kosten en impact op het te verwachten rendement. Voorgestelde wijzigingen in de beleggingsportefeuille pasten bij de risicohouding en de ambitie van onze Kring.

Oordeel over het beleid van het bestuur

Naast haar advies- en goedkeuringsrecht ziet het Belanghebbendenorgaan ook toe dat het bestuur de uitvoerings- en pensioenovereenkomsten goed uitvoert. Het BO is verheugd te kunnen vaststellen zich te kunnen vinden in het door het bestuur gevoerde beleid. De leden van het Belanghebbendenorgaan hebben het overleg met bestuur als prettig en open ervaren en zien het toekomstige overleg met vertrouwen tegemoet.

Als aandachtspunt heeft het Belanghebbendenorgaan de communicatie naar de deelnemers meegegeven aan het bestuur. Een meer proactieve, uitgebreidere en beter op de doelgroep gerichte communicatie is gewenst. Het BO heeft ook meer aandacht gevraagd voor het ontbreken van de afgesproken portal. Communicatie zou vooral via de portal kunnen gaan, maar dat is nu dus niet mogelijk. Daarnaast heeft het BO zorg over het feit dat veel zaken langer duren dan gepland en/of afgesproken en dat op dit punt nog maar weinig verbetering wordt gezien.

Het BO ziet met genoegen dat hoewel voor de WTP de sociale partners eerst aan zet zijn, Centraal Beheer APF het al de juiste aandacht geeft.

Het BO hecht er aan om het Bestuur te bedanken voor de inzet en de goede en open samenwerking.

- Koos van der Straaten
- Franklin Spuesens
- Haitse Hoos
- Ids Sijbrandij
- Klaas Nienhuis
- Nathan Baas

20. Verslag Kring HPNL

20. Verslag Kring HPNL

Sinds 1 november 2021 heeft Centraal Beheer APF de Kring HPNL gestart. Hierin is per die datum het deel van de populatie van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland i.l. (hierna te noemen Pensioenfonds HPPF) opgenomen dat valt onder de werkgever HP Nederland. De actieve deelnemers bouwen in deze kring pensioen op in een middelloonregeling. De premie wordt vastgesteld op basis van een verwacht rendementscurve.

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering per 1 januari 2024 'as is' over te nemen door APS. Deze overgang is goed verlopen, waarbij de kwaliteit van de dienstverlening op hetzelfde niveau is gebleven.

Samen met APS stelt Centraal Beheer APF vast in welke mate verbetering van processen, procedures en communicatie mogelijk zijn. Uitgangspunt hierbij is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij onze reguliere dienstverlening, zoals deze is ingericht voor de overige kringen. Onderdeel van verbetering van de dienstverlening is het beschikbaar stellen van een deelnemersportaal. Voor het uitrollen van het deelnemersportaal is het noodzakelijk dat de huidige (verouderde) techniek van de administratie wordt aangepast: de administratie moet eerst gemigreerd worden naar een SaaS (Cloud) platform. Deze migratie kan pas plaatsvinden nadat alle mutaties van 2024 zijn verwerkt (stand einde boekjaar). Hiermee waarborgen wij een beheerste en integere bedrijfsvoering. Nadat vastgesteld is dat de migratie juist en volledig is uitgevoerd wordt het deelnemersportaal beschikbaar gesteld.

Uiteraard worden zowel de betrokken belanghebbendenorganen als de werkgevers op de hoogte gehouden en betrokken bij dit proces.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een fondstoeslag verleend van 9,66% (EDS: 8,17%) - zie ook paragraaf 2. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring HPNL is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 38).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

20.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Werkgevers	1	1	1
Deelnemers	671	674	678
Actieven en arbeidsongeschikten	191	200	211
Gewezen deelnemers	403	406	407
Pensioengerechtigden	77	68	60

Toeslagverlening per 1 januari volgend op ¹			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actieven	0,00%	9,66%	2,03%
Niet-actieven	0,00%	9,66%	2,03%

1 Toeslagen exclusief aanvullende toeslagen A, B, C en D. Voor entiteit EDS geldt een afwijkende toeslag.

Beleggingsperformance			
	2023	2022	2021
Beleggingsrendement	10,49%	-26,92%	-0,09%
Benchmarkrendement	10,26%	-26,89%	-0,22%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,23%	0,18%	0,09%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,09%	0,11%	0,03%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Premiebijdragen	3.889	7.325	858
Saldo overdracht van rechten	-656	-174	266.986
Pensioenuitkeringen	-1.804	-1.446	-219

Technische Voorzieningen			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,34%	2,56%	0,58%
Actieven en arbeidsongeschikten	79.591	78.506	104.257
Gewezen Deelnemers	59.985	56.475	77.053
Pensioentrekkenden	32.963	25.757	26.228
Overige (oa schadereserve en IBNR)	1.874	1.967	2.118
Totaal	174.413	162.705	209.656

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkingsgraad ultimo	124,4	119,9	127,1
Beleidsdekkingsgraad (december)	125,2	126,8	121,2

Belegd vermogen			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Vastgoedbeleggingen	6.749	15.072	20.320
Aandelen	84.617	73.588	99.281
Vastrentende waarden	70.541	69.785	92.890
Derivaten	47.549	25.816	41.984
Overige beleggingen	7.983	8.748	8.184
Totaal belegd vermogen	217.439	193.009	262.659

Beleggingsresultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Directe beleggingsopbrengsten	618	982	-7
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	20.355	-78.593	-1.253
- Beheerkosten	371	354	177
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-
- Transactiekosten	182	243	67
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-49	147	-15
Kosten van vermogensbeheer	91	51	58

20.2 Pensioenparagraaf

In Kring HPNL kan pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een uitkeringsovereenkomst. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

20.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtdatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioendatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de Deelnemer de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris – franchise
Franchise	€ 16.322 (2023)
Ouderdomspensioen	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 1,875% van de PG.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 70% van het jaarlijks OP.
Tijdelijk partnerpensioen	Verzekerd bedrag voor overlijden van een Deelnemer, uit te betalen tot de 68 jarige leeftijd van de Partner maar uiterlijk tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de Partner
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 14% van het jaarlijks OP;
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen	Niet eerder dan de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende 5 of 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering of andersom; Een hoge uitkering vanaf de Pensioeningangsdatum tot de Pensioendatum en daarna een lagere uitkering of andersom
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	Vanaf de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt voor een periode van minimaal 6 maanden.

Premiebeleid

Voorafgaand aan enig kalenderjaar stelt Centraal Beheer APF een schatting op van de Premie voor het komende jaar. Dit gebeurt op basis van het door HP Nederland gecontroleerde deelnemersbestand per september van het voorafgaande kalenderjaar. Het berekende premieniveau wordt gedeeld met HP Nederland De totale geschatte jaarlijkse Premie wordt tussen Centraal Beheer APF en HP Nederland (namens de Werkgevers) verrekend met de definitief voor het betreffende jaar door Centraal Beheer APF vastgestelde Premie. Deze vaststelling vindt plaats vóór 1 juli van het daarop volgende jaar. De verrekening vindt plaats met de Premie van een volgend jaar.

De jaarlijks af te dragen premie is gelijk aan de basispremie, eventueel vermeerderd met een aanvullende bijdrage dan wel verminderd met een premiekorting. De hoogte van de af te dragen premie moet ten minste voldoen aan de op het tijdstip van vaststelling geldende wet- en regelgeving.

De basispremie voor enig jaar wordt bepaald als de gedempte premie waarbij het verwacht rendement zoals bedoeld in artikel 128 PW en beschreven in de Abtn wordt gehanteerd. De te hanteren rekenrente voor deze gedempte premie bedraagt ca 1,65%. In de Abtn is de methodiek voor de eventuele aanvullende bijdragen en/of premiekorting beschreven..

Per 1 juli 2023 heeft de minister de gewijzigde commissie parameters van toepassing verklaard. Dit heeft invloed op de premiestelling 2024 en verder. Voor 2024 is vastgesteld dat de premie op gelijkwaardige grondslagen wordt vastgesteld als in 2023. Voor een nadere toelichting zie paragraaf Terugblik 2023.

20.2.2 Toeslagbeleid

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring HP Nederland een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring HP Nederland, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie. De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar.

De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is gelijk aan 100% van de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring HP Nederland gefinancierd.

De toeslagruimte wordt bepaald op basis van de financiële positie van de Kring HP Nederland en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én de beleidsdekkingsgraad van 31 oktober van de Kring HP Nederland. Hierbij wordt voor de toe te kennen uitgegaan van de vaststelling van toekomst bestendig indexeren, zoals beschreven in de wet. Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% worden geen toeslagen toegekend uit de fondsmiddelen. Boven de grens van Toekomst Bestendig Indexeren is inhaaltoeslag mogelijk.

Naast de hierboven beschreven fondstoeslag kunnen aanvullende toeslagen worden toegekend aan de actieve deelnemers. Dit betreft de toeslagen A t/m D. In 2022 hebben de sociale partners een aanpassing doorgevoerd in deze aanvullende toeslagen. Daarmee is de aanvullende toeslag niet meer afhankelijk van

de loonindex maar wordt tevens gebaseerd op de prijsindex, indien deze niet vanuit de fondstoeslag kan worden toegekend.

Toeslag A

Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Pensioenfonds HPPF. Op de tot en met 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Hewlett Packard Pensioenfonds wordt jaarlijks een aanvullende toeslag (Toeslag A) van maximaal 3,5% verleend bovenop de toeslag als bedoeld in het toeslagbeleid, ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling, zodanig dat de totale toeslag ten hoogste gelijk is aan de Prijsindex.

Toeslag B

Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II. Op de op 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II geldt een aanvullende toeslag (Toeslag B) van maximaal 50% van Toeslag A. Toeslag B wordt zodanig beperkt dat de toeslag als bedoeld in het toeslagbeleid ten aanzien van de Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II en toeslag B gezamenlijk 2/3^e van de totale toeslag niet overschrijdt. Onder totale toeslag wordt verstaan Toeslag A en de door het Pensioenfonds toegekende toeslag over de premievrije Pensioenaanspraken per 31 december 2013 als bedoeld in het toeslagbeleid aan de bij de Werkgever in dienst zijnde werknemers die recht hebben op Toeslag A.

Toeslag C

Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde Pensioenaanspraken van Deelnemers wordt jaarlijks per 1 januari van enig jaar een aanvullende toeslag verleend (hierna: Toeslag C) ingeval de Prijsindex hoger is dan de op grond van lid 1 verleende voorwaardelijke Toeslagverlening. Toeslag C is gelijk aan het verschil van de verleende voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid en de Prijsindex. Toeslag C is ten hoogste gelijk aan Toeslag A, kan worden beperkt op grond van het bepaalde zoals hierna beschreven en is voorts maximaal 3,5%. Ten behoeve van de financiering van Toeslag C doet HP Nederland een jaarlijkse storting aan het Pensioenfonds ter grootte van € 413.000,00 (zegge: vierhonderddertenduizend euro), voor het eerst in de maand januari 2022 en laatstelijk in de maand januari 2024.

Indien het bedrag ontoereikend is om Toeslag C volledig toe te kennen, wordt Toeslag C beperkt tot de hoogte van de toeslag die uit deze storting gefinancierd kan worden. Indien voor de financiering van Toeslag C niet het volledige bedrag nodig is, wordt het overschot toegevoegd aan een voorziening in Kring HP Nederland. Uit deze voorziening kunnen door het Pensioenfonds alleen middelen onttrokken worden ten behoeve van Toeslag D.

Toeslag D

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre een voorwaardelijke Toeslag D wordt toegekend. Voor deze voorwaardelijke toeslag is een voorziening gevormd. Deze voorziening kan uitsluitend voor Toeslag D worden aangewend. Toeslag D kan jaarlijks worden toegekend op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde Pensioenaanspraken van Deelnemers indien de som van de voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers vanaf 1 januari 2014 en Toeslag C lager is dan de Prijsindex.

Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Deze toeslagverlening is toekomstbestendig, wat inhoudt dat er jaarlijks niet meer Toeslag D verleend wordt dan naar verwachting

uit de beschikbare middelen ook in de toekomst te realiseren is, waarbij de wettelijke bepalingen omtrent toekomstbestendig indexeren in acht genomen worden. Bij een Beleidsdekkingsgraad van minder dan 110% wordt geen toeslag verleend.

Geconstateerd is dat de formulering in de juridische documenten er toe leidt dat Toeslag D naar verwachting niet tot toekenning zal leiden. Daarmee zal worden bekeken op welke wijze een aanpassing hierin gedaan kan worden.

Voor Toeslag A en B wordt door HP Nederland extra premie betaald. Toeslag A, B en C worden volledig door HP Nederland gefinancierd. Toeslag D wordt gefinancierd uit een eventueel overschot voor de financiering van Toeslag C. Het totaal van Toeslag C en Toeslag D is ten hoogste gelijk aan Toeslag A en voorts maximaal 3,5%.

Voor Toeslag D wordt een voorziening aangehouden. Deze voorziening wordt gevoed uit de jaarlijkse betaling ten behoeve van toeslag C, zie toelichting bij Toeslag C. In 2023 is het volgende verloop van toepassing.

Voorziening toeslag D			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Voorziening toeslag D einde vorig boekjaar	1.140	1.091	0
Opvoer voorziening voor Toeslag D i.v.m. collectieve waardeoverdracht	-	-	1.027
Betaald door werkgevers t.b.v. van toeslag C	413	413	394
Aangewend voor toeslag C (1 januari)	-396	-364	-330

Voorziening toeslag D			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Voorziening Toeslag D einde boekjaar	1.157	1.140	1.091

Toeslagverlening

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 124,9%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen

Toeslagverlening per 1 januari Actieven						
	Ambitie			Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Verleende toeslagen actieven entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	9,66%	2,03%
Verleende toeslagen actieven entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	8,17%	2,12%
- Aanvullende toeslag A					3,50%	1,25%
- Aanvullende toeslag B					0,60%	0,07%
- Aanvullende toeslag C					1,32%	1,25%
- Aanvullende toeslag D					0,00%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven						
	Ambitie			Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	9,66%	2,03%
entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	8,17%	2,12%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit HP				8,52%	8,52%	1,25%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit EDS				7,46%	7,46%	1,30%

De cumulatieve achterstanden zijn een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

Ook de cumulatieve achterstand tijdens het deelnemerschap bij het Pensioenfonds HPPF wordt meegenomen bij de toekenning van inhaalindexatie.

20.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Eind 2022 heeft de kring een reserve overschot. Er is dan ook in 2023 geen herstelplan opgesteld.

20.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring HP NL is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring HP NL. De uitkomsten van deze aanvangshaalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	107%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	30%	19%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 107% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 19%. Dit sluit steeds aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

20.2.5 Herverzekering

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt. Deze risico's zijn ondergebracht bij elipsLife AG. De overeenkomsten die gesloten zijn, betreffen:

- Overlijdensdekking voor het partner- en wezenpensioen in de middelloonregeling
- Premievrijstelling
- WIA-excedent verzekering
- ANW-hiaat verzekering

Het contract betreffende de WIA excedent en de ANW-hiaat verzekering zijn per 1 januari 2023 verlengd met elipsLife AG.

20.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkinggraad	124,4%	119,9%	127,1%
Beleidsdekkinggraad	125,2%	126,8%	121,2%
Reële dekkinggraad	90,7%	94,1%	96,2%
Vereiste dekkinggraad	117,3%	121,5%	119,3%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Administratieve uitvoeringskosten	414	316	70
In euro's per deelnemer	1.545	1.179	258
Vermogensbeheerkosten	462	405	235
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,23%	0,18%	0,09%
Transactiekosten	182	243	67
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,11%	0,03%
Gemiddeld belegd vermogen	201.178	220.933	263.500

¹ De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 182 (2022: € 243).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 20.4.2.

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring HPNL kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
		% gem.		% gem.
Bedragen in € x 1.000	EUR	AuM	EUR	AuM
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	414	0,21%	316	0,14%
Kosten vermogensbeheer	462	0,23%	405	0,18%
Totale kosten	876	0,44%	721	0,33%
Transactiekosten	182	0,09%	243	0,11%

20.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring HPNL zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring HPNL belegt in verschillende beleggingsfondsen en sinds 1 april 2023 in de portefeuille Inflatie. De beleggingsfondsen en portefeuille Inflatie zijn verspreid over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, bedrijfs- en staatsobligaties en vastgoed.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring HPNL is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.13.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

20.4.1 Portefeuillewaarden en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring HPNL weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	95.471	43,90%	95.493	49,48%
Rente & Matching	72.451	33,32%	60.670	31,43%
Inflatie	14.941	6,87%	15.154	7,85%
Pool Vastrentende Waarden	30.302	13,94%	12.653	6,56%
Pool liquide Middelen	4.298	1,98%	-	-
Liquide Middelen	-24	-0,01%	9.039	4,68%
Totaal Assets	217.439	100,00%	193.009	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	16,36%	15,76%	-13,04%	-13,10%
Rente	2,33%	2,37%	-15,52%	-15,89%
Matching	12,10%	12,06%	-77,58%	-77,57%
Inflatie	-1,83%	-0,45%	-21,12%	-20,18%
Pool Vastrentende Waarden	7,64%	7,24%	-18,80%	-18,53%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	3,42%	3,32%	0,11%	0,34%
Totaal Assets	10,49%	10,26%	-26,92%	-26,89%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de portefeuilles en beleggingscategorieën toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 20.356 (2022: € -78.593) voor een vermogen dat is gestegen van € 193.009 tot € 217.440 per ultimo 2023 in Kring HPNL.

20.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	94	96	11
Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau	42	14	47
Korting vermogensbeheerder	-45	-59 ²	-
Bewaarloon	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	371	354	177
Totaal	462	405	235

1 De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

2 In het jaarverslag 2022 is de korting vermogensbeheerder onderdeel de regel Vermogensbeheerkosten pensioenfonds en pensioenbureau.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 94 (2022: € 96).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 371 (2022: € 354).

20.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

Verwerking Collectieve Waardeoverdracht

De verwerking van de collectieve waardeoverdracht heeft plaatsgevonden per 1 november 2021 op basis van de RTS van 31 oktober 2021. Ook de resultaten zijn gebaseerd op basis van deze gehanteerde RTS.

20.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsopbrengsten	9.738	-4.260	5.662
Premie	656	-620	-78
Waardeoverdrachten	-269	149	50.891
Kosten	-	-	-
Uitkeringen	19	17	3
Overige kanssystemen	-262	-82	37
Toeslagverlening	101	-18.267	-
Incidentele mutaties	-17	-1.352	-3
Andere oorzaken	85	40	289
Totaal	10.051	-24.375	56.801

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	15.550	-76.438	-1.162
Wijziging RTS TV	-5.812	72.178	6.824
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	9.738	-4.260	5.662

- In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring HPNL € 10.051. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.
- Ondanks de licht gedaalde rente heeft de positieve beursontwikkeling geleid tot een positie resultaat op de beleggingen.
 - Het premieresultaat is positief dit bij een premiedekkingsgraad van ca 121%.
 - Het resultaat op waardeoverdrachten ontstaat door het verschil in de wettelijke grondslagen zoals van toepassing bij waardeoverdrachten en de fondsgrondslagen.
 - Op kans-systemen is een negatief resultaat ontstaan. Dit bestaat uit de resultaten op op overlijden, arbeidsongeschiktheid en overige kanssystemen.
 - Het resultaat op toeslagen betreft de verwerking van de toeslagen per 1 januari 2023 met betrekking tot terugwerkende kracht mutaties.

20.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabellen. Per 1 november 2021 is de kring gestart, de premies 2021 betreffen de premies voor de maanden november en december.

Premies

Premies			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Feitelijke premie	3.889	7.325	858
Kostendekkende premie	3.880	9.474	1.141
Gedempte kostendekkende premie	3.870	7.325	858

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde (incl. risicopremies)	2.963	3.987
Indexatie koopsom A, B, C / Bijdrage Toeslag D	16	2.126
Premie tbv Weerstandsvermogen	6	9
Solvabiliteitsopslag	472	860
Opslag pensioenuitvoeringskosten	432	343
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-	-
Totaal	3.889	7.325

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.852	4.551
Solvabiliteitsopslag	599	1.478
Opslag pensioenuitvoeringskosten	413	343
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	16	3.102
Totaal	3.880	9.474

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.970	3.996
Solvabiliteitsopslag	471	860
Opslag pensioenuitvoeringskosten	413	343
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	16	2.126
Totaal	3.870	7.325

20.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Aanwezig eigen vermogen	42.478	32.426	56.801
Minimaal vereist eigen vermogen	7.175	6.612	8.534
Vereist eigen vermogen	30.234	35.044	40.407

De vermogenspositie van Kring HP NL kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

20.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring HP NL aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.140.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 107.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring HP NL verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

20.6 Risicoparaagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van Kring HPNL zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol. De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring.

Financieel Crisisplan

Kring HPNL heeft een crisisplan. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet veranderd.

20.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Het afdekkingspercentage is minimaal 50% en maximaal 80% op basis van marktrente. De aanpassing van

het afdekkingspercentage vindt 1 april plaats. Het afdekkingspercentage wordt bepaald door een tabel met twee dimensies: de 20-jaars swaprente en de UFR-dekkingsgraad. Deze tabel is van toepassing tot de renteafdekking 80% is. Daarna blijft de renteafdekking 80% ongeacht wat de stand van de dekkingsgraad of de rente daarna is. Het afdekkingspercentage in 2023 bedroeg 65% tot 1 april en 75% vanaf 1 april op basis van de marktrente.

20.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

20.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring HP Nederland beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. De valuta's die worden afgedekt zijn; Amerikaanse dollar, Japanse Yen en de Britse Pond. Voor aandelen wereld en obligaties opkomende markten HC wordt het valutarisico afgedekt via de valutaoverlay. Voor high yield en beursgenoteerd vastgoed wordt het valutarisico binnen het fonds afgedekt. Voor de overige categorieën vindt er geen afdekking van het valutarisico plaats. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt.

20.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbevingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

20.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

20.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De portefeuille Inflatie is hiervoor zeer geschikt.

20.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden periodiek getoetst op basis van actuele sterfte-modellen. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 20.2.5).

20.7 Terugblik 2023

Sinds 1 november 2021 heeft Centraal Beheer APF de Kring HPNL gestart. Hierin is per die datum het deel van de populatie van Pensioenfonds HPPF opgenomen dat valt onder de werkgever HP NL. De huidige actieve deelnemer bouwen in deze kring pensioen op, er treden echter geen nieuwe actieven meer toe tot deze regeling.

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering vanaf 1 januari 2024 ‘as is’ over te nemen door APS.

Financiële positie goed, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot ca 124,4%. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Overstap naar Emerging Market Debt en portefeuille Inflatie

Op basis van duurzaamheidsoverwegingen heeft de kring in april 2023 een overstap gemaakt naar twee Emerging Market Debt fondsen van Centraal Beheer APF waarin het MVB beleid van de kring wordt toegepast. Tevens is een overstap gemaakt van het vastgoedfonds naar de breder gespreide portefeuille Inflatie. Dit heeft een betere risicorendementsverhouding tot gevolg en leidt tot meer efficiëntie.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling – aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is in afstemming met de sociale partners genomen en voorgelegd aan het BO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring HPNL is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

20.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

20.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

In het BO hebben in 2023 wijzigingen plaatsgevonden. Diane Edelijn is goedgekeurd door De Nederlandsche Bank en is formeel in 2023 toegetreden als vertegenwoordiger van de werkgever. Per 31 december 2023 is Niels Hart gestopt en heeft Ferdinand Keij zijn plaats als vertegenwoordiger van de werknemers ingenomen.

Elke maand had het BO een overleg. Ook buiten de vergaderingen is er onderling contact geweest om de gewenste voortgang in stand te houden. Tevens zijn er vergaderingen met het bestuur en de raad van

toezicht van Centraal Beheer APF geweest en hebben medewerkers van Centraal Beheer APF geregeld deelgenomen aan vergaderingen om bepaalde aanvragen of (beleggings)onderdelen toe te lichten.

Tenslotte waren individuele leden van het BO actief in werkgroepen en klankbordgroepen.

Alhoewel de dekkingsgraad op een goed niveau bleef, heeft het BO wel aan het bestuur laten weten het teleurstellend te vinden dat er door andere omstandigheden geen indexatie (effectief in 2024) kon plaatsvinden.

Medezeggenschap

Het BO heeft wettelijke advies- en goedkeuringsrechten en bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert.

Het BO heeft diverse aanvragen ontvangen. Bij die aanvragen heeft het bestuur laten zien goed kennis te hebben genomen van de adviezen van het BO.

Uitgangspunt in het handelen van het BO als geheel is dat gehandeld wordt in het belang van alle belanghebbenden van de pensioenkring, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Ook is er een uitvraag onder de deelnemers gedaan over risicopreferentie. De eventuele gevolgen voor de beleggingsportefeuille zijn nog niet duidelijk. Het BO heeft het bestuur gevraagd de betreffende deelnemers te voorzien van duidelijke informatie betreffende dit onderzoek.

Instemmingsaanvragen en Adviesaanvragen

In het verslagjaar zijn er diverse aanpassingen geweest in de beleggingsportefeuille. Zo is er een aanscherping geweest in het MVB (maatschappelijk verantwoord beleggen) beleid, is de valutahedge aangepast en is er extra aandacht geweest op de liquiditeitspositie. Tevens is er een onderzoek naar de portefeuilleconstructie gedaan.

Voor het beleggingsplan en het strategisch beleggingsbeleid is instemming gegeven en voor de ABTN (actuariële en bedrijfstechnische nota) 2022 en 2023 en diverse juridische documenten is een positief advies gegeven.

Diane Edelijn
Simon Dijkhuizen
Ferdinand Keij

Het BO heeft alle aanpassingen steeds beoordeeld op te maken kosten en de impact op het te verwachten rendement. Voorgestelde wijzigingen in de beleggingsportefeuille pasten bij de risicohouding en de ambitie van onze Kring.

Oordeel over het beleid van het bestuur

Naast haar advies- en goedkeuringsrecht ziet het BO er ook op toe dat het bestuur de uitvoerings- en pensioenovereenkomsten goed uitvoert en geeft ze een oordeel over het beleid van het bestuur dienaangaande. De leden van het BO hebben het overleg met bestuur als prettig en open ervaren.

Als aandachtspunt heeft het BO opnieuw communicatie meegegeven aan het bestuur en aan de raad van toezicht. Veel zaken duren langer dan gepland en er is ook weinig proactieve communicatie. De manier en inhoud van de communicatie kan een stuk beter. Het BO ziet hier te weinig verbetering in.

Op het communicatiebeleidsplan heeft het BO een negatief advies gegeven, aangezien dit naar de mening van het BO veel en veel te uitgebreid was en daardoor onbegrijpelijk en onoverzichtelijk.

Het BO heeft ook aandacht gevraagd voor het nog steeds ontbreken van een portal op de website. Communicatie met deelnemers zou vooral via zo'n portal moeten gaan, maar dat is nu dus niet mogelijk. Het BO miste (helaas nog niet veranderd bij het schrijven van dit stuk) alternatieven om dit gemis tijdelijk te overbruggen.

Ook al zijn voor de WTP (Wet Toekomst Pensioenen) de sociale partners eerst aan zet, Centraal Beheer APF en het BO gaven, vooruitlopend op een besluit van de sociale partners, dit nu al veel aandacht.

Alexander Reuvekamp

21.

Verslag Kring ESN

21. Verslag Kring ESN

Sinds 1 november 2021 heeft Centraal Beheer APF de Kring ESN gestart. Hierin is per die datum het deel van de populatie van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland i.l. (hierna te noemen Pensioenfonds HPPF) opgenomen dat valt onder de werkgever ES Nederland. De actieve deelnemers bouwen in deze kring pensioen op in een middelloonregeling. De premie wordt vastgesteld op basis van een verwacht rendementscurve.

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering per 1 januari 2024 'as is' over te nemen door APS. Deze overgang is goed verlopen, waarbij de kwaliteit van de dienstverlening op hetzelfde niveau is gebleven.

Samen met APS stelt Centraal Beheer APF vast in welke mate verbetering van processen, procedures en communicatie mogelijk zijn. Uitgangspunt hierbij is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij onze reguliere dienstverlening, zoals deze is ingericht voor de overige kringen. Onderdeel van verbetering van de dienstverlening is het beschikbaar stellen van een deelnemersportaal. Voor het uitrollen van het deelnemersportaal is het noodzakelijk dat de huidige (verouderde) techniek van de administratie wordt aangepast: de administratie moet eerst gemigreerd worden naar een SaaS (Cloud) platform. Deze migratie kan pas plaatsvinden nadat alle mutaties van 2024 zijn verwerkt (stand einde boekjaar). Hiermee waarborgen wij een beheerste en integere bedrijfsvoering. Nadat vastgesteld is dat de migratie juist en volledig is uitgevoerd wordt het deelnemersportaal beschikbaar gesteld.

Uiteraard worden zowel de betrokken belanghebbendenorganen als de werkgevers op de hoogte gehouden en betrokken bij dit proces.

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. Op basis van de financiële positie per 31 december 2022 is per 1 januari 2023 een fondstoeslag verleend van 9,58% (EDS: 8,11%) - zie ook paragraaf 2. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de verbeterde financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring ESN is opgenomen in de financiële verantwoording (hoofdstuk 39).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald.

Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd.

Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

21.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Werkgevers	1	1	1
Deelnemers	451	450	455
Actieven en arbeidsongeschikten	201	215	235
Gewezen deelnemers	203	203	198
Pensioengerechtigden	47	32	22

Toeslagverlening per 1 januari volgend op ¹			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actieven	0,00%	9,58%	2,01%
Niet-actieven	0,00%	9,58%	2,01%

1 Toeslagen exclusief aanvullende toeslagen A, B, C en D. Voor entiteit EDS geldt een afwijkende toeslag.

Beleggingsperformance			
	2023	2022	2021
Beleggingsrendement	11,59%	-26,25%	0,19%
Benchmarkrendement	10,96%	-26,23%	0,04%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,22%	0,19%	0,09%

Beleggingsperformance			
	2023	2022	2021
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,16%	0,10%	0,03%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Premiebijdragen	4.320	7.227	1.041
Saldo overdracht van rechten	195	-2.009	276.096
Pensioenuitkeringen	-1.031	-619	-74

Technische Voorzieningen			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,37%	2,62%	0,56%
Actieven en arbeidsongeschikten	89.941	87.969	122.695
Gewezen Deelnemers	69.437	64.142	82.408
Pensioentrekkenden	20.759	12.605	9.978
Overige (oa schadereserve en IBNR)	2.528	2.909	3.097
Totaal	182.665	167.625	218.178

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkingsgraad ultimo	125,5	120,6	126,9
Beleidsdekkingsgraad (december)	125,4	126,8	121,2

Belegd vermogen			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Vastgoedbeleggingen	18.204	15.721	21.244
Aandelen	88.565	76.231	103.326
Vastrentende waarden	72.978	76.484	100.778
Derivaten	46.238	24.485	38.493
Overige beleggingen	5.338	9.096	8.468
Totaal belegd vermogen	231.323	202.017	272.309

Beleggingsresultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Directe beleggingsopbrengsten	1.250	1.022	-7
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	23.031	-79.812	-545
- Beheerkosten	375	365	184
- Performance gerelateerde kosten	-	-	-
- Transactiekosten	329	240	75
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-58	151	-18
Kosten van vermogensbeheer	94	74	66

21.2 Pensioenparagraaf

In Kring ESN kan pensioenopbouw plaatsvinden op basis van een uitkeringsovereenkomst. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

21.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtdatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioendatum	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de Deelnemer de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris – franchise
Franchise	€ 16.322 (2023)
Ouderdomspensioen	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 1,875% van de PG.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 70% van het jaarlijks OP.
Tijdelijk partnerpensioen	Verzekerd bedrag voor overlijden van een Deelnemer, uit te betalen tot de 68 jarige leeftijd van de Partner maar uiterlijk tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Het opbouwpercentage in 2021 bedraagt 14% van het jaarlijks OP;
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen	Niet eerder dan de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende 5 of 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering of andersom;
	Een hoge uitkering vanaf de Pensioeningangsdatum tot de Pensioendatum en daarna een lagere uitkering of andersom
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	Vanaf de eerste dag van de maand waarin de 55-jarige leeftijd wordt bereikt voor een periode van minimaal 6 maanden.

Premiebeleid

Voorafgaand aan enig kalenderjaar stelt Centraal Beheer APF een schatting op van de Premie voor het komende jaar. Dit gebeurt op basis van het door Enterprise Services Nederland gecontroleerde deelnemersbestand per september van het voorafgaande kalenderjaar. Het berekende premieniveau wordt gedeeld met Enterprise Services Nederland De totale geschatte jaarlijkse Premie wordt tussen Centraal Beheer APF en Enterprise Services Nederland (namens de Werkgevers) verrekend met de definitief voor het betreffende jaar door Centraal Beheer APF vastgestelde Premie. Deze vaststelling vindt plaats vóór 1 juli van het daarop volgende jaar. De verrekening vindt plaats met de Premie van een volgend jaar.

De jaarlijks af te dragen premie is gelijk aan de basispremie, eventueel vermeerderd met een aanvullende bijdrage dan wel verminderd met een premiekorting. De hoogte van de af te dragen premie moet ten minste voldoen aan de op het tijdstip van vaststelling geldende wet- en regelgeving.

De basispremie voor enig jaar wordt bepaald als de gedempte premie waarbij het verwacht rendement zoals bedoeld in artikel 128 PW en beschreven in de Abtn wordt gehanteerd. De te hanteren rekenrente voor deze gedempte premie bedraagt ca 1,65%. In de Abtn is de methodiek voor de eventuele aanvullende bijdragen en/of premiekorting beschreven.

Per 1 juli 2023 heeft de minister de gewijzigde commissie parameters van toepassing verklaard. Dit heeft invloed op de premiestelling 2024 en verder. Voor 2024 is vastgesteld dat de premie op gelijkwaardige grondslagen wordt vastgesteld als in 2023. Voor een nadere toelichting zie paragraaf Terugblik 2023.

21.2.2 Toeslagbeleid

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring ESN een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring ESN, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie. De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar.

De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is gelijk aan 100% van de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring ESN gefinancierd.

De toeslagruimte wordt bepaald op basis van de financiële positie van de Kring ESN en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én de beleidsdekkingsgraad van 31 oktober van de Kring ESN. Hierbij wordt voor de toe te kennen uitgegaan van de vaststelling van toekomst bestendig indexeren, zoals beschreven in de wet. Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% worden geen toeslagen toegekend uit de fondsmiddelen. Boven de grens van Toekomst Bestendig Indexeren is inhaaltoeslag mogelijk.

Naast de hierboven beschreven fondstoeslag kunnen aanvullende toeslagen worden toegekend aan de actieve deelnemers. Dit betreft de toeslagen A t/m D. In 2022 hebben de sociale partners een aanpassing doorgevoerd in deze aanvullende toeslagen. Daarmee is de aanvullende toeslag niet meer afhankelijk van

de loonindex maar wordt tevens gebaseerd op de prijsindex, indien deze niet vanuit de fondstoeslag kan worden toegekend.

Toeslag A

Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Pensioenfonds HPPF. Op de tot en met 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door Hewlett Packard Pensioenfonds wordt jaarlijks een aanvullende toeslag (Toeslag A) van maximaal 3,5% verleend bovenop de toeslag als hierboven bedoeld, ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling, zodanig dat de totale toeslag ten hoogste gelijk is aan de Prijsindex.

Toeslag B

Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II. Op de op 31 december 2013 door Deelnemers opgebouwde Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II geldt een aanvullende toeslag (Toeslag B) van maximaal 50% van Toeslag A. Toeslag B wordt zodanig beperkt dat de toeslag als bedoeld in het hierboven beschreven toeslagbeleid ten aanzien van de Pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II en toeslag B gezamenlijk 2/3^e van de totale toeslag niet overschrijdt. Onder totale toeslag wordt verstaan Toeslag A en de door het Pensioenfonds toegekende toeslag over de premievrije Pensioenaanspraken per 31 december 2013 aan de bij de Werkgever in dienst zijnde werknemers die recht hebben op Toeslag A.

Toeslag C

Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde

Pensioenaanspraken van Deelnemers wordt jaarlijks per 1 januari van enig jaar een aanvullende toeslag verleend (hierna: Toeslag C) ingeval de Prijsindex hoger is dan de op grond van het toeslagbeleid verleende voorwaardelijke Toeslagverlening. Toeslag C is gelijk aan het verschil van de verleende voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid en de Prijsindex. Toeslag C is ten hoogste gelijk aan Toeslag A, kan worden beperkt op grond van het bepaalde hierna en is voorts maximaal 3,5%. Ten behoeve van de financiering van Toeslag C doet Enterprise Services Nederland een jaarlijkse storting aan het Pensioenfonds ter grootte van € 522.000,00 (zegge: vijfhonderdtweëntwintigduizend euro), voor het eerst in de maand januari 2022 en laatstelijk in de maand januari 2024. Indien het bedrag ontoereikend is om Toeslag C volledig toe te kennen, wordt Toeslag C beperkt tot de hoogte van de toeslag die uit deze storting gefinancierd kan worden. Indien voor de financiering van Toeslag C niet het volledige bedrag nodig is, wordt het overschot toegevoegd aan een voorziening in Kring ES Nederland. Uit deze voorziening kunnen door het Pensioenfonds alleen middelen onttrokken worden ten behoeve van Toeslag D.

Toeslag D

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre een voorwaardelijke Toeslag D wordt toegekend. Voor deze voorwaardelijke toeslag is een voorziening gevormd. Deze voorziening kan uitsluitend voor Toeslag D worden aangewend. Toeslag D kan jaarlijks worden toegekend op de vanaf 1 januari 2014 opgebouwde Pensioenaanspraken van Deelnemers indien de som van de voorwaardelijke Toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagbeleid, ten aanzien van de Pensioenaanspraken van Deelnemers vanaf 1 januari 2014 en Toeslag C lager is dan de Prijsindex. Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Deze toeslagverlening is toekomstbestendig, wat inhoudt dat er jaarlijks niet meer Toeslag D verleend wordt dan naar verwachting uit de beschikbare middelen ook in de toekomst te realiseren is, waarbij de wettelijke bepalingen omtrent toekomstbestendig indexeren in acht genomen worden. Bij een Beleidsdekkingsgraad van minder dan 110% wordt geen toeslag verleend. Geconstateerd is dat de formulering in de juridische documenten er toe leidt dat Toeslag D naar verwachting niet tot toekenning zal leiden. Daarmee zal worden bekeken op welke wijze een aanpassing hierin gedaan kan worden.

Voor Toeslag A en B wordt door Enterprise Services Nederland extra premie betaald. Toeslag A, B en C worden volledig door Enterprise Services Nederland gefinancierd. Toeslag D wordt gefinancierd uit een eventueel overschot voor de financiering van Toeslag C. Het totaal van Toeslag C en Toeslag D is ten hoogste gelijk aan Toeslag A en voorts maximaal 3,5%.

Voor Toeslag D wordt een voorziening aangehouden. Deze voorziening wordt gevoed uit de jaarlijkse betaling ten behoeve van toeslag C, zie toelichting bij Toeslag C. In 2023 is het volgende verloop van toepassing.

Voorziening toeslag D			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Voorziening toeslag D einde vorig boekjaar	1.825	1.733	0
Opvoer voorziening voor Toeslag D i.v.m. collectieve waardeoverdracht	-	-	1.626
Betaald door werkgevers t.b.v. van toeslag C	522	522	533
Aangewend voor toeslag C (1 januari)	-490	-430	-426
Voorziening Toeslag D einde boekjaar	1.857	1.825	1.733

Toeslagverlening

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad 125,1%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen.

Toeslagverlening per 1 januari Actieven						
	Ambitie			Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Verleende toeslagen actieven entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	9,58%	2,01%
Verleende toeslagen actieven entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	8,11%	2,10%
- Aanvullende toeslag A					3,50%	1,27%
- Aanvullende toeslag B					0,61%	0,00%
- Aanvullende toeslag C					1,39%	1,27%
- Aanvullende toeslag D					0,00%	0,00%

Toeslagverlening per 1 januari Inactieven						
	Ambitie			Toegekend		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
entiteit HP	0,00%	16,93%	3,28%	0,00%	9,58%	2,01%
entiteit EDS	0,00%	14,33%	3,42%	0,00%	8,11%	2,10%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit HP				8,62%	8,62%	1,27%
Indicatie cumulatieve achterstand – entiteit EDS				7,54%	7,54%	1,32%

De cumulatieve achterstanden zijn een indicatief getal en betreft de achterstand bij het Centraal Beheer APF sinds de start van de kring. Door de sterk opgelopen inflatie is de achterstand ook toegenomen. Bij toekenning van inhaalindexatie wordt gekeken naar de gecumuleerde achterstand per deelnemer.

Ook de cumulatieve achterstand tijdens het deelnemerschap bij het Pensioenfonds HPPF wordt meegenomen bij de toekenning van inhaalindexatie.

21.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Eind 2022 heeft de kring een reserve overschot. Er is dan ook in 2023 geen herstelplan opgesteld.

21.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring ESN is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO van Kring ESN. De uitkomsten van deze aanvangshaalbaarheidstoets 2023 (HBT) zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	nvt
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	90%	106%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	30%	20%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 106% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 20%. Dit sluit steeds aan bij de vastgestelde ondergrenzen in de aanvangshaalbaarheidstoets.

1 De verschillende dekkingsgraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

21.2.5 Herverzekering

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt. Deze risico's zijn ondergebracht bij elipsLife AG.De overeenkomsten die gesloten zijn, betreffen:

- Overlijdensdekking voor het partner- en wezenpensioen in de middelloonregeling
- Premievrijstelling
- WIA-excedent verzekering
- ANW-hiaat verzekering

Het contract betreffende de WIA excedent en de ANW-hiaat verzekering zijn per 1 januari 2023 verlengd met elipsLife AG.

21.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkingsgraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad			
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Actuele dekkingsgraad	125,5%	120,6%	126,9%
Beleidsdekkingsgraad	125,4%	126,8%	121,2%
Reële dekkingsgraad	91,5%	94,4%	96,3%
Vereiste dekkingsgraad	116,7%	121,3%	119,3%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Administratieve uitvoeringskosten	439	326	67
In euro's per deelnemer	1.770	1.320	261
Vermogensbeheerkosten	469	439	250
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,22%	0,19%	0,09%
Transactiekosten	329	240	75
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,15%	0,10%	0,03%
Gemiddeld belegd vermogen	212.441	230.472	272.734

1 De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 329 (2022: € 240). De transactiekosten zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen vanwege de transitie naar twee andere Emerging Market Debt fondsen en een Aandelen opkomende markten fonds uit MVB overwegingen.

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Gegeven de geringe omvang van het belegd vermogen en het transactievolume zijn deze kosten niet direct te relateren aan benchmarks, die gebaseerd zijn op grote vermogens en transactievolumes.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 21.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring ESN kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023		2022	
	EUR	% gem. AuM	EUR	% gem. AuM
Bedragen in € x 1.000				
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	439	0,21%	326	0,14%
Kosten vermogensbeheer	469	0,22%	439	0,19%
Totale kosten	908	0,43%	765	0,33%
Transactiekosten	329	0,15%	240	0,10%

21.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring ESN zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring ESN belegt in verschillende beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen zijn verspreid over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, bedrijfs- en staatsobligaties en vastgoed.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring ESN is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.14.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

21.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in Kring ESN weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023		2022	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling	Bedragen	Verdeling
Rendement	83.661	36,17%	98.800	48,90%
Rente & Matching	72.273	31,24%	60.760	30,08%
Inflatie	18.303	7,91%	15.831	7,84%
Pool Aandelen	16.274	7,04%	-	-
Pool Vastrentende Waarden	35.756	15,46%	17.538	8,68%
Pool liquide Middelen	5.331	2,30%	-	-
Liquide Middelen	-274	-0,12%	9.088	4,50%
Totaal Assets	231.323	100,00%	202.017	100,00%

Rendementen	2023		2022	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Rendement	18,20%	17,30%	-12,94%	-12,97%
Rente	2,33%	2,37%	-15,48%	-15,88%
Matching	13,16%	13,14%	-78,42%	-78,40%
Inflatie	8,84%	5,96%	-21,12%	-20,18%
Pool Aandelen	3,19%	3,91%	-	-
Pool Vastrentende Waarden	7,91%	7,62%	-18,79%	-18,53%
Pool Liquide Middelen	2,55%	-	-	-
Liquide Middelen	3,21%	3,32%	0,09%	0,34%
Totaal Assets	11,59%	10,96%	-26,25%	-26,23%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de beleggingscategorieën toegelicht.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 23.031 (2022 : € -79.812) voor een vermogen dat steeg van € 202.017 tot € 231.323 per ultimo 2023 in Kring ESN.

21.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer,
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;
- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021 ¹
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	98	129	17
Vermogensbeheerkosten pensioenfondsen en pensioenbureau	42	6	49
Korting vermogensbeheerder	-46	-61 ²	-
Bewaarloon	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	375	365	184
Totaal	469	439	250

1 De getallen in de kolom 2021 betreffen de periode van 1-11-2021 tot en met 31-12-2021.

2 In het jaarverslag 2022 is de korting vermogensbeheerder onderdeel de regel Vermogensbeheerkosten pensioenfondsen en pensioenbureau.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 98 (2022 € 129).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 375 (2022: € 365).

21.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

Verwerking Collectieve Waardeoverdracht

De verwerking van de collectieve waardeoverdracht heeft plaatsgevonden per 1 november 2021 op basis van de RTS van 31 oktober 2021. Ook de resultaten 2021 zijn gebaseerd op basis van deze gehanteerde RTS.

21.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van het verslagjaar bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsopbrengsten	11.789	-4.985	6.037
Premie	705	-714	-65
Waardeoverdrachten	27	271	52.497
Kosten	-	-	-
Uitkeringen	42	41	8
Overige kanssystemen	-201	326	-353
Toeslagverlening	-426	-17.524	-
Incidentele mutaties	-2	-1.404	-
Andere oorzaken	2	-22	484
Totaal	11.936	-24.011	58.608

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	18.640	-77.603	-458
Wijziging RTS TV	-6.851	72.618	6.495
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	11.789	-4.985	6.037

In het verslagjaar bedraagt het resultaat van Kring ESN € 11.936. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven:

- Ondanks de licht gedaalde rente hebben de positieve beursontwikkelingen overall geleid tot een positief resultaat op de beleggingen.
- Het premieresultaat is positief dit bij een premiedekkingsgraad van ca 121%.
- Het resultaat op waardeoverdrachten ontstaat door het verschil tussen de wettelijke grondslagen zoals gehanteerd bij waardeoverdrachten en de eigen fondsgrondslagen.
- Op kans-systemen is een negatief resultaat ontstaan. Dit bestaat uit het resultaat op overlijden, arbeidsongeschiktheid en overige kans systemen.
- Het resultaat op toeslagen betreft de verwerking van toeslagen per 1 januari 2023 naar aanleiding van terugwerkende kracht mutaties.

21.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabellen. Per 1 november 2021 is de kring gestart. De premies 2021 betreffen de premies voor de maanden november en december.

Premies

Premies			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Feitelijke premie	4.320	7.227	1.041
Kostendekkende premie	4.321	9.433	1.345
Gedempte kostendekkende premie	4.303	7.227	1.041

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie			
Bedragen in € x 1.000	2023	2022	2021
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde (incl. risicopremies)	3.266	4.256	-
Indexatie koopsom A, B, C / Bijdrage Toeslag D	32	1.727	-
Premie tbv Weerstandsvermogen	5	10	-
Solvabiliteitsopslag	546	865	-
Opslag pensioenuitvoeringskosten	471	369	-
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-	-	-
Totaal	4.320	7.227	-

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.171	5.223
Solvabiliteitsopslag	663	1.449
Opslag pensioenuitvoeringskosten	455	369
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	32	2.392
Totaal	4.321	9.433

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie		
Bedragen in € x 1.000	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.271	4.266
Solvabiliteitsopslag	545	865
Opslag pensioenuitvoeringskosten	455	369
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	32	1.727
Totaal	4.303	7.227

21.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets			
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
Aanwezig eigen vermogen	46.534	34.597	58.608
Minimaal vereist eigen vermogen	7.461	6.795	8.847
Vereist eigen vermogen	30.591	35.836	42.117

De vermogenspositie van Kring ESN kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

21.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Kring ES NL aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.040.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 102.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Kring ES NL verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

21.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen. In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van Kring ESN zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol. De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de Abtn van de kring.

Financieel Crisisplan

Kring ESN heeft een crisisplan. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis. Het crisisplan is in 2023 niet aangepast.

21.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Het afdekkingspercentage is minimaal 50% en maximaal 80% op basis van marktrente. De aanpassing van

het afdekkingspercentage vindt 1 april plaats. Het afdekkingspercentage wordt bepaald door een tabel met twee dimensies: de 20-jaars swaprente en de UFR-dekkingsgraad. Deze tabel is van toepassing tot de renteafdekking 80% is. Daarna blijft de renteafdekking 80% ongeacht wat de stand van de dekkingsgraad of de rente daarna is. In 2023 werd vanaf 1 april 75% en daarvoor 65% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op basis van de marktrente afgedekt.

21.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

21.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring ESN beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. De valuta's die worden afgedekt zijn; Amerikaanse dollar, Japanse Yen en de Britse Pond. Voor aandelen wereld, beursgenoteerd vastgoed en obligaties opkomende markten HC wordt het valutarisico afgedekt via de valutaoverlay. Voor high yield wordt het valutarisico binnen het fonds afgedekt. Voor de overige categorieën vindt er geen afdekking van het valutarisico plaats. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) en indirect vastgoed wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt.

21.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

21.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

21.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. Dit is bijvoorbeeld van toepassing voor de vastgoedbeleggingen in de portefeuille.

21.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden periodiek getoetst op basis van actuele sterfte-modellen. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 21.2.5).

21.7 Terugblik 2023

Sinds 1 november 2021 heeft Centraal Beheer APF de Kring ESN gestart. Hierin is per die datum het deel van de populatie van Pensioenfonds HPPF opgenomen dat valt onder de werkgever ESN. De huidige actieve deelnemer bouwen in deze kring pensioen op, er treden echter geen nieuwe actieven meer toe tot deze regeling.

De administratie van de pensioenregeling is tot 2024 ondergebracht bij de uitvoerder IAR die de uitvoering ook verrichtte voor het Pensioenfonds HPPF. Gelet dat binnen APS een nieuw administratieplatform wordt ontwikkeld is destijds gekozen om de uitvoering te handhaven bij IAR en over te gaan naar het nieuwe platform zodra dit gereed is. Reden: het voorkomen van een dubbele transitie van de administratie.

De ontwikkeling van het nieuwe platform door APS heeft echter vertraging opgelopen. Daarnaast is onder-uitbesteding door APS aan InAdmin RiskCo niet meer mogelijk. Zij stoppen als pensioenuitvoeringsorganisatie. Daarom is besloten om de pensioenuitvoering vanaf 1 januari 2024 ‘as is’ over te nemen door APS.

Financiële positie goed, toch geen toeslag

In 2023 is de dekkingsgraad toegenomen tot ca 125,5%. Ondanks de verbeterde financiële positie zal er per 1 januari 2024 geen toeslag worden verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Overstap naar Emerging Market Debt

Op basis van MVB overwegingen heeft de kring in april 2023 een overstap gemaakt naar Emerging Market Debt fondsen en het aandelen opkomende markten fonds van Centraal Beheer APF. Daarmee maakt de kring (meer) gebruik van de portefeuilleaanpak zoals deze door Centraal Beheer APF voor alle kringen wordt gebruikt. Dit leidt tot efficiëntie voordelen.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Overgangsregeling vaststelling gedempte kostendekkende premie

Met het publiceren van de nieuwe verwachte rendementen volgt ook een directe aanpassing van de gedempte kostendekkende premie vanaf het jaar 2024 indien gebruik wordt gemaakt van demping op basis van verwacht rendement. De lagere verwachte rendementen en hogere inflatie leiden tot een toename van de premie. Daarom is een overgangsregeling door de minister gecreeerd waarbij tegelijkertijd de aanpassing van de vastrentende curve mag worden doorgevoerd ook als deze wettelijk gezien nog niet mag worden aangepast (namelijk slechts eens in de 5 jaar is dit toegestaan). Dit wordt de overgangsregeling genoemd. Aanvullende eis daarbij is dat wanneer gebruik wordt gemaakt van de overgangsregeling - aanpassen vastrentende curve voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie – dat de premie in 2024 daardoor niet lager mag uitvallen dan de premie die op basis van de (feitelijke) grondslagen in 2023 benodigd was. Deze voorwaarde is voor 2025 en verder vervallen. Het bestuur heeft in 2023 besloten gebruik te maken van dit overgangsrecht en vastgesteld – mede dat de premies op een voldoende solvabelniveau liggen dat dit evenwichtig is. Dit besluit is in afstemming met de sociale partners genomen en voorgelegd aan het BO en deze hebben hier goedkeuring aan verleend.

Nieuwe UFR per 1 januari 2023

In Kring ES Nederland is de voorziening vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In november 2022 is een nieuwe UFR methodiek gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze methodiek is vanaf 1 januari 2023 van kracht. Daarmee zijn de 4 stappen van de oude methodiek niet uitgevoerd.

De Technische Voorziening op basis van de nieuwe UFR parameters heeft een lichte toename van de TV tot gevolg gehad.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

21.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing beleggingsportefeuille

Per 1 april 2024 is een aanpassing gemaakt in de beleggingsportefeuille. Dit is gebaseerd op een portefeuilleconstructiestudie en opgenomen in het beleggingsplan 2024. Hierbij wordt er overgegaan naar de portefeuilles Rente, Rendement DB en Inflatie van Centraal Beheer APF. Hierdoor kan een verbetering van de risicorendementsverhouding worden gerealiseerd in de kring.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

21.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Inleiding

In het Belanghebbendenorgaan hebben er in 2023 wat wijzigingen plaatsgevonden. Marcel Cools liep als aspirant-lid al mee en heeft in 2023 het stokje overgenomen van Henk Splint als BO-lid en vertegenwoordiger van de inactieven.

Vrijwel elke maand had het Belanghebbendenorgaan een overleg. Ook buiten de vergaderingen is er onderling contact geweest om de gewenste voortgang te houden. Tevens zijn er vergaderingen met het bestuur en de Raad van Toezicht van Centraal Beheer APF geweest en hebben medewerkers van Centraal Beheer APF geregeld deelgenomen aan vergaderingen om aanvragen of (beleggings)onderdelen toe te lichten. Tenslotte zijn individuele leden van het Belanghebbendenorgaan ook actief in werkgroepen en klankbordgroepen.

Alhoewel de dekkingsgraad op een goed niveau bleef, is het teleurstellend dat, door de afgesproken prijsindex methodiek, er geen indexatie (effectief in 2024) kan plaatsvinden.

Medezeggenschap

Het Belanghebbendenorgaan heeft wettelijke advies- en goedkeuringsrechten en bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Het Belanghebbendenorgaan heeft diverse aanvragen ontvangen. Bij die aanvragen heeft het bestuur laten zien goed kennis te hebben genomen van de adviezen van het Belanghebbendenorgaan. Uitgangspunt in het handelen van het Belanghebbendenorgaan is dat gehandeld wordt in het belang van alle belanghebbenden van de pensioenkring, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Ook is er een uitvraag onder de deelnemers gedaan over risicopreferentie. De eventuele gevolgen voor de beleggingsportefeuille moeten nog nader bepaald en besproken worden.

Instemmingsaanvragen en Adviesaanvragen

In het verslagjaar zijn er diverse aanpassingen geweest in de beleggingsportefeuille. Zo is er een aanscherping geweest in het MVB- beleid, is de valutahedge aangepast en is er extra aandacht geweest op de liquiditeitspositie. Tevens is er een onderzoek naar de portefeuilleconstructie gedaan. Voor het beleggingsplan en het strategisch beleggingsbeleid is instemming gegeven en op de ABTN (2022 en 2023), de juridische documenten en het communicatiebeleidsplan is een positief advies gegeven.

Koos van der Straaten
Otto van 't Hof
Rob Korevaar
Marcel Cools

Het BO heeft alle aanpassingen steeds beoordeeld op te maken kosten en impact op het te verwachten rendement. Voorgestelde wijzigingen in de beleggingsportefeuille pasten bij de risicohouding en de ambitie van onze Kring.

Oordeel over het beleid van het bestuur

Naast haar advies- en goedkeuringsrecht ziet het Belanghebbendenorgaan ook toe dat het bestuur de uitvoerings- en pensioenovereenkomsten goed uitvoert. Het BO is verheugd zich te kunnen vinden in het door het Bestuur gevoerde beleid. De leden van het Belanghebbendenorgaan hebben het overleg met bestuur als prettig en open ervaren en zien het toekomstige overleg met vertrouwen tegemoet.

Het belanghebbendenorgaan heeft de communicatie naar de deelnemers als aandachtspunt meegegeven. Een meer proactieve en uitgebreidere en beter op de doelgroep gerichte communicatie is gewenst. Het BO heeft ook meer aandacht gevraagd voor het ontbreken van de afgesproken portal. Communicatie met deelnemers zou vooral via de portal kunnen gaan, maar dat is nu dus niet mogelijk.

Daarnaast heeft het BO zorg over het feit dat veel zaken langer duren langer dan gepland/ afgesproken.

Het BO ziet met genoegen dat, hoewel voor de WTP de sociale partners eerst aan zet zijn, Centraal Beheer APF het al de juiste aandacht geeft.

Het BO hecht er aan om het Bestuur te bedanken voor de inzet en de goede en open samenwerking.

22. Verslag Kring Deutsche Bank NL

22. Verslag Kring Deutsche Bank NL

Per 1 oktober 2023 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Deutsche Bank Nederland N.V. in de eigen Kring Deutsche Bank Nederland.

De pensioenregeling is een CDC-regeling op basis van een 5 jaars voortschrijdend gemiddelde rente. De sociale partners hebben de premie vastgesteld op 33% van het salaris. In combinatie met het premiedepot dat beschikbaar is, is een opbouwpercentage voor ouderdomspensioen per jaar toegekend van 1,875%.

In de maanden oktober tot en met december 2023 is de dekkingsgraad afgenomen. Eind 2023 heeft de kring een actuele dekkingsgraad die hoger is dan de dekkingsgraad om te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen. In december 2023 heeft het bestuur, helaas, ondanks de voldoende financiële positie een toeslagbesluit moeten nemen dat inhield dat geen toeslag wordt verleend. Dit omdat de prijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was.

Nadere financiële informatie over Kring Deutsche Bank NL is opgenomen in de financiële verantwoording (Hoofdstuk 40).

Daling prijsindex

Gedurende 2023 is de prijsindex sterk gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt met name door de bijzonder hoge energieprijzen in 2022. Vergeleken met de hoge energieprijzen in 2022 zijn deze in 2023 aanzienlijk gedaald. Aanvullend wordt dit effect versterkt doordat het CBS bij het meten van de prijsindex een aanpassing heeft gedaan. Het CBS gaat sinds dit jaar uit van de daadwerkelijke contracten die consumenten hebben

in plaats van de generieke prijsontwikkeling van energie. Deze aanpassing is van invloed geweest op de prijsindex zoals deze door het CBS wordt gepubliceerd. Hoewel andere prijzen gestegen zijn, hebben voorgaande twee effecten toch geleid tot een hele lage of zelfs een negatieve prijsindex.

22.1 Kerncijfers

Hierna genoemde bedragen zijn in euro x1.000, tenzij anders toegelicht.

Deelnemers	
	31-12-2023
Werkgevers	1
Deelnemers	2.462
Actieven en arbeidsongeschikten	511
Gewezen deelnemers	1.418
Pensioengerechtigden	533

Toeslagverlening per 1 januari volgend op	
	31-12-2023
Actieven	0,00%
Niet-actieven	0,00%

Beleggingsperformance	
	2023
Beleggingsrendement	15,94%
Benchmarkrendement	15,20%
Kosten vermogensbeheerder in % van gem. belegd vermogen	0,06%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,12%

Premie, saldo overdracht van rechten, uitkeringen en kosten	
Bedragen in € x 1.000	2023
Premiebijdragen	3.675
Saldo overdracht van rechten	410.560
Pensioenuitkeringen	-1.921

Technische Voorzieningen	
Bedragen in € x 1.000	2023
Gemiddelde gehanteerde rekenrente	2,30%
Actieven en arbeidsongeschikten	120.609
Gewezen Deelnemers	150.516
Pensioentrekkenden	103.350
Overige (oa schadereserve en IBNR)	2.226
Totaal	376.701

Dekkingsgraad	
	31-12-2023
Actuele dekkingsgraad ultimo	123,9
Beleidsdekkingsgraad (december)	121,4

Belegd vermogen	
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023
Vastgoedbeleggingen	-
Aandelen	129.344
Vastrentende waarden	203.495
Derivaten	117.744
Overige beleggingen	21.508
Totaal belegd vermogen	472.091

Beleggingsresultaat	
Bedragen in € x 1.000	2023
Directe beleggingsopbrengsten	1.543
Indirecte beleggingsopbrengsten, waarvan	60.338
- <i>Beheerkosten</i>	168
- <i>Performance gerelateerde kosten</i>	-
- <i>Transactiekosten</i>	515
Afslag op rendement voor weerstandsvermogen	-153
Kosten van vermogensbeheer	98

22.2 Pensioenparagraaf

In Kring Deutsche Bank NL vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een collectieve beschikbare premieregeling. De basis voor de pensioenopbouw is de premie. Als

de premie niet toereikend is om de pensioenopbouw en de daaraan verbonden (administratie)kosten te kunnen financieren, dan kan het tekort eventueel uit het premiedepot onttrokken worden. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling 2023 opgenomen:

22.2.1 Aspecten pensioenregeling

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Pensioenrichtleeftijd	De eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
Pensioengrondslag (PG)	Pensioengevend salaris - franchise
Franchise	18.496,00 (2023)
Ouderdomspensioen	Het streefopbouwpercentage is 1,875% van de PG. Als de premie en de middelen uit het premiedepot tezamen naar verwachting niet gelijk zijn aan de kostendekkende premie voor het volgende kalenderjaar, dan wordt het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen voor het volgende kalenderjaar verlaagd. Het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 1,875% van de PG.
Partnerpensioen (op opbouwbasis)	Het streefopbouwpercentage is 1,313% van de PG. Als de premie en de middelen uit het premiedepot tezamen naar verwachting niet gelijk zijn aan de kostendekkende premie voor het volgende kalenderjaar, dan wordt het opbouwpercentage van het partnerpensioen voor het volgende kalenderjaar verlaagd. Het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 1,313% van de PG.
Wezenpensioen (op opbouwbasis)	Het streefopbouwpercentage is 0,263% van de PG. Als de premie en de middelen uit het premiedepot tezamen naar verwachting niet gelijk zijn aan de kostendekkende premie voor het volgende kalenderjaar, dan wordt het opbouwpercentage van het wezenpensioen voor het volgende kalenderjaar verlaagd. Het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 0,263% van de PG.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op basis van een 6-klassen systeem
Vervroegen en uitstellen	Maximaal ingaand vanaf leeftijd 60 en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd. Bij ingang van het ouderdomspensioen meer dan 5 jaar voor de voor de betreffende (Gewezen) Deelnemer geldende AOW-leeftijd dient de (Gewezen) Deelnemer te stoppen met werken en dit aan het pensioenfonds te verklaren. Bij ingang van het ouderdomspensioen maximaal 5 jaar voor de voor de (Gewezen) Deelnemer geldende AOW-leeftijd, mag de (Gewezen) Deelnemer doorwerken.

Aspecten pensioenregeling	
	Kenmerken
Variatie in de uitkeringen (hoog-laag)	Gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering. In bepaalde situaties is de maximale periode korter dan 10 jaar.
Uitruilen	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa
Deeltijdpensioen	Vanaf leeftijd 60 en tot 5 jaar na de voor de betreffende Deelnemer geldende AOW-leeftijd. Bij ingang van het ouderdomspensioen meer dan 5 jaar voor de voor de betreffende (Gewezen) Deelnemer geldende AOW-leeftijd dient de (Gewezen) Deelnemer te stoppen met werken voor het deel dat het pensioen ingaat en dit aan het pensioenfonds te verklaren. Bij gedeeltelijke ingang van het ouderdomspensioen maximaal 5 jaar voor de voor de (Gewezen) Deelnemer geldende AOW-leeftijd, mag de (Gewezen) Deelnemer doorwerken. In stappen van 10% of een veelvoud daarvan.

De premie bedraagt 33% van het salaris en het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen is 1,875% van de pensioengrondslag.

De werking van het premiedepot is als volgt:

- a. Indien de gedempte kostendekkende premie als bedoeld in 5.7.2 in enig jaar meer bedraagt dan 33,0% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom wordt (indien noodzakelijk) het premiedepot aangewend om een verlaging van het opbouwpercentage te voorkomen of te beperken. Indien het premietekort niet (volledig) kan worden gefinancierd uit het premiedepot, dan zal het opbouwpercentage zodanig worden verlaagd dat de gedempte kostendekkende premie gelijk is aan 33,0% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom. De omvang van een eventuele onttrekking uit het premiedepot wordt ex ante vastgesteld op basis van het (procentuele) premietekort in de gedempte kostendekkende premie ten opzichte van het maximum (33,0%);
- b. De feitelijke onttrekkingen aan het premiedepot vinden plaats op het moment van premiebetaling (op basis van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom), aan de hand van het hierboven genoemde percentage zoals voor het betreffende boekjaar vastgesteld;

- c. SAAPF en de werkgever en het Belanghebbendenorgaan treden in overleg als significante wijzigingen in het actievenbestand na vaststelling van de (ex ante) gedempte kostendekkende premie ertoe leiden dat het premiedepot negatief dreigt te worden gedurende het jaar, of op andere wijze de evenwichtigheid van de financiële opzet in het geding brengen;
- d. Bij een ontoereikende vermogenspositie zal een positief premiedepot worden betrokken bij de besluitvorming rondom in beginsel (het beperken danwel voorkomen van) de vermindering van de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers (dit in lijn met de bestemming van de middelen). Indien er vervolgens nog middelen in het premiedepot resteren, worden deze middelen – indien dit op grond van wet- en regelgeving noodzakelijk is – ingezet om de vermindering van de pensioenrechten en –uitkeringen van gewezen deelnemers, aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden te beperken danwel te voorkomen;
- e. De eventuele middelen in het premiedepot worden belegd op dezelfde wijze en tezamen met het overig vermogen van Kring Deutsche Bank NL;
- f. Er wordt geen negatief of positief beleggingsrendement toegekend over het premiedepot;
- g. Het premiedepot zal nooit negatief worden.

22.2.2 Toeslagbeleid

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring Deutsche Bank NL een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de Deelnemers, Gewezen deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring Deutsche Bank NL, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is gelijk aan de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring Deutsche Bank NL gefinancierd.

Toeslagruimte

De toeslagruimte wordt als volgt bepaald. Het Bestuur streeft, rekening houdend met een evenwichtige belangenafweging, ernaar de voorwaardelijke toeslag te verlenen. Hiertoe beoordeelt het Bestuur jaarlijks of en in hoeverre het verlenen van een toeslag mogelijk is. Het Bestuur betreft in zijn beoordeling onder meer:

- a. de financiële positie van de Kring Deutsche Bank NL en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én
- b. de beleidsdekkingsgraad van 31 oktober van de Kring Deutsche Bank NL.

Proces toeslagverlening

Voor de toe te kennen toeslag hanteert het Bestuur de onderstaande leidraad. Het Bestuur kan besluiten om van deze leidraad af te wijken.

De toeslagverlening wordt als volgt vastgesteld:

- Eerst wordt de omvang van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen boven de toeslagengrens van 110% bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad van het fonds;

- Vervolgens wordt de hoogte van de toeslag zodanig bepaald dat wanneer deze jaarlijks wordt toegekend de contante waarde van alle toeslagen (een evenredig deel van de groeivoet van het prijsindexcijfer) maximaal gelijk is aan de hoogte van dit vermogen: de hierbij gehanteerde groeivoet van het prijsindexcijfer en de discontovoet voor de vaststelling van de contante waarde zijn gelijk aan het bepaalde in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen;
- Deze hoogte van de toeslag wordt dus uitgedrukt in een percentage van de groeivoet van het prijsindexcijfer conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen en bedraagt maximaal 100%;
- De hoogte van de toeslagverlening is gelijk aan dit percentage maal de voor het betreffende jaar relevante gerealiseerde waarde van de maatstaf voor toeslagverlening (het consumentenprijsindexcijfer);
- Geen toeslag zal worden verleend in geval dit op basis van de beleidsdekkingsgraad mogelijk is, maar de actuele dekkingsgraad ten gevolge van deze toeslagverlening lager wordt dan 100%.

Bij de toeslagverlening geldt de volgende definitie:

Prijsindex: Het peil van de prijzen op 1 november van enig jaar ten opzichte van 1 november van het jaar daarvoor. Deze index wordt jaarlijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgesteld als “Consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid)”. Dit geeft aan hoe de prijzen in Nederland in een jaar stijgen.

Het Bestuur kan ook besluiten tot een inhaaltoeslag indien er in voorgaande jaren geen volledige toeslag is verleend. De pensioenaanspraken en pensioenrechten van de Deelnemers, Gewezen deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden worden dan verhoogd met een door het Bestuur vastgesteld percentage. Dit kan alleen als de financiële situatie van Kring Deutsche Bank NL goed genoeg is. Bij de besluitvorming over een inhaaltoeslag neemt het Bestuur tevens de fiscale wet- en regelgeving in acht.

Toeslagverlening

Op 31 oktober 2023 was de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 120,4%. Daarmee is er financiële ruimte om toeslag te verlenen. Echter, de maatstaf waarop de toeslag wordt gebaseerd was negatief. Daarmee is de

toe te kennen toeslag 0%. Het bestuur heeft daarop het besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen.

Toeslagverlening per 1 januari		
	Ambitie	Toegekend
2024	0,00%	0,00%
Cumulatieve achterstand		Geen

De cumulatieve achterstand is een indicatief getal en betreft de achterstand die is ontstaan sinds de start bij het Centraal Beheer APF.

22.2.3 Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. De kring is per 1 oktober 2023 gestart. De kring heeft een reserve overschot. Er is dan ook geen herstelplan van toepassing.

22.2.4 Haalbaarheidstoets

Bij de start van Kring Deutsche Bank NL in 2023 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets zijn afgesproken in overleg met het BO Deutsche Bank NL. De uitkomsten hiervan zijn hieronder weergegeven met als vergelijking de vastgelegde risicohouding:

Uitgangspositie	Grens	Pensioenresultaat	
		Risicohouding	Jaarlijkse HBT
Vereiste financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	80%	85%
Feitelijke financiële positie	Verwacht pensioenresultaat	85%	89%
	Maximale afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	40%	36%

De uitkomsten op fondsniveau zijn het gemiddelde van de leeftijdscohorten, gewogen naar aantallen per cohort. Dit leidt tot een verwacht pensioenresultaat op fondsniveau van 89% en de afwijking van het verwacht pensioenresultaat in een slechtweerscenario van 36%. Deze uitkomsten vallen binnen de ondergrenzen zoals deze ten behoeve van de risicohouding zijn vastgesteld.

22.2.5 Herverzekering

Voor Kring Deutsche Bank NL lopen overeenkomsten met elipsLife AG voor het herverzekeren van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Bij de start van de kring is een vergelijking gemaakt met de verzekeraar die het Pensioenfonds Deutsche Bank hanteerde. Uit deze tariefsvergelijking kwam een gelijkwaardige tarifiering. Daarop is besloten de herverzekering in lijn te brengen met de overige kringen, waarmee de dekking is ondergebracht bij elipsLife.

Met een herverzekering wordt voorkomen dat door een overlijden of bij arbeidsongeschiktheid van deelnemers de toevoeging aan de technische voorziening tot een te hoge last leidt. Bij overlijden keert de verzekeraar een risicokapitaal uit. Bij arbeidsongeschiktheid keert de verzekeraar een arbeidsongeschiktheidskapitaal uit.

22.3 Financiële paragraaf

Dekkingsgraad

De ontwikkeling van de verschillende dekkinggraden¹ gedurende het verslagjaar is als volgt:

Dekkingsgraad	
	31-12-2023
Actuele dekkinggraad	123,9%
Beleidsdekkinggraad	121,4%
Reële dekkinggraad	88,2%
Vereiste dekkinggraad	115,0%

Uitvoerings- en Vermogensbeheerkosten

De administratieve uitvoeringskosten omvatten onder andere:

- vaststellen en innen van de premie;
- registratie van pensioenaanspraken en –rechten;
- het betalen van de pensioenen;
- informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen;
- bestuur;
- toezicht door toezichthouders.

De kosten per deelnemer zijn berekend op basis van actieven en uitkeringsgerechtigden, exclusief inactieve deelnemers.

¹ De verschillende dekkinggraden worden toegelicht in de begrippenlijst (hoofdstuk 50).

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten	
Bedragen in € x 1.000	2023 ¹
Administratieve uitvoeringskosten	187
In euro's per deelnemer	179
Vermogensbeheerkosten	266
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,06%
Transactiekosten	515
In percentage over het gemiddeld belegd vermogen	0,12%
Gemiddeld belegd vermogen	437.670

¹ De getallen in de kolom 2023 betreffen de periode van 1-10-2023 tot en met 31-12-2023.

Transactiekosten

Tot de transactiekosten zijn gerekend de kosten voor aan- en verkoop van beleggingen, de kosten voor de acquisitie van illiquide beleggingen en de deelname in beleggingsfondsen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over het verslagjaar € 515 (vanaf 1 oktober).

Kosten die niet zijn toebedeeld aan een van de drie categorieën zijn naar rato over deze drie categorieën verdeeld.

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn toegelicht in paragraaf 22.4.2.

In dit bestuursverslag zijn de ‘aanbevelingen over het afleggen van verantwoording over de kosten’ van de Pensioenfederatie gevolgd. De gemaakte kosten, zoals hieronder opgenomen, zijn ook aan de toezichthouder (DNB) gerapporteerd.

Totale kostenratio

De totale kostenratio van Kring Deutsche Bank NL kent de volgende opbouw.

Kostenratio	2023	
Bedragen in € x 1.000	EUR	% gem. AuM
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	187	0,04%
Kosten vermogensbeheer	266	0,06%
Totale kosten	453	0,10%
Transactiekosten	51533%	0,12%

22.4 Vermogensbeheer

Deze paragraaf beschrijft de onderdelen van het beleggingsbeleid die specifiek voor de Kring Deutsche Bank NL zijn ingericht. Het beleid en de ontwikkelingen die voor alle kringen gelijk zijn hebben wij beschreven in hoofdstuk 6.

Kring Deutsche Bank NL belegt in verschillende portefeuilles en mandaten. De beleggingen zijn verdeeld over aandelen, bedrijfsobligaties, hoogrentende obligaties, staatsobligaties, infrastructuur en overlay fondsen. De kring is per 1 oktober 2023 gestart. Hierna genoemde cijfers hebben daarom betrekking op de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2023.

Als beleggingsdoel heeft het Centraal Beheer APF een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streven wij naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat de premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd. De beleggingen worden zodanig vormgegeven dat deze passen binnen de aan te houden risicohouding.

Centraal Beheer APF voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De verplichte Annex IV conform SFDR van kring Premie is te vinden in de bijlage hoofdstuk 49.15.

De beleggingscommissie bewaakt de ontwikkelingen van beheerd vermogen, vermogensrendementen en de kosten van het beheer nauwlettend en adviseert eventueel het bestuur ter zake.

22.4.1 Portefeuillewaarde en rendementen

In onderstaande tabellen worden de feitelijke verdeling van de portefeuilles en het rendement in kring Deutsche Bank NL weergegeven.

Portefeuillewaarden	2023	
Bedragen in € x 1.000	Bedragen	Verdeling
Rendement	182.907	38,75%
Rente & Matching	232.603	49,27%
Inflatie	2.362	0,50%
Pool Vastrentende Waarden	41.330	8,75%
Pool liquide Middelen	12.923	2,74%
Liquide Middelen	-34	-0,01%
Totaal Assets	472.091	100,00%

Rendementen	2023	
	Rendement	Benchmark
Rendement	7,14%	5,64%
Rente	6,62%	6,29%
Matching	55,60%	55,60%
Inflatie	-	-
Pool Vastrentende Waarden	7,38%	7,58%
Pool Liquide Middelen	0,86%	-
Liquide Middelen	4,47%	0,92%
Totaal Assets	15,94%	15,20%

In hoofdstuk 6 zijn de rendementen van de beleggingscategorieën toegelicht. In het vierde kwartaal daalde de rente, waardoor de matchingportefeuille een rendement van 55,6 procent behaalde. Ook de aandelen en obligatiefondsen rendeerden goed, wat resulteerde in een rendement van 15,94% voor kring Deutsche Bank NL.

De beleggingsopbrengsten bedroegen € 60.338 (vanaf 1 oktober) voor een vermogen dat steeg van € 410.557 (per 1 oktober 2023) tot € 472.091 per ultimo 2023 in de Kring Deutsche Bank NL.

22.4.2 Beheerkosten van het fonds

Kosten vermogensbeheer omvatten:

- kosten van fiduciair vermogensbeheer;
- bewaarloon;
- advieskosten;
- performance gerelateerde kosten;

- interne kosten (bijvoorbeeld kosten voor governance).

Vermogensbeheerkosten	
Bedragen in € x 1.000	2023 ¹
Kosten van fiduciair vermogensbeheer	77
Vermogensbeheerkosten pensioenfondsen en pensioenbureau	21
Bewaarloon	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	168
Totaal	266

1 De getallen in de kolom 2023 betreffen de periode van 1-10-2023 tot en met 31-12-2023.

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan over het verslagjaar uit de kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon € 108 (vanaf 1 oktober).

De beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over het verslagjaar € 168 (vanaf 1 oktober).

22.5 Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft inzicht in de actuariële opbouw van resultaten, premies en de voorzieningen.

22.5.1 Analyse van het resultaat

Het resultaat van Kring Deutsche Bank NL bestaat uit de volgende componenten:

Analyse van het resultaat	
Bedragen in € x 1.000	2023
Beleggingsopbrengsten	47.629
Premie	1.269
Waardeoverdrachten	45.150
Kosten	-
Uitkeringen	-3
Overige kanssystemen	-269
Toeslagverlening	-
Incidentele mutaties	3.169
Andere oorzaken	-
Totaal	96.945

Uitsplitsing resultaat “beleggingsopbrengsten”	
Bedragen in € x 1.000	2023
Beleggingsresultaat exclusief wijziging RTS TV	58.692
Wijziging RTS TV	-11.063
Totaal resultaat beleggingsopbrengsten	47.629

Het resultaat in het boekjaar bedraagt 96.945 voor Kring Deutsche Bank NL. Hieronder wordt een korte toelichting op de belangrijkste resultaten gegeven.

(Resultaat) Collectieve Waardeoverdracht

Per 1 oktober 2023 is pensioenfonds Deutsche Bank Nederland toegetreden tot Kring Deutsche Bank Nederland. Per 1 oktober 2023 was de verplichting die is overgedragen gelijk aan 325 mln. Het overgedragen vermogen op de overdrachtsdatum bedroeg ca 410,5 miljoen. Hiervan is ca 7 miljoen beschikbaar voor het premiedepot. De dekkingsgraad op het moment van overdracht was daarmee 124,2%. Omdat de collectieve waardeoverdracht in het verloop van de verplichtingen is gewaardeerd op de grondslagen per 1 januari 2023 ontstaat het hierboven genoemde resultaat van 45 miljoen. Dit daar de waarde van de verplichtingen op basis van de grondslagen per 1 januari ruim 365 mln bedraagt.

Nadere toelichting resultaten

- De collectieve waardeoverdracht wordt als positief resultaat geboekt. Daarbij is de waarde van de Technische Voorziening per 1 oktober 2023 vastgesteld op basis van de RTS per 1 januari 2023. Dit conform de methodiek zoals binnen Centraal Beheer APF wordt omgegaan met Collectieve Waarde Overdrachten gedurende het jaar.
- Het positieve resultaat op waardeoverdrachten is daarmee lager dan het verschil tussen het totaal overgedragen vermogen en de verplichtingen per 1 oktober 2023. Dit doordat de rente per 1 januari 2023 op een lager niveau lag dan per 1 oktober 2023. Daarmee is het resultaat op waardeoverdracht vastgesteld op basis van hogere verplichtingen. Dit verschil in waarde in de verplichtingen, veroorzaakt door een wijziging in de rente, is onderdeel van het beleggingsresultaat. Het overschot van het totale overgedragen vermogen ten opzichte van de herrekenende Technische Voorziening (o.b.v. RTS 1 januari 2023) bedraagt daarmee 45,1 miljoen. Dit resultaat bevat ook het effect van ca 40 miljoen door de wijziging van de rente tussen 1 januari 2023 en 1 oktober 2023. Waarmee het feitelijke totale buffer bij de start gelijk is aan 124,2%.
- Door de vaststelling van de Technische Voorziening per 1 januari 2023 ontstaat er een aanvullend positief resultaat op rente doordat de stijging van de rente tussen 1 januari 2023 en 1 oktober 2023 daarin wordt meegenomen. Dit betreft het bedrag van ca 40 miljoen.

- Mede hierdoor ontstaat een positief beleggingsresultaat van ruim 47,5 miljoen. Dit resultaat dient in samenhang te worden gezien met de wijziging van de rente ad 40 miljoen die onderdeel is van het verantwoorde positieve resultaat op waardeoverdrachten van circa 45 miljoen.
- Het premieresultaat is positief. De premiedekkingsgraad bedraagt ca 164% op basis van de RTS per 1 januari 2023.
- Op kanssystemen is met name een negatief resultaat ontstaan door een negatief resultaat op sterfte. Er zijn minder mensen overleden dan verwacht. Dit leidt tot een negatief resultaat op langleven.
- Gedurende het jaar zijn de sterftegrondslagen aangepast wat tot een afname van de Technische Voorziening heeft geleid. Dit is verantwoord onder incidentele mutaties

22.5.2 Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premie is opgenomen in onderstaande tabel.

Premies

Premies	
Bedragen in € x 1.000	2023
Feitelijke premie	3.675
Kostendekkende premie	2.742
Gedempte kostendekkende premie	3.743

Met een aanvullende onttrekking van 178K aan het premie depot is de totaal beschikbare premie 3.853 waarmee de beschikbare premie kostendekkend is.

Feitelijke premie

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

Samenstelling feitelijke premie	
Bedragen in € x 1.000	2023
Nominaal pensioeninkoop	3.068
Risicokoopsom overlijdensrisico	27
Risicokoopsom Premievrijstelling	31
Solvabiliteitsopslag	478
Opslag pensioenuitvoeringskosten	139
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-68
Totaal	3.675

Kostendekkende premie

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling kostendekkende premie	
Bedragen in € x 1.000	2023
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.258
Solvabiliteitsopslag	345
Opslag pensioenuitvoeringskosten	139
Totaal	2.742

Gedempte kostendekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Samenstelling gedempte kostendekkende premie	
Bedragen in € x 1.000	2023
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.126
Solvabiliteitsopslag	478
Opslag pensioenuitvoeringskosten	139
Totaal	3.743

Premiedepot

Bij de start van de kring is het premiedepot ca 7,0 mln. In 2023 is ca 0,2 miljoen onttrokken aan het premiedepot. Zo wordt zorggedragen dat de totale beschikbare premie binnen de kring gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie.

Dit leidt ertoe dat de ontwikkeling van het premiedepot als volgt is.

Verloop premiedepot	
Bedragen in € x 1.000	2023
Beginstand	7.042
Correctie beginstand	0
Onttrekking/storting tbv feitelijke premie	-178
Rendement	0
Eindstand	6.863

22.5.3 Solvabiliteitstoets

Voor het bepalen van het VEV (de solvabiliteitstoets) maken wij gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van de kring. Op basis hiervan bedraagt het (M)VEV op 31 december 2023:

Solvabiliteitstoets	
Bedragen in € x 1.000	31-12-2023
Aanwezig eigen vermogen	90.082
Minimaal vereist eigen vermogen	15.593
Vereist eigen vermogen	56.336

De vermogenspositie van Kring Deutsche Bank NL kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende.

22.5.4 Bevindingen en oordeel van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist is voor collectiviteitkring Deutsche Bank aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.730.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 236.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds voor collectiviteitkring Deutsche Bank verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de collectiviteitkring. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de collectiviteitkring in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van de collectiviteitkring is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van de collectiviteitkring op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 17 juni 2024

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

22.6 Risicoparagraaf

De doelstellingen van de kring vinden hun basis in het pensioenreglement, de ambitie van de kring en de risicohouding. De financiële risico's op het gebied van verzekeren en beleggen liggen geheel op het niveau van de kringen. Op het niveau van het APF (de bedrijfsomgeving) worden, buiten het ondernemingsrisico, de overige risico's verder zoveel mogelijk beperkt.

Risicobeheersing

De beschrijving van de risicobeheersing is opgenomen in hoofdstuk 4.2 en verder. De beschrijving is wat betreft de niet-financiële risico's van toepassing op het niveau van bedrijfsomgeving en alle pensioenkringen.

In de paragraaf risicobeheer in de jaarrekening van kring Deutsche Bank NL zijn tabellen opgenomen die inzicht geven in de samenstelling van de hieronder beschreven financiële risico's.

Doelstellingen en risicohouding

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid van de kring is de ambitie en risicohouding van de deelnemers. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in overleg met het Belanghebbendenorgaan. Door middel van een ALM-studie is inzicht verkregen welke mate van beleggingsrisico nodig is om de doelstellingen van de kring te kunnen bereiken. Daarbij wordt rekening gehouden met een balans tussen de belangen van Deelnemers, Gewezen deelnemers en Pensioengerechtigden. In deze afweging spelen naast de dekkingsgraadontwikkeling onder andere het premie-, pensioen- en toeslagresultaat een rol.

De risicohouding van de kring komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door een kring gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het dekkingsgraadrisico en de bandbreedte hiervoor. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van de kring. In de basis leidt de overgang van het Pensioenfonds Deutsche Bank NL naar de Kring Deutsche Bank NL niet tot een aanpassing van de risicohouding. Bij de start van de kring is wel in overleg met het belanghebbendenorgaan vastgesteld dat de risicogrenzen aanscherping behoeften om te voldoen aan de aanvangshaalbaarheidstoets. Daarnaast is in april 2024 de korte termijn risicohouding vastgesteld.

Financieel Crisisplan

Voor Kring Deutsche Bank NL is bij de start van de kring een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke (negatieve) scenario's. Het crisisplan geeft het bestuur een handvat ten aanzien van de wijze waarop het zal handelen in geval van een crisis.

22.6.1 Renterisico

Renterisico ontstaat doordat de looptijd van pensioenverplichtingen van nature langer is dan de looptijd van pensioenbeleggingen. Een verandering van de rente levert daardoor een resultaat op en heeft effect op de dekkingsgraad. Als er geen beheersmaatregelen worden genomen is dit risico zeer groot.

Een hogere renteafdekking helpt het fonds de kans en impact te beperken dat de verplichtingen niet op dezelfde wijze in waarde veranderen als de beleggingen.

Als de kring een reële indexatieambitie heeft, kan het volledig of grotendeels afdekken van het renterisico problemen opleveren. In het geval dat de inflatie onverwachts fors toeneemt, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat ook de rente stijgt.

Het renterisico wordt beheerst door te beleggen in Vastrentende Waarden en in Rente Overlay fondsen. Wij maken voor de Kring Deutsche Bank NL gebruik van een strategie waarbij 70% van de rentegevoeligheid van de dekkingsgraad wordt afgedekt.

22.6.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat (een categorie van) beleggingen minder waard worden door ontwikkelingen in de algemene economische of politieke situatie. Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico op grond van het verwachte extra rendement dat een belegging in bijvoorbeeld aandelen zou kunnen opleveren boven risicoloos beleggen. Het beleggingsplan wordt opgesteld op basis van de beleggingsopdracht die is afgeleid uit de ALM-studie en de beleggingsbeginselen die als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid gelden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur op basis van de actuele ontwikkelingen of bijstelling gewenst is.

Bij de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid op grond van het prudent person beginsel wordt rekening gehouden met het concentratierisico en voldoende diversificatie toegepast.

22.6.3 Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door verandering in valutakoersen de waarde van beleggingen in vreemde valuta daalt. Dit risico is voor de kring Deutsche Bank NL beperkt: het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille heeft de euro als onderliggende waarde. Voor het deel van de beleggingen dat niet in euro's wordt genoteerd is het valutarisico afgedekt binnen de fondsen waarin wordt belegd. De wereldwijde aandelenportefeuille (ontwikkelde markten) wordt voor 75% afgedekt. Het valutarisico op vastrentende waarden wordt voor 100% afgedekt. Exposure naar valuta's in opkomende landen dekt Centraal Beheer APF niet af.

22.6.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet of nauwelijks verhandeld kunnen worden op de beurs. Met name het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico veroorzaakt een liquiditeitsrisico doordat marktbewegingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden. De kring belegt dusdanig dat de portefeuille zo goed mogelijk aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Een zeer groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. Hierdoor is het liquiditeitsrisico beperkt.

22.6.5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de onderneming of staat waarin wordt belegd niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Daarnaast kan kredietrisico ontstaan bij gestructureerde producten, vorderingen op een tegenpartij of onderhandse derivatencontracten Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

22.6.6 Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is. De beleggingen in infrastructuur zijn hier een voorbeeld van.

22.6.7 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van afwijkende sterfte en arbeidsongeschiktheidsresultaten. De grondslagen voor het bepalen van het sterfterisico worden jaarlijks automatisch aangepast op basis van actuele CBS-cijfers. Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico wordt beheerst door herverzekering (zie paragraaf 22.2.5).

22.7 Terugblik 2023

Per 1 oktober 2023 voert Centraal Beheer APF de pensioenregeling uit voor Deutsche Bank Nederland N.V. in de eigen Kring Deutsche Bank NL.

De pensioenregeling is een CDC-regeling op basis van een 5 jaars voortschrijdend gemiddelde rente. De sociale partners hebben de premie vastgesteld op 33% van het salaris. In combinatie met het premiedepot dat beschikbaar is, is een opbouwpercentage voor ouderdomspensioen per jaar toegekend van 1,875%.

Financiële positie goed, toch geen toeslag

Eind 2023 is de dekkingsgraad gelijk aan 123,9%. De kring heeft daarmee een reserveoverschot. Ondanks deze goede financiële positie is er per 1 januari 2024 geen toeslag verleend. Dit vanwege het feit dat de prijsindex, de maatstaf voor toeslagverlening, over de betreffende referteperiode negatief was. Dit leidt tot een toeslag van 0%.

Nieuwe uitgangspunten op basis van commissie parameters 2022

In november 2022 zijn nieuwe parameters gepubliceerd door de Commissie Parameters. Deze parameters betreffen onder de verwachte rendementen zakelijke en inflatie ontwikkelingen hoe dit mee te nemen in bijvoorbeeld berekeningen voor het herstelplan, haalbaarheidstoets en premieberekeningen. Deze parameters zijn vanaf 1 juli 2023 ook van toepassing verklaard door de minister.

Nieuwe Sterftetafels

Eind 2023 zijn nieuwe sterftegrondslagen vastgesteld op basis van de meest recente informatie van het CBS. Dit betreft informatie met betrekking tot de landelijke sterfte die eind december beschikbaar kwam. De in december beschikbaar gekomen informatie betreft een jaarlijkse aanpassing gebaseerd op de meest recente inzichten van het CBS. Deze aanpassing leidt tot een verlaging van de verplichtingen met ca 1%.

Pensioenakkoord

Op 30 mei 2023 is in de Eerste Kamer de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Daarmee is vanaf 1 juli 2023 deze nieuwe wet van toepassing zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.5.1.

22.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

22.9 Verslag van het Belanghebbendenorgaan

Algemeen

Het Belanghebbenden Orgaan van Kring Deutsche Bank Nederland is op 1 oktober 2023 gestart. Dit is het moment waarop de pensioenrechten en -verplichtingen van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland zijn overgedragen aan Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds (hierna: Centraal Beheer APF).

De pensioenregeling is een CDC-regeling, waarvoor de premie in 2023 voor 2024 is vastgesteld op 31,5%. Het opbouwpercentage van 1,875% is tot nu toe altijd volledig toegekend. Er heeft geen inflatie correctie plaatsgevonden voor 2024 omdat de toeslagambitie van het pensioenfonds uitgaat van een toeslag gebaseerd op de stijging van het CBS Consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid), over de periode van oktober tot oktober. Deze was op dat moment -1,98%. Hierdoor wordt gerekend met 0% inflatie.

Financiële Situatie

Eind 2023 was de dekkingsgraad 123,8% en de beleidsdekkingsgraad 121,4%. Er is geen reserve- of dekkingstekort en derhalve geen herstelplan.

Beleggingen

In verband met de transitie van de effectenportefeuille is in 2023 een ALM studie gehouden. Op basis hiervan hebben kleine aanpassingen plaatsgevonden in de obligatieportefeuille, met name de bedrijfsobligaties. Het beleggingsresultaat over de periode 4/2023 was +16,90%.

Samenstelling en zittingstermijn

Per einde van het verslagjaar bestaat het belanghebbendorgaan uit zes leden, waarvan 3 leden namens werkgever, 2 leden namens werknemers en 1 lid namens gepensioneerden. De zittingstermijn van de leden is met ingang van 1 oktober 2023 vastgesteld voor een periode van vier jaar.

Overlegstructuur

Over 2023 en de transitie heeft begin 2024 een overleg tussen het Belanghebbende Orgaan en het Bestuur van Centraal Beheer APF plaatsgevonden. Er is gedurende de transitie veelvuldig contact geweest over de voortgang met de stuurgroep waaronder bestuursleden van Centraal Beheer APF en Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland. Ook heeft in 2023 een kennismaking plaatsgevonden met de Raad van Toezicht.

Gedurende het laatste kwartaal van 2023 heeft het belanghebbenden orgaan onderling twee maal overlegd.

In de statuten van Centraal Beheer APF is vastgelegd dat het BO Deutsche Bank Nederland adviseert over onderwerpen die de Kring aangaan, daarnaast zijn er onderwerpen waarvoor instemming gegeven dient te worden conform artikel 115c van de Pensioenwet.

In 2023 zijn over de volgende documenten adviezen c.q. instemming gegeven:

- Strategisch beleggingsplan Kring Deutsche Bank Nederland
- Aanpassing jaarlijkse kosten doorberekening aan Kring Deutsche Bank Nederland

Daarnaast zijn voor de transitie in gezamenlijk overleg alle beleidsdocumenten doorlopen en getekend zoals ABTN, Pensioenreglement, Uitvoeringsvereinkomst.

Toekomst Kring Deutsche Bank Nederland en Belanghebbendenorgaan

Onmiddellijk na de transitie is gestart met de deelname aan de BO Klankbordgroep “Expeditie Pensioenakkoord (EPAK)” van Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds. Gedurende 2024 vindt overleg tussen de werkgever en sociale partners plaats over het type regeling in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen. Doel is om per 1 juli 2024 een concept transitieplan in te dienen bij het Centraal Beheer APF. Het concept transitieplan zal het Centraal Beheer APF in behandeling nemen en tezamen met Deutsche Bank zal langs een iteratief proces worden toegewerkt naar een definitief transitieplan. Dit definitieve transitieplan dient eind van het jaar definitief bij Centraal Beheer APF te worden ingediend. Op basis van het definitieve transitieplan stelt Centraal Beheer APF in 1^e helft van 2025 een implementatie- en communicatieplan op om uiterlijk 1-7-2025 de melding bij DNB te doen.

Namens Belanghebbendenorgaan

Deutsche Bank Nederland

Boudewijn Dornseiffen Betty Mulder-Mosman

Voorzitter Secretaris

23. Ondertekening bestuursverslag door bestuursleden

23. Ondertekening bestuursverslag door bestuursleden

Zeist, 17 juni 2024

Het bestuur van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds handelend onder de naam Centraal Beheer APF:

Drs. J.Bouma, voorzitter

Drs. H.A. Kempen, plaatsvervangend voorzitter

Drs. A.B. Peters-Derksen AAG, bestuurslid

Drs. L.J. van der Put RBA, bestuurslid

Jaarrekening 2023

24.

Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling

24. Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling

ALGEMENE TOELICHTING

De grondslagen van waardering en resultaatbeoordeling in dit hoofdstuk zijn van toepassing op alle kringen van Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds. In de jaarrekening van de betreffende kring en van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn grondslagen opgenomen die specifiek zijn.

Inleiding

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden de balans, staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht opgenomen in een separate financiële verantwoording per kring. In deze financiële verantwoording wordt de terminologie gehanteerd zoals voorgeschreven door RJ610. Waar in de financiële verantwoording van de kring de term “fonds” is gebruikt, wordt de desbetreffende kring bedoeld.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Wijziging grondslagen

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbeoordeling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand verslagjaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals toegelicht in de jaarrekeningen van de kringen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel (samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting) heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel (samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting) heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de

intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum.

Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds en risico deelnemers

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie, worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële) waardebepaling

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten,

zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Slechts indien de reële waarde van de beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. Overlopende activa en passiva worden tevens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil met reële waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen ("look-through"-benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde. Indien de reële waarde van de beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs rekening houdend met mogelijke waardevermindering.

Vastgoedbeleggingen

- Direct vastgoed is gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, waarbij rekening is gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Onroerend goed in ontwikkeling is gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij is getoetst of die uitgaven tot waardewijzigingen leiden.
- Indirect vastgoed:
 - Beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.
 - Niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd op basis van de waarde van de onderliggende beleggingen. Als de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, is de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Aandelen

- Beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.

- Niet-beursgenoteerde (participaties in) aandelen(fondsen) zijn gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, inclusief opgelopen rente:

- Voor beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum.
- Voor niet-beursgenoteerde (participaties in) vastrentende waarden(fondsen) is dit de intrinsieke waarde.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen of door middel van waarderingsmodellen en -technieken.

Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingspools kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde.

Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de

nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Reserves

Algemeen

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen, in de balans zijn opgenomen. Het saldo van baten en lasten zal toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd tegen reële waarde conform de grondslagen van het fonds. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van de op balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2023:

Rekenrente

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op basis van de nominale rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen per 31 december 2023, zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Overlevingstafels

De voorziening wordt gebaseerd op de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie

van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren. Deze correctiefactoren zijn gebaseerd op de CBS Maatwerktabellen 2007-2019. De ervaringssterfte is inkomensafhankelijk. Vorig jaar was de CBS-bevolkingsprognose 2022-2070 van toepassing met correctiefactoren die gebaseerd waren op de CBS Maatwerktabellen 2007-2019.

Partnerfrequentie

Voor alle niet-pensioentrekkenden wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd, met leeftijdsafhankelijke gehuwdheidsfrequenties waarbij de gehuwdheidsfrequentie op 68 jaar op 100% wordt verondersteld. Voor de pensioentrekkenden wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem (feitelijke burgerlijke staat).

Leeftijdsverschil man-vrouw

De partner van de mannelijke deelnemer wordt drie jaar jonger verondersteld. De partner van de vrouwelijke deelnemer wordt drie jaar ouder verondersteld.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Het latent wezenpensioen wordt gewaardeerd met sterfte. De leeftijdsafhankelijke sterftekans van de hoofddeelnemers wordt toegepast op een veronderstelde volledige uitkeringsduur tot 18 jaar en een halve duur tot 27 jaar in combinatie met een verwacht aantal kinderen en een kans op kinderen per inkomensklasse.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

De voorziening premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, de zogenaamde schadereserve, is de voorziening voor bestaande arbeidsongeschikten. Deze voorziening is gelijk aan de contante waarde van de toekomstige premievrijgestelde opbouw voor alle deelnemers die gedeeltelijk dan wel volledig arbeidsongeschikt zijn, rekening houdend met de actuariële grondslagen en veronderstellingen.

IBNR-voorziening

De IBNR-voorziening wordt gelijkgesteld aan de verschuldigde herverzekeringspremies voor het arbeidsongeschiktheidsrisico in de twee voorafgaande jaren. Indien het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig is herverzekerd, wordt tegenover de IBNR op de balans een even groot herverzekeringsdeel opgenomen.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Voor de voorzieningen pensioenverplichtingen risico deelnemers worden geen actuariële grondslagen vastgesteld aangezien die voorzieningen gelijk zijn aan de som van de pensioenkapitalen van deelnemers en gewezen deelnemers.

Het pensioenkapitaal is gelijk aan de ingelegde premies (voor de netto pensioenregeling na aftrek van de premies voor de risicodekkingen) vermeerderd of verminderd met de betreffende rendementen en de verhogingen uit hoofde van overlijden van andere (gewezen) deelnemers. Na overlijden van een (gewezen) deelnemer komt het saldo van de pensioenbeleggingsrekening van de betreffende (gewezen) deelnemer te vervallen en wordt dat gebruikt voor de verhoging van de saldi pensioenbeleggingsrekeningen van de overige (gewezen) deelnemers in de desbetreffende pensioenregeling naar rato van de per (gewezen) deelnemer aanwezige saldi. Er vindt dus geen vermenging van bruto en netto pensioenkapitaal plaats.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en een eventueel premie- of toeslag depot te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen dan de actuele dekkingsgraad. Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen.

De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de technische voorzieningen waarbij in elk kalenderjaar rekening wordt gehouden met voorwaardelijke toeslagverlening conform het toeslagbeleid. Het gaat hier om de reële dekkingsgraad die in de wet is opgenomen, waarbij de beleidsdekkingsraad wordt afgezet tegen de dekkingsgraad waarbij de kring volledig kan indexeren, en de lasten van het volledig indexeren vastgesteld worden op de bepaling toekomstbestendig indexeren.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

De feitelijke samenstelling van de (beschikbare) premie in enig boekjaar bestaat uit:

- Beschikbare premies die op de pensioenbeleggingsrekening van de deelnemer gestort worden. De beschikbare premiestaffel is uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag of;

- Actuarieel benodigde koopsom voor de pensioenopbouw op basis van een % van de pensioengrondslag;
- De aan de herverzekeraar verschuldigde risicopremies voor dekking van risico's van overlijden in actieve dienst en arbeidsongeschiktheid;
- Solvabiliteitsopslag voor het vereist eigen vermogen);
- Een opslag ter dekking van de (lopende) administratie- en uitvoeringskosten;
- Een opslag ter dekking van algemene kosten (o.a. oninbaarheid).

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Overige baten

Overige baten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Wijziging actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

Overige wijzigingen

Hieronder zijn opgenomen de mutaties van de technische voorziening met betrekking tot kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds en risico deelnemers

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

Herverzekeringspremies en herverzekeringslasten worden verantwoord in het verslagjaar waarop de herverzekering betrekking heeft.

Overige lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

25. Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Vorderingen en overlopende activa	(1)	3.894	665
Overige activa	(2)	16.984	21.931
		20.878	22.596
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(3)	14.446	16.173
Achtergestelde leningen	(4)	1.533	1.533
Overige schulden en overlopende passiva	(5)	4.899	4.890
		20.878	22.596

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Opbrengst uit vergoeding voor beheerskosten	(6)	2.837	1.718
Overige baten	(7)	7.524	8.025
		10.361	9.743
LASTEN			
Pensioenuitvoeringskosten	(8)	11.171	6.749
Overige lasten	(9)	917	3.572
		12.088	10.321
Saldo van baten en lasten		-1.727	-578

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	-1.727	-578

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit activiteiten van de bedrijfsomgeving		
Ontvangen schenking Achmea	2.300	7.600
Initiële storting weerstandsvermogen	1.652	-
Opbrengst vergoeding beheerkosten	2.837	1.718
Mutatie rekening courant kringen	-3.429	-772
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-10.127	-6.472
Overige baten en lasten	1.820	-672
	-4.947	1.402

Samenstelling geldmiddelen

	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	21.931	20.529
Mutatie liquide middelen	-4.947	1.402
Liquide middelen per 31 december	16.984	21.931

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

4 TOELICHTING

Inleiding

Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, handelend onder de naam Centraal Beheer APF, statutair gevestigd te Zeist, en feitelijk gevestigd te Handelsweg 2, 3707 NH Zeist is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64346544.

Het doel van Centraal Beheer APF is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden.

Voor elke collectiviteitkring wordt een afgescheiden vermogen aangehouden dat is afgescheiden van de overige collectiviteitkringen en van het overige vermogen van Centraal Beheer APF. Centraal Beheer APF houdt de volgende collectiviteitkringen aan:

- Kring DC: deze wordt gevormd door alle pensioenregelingen die het karakter hebben van een premieovereenkomst en waarvoor Centraal Beheer APF een Uitvoeringsovereenkomst is aangegaan met een Werkgever en voor regelingen door middel van een akte van collectieve waardeoverdracht door een pensioenuitvoerder zijn overgedragen aan Centraal Beheer APF waarna een uitvoeringsreglement van Centraal Beheer APF van toepassing is.
- DB kringen: deze worden gevormd door pensioenregelingen waarvoor Centraal Beheer APF een Uitvoeringsovereenkomst is aangegaan met een Werkgever en voor regelingen die door middel van een akte van collectieve waardeoverdracht door een pensioenuitvoerder of vanuit een andere collectiviteitkring zijn overgedragen aan deze Collectiviteitkring van Centraal Beheer APF waarna een uitvoeringsreglement van Centraal Beheer APF van toepassing is. Alle pensioenregelingen in deze kringen hebben het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Onderscheid tussen de vier DB kringen zijn de focus en de uitgangspunten. Deze zijn gebaseerd op de risicobereidheid van de werkgever en deelnemers, de indexatiemogelijkheden en de te betalen premie.
- Eigen kringen: in deze collectiviteitkringen kan maatwerk plaatsvinden.
- Gedurende 2023 heeft Centraal Beheer APF, in samenspraak met de BO's van Pensioenfondsenkring 1 en Kring Evenwicht, het besluit genomen tot een voorgenomen collectieve waardeoverdracht van PFK1 naar Kring Evenwicht per 1 januari 2024. Hiernaast is besloten tot het voornemen om aansluitend op de collectieve waardeoverdracht Pensioenfondsenkring 1 te beëindigen. De Nederlandsche Bank heeft dit positief beoordeeld per 1 januari 2024 en heeft de CWO plaatsgevonden en zijn de kringen samengegaan.

Centraal Beheer APF geeft in de verslagperiode uitvoering aan één Defined Contribution (premieovereenkomst) collectiviteitskring, DB Kring Premie, DB Kring Stabiliteit, DB Kring Koopkracht, Kring Bavaria, Kring RBS, Pensioenfondsenkring 1, Kring Sligro Food Group, Kring Chemours, Kring equensWorldline, Kring DB Evenwicht, Kring HPE, Kring ES Nederland, Kring HP Nederland en Kring Deutsche Bank Nederland.

Kring Deutsche Bank Nederland is gestart op 1 oktober 2023.

Tussen de bedrijfsomgeving en de kringen en tussen de kringen onderling is sprake van vermogensscheiding.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 17 juni 2024 de jaarrekening opgemaakt.

Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Weerstandsvermogen

Centraal Beheer APF moet wettelijk een weerstandsvermogen aanhouden. Dit weerstandsvermogen moet te allen tijde aanwezig zijn en dient ter dekking van de bedrijfsrisico's in verband met de pensioenuitvoering door het fonds. Het weerstandsvermogen moet minimaal 0,3% bedragen van het opgetelde balanstotaal van de kringen, of 0,2% gecombineerd met een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die tenminste 25 miljoen euro verzekert. Centraal Beheer APF heeft voor deze laatste optie gekozen. De Pensioenwet schrijft verder voor dat het fonds een hoger weerstandsvermogen moet aanhouden wanneer de gekwantificeerde risicoanalyse hiertoe aanleiding geeft. In 2023 is dit ook getoetst en is de uitkomst van de risicoanalyse lager dan 0,2% en daarom wordt het minimum aangehouden. Centraal Beheer APF houdt daarmee rond de 13 miljoen euro als vereist weerstandsvermogen aan. Het beschikbaar weerstandsvermogen is 16 miljoen euro.

Het weerstandsvermogen dient op elk moment aanwezig te zijn in Centraal Beheer APF. Dit betekent ook dat Centraal Beheer APF beheersmaatregelen treft om ten allen tijde hieraan te kunnen voldoen. Tussen Centraal Beheer APF en Achmea is een financieringsovereenkomst gesloten voor de niet-aflosbare achtergestelde lening. Op de verschuldigde rentelasten op de achtergestelde lening wordt dekking verkregen middels tarieven ten aanzien van beheerd vermogen van Centraal Beheer APF.

Kring RBS, Pensioenfondsenkring 1, Kring Sligro Food Group, Kring Chemours, Kring equensWorldline, Kring HPE, Kring ES Nederland, Kring HP Nederland en Kring Deutsche Bank Nederland financieren het weerstandsvermogen uit hoofde van de de omvang van het belegd vermogen van de kring zelf (0,2% van het beheerde pensioenvermogen). Bij een eventuele uittreding van deze kringen wordt onder voorwaarden het door deze kringen gefinancierde deel van het weerstandsvermogen teruggegeven. Voor Kring DB Premie, Kring DB Stabiliteit, Kring DB Koopkracht, Kring DC, Kring Bavaria en Kring DB Evenwicht financiert Achmea het weerstandsvermogen ter hoogte van 0,2% van het beheerde pensioenvermogen van de kringen.

Vergoeding beheerskosten

De vergoeding voor beheerskosten van Centraal Beheer APF is bedoeld voor bekostiging van de pensioenuitvoeringskosten en diverse baten en lasten van de bedrijfsvoering van Centraal Beheer APF. Voor deze bekostiging wordt in alle kringen maandelijks een bedrag onttrokken uit de beleggingen. Deze vergoeding wordt binnen de bedrijfsvoering van Centraal Beheer APF verantwoord als opbrengst.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Achtergestelde leningen

Achtergestelde leningen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit	

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Opbrengst uit vergoeding voor beheerskosten van de kringen

Onder deze opbrengst wordt verstaan de vergoeding voor bekostiging van de pensioenuitvoeringskosten en diverse baten en lasten in het boekjaar zoals deze wordt onttrokken aan de kringen van Centraal Beheer APF. Deze opbrengst is toegerekend aan de periode waarop deze betrekking heeft.

Weerstandsvermogen

Stortingen en op te vragen stortingen uit hoofde van een mutatie in het benodigde weerstandsvermogen worden verantwoord als bate. Eventuele excessen als gevolg van een daling van het benodigd weerstandsvermogen worden verantwoord als last. De baten en lasten worden verantwoord in de periode waarin de stijging respectievelijk daling van het benodigde weerstandsvermogen heeft plaatsgevonden.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rekening courant kringen	2.433	221
Overige vorderingen	1.312	444
Overlopende activa	149	-
	3.894	665

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.
Over de rekening courant met de kringen wordt geen rente vergoed en er zijn geen zekerheden gesteld.

2. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	16.984	21.931

Onder de liquide middelen worden tegoeden op bankrekeningen opgenomen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

Centraal Beheer APF houdt liquide middelen aan voor het weerstandsvermogen ter hoogte van het vereist weerstandsvermogen (13.040) en een veiligheidsbuffer van 5% (652). In totaal wordt 13.692 aangehouden voor het weerstandsvermogen.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

PASSIVA

3. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Stichtingskapitaal	1.485	1.485
Algemene reserve	12.961	14.688
	14.446	16.173

Mutatieoverzicht reserves

	Kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2023	1.485	14.688	16.173
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-1.727	-1.727
Stand per 31 december 2023	1.485	12.961	14.446

	Kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.485	15.266	16.751
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-578	-578
Stand per 31 december 2022	1.485	14.688	16.173

Het beschikbaar weerstandsvermogen
Opstelling weerstandsvermogen jaarrekening

(x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Stichtingskapitaal	1.485	1.485
Reserves	12.961	14.688
Totaal eigen vermogen	14.446	16.173
Achtergestelde leningen, voor zover bijdragend aan het weerstandsvermogen *	1.533	1.533
Beschikbaar weerstandsvermogen **	15.979	17.706
Vereist weerstandsvermogen ***	13.040	10.698
Weerstandsvermogen: surplus ****	2.939	7.008

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

* De achtergestelde lening mag op grond van artikel 8 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen worden meegeteld tot maximaal de hoogte van de som van het stichtingskapitaal en de reserves of tot maximaal 50% van het vereist weerstandsvermogen als dat lager is dan de som van het stichtingskapitaal en de reserves.

** Het beschikbaar weerstandsvermogen is de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de achtergestelde leningen voorzover deze bijdragen aan het weerstandsvermogen.

*** Het vereist weerstandsvermogen is gelijk aan 0,2% van de waarde van het beheerde pensioenvermogen.

**** Er is op rapportage datum een surplus op het weerstandsvermogen.

Het beschikbare weerstandsvermogen per 31 december is door de volgende partijen ingebracht.

Verloopoverzicht beschikbaar weerstandsvermogen

	Achmea	Kring RBS	PFK 1	Kring Sligro	Kring Chemours	Kring equens-Worldline	Kring HPE	Kring ES NL	Kring HP NL	Kring Deutsche Bank Nederland	Aanloop-verliezen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	34.648	1.577	293	878	580	1.254	2.936	406	391	-	-25.257	17.706
Schenking	2.300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.300
Initiële storting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	800	-	800
Wijziging weerstandsvermogen	-	105	11	131	67	79	198	59	49	153	-	852
Resultaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-5.680	-5.680
Stand per 31 december 2023	36.948	1.682	304	1.009	647	1.333	3.134	465	440	953	-30.937	15.978

	Achmea	Kring RBS	PFK 1	Kring Sligro	Kring Chemours	Kring equens-Worldline	Kring HPE	Kring ES NL	Kring HP NL	Aanloop-verliezen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	27.048	2.126	375	1.190	799	1.702	3.857	557	537	-19.907	18.284
Schenking	7.600	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.600
Initiële storting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wijziging weerstandsvermogen	-	-549	-82	-312	-219	-448	-921	-151	-146	-	-2.828
Resultaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-5.350	-5.350
Stand per 31 december 2022	34.648	1.577	293	878	580	1.254	2.936	406	391	-25.257	17.706

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Kring RBS, Pensioenfondskring 1, kring Sligro Foodgroup, kring Chemours, kring equensWorldline, kring HPE, kring ES Nederland, kring HP Nederland en Kring Deutsche Bank Nederland financieren hun aandeel in het weerstandsvermogen zelf. Dit aandeel bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen in de kring.

Achmea financiert het weerstandsvermogen van de standaardkringen, Kring Bavaria en Kring DB Evenwicht. Dit aandeel bedraagt 0,2% van het van het beheerde pensioenvermogen in deze kringen. Daarnaast heeft Achmea zich bij oprichting van Centraal Beheer APF bereid verklaard de aanloopverliezen te financieren.

Bij eventuele uittreding van kring RBS, Pensioenfondskring 1, kring Sligro Foodgroup, kring Chemours, kring equensWorldline, kring HPE, kring ES Nederland, kring HP Nederland en Kring Deutsche Bank Nederland uit Centraal Beheer APF wordt onder voorwaarden het gefinancierde deel van het weerstandsvermogen teruggegeven.

4. Achtergestelde leningen

	31-12-2023	31-12-2022
Lening t.b.v. financiering weerstandsvermogen (Achmea B.V.)	1.533	1.533

Lening t.b.v. financiering weerstandsvermogen (Achmea B.V.)

	2023	2022
Stand per 1 januari	1.533	1.533
Stand per 31 december	1.533	1.533

Leningsvoorwaarden

De achtergestelde lening met een maximale hoofdsom van € 10 mln. is verstrekt door Achmea B.V. en dient te worden aangewend voor de financiering van het weerstandsvermogen als bedoeld in de Pensioenregelgeving, waaronder artikel 112a, lid 8, Pensioenwet en artikel 40e Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Bij de aanvang van de lening is de rente vastgesteld op 7,6% per jaar. De hoogte van de rente wordt eens in de 5 jaar herzien. De eerste herziening heeft in 2021 plaatsgevonden. In 2021 is de rente herzien naar 2,06% per jaar. De rente dient jaarlijks binnen 10 werkdagen na het jaareinde te worden betaald.

Aflossing

Centraal Beheer APF zal de lening volledig terugbetalen op de eerste werkdag volgende op de opzeggingsdatum. De opzeggingsdatum is de laatste dag van de opzeggingstermijn. De opzeggingstermijn is een minimale termijn van vijf jaar of iedere andere termijn goedgekeurd door DNB welke goedkeuring minstens zes maanden voorafgaand aan de opzeggingsdatum moet worden aangevraagd. Na schriftelijk goedkeuring van DNB, kan Centraal Beheer APF de lening geheel of gedeeltelijk vervroegd aflossen.

Zekerheden

Er zijn geen zekerheden gesteld voor deze lening door Centraal Beheer APF.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

5. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Nog te betalen kosten	3.006	2.139
Nog te betalen rente achtergestelde lening	8	8
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.548	1.189
Rekening courant kringen	337	1.554
	4.899	4.890

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie, in de vorm van een uitvoeringsovereenkomst, tussen het fonds, haar bestuurders, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders, voor zover zij bestuurder zijn in het fonds.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders en medewerkers van het bestuursbureau nemen geen deel aan een of meerdere pensioenregelingen van het fonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en werkgever bestaan de transacties uit de ontvangen premies voor de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ontvangen zekerheden en garanties

Vanwege verwachte aanloopverliezen heeft Achmea verklaard dat zij voor de periode 1 januari 2025 tot en met 30 juni 2026 voor 6,6 mln garant staat.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft de volgende langlopende niet uit de balans blijkende verplichtingen:

Samenwerkingsovereenkomst met Achmea Services N.V. voor de activiteiten van marketing, OA Teams: op basis van facturatie kosten.

Pensioenbeheerovereenkomst met Achmea Pensioenservices N.V. voor de pensioenuitvoeringsactiviteiten op basis van tarief per verrichting en tot 1 basispunt van het belegd vermogen.

Overeenkomst van vermogensbeheer met Achmea Investment Management B.V. voor het fiduciair vermogensbeheer: tot 2 of 3 basispunten van het belegd vermogen. Daarnaast is er vergoeding voor Verantwoording & Verslaglegging en specifieke vergoedingen per kring voor externe managers en LDI-portefeuilles.

Overeenkomst van vermogensbeheer met Achmea Investment Management B.V. voor vermogensbeheeractiviteiten: tussen de 10 en 70 basispunten van het belegd vermogen.

Alle bovengenoemde overeenkomsten hebben een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe werkgevers

In 2024 hebben wij inmiddels een aantal nieuwe werkgevers met hun werknemers mogen verwelkomen. Het jaarlijkse premiebedrag is gestegen tot circa 260 miljoen.

Schenking en garantiestelling

In december 2023 heeft Achmea een schenking van € 2,3 miljoen gedaan voor 2024. In maart 2024 heeft Achmea voor 2024 een aanvullende schenking van € 3,5 miljoen gedaan. Hiernaast heeft Achmea zich in maart 2024 garant gesteld voor een bedrag van € 6,6 miljoen ter onvoorwaardelijke dekking van de voorziene aanloopverliezen tot medio 2026.

Groei portefeuille

Centraal Beheer APF heeft met Stichting Pensioenfonds van de Grolsche Bierbrouwerij en de aangesloten werkgever een intentieovereenkomst getekend om de bestaande pensioenregeling onder te brengen in een eigen kring. Het gaat hierbij om de opgebouwde aanspraken van ongeveer 2.000 deelnemers, een belegd vermogen van € 340 miljoen en de toekomstige pensioenopbouw op basis van middelloon (CDC) met een premievolume van € 7 miljoen. Partijen hebben het voornemen de collectieve waardeoverdracht in de loop van 2024 te realiseren. De overgang naar Centraal Beheer APF is nog onder voorbehoud van de beoordeling door De Nederlandsche Bank.

Collectieve waardeoverdracht PFK1 naar Kring Evenwicht

Gedurende 2023 heeft Centraal Beheer APF, in samenspraak met de BO's van PFK1 en Kring Evenwicht, een onderzoek uitgevoerd om na te gaan of een aansluiting van Pensioenfondskenkring 1 (PFK1) bij Kring Evenwicht in het belang van de deelnemers zou zijn. Na positieve uitkomsten van deze onderzoeken zijn met de beide BO's afspraken gemaakt over de gezamenlijke kring, zoals een strategisch beleggingsbeleid en risicohouding voor de gezamenlijke kring passend bij de deelnemerspopulaties van beide kringen en een uitbreiding van het BO van Kring Evenwicht met vertegenwoordigers namens de deelnemerspopulatie van PFK1. Vervolgens heeft het Bestuur van Centraal Beheer APF het besluit met het voornemen van beëindiging van PFK1 en collectieve waardeoverdracht van PFK1 naar Kring Evenwicht per 1 januari 2024 genomen. De BO's van PFK1 en Kring Evenwicht en ook de RvT hebben hun goedkeuring aan dit voorgenomen besluit gegeven. Daarop heeft de melding bij DNB van de voorgenomen beëindiging van PFK1 en de CWO van PFK1 naar Kring Evenwicht plaatsgevonden. Na het ontvangen van een positieve beoordeling door De Nederlandsche Bank heeft per 1 januari 2024 de CWO plaatsgevonden en zijn de kringen samengegaan.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

6. Opbrengst uit vergoeding voor beheerskosten

	2023	2022
Aan kringen in rekening gebrachte vergoedingen	5.797	6.011
Af: vergoedingen uitbestedingspartners	-2.960	-4.293
Opbrengst uit vergoeding voor beheerkosten van de kringen	2.837	1.718

Ter dekking van de beheerskosten van Centraal Beheer APF wordt maandelijks een bedrag bij de kringen onttrokken uit de beleggingen.

7. Overige baten

	2023	2022
Schenking Achmea	2.300	7.600
Vergoeding weerstandsvermogen	1.652	-
Transitie vergoeding	1.050	123
Kosten Wet Toekomst Pensioenen	1.792	-
Renteafdekking	-	267
Rentebate	586	-
Overig	144	35
	7.524	8.025

Schenking Achmea

Op 22 december 2023 heeft Centraal Beheer APF een schenking van Achmea B.V. ontvangen van € 2,3 mln. Dit bedrag is ter compensatie van de verwachte aanloopverliezen en ter dekking voor verwacht benodigd weerstandsvermogen.

8. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Personeelskosten	1.311	-
Bestuurskosten	1.605	1.167
Kosten bestuursbureau	2.715	2.465
Adviseurs- en controlekosten	4.630	2.785
Contributies externe toezichthouders	406	308
Overige contributies en bijdragen	115	74
Overige kosten	389	-50
	11.171	6.749

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Personeelskosten

In 2023 heeft Centraal Beheer APF gemiddeld 7,4 fte in dienst, allen werkzaam in Nederland.

	2023	2022
Salarissen	877	-
Sociale lasten	89	-
Pensioenpremies	228	-
Overige personeelskosten	117	-
Totaal	1.311	-

De kosten voor salarissen en de kosten voor pensioen- en sociale lasten bedroegen in 2023 € 1.194 duizend. Per 1 mei 2023 zijn de medewerkers in dienst getreden van de stichting via een overgang van onderneming. De medewerkers waren voorheen in dienst van Achmea. De overige personeelskosten hebben betrekking op o.a. klimaatbudget en declaraties.

Centraal Beheer APF heeft gekozen voor een vrijwillige aansluiting bij Stichting Pensioenfonds Achmea , die de pensioenregeling ook uitvoert. Deze pensioenregeling is voor alle medewerkers en wordt onder het Nederlandse pensioenstelsel gefinancierd door afdrachten aan Stichting Pensioenfonds Achmea. De pensioenregeling is een zogenaamde collectieve vaste bijdrageregeling (CDC-regeling). Zowel voor actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) geldt een voorwaardelijke toeslagverlening. Deze toeslagverlening is onder andere afhankelijk financiële positie van het fonds, de toeslagambitie in de Achmea-CAO en de rekenrente.

De verplichting van Centraal Beheer APF is beperkt tot het betalen van de overeengekomen premie voor het huidige dienstjaar. De opbouw van pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (ten minst) kostendekkende premiebetalingen. De bijdragen betaald aan de collectieve vaste bijdrageregeling bedroegen in 2023 € 249 duizend. De bijdrage wordt vastgesteld als de actuarieel benodigde premie voor de koopsom voor de in dat jaar te verwerven pensioenopbouw, rekening houdend met de actuele rente. In deze regeling wordt gestreefd voor het ouderdomspensioen naar een jaarlijkse opbouw van 1,875% van de pensioengrondslag (het fiscaal maximale percentage). Hierbij zal Centraal Beheer APF als werkgever nooit meer betalen dan het maximum van 40% van de som van de pensioengrondslagen. Het pensioengevend salaris is in 2023 gebaseerd op het gemaximeerd bruto salaris (€ 128.810) minus een franchise (€ 16.322). De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van Stichting Pensioenfonds Achmea op basis van de dekkingsgraad en het verwachte rendement.

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Achmea bedraagt ultimo 2023 volgens opgave van het fonds 132,6%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft Centraal Beheer APF bij een tekort van het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

In het verslag is de nadere specificatie van de directiebeloning niet opgenomen omdat deze gegevens tot één natuurlijk persoon herleidbaar zijn.

AANTAL MEDEWERKERS

Het aantal interne medewerkers dat hieronder wordt genoemd betreft de medewerkers met wie Centraal Beheer APF een arbeidsovereenkomst heeft. Een fte wordt gebaseerd op een volledige werkweek van 40 uur.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

	31-12-2023	31-12-2022
Interne FTE's	11,0	-

De bezoldiging van bestuurders bedroeg in 2023 € 763.989 (2022: €740.920). De bezoldiging van de leden van het toezichthoudend orgaan bedroeg in 2023 € 72.357 (2022: € 64.395).

Honoraria onafhankelijke accountant

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	525	-	525
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	525	-	525
	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2022			
Controle van de jaarrekening	427	-	427
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	427	-	427

Deze werkzaamheden zijn in zowel 2023 als 2022 uitgevoerd door Deloitte Accountants B.V. De kosten zijn opgenomen onder de adviseurs- en controlekosten.

In bovenstaande opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de externe accountant.

9. Overige lasten

	2023	2022
Bankrente	-	34
Afwikkeling risicopremie Achmea Pensioen & Leven	370	-
Rente achtergestelde lening t.b.v. financiering weerstandsvermogen	32	32
Transitie kosten	494	411
Wijziging weerstandsvermogen o.b.v. delta belegd vermogen	-	2.828
Overig	21	-
Renteafdekking	-	267
	917	3.572

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming saldo van baten en lasten

Het bestuur heeft besloten om het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit	...

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Centraal Beheer APF heeft de jaarrekening over het verslagjaar 2023 vastgesteld in de vergadering van 17 juni 2024.

26. Financiële verantwoording Kring DC

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

1

BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	13.193	7.449
Beleggingen voor risico deelnemers	(2)	714.002	448.833
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(3)	51.815	35.200
Vorderingen en overlopende activa	(4)	4.282	4.947
Overige activa	(5)	1.832	938
		785.124	497.367

PASSIVA

Reserves	(6)	13.209	7.976
Technische voorzieningen voor risico fonds	(7)	51.815	35.200
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(8)	700.864	438.527
Overige schulden en overlopende passiva	(9)	19.236	15.664
		785.124	497.367

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	101,8	101,7
Beleidsdekkingsgraad	101,7	101,6

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico deelnemers	(10)	177.124	148.532
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(11)	1.477	-1.198
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	(12)	92.764	-81.870
Overige baten	(13)	140	154
		271.505	65.618
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(14)	2.327	1.640
Pensioenuitvoeringskosten	(15)	4.365	2.557
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(16)	16.615	4.278
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(17)	262.337	54.376
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen		-16.615	-5.357
Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers	(18)	-13.906	-6.905
Herverzekeringen	(19)	11.106	13.617
Overige lasten	(20)	43	19
		266.272	64.225
Saldo van baten en lasten		5.233	1.393
		2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie algemene reserve		5.233	1.393

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico deelnemers	179.334	149.738
Betaalde waardeoverdrachten voor risico deelnemers	-8.139	-13.855
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico deelnemers	22.922	21.112
Betaalde pensioenuitkeringen	-2.321	-1.693
Premies en claims herverzekeringen	-11.316	-12.668
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-3.011	-2.826
Overige baten en lasten	97	135
	177.566	139.943
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	113.774	44.923
Betaald inzake aankopen beleggingen	-289.701	-184.679
Ontvangen / betaalde directe beleggingsopbrengsten	33	-11
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-475	-139
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-303	-238
	-176.672	-140.144
Mutatie liquide middelen	894	-201
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	938	1.139
Mutatie liquide middelen	894	-201
Liquide middelen per 31 december	1.832	938

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

4 TOELICHTING

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0617 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 en ervaringssterfte MWT0719. Dit heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 164. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers niet gewijzigd. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring DC zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) zijn volledig verzekerd bij elipsLife AG. Het met elipsLife afgesloten contract betreft een garantiecontract waarbij de vorderingen zijn gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening pensioenverplichtingen. De vordering op elipsLife is verantwoord als Herverzekeringsdeel technische voorzieningen. Bij de waardering is rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar (afslag voor kredietrisico).

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds bestaat uit onderstaande reserves en is volledig verzekerd.

- Ingegaan nabestaandenpensioen
- Schadereserve
- IBNR

Tegenover de voorziening pensioenverplichting risico fonds is de vordering Herverzekeringsdeel technische voorzieningen opgenomen.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit	

Voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen
Voorziening voor ingegaan partner- en wezenpensioen.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten
Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

1. Beleggingen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Vastgoedbeleggingen	652	469
Aandelen	10.245	5.582
Vastrentende waarden	1.024	812
Derivaten	567	102
Overige beleggingen	705	484
	13.193	7.449

De kring belegt in modules en beleggingsfondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	5.737	3.636	-9	-	1.184	10.548
Module Rente	500	68	-	-	24	592
Module Inflatie	1.080	366	-1	-	1	1.446
Module Matching	132	196	-	-	279	607
Totaal	7.449	4.266	-10	-	1.488	13.193

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	4.486	2.215	-5	-	-959	5.737
Module Rente	400	117	-	-	-17	500
Module Inflatie	831	259	-	-	-10	1.080
Module Matching	217	121	-1	-	-205	132
Totaal	5.934	2.712	-6	-	-1.191	7.449

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	10.245	-	-	303	10.548
Module Rente	-	-	589	-	3	592
Module Inflatie	652	-	435	-	359	1.446
Module Matching	-	-	-	567	40	607
Stand per 31 december 2023	652	10.245	1.024	567	705	13.193

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	5.582	-	-	155	5.737
Module Rente	-	-	499	-	1	500
Module Inflatie	469	-	313	-	298	1.080
Module Matching	-	-	-	102	30	132
Stand per 31 december 2022	469	5.582	812	102	484	7.449

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules (rendement, rente, matching en inflatie) wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastgoed, vastrentende waarden, overige beleggingen en (voor zover van toepassing) derivaten. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoordelijkheid Kring DC	Financiële verantwoordelijkheid Kring DB Premie	Financiële verantwoordelijkheid Kring DB Stabiliteit

Vastgoedbeleggingen

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	652	469

Aandelen

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	10.245	5.582

Vastrentende waarden

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	903	741
Hypotheke	121	71
	1.024	812

Derivaten

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	567	102

Overige beleggingen

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Grondstoffen	318	203
Geldmarktfondsen	257	69
Mix funds	130	212
	705	484

2. Beleggingen voor risico deelnemers

	31-12-2023	31-12-2022
Vastgoed beleggingen	32.443	16.082
Aandelen	520.995	377.851
Vastrentende waarden	59.762	17.192
Derivaten	66.409	12.655
Overige beleggingen	34.393	25.053
	714.002	448.833

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

De kring belegt in modules en beleggingsfondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	388.034	155.646	-81.932	-	73.952	535.700
Module Rente	6.723	30.615	-5.256	-	1.523	33.605
Module Inflatie	36.884	43.279	-8.345	-	42	71.860
Module Matching	16.391	55.311	-18.050	-	17.439	71.091
Overige fondsen	541	584	-181	-	67	1.011
Beleggingsdebiteuren	1.145	-	-	9.982	-	11.127
Beleggingscrediteuren	-11.458	-	-	-12.219	-	-23.677
Liquide middelen	10.573	-	-	2.712	-	13.285
Totaal	448.833	285.435	-113.764	475	93.023	714.002

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	339.258	141.782	-27.286	-	-65.720	388.034
Module Rente	5.803	4.154	-2.064	-	-1.170	6.723
Module Inflatie	33.516	13.342	-9.260	-	-714	36.884
Module Matching	14.328	22.269	-6.195	-	-14.011	16.391
Overige fondsen	246	420	-112	-	-13	541
Beleggingsdebiteuren	1.582	-	-	-437	-	1.145
Beleggingscrediteuren	-12.696	-	-	1.238	-	-11.458
Liquide middelen	11.235	-	-	-662	-	10.573
Totaal	393.272	181.967	-44.917	139	-81.628	448.833

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	520.312	-	-	15.388	535.700
Module Rente	-	-	33.441	-	164	33.605
Module Inflatie	32.396	-	21.608	-	17.856	71.860
Module Matching	-	-	-	66.409	4.682	71.091
Overige fondsen	47	698	113	-	153	1.011
Beleggingsdebiteuren	-	-	8.378	-	2.749	11.127
Beleggingscrediteuren	-	-15	-3.778	-	-19.884	-23.677
Liquide middelen	-	-	-	-	13.285	13.285
Stand per 31 december 2023	32.443	520.995	59.762	66.409	34.393	714.002

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	377.550	-	-	10.484	388.034
Module Rente	-	-	6.708	-	15	6.723
Module Inflatie	16.033	-	10.680	-	10.171	36.884
Module Matching	-	-	-	12.655	3.736	16.391
Overige fondsen	50	310	74	-	107	541
Beleggingsdebiteuren	-	-	429	-	716	1.145
Beleggingscrediteuren	-1	-9	-699	-	-10.749	-11.458
Liquide middelen	-	-	-	-	10.573	10.573
Stand per 31 december 2022	16.082	377.851	17.192	12.655	25.053	448.833

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules (rendement, rente, matching en inflatie) wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastgoed, vastrentende waarden, overige beleggingen en (voor zover van toepassing) derivaten. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Belegde waarden in vastgoed

	31-12-2023	31-12-2022
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	32.443	16.083
Beleggingscrediteuren	-	-1
	32.443	16.082

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Belegde waarden in aandelen

	31-12-2023	31-12-2022
Aandelenbeleggingsfondsen	521.010	377.860
Beleggingscrediteuren	-15	-9
	520.995	377.851

Belegde waarden in vastrentende waarden

	31-12-2023	31-12-2022
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	48.629	15.943
Hypotheken	6.533	1.515
Overige	-	4
Beleggingsdebiteuren	8.378	429
Beleggingscrediteuren	-3.778	-699
	59.762	17.192

Belegde waarden in derivaten

De derivaten zijn onderdeel van de Module Matching en bestaan uit rentederivaten.

Overige beleggingen

Belegde waarden in overige beleggingen

	31-12-2023	31-12-2022
Grondstoffen	17.232	10.262
Geldmarktfondsen	13.953	3.524
Mix fondsen	7.058	10.727
Beleggingsdebiteuren	2.749	716
Liquide middelen	13.285	10.573
Beleggingscrediteuren	-19.884	-10.749
	34.393	25.053

3. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De vordering herverzekeringsdeel technische voorzieningen heeft betrekking op een contract dat is afgesloten met herverzekeraar elipsLife en bedraagt € 51.815 (2022: € 35.200). Ultimo boekjaar zijn de risico's voor arbeidsongeschiktheid en overlijden volledig herverzekerd bij elipsLife (garantiecontract).

	2023	2022
Verloopoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen:		
Stand per 1 januari	35.200	29.843
Mutatie herverzekeringsdeel Technische voorzieningen	16.615	5.357
Stand per 31 december	51.815	35.200

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

4. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering op Achmea	145	146
Premiedebiteuren	3.632	3.669
Voorziening dubieuze debiteuren	-21	-4
Te vorderen bankrente	40	9
Nog te factureren premies	97	131
Vordering herverzekeraar	278	996
Rekening courant Kring Bavaria	20	-
Rekening courant Kring Premie	82	-
Rekening courant Kring Stabiliteit	1	-
Rekening courant Kring Koopkracht	8	-
	4.282	4.947

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

5. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	1.832	938

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

PASSIVA

6. Reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	7.976
Uit bestemming saldo van baten en lasten	5.233
Stand per 31 december 2023	13.209
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022	6.583
Uit bestemming saldo van baten en lasten	1.393
Stand per 31 december 2022	7.976

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	765.888	101,8	481.703	101,7
Af: technische voorzieningen	752.679	100,0	473.727	100,0
Vrij vermogen	13.209	1,8	7.976	1,7
Minimaal vereist eigen vermogen	9.212	1,2	5.897	1,2
Actuele dekkingsgraad		101,8		101,7
Beleidsdekkingsgraad		101,7		101,6

De actuele dekkingsgraad van de kring per 31 december 2023 is 101,8%, hetgeen een stijging betekent van 0,1%-punt ten opzichte van de actuele dekkingsgraad per 31 december 2022 (101,7%).

De actuele dekkingsgraad is 0,1%-punt hoger dan de beleidsdekkingsgraad. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de maandelijkse solidariteitsbijdrage van 0,5% van de premie (2022 0,5% van de premie). De solidariteitsbijdrage dient ter versterking van het eigen vermogen van het fonds in lijn met het door DNB vereiste vermogen van de kring.

De door de Pensioenwet minimaal vereiste minimale dekkingsgraad, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de ontheffing van DNB, is vastgesteld op 101,2%.

Aangezien de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt de kring zich in een situatie van toereikende solvabiliteit.

Aangezien het nabestaandenpensioen, de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (schadereserve) en de IBNR toekomstige schades arbeidsongeschiktheid volledig zijn herverzekerd is de vereiste dekkingsgraad van Kring DC gelijk gesteld aan 100%. De kring bevindt zich met een beleidsdekkingsgraad van 101,7% niet in een situatie van een reservetekort.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	101,7	101,6
Premie	-0,1	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-0,4	2,1
Rendement op beleggingen	-0,1	-
Overige oorzaken	0,7	-2,0
Dekkingsgraad per 31 december	101,8	101,7

7. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen risico fonds	51.815	35.200

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	35.200	30.922
Pensioenopbouw	3.681	3.807
Rentetoevoeging	892	-152
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.508	-979
Wijziging marktrente	1.810	-8.601
Wijziging actuariële uitgangspunten	-164	12
Overige wijzigingen	11.904	10.191
Stand per 31 december	51.815	35.200

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie technische voorziening naar aard:		
Ingegaan nabestaandenpensioen	32.083	20.629
Schadereserve	11.024	6.631
IBNR	8.708	7.940
	51.815	35.200

De verplichtingen uit hoofde van de voorziening pensioenverplichtingen risico fonds zijn herverzekerd. Voor het ingegaan nabestaandenpensioen, schadereserve en de IBNR geldt dat dit volledig is herverzekerd bij elipsLife (garantiecontract).

De verplichtingen herverzekerd bij elipsLife bedragen € 51.815 (2022: € 35.200) en is gelijk aan "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen".

8. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	31-12-2023	31-12-2022
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers Bruto Regeling	698.116	436.439
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers Netto Regeling	2.748	2.088
	700.864	438.527

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers Bruto Regeling

	2023	2022
Stand per 1 januari	436.439	382.351
Mutatie	261.677	54.088
Stand per 31 december	698.116	436.439

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers Netto Regeling

	2023	2022
Stand per 1 januari	2.088	1.801
Mutatie	660	287
Stand per 31 december	2.748	2.088

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers 2023

	31-12-2023	31-12-2023	31-12-2023
	Risico deelnemer exclusief Collectief Variabel Pensioen	Collectief Variabel Pensioen	Risico deelnemer totaal
Stand per 1 januari	430.305	8.222	438.527
Actuarieel benodigd nieuwe onvoorwaardelijke aanspraken	158.246	-	158.246
Benodigde intresttoevoeging	91.476	1.074	92.550
Overgenomen pensioenverplichtingen	22.115	-	22.115
Uitkeringen	-263	-572	-835
Vrijgevallen kosten	-322	-22	-344
Overgedragen pensioenverplichtingen	-8.095	-	-8.095
Resultaat op sterfte	-1.289	-	-1.289
Resultaat op pensioneren	-5.163	5.163	-
Resultaat op mutaties	-11	-	-11
Stand per 31 december	686.999	13.865	700.864

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers 2022

	31-12-2022	31-12-2022	31-12-2022
	Risico deelnemer exclusief Collectief Variabel Pensioen	Collectief Variabel Pensioen	Risico deelnemer totaal
Stand per 1 januari	377.831	6.320	384.151
Actuarieel benodigd nieuwe onvoorwaardelijke aanspraken	130.475	-	130.475
Benodigde intresttoevoeging	-80.582	-909	-81.491
Overgenomen pensioenverplichtingen	20.741	-	20.741
Uitkeringen	-306	-344	-650
Vrijgevallen kosten	-215	-13	-228
Overgedragen pensioenverplichtingen	-13.785	-	-13.785
Resultaat op sterfte	-662	-	-662
Resultaat op pensioneren	-3.168	3.168	-
Resultaat op mutaties	-24	-	-24
Stand per 31 december	430.305	8.222 -	438.527

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Beschrijving pensioenregeling

Opbouwfase:
Kring DC kent bruto regelingen (basis en excedent) en netto regelingen. De bruto regeling omvat de pensioenopbouw uit het bruto salaris tot de fiscale grens van € 128.810. De basis regeling kent een franchise en de excedent regeling kent een excedent ondergrens in plaats van een franchise.
De netto regeling omvat de pensioenopbouw uit het netto salaris boven de fiscale grens van € 128.810.

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Er is tijdens de opbouwfase geen sprake van een toeslagverlening. Flexiblisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen.

De netto regelingen worden binnen de kring strikt gescheiden uitgevoerd van de bruto regelingen. Zo gelden er voor netto regelingen andere premie-staffels en opslagen dan voor bruto regelingen.

Uitkeringsfase en Collectief Variabel Pensioen (CVP):
Met het beschikbare kapitaal uit de opbouwfase wordt op de pensioendatum of op datum van overlijden een pensioen aangekocht binnen de kring dan wel bij een verzekeraar ("shoprecht").
Indien een pensioen wordt aangekocht binnen de kring dan ontvangt de deelnemer vanaf pensioendatum een variabele uitkering oftewel Collectief Variabel Pensioen. In plaats van een vaste uitkering aankopen op de pensioendatum blijft de deelnemer doorbeleggen met zijn pensioenkapitaal. De pensioenuitkering wordt elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van de beleggingsresultaten en is daardoor variabel. Binnen de kring is gekozen voor collectief doorbeleggen. De risico's worden gedeeld en gespreid. De deelnemer treedt op pensioendatum toe tot een collectieve toedelingskring. Zijn of haar pensioenkapitaal wordt toegevoegd aan het vermogen van die kring. Het resultaat van de kring wordt elk jaar vastgesteld op basis van de collectieve dekkingsgraad. Op basis van dat resultaat wordt de hoogte van de pensioenuitkering elk jaar opnieuw vastgesteld.

9. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	15.283	12.245
Te betalen koopsom herverzekering arbeidsongeschiktheid	-	994
Te verrekenen premiedebiteuren	541	1.457
Schuld herverzekeraar	204	-
Rekening courant Kring Bavaria	-	199
Rekening courant Kring Centraal Beheer APF	1.464	80
Rekening courant Kring Chemours	61	-
Rekening courant Pensioenfondsen Kring 1	6	-
Rekening courant Kring EquensWorldline	1	-
Uitkeringen	34	34
Waardeoverdracht	1.623	636
Overige schulden	19	19
	19.236	15.664

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Risicobeheer

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

De in deze paragraaf opgenomen toelichtingen met betrekking tot de beleggingsportefeuille betreft het totaal van de beleggingen risico fonds en beleggingen risico deelnemers.

Renterisico

Het renterisico betreft het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van de DC-kring negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de rentegevoeligheid van de beleggingen meer overeenkomt met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het renterisico op verplichtingen (rentegevoeligheid van het in te kopen inkomen) in de DC-kring is niet van toepassing omdat de uitkeringen op rentebasis zijn verzekerd.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	1.565	2,6	403	2,2
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	17.412	28,6	5.973	33,2
Resterende looptijd > 5 jaar	37.209	61,2	11.898	66,1
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	4.600	7,6	-270	-1,5
	60.786	100,0	18.004	100,0

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Aandelenrisico

Het aandelen en onroerend goed risico is voornamelijk het koersrisico bij de beleggingen in de verschillende onroerend goed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen wordt een extra rendement gehaald dat de DC-kring gebruikt om aan zijn doelstellingen te voldoen. Dit risico wordt beheerst doordat in de uitvoering wordt gezorgd voor een goede selectie van aandelen en spreiding over regio's en sectoren. Met het risico dat uiteindelijk overblijft wordt rekening gehouden in de ALM-studie.

Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Europa	20.383	61,6	11.983	72,4
Noord-Amerika	9.597	29,0	3.320	20,1
Azië-Pacific	2.458	7,4	1.016	6,1
Australazië	573	1,7	211	1,3
Emerging Markets	84	0,3	22	0,1
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	-	-	-1	-
	33.095	100,0	16.551	100,0

Specificatie aandelen naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	89.873	16,9	62.300	16,3
Energie	24.209	4,6	21.070	5,5
Industrie	47.831	9,0	31.933	8,3
Technologie	125.423	23,6	78.335	20,4
Gezondheidszorg	58.266	11,0	49.233	12,8
Telecommunicatie	40.928	7,7	28.066	7,3
Basismaterialen	23.957	4,5	19.208	5,0
Handel	92.380	17,4	67.559	17,6
Nutsbedrijven	9.930	1,9	8.265	2,2
Diversen	18.458	3,4	17.473	4,6
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	-15	-	-9	-
	531.240	100,0	383.433	100,0

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	84.659	15,9	79.147	20,6
Noord Amerika	306.978	57,8	199.698	52,1
Azië-Pacific	44.612	8,4	30.781	8,0
Australazië	7.926	1,5	6.024	1,6
Opkomende markten	87.080	16,4	68.337	17,8
Global	-	-	-545	-0,1
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	-15	-	-9	-
	531.240	100,0	383.433	100,0

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen. Voor kring DC geldt dat de beleggingsfondsen waarin belegd wordt in EUR genoteerd zijn. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van beleggingen in vreemde valuta en geldt het afdeckingsbeleid van het beleggingsfonds.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat een positie niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden verkocht. Het bestuur probeert zo te beleggen dat de portefeuille aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Daarom is bijvoorbeeld een groot deel van de portefeuille belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Nederlandse overheidsinstellingen	2.739	4,5	496	2,8
Buitenlandse overheidsinstellingen	38.312	63,0	14.363	79,8
Energie	224	0,4	-	-
Financiële instellingen	11.924	19,6	2.722	15,1
Handel	912	1,5	138	0,8
Basismaterialen	66	0,1	23	0,1
Industrie	458	0,8	89	0,5
Olie en gas	-	-	43	0,2
Nutsbedrijven	684	1,1	136	0,8
Technologie	84	0,1	23	0,1
Gezondheidszorg	359	0,6	76	0,4
Telecommunicatie	128	0,2	46	0,3
Andere instellingen	296	0,5	119	0,6
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	4.600	7,6	-270	-1,5
	60.786	100,0	18.004	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Mature markets Europa	55.423	91,1	18.096	100,5
Emerging markets Opkomende markten	763	1,3	178	1,0
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	4.600	7,6	-270	-1,5
	60.786	100,0	18.004	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	29.210	48,1	10.506	58,4
AA	18.428	30,3	5.716	31,8
A	3.962	6,5	728	4,0
BBB	3.993	6,5	988	5,4
BB	150	0,3	91	0,5
Geen rating	443	0,7	245	1,4
Beleggingsdebiteuren- en crediteuren	4.600	7,6	-270	-1,5
	60.786	100,0	18.004	100,0

Tegenpartij-/kredietrisico

Het tegenpartij- of kredietrisico betreft het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen. Om dit risico te beheersen wordt het grootste deel van de beleggingsportefeuille belegd in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties gespreid over meer aanbieders en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit	

Inflatierisico

Het inflatierisico betreft het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggen te kiezen die in waarde stijgen als er meer inflatie is.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

10. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2023	2022
Premiebijdragen bruto-pensioenregeling	168.431	140.684
Premiebijdragen netto-pensioenregeling	393	493
Premiebijdragen excedentregeling	8.300	7.355
	177.124	148.532

De feitelijke premie is hoger dan de kostendekkende premie.

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	176.746	148.225
Feitelijke premie	177.124	148.532

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Premiebijdrage voor risico deelnemer	157.762	130.259
Risicokoopsom overlijden	8.459	9.662
Risicokoopsom premievrijstelling	4.456	4.245
Opslag solvabiliteit	2.048	1.730
Opslag uitvoeringskosten	4.021	2.329
	176.746	148.225

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	158.442	130.871
Risicokoopsom overlijden	8.471	9.651
Risicokoopsom premievrijstelling	4.424	4.245
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.752	1.471
Opslag voor uitvoeringskosten	4.035	2.294
	177.124	148.532

Van de uitvoeringskosten is € 1.333 (2022: € 198) ten behoeve van wettelijke kosten en WTP kosten.

11. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	1.184	-	1.184
Module Rente	-	24	-	24
Module Inflatie	-	1	-	1
Module Matching	-	279	-	279
Overige	-	-	-11	-11
	-	1.488	-11	1.477
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	-959	-	-959
Module Rente	-	-17	-	-17
Module Inflatie	-	-10	-	-10
Module Matching	-	-205	-	-205
Overige	-	-	-7	-7
	-	-1.191	-7	-1.198

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

12. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	73.952	-	73.952
Module Rente	-	1.523	-	1.523
Module Inflatie	-	42	-	42
Module Matching	-	17.439	-	17.439
Overige	33	67	-292	-192
	33	93.023	-292	92.764
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	-65.720	-	-65.720
Module Rente	-	-1.170	-	-1.170
Module Inflatie	-	-714	-	-714
Module Matching	-	-14.011	-	-14.011
Overige	-11	-13	-231	-255
	-11	-81.628	-231	-81.870

Het aandeel van de deelnemers in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 1.032 (2022: € 520).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 589 (2022: € 216).

13. Overige baten

	2023	2022
Ontvangen rentebaten	140	20
Compensatie gemist rendement	-	134
	140	154

De rentebaten betreffen rentevergoedingen op de bankrekening en rentevergoedingen als gevolg van betalingen van werkgevers na de premievervaldatum.

De compensatie gemist rendement betreft een vergoeding voor door de kring gemist rendement als gevolg van te laat belegde gelden.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

14. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	572	343
Partnerpensioen	1.307	859
Wezenpensioen	153	100
Afkopen	295	338
	2.327	1.640

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan €594,89 (2022: € 520,35) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

15. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	2.670	2.101
Administratiekosten	58	41
Governance kosten	288	205
Bijdrage wettelijke wijzigingen	1.333	198
Overige kosten	16	12
	4.365	2.557

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 97), de eindafrekening van de wettelijke kosten over 2022 (€ 22) en WTP kosten (€ 1.214) . De eindafrekening van de wettelijke kosten 2022 is tevens in de premiebijdragen van 2023 verwerkt.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

16. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	3.681	3.807
Rentetoevoeging	892	-152
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.508	-979
Wijziging marktrente	1.810	-8.601
Wijziging actuariële uitgangspunten	-164	12
Overige wijzigingen	11.904	10.191
	16.615	4.278

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft geleid tot een resultaat van € 892 negatief (2022: € 152 positief).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0617 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 en ervaringssterfte MWT0719. Dit heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 164. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers niet gewijzigd. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	11.231	10.115
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	631	88
Resultaat op mutaties	42	-12
	11.904	10.191

Het resultaat op sterfte wordt voornamelijk veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € 11.188 (2022: € 10.080). Aangezien het overlijdensrisico volledig is herverzekerd en de vordering op de herverzekeraar gelijk is gesteld aan de technische voorziening uit hoofde van ingegaan nabestaandenpensioen ontstaat per saldo geen resultaat voor de kring.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid. Aangezien het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig is herverzekerd en de vordering op de herverzekeraar gelijk is gesteld aan de technische voorziening uit hoofde van de schadereserve en de IBNR ontstaat per saldo geen resultaat voor de kring.

17. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2023	2022
Mutatie	262.337	54.376

De specificatie van de mutatie is opgenomen onder de toelichting op de voorziening voor risico deelnemers.

18. Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-22.138	-19.448
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	-	-1.312
Uitgaande waardeoverdrachten	8.232	13.855
	-13.906	-6.905

In het saldo inkomende collectieve waardeoverdrachten is een solidariteitsbijdrage van € 0 (2022: € 19) inbegrepen.

In het saldo uitgaande waardeoverdrachten is een dekkingsgraadopslag van € 138 (2022: € 69) inbegrepen. Deze dekkingsgraadopslag is gelijk aan de dekkingsgraad van de kring verminderd met 100%.

Grondslagen voor resultaat en waardebepaling	Jaarrekening Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds	Financiële verantwoording Kring DC	Financiële verantwoording Kring DB Premie	Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

19. Herverzekeringen

	2023	2022
Koopsom arbeidsongeschiktheid	-	994
Herverzekeringspremies overlijden	8.749	9.876
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	4.456	4.252
Implementatiekosten herverzekeraar	138	-
Totaal premies	13.343	15.122
Claims met betrekking tot premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	-801	-473
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-1.436	-1.032
Totaal uitkeringen	-2.237	-1.505
	11.106	13.617

20. Overige lasten

	2023	2022
Rentelast rekening courant Centraal Beheer APF	25	5
Bankrente handelsbanken	-	9
Mutatie voorziening debiteuren	18	4
Overige	-	1
	43	19

27. Financiële verantwoording Kring DB Premie

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	106.337	87.859
Vorderingen en overlopende activa	(2)	6.904	6.243
Overige activa	(3)	1.686	577
		114.927	94.679

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)		
Algemene reserve		19.981	12.790
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	88.702	75.292
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	6.244	6.597
		114.927	94.679

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		122,5	117,0
Beleidsdekkingsgraad		124,0	107,4

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	11.950	23.038
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfond	(8)	8.086	-26.632
Overige baten	(9)	42	3
		20.078	-3.591
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	300	263
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	397	449
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		8.819	20.862
Rentetoevoeging		2.712	-568
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-293	-255
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		185	444
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		79	-1.289
Wijziging marktrente		1.509	-42.637
Wijziging actuariële uitgangspunten		-626	243
Overige wijzigingen		1.025	-251
		13.410	-23.451
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	-248	1.522
Herverzekeringen	(14)	-975	1.760
Overige lasten	(15)	3	5
		12.887	-19.452
Saldo van baten en lasten		7.191	15.861

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen Pensioenfonds	verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	7.191	15.861

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	10.931	21.969
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	1.601	1.773
Betaalde pensioenuitkeringen	-300	-263
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	947	-942
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-1.588	-3.079
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-127	-512
Overige baten en lasten	37	-2
	11.501	18.944
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	26.618	40.353
Betaald inzake aankopen beleggingen	-36.974	-62.321
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	3	-2
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	43	233
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-82	-72
	-10.392	-21.809
Mutatie liquide middelen	1.109	-2.865
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	577	3.442
Mutatie liquide middelen	1.109	-2.865
Liquide middelen per 31 december	1.686	577

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 765. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 139. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring DB Premie zijn hieronder opgenomen.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 2,3% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,3% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en overlay fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	38.888	2.600	-3.000	-	5.940	44.428
Module Rente	21.454	9.370	-850	-	1.736	31.710
Module Inflatie	19.399	1.250	-400	-	-247	20.002
Derivaten	8.073	17.194	-15.823	-	729	10.173
Overige belegging	-	6.560	-6.545	-	7	22
Liquide Middelen	45	-	-	-43	-	2
Totaal	87.859	36.974	-26.618	-43	8.165	106.337

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	38.159	7.070	-260	-	-6.081	38.888
Module Rente	20.789	13.830	-9.050	-	-4.115	21.454
Module Inflatie	19.802	3.300	-3.550	-	-153	19.399
Derivaten	13.653	38.121	-27.493	-	-16.208	8.073
Liquide Middelen	279	-	-	-234	-	45
Totaal	92.682	62.321	-40.353	-234	-26.557	87.859

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	31.530	12.893	-	5	44.428
Module Rente	-	-	31.556	-	154	31.710
Module Inflatie	9.017	-	6.015	-	4.970	20.002
Derivaten	-	-	-	10.173	-	10.173
Overige belegging	-	-	-	-	22	22
Liquide Middelen	-	-	-	-	2	2
Stand per 31 december 2023	9.017	31.530	50.464	10.173	5.153	106.337

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	26.663	12.204	-	21	38.888
Module Rente	-	-	21.408	-	47	21.455
Module Inflatie	8.432	-	5.617	-	5.349	19.398
Derivaten	-	-	-	8.073	-	8.073
Liquide Middelen	-	-	-	-	45	45
Stand per 31 december 2022	8.432	26.663	39.229	8.073	5.462	87.859

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	9.017	8.432

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelen beleggingsfondsen	31.530	26.663

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	44.293	34.504
Hypotheken	6.171	4.711
Reserve Repo's	-	14
	50.464	39.229

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	10.173	8.073

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Grondstoffen	4.747	5.293
Mix fondsen	285	124
Liquide middelen	2	45
Geldmarkt instrumenten	119	-
	5.153	5.462

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfonds	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	497	872
Voorziening debiteuren	-3	-
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	1.759	2.637
Rekening courant Centraal Beheer Apf	173	-
Te vorderen claims herverzekeraar OVL	-	22
Te vorderen claims herverzekeraar AO	4.317	2.686
Vordering inzake wettelijke kosten	4	13
Overige vorderingen	157	13
	<u>6.904</u>	<u>6.243</u>

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Er is voor claims bij Achmea Pensioen & Leven met betrekking tot premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voorzichtigheidshalve een stelpost van 700 opgenomen waarbij een waardering van 50% is aangehouden. Deze mate van waardering houdt verband met nog lopende afstemming met AP&L over deze claims.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	<u>1.686</u>	<u>577</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

Mutatieoverzicht eigen vermogen

				Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023				12.790
Uit bestemming saldo van baten en lasten				7.191
Stand per 31 december 2023				19.981
				Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022				-3.071
Uit bestemming saldo van baten en lasten				15.861
Stand per 31 december 2022				12.790

			31-12-2023		31-12-2022	
				In %		In %
Solvabiliteit						
Pensioenvermogen			108.683	122,5	88.082	117,0
Af: technische voorzieningen			88.702	100,0	75.292	100,0
Eigen vermogen			19.981	22,5	12.790	17,0
Af: vereist eigen vermogen			21.169	23,8	19.305	25,7
Vrij vermogen			-1.188	-1,3	-6.515	-8,7
Minimaal vereist eigen vermogen			4.414	5,0	3.964	5,3
Actuele dekkingsgraad				122,5		117,0
Beleidsdekkingsgraad				124,0		107,4
Reële dekkingsgraad				87,5		78,5

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfonds	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend. Er is sprake van een reserveoverschot. De beleidsdekkingsgraad is ook hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Daardoor is er tevens een dekkingoverschot.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	117,0	96,9
Premie	1,2	1,6
Uitkeringen	0,1	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-2,3	73,6
Rendement op beleggingen	6,3	-26,6
Overige oorzaken	-	-2,1
Kruiseffecten	-0,6	-26,4
Dekkingsgraad per 31 december	121,7	117,0

De overige oorzaken en kruiseffecten zijn zo groot door de voorgeschreven systematiek waarbij alle effecten gerelateerd worden aan de vermogenspositie primo boekjaar. Door de sterke groei van de kring geeft dit een vertroebeld beeld.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfond	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfond een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. De Kring Premie heeft in 2017 een herstelplan ingediend. In 2023 is het herstelplan geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan gaat uit van een beleidsdekkingsgraad van 118,1% per 31 december 2023. De werkelijke beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 124,0%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan in 2023 blijkt dat de kring geen aanvullende maatregelen, anders dan het uitstellen van toeslagverlening, nodig heeft om binnen de gestelde termijn uit herstel te komen. Naar verwachting zal de beleidsdekkingsgraad eind 2032 hoger zijn dan de vereiste dekkingsgraad.

Op basis van het herstel in 2023 is eind 2023 reeds de actuele dekkingsgraad boven de vereiste dekkingsraad is uitgekomen. DNB heeft geaccordeerd dat in 2024 daarom geen herstelplan hoeft te worden ingediend.

5. Technische voorzieningen voor risico fond

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fond:		
Voorziening pensioenverplichtingen	88.702	75.292

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	75.292	98.743
Pensioenopbouw	8.819	20.862
Rentetoevoeging	2.712	-568
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-293	-255
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	185	444
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	79	-1.289
Wijziging marktrente	1.509	-42.637
Wijziging actuariële uitgangspunten	-626	243
Overige wijzigingen	1.025	-251
Stand per 31 december	88.702	75.292

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fond:	31-12-2023	31-12-2022
	Aantal	Aantal
Deelnemers	1.42731.266	2.84641.687
Gewezen deelnemers	3.99347.698	2.69326.577
Pensioentrekkenden	1475.039	902.667
Schadereserve	-2.940	-1.724
IBNR	-1.759	-2.637
	5.56788.702	5.62975.292

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfonds	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling. Daarbinnen is een verzameling van pensioensoorten beschikbaar die complementair zijn aan elkaar zodat geen sprake is van dubbele dekkingen. Onderstaand worden de pensioensoorten en varianten weergegeven.

- 1. Ouderdomspensioen: verplicht af te nemen, op opbouwbasis
- 2. Partnerpensioen: verplicht af te nemen, onbepaalde partner, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 3. Wezenpensioen: verplicht af te nemen, onbepaald kind, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 4. ANW-hiaatpensioen: keuze: verplicht of vrijwillig af te nemen
- 5. Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de premies van alle bovengenoemde vormen: verplicht af te nemen

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Flexibilisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen en betreft:

- Vervroeging; de deelnemer kan in overleg met de werkgever verzoeken het pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Uitstellen; de deelnemer kan verzoeken het pensioen later in te laten gaan als hij een actief dienstverband heeft. Dit kan tot 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Hoog-laag constructie; de deelnemer kan kiezen de eerste periode een hogere uitkering te ontvangen. Dit kan de eerste 5 jaar of de eerste 10 jaar betreffen. De verhouding tussen de hoge en de lage uitkering is 100:75.
- Uitrusten; de deelnemer kan het partnerpensioen op opbouwbasis uitrusten tegen een hoger ouderdomspensioen. Ook kan de deelnemer zijn ouderdomspensioen uitrusten tegen een (hoger) partnerpensioen. Hierbij mag het partnerpensioen niet meer bedragen dan 70% van het ouderdomspensioen.
- Deeltijdpensioen; de deelnemer kan in overleg met de werkgever een gedeelte van het pensioen laten ingaan en voor het resterende deel een actief dienstverband op deeltijdbasis houden.

De werkgever maakt per pensioensoort (met uitzondering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) een keuze, zoals hierboven weergegeven. Verder worden de regelingskenmerken (franchises en opbouwpercentages) vastgelegd alsmede de wijze van aanpassing van deze regelingskenmerken.

Toeslagverlening

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen niet te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is derhalve nihil.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen Pensioenfonds	verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	955	1.331
Te betalen herverzekeringspremies AO	4.917	4.915
Rekening courant Centraal Beheer APF	-	8
Rekening courant Kring DC	82	-
Waardeoverdracht	97	332
Nog te betalen kosten	193	5
Crediteuren	-	6
	<u>6.244</u>	<u>6.597</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Bij de te betalen herverzekeringspremies vervalt € 1,3 mln binnen één jaar. De rest van de herverzekeringspremies vervalt binnen max 5 jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfonds	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	88.702	75.292
Buffers:		
S1 Renterisico	9.979	9.459
S2 Risico zakelijke waarden	11.123	10.102
S3 Valutarisico	4.206	2.909
S4 Grondstoffenrisico	1.923	1.656
S5 Kredietrisico	4.144	3.720
S6 Verzekeringstechnisch risico	3.523	3.095
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	2.429	2.092
Diversificatie effect	-16.158	-13.728
Totaal S (vereiste buffers)	21.169	19.305
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	109.871	94.597
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	108.683	88.082
Saldo	-1.188	-6.515

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	50.464	4,9	39.229	4,6
Totaal beleggingen (na derivaten)	106.337	7,6	87.859	8,9
Technische voorzieningen	88.702	27,4	75.292	28,6

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	4.348	8,6	3.464	8,8
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	16.744	33,2	13.545	34,5
Resterende looptijd > 5 jaar	29.372	58,2	22.220	56,7
	50.464	100,0	39.229	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen Pensioenfonds	verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht

Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Europa	5.560	61,6	6.120	72,6
Noord-Amerika	2.610	29,0	1.680	19,9
Azië-Pacific	668	7,4	514	6,1
Australazië	156	1,7	107	1,3
Emerging Markets	23	0,3	11	0,1
	9.017	100,0	8.432	100,0

Specificatie aandelen naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	4.461	14,2	3.281	12,3
Energie	731	2,3	939	3,5
Industrie	3.986	12,6	2.105	7,9
Technologie	8.351	26,5	6.265	23,5
Gezondheidszorg	2.680	8,6	4.243	15,9
Telecommunicatie	2.184	6,9	1.623	6,1
Basismaterialen	1.113	3,5	1.284	4,8
Handel	6.348	20,1	5.009	18,8
Nutsbedrijven	550	1,7	264	1,0
Diversen	1.126	3,6	1.650	6,2
	31.530	100,0	26.663	100,0

Specificatie aandelen naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Europa	6.366	20,2	4.695	17,6
Noord-Amerika	16.963	53,8	15.317	57,4
Azië-Pacific	2.354	7,5	1.501	5,6
Australazië	353	1,1	367	1,4
Emerging Markets	5.494	17,4	4.953	18,6
Global	-	-	-170	-0,6
	31.530	100,0	26.663	100,0

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfond	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	62.413	25.916	88.329	70.282
Amerikaanse Dollar	25.562	-21.728	3.834	5.336
Britse Pond	1.007	-974	33	-10
Japanse Yen	2.236	-1.774	462	-22
Hong Kong Dollar	1.200	-211	989	1.403
Canadese Dollar	1.090	-716	374	734
Deense Kroon	504	-	504	417
Zwitserse Frank	607	389	996	200
Zweedse Kroon	776	-225	551	-120
Noorse Kroon	252	-	252	209
Singapore Dollar	123	-179	-56	-23
Australische Dollar	478	-498	-20	115
Overige	10.089	-	10.089	9.338
	106.337	-	106.337	87.859

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfond	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekking norms bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	2.539	5,0	1.475	3,8
Buitenlandse overheidsinstellingen	29.133	57,7	23.439	59,7
Financiële instellingen	11.404	22,6	8.359	21,3
Handel	2.143	4,3	1.490	3,8
Basismaterialen	321	0,6	283	0,7
Industrie	1.151	2,3	976	2,5
Energie	572	1,1	432	1,1
Nutsbedrijven	746	1,5	479	1,2
Technologie	373	0,7	267	0,7
Gezondheidszorg	692	1,4	541	1,4
Telecommunicatie	351	0,7	375	1,0
Andere instellingen	1.039	2,1	1.113	2,8
	50.464	100,0	39.229	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	41.512	82,3	30.781	78,5
Emerging markets	8.952	17,7	8.448	21,5
	50.464	100,0	39.229	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	19.815	39,0	15.036	38,2
AA	10.430	20,7	6.599	16,8
A	5.233	10,4	3.565	9,1
BBB	7.292	14,5	6.300	16,1
BB	3.519	7,0	3.846	9,8
B	1.892	3,8	1.517	3,9
CCC	848	1,7	767	2,0
CC	50	0,1	76	0,2
C	8	-	12	-
D	78	0,2	27	0,1
Geen rating	1.299	2,6	1.484	3,8
	50.464	100,0	39.229	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen Pensioenfonds	verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-aanpassing

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen basisregeling	11.681	21.862
Premiebijdragen excedentregeling	269	1.176
	11.950	23.038

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	12.042	26.602
Gedempte kostendekkende premie	11.634	17.444
Feitelijke premie	11.950	23.038

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op het verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 hoger dan de gedempte premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	9.277	22.075
Opslag voor uitvoeringskosten	390	443
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.375	4.084
	12.042	26.602

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.671	10.424
Opslag voor uitvoeringskosten	390	443
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.708	1.928
Toeslagen	2.865	4.649
	11.634	17.444

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfond	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	8.801	13.020
Risicokoopsom overlijden	362	965
Risicokoopsom premievrijstelling	373	1.088
Opslag voor uitvoeringskosten	390	443
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.708	1.928
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	316	5.594
	<u>11.950</u>	<u>23.038</u>

Van de opslag voor uitvoeringskosten is € 4 ten behoeve van wettelijke kosten.

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfond

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	5.940	-	5.940
Module Rente	-	1.736	-	1.736
Module Inflatie	-	-247	-	-247
Derivaten	-	729	-	729
Overige beleggingen	3	7	-	10
Kosten vermogensbeheer	-	-	-82	-82
	<u>3</u>	<u>8.165</u>	<u>-82</u>	<u>8.086</u>
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	-6.081	-	-6.081
Module Rente	-	-4.115	-	-4.115
Module Inflatie	-	-153	-	-153
Derivaten	-2	-16.209	-	-16.211
Kosten vermogensbeheer	-	-	-72	-72
	<u>-2</u>	<u>-26.558</u>	<u>-72</u>	<u>-26.632</u>

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 259 (2022: € 240).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over € 94 (2022: € 128).

9. Overige baten

	2023	2022
Ontvangen rentebaten	<u>42</u>	<u>3</u>

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	104	49
Partnerpensioen	97	78
Wezenpensioen	6	6
Afkopen	93	130
	300	263

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	296	391
Administratiekosten	10	9
Governance kosten	38	36
Bijdrage wettelijke wijzigingen	41	4
Vergoeding kapitaalverstrekking Achmea	9	9
Overige kosten	3	-
	397	449

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 4) en WTP kosten (€ 37).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	8.819	20.862
Rentetoevoeging	2.712	-568
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-293	-255
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	185	444
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	79	-1.289
Wijziging marktrente	1.509	-42.637
Wijziging actuariële uitgangspunten	-626	243
Overige wijzigingen	1.025	-251
	13.410	-23.451

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 2.712 negatief tot gevolg gehad.

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfond	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekanssen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 765. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 139. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	1.023	13
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-34	-305
Resultaat op mutaties	36	41
	1.025	-251

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € 983 (2022 € 51) en een negatief resultaat op langleven van € 40 (2022 negatief € 64).

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-1.835	-1.464
Uitgaande waardeoverdrachten	1.587	2.986
	-248	1.522
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	1.718	1.181
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.639	-2.470
	79	-1.289

Jaarrekening Stichting	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< Achmea Algemeen	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Pensioenfonds	Kring DC	DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting positief	118	283
- overgedragen pensioenverplichting positief	51	-516
	169	-233

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	455	1.145
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	469	1.289
Totaal premies	924	2.434
Claims met betrekking tot premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	-1.651	-451
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-1.126	-22
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	878	-201
Totaal uitkeringen	-1.899	-674
	-975	1.760

Er is voor claims bij Achmea Pensioen & Leven met betrekking tot premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voorzichtigheidshalve een stelpost van 700 opgenomen waarbij een waardering van 50% is aangehouden. Deze mate van waardering houdt verband met nog lopende afstemming met AP&L over deze claims.

15. Overige lasten

	2023	2022
Overig	3	2
Bankrente handelsbanken	-	3
	3	5

28. Financiële verantwoording Kring DB Stabiliteit

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	26.765	21.826
Vorderingen en overlopende activa	(2)	1.888	1.969
Overige activa	(3)	546	1.208
		29.199	25.003
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	-1.539	-3.376
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	28.738	26.152
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	2.000	2.227
		29.199	25.003
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		94,6	87,1
Beleidsdekkingsgraad		93,0	85,4

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	3.100	7.158
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	1.858	-13.539
Overige baten	(9)	95	268
		5.053	-6.113
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	107	77
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	142	132
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		1.871	6.840
Toeslagen		-141	-
Rentetoevoeging		893	-197
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-105	-75
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		38	147
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-458	-692
Wijziging marktrente		577	-14.639
Wijziging actuariële uitgangspunten		-226	56
Overige wijzigingen		137	-25
		2.586	-8.585
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	344	811
Herverzekeringen	(14)	36	493
Overige lasten	(15)	1	1
		3.216	-7.071
Saldo van baten en lasten		1.837	958

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Kring DC	DB Premie	DB Stabieleit	DB Koopkracht	DB Evenwicht

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	1.837	958

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	2.828	6.705
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	205	-
Betaalde pensioenuitkeringen	-107	-77
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-237	-349
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-537	-810
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-136	-180
Overige baten en lasten	403	-46
	2.419	5.243
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	12.818	28.567
Betaald inzake aankopen beleggingen	-15.966	-34.355
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	1	-1
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	98	-66
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-32	-27
	-3.081	-5.882
Mutatie liquide middelen	-662	-639
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	1.208	1.847
Mutatie liquide middelen	-662	-639
Liquide middelen per 31 december	546	1.208

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 250.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 24. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorziening en worden via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring DB Stabiliteit zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en overlay fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module en fondseniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondseniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondseniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	6.071	750	-830	-	935	6.926
Module Rente	5.958	2.795	-540	-	481	8.694
Module Inflatie	3.987	455	-500	-	-55	3.887
Overlay Fondsen	5.710	10.306	-9.298	-	526	7.244
Liquide middelen	100	-	-	-98	-	2
Overige beleggingen	-	1.660	-1.650	-	2	12
Totaal	21.826	15.966	-12.818	-98	1.889	26.765

Verloopoverzicht op module en fondseniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	7.765	1.590	-2.080	-	-1.204	6.071
Module Rente	7.727	6.010	-6.525	-	-1.254	5.958
Module Inflatie	4.799	655	-1.470	-	3	3.987
Overlay Fondsen	9.158	26.100	-18.492	-	-11.056	5.710
Liquide middelen	34	-	-	66	-	100
Totaal	29.483	34.355	-28.567	66	-13.511	21.826

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	4.916	2.010	-	1	6.927
Module Rente	-	-	8.651	-	43	8.694
Module Inflatie	1.752	-	1.168	-	966	3.886
Overlay Fondsen	-	-	-	7.244	-	7.244
Liquide middelen	-	-	-	-	2	2
Overige beleggingen	-	-	-	-	12	12
Stand per 31 december 2023	1.752	4.916	11.829	7.244	1.024	26.765

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	4.163	1.905	-	3	6.071
Module Rente	-	-	5.945	-	13	5.958
Module Inflatie	1.733	-	1.154	-	1.100	3.987
Overlay Fondsen	-	-	-	5.710	-	5.710
Liquide middelen	-	-	-	-	100	100
Stand per 31 december 2022	1.733	4.163	9.004	5.710	1.216	21.826

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	1.752	1.733

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	4.916	4.163

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	10.137	7.692
Hypotheke	1.692	1.308
Reverse repo's	-	4
	11.829	9.004

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Overlay Fondsen	7.244	5.710

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Grondstoffen	924	1.088
Mix fondsen	63	28
Liquide middelen	2	100
Geldmarkt instrumenten	35	-
	1.024	1.216

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	16	50
Te vorderen claims herverzekeraar arbeidsongeschiktheid	1.235	675
Te vorderen claims herverzekeraar overlijden	26	9
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	477	920
Nog te factureren premies	1	2
Rekening Courant Centraal Beheer APF	88	-
Overige vorderingen	45	313
	1.888	1.969

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

In 2022 is de rente-afdekking in een kwartaal herzien als gevolg van een vertrokken werkgever die niet tijdig in de administratie verwerkt was. De financiële impact als gevolg van de rente-herziening is in 2022 onder Overige vordering opgenomen.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	546	1.208

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	-1.539	-3.376

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	-3.376
Uit bestemming saldo van baten en lasten	1.837
Stand per 31 december 2023	-1.539
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022	-4.334
Uit bestemming saldo van baten en lasten	958
Stand per 31 december 2022	-3.376

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	27.199	94,6	22.776	87,1
Af: technische voorzieningen	28.738	100,0	26.152	100,0
Eigen vermogen	-1.539	-5,4	-3.376	-12,9
Af: vereist eigen vermogen	4.425	15,4	4.411	16,9
Vrij vermogen	-5.964	-20,8	-7.787	-29,8
Minimaal vereist eigen vermogen	1.322	4,6	1.361	5,2
Actuele dekkingsgraad		94,6		87,1
Beleidsdekkingsgraad		93,0		85,4
Reële dekkingsgraad		65,8		62,5

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiteit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is niet toereikend. Er is sprake van een dekkingstekort.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	87,1	87,5
Premie	4,5	2,0
Uitkeringen	-0,1	-
Toeslagverlening	0,5	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-1,9	63,7
Rendement op beleggingen	4,0	-38,7
Overige oorzaken	0,9	-1,1
Kruisefect	-0,4	-26,3
Dekkingsgraad per 31 december	94,6	87,1

Herstelplan

In 2024 is het herstelplan geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan gaat uit van een beleidsdekkingsgraad van 93,0% per 31 december 2023. De werkelijke beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt ook 93,0%.

Op basis van de actualisatie van het herstelplan blijkt dat de kring aanvullende maatregelen nodig heeft om binnen de gestelde termijn uit herstel te komen. Het achterwege laten van toeslagen en het doorvoeren van een jaarlijkse korting van 0,2% leidt tot herstel van de dekkingsgraad binnen de gestelde termijn. Naar verwachting zal de beleidsdekkingsgraad eind 2033 gelijk zijn aan de vereiste dekkingsgraad. In mei 2024 heeft DNB ontheffing verleend voor de korting in 2024.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	28.738	26.152

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	26.152	34.737
Pensioenopbouw	1.871	6.840
Toeslagen	-141	-
Rentetoevoeging	893	-197
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-105	-75
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	38	147
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-458	-692
Wijziging marktrente	577	-14.639
Wijziging actuariële uitgangspunten	-226	56
Overige wijzigingen	137	-25
Stand per 31 december	28.738	26.152

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	365	6.782	775	14.345
Gewezen deelnemers	1.297	18.938	1.020	9.599
Pensioentrekkenden	52	1.424	31	794
Schadereserve	-	1.117	-	494
IBNR	-	477	-	920
	1.714	28.738	1.826	26.152

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling. Daarbinnen is een verzameling van pensioensoorten beschikbaar die complementair zijn aan elkaar zodat geen sprake is van dubbele dekkingen. Onderstaand worden de pensioensoorten en varianten weergegeven.

- Ouderdomspensioen: verplicht af te nemen, op opbouwbasis
- Partnerpensioen: verplicht af te nemen, onbepaalde partner, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- Wezenpensioen: verplicht af te nemen, onbepaald kind, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- ANW-hiaatpensioen: keuze: verplicht of vrijwillig af te nemen
- Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de premies van alle bovengenoemde vormen: verplicht af te nemen

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiteit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

- De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.
- Flexibilisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen en betreft:
- Vervroeging; de deelnemer kan in overleg met de werkgever verzoeken het pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd.
 - Uitstellen; de deelnemer kan verzoeken het pensioen later in te laten gaan als hij een actief dienstverband heeft. Dit kan tot 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.
 - Hoog-laag constructie; de deelnemer kan kiezen de eerste periode een hogere uitkering te ontvangen. Dit kan de eerste 5 jaar of de eerste 10 jaar betreffen. De verhouding tussen de hoge en de lage uitkering is 100:75.
 - Uitrusten; de deelnemer kan het partnerpensioen op opbouwbasis uitrusten tegen een hoger ouderdomspensioen. Ook kan de deelnemer zijn ouderdomspensioen uitrusten tegen een (hoger) partnerpensioen. Hierbij mag het partnerpensioen niet meer bedragen dan 70% van het ouderdomspensioen.
 - Deeltijdpensioen; de deelnemer kan in overleg met de werkgever een gedeelte van het pensioen laten ingaan en voor het resterende deel een actief dienstverband op deeltijdbasis houden.

De Werkgever maakt per pensioensoort (met uitzondering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) een keuze, zoals hierboven weergegeven. Verder worden de regelingskenmerken (franchises en opbouwpercentages) vastgelegd alsmede de wijze van aanpassing van deze regelingskenmerken.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	225	532
Te verrekenen herverzekeringspremies	1.644	1.670
Rekening courant Kring Centraal Beheer APF	-	2
Rekening courant Kring DC	1	-
Waardeoverdrachten	34	22
Nog te betalen kosten	96	-
Overige schulden	-	1
	2.000	2.227

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Kring DC	DB Premie	DB Stabieleit	DB Koopkracht	DB Evenwicht

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	28.738	26.152
Buffers:		
S1 Renterisico	2.032	2.186
S2 Risico zakelijke waarden	2.165	2.121
S3 Valutarisico	803	593
S4 Grondstoffenrisico	435	401
S5 Kredietrisico	1.044	970
S6 Verzekeringstechnisch risico	1.076	1.042
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	458	422
Diversificatie effect	-3.588	-3.324
Totaal S (vereiste buffers)	4.425	4.411
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	33.163	30.563
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	27.199	22.776
Saldo	-5.964	-7.787

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	11.829	4,1	9.004	3,8
Totaal beleggingen (na derivaten)	26.765	16,4	21.826	20,5
Technische voorzieningen	28.738	26,1	26.152	27,5

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	845	7,1	670	7,4
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	3.922	33,2	3.065	34,0
Resterende looptijd > 5 jaar	7.062	59,7	5.269	58,6
	11.829	100,0	9.004	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabieleit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	1.080	61,6	1.258	72,6
Noord-Amerika	507	29,0	345	19,9
Azië-Pacific	130	7,4	106	6,1
Australazië	30	1,7	22	1,3
Emerging Markets	5	0,3	2	0,1
	1.752	100,0	1.733	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	696	14,2	512	12,3
Energie	114	2,3	146	3,4
Industrie	621	12,6	329	7,9
Technologie	1.302	26,5	978	23,5
Gezondheidszorg	418	8,5	662	15,9
Telecommunicatie	340	6,9	253	6,1
Basismaterialen	174	3,5	200	4,8
Handel	990	20,1	782	18,8
Nutsbedrijven	86	1,8	41	1,0
Diversen	175	3,6	260	6,3
	4.916	100,0	4.163	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	992	20,2	733	17,6
Noord-Amerika	2.645	53,8	2.392	57,4
Global	-	-	-26	-0,6
Azië-Pacific	367	7,5	234	5,6
Australazië	55	1,1	57	1,4
Emerging Markets	857	17,4	773	18,6
	4.916	100,0	4.163	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring
Kring DC	DB Premie	DB Stabiteit	DB Koopkracht	DB Evenwicht

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	19.770	4.147	23.917	19.079
Amerikaanse Dollar	4.085	-3.477	608	856
Britse Pond	163	-157	6	-
Japanse Yen	364	-303	61	1
Hong Kong Dollar	192	-37	155	221
Canadese Dollar	173	-115	58	116
Australische Dollar	81	-82	-1	20
Zwitserse Frank	96	94	190	31
Noorse Kroon	39	-	39	33
Zweedse Kroon	124	-38	86	-18
Deense Kroon	79	-	79	65
Singapore Dollar	24	-32	-8	-2
Overige	1.575	-	1.575	1.424
	26.765	-	26.765	21.826

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabieliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	696	5,9	409	4,5
Buitenlandse overheidsinstellingen	6.546	55,3	5.144	57,2
Financiële instellingen	3.084	26,1	2.286	25,4
Handel	434	3,7	282	3,1
Basismaterialen	57	0,5	52	0,6
Industrie	230	1,9	184	2,0
Energie	114	1,0	83	0,9
Nutsbedrijven	191	1,6	124	1,4
Technologie	67	0,6	50	0,6
Gezondheidszorg	147	1,2	112	1,2
Telecommunicatie	69	0,6	75	0,8
Andere instellingen	194	1,6	203	2,3
	11.829	100,0	9.004	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

Mature markets	10.360	87,6	7.644	84,9
Emerging Markets	1.469	12,4	1.360	15,1
	11.829	100,0	9.004	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	5.190	43,9	3.927	43,6
AA	2.560	21,6	1.627	18,1
A	1.247	10,5	813	9,0
BBB	1.570	13,3	1.330	14,8
BB	563	4,8	627	7,0
B	295	2,5	237	2,6
< B	153	1,3	138	1,5
Geen rating	251	2,1	305	3,4
	11.829	100,0	9.004	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DC	verantwoording Kring DB Premie	verantwoording Kring DB Stabiliteit	verantwoording Kring DB Koopkracht	verantwoording Kring DB Evenwicht

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Herstelplan en korting

Door de kritieke financiële situatie is het voor de kring niet mogelijk binnen 10 jaar voldoende te herstellen. In het herstelplan dat in maart 2024 is ingediend is een tweede korting benodigd om aan de wettelijke vereisten te voldoen. Deze korting is vastgesteld op 0,2% in 2024. Ook zijn 9 voorwaardelijke kortingen in het herstelplan opgenomen waarmee de dekkingsgraad in 10 jaar herstelt tot een dekkingsgraad die voldoet aan het benodigde vereiste eigen vermogen. Omdat per 31 december 2024 naar verwachting een aanvullende korting benodigd is om aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen te voldoen van naar verwachting ruim 6% is ontheffing aangevraagd bij DNB om de VEV korting van 0,2% niet door te voeren. Dit vanwege de hoge kosten en de zeer beperkte financiële verbetering (< 0,001% dekkingsgraad) die dit met zich meebrengt.

In mei heeft DNB het herstelplan van Kring DB Stabiliteit goedgekeurd, waardoor formeel Kring DB Stabiliteit de in het herstelplan vastgestelde korting niet hoeft door te voeren.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategoríeen aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen basisregeling	2.591	6.630
Premiebijdragen excedentregeling	509	528
	3.100	7.158

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	2.437	8.171
Gedempte kostendekkende premie	3.106	6.998
Feitelijke premie	3.100	7.158

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op het verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 lager dan de gedempte kostendekkende premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	1.965	7.160
Opslag voor uitvoeringskosten	140	130
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	332	881
	2.437	8.171

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	1.777	4.181
Opslag voor uitvoeringskosten	140	130
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	300	514
Toeslagen	889	2.173
	3.106	6.998

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	2.513	5.806
Risicokoopsom overlijden	68	212
Risicokoopsom premievrijstelling	85	336
Opslag voor uitvoeringskosten	140	130
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	300	514
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-6	160
	3.100	7.158

In de premie is € 1 (2022: € 2) opgenomen als vergoeding voor wettelijke wijzigingen.

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2023				
Module Rendement	-	935	-	935
Module Rente	-	481	-	481
Module Inflatie	-	-55	-	-55
Overlay Fondsen	-	526	-	526
Overige beleggingen	1	2	-32	-29
	1	1.889	-32	1.858
2022				
Module Rendement	-	-1.204	-	-1.204
Module Rente	-	-1.254	-	-1.254
Module Inflatie	-	3	-	3
Overlay Fondsen	-	-11.056	-	-11.056
Overige beleggingen	-1	-	-27	-28
	-1	-13.511	-27	-13.539

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen €61 (2022: € 62).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2023 €28 (2022: € 39).

9. Overige baten

	2023	2022
Vergoeding renteafdekking Achmea Pensioenservices	-	268
Bankrente handelsbanken	13	-
Aanvulling buffer Kring Stabiliteit	82	-
	<u>95</u>	<u>268</u>

Vanwege het tussentijds beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst van een werkgever is de buffer in 2023 aangevuld door de werkgever met € 82.

In 2022 is de rente-afdekking in een kwartaal herzien als gevolg van een vertrokken werkgever die niet tijdig in de administratie verwerkt was. De financiële impact als gevolg van de rente-herziening is als baten opgenomen.

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	51	33
Partnerpensioen	12	10
Afkopen	44	34
	<u>107</u>	<u>77</u>

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	82	127
Governance kosten	10	10
Bijdrage wettelijke wijzigingen	46	-8
Vergoeding kapitaalverstrekking Achmea	2	3
Overige kosten	2	-
	<u>142</u>	<u>132</u>

De bijdrage wettelijke wijzigingen 2023 bestaat uit de wettelijke kosten (€ 1) en de bijdrage Wet Toekomst Pensioen (€ 45).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	1.871	6.840
Toeslagen	-141	-
Rentetoevoeging	893	-197
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-105	-75
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	38	147
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-458	-692
Wijziging marktrente	577	-14.639
Wijziging actuariële uitgangspunten	-226	56
Overige wijzigingen	137	-25
	2.586	-8.585

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 893 negatief tot gevolgd gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een afname van de technische voorziening van € 226 en dit is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en worden via de staat van baten en lasten als Wijziging actuariële uitgangspunten in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-5	17
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	128	-97
Resultaat op mutaties	14	55
	137	-25

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € 23 negatief en een positief resultaat op langlevens van € 28 positief.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-193	-284
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	537	1.095
	344	811
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	206	261
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-664	-953
	-458	-692
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-13	23
- overgedragen pensioenverplichting	127	-141
	114	-118

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	78	238
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	100	377
Totaal premies	178	615
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-26	-
Claims met betrekking tot premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	-560	-259
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	444	137
Totaal uitkeringen	-142	-122
	36	493

15. Overige lasten

	2023	2022
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	1	-
Bankrente handelsbanken	-	1
	1	1

29. Financiële verantwoording Kring DB Koopkracht

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	119.867	108.410
Vorderingen en overlopende activa	(2)	2.383	1.859
Overige activa	(3)	415	724
		122.665	110.993
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	27.812	21.966
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	92.765	87.017
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	2.088	2.010
		122.665	110.993
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		130,0	125,2
Beleidsdekkingsgraad		132,4	117,0

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	4.331	5.046
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	9.268	-17.604
Overige baten	(9)	21	1
		13.620	-12.557
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	1.097	487
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	169	102
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		3.236	4.618
Toeslagen		-15	1.461
Rentetoevoeging		2.869	-377
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-1.098	-487
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		46	88
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-941	91.986
Wijziging marktrente		2.086	-46.131
Wijziging actuariële uitgangspunten		-745	101
Overige wijzigingen		310	-165
		5.748	51.094
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	1.151	-84.512
Herverzekeringen	(14)	-391	230
Overige lasten	(15)	-	2
		7.774	-32.597
Saldo van baten en lasten		5.846	20.040

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	5.846	20.040

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	4.403	4.932
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	159	84.609
Betaalde pensioenuitkeringen	-1.097	-487
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-145	-553
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-1.300	-102
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-161	-46
Overige baten en lasten	21	-1
	1.880	88.352
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	18.249	15.453
Betaald inzake aankopen beleggingen	-20.878	-103.709
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	3	-1
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	530	-476
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-93	-65
	-2.189	-88.798
Mutatie liquide middelen	-309	-446
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	724	1.170
Mutatie liquide middelen	-309	-446
Liquide middelen per 31 december	415	724

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van €798.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 53. De hiervoor benoemde impact als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring Koopkracht zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Kring Koopkracht belegt in modules en Overlay Fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	46.986	-	-4.150	-	6.962	49.798
Module Rente	31.083	6.461	-170	-	2.190	39.564
Module Inflatie	22.841	-	-	1	-328	22.514
Overlay Fondsen	6.966	11.717	-11.229	-	529	7.983
Liquide middelen	534	-	-	-531	-	3
Overige beleggingen	-	2.700	-2.700	-	5	5
Totaal	108.410	20.878	-18.249	-530	9.358	119.867

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	15.377	35.715	-200	-	-3.906	46.986
Module Rente	9.016	29.045	-3.250	-	-3.728	31.083
Module Inflatie	8.114	17.770	-1.600	-	-1.443	22.841
Overlay Fondsen	4.651	21.179	-10.403	-	-8.461	6.966
Liquide middelen	58	-	-	476	-	534
Totaal	37.216	103.709	-15.453	476	-17.538	108.410

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	35.341	14.451	-	6	49.798
Module Rente	-	-	39.371	-	193	39.564
Module Inflatie	10.150	-	6.770	-	5.594	22.514
Overlay Fondsen	-	-	-	7.983	-	7.983
Liquide middelen	-	-	-	-	3	3
Overige beleggingen	-	-	-	-	5	5
Stand per 31 december 2023	10.150	35.341	60.592	7.983	5.801	119.867

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	32.214	14.746	-	26	46.986
Module Rente	-	-	31.016	-	67	31.083
Module Inflatie	9.929	-	6.614	-	6.298	22.841
Overlay Fondsen	-	-	-	6.966	-	6.966
Liquide middelen	-	-	-	-	534	534
Stand per 31 december 2022	9.929	32.214	52.376	6.966	6.925	108.410

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	10.150	9.929

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	35.341	32.214

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	52.893	45.530
Hypotheken	7.699	6.826
Reverse Repo's	-	20
	60.592	52.376

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	7.983	6.966

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Grondstoffen	5.344	6.232
Mix fondsen	333	159
Liquide middelen	3	534
Geldmarkt instrumenten	121	-
	5.801	6.925

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	57	60
Nog te factureren premies	1	2
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	476	898
Rekening courant Centraal Beheer APF	76	-
Te ontvangen rente	7	2
Overige vorderingen	35	34
Te vorderen claims herverzekeraar AO	1.731	833
Te vorderen claims herverzekeraar OVL	-	30
	2.383	1.859

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	415	724

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	27.812	21.966

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	21.966
Uit bestemming saldo van baten en lasten	5.846
Stand per 31 december 2023	27.812
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022	1.926
Uit bestemming saldo van baten en lasten	20.040
Stand per 31 december 2022	21.966

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	120.577	130,0	108.983	125,2
Af: technische voorzieningen	92.765	100,0	87.017	100,0
Eigen vermogen	27.812	30,0	21.966	25,2
Af: vereist eigen vermogen	21.203	22,9	21.365	24,5
Vrij vermogen	6.609	7,1	601	0,7
Minimaal vereist eigen vermogen	4.005	4,3	3.756	4,3
Actuele dekkingsgraad		130,0		125,2
Beleidsdekkingsgraad		132,4		117,0
Reële dekkingsgraad		94,5		86,3

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	125,2	105,4
Premie	0,1	-0,2
Uitkeringen	0,3	0,1
Toeslagverlening	-	-4,1
Verandering van de rentetermijnstructuur	-2,9	82,8
Rendement op beleggingen	6,3	-48,4
Overige oorzaken	1,2	5,8
Kruisefect	-0,2	-16,2
Dekkingsgraad per 31 december	130,0	125,2

De actuele dekkingsgraad van de kring per 31 december 2023 is 130,0%, hetgeen een stijging betekent van 4,8% punten ten opzichte van de actuele dekkingsgraad per 31 december 2022 (125,2%). De stijging wordt onder andere veroorzaakt door een positief rendement op beleggingen.

Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Omdat de actuele dekkingsgraad eind 2022 reeds hoger is dan het VEV is geen actualisatie van het herstelplan in 2023 benodigd geweest.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	92.765	87.017

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	87.017	35.923
Pensioenopbouw	3.236	4.618
Toeslagen	-15	1.461
Rentetoevoeging	2.869	-377
Ottrekking voor pensioenuitkeringen	-1.098	-487
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	46	88
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-941	91.986
Wijziging marktrente	2.086	-46.131
Wijziging actuariële uitgangspunten	-745	101
Overige wijzigingen	310	-165
Stand per 31 december	92.765	87.017

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	376	14.487	417	12.327
Gewezen deelnemers	966	58.820	975	56.065
Pensioentrekkenden	66	17.142	52	16.255
IBNR	-	477	-	898
Additionele reservering	-	242	-	405
Schadereserve	-	1.597	-	1.067
	1.408	92.765	1.444	87.017

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling. Daarbinnen is een verzameling van pensioensoorten beschikbaar die complementair zijn aan elkaar zodat geen sprake is van dubbele dekkingen. Onderstaand worden de pensioensoorten en varianten weergegeven.

- Ouderdomspensioen: verplicht af te nemen, op opbouwbasis;
- Partnerpensioen: verplicht af te nemen, onbepaalde partner, keuze: op risicobasis of opbouwbasis;
- Wezenpensioen: verplicht af te nemen, onbepaald kind, keuze: op risicobasis of opbouwbasis;
- ANW-hiaatpensioen: keuze: verplicht of vrijwillig af te nemen;
- Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de premies van alle bovengenoemde vormen: verplicht af te nemen.

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Flexibilisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen en betreft:

- Vervroeging; de deelnemer kan in overleg met de werkgever verzoeken het pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd;
- Uitstellen; de deelnemer kan verzoeken het pensioen later in te laten gaan als hij een actief dienstverband heeft. Dit kan tot 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd;
- Hoog-laag constructie; de deelnemer kan kiezen de eerste periode een hogere uitkering te ontvangen. Dit kan de eerste 5 jaar of de eerste 10 jaar betreffen. De verhouding tussen de hoge en de lage uitkering is 100:75;
- Uitrusten; de deelnemer kan het partnerpensioen op opbouwbasis uitrusten tegen een hoger ouderdomspensioen. Ook kan de deelnemer zijn ouderdomspensioen uitrusten tegen een (hoger) partnerpensioen. Hierbij mag het partnerpensioen niet meer bedragen dan 70% van het ouderdomspensioen;
- Deeltijdpensioen; de deelnemer kan in overleg met de werkgever een gedeelte van het pensioen laten ingaan en voor het resterende deel een actief dienstverband op deeltijdbasis houden.

De werkgever maakt per pensioensoort (met uitzondering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) een keuze, zoals hierboven weergegeven. Verder worden de regelingskenmerken (franchises en opbouwpercentages) vastgelegd alsmede de wijze van aanpassing van deze regelingskenmerken.

Toeslagverlening

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen niet te verhogen per 1 januari 2024.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	369	301
Te betalen herverzekeringspremies AO	1.599	1.614
Rekening courant Kring DC	8	-
Rekening courant Centraal Beheer APF	-	79
Rekening courant Kring Chemours	-	6
Waardeoverdracht	11	1
Nog te betalen kosten	101	9
	2.088	2.010

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Bij de te betalen herverzekeringspremies vervalt € 300 binnen één jaar. De rest van de herverzekeringspremies vervalt binnen max 5 jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	92.765	87.017
Buffers:		
S1 Renterisico	9.329	9.788
S2 Risico zakelijke waarden	11.537	11.570
S3 Valutarisico	4.365	3.331
S4 Grondstoffenrisico	1.994	1.896
S5 Kredietrisico	4.432	4.408
S6 Verzekeringstechnisch risico	3.181	2.976
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	2.520	2.395
Diversificatie effect	-16.155	-15.045
Totaal S (vereiste buffers)	21.203	21.319
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	113.968	108.336
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	120.577	108.983
Saldo	6.609	647

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	60.592	5,2	52.376	4,8
Totaal beleggingen (na derivaten)	119.867	6,5	108.410	7,3
Technische voorzieningen	92.765	24,1	87.017	25,0

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële verantwoording
<< verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	Pensioenfondsenkring 1
DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht	DB Evenwicht	

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	5.053	8,3	4.439	8,5
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	20.115	33,2	18.012	34,4
Resterende looptijd > 5 jaar	35.424	58,5	29.925	57,1
	60.592	100,0	52.376	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	6.258	61,7	7.206	72,6
Noord-Amerika	2.938	29,0	1.978	19,9
Azië-Pacific	753	7,4	606	6,1
Australazië	175	1,7	126	1,3
Emerging Markets	26	0,2	13	0,1
	10.150	100,0	9.929	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	5.001	14,2	3.964	12,3
Energie	819	2,4	1.135	3,5
Industrie	4.468	12,6	2.543	7,9
Technologie	9.360	26,5	7.568	23,5
Gezondheidszorg	3.003	8,5	5.126	15,9
Telecommunicatie	2.448	6,9	1.961	6,1
Basismaterialen	1.248	3,5	1.551	4,8
Handel	7.116	20,1	6.052	18,8
Nutsbedrijven	616	1,7	320	1,0
Diversen	1.262	3,6	1.994	6,2
	35.341	100,0	32.214	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële verantwoording
<< verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	verantwoording Kring	Pensioenfondsenkring 1
DB Premie	DB Stabiliteit	DB Koopkracht	DB Evenwicht	

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	7.136	20,2	5.673	17,6
Noord-Amerika	19.013	53,8	18.505	57,4
Azië-Pacific	2.639	7,5	1.814	5,6
Australazië	395	1,1	443	1,4
Emerging Markets	6.158	17,4	5.984	18,6
Global	-	-	-205	-0,6
	35.341	100,0	32.214	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	70.617	29.061	99.678	87.195
Amerikaanse Dollar	28.664	-24.365	4.299	6.433
Britse Pond	1.129	-1.092	37	-12
Japanse Yen	2.508	-1.992	516	-29
Hong Kong Dollar	1.345	-237	1.108	1.694
Canadese Dollar	1.222	-803	419	886
Maleisische ringgit	-	-	-	2
Deense Kroon	565	-	565	504
Zwitserse Frank	681	440	1.121	239
Zweedse Kroon	870	-253	617	-145
Noorse Kroon	282	-	282	252
Singapore Dollar	138	-201	-63	-29
Australische Dollar	537	-558	-21	138
Overige	11.309	-	11.309	11.282
	119.867	-	119.867	108.410

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities).

Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	3.168	5,2	2.136	4,1
Buitenlandse overheidsinstellingen	34.584	57,1	30.539	58,3
Energie	667	1,1	-	-
Financiële instellingen	14.183	23,4	12.041	23,0
Handel	2.509	4,1	1.898	3,6
Basismaterialen	368	0,6	358	0,7
Industrie	1.344	2,2	1.243	2,2
Olie en gas	-	-	554	1,1
Nutsbedrijven	916	1,5	676	1,3
Technologie	428	0,7	340	0,7
Gezondheidszorg	817	1,4	708	1,4
Telecommunicatie	409	0,7	485	0,9
Andere instellingen	1.199	2,0	1.398	2,7
	60.592	100,0	52.376	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

Mature markets	-	-	42.087	80,4
Emerging markets	10.113	16,7	10.289	19,6
Mature markets Europe	45.139	74,5	-	-
Mature markets Noord-Amerika	4.853	8,0	-	-
Mature markets Australazië	240	0,4	-	-
Mature markets Azië Pacific	236	0,4	-	-
Mature markets Wereld (Global)	11	-	-	-
	60.592	100,0	52.376	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	24.352	40,2	20.861	39,8
AA	12.584	20,8	8.867	16,9
A	6.328	10,4	4.816	9,3
BBB	8.638	14,3	8.297	15,8
BB	3.959	6,5	4.700	9,0
B	2.120	3,5	1.832	3,5
< B	1.104	1,8	1.066	2,0
Geen rating	1.507	2,5	1.937	3,7
	60.592	100,0	52.376	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Werkgevers

Het aantal aangesloten werkgevers in Kring DB Koopkracht is in januari licht gedaald ten opzichte van december.

Aanpassing rente afdekking

In 2024 heeft het bestuur besloten de rente afdekking voor kring DB Koopkracht te verhogen naar 60%. Dit is consistent met de rente afdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze multiclient kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

Aanpassing valuta afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen basisregeling	4.224	4.926
Premiebijdragen excedentregeling	107	120
	4.331	5.046

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	4.329	5.791
Gedempte kostendekkende premie	4.222	3.798
Feitelijke premie	4.331	5.046

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op het verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 hoger dan de gedempte premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.359	4.798
Opslag voor uitvoeringskosten	144	91
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	826	902
	4.329	5.791

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.401	2.293
Opslag voor uitvoeringskosten	144	91
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	591	431
Toeslagen	1.086	983
	4.222	3.798

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	3.276	2.878
Risicokoopsom overlijden	83	131
Risicokoopsom premievrijstelling	128	267
Opslag voor uitvoeringskosten	144	91
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	591	431
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	109	1.248
	4.331	5.046

In de premie is € 1 opgenomen als vergoeding voor wettelijke wijzigingen.

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2023				
Module Rendement	-	6.962	-	6.962
Module Rente	-	2.190	-	2.190
Module Inflatie	-	-328	-	-328
Overlay Fondsen	-	529	-	529
Overige beleggingen	3	5	-	8
Kosten vermogensbeheer	-	-	-93	-93
	3	9.358	-93	9.268
2022				
Module Inflatie	-	-3.728	-	-3.728
Overlay Fondsen	-	-8.461	-	-8.461
Overige beleggingen	-1	-5.349	-	-5.350
Kosten vermogensbeheer	-	-	-65	-65
	-1	-17.538	-65	-17.604

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 298 (2022: € 198).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 98 (2022: € 80).

9. Overige baten

	2023	2022
Ontvangen rentebaten	21	1

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	976	413
Partnerpensioen	94	41
Wezenpensioen	3	3
Afkopen	2	12
Overige uitkeringen	22	18
	1.097	487

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	65	70
Administratiekosten	11	7
Governance kosten	45	27
Bijdrage wettelijke wijzigingen	21	-9
Vergoeding kapitaalverstrekking Achmea	11	7
Overige kosten	16	-
	169	102

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 1) en WTP kosten (€ 20).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	3.236	4.618
Toeslagen	-15	1.461
Rentetoevoeging	2.869	-377
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.098	-487
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	46	88
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-941	91.986
Wijziging marktrente	2.086	-46.131
Wijziging actuariële uitgangspunten	-745	101
Overige wijzigingen	310	-165
	5.748	51.094

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten in 2022 bestaat voor € 91.943 uit de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds Blue Sky Group.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Deze post bestaat uit de lasten van de in het boekjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening. In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen niet te verhogen per 1 januari 2024.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 2.869 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 798.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van €53. De hiervoor benoemde impact als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	108	-180
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	193	10
Resultaat op mutaties	9	5
	310	-165

Het resultaat op sterfte wordt voornamelijk veroorzaakt door een positief resultaat op kortleven van € 56 (2022 € 158 negatief) en een negatief resultaat op langlevens € -164 (2022 € 338 positief). Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende Collectieve waardeoverdracht	-	-84.462
Inkomende waardeoverdrachten	-149	-152
Uitgaande waardeoverdrachten	1.300	102
	1.151	-84.512

Er is een collectieve waardeoverdracht verwerkt vanuit Pensioenfonds Blue Sky Group van € 84.462. De ingangsdatum is 01-08-2022.

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	111	92.078
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.052	-92
	-941	91.986

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	38	-7.464
- overgedragen pensioenverplichting	-248	-10
	-210	-7.474

Het resultaat op waardeoverdrachten in 2022 bedraagt 7,5 mln negatief en ontstaat door de inkomende collectievewaardeoverdracht per 1 augustus 2022 van de opgebouwde pensioenaanspraken en solvabiliteitsmarge Stichting Pensioenfonds BSG. Dit resultaat dient in samenhang gezien te worden met het resultaat op de wijziging van de rentetermijnstructuur (29 mln positief) omdat de overdracht in het verloop gebaseerd is op de rentetermijnstructuur van 31december 2021. De feitelijke overdracht heeft plaats gevonden op de grondslagen per de overdrachtsdatum.

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	103	155
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	159	317
Totaal premies	262	472
Claims met betrekking tot premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	-963	-303
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-111	-
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	421	61
Totaal uitkeringen	-653	-242
	-391	230

15. Overige lasten

	2023	2022
Diverse lasten	-	1
Bankrente handelsbanken	-	1
	-	2

30. Financiële verantwoording Kring DB Evenwicht

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)
(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	264.781	254.977
Vorderingen en overlopende activa	(2)	156	167
Overige activa	(3)	77	84
		265.014	255.228
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	47.910	40.148
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	216.917	215.051
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	187	29
		265.014	255.228
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		122,1	118,7
Beleidsdekkingsgraad		121,7	123,9

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)			2023	2022
BATEN				
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(7)		19.467	-83.533
Overige baten	(8)		20	-
			19.487	-83.533
LASTEN				
Pensioenuitkeringen	(9)		9.201	8.410
Pensioenuitvoeringskosten	(10)		260	268
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)			
Toeslagen			-16	15.261
Rentetoevoeging			6.993	-3.155
Onttrekking voor pensioenuitkeringen			-9.218	-8.383
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten			-297	-78
Wijziging marktrente			7.585	-77.626
Wijziging actuariële uitgangspunten			-2.333	135
Vrijgevallen kosten			-260	-268
Resultaat op kanssystemen			-588	595
			1.866	-73.519
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(12)		282	75
Herverzekeringen	(13)		-9	14
Overige lasten	(14)		125	1
(*) De nummering verwijst naar de toelichting				
			11.725	-64.751
Saldo van baten en lasten			7.762	-18.782

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	7.762	-18.782

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	3	69
Betaalde pensioenuitkeringen	-9.195	-8.412
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	32	38
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-282	-574
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-123	-422
Overige baten en lasten	-105	-1
	-9.670	-9.302
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	67.979	123.448
Betaald inzake aankopen beleggingen	-58.465	-113.650
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	1	-1
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	330	-277
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-182	-176
	9.663	9.344
Mutatie liquide middelen	-7	42
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	84	42
Mutatie liquide middelen	-7	42
Liquide middelen per 31 december	77	84

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 2.336. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 3. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring DB Evenwicht zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Vanaf boekjaar 2020 is de ontwikkeling van de voorziening uitvoeringskosten losgekoppeld van de ontwikkeling van de technische voorziening. De aanvangshoogte is bepaald op 2,3% van de technische voorziening op 1 november 2020. Aan deze voorziening worden jaarlijks alle benodigde kosten onttrokken en het jaarlijkse rendement van de kring toegevoegd. Jaarlijks wordt getoetst of de voorziening nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en overlay fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	70.224	-	-11.500	-	9.893	68.617
Module Rente	118.933	3.250	-5.310	-	7.271	124.144
Module Inflatie	41.924	-	-3.900	-	-574	37.450
Overlay Fondsen	23.562	52.750	-45.174	-	3.051	34.189
Liquide middelen	334	-	-	-330	-	4
Overige beleggingen	-	2.465	-2.095	-	7	377
Totaal	254.977	58.465	-67.979	-330	19.648	264.781

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde- mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	91.492	-	-8.150	-	-13.118	70.224
Module Rente	153.340	14.640	-22.420	-	-26.627	118.933
Module Inflatie	58.548	-	-16.940	-	316	41.924
Overlay Fondsen	44.416	99.010	-75.938	-	-43.926	23.562
Liquide middelen	57	-	-	277	-	334
Totaal	347.853	113.650	-123.448	277	-83.355	254.977

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	48.696	19.913	-	8	68.617
Module Rente	-	-	123.540	-	604	124.144
Module Inflatie	16.883	-	11.261	-	9.306	37.450
Overlay Fondsen	-	-	-	34.189	-	34.189
Liquide middelen	-	-	-	-	4	4
Overige beleggingen	-	-	-	-	377	377
Stand per 31 december 2023	16.883	48.696	154.714	34.189	10.299	264.781

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	48.147	22.038	-	39	70.224
Module Rente	-	-	118.675	-	258	118.933
Module Inflatie	18.224	-	12.139	-	11.561	41.924
Overlay Fondsen	-	-	-	23.562	-	23.562
Liquide middelen	-	-	-	-	334	334
Stand per 31 december 2022	18.224	48.147	152.852	23.562	12.192	254.977

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	16.883	18.224

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	48.696	48.147

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Hypotheken	24.158	26.119
Vastrentende Waarden beleggingsfondsen	130.556	126.657
Reverse Repo's	-	76
	154.714	152.852

Derivaten

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	34.189	23.562

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Commodities (grondstoffen, edele metalen)	8.888	11.439
Liquide middelen	4	334
Mix funds	727	419
Geldmarkt instrumenten	680	-
	10.299	12.192

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rekening courant Pensioenfondsenkring 1	11	-
Te vorderen claims herverzekeraar	134	157
Overige vorderingen	11	10
	156	167

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	77	84

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	40.148
Uit bestemming saldo van baten en lasten	7.762
Stand per 31 december 2023	47.910

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	264.827	122,1	255.199	118,7
Af: technische voorzieningen	216.917	100,0	215.051	100,0
Eigen vermogen	47.910	22,1	40.148	18,7
Af: vereist eigen vermogen	30.722	14,2	29.052	13,5
Vrij vermogen	17.188	7,9	11.096	5,2
Minimaal vereist eigen vermogen	8.722	4,0	8.662	4,0
Actuele dekkingsgraad		122,1		118,7
Beleidsdekkingsgraad		121,7		123,9
Reële dekkingsgraad		91,6		95,1

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdende gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

Per 31 december 2023 is sprake van een marge op de dekkingspositie.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	118,7	120,4
Uitkeringen	0,8	0,6
Toeslagverlening	-	-6,0
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,0	44,3
Rendement op beleggingen	5,0	-27,9
Overige oorzaken en kruiseffecten	1,6	-12,7
Dekkingsgraad per 31 december	122,1	118,7

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	216.917	215.051
	216.917	215.051

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	215.051	288.570
Toeslagen	-16	15.261
Rentetoevoeging	6.993	-3.155
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-9.218	-8.383
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-297	-78
Wijziging marktrente	7.585	-77.626
Wijziging actuariële uitgangspunten	-2.333	135
Vrijgevallen kosten	-260	-268
Resultaat op kanssystemen	-588	595
Stand per 31 december	216.917	215.051

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Arbeidsongeschikte deelnemers	14	2.637	16	2.678
Gewezen deelnemers	943	103.630	1.063	104.181
Pensioentrekkenden	662	105.431	714	102.529
Schadereserve	-	443	-	500
Additionele reservering*	-	4.776	-	5.163
	1.619	216.917	1.793	215.051

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

* De additionele reservering bestaat voor € 5.262 uit de voorziening uitvoeringskosten en een extracomptabele voorziening voor alle mutaties die nog verwerkt zijn na het sluiten van de administratie voor het jaarwerk 2023 (€ -486). De voorziening uitvoeringskosten bedraagt bij aanvang kring 2,3% van de op 1 november 2020 aanwezige netto technische voorziening.

Verloop voorziening uitvoeringskosten

	2023	2022
Stand per 1 januari	5.163	7.246
Dotatie: beleggingsrendement	359	-1.815
Onttrekking: pensioenuitvoeringskosten	-260	-268
Stand per 31 december	5.262	5.163

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling. Daarbinnen is een verzameling van pensioensoorten beschikbaar die complementair zijn aan elkaar zodat geen sprake is van dubbele dekkingen. Onderstaand worden de pensioensoorten en varianten weergegeven.

- 1. Ouderdomspensioen: verplicht af te nemen, op opbouwbasis
- 2. Partnerpensioen: verplicht af te nemen, onbepaalde partner, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 3. Wezenpensioen: verplicht af te nemen, onbepaald kind, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 4. ANW-hiaatpensioen: keuze: verplicht of vrijwillig af te nemen
- 5. Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de premies van alle bovengenoemde vormen: verplicht af te nemen.

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Flexibilisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen en betreft:

- Vervroeging; de Deelnemer kan in overleg met de Werkgever verzoeken het pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Uitstellen; de Deelnemer kan verzoeken het pensioen later in te laten gaan. Dit kan tot 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Hoog-laag constructie; de Deelnemer kan kiezen de eerste periode een hogere uitkering te ontvangen. Dit kan de eerste 5 jaar of de eerste 10 jaar betreffen. De verhouding tussen de hoge en de lage uitkering is 100:75.
- Uitrusten; de Deelnemer kan het partnerpensioen op opbouwbasis omruilen tegen een hoger ouderdomspensioen. Ook kan de Deelnemer zijn ouderdomspensioen omruilen tegen een (hoger) partnerpensioen. Hierbij mag het partnerpensioen niet meer bedragen dan 70% van het ouderdomspensioen.
- Deeltijdpensioen; de Deelnemer kan in overleg met de Werkgever een gedeelte van het pensioen laten ingaan en voor het resterende deel al dan niet een actief dienstverband op deeltijdbasis houden.

De Werkgever maakt per pensioensoort (met uitzondering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) een keuze, zoals hiervoor weergegeven. Verder worden de regelingskenmerken (franchises en opbouwpercentages) vastgelegd alsmede de wijze van aanpassing van deze regelingskenmerken.

Toeslagverlening

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats. In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Uitkeringen	6	-
Rekening courant Centraal Beheer APF	21	22
Nog te betalen kosten	157	7
Overige schulden	3	-
	<u>187</u>	<u>29</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De actuele dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	216.917	215.051
Buffers:		
S1 Renterisico	7.830	7.956
S2 Risico zakelijke waarden	18.274	16.946
S3 Valutarisico	6.893	4.744
S4 Grondstoffenrisico	3.250	3.204
S5 Kredietrisico	9.762	9.590
S6 Verzekeringstechnisch risico	5.044	5.101
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	3.970	3.373
Diversificatie effect	-24.301	-21.862
Totaal S (vereiste buffers)	30.722	29.052
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	247.639	244.103
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	264.827	255.199
Saldo	17.188	11.096

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	154.714	5,1	152.852	5,1
Totaal beleggingen (na derivaten)	264.781	14,0	254.977	9,7
Technische voorzieningen	216.917	15,2	215.051	15,7

Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	10.067	6,5	10.211	6,7
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	51.436	33,3	51.561	33,7
Resterende looptijd > 5 jaar	93.211	60,2	91.080	59,6
	154.714	100,0	152.852	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Participaties in beleggingsfondsen	16.883	100,0	18.224	100,0

Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Europa	10.410	61,7	13.225	72,6
Noord-Amerika	4.887	28,9	3.631	19,9
Azië-Pacific	1.252	7,4	1.112	6,1
Australazië	292	1,7	231	1,3
Emerging Markets	42	0,3	25	0,1
	16.883	100,0	18.224	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen	6.891	14,2	5.925	12,3
Energie	1.129	2,3	1.696	3,5
Industrie	6.156	12,6	3.801	7,9
Technologie	12.897	26,5	11.311	23,5
Gezondheidszorg	4.138	8,5	7.662	15,9
Telecommunicatie	3.373	6,9	2.930	6,1
Basismaterialen	1.719	3,5	2.318	4,8
Handel	9.805	20,1	9.046	18,8
Nutsbedrijven	849	1,7	478	1,0
Diversen	1.739	3,7	2.980	6,2
	48.696	100,0	48.147	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	9.832	20,2	8.479	17,6
Noord-Amerika	26.198	53,8	27.658	57,4
Azië-Pacific	3.636	7,5	2.711	5,6
Australazië	545	1,1	662	1,4
Emerging Markets	8.485	17,4	8.944	18,6
Global	-	-	-307	-0,6
	48.696	100,0	48.147	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie is als volgt te specificeren:
De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	195.421	40.940	236.361	222.957
Amerikaanse Dollar	40.330	-34.325	6.005	9.806
Hong Kong Dollar	1.894	-363	1.531	2.550
Zweedse Kroon	1.225	-370	855	-208
Singapore Dollar	230	-315	-85	-29
Deense Kroon	778	-	778	754
Noorse Kroon	389	-	389	377
Maleisische ringgit	-	-	-	3
Britse Pond	1.609	-1.549	60	-4
Japanse Yen	3.588	-2.962	626	-9
Zwitserse Frank	951	888	1.839	360
Australische Dollar	793	-810	-17	222
Canadese Dollar	1.710	-1.134	576	1.336
Overige	15.863	-	15.863	16.862
	264.781	-	264.781	254.977

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities).
Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	9.940	6,4	8.174	5,4
Buitenlandse overheidsinstellingen	82.519	53,4	81.467	53,1
Financiële instellingen	43.805	28,3	45.266	29,6
Handel	5.312	3,4	4.214	2,8
Basismaterialen	640	0,4	761	0,5
Industrie	2.783	1,8	2.746	1,8
Energie	1.375	0,9	1.260	0,8
Nutsbedrijven	2.652	1,7	2.372	1,6
Technologie	824	0,5	742	0,5
Gezondheidszorg	1.855	1,2	1.820	1,2
Telecommunicatie	761	0,5	1.182	0,8
Andere instellingen	2.248	1,5	2.848	1,9
	154.714	100,0	152.852	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Ontwikkelde markten	139.406	90,1	136.328	89,2
Opkomende markten	15.308	9,9	16.524	10,8
	154.714	100,0	152.852	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	71.387	46,1	71.816	47,0
AA	33.519	21,6	27.663	18,1
A	16.732	10,8	14.331	9,4
BBB	19.942	12,9	22.022	14,4
BB	5.720	3,7	7.771	5,1
B	2.922	1,9	2.739	1,8
CCC	1.309	0,9	1.385	0,9
CC	78	0,1	138	0,1
C	13	-	22	-
D	121	0,1	48	-
Geen rating	2.971	1,9	4.917	3,2
	154.714	100,0	152.852	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS-tafel 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Technische voorzieningen'.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Toetreding Pensioenfondsenkring1

In 2023 hebben de gesprekken tussen het BO en het bestuur over de toekomstbestendigheid van de kring in mei 2023 geleid tot een principe akkoord over de toetreding van Pensioenfondsenkring1 via een CWO tot Kring Evenwicht. Daarbij hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht besloten om samen te gaan per 1 januari 2024.

Per 1 januari 2024 is Pensioenfondsenkring1 via een CWO tot Kring Evenwicht toegetreden.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
2023				
Module Inflatie	-	-574	-	-574
Module Rendement	-	9.893	-	9.893
Module Rente	-	7.271	-	7.271
Overlay Fondsen	-	3.051	-	3.051
Overige beleggingen	1	7	-1	7
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-181	-181
	1	19.648	-182	19.467
2022				
Module Inflatie	-	316	-	316
Module Rendement	-	-13.118	-	-13.118
Module Rente	-	-26.627	-	-26.627
Overlay Fondsen	-	-43.927	-	-43.927
Overige beleggingen	-1	-	-58	-59
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-118	-118
	-1	-83.356	-176	-83.533

Voor een specificatie van het indirect beleggingsrendement van de modules en beleggingsfondsen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 616 (2022: € 695).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2023 € 191 (2022: € 288).

8. Overige baten

	2023	2022
Overige baten	20	-

9. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	7.548	6.916
Partnerpensioen	1.563	1.423
Wezenpensioen	15	15
Arbeidsongeschiktheid	50	56
Afkopen	25	-
	9.201	8.410

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	25	17
Administratiekosten	25	30
Governance kosten	102	118
Bestuurskosten	56	45
Bijdrage wettelijke wijzigingen	27	28
Vergoeding kapitaalverstrekking Achmea	25	30
	260	268

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 18), de kosten Wet Toekomst Pensioenen (€11) en de eindafrekening van de wettelijke kosten 2022 (€ -2).

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Toeslagen	-16	15.261
Rentetoevoeging	6.993	-3.155
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-9.218	-8.383
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-297	-78
Wijziging marktrente	7.585	-77.626
Wijziging actuariële uitgangspunten	-2.333	135
Vrijgevallen kosten	-260	-268
Resultaat op kanssystemen	-588	595
	1.866	-73.519

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een negatief resultaat van € -6.993 tot gevolg gehad .

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 2.336. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 3. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Vrijgevallen kosten

De vrijval voor kosten uit de Technische Voorziening is gelijkgesteld met de kosten verslagjaar (exclusief vermogensbeheerkosten).

Resultaat op kanssystemen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-573	636
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-10	-31
Resultaat op mutaties	-5	-10
	-588	595

Het resultaat op sterfte van € -573 betreft € 781 langlevens (2022: € 612) en € -208 kortlevens (2022: € 24).

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en alsgevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdracht	-	-29
Uitgaande waardeoverdrachten	101	104
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	181	-
	282	75

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	-	27
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-297	-105
	-297	-78

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-	2
- overgedragen pensioenverplichting	15	1
	15	3

13. Herverzekeringen

	2023	2022
Totaal premies	-	-
Uitkeringen van herverzekerd ouderdomspensioen	-33	-37
Uitkering van risicokapitaal uitkeringsgerechtigden	24	51
Totaal uitkeringen	-9	14
	-9	14

14. Overige lasten

	2023	2022
Implementatievergoeding Pensioenfondsenkring 1	125	-
Bankrente handelsbanken	-	1
	125	1

31. Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	151.852	146.315
Vorderingen en overlopende activa	(2)	10	2
Overige activa	(3)	63	107
		151.925	146.424

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)	34.015	28.911
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	117.713	117.470
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	197	43
		151.925	146.424

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		128,9	124,6
Beleidsdekkingsgraad		128,9	134,4

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(7)	12.199	-35.260
Overige baten	(8)	15	-
		12.214	-35.260
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(9)	6.535	5.840
Pensioenuitvoeringskosten	(10)	215	152
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)		
Toeslagen		-17	14.571
Rentetoevoeging		3.843	-1.432
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-6.553	-5.855
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-215	-152
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		8	-352
Wijziging marktrente		4.355	-35.458
Wijziging actuariële uitgangspunten		-1.472	18
Overige wijzigingen		294	-961
		243	-29.621
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(12)	-8	348
Overige lasten	(13)	125	-
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		7.110	-23.281
Saldo van baten en lasten		5.104	-11.979
Bestemming van het saldo van baten en lasten		2023	2022
Mutatie algemene reserve		5.104	-11.979

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	8	-
Betaalde pensioenuitkeringen	-6.535	-5.840
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-	-348
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-69	-226
Overige baten en lasten	-110	-
	-6.706	-6.414
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	22.406	26.720
Betaald inzake aankopen beleggingen	-15.660	-20.761
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	3	-2
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	78	632
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-165	-79
	6.662	6.510
Mutatie liquide middelen	-44	96
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	107	11
Mutatie liquide middelen	-44	96
Liquide middelen per 31 december	63	107

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden de balans, staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht opgenomen in een separate financiële verantwoording per kring. In deze financiële verantwoording wordt de terminologie gehanteerd zoals voorgeschreven door RJ610. Waar in de financiële verantwoording van de kring de term “fonds” is gebruikt, wordt de desbetreffende kring bedoeld.

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van €1.472. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers niet gewijzigd. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Pensioenfondsenkring 1 zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Vanaf boekjaar 2021 is de ontwikkeling van de voorziening uitvoeringskosten losgekoppeld van de ontwikkeling van de technische voorziening. De aanvangshoogte is bepaald op 2,2% van de technische voorziening op 1 juli 2020. Aan deze voorziening worden jaarlijks alle benodigde kosten onttrokken en het jaarlijkse rendement van de kring toegevoegd. Jaarlijks wordt getoetst of de voorziening nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en Overlay Fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	50.022	-	-5.600	-	7.329	51.751
Module Rente	82.849	400	-4.385	-	4.959	83.823
Module Inflatie	9.140	-	-200	-	-129	8.811
Overlay Fondsen	4.673	14.190	-11.211	-	199	7.851
Beleggingsdebiteuren	3	-	-	-3	-	-
Beleggingscrediteuren	-473	-	-	-	-	-473
Liquide middelen	101	-	-	-75	-	26
Overige beleggingen	-	1.070	-1.010	-	3	63
Totaal	146.315	15.660	-22.406	-78	12.361	151.852

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde- mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	65.795	-	-6.305	-	-9.468	50.022
Module Rente	99.412	5.060	-4.270	-	-17.353	82.849
Module Inflatie	12.557	-	-3.500	-	83	9.140
Overlay Fondsen	10.058	15.701	-12.645	-	-8.441	4.673
Beleggingsdebiteuren	17	-	-	-14	-	3
Beleggingscrediteuren	-	-	-	-473	-	-473
Liquide middelen	246	-	-	-145	-	101
Totaal	188.085	20.761	-26.720	-632	-35.179	146.315

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	36.726	15.018	-	7	51.751
Module Rente	-	-	83.416	-	407	83.823
Module Inflatie	3.972	-	2.649	-	2.190	8.811
Overlay Fondsen	-	-	-	7.851	-	7.851
Beleggingscrediteuren	-	-	-	-	-473	-473
Liquide middelen	-	-	-	-	26	26
Overige beleggingen	-	-	-	-	63	63
Stand per 31 december 2023	3.972	36.726	101.083	7.851	2.220	151.852

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	34.297	15.699	-	28	50.024
Module Rente	-	-	82.668	-	180	82.848
Module Inflatie	3.973	-	2.647	-	2.520	9.140
Overlay Fondsen	-	-	-	4.672	-	4.672
Beleggingsdebiteuren	3	-	-	-	-	3
Beleggingscrediteuren	-	-	-	-	-473	-473
Liquide middelen	-	-	-	-	101	101
Stand per 31 december 2022	3.976	34.297	101.014	4.672	2.356	146.315

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Participaties in beleggingsfondsen	3.972	3.973
Beleggingsdebiteuren	-	3
	3.972	3.976

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	36.726	34.297

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	84.772	82.765
Hypotheken	16.311	18.195
Reverse repo's	-	54
	101.083	101.014

Derivaten

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	7.851	4.672

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Commodities	2.091	2.494
Liquide middelen	26	101
Mix Funds	333	234
Beleggingscrediteuren	-473	-473
Geldmarktinstrumenten	243	-
	2.220	2.356

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Overige vorderingen	4	2
Rekening courant Kring DC	6	-
	10	2

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	63	107

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	34.015	28.911

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	28.911
Uit bestemming saldo van baten en lasten	5.104
Stand per 31 december 2023	34.015
Stand per 1 januari 2022	40.890
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-11.979
Stand per 31 december 2022	28.911

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	151.728	128,9	146.381	124,6
Af: technische voorzieningen	117.713	100,0	117.470	100,0
Eigen vermogen	34.015	28,9	28.911	24,6
Af: vereist eigen vermogen	17.573	14,9	18.409	15,7
Vrij vermogen	16.442	14,0	10.502	8,9
Minimaal vereist eigen vermogen	4.730	4,0	4.747	4,0
Actuele dekkingsgraad		128,9		124,6
Beleidsdekkingsgraad		128,9		134,4
Reële dekkingsgraad		98,6		104,6

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend. De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de vereiste dekkingsgraad.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	124,6	127,8
Uitkeringen	1,5	1,2
Toeslagverlening	-	-11,5
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,5	40,6
Rendement op beleggingen	6,1	-23,0
Overige oorzaken	1,2	0,9
Kruiseffecten	-	-11,4
Dekkingsgraad per 31 december	128,9	124,6

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	117.713	117.470

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	117.470	147.091
Toeslagen	-17	14.571
Rentetoevoeging	3.843	-1.432
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.553	-5.855
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-215	-152
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	8	-352
Wijziging marktrente	4.355	-35.458
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.472	18
Overige wijzigingen	294	-961
Stand per 31 december	117.713	117.470

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	5	1.234	5	1.244
Gewezen deelnemers	368	47.579	392	48.777
Pensioentrekkenden	814	65.828	836	64.358
Schadereserve	-	99	-	102
Additionele reservering*	-	3.022	-	2.989
M12	-	-49	-	-
	1.187	117.713	1.233	117.470

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

* De additionele reservering bestaat ultimo 2023 volledig uit de voorziening toekomstige uitvoeringskosten; deze voorziening is per 1 juli 2020 gevormd.

Verloop voorziening toekomstige uitvoeringskosten

	2023	2022
Stand per 1 januari	2.989	3.899
Dotatie: beleggingsrendement	248	-758
Onttrekking: pensioenuitvoeringskosten	-215	-152
Stand per 31 december	3.022	2.989

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling. Daarbinnen is een verzameling van pensioensoorten beschikbaar die complementair zijn aan elkaar zodat geen sprake is van dubbele dekkingen. Onderstaand worden de pensioensoorten en varianten weergegeven.

- 1. Ouderdomspensioen: verplicht af te nemen, op opbouwbasis
- 2. Partnerpensioen: verplicht af te nemen, onbepaalde partner, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 3. Wezenpensioen: verplicht af te nemen, onbepaald kind, keuze: op risicobasis of opbouwbasis
- 4. ANW-hiaatpensioen: keuze: verplicht of vrijwillig af te nemen
- 5. Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de premies van alle bovengenoemde vormen: verplicht af te nemen.

De pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2020 68 jaar.

Flexibilisering is mogelijk binnen de wettelijke grenzen en betreft:

- Vervroeging; de Deelnemer kan in overleg met de Werkgever verzoeken het pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Uitstellen; de Deelnemer kan verzoeken het pensioen later in te laten gaan. Dit kan tot 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Hoog-laag constructie; de Deelnemer kan kiezen de eerste periode een hogere uitkering te ontvangen. Dit kan de eerste 5 jaar of de eerste 10 jaar betreffen. De verhouding tussen de hoge en de lage uitkering is 100:75.
- Uitrusten; de Deelnemer kan het partnerpensioen op opbouwbasis omruilen tegen een hoger ouderdomspensioen. Ook kan de Deelnemer zijn ouderdomspensioen omruilen tegen een (hoger) partnerpensioen. Hierbij mag het partnerpensioen niet meer bedragen dan 70% van het ouderdomspensioen.
- Deeltijdpensioen; de Deelnemer kan in overleg met de Werkgever een gedeelte van het pensioen laten ingaan en voor het resterende deel al dan niet een actief dienstverband op deeltijdbasis houden.

De Werkgever maakt per pensioensoort (met uitzondering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) een keuze, zoals hiervoor weergegeven. Verder worden de regelingskenmerken (franchises en opbouwpercentages) vastgelegd alsmede de wijze van aanpassing van deze regelingskenmerken.

Toeslagverlening

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Pensioenfondsenkring 1 een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Pensioenfondsenkring 1 toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze toegekend. Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Het toeslagbeleid is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad en de toeslagambitie. Voor het bepalen van de financiële situatie wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober voorafgaand aan het eerstvolgende toeslagmoment. De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid), op 1 oktober van enig jaar ten opzichte van 1 oktober van het jaar daarvoor. De toeslag wordt toegekend volgens de volgende methodiek.

Elk jaar stelt het Bestuur vast welke dekkingsgraad vereist is voor volledige toeslagverlening (TBI) op basis van de verwachte prijsinflatie. Dit is de indexatiedekkinggraad. Er vindt geen toeslagverlening plaats bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Dit leidt tot de volgende toeslagstaffel:

- Bij een beleidsdekkingsgraad gelijk of lager dan 110%: geen toeslag
- Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110% maar lager dan de indexatiedekkinggraad: toeslag naar rato
- Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de indexatiedekkinggraad: volledige toeslag

In 2023 heeft het bestuur een besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en gewezen partners en op de pensioenrechten van de pensioengerechtigden.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Rekening courant Kring RBS	-	16
Rekening courant Centraal Beheer APF	34	9
Rekening courant Kring DB Evenwicht	11	-
Rekening courant Kring Deutsche Bank Nederland	6	-
Nog te betalen kosten	146	18
	197	43

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De actuele dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	117.713	117.470
Buffers:		
S1 Renterisico	4.156	5.169
S2 Risico zakelijke waarden	10.176	10.449
S3 Valutarisico	4.111	3.335
S4 Grondstoffenrisico	710	713
S5 Kredietrisico	6.152	6.337
S6 Verzekeringstechnisch risico	3.122	3.072
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	2.468	2.479
Diversificatie effect	-13.322	-13.145
Totaal S (vereiste buffers)	17.573	18.409
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	135.286	135.879
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	151.728	146.381
Saldo	16.442	10.502

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	101.083	5,7	101.014	5,6
Totaal beleggingen (na derivaten)	152.300	6,6	146.315	6,2
Technische voorzieningen	117.713	12,9	117.470	13,2

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	7.146	7,1	7.158	7,1
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	33.943	33,6	34.169	33,8
Resterende looptijd > 5 jaar	59.994	59,4	59.687	59,1
	101.083	100,0	101.014	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	3.972	100,0	3.973	99,9
Beleggingsdebiteuren	-	-	3	0,1
	3.972	100,0	3.976	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	2.449	61,7	2.887	72,6
Noord Amerika	1.150	28,9	792	19,9
Azië Pacific	294	7,4	242	6,1
Australië en Nieuw-Zeeland	69	1,7	50	1,3
Emerging Markets	10	0,3	5	0,1
	3.972	100,0	3.976	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	5.197	14,2	4.221	12,3
Energie	851	2,4	1.208	3,5
Industrie	4.643	12,6	2.707	7,9
Technologie	9.727	26,5	8.057	23,5
Gezondheidszorg	3.121	8,5	5.458	15,9
Telecommunicatie	2.544	6,9	2.087	6,1
Basismaterialen	1.297	3,5	1.651	4,8
Handel	7.395	20,1	6.444	18,8
Nutsbedrijven	640	1,7	340	1,0
Diversen	1.311	3,6	2.124	6,2
	36.726	100,0	34.297	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	7.416	20,2	6.040	17,6
Noord Amerika	19.758	53,8	19.702	57,4
Azië Pacific	2.742	7,5	1.931	5,6
Australië en Nieuw-Zeeland	411	1,1	472	1,4
Opkomende markten	6.399	17,4	6.371	18,6
Global	-	-	-219	-0,6
	36.726	100,0	34.297	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Financiële	Financiële	Financiële verantwoording	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording Kring	Pensioenfondsenkring 1	verantwoording	verantwoording
DB Koopkracht	DB Evenwicht		Kring RBS	Kring Bavaria

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	103.459	28.165	131.624	124.340
Amerikaanse Dollar	27.897	-23.613	4.284	6.474
Britse Pond	1.054	-1.036	18	-42
Japanse Yen	2.308	-1.574	734	-98
Hong Kong Dollar	1.308	-166	1.142	1.767
Canadese Dollar	1.210	-771	439	920
Deense Kroon	587	-	587	537
Zwitserse Frank	678	-180	498	249
Zweeds Kroon	844	-213	631	-173
Singapore Dollar	54	-123	-69	-58
Australische Dollar	438	-489	-51	118
Maleise Ringgit	-	-	-	2
Noorse Kroon	293	-	293	268
Overige	11.722	-	11.722	12.011
	151.852	-	151.852	146.315

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële verantwoording	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording Kring	Pensioenfondsenkring 1	verantwoording	verantwoording
DB Koopkracht	DB Evenwicht		Kring RBS	Kring Bavaria

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	6.712	6,6	5.694	5,6
Buitenlandse overheidsinstellingen	51.754	51,1	51.187	50,8
Financiële instellingen	29.621	29,3	31.541	31,2
Handel	3.745	3,7	2.966	2,9
Basismaterialen	464	0,5	536	0,5
Industrie	1.968	2,0	1.933	1,9
Olie en gas	-	-	887	0,9
Nutsbedrijven	1.804	1,8	1.655	1,6
Technologie	549	0,5	522	0,5
Gezondheidszorg	1.297	1,3	1.277	1,3
Telecommunicatie	585	0,6	830	0,8
Energie	973	1,0	-	-
Andere instellingen	1.611	1,6	1.986	2,0
	101.083	100,0	101.014	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Mature markets	-	-	89.272	88,4
Emerging markets	11.352	11,2	11.742	11,6
Mature markets Europe	82.174	81,3	-	-
Mature markets Noord-Amerika	6.541	6,5	-	-
Mature markets Azië Pacific	500	0,5	-	-
Mature markets Australazië	496	0,5	-	-
Mature markets Wereld (Global)	20	-	-	-
	101.083	100,0	101.014	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	45.706	45,2	46.547	46,1
AA	20.236	20,0	16.975	16,8
A	11.492	11,4	10.025	9,9
BBB	13.908	13,8	15.439	15,3
BB	4.276	4,2	5.517	5,5
B	2.204	2,2	1.951	1,9
<B	1.147	1,1	1.134	1,1
Geen rating	2.114	2,1	3.426	3,4
	101.083	100,0	101.014	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Technische voorzieningen'.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Samengaan met Kring DB Evenwicht

In de afgelopen twee jaar hebben de BO's van Pensioenfondsenkring1 en Kring Evenwicht onderzocht wat de mogelijkheden zijn om samen te gaan. De gesprekken hebben in mei 2023 geleid tot een principe akkoord op basis van onderzoek waarin is aangetoond dat dit voor beide deelnemersgroepen tot een verbeterde oplossing leidt. Dit heeft geresulteerd in de toetreden van Pensioenfondsenkring1 per 1 januari 2024 via een CWO tot Kring Evenwicht. De transitie is conform plan verlopen tegen geringe kosten.

Nagekomen herwaarderingen

Na de balansdatum is een nagekomen herwaardering geconstateerd, die in verband met de materialiteit niet meer op het vermogen is gecorrigeerd in 2023. Deze nagekomen herwaardering houdt verband met het relatief laat ontvangen van het jaarverslag van een hypotheckenfonds. De nagekomen herwaardering zal in 2024 worden verwerkt en bedraagt 95,2K. Bij de definitieve vaststelling van het surplus zal deze nagekomen herwaardering worden meegenomen.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Module Rendement	-	7.329	-	7.329
Module Rente	-	4.959	-	4.959
Module Inflatie	-	-129	-	-129
Overlay Fondsen	-	199	-	199
Vastgoed beleggingen	1	-	-	1
Overige beleggingen	2	3	-154	-149
	3	12.361	-154	12.210
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-11
				12.199
2022	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Module Rendement	-	-9.468	-	-9.468
Module Rente	-	-17.353	-	-17.353
Module Inflatie	-	83	-	83
Overlay Fondsen	-	-8.441	-	-8.441
Overige beleggingen	-2	-	-162	-164
	-2	-35.179	-162	-35.343
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-83
				-35.260

Voor een specificatie van het indirect beleggingsrendement van de modules en beleggingsfondsen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 342 (2022: € 376). De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 95 (2022: € 155).

8. Overige baten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	15	-

9. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	4.165	3.812
Partnerpensioen	2.338	2.003
Wezenpensioen	1	1
Arbeidsongeschiktheid	6	-
Afkopen	25	24
	6.535	5.840

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	49	48
Administratiekosten	15	16
Governance kosten	46	51
Bestuurskosten	79	10
Bijdrage wettelijke wijzigingen	26	27
	215	152

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit wettelijke kosten 2023 (€18), de eindafrekening van de wettelijke kosten 2022 (€ -3) en WTP kosten (€11) . De eindafrekening van de wettelijke kosten 2022 is tevens als onttrekking uitvoeringskosten aan de Technische Voorziening verantwoord.

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Toeslagen	-17	14.571
Rentetoevoeging	3.843	-1.432
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.553	-5.855
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-215	-152
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	8	-352
Wijziging marktrente	4.355	-35.458
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.472	18
Overige wijzigingen	294	-961
	243	-29.621

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur een besluit genomen om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en gewezen partners en op de pensioenrechten van de pensioengerechtigden.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023. Dit heeft een resultaat van € 3.843 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van €1.472. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers niet gewijzigd. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	210	-959
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	5	-
Resultaat op mutaties	79	-2
	294	-961

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € 460 negatief (2022: € 1.000 negatief) en een positief resultaat op langlevens van € 250 (2022: € 1.959 positief).

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-8	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-	348
	-8	348
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	8	-
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-	-352
	8	-352
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgedragen pensioenverplichting	-	4

13. Overige lasten

	2023	2022
Vergoeding implementatie PFK1 - Kring Evenwicht	125	-

32. Financiële verantwoording Kring RBS

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	840.240	787.355
Vorderingen en overlopende activa	(2)	14	106
Overige activa	(3)	924	1.107
		841.178	788.568

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)	276.255	246.288
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	564.687	542.158
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	236	122
		841.178	788.568

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		148,9	145,4
Beleidsdekkingsgraad		150,3	158,2

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)		2023	2022
BATEN			
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(7)	61.844	-270.176
Overige baten	(8)	47	1
		61.891	-270.175
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(9)	8.718	6.872
Pensioenuitvoeringskosten	(10)	549	591
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)		
Toeslagen		1.156	66.635
Rentetoevoeging		18.092	-9.051
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-8.758	-6.901
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		-549	-591
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-193	-1.146
Wijziging marktrente		17.521	-229.459
Wijziging actuariële uitgangspunten		-4.766	525
Overige wijzigingen		26	-341
		22.529	-180.329
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(12)	170	1.210
Herverzekeringen	(13)	-42	-48
Overige lasten	(14)	-	16
		31.924	-171.688
Saldo van baten en lasten		29.967	-98.487

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	29.967	-98.487

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfondsen	-171	-1.210
Betaalde pensioenuitkeringen	-8.723	-6.876
Ontvangen herverzekeringen	42	40
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-329	-857
Overige baten en lasten	37	-19
	-9.144	-8.922
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	522.874	526.107
Betaald inzake aankopen beleggingen	-513.343	-516.831
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	-73	585
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	69	-53
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-566	-776
	8.961	9.032
Mutatie liquide middelen	-183	110
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	1.107	997
Mutatie liquide middelen	-183	110
Liquide middelen per 31 december	924	1.107

4 ALGEMENE TOELICHTING

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 4.767. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 1. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring RBS zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Vanaf boekjaar 2021 is de ontwikkeling van de voorziening uitvoeringskosten losgekoppeld van de ontwikkeling van de technische voorziening. De aanvangshoogte is bepaald op 3% van de technische voorziening op 31 december 2020. Aan deze voorziening worden jaarlijks alle benodigde kosten onttrokken en het jaarlijkse rendement van de kring toegevoegd. Jaarlijks wordt getoetst of de voorziening nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Toeslagen

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen 0,21% te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is derhalve negatief € 1.156.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring heeft in het verslagjaar belegd in modules, Overlay Fondsen en beleggingsfondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	244.605	35.000	-14.600	-	40.784	305.789
Module Rente	256.362	83.500	-48.550	-	17.051	308.363
Module Inflatie	103.404	20.000	-2.650	-	-1.707	119.047
Overlay Fondsen	99.745	236.424	-232.377	-	1.908	105.700
Beleggingsdebiteuren	53	-	-	-53	-	-
Liquide middelen	36	-	-	-16	-	20
Vastrentende waarden	82.419	24.219	-111.017	-	4.379	-
Overige beleggingen	731	114.200	-113.680	-	70	1.321
Totaal	787.355	513.343	-522.874	-69	62.485	840.240

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde- mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	382.017	-	-82.700	-	-54.712	244.605
Module Rente	390.832	28.900	-100.810	-	-62.560	256.362
Module Inflatie	160.979	1.900	-61.300	-	1.825	103.404
Overlay Fondsen	129.418	283.953	-185.997	-	-127.629	99.745
Beleggingsdebiteuren	-	-	-	53	-	53
Liquide middelen	36	-	-	-	-	36
Vastrentende waarden	-	109.328	-	-	-26.909	82.419
Overige beleggingen	3.282	92.750	-95.300	-	-1	731
Totaal	1.066.564	516.831	-526.107	53	-269.986	787.355

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2023

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	217.012	88.741	-	36	305.789
Module Rente	-	-	306.863	-	1.500	308.363
Module Inflatie	53.669	-	35.797	-	29.581	119.047
Overlay Fondsen	-	-	-	105.700	-	105.700
Liquide middelen	-	-	-	-	20	20
Overige beleggingen	-	-	-	-	1.321	1.321
Stand per 31 december 2023	53.669	217.012	431.401	105.700	32.458	840.240

Belegde waarden per beleggingscategorie per 31 december 2022

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	167.706	76.765	-	134	244.605
Module Rente	-	-	255.806	-	556	256.362
Module Inflatie	44.948	-	29.942	-	28.514	103.404
Overlay Fondsen	-	-	-	99.745	-	99.745
Liquide middelen	-	-	-	-	36	36
Vastrentende waarden	-	-	82.419	-	-	82.419
Overige beleggingen	-	-	-	-	731	731
Debiteuren	-	-	53	-	-	53
Stand per 31 december 2022	44.948	167.706	444.985	99.745	29.971	787.355

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules rendement, inflatie en rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Participaties in beleggingsfondsen	53.669	44.948

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	217.012	167.706

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	371.396	388.519
Hypotheken	60.005	56.300
Reverse Repo's	-	166
	431.401	444.985

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen	20	36
Commodities	28.252	28.212
Mix funds	2.054	992
Geldmarkt instrumenten	2.132	731
	32.458	29.971

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering op Centraal Beheer APF	-	102
Overige vorderingen	14	4
	14	106

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	924	1.107

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	276.255	246.288

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	246.288
Uit bestemming saldo van baten en lasten	29.967
Stand per 31 december 2023	276.255
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022	344.775
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-98.487
Stand per 31 december 2022	246.288

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	840.942	148,9	788.446	145,4
Af: technische voorzieningen	564.687	100,0	542.158	100,0
Eigen vermogen	276.255	48,9	246.288	45,4
Af: vereist eigen vermogen	93.198	16,5	96.532	17,8
Vrij vermogen	183.057	32,4	149.756	27,6
Minimaal vereist eigen vermogen	22.823	4,0	21.933	4,1
Actuele dekkingsgraad		148,9		145,4
Beleidsdekkingsgraad		150,3		158,2
Reële dekkingsgraad		109,1		117,7

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	145,4	147,7
Uitkeringen	0,8	0,5
Toeslagverlening	-0,3	-12,5
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,6	68,7
Rendement op beleggingen	6,3	-36,0
Overige oorzaken	1,4	0,1
Kruiseffecten	-0,1	-23,1
Dekkingsgraad per 31 december	148,9	145,4

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	564.687	542.158

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	542.158	722.487
Toeslagen	1.156	66.635
Rentetoevoeging	18.092	-9.051
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.758	-6.901
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	-549	-591
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-193	-1.146
Wijziging marktrente	17.521	-229.459
Wijziging actuariële uitgangspunten	-4.766	525
Overige wijzigingen	26	-341
Stand per 31 december	564.687	542.158

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	16	1.340	16	1.177
Gewezen deelnemers	1.517	395.512	1.564	394.854
Pensioentrekkenden	284	150.858	254	129.614
Schadereserve	-	1.324	-	1.366
Additionele reservering*	-	15.653	-	15.147
	1.817	564.687	1.834	542.158

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

* De additionele reservering per 31 december 2023 bedraagt € 15.653. Deze bestaat geheel uit de voorziening uitvoeringskosten (2022:€ 15.147).

Verloop voorziening toekomstige uitvoeringskosten

	2023	2022
Stand per 1 januari	15.147	21.405
Dotatie: beleggingsrendement	1.055	-5.667
Onttrekking: pensioenuitvoeringskosten	-549	-591
Stand per 31 december	15.653	15.147

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2018 is Kring RBS inactief. Tot 1 januari 2018 vond pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling opgenomen:

Pensioenrichtleeftijd: 68

Vervroegen en uitstellen: Maximaal ingaand vanaf 5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd

Variatie in de uitkeringen (hoog-laag): Gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering

Uitruilen: Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa

Deeltijdpensioen: 5 jaar voor en tot 5 jaar na de voor de betreffende deelnemer geldende AOW-leeftijd

Toeslagverlening

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring RBS een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring RBS, naar het oordeel van het bestuur, tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is de stijging van de Consumentenprijsindex (CPI), over de periode 1 oktober van enig jaar ten opzichte van 1 oktober van het jaar daarvoor. Per 1 januari 2022 is de toeslagmaatstaf van CPI naar CPI-afgeleid veranderd. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en kan voor deelnemers een opslag op de premie worden betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring RBS en de eventuele opslag op de premie gefinancierd.

Het bestuur beslist daarnaast, indien en voor zover voldaan wordt aan de in artikel 137 lid 2 onder c PW gestelde voorwaarden en aan de fiscale wet- en regelgeving, jaarlijks per 1 januari of en in hoeverre een in het verleden niet verleende toeslag of een in het verleden doorgevoerde korting van pensioenaanspraken en/of pensioenrechten gecompenseerd kan worden (zogenoemde inhaaltoeslag).

De toeslagruimte wordt als volgt bepaald. Het bestuur streeft, rekening houdend met een evenwichtige belangenafweging, ernaar de voorwaardelijke toeslag te verlenen. Hiertoe beoordeelt het bestuur jaarlijks of en in hoeverre het verlenen van een toeslag mogelijk is. Het bestuur betreft in zijn beoordeling onder meer:

- a) de financiële positie van de Kring RBS en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én
- b) de beleidsdekkingsgraad van 31 oktober van de Kring RBS.

Voor de toe te kennen toeslag hanteert het bestuur de onderstaande leidraad. Het bestuur kan besluiten om van deze leidraad af te wijken.

- i. als de beleidsdekkingsgraad van Kring RBS lager is dan 110% worden geen toeslagen verleend;
- ii. als de beleidsdekkingsgraad van Kring RBS boven de 110% is dan wordt er (gedeeltelijke) toeslag verleend voor zover deze in de toekomst te realiseren is;
- iii. als de beleidsdekkingsgraad van Kring RBS hoger is dan de dekkingsgraad berekend conform de toeslagregel (TBI grens, zijnde de dekkingsgraad waarboven volledige toeslag kan plaatsvinden), kan een volledige toeslag worden verleend.

Inhaaltoeslagen kunnen worden verleend als dit wettelijk is toegestaan.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen 0,21% te verhogen per 1 januari 2023. Het resultaat op toeslagen is derhalve negatief € 1.156.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitontvangen herverzekeringsrentes AO	30	36
Rekening courant Centraal Beheer APF bedrijfsomgeving	92	-
Uitkeringen	-	5
Nog te betalen kosten	114	81
	236	122

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In die situatie kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring DB Evenwicht	verantwoording Pensioenfondsenkring 1	verantwoording Kring RBS	verantwoording Kring Bavaria	verantwoording Kring Sligro Food Group

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	564.687	542.158
Buffers:		
S1 Renterisico	25.709	30.795
S2 Risico zakelijke waarden	56.973	57.978
S3 Valutarisico	21.855	17.050
S4 Grondstoffenrisico	8.635	8.383
S5 Kredietrisico	25.228	25.707
S6 Verzekeringstechnisch risico	17.332	16.792
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	12.728	12.356
Diversificatie effect	-75.262	-72.529
Totaal S (vereiste buffers)	93.198	96.532
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	657.885	638.690
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	840.942	788.446
Saldo	183.057	149.756

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	431.401	4,9	444.985	7,7
Totale beleggingen (na derivaten)	840.219	9,5	787.355	14,0
Technische voorzieningen	564.687	19,8	542.158	20,8

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

In Kring RBS vindt de invulling van de renteafdekking initieel plaats middels Overlay Fondsen, waarmee beter aangesloten kan worden bij de behoefte van Kring RBS om haar verplichtingen op marktwaarde af te dekken. Daarbij wordt een rente-afdekkingsstrategie gevolgd waarbij de renteafdekking dynamisch wordt bijgestuurd binnen een interval van 65% tot 80%. Vanaf 1 juli 2017 worden de verplichtingen niet langer afgedekt met een discretionaire portefeuille maar met een gepoolde oplossing bestaande uit bucketfondsen.

Als leidraad voor de te hanteren dynamische rente afdekking wordt de volgende rentestaffel gevolgd:

30-jaars swaprente	Afdekkingspercentage (marktrente)
<1,5%	65%
1,5%-2,0%	65%-70%
2,0%-2,5%	70%-75%
2,5%-3,0%	75%-80%
>3,0%	80% (herijking risico-houding)

Een aanpassing van de renteafdekking is geen automatisme. Op ieder moment wordt de rentestand beoordeeld in relatie met de dekkingsgraad op marktwaarde en de ontwikkelingen op financiële markten. De gepresenteerde staffel is hierbij een leidraad in zowel stijgende als in dalende rentemarkten.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
Resterende looptijd < 1 jaar	33.933	27.799
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	143.746	123.508
Resterende looptijd > 5 jaar	253.722	293.678
	431.401	444.985

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	53.669	100,0	44.948	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	33.092	61,7	32.619	72,6
Noord Amerika	15.536	29,0	8.956	19,9
Azië Pacific	3.979	7,4	2.742	6,1
Australazië	927	1,6	569	1,3
Emerging markets	135	0,3	61	0,1
Global	-	-	1	-
	53.669	100,0	44.948	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	30.708	14,2	20.639	12,3
Energie	5.030	2,4	5.907	3,5
Industrie	27.435	12,6	13.239	7,9
Technologie	57.476	26,5	39.400	23,5
Gezondheidszorg	18.443	8,5	26.687	15,9
Telecommunicatie	15.031	6,9	10.206	6,1
Basismaterialen	7.662	3,5	8.074	4,8
Handel	43.694	20,1	31.509	18,8
Nutsbedrijven	3.785	1,7	1.664	1,0
Diversen	7.748	3,6	10.381	6,2
	217.012	100,0	167.706	100,0

Financiële	Financiële verantwoording	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	Pensioenfondsenkring 1	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
DB Evenwicht		Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	43.817	20,2	29.536	17,6
Noord Amerika	116.748	53,8	96.337	57,4
Azië Pacific	16.205	7,5	9.442	5,6
Australazië	2.428	1,1	2.306	1,4
Emerging Markets	37.814	17,4	31.155	18,6
Global	-	-	-1.070	-0,6
	217.012	100,0	167.706	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	541.480	175.771	717.251	677.548
Amerikaanse Dollar	173.525	-147.366	26.159	33.107
Britse Pond	6.778	-6.577	201	-95
Japanse Yen	15.009	-11.577	3.432	-220
Hong Kong Dollar	8.144	-1.349	6.795	8.781
Canadese Dollar	7.425	-4.847	2.578	4.588
Deense Kroon	3.468	-	3.468	2.625
Australische Dollar	3.139	-3.309	-170	689
Zwitserse Frank	4.141	1.865	6.006	1.240
Zweedse Kroon	5.262	-1.488	3.774	-777
Noorse Kroon	1.734	-1	1.733	1.313
Singapore Dollar	732	-1.122	-390	-178
Overige	69.403	-	69.403	58.734
	840.240	-	840.240	787.355

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities).

Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	24.690	5,7	17.619	4,0
Buitenlandse overheidsinstellingen	237.536	55,1	280.734	63,1
Financiële instellingen	109.890	25,5	98.261	22,1
Handel	17.150	4,0	11.677	2,6
Basismaterialen	2.384	0,6	2.158	0,5
Industrie	9.127	2,0	7.630	1,5
Energie	4.525	1,1	3.445	0,8
Nutsbedrijven	6.930	1,6	5.294	1,2
Technologie	2.787	0,7	2.073	0,5
Gezondheidszorg	5.704	1,3	4.679	1,1
Telecommunicatie	2.754	0,6	3.123	0,7
Andere instellingen	7.924	1,8	8.292	1,9
	431.401	100,0	444.985	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Ontwikkelde markten	368.009	85,3	389.924	87,6
Opkomende markten	63.392	14,7	55.061	12,4
	431.401	100,0	444.985	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	181.259	41,9	206.490	46,4
AA	88.706	20,6	95.099	21,4
A	46.388	10,8	34.377	7,7
BBB	60.595	14,1	55.745	12,5
BB	24.560	5,7	25.441	5,7
B	13.021	3,0	9.539	2,1
< B	6.777	1,6	5.548	1,3
Geen rating	10.095	2,3	12.746	2,9
	431.401	100,0	444.985	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2022-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Inflatie	26	21.431	-	21.457
Overlay fondsen	-	1.909	-	1.909
Overige beleggingen	5	39.145	-2	39.148
Kosten vermogensbeheer	-	-	-565	-565
	31	62.485	-567	61.949
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-105
				61.844

Voor een specificatie van het indirect beleggingsrendement van de modules en beleggingsfondsen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rendement	-	-54.712	-	-54.712
Module Rente	-	-62.560	-	-62.560
Module Inflatie	-	1.825	-	1.825
Overlay fondsen	-	-127.628	-	-127.628
Overige beleggingen	-2	-1	-	-3
Kosten vermogensbeheer	-	-	-776	-776
Vastrentende waarden	38	-26.909	-	-26.871
	36	-269.985	-776	-270.725
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				549
				-270.176

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 1.965 (2022: € 2.119). De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 763 (2022: € 1.255).

8. Overige baten

	2023	2022
Bankrente	47	-
Overige baten	-	1
	47	1

9. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	7.853	6.167
Partnerpensioen	832	675
Wezenpensioen	33	30
	8.718	6.872

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	109	104
Administratiekosten	79	92
Governance kosten	242	278
Kosten belanghebbenden orgaan en pensioenbureau	71	89
Bijdrage wettelijke wijzigingen	36	28
Overige kosten	12	-
	549	591

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 € 18, de eindafrekening van de wettelijke kosten over 2022 negatief € 3, en kosten WTP € 21.

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Toeslagen	1.156	66.635
Rentetoevoeging	18.092	-9.051
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.758	-6.901
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	-549	-591
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-193	-1.146
Wijziging marktrente	17.521	-229.459
Wijziging actuariële uitgangspunten	-4.766	525
Overige wijzigingen	26	-341
	22.529	-180.329

Toeslagen

Deze post bestaat uit de lasten van de in het boekjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening. In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen 0,21% te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is derhalve negatief € 1.156.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023. Dit heeft een resultaat van € 18.092 negatief tot gevolg gehad.

De mutatie van de technische voorziening inzake de rentetoevoeging wordt daarnaast beïnvloed door de benodigde interest toevoeging aan de voorziening toekomstige uitvoeringskosten. Dit heeft een resultaat van positief € 1.055 (2022: € 5.667 negatief) tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 4.767. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 1. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-127	-560
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-	-7
Resultaat op mutaties	153	226
	26	-341

Het resultaat op sterfte is op te splitsen naar het resultaat op lang leven (verzekerden worden ouder dan werd verondersteld op basis van de grondslagen van de kring) € 829 negatief (2022: (€ 980) en het resultaat op kort leven (verzekerden overlijden eerder dan werd verondersteld op basis van de grondslagen van de kring) € 956 (2022: (€ 420 negatief). Het resultaat op sterft wordt grotendeels veroorzaakt doordat de vrijval van de technische voorziening door overlijden groter is dan de technische voorziening die nodig is voor toekenning van nabestaandenpensioen.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzicht van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten individueel	-4	-
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	174	1.210
	170	1.210
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	5	-
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-198	-1.146
	-193	-1.146
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgedragen pensioenverplichting	23	-64

13. Herverzekeringen

	2023	2022
Ontvangen verzekerde rentes wegens arbeidsongeschiktheid	-42	-48

14. Overige lasten

	2023	2022
Overige lasten	-	14
Bankrente handelsbanken	-	2
	-	16

33. Financiële verantwoording Kring Bavaria

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	220.655	209.502
Vorderingen en overlopende activa	(2)	32	1.317
Overige activa	(3)	36	640
		220.723	211.459

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)		
Algemene reserve		25.047	19.641
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	195.520	191.536
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	156	282
		220.723	211.459

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		112,8	110,3
Beleidsdekkingsgraad		114,3	105,1

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(7)	16.141	-66.487
Overige baten	(8)	12	-
		16.153	-66.487
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(9)	4.330	4.051
Pensioenuitvoeringskosten	(10)	289	294
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)		
Toeslagverlening		97	-
Rentetoevoeging		6.306	-3.097
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-4.331	-4.060
Wijziging door pensioenuitvoeringskosten		-289	-294
Wijziging door overdracht van rechten		-1.870	-312
Wijziging marktrente		6.203	-88.532
Wijziging actuariële uitgangspunten		-1.972	255
Overige wijzigingen		-160	588
		3.984	-95.452
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(12)	2.135	318
Herverzekeringen	(13)	9	-299
		10.747	-91.088
Saldo van baten en lasten		5.406	24.601

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	5.406	24.601

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	277	-590
Betaalde pensioenuitkeringen	-4.330	-4.051
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	605	818
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-2.059	-
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-133	-540
Overige baten en lasten	9	-
	-5.631	-4.363
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	54.989	74.459
Betaald inzake aankopen beleggingen	-49.794	-69.123
Ontvangen/betaalde directe beleggingsopbrengsten	2	-1
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	43	5
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-213	-356
	5.027	4.984
Mutatie liquide middelen	-604	621
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	640	19
Mutatie liquide middelen	-604	621
Liquide middelen per 31 december	36	640

4 ALGEMENE TOELICHTING

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 1.979.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 7.

De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring Bavaria zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Actieve deelnemers zijn met ingang van 2021 overgegaan naar Kring DC. In Kring Bavaria worden met ingang van 2021 geen premiebijdragen geïnd.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Vanaf boekjaar 2021 is de ontwikkeling van de voorziening uitvoeringskosten losgekoppeld van de ontwikkeling van de technische voorziening. De aanvangshoogte is bepaald op 2,4% van de technische voorziening op 31 december 2020. Aan deze voorziening worden jaarlijks alle benodigde kosten onttrokken en het jaarlijkse rendement van de kring toegevoegd.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules, Overlay Fondsen en beleggingsfondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module- en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	67.358	-	-14.550	-	9.089	61.897
Module Rente	95.465	20.880	-1.990	-	6.688	121.043
Module Inflatie	29.694	-	-9.250	-	-318	20.126
Overlay Fondsen	15.967	27.844	-28.181	-	1.094	16.724
Vastgoed	523	-	-18	-	-47	458
Aandelen	143	-	-19	-	-29	95
Overige beleggingen	265	1.070	-981	-	-86	268
Beleggingsdebiteuren	22	-	-	1	-	23
Liquide middelen	65	-	-	-44	-	21
Totaal	209.502	49.794	-54.989	-43	16.391	220.655

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	80.409	-	-1.000	-	-12.051	67.358
Module Rente	136.502	2.460	-21.660	-	-21.837	95.465
Module Inflatie	30.160	-	-	-	-466	29.694
Overlay Fondsen	32.488	66.662	-51.443	-	-31.740	15.967
Vastgoed	564	-	-15	-	-26	523
Aandelen	181	1	-31	-	-8	143
Overige beleggingen	578	-	-310	-	-3	265
Beleggingsdebiteuren	22	-	-	-	-	22
Liquide middelen	70	-	-	-5	-	65
Totaal	280.974	69.123	-74.459	-5	-66.131	209.502

<<	Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	Financiële verantwoording Kring RBS	Financiële verantwoording Kring Bavaria	Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	Financiële verantwoording Kring Chemours	>>

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	43.927	17.963	-	7	61.897
Module Rente	-	-	120.454	-	589	121.043
Module Inflatie	9.073	-	6.052	-	5.001	20.126
Overlay Fondsen	-	-	-	16.724	-	16.724
Vastgoed	458	-	-	-	-	458
Aandelen	-	95	-	-	-	95
Overige beleggingen	-	-	-	-	268	268
Beleggingsdebiteuren	-	23	-	-	-	23
Liquide middelen	-	-	-	-	21	21
Stand per 31 december 2023	9.531	44.045	144.469	16.724	5.886	220.655

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	46.182	21.139	-	37	67.358
Module Rente	-	-	95.258	-	207	95.465
Module Inflatie	12.908	-	8.598	-	8.188	29.694
Overlay Fondsen	-	-	-	15.967	-	15.967
Vastgoed	523	-	-	-	-	523
Aandelen	-	143	-	-	-	143
Overige beleggingen	-	-	-	-	265	265
Beleggingsdebiteuren	-	22	-	-	-	22
Liquide middelen	-	-	-	-	65	65
Stand per 31 december 2022	13.431	46.347	124.995	15.967	8.762	209.502

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Rechtstreeks en via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	9.531	13.431

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	43.927	46.182
Venture capital (private equity)	95	143
Beleggingsdebiteuren	23	22
	44.045	46.347

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	120.915	103.968
Hypotheken	23.554	20.965
Reverse repo's	-	62
	144.469	124.995

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Overlay Fondsen	16.724	15.967

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Commodities	4.776	8.102
Infrastructuur	174	264
Mix fondsen	552	331
Geldmarktfondsen	363	-
Liquide middelen	21	65
	5.886	8.762

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Te ontvangen bankrente	3	-
Rekening courant Kring DC	-	199
Te vorderen claims arbeidsongeschiktheid	29	643
Overige vorderingen	-	2
Waardeoverdracht	-	473
	32	1.317

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	36	640

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

Mutatieoverzicht eigen vermogen

					Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023					19.641
Uit bestemming saldo van baten en lasten					5.406
Stand per 31 december 2023					25.047
					Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022					-4.960
Uit bestemming saldo van baten en lasten					24.601
Stand per 31 december 2022					19.641

			31-12-2023		31-12-2022	
				In %		In %
Solvabiliteit						
Pensioenvermogen			220.567	112,8	211.177	110,3
Af: technische voorzieningen			195.520	100,0	191.536	100,0
Eigen vermogen			25.047	12,8	19.641	10,3
Af: vereist eigen vermogen			30.953	15,8	32.851	17,2
Vrij vermogen			-5.906	-3,0	-13.210	-6,9
Minimaal vereist eigen vermogen			7.856	4,0	7.747	4,0
Actuele dekkingsgraad				112,8		110,3
Beleidsdekkingsgraad				114,3		105,1
Reële dekkingsgraad				83,7		78,9

<<	Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	Financiële verantwoording Kring RBS	Financiële verantwoording Kring Bavaria	Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	Financiële verantwoording Kring Chemours	>>

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is niet toereikend. Er is sprake van een reservetekort.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	110,3	98,3
Uitkeringen	0,2	-
Toeslagverlening	-0,1	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-3,5	43,9
Rendement op beleggingen	4,6	-22,3
Overige oorzaken	1,2	-0,2
Kruiseffecten	0,1	-9,4
Dekkingsgraad per 31 december	112,8	110,3

Herstelplan

Op basis van het FTK moet een pensioenfonds een herstelplan opstellen indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad.

Op basis van de actualisatie van het herstelplan blijkt dat de kring geen aanvullende maatregelen nodig heeft om binnen de gestelde termijn uit herstel te komen. Naar verwachting zal de beleidsdekkingsgraad eind 2027 hoger zijn dan de vereiste dekkingsgraad. Deze actualisatie van het herstelplan is goedgekeurd.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	195.520	191.536

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	191.536	286.988
Toeslagverlening	97	-
Rentetoevoeging	6.306	-3.097
Ottrekking voor pensioenuitkeringen	-4.331	-4.060
Wijziging door pensioenuitvoeringskosten	-289	-294
Wijziging door overdracht van rechten	-1.870	-312
Wijziging marktrente	6.203	-88.532
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.972	255
Overige wijzigingen	-160	588
Stand per 31 december	195.520	191.536

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	37	2.789	42	2.590
Gewezen deelnemers	1.588	128.693	1.704	129.408
Pensioentrekkenden	408	57.041	386	52.464
Schadereserve	-	1.771	-	1.945
Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten /				
Voorziening niet opgevraagde pensioenen	-	5.226	-	5.129
	2.033	195.520	2.132	191.536

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Verloop voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten

	2023	2022
Stand per 1 januari	5.110	7.153
Dotatie: beleggingsrendement	365	-1.749
Onttrekking: pensioenuitvoeringskosten	-289	-294
Stand per 31 december	5.186	5.110

Verloop voorziening niet opgevraagde pensioenen

	2023	2022
Stand per 1 januari	19	-
Mutatie	21	19
Stand per 31 december	40	19

<<	Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	Financiële verantwoording Kring RBS	Financiële verantwoording Kring Bavaria	Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	Financiële verantwoording Kring Chemours	>>

Toeslagverlening

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring Bavaria een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring Bavaria, naar het oordeel van het Bestuur, tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is de stijging van de Consumentenprijsindex voor alle huishoudens (afgeleid), over de periode 1 oktober van enig jaar ten opzichte van 1 oktober van het jaar daarvoor.

Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van Kring Bavaria gefinancierd.

Het Bestuur beslist daarnaast, indien en voor zover voldaan wordt aan de in artikel 137 lid 2 onder c PW gestelde voorwaarden en aan de fiscale wet- en regelgeving, jaarlijks per 1 januari of en in hoeverre een in het verleden niet verleende toeslag of een in het verleden doorgevoerde korting van pensioenaanspraken en/of pensioenrechten gecompenseerd kan worden (zogenoemde inhaaltoeslag).

De toeslagruimte wordt als volgt bepaald. Het Bestuur streeft, rekening houdend met een evenwichtige belangenafweging, ernaar de voorwaardelijke toeslag te verlenen. Hiertoe beoordeelt het Bestuur jaarlijks of en in hoeverre het verlenen van een toeslag mogelijk is. Het Bestuur betreft in zijn beoordeling onder meer:

- a) de financiële positie van de Kring Bavaria en de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt in het algemeen; én;
- b) de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober van de Kring Bavaria.

Voor de toe te kennen toeslag hanteert het Bestuur onderstaande leidraad. Het Bestuur kan besluiten om van deze leidraad af te wijken.

- i. als de beleidsdekkingsgraad van Kring Bavaria lager is dan 110% worden geen toeslagen verleend;
- ii. als de beleidsdekkingsgraad van Kring Bavaria boven de 110% is dan wordt er (gedeeltelijke) toeslag verleend voor zover deze in de toekomst te realiseren is;
- iii. als de beleidsdekkingsgraad van Kring Bavaria hoger is dan de dekkingsgraad berekend conform de toeslagregel (TBI-grens, zijnde de dekkingsgraad waarboven volledige toeslag kan plaatsvinden), kan een volledige toeslag worden verleend.

Inhaaltoeslagen kunnen worden verleend als dit wettelijk is toegestaan.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van deelnemers met een ingegaan pensioen op basis van het reglement 1977 per 1 januari 2024 te verhogen met 0,79%. Dit heeft een resultaat van 97 negatief tot gevolg gehad.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Waardeoverdrachten	4	214
Rekening courant kring Sligro	70	-
Rekening courant Centraal Beheer APF bedrijfsomgeving	19	22
Rekening courant Kring DC	20	-
Nog te betalen kosten	43	46
	156	282

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het tekort (2022: tekort) op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	195.520	191.536
Buffers:		
S1 Renterisico	12.896	15.030
S2 Risico zakelijke waarden	14.969	15.466
S3 Valutarisico	5.734	4.569
S4 Grondstoffenrisico	1.922	1.904
S5 Kredietrisico	9.485	9.645
S6 Verzekeringstechnisch risico	5.966	5.859
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	3.367	3.336
Diversificatie effect	-23.386	-22.958
Totaal S (vereiste buffers)	30.953	32.851
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	226.473	224.387
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	220.567	211.177
Overschot / Tekort	-5.906	-13.210

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	144.469	5,5	124.995	5,2
Totaal beleggingen (na derivaten)	220.655	7,9	209.502	8,9
Technische voorzieningen	195.520	18,9	191.536	19,8

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	9.477	6,6	8.866	7,1
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	48.304	33,4	42.330	33,9
Resterende looptijd > 5 jaar	86.688	60,0	73.799	59,0
	144.469	100,0	124.995	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	6.052	63,5	9.891	73,6
Noord-Amerika	2.626	27,5	2.572	19,2
Azië-Pacific	673	7,1	787	5,9
Australazië	157	1,7	164	1,2
Emerging markets	23	0,2	17	0,1
	9.531	100,0	13.431	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	6.216	14,1	5.683	12,3
Energie	1.018	2,3	1.627	3,5
Industrie	5.553	12,6	3.645	7,9
Technologie	11.634	26,4	10.850	23,2
Gezondheidszorg	3.733	8,5	7.349	15,9
Telecommunicatie	3.043	6,9	2.811	6,1
Basismaterialen	1.551	3,5	2.223	4,8
Handel	8.845	20,1	8.677	18,7
Nutsbedrijven	766	1,7	458	1,0
Diversen	1.663	3,8	3.002	6,5
Beleggingsdebiteuren	23	0,1	22	0,1
	44.045	100,0	46.347	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	8.869	20,1	7.982	17,2
Noord-Amerika	23.632	53,6	26.529	57,2
Azië-Pacific	3.280	7,5	2.600	5,6
Australazië	492	1,1	635	1,4
Emerging Markets	7.654	17,4	8.579	18,5
Wereldwijd	95	0,2	-	-
Beleggingsdebiteuren	23	0,1	22	0,1
	44.045	100,0	46.347	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	160.844	35.159	196.003	179.155
Amerikaanse Dollar	34.691	-29.364	5.327	9.272
Britse Pond	1.340	-1.438	-98	-10
Japanse Yen	2.956	-2.209	747	-55
Hong Kong Dollar	1.624	-251	1.373	2.421
Canadese Dollar	1.487	-964	523	1.265
Australische Dollar	603	-645	-42	192
Zwitserse Frank	835	204	1.039	346
Maleise Ringgit	-	-	-	3
Zweedse Kroon	1.056	-288	768	-207
Singapore Dollar	124	-204	-80	-47
Deense Kroon	704	-	704	725
Noorse Kroon	351	-	351	361
Overige	14.040	-	14.040	16.081
	220.655	-	220.655	209.502

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	9.692	6,7	6.561	5,3
Buitenlandse overheidsinstellingen	74.615	51,7	66.484	53,3
Financiële instellingen	42.671	29,5	36.415	29,1
Handel	5.033	3,5	3.688	3,0
Basismaterialen	595	0,4	672	0,5
Industrie	2.632	1,8	2.406	1,9
Energie	1.300	0,9	1.098	0,9
Nutsbedrijven	2.573	1,8	1.925	1,5
Technologie	708	0,5	651	0,5
Gezondheidszorg	1.768	1,2	1.550	1,2
Telecommunicatie	777	0,5	1.017	0,8
Andere instellingen	2.105	1,5	2.528	2,0
	144.469	100,0	124.995	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

Mature markets	130.482	90,3	109.439	87,5
Emerging markets	13.987	9,7	15.556	12,5
	144.469	100,0	124.995	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	67.122	46,4	56.970	45,6
AA	30.178	20,9	21.854	17,5
A	16.136	11,2	11.915	9,5
BBB	19.035	13,2	18.653	14,9
BB	5.194	3,6	7.262	5,8
B	2.636	1,8	2.626	2,1
< B	1.372	1,0	1.528	1,2
Geen rating	2.796	1,9	4.187	3,4
	144.469	100,0	124.995	100,0

<<	Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	Financiële verantwoording Kring RBS	Financiële verantwoording Kring Bavaria	Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	Financiële verantwoording Kring Chemours	>>

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

<<	Financiële verantwoording Pensioenfondsenkring 1	Financiële verantwoording Kring RBS	Financiële verantwoording Kring Bavaria	Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group	Financiële verantwoording Kring Chemours	>>

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Herstelplan

In mei is het akkoord van DNB ontvangen op het ingediende herstelplan per 31 december 2023. Daarmee heeft Kring Bavaria aangetoond dat de Kring binnen 10 jaar voldoende kan herstellen tot het Vereist Eigen Vermogen zonder aanvullende maatregelen. Zonder aanvullende maatregelen komt de kring tijdig uit herstel.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

Aanpassing rente-afdekking

In het eerste kwartaal van 2024 is een onderzoek uitgevoerd naar verhoging van de rente-afdekking voor kring Bavaria. Op basis hiervan is besloten de rente-afdekking voor de kring te verhogen naar 65%. Hierdoor dalen de kortingskansen en verbetert de risico-rendementsverhouding van de kring. Ook is dit consistent met de renteafdekking die bij de start van de kring op basis van de UFR rentecurve werd gekozen voor deze kring rekening houdend met de huidige dekkingsgraad.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Module Rendement	-	9.089	-	9.089
Module Rente	-	6.688	-	6.688
Module inflatie	-	-318	-	-318
Overlay Fondsen	-	1.094	-	1.094
Vastgoed	-	-47	-	-47
Aandelen	-	-29	-	-29
Overige beleggingen	2	-86	-252	-336
	2	16.391	-252	16.141
2022	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Module Rendement	-	-12.051	-	-12.051
Module Rente	-	-21.837	-	-21.837
Module inflatie	-	-466	-	-466
Overlay Fondsen	-	-31.740	-	-31.740
Vastgoed	-	-26	-	-26
Aandelen	-	-8	-	-8
Overige beleggingen	-1	-3	-355	-359
	-1	-66.131	-355	-66.487

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 506 (2022: € 571).

De performance gerelateerde kosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 5 (2022: € 1).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 187 (2022: € 230).

8. Overige baten

	2023	2022
Bankrente	12	-

9. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	3.486	3.258
Partnerpensioen	776	732
Wezenpensioen	46	56
Afkopen	22	5
	4.330	4.051

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	94	84
Administratiekosten	21	24
Governance kosten	90	100
Kosten belanghebbenden orgaan	36	34
Bijdrage wettelijke wijzigingen	27	28
Vergoeding kapitaalverstrekking Achmea	21	24
	289	294

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 29) en de eindafrekening van de wettelijke kosten over 2022 (€ -2).

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Toeslagverlening	97	-
Rentetoevoeging	6.306	-3.097
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-4.331	-4.060
Wijziging door pensioenuitvoeringskosten	-289	-294
Wijziging door overdracht van rechten	-1.870	-312
Wijziging marktrente	6.203	-88.532
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.972	255
Overige wijzigingen	-160	588
	3.984	-95.452

Toeslagverlening

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van deelnemers met een ingegaan pensioen op basis van het reglement 1977 per 1 januari 2024 te verhogen met 0,79%. Dit heeft een resultaat van 97 negatief tot gevolg gehad.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 6.306 tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging door pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging door overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 1.979.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 7.

De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-205	-41
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-39	604
Resultaat op mutaties	84	25
	-160	588

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € 125 negatief (2022: € 749 negatief) en een positief resultaat op langlevens van € 330 (2022: € 790 positief).

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid bedraagt € 39 positief. Dit resultaat wordt veroorzaakt door de mutatie schadereserve van € 39. Deze mutatie schadereserve heeft betrekking op een wijziging van het percentage arbeidsongeschiktheid van een deelnemer.

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-14	-2
Uitgaande waardeoverdrachten	2.149	320
	2.135	318
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	14	2
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.884	-314
	-1.870	-312
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgedragen pensioenverplichting	-265	-6

13. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremie overlijden	9	9
Totaal premies	9	9
Claims met betrekking tot premievrijstelling nabestaandenpensioen	-	304
Uitkeringen van herverzekerd arbeidsongeschiktheidspensioen	-	-1.056
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	-	444
	9	-299

34. Financiële verantwoording Kring Sligro Food Group

1

BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	494.974	430.648
Vorderingen en overlopende activa	(2)	5.658	6.317
Overige activa	(3)	3.106	1.688
		503.738	438.653
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	86.800	84.923
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	414.089	351.761
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	2.849	1.969
		503.738	438.653

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	120,7	123,5
Beleidsdekkingsgraad	129,2	119,2

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	22.486	19.998
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	47.615	-176.248
Overige baten	(9)	65	1
		70.166	-156.249
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	4.325	3.881
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	1.117	882
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		16.091	25.504
Toeslagen		32.151	3.371
Rentetoevoeging		11.893	-2.594
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-4.328	-3.926
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		244	454
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-1.605	-365
Wijziging marktrente		9.783	-183.235
Wijziging actuariële uitgangspunten		-3.015	551
Overige wijzigingen		1.114	764
		62.328	-159.476
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	1.365	370
Herverzekeringen	(14)	-892	-597
Overige lasten	(15)	46	44
		68.289	-154.896
Saldo van baten en lasten		1.877	-1.353

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	3.010	1.691
Premiedepot	-1.133	-3.044
	1.877	-1.353

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	22.489	20.008
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	3.445	2.532
Betaalde pensioenuitkeringen	-4.325	-3.881
Ontvangen herverzekeringen	1.590	1.928
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-4.300	-2.921
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-771	-1.257
Overige baten en lasten	-1	-43
	18.127	16.366
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	187.030	458.538
Betaald inzake aankopen beleggingen	-203.336	-474.270
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	-85	305
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	114	-14
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-432	-473
	-16.709	-15.914
Mutatie liquide middelen	1.418	452
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	1.688	1.236
Mutatie liquide middelen	1.418	452
Liquide middelen per 31 december	3.106	1.688

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 3.557. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 542. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring Sligro Food Group zijn hieronder opgenomen.

Reserves

Premiedepot

Binnen Kring Sligro Food Group vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitvoeringsovereenkomst in de vorm van een collectieve beschikbare premieregeling. Dit betekent dat de feitelijke premie vaststaat en dat jaarlijks getoetst moet worden of de feitelijke premie, eventueel aangevuld vanuit het premiedepot, toereikend is om de reglementaire pensioenopbouw voor het daarop volgende jaar te kunnen financieren. Zo niet, dan dient de reglementaire opbouw voor het daaropvolgende jaar verlaagd te worden zodanig dat de premie wel toereikend is. Zo is er ieder jaar een toereikende premie. Een eventuele verlaging van het opbouwpercentage wordt niet beschouwd als een wijziging van het Pensioenreglement als bedoeld in artikel 19 ("Pensioenreglement").

Conform de uitvoeringsovereenkomst wordt jaarlijks getoetst of de premie naar verwachting voldoet aan de wettelijke eis van een ten minste gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement zoals bedoeld in artikel 128 PW.

Maandelijks wordt vastgesteld wat het verschil is tussen de feitelijke CDC premie van 25,5% van de pensioengrondslagen van actieve deelnemers (peildatum 1 januari boekjaar) en de berekende actuariële premie inclusief alle opslagen. Indien dit verschil positief is, wordt dit verschil aan het premiedepot toegevoegd. Bij een negatief verschil wordt het verschil aan het premiedepot onttrokken. Daarnaast vinden toevoegingen en onttrekkingen plaats als gevolg van beleggingsrendement over de middelen die in het premiedepot zitten. Het premiedepot kent een minimum van nul.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,2%.
Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van alle deelnemers met 8,61% te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is € -32.151.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en overlay fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	225.365	3.501	-29.500	-	32.591	231.957
Module Rente	142.629	32.840	-10.170	-	9.716	175.015
Overlay fondsen	61.784	147.246	-127.035	-	5.796	87.791
Overige fondsen	601	19.750	-20.325	-	30	56
Beleggingsdebiteuren	200	-	-	-52	-	148
Liquide middelen	69	-	-	-62	-	7
Totaal	430.648	203.337	-187.030	-114	48.133	494.974

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	-	249.500	-	-	-24.135	225.365
Module Rente	217.757	6.700	-48.050	-	-33.778	142.629
Overlay fondsen	115.393	197.970	-148.101	-	-103.478	61.784
Aandelen fondsen	255.923	-	-241.237	-	-14.686	-
Overige fondsen	1.655	20.100	-21.150	-	-4	601
Beleggingsdebiteuren	200	-	-	-	-	200
Liquide middelen	55	-	-	14	-	69
Totaal	590.983	474.270	-458.538	14	-176.081	430.648

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	164.615	67.315	-	27	231.957
Module Rente	-	174.164	-	851	175.015
Overlay fondsen	-	-	87.791	-	87.791
Overige fondsen	-	-	-	56	56
Beleggingsdebiteuren	148	-	-	-	148
Liquide middelen	-	-	-	7	7
Stand per 31 december 2023	164.763	241.479	87.791	941	494.974

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	154.515	70.727	-	123	225.365
Module Rente	-	142.320	-	309	142.629
Overlay fondsen	-	-	61.784	-	61.784
Overige fondsen	-	-	-	601	601
Beleggingsdebiteuren	200	-	-	-	200
Liquide middelen	-	-	-	69	69
Stand per 31 december 2022	154.715	213.047	61.784	1.102	430.648

Onder derivaten zijn de overlay fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de overlay fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools, waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de module rente en overlay fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	164.615	154.515
Beleggingsdebiteuren	148	200
	<u>164.763</u>	<u>154.715</u>

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	207.422	181.632
Hypotheken	34.057	31.323
Reverse Repo's	-	92
	<u>241.479</u>	<u>213.047</u>

Derivaten

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	<u>87.791</u>	<u>61.784</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Mix fondsen	520	432
Geldmarktfondsen	414	601
Liquide middelen	7	69
	<u>941</u>	<u>1.102</u>

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	1.856	1.693
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	1.611	2.014
Rekening courant Kring Bavaria	70	-
Rekening courant Centraal Beheer APF	-	38
Rekening courant Kring equensWorldline	-	140
Te vorderen claims herverzekeraar OVL	52	251
Te vorderen claims herverzekeraar AO	2.050	2.175
Overige vorderingen	19	6
	<u>5.658</u>	<u>6.317</u>

Bij de waardering van vorderingen is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico door het in mindering brengen van een voorziening op de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek voor vaststelling van de voorziening behoort tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	<u>3.106</u>	<u>1.688</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedepot	963	2.096
Algemene reserve	85.837	82.827
	<u>86.800</u>	<u>84.923</u>

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Premiedepot	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2023	2.096	82.827	84.923
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-1.133	3.010	1.877
Stand per 31 december 2023	<u>963</u>	<u>85.837</u>	<u>86.800</u>

	Premiedepot	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	5.140	81.136	86.276
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-3.044	1.691	-1.353
Stand per 31 december 2022	<u>2.096</u>	<u>82.827</u>	<u>84.923</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %

Solvabiliteit

Pensioenvermogen (exclusief Premiedepot)	499.926	120,7	434.588	123,5
Af: technische voorzieningen	414.089	100,0	351.761	100,0
Eigen vermogen (exclusief Premiedepot)	<u>85.837</u>	<u>20,7</u>	<u>82.827</u>	<u>23,5</u>
Af: vereist eigen vermogen	<u>78.428</u>	<u>18,9</u>	<u>69.688</u>	<u>19,8</u>
Vrij vermogen	7.409	1,8	13.139	3,7
Minimaal vereist eigen vermogen	17.673	4,3	15.194	4,3
Actuele dekkingsgraad		120,7		123,5
Beleidsdekkingsgraad		129,2		119,2
Reële dekkingsgraad		92,8		88,3

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- premiedepot -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend, de beleidsdekkingsgraad is groter dan de vereiste dekkingsgraad.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	123,5	115,9
Premie	0,3	-2,0
Uitkeringen	0,3	0,1
Toeslagverlening	-10,3	-0,8
Verandering van de rentetermijnstructuur	-3,3	64,7
Rendement op beleggingen	9,1	-34,1
Overige oorzaken en kruiseffecten	1,1	-20,3
Dekkingsgraad per 31 december	120,7	123,5

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	414.089	351.761

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	351.761	511.237
Pensioenopbouw	16.091	25.504
Toeslagen	32.151	3.371
Rentetoevoeging	11.893	-2.594
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-4.328	-3.926
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	244	454
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.605	-365
Wijziging marktrente	9.783	-183.235
Wijziging actuariële uitgangspunten	-3.015	551
Overige wijzigingen	1.114	764
Stand per 31 december	414.089	351.761

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	4.277	198.304	4.232	171.027
Gewezen deelnemers	5.356	138.427	6.659	118.478
Pensioentrekkenden	1.070	68.544	987	54.538
Schadereserve	-	7.148	-	5.663
IBNR	-	1.611	-	2.015
Niet opgevraagd pensioen	-	55	-	40
	10.703	414.089	11.878	351.761

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter. In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen 8,61% te verhogen per 1 januari 2024.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve beschikbare premiereregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. De basis voor de pensioenopbouw is de premie. Als de premie niet toereikend is om de pensioenopbouw en de daaraan verbonden (administratie)kosten te kunnen financieren, dan kan het tekort eventueel uit het premiedepot onttrokken worden. Het opbouwpercentage van het ouderdompensioen in 2023 bedraagt 1,56% van de pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf de leeftijd van 21 jaar. Jaarlijks bepaalt het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds beslist jaarlijks of en in hoeverre per 1 januari een toeslag op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend in Kring Sligro Food Group. Alleen indien en voor zover de middelen van Kring Sligro Food Group, naar het oordeel van het bestuur tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en/of pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de deelnemers is maximaal de algemene loonontwikkeling in het voorgaande kalenderjaar op grond van de cao voor Foodservice en Groothandel in Levensmiddelen. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen voor de gewezen deelnemers, ex-partners en pensioengerechtigden is maximaal de consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen. De toeslagverlening aan gewezen deelnemers, ex-partners en pensioengerechtigden kan nooit meer bedragen dan de toeslagverlening aan de deelnemers. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De eventuele voorwaardelijke toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement van Kring Sligro Food Group gefinancierd.

Elk jaar stelt het bestuur vast welke dekkingsgraad vereist is voor volledige toeslagverlening (TBI) op basis van de verwachte prijs- en looninflatie. Dit is de indexatiedekkingsgraad. De indexatiedekkingsgraad die geldt voor de toeslagverlening over 2023 is 155%. Er vindt geen toeslagverlening plaats bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Dit leidt tot de volgende toeslagstaffel:

- Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%: geen toeslag;
- Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110% maar lager dan de indexatiedekkingsgraad: gedeeltelijke toeslag voor zover deze in de toekomst te realiseren is;
- Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de indexatiedekkingsgraad: volledige toeslag.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedroeg 129,2% waardoor een toeslag van 8,61% aan deelnemers en aan gewezen deelnemers verleend is per 1 januari 2024.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	1.836	1.670
Te verrekenen herverzekeringspremie's	-	1
Rekening courant Centraal Beheer APF	223	-
Waardeoverdrachten	693	183
Uitkeringen	1	1
Te betalen kosten	68	59
Crediteuren	28	28
Overige schulden	-	27
	2.849	1.969

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	414.089	351.761
Buffers:		
S1 Renterisico	21.595	22.144
S2 Risico zakelijke waarden	48.420	41.433
S3 Valutarisico	20.413	14.179
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	20.358	18.803
S6 Verzekeringstechnisch risico	13.352	11.564
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	12.523	10.716
Diversificatie effect	-58.233	-49.151
Totaal S (vereiste buffers)	78.428	69.688
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	492.517	421.449
Pensioenvermogen (totaal activa - premiedepot - schulden)	499.926	434.588
Saldo	7.409	13.139

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	241.479	4,5	213.047	4,4
Totaal beleggingen (na derivaten)	494.974	11,5	430.648	13,2
Technische voorzieningen	414.089	22,8	351.761	23,6

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het fonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	23.074	9,6	20.849	9,8
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	82.062	34,0	73.998	34,7
Resterende looptijd > 5 jaar	136.343	56,4	118.200	55,5
	241.479	100,0	213.047	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	23.294	14,1	19.015	12,3
Energie	3.815	2,4	5.442	3,4
Industrie	20.811	12,6	12.198	7,9
Technologie	43.598	26,5	36.301	23,5
Gezondheidszorg	13.990	8,5	24.587	15,9
Telecommunicatie	11.402	6,9	9.404	6,1
Basismaterialen	5.812	3,5	7.439	4,8
Handel	33.144	20,1	29.031	18,8
Nutsbedrijven	2.871	1,7	1.533	1,0
Diversen	6.026	3,7	9.765	6,3
	164.763	100,0	154.715	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	33.238	20,2	27.213	17,6
Noord Amerika	88.559	53,7	88.760	57,3
Azië-Pacific	12.292	7,5	8.699	5,6
Australazië	1.842	1,1	2.125	1,4
Emerging markets	28.684	17,4	28.704	18,6
Wereldwijd	148	0,1	-786	-0,5
	164.763	100,0	154.715	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	285.264	120.415	405.679	331.722
Hong Kong Dollar	5.622	-527	5.095	7.864
Amerikaanse Dollar	119.917	-101.214	18.703	28.151
Japanse Yen	9.533	-5.715	3.818	-626
Deense Kroon	2.631	-	2.631	2.419
Zwitserse Frank	2.956	-2.533	423	1.112
Britse Pond	4.400	-4.377	23	-267
Australische Dollar	1.641	-1.944	-303	452
Canadese Dollar	5.262	-3.282	1.980	4.082
Overige	57.748	-823	56.925	55.739
	494.974	-	494.974	430.648

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities).

Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	14.013	5,8	9.803	4,6
Buitenlandse overheidsinstellingen	125.177	51,9	111.886	52,3
Financiële instellingen	62.836	26,0	55.327	26,0
Handel	11.441	4,7	8.980	4,2
Basismaterialen	1.696	0,7	1.697	0,8
Industrie	6.135	2,5	5.883	2,8
Energie	3.047	1,3	2.614	1,2
Nutsbedrijven	4.081	1,7	3.119	1,5
Technologie	1.969	0,8	1.608	0,8
Gezondheidszorg	3.708	1,5	3.327	1,6
Telecommunicatie	1.868	0,8	2.288	1,1
Andere instellingen	5.508	2,3	6.515	3,1
	241.479	100,0	213.047	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	194.554	80,6	163.797	76,9
Emerging markets	46.925	19,4	49.250	23,1
	241.479	100,0	213.047	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	92.645	38,4	77.550	36,4
AA	40.937	17,0	28.733	13,5
A	28.410	11,8	22.464	10,5
BBB	39.164	16,2	38.937	18,3
BB	18.407	7,6	22.475	10,6
B	9.877	4,1	8.789	4,1
< B	5.140	2,1	5.111	2,4
Geen rating	6.899	2,8	8.988	4,2
	241.479	100,0	213.047	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen, waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het overlijdensrisico van het fonds is herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'mutatieoverzicht technische voorzieningen, toeslagen'.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement). Ultimo 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 92,8%.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	22.486	19.998

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	21.361	31.907
Gedempte kostendekkende premie	23.726	21.704
Feitelijke premie	22.486	19.998

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte kostendekkende premie vastgesteld op verwacht rendement. De feitelijke premie bestaat uit de premiebijdragen werkgevers van € 22.486. Deze premie is lager dan de gedempte kostendekkende premie. Het verschil van € 1.240 is onttrokken aan het premiedepot. De feitelijke premie bedraagt dus € 23.726 en is hiermee gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	16.978	26.705
Opslag voor uitvoeringskosten	1.021	796
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	3.362	4.406
	21.361	31.907

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	12.425	12.067
Opslag voor uitvoeringskosten	1.021	796
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.460	1.991
Toeslagen (indien en voor zover gefinancierd uit premie)	7.820	6.850
	23.726	21.704

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	19.045	17.298
Risicokoopsom overlijden	547	661
Risicokoopsom premievrijstelling	653	958
Opslag voor uitvoeringskosten en weerstandsvermogen	1.067	839
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.460	1.991
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-1.286	-1.749
	<u>22.486</u>	<u>19.998</u>

Het bedrag beschikbaar voor vorming algemene middelen is in 2023 negatief en betreft een onttrekking aan het premiedepot (bestemmingsreserve).

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfond

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2023				
Module Rendement	-	32.591	-	32.591
Module Rente	-	9.716	-	9.716
Overlay fondsen	-	5.796	-	5.796
Overige beleggingen	-1	30	-432	-403
	<u>-1</u>	<u>48.133</u>	<u>-432</u>	<u>47.700</u>
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-85
				<u>47.615</u>
2022				
Module Rendement	-	-24.134	-	-24.134
Module Rente	-	-33.778	-	-33.778
Overlay fondsen	-	-103.478	-	-103.478
Aandelen fondsen	-	-14.686	-24	-14.710
Overige beleggingen	-50	-4	-449	-503
	<u>-50</u>	<u>-176.080</u>	<u>-473</u>	<u>-176.603</u>
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				355
				<u>-176.248</u>

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 1.083 (2022: €1.048).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 379 (2022: € 1.267).

9. Overige baten

	2023	2022
Interest premiedebiteuren	-	1
Bankrente	65	-
	65	1

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	3.441	3.026
Partnerpensioen	769	682
Wezenpensioen	36	31
Afkopen	79	142
	4.325	3.881

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	817	660
Governance kosten	140	154
Bestuurskosten	29	29
Bijdrage wettelijke wijzigingen	95	37
Contributies en bijdragen	2	2
Overige	34	-
	1.117	882

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 89) en de eindafrekening van de wettelijke kosten over 2022 (€ 6). Overige kosten bestaan uit kosten voor een risicopreferentieonderzoek.

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	16.091	25.504
Toeslagen	32.151	3.371
Rentetoevoeging	11.893	-2.594
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-4.328	-3.926
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	244	454
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.605	-365
Wijziging marktrente	9.783	-183.235
Wijziging actuariële uitgangspunten	-3.015	551
Overige wijzigingen	1.114	764
	62.328	-159.476

Pensioenopbouw
Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen
Deze post bestaat uit de lasten van de in het boekjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening. Het bestuur heeft in het boekjaar besloten per 1 januari 2024 een toeslag van 8,61% aan alle deelnemers toe te kennen.

Rentetoevoeging
De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 11.893 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen
Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten
Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging marktrente
Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording
Kring RBS	Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € -3.557. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 542. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	212	-98
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	154	1.408
Resultaat op mutaties	94	45
Resultaat op overige technische grondslagen	654	-591
	1.114	764

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op kortleven van € -113, een negatief resultaat op langlevens van € -99.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-1.253	-1.045
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-1.682	-1.506
Uitgaande waardeoverdrachten	1.605	1.622
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	2.695	1.299
	1.365	370

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	3.039	2.387
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-4.644	-2.752
	-1.605	-365

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-104	164
- overgedragen pensioenverplichting	344	-169
	240	-5

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	547	661
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	653	958
Totaal premies	1.200	1.619
Claims met betrekking tot premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	-2.219	-451
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-277	-1.622
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	404	-143
	-892	-597

15. Overige lasten

	2023	2022
Bijdrage weerstandsvermogen uit premie	46	43
Bankrente handelsbanken	-	1
	46	44

35. Financiële verantwoording Kring Chemours

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	4.795	5.369
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	33.345	-112.171
Overige baten	(9)	78	517
		38.218	-106.285
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	3.143	2.199
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	382	335
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		5.771	8.712
Toeslagen		-27	21.494
Rentetoevoeging		7.373	-1.439
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-3.150	-2.152
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		58	141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-530	124
Wijziging marktrente		8.613	-94.223
Wijziging actuariële uitgangspunten		-1.196	721
Overige wijzigingen		140	289
		17.052	-66.333
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	497	-130
Herverzekeringen	(14)	438	846
Overige lasten	(15)	109	24
		21.621	-63.059
Saldo van baten en lasten		16.597	-43.226

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	16.346	-42.434
Mutatie toeslagendepot	251	-792
	16.597	-43.226

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	4.592	4.775
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	22	130
Betaalde pensioenuitkeringen	-3.143	-2.199
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-302	-423
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-450	90
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-375	-569
Overige baten en lasten	-30	466
	314	2.270
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	106.889	142.449
Betaald inzake aankopen beleggingen	-107.463	-145.993
Betaalde directe beleggingsopbrengsten	-129	277
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	383	183
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-175	-270
	-495	-3.354
Mutatie liquide middelen	-181	-1.084
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	893	1.977
Mutatie liquide middelen	-181	-1.084
Liquide middelen per 31 december	712	893

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 1.794. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 598. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring Chemours zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Toeslagendepot

Kring Chemours houdt een toeslagendepot aan voor de financiering van deze aanvullende toeslag. Het toeslagendepot is op 1 januari 2016 door Stichting Pensioenfonds Chemours Nederland ingesteld in verband met de overgang van een eindloonregeling naar een middelloonregeling per 1 januari 2016. De kosten voor financiering van de aanvullende toeslag worden jaarlijks onttrokken uit het toeslagendepot. Deze kosten zijn steeds gelijk aan de wijziging in de technische voorziening als gevolg van deze aanvullende toeslag. De aanvullende toeslag wordt toegekend voor zolang er nog voldoende vermogen in het toeslagendepot aanwezig is. Geen aanvullende toeslag wordt verleend indien Kring Chemours, gezien de beleidsdekkingsgraad, niet beschikt over het minimaal vereist eigen vermogen.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3% (in 2022: 2,3%). Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

IBNR

De IBNR-voorziening wordt gelijkgesteld aan de verschuldigde herverzekeringspremies voor het arbeidsongeschiktheidsrisico in de twee voorafgaande jaren. Aangezien het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig is herverzekerd, wordt tegenover de IBNR op de balans een even grote vordering op de herverzekeraar opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen. Dit heeft een resultaat op toeslagen van positief € 27 tot gevolg gehad.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 2,3% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,3% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

De kring belegt in modules en overlay fondsen. Het verloopoverzicht is opgesteld op module en fondsenniveau, omdat de financiële stromen ook op module- en fondsenniveau verlopen.

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	160.328	-	-20.201	-	23.160	163.287
Module Rente	87.882	11.580	-7.540	-	5.583	97.505
Overlay fondsen	38.093	92.723	-76.038	-	4.816	59.594
Liquide middelen	210	-	-	-206	-	4
Overige beleggingen	-	3.160	-3.110	-	6	56
Totaal	286.513	107.463	-106.889	-206	33.565	320.446

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

Module Rendement	207.655	-	-17.650	-	-29.677	160.328
Module Rente	125.598	13.640	-29.990	-	-21.366	87.882
Overlay fondsen	61.646	132.353	-94.809	-	-61.097	38.093
Liquide middelen	409	-	-	-199	-	210
Totaal	395.308	145.993	-142.449	-199	-112.140	286.513

Op basis van doorkijk op de modules en fondsen tot de onderliggende beleggingen bestaan de modules en fondsen ultimo boekjaar uit onderstaande beleggingscategorieën.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	115.882	47.386	-	19	163.287
Module Rente	-	97.031	-	474	97.505
Liquide middelen	-	-	-	4	4
Overige beleggingen	-	-	-	56	56
Derivaten	-	-	59.594	-	59.594
Stand per 31 december 2023	115.882	144.417	59.594	553	320.446

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijkper 31 december 2022

Module Rendement	109.924	50.316	-	88	160.328
Module Rente	-	87.692	-	190	87.882
Overlay fondsen	-	-	38.093	-	38.093
Liquide middelen	-	-	-	210	210
Stand per 31 december 2022	109.924	138.008	38.093	488	286.513

Onder derivaten zijn de overlay fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de overlay fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin. De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools, waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de module rendement en overlay fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	115.882	109.924

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarde beleggingsfondsen	125.443	118.651
Hypotheken	18.974	19.300
(Reverse) Repo's	-	57
	144.417	138.008

Derivaten

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten	59.594	38.093

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Mix funds	290	278
Liquide middelen	4	210
Geldmarktinstrumenten	259	-
	553	488

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	883	833
Nog te factureren premies	89	23
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	286	373
Rekening courant met Bedrijfsomgeving CB Apf	-	12
Rekening courant Kring DC	61	-
Te vorderen claims herverzekeraar inzake Arbeidsongeschiktheid	42	89
Overige vorderingen	377	383
	1.738	1.713

Bij de waardering van vorderingen is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico door het in mindering brengen van een voorziening op de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek voor vaststelling van de voorziening behoort tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	712	893

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Toeslagdepot	2.421	2.170
Algemene reserve	80.081	63.735
	<u>82.502</u>	<u>65.905</u>

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Toeslagdepot	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2023	2.170	63.735	65.905
Uit bestemming saldo van baten en lasten	251	16.346	16.597
Stand per 31 december 2023	<u>2.421</u>	<u>80.081</u>	<u>82.502</u>
Stand per 1 januari 2022	2.962	106.169	109.131
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-792	-42.434	-43.226
Stand per 31 december 2022	<u>2.170</u>	<u>63.735</u>	<u>65.905</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen (exclusief toeslagendepot)	319.485	133,5	286.087	128,7
Af: technische voorzieningen	239.404	100,0	222.352	100,0
Eigen vermogen	<u>80.081</u>	<u>33,5</u>	<u>63.735</u>	<u>28,7</u>
Af: vereist eigen vermogen	44.475	18,6	42.353	19,0
Vrij vermogen	<u>35.606</u>	<u>14,9</u>	<u>21.382</u>	<u>9,7</u>
Minimaal vereist eigen vermogen	9.737	4,1	9.060	4,1
Actuele dekkingsgraad		133,5		128,7
Beleidsdekkingsgraad		133,0		137,5
Reële dekkingsgraad		97,5		103,6

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- toeslagdepot -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De vereiste dekkingsgraad is 18,6% en de minimaal vereiste dekkingsgraad is vastgesteld op 4,1%. Aangezien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad bevindt de kring zich in een situatie van een marge op de reservepositie.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	128,7	136,8
Premie	-1,4	-2,4
Uitkeringen	0,4	0,3
Toeslagverlening	-	-9,5
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,8	66,3
Rendement op beleggingen	10,4	-38,4
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,2	-24,4
Dekkingsgraad per 31 december	133,5	128,7

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	239.404	222.352
	<u>239.404</u>	<u>222.352</u>

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	222.352	288.685
Pensioenopbouw	5.771	8.712
Toeslagen	-27	21.494
Rentetoevoeging	7.373	-1.439
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-3.150	-2.152
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	58	141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-530	124
Wijziging marktrente	8.613	-94.223
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.196	721
Overige wijzigingen	140	289
Stand per 31 december	<u>239.404</u>	<u>222.352</u>

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	309	167.914	334	168.469
Gewezen deelnemers	44	18.493	33	18.709
Pensioentrekkenden	58	52.051	40	34.178
Schadereserve	-	659	-	623
IBNR	-	287	-	373
	<u>411</u>	<u>239.404</u>	<u>407</u>	<u>222.352</u>

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Binnen kring Chemours vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks bepaalt het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. De kosten voor financiering van de aanvullende toeslag worden jaarlijks onttrokken uit het toeslagendepot. Deze kosten zijn steeds gelijk aan de wijziging in de technische voorziening als gevolg van deze aanvullende toeslag. De aanvullende toeslag wordt toegekend voor zolang er nog voldoende vermogen in het toeslagendepot aanwezig is. Geen aanvullende toeslag wordt verleend indien Kring Chemours, gezien de beleidsdekkingsgraad, niet beschikt over het minimaal vereist eigen vermogen.

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen kring Chemours een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) Deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van kring Chemours, naar het oordeel van het bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

Reglementair is vastgelegd dat deze toeslag op 1 januari van het jaar wordt verleend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is gelijk aan 75% van de prijsindex. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement van kring Chemours gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen. Dit heeft een resultaat op toeslagen van positief € 27 tot gevolg gehad.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde premies	886	822
Rekening courant Centraal Beheer APF	49	-
Waardeoverdracht	11	-
Nog te betalen kosten	44	38
Overige schulden	-	2
	990	862

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	239.404	222.352
Buffers:		
S1 Renterisico	6.118	7.716
S2 Risico zakelijke waarden	30.335	28.286
S3 Valutarisico	12.789	9.679
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	12.285	11.946
S6 Verzekeringstechnisch risico	7.943	7.617
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	7.846	7.316
Diversificatie effect	-32.841	-30.207
Totaal S (vereiste buffers)	44.475	42.353
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	283.879	264.705
Pensioenvermogen (totaal activa - toeslagendepot - schulden)	319.485	286.087
Saldo	35.606	21.382

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de feitelijke asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	144.417	4,3	138.008	4,4
Totaal beleggingen	320.446	11,4	286.513	11,4
Technische voorzieningen	239.404	18,0	222.352	18,9

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het fonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	15.098	10,5	14.163	10,3
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	49.207	34,1	48.161	34,9
Resterende looptijd > 5 jaar	80.112	55,4	75.684	54,8
	144.417	100,0	138.008	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Specificatie aandelen naar sector:

Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)

Energie

Industrie

Technologie

Gezondheidszorg

Telecommunicatie

Basismaterialen

Handel

Nutsbedrijven

Diversen

31-12-2023		31-12-2022	
In %		In %	
16.398	14,2	13.528	12,3
2.686	2,3	3.872	3,5
14.650	12,6	8.678	7,9
30.691	26,6	25.825	23,5
9.848	8,5	17.492	15,9
8.027	6,9	6.690	6,1
4.092	3,5	5.292	4,8
23.332	20,1	20.653	18,8
2.021	1,7	1.090	1,0
4.137	3,6	6.804	6,2
115.882	100,0	109.924	100,0

Specificatie aandelen naar regio:

Europa

Noord-Amerika

Azië-Pacific

Australazië

Emerging Markets

Global

31-12-2023		31-12-2022	
In %		In %	
23.398	20,2	19.359	17,6
62.342	53,8	63.145	57,4
8.653	7,5	6.189	5,6
1.297	1,1	1.512	1,4
20.192	17,4	20.421	18,6
-	-	-702	-0,6
115.882	100,0	109.924	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	173.066	84.766	257.832	216.432
Amerikaanse Dollar	84.416	-71.250	13.166	20.027
Britse Pond	3.098	-3.081	17	-190
Japanse Yen	6.711	-4.023	2.688	-445
Zwitserse Frank	2.081	-1.783	298	791
Australische Dollar	1.155	-1.369	-214	322
Canadese Dollar	3.704	-2.310	1.394	2.904
Deense Kroon	1.852	-	1.852	1.721
Hong Kong Dollar	3.958	-371	3.587	5.594
Zweedse Kroon	2.549	-579	1.970	-
Noorse kronen	926	-	926	860
Overige	36.930	-	36.930	38.497
	320.446	-	320.446	286.513

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	7.807	5,4	6.040	4,4
Buitenlandse overheidsinstellingen	75.964	52,7	73.304	53,2
Financiële instellingen	35.279	24,4	34.249	24,8
Handel	7.369	5,1	6.130	4,4
Basismaterialen	1.145	0,8	1.165	0,8
Industrie	3.975	2,8	4.019	2,9
Energie	1.977	1,4	1.778	1,3
Nutsbedrijven	2.360	1,6	1.963	1,4
Technologie	1.323	0,9	1.100	0,8
Gezondheidszorg	2.343	1,6	2.224	1,6
Telecommunicatie	1.219	0,8	1.542	1,1
Andere instellingen	3.656	2,5	4.494	3,3
	144.417	100,0	138.008	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

Mature markets	111.890	77,5	103.186	74,8
Emerging markets	32.527	22,5	34.822	25,2
	144.417	100,0	138.008	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	51.614	35,8	47.806	34,6
AA	23.200	16,1	17.907	13,0
A	17.042	11,8	14.644	10,6
BBB	24.602	17,0	25.897	18,8
BB	12.860	8,9	15.849	11,5
B	6.953	4,8	6.253	4,5
CCC	3.116	2,2	3.162	2,3
CC	186	0,1	314	0,2
C	30	-	50	-
D	287	0,2	110	0,1
Geen rating	4.527	3,1	6.016	4,4
	144.417	100,0	138.008	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'mutatieoverzicht technische voorzieningen, toeslagen'.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement).

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen pensioenregeling	4.795	5.369

De overige premies betreft correctie bij enkele deelnemers van pensioengevend salaris en daarmee samenhangende premie voor voorgaande jaren.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	7.517	11.055
Gedempte kostendekkende premie	8.270	7.950
Feitelijke premie	4.795	5.369

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte kostendekkende premie vastgesteld op verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 lager dan de gedempte kostendekkende premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.056	9.156
Opslag voor uitvoeringskosten	310	288
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.151	1.611
	7.517	11.055

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	5.155	4.904
Opslag voor uitvoeringskosten	310	288
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	979	863
Voorwaardelijke onderdelen	1.826	1.895
	8.270	7.950

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	6.740	6.542
Risicokoopsom overlijden	126	138
Risicokoopsom premievrijstelling	115	119
Opslag voor uitvoeringskosten	310	288
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	979	863
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-3.475	-2.581
	<u>4.795</u>	<u>5.369</u>

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2023				
Module rente	-	5.583	-1	5.582
Overlay fondsen	-	4.816	-	4.816
Overige beleggingen	6	23.166	-	23.172
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-174	-174
	<u>6</u>	<u>33.565</u>	<u>-175</u>	<u>33.396</u>
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-51
				<u>33.345</u>
2022				
Aandelen	5	-	-	5
Module rente	-	-21.366	-	-21.366
Overlay fondsen	-	-61.096	-	-61.096
Overige beleggingen	-2	-29.677	-	-29.679
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-270	-270
	<u>3</u>	<u>-112.139</u>	<u>-270</u>	<u>-112.406</u>
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				235
				<u>-112.171</u>

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 722 (in 2022: 803K).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 247 (in 2022: 413K).

9. Overige baten

	2023	2022
Beleggingskosten	27	517
Rentebate	36	-
Overig	15	-
	78	517

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	3.058	2.123
Partnerpensioen	85	76
	3.143	2.199

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	142	140
Administratiekosten	30	33
Governance kosten	94	103
Uitvoeringskosten	30	33
Bijdrage wettelijke wijzigingen	86	26
	382	335

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 18), naverrekening 2022 (neg € 4) en kosten WTP (€ 72).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	5.771	8.712
Toeslagen	-27	21.494
Rentetoevoeging	7.373	-1.439
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-3.150	-2.152
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	58	141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-530	124
Wijziging marktrente	8.613	-94.223
Wijziging actuariële uitgangspunten	-1.196	721
Overige wijzigingen	140	289
	17.052	-66.333

Pensioenopbouw
Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen
In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen. Dit heeft een resultaat van positief € 27 tot gevolg gehad.

Rentetoevoeging
De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 7.373 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen
Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten
Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging marktrente
Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Bavaria	Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 1.794. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 598. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen zijn opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	242	356
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-60	-75
Resultaat op mutaties	-42	8
	140	289

Her sterfteresultaat van -€ 242 is te splitsen naar het resultaat op kort leven (verzekerden worden ouder dan werd verondersteld op basis van de grondslagen van de kring) van € 596 en het resultaat op lang leven (verzekerden overlijden eerder dan werd verondersteld op basis van de grondslagen van de kring) van negatief € 838.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg van toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-22	-130
Uitgaande waardeoverdrachten	519	-
	497	-130

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	-530	124

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	33	6

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	190	250
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	114	173
Totaal premies	304	423
Uitkering premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	47	416
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	87	7
Totaal uitkeringen	134	423
	438	846

15. Overige lasten

	2023	2022
Bijdrage weerstandsvermogen uit premie	16	16
Beleggingskosten	93	-
Bankrente handelsbanken	-	3
Overig	-	5
	109	24

36. Financiële verantwoording Kring equensWorldline

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	662.530	623.664
Vorderingen en overlopende activa	(2)	2.954	3.022
Overige activa	(3)	814	767
		666.298	627.453
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	77.902	67.027
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	587.246	559.306
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	1.150	1.120
		666.298	627.453
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		113,3	112,0
Beleidsdekkingsgraad		114,3	118,7

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	10.278	9.511
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	46.891	-215.519
Overige baten	(9)	61	-
		57.230	-206.008
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	16.309	13.523
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	574	533
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		6.452	8.087
Toeslagen		5.790	68.863
Rentetoevoeging		18.122	-3.597
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-16.319	-13.529
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten		-241	-134
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-1.360	-336
Wijziging marktrente		20.479	-223.292
Wijziging actuariële uitgangspunten		-5.039	1.003
Overige wijzigingen		56	-686
		27.940	-163.621
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	1.266	273
Herverzekeringen	(14)	266	-291
Overige lasten	(15)	-	17
		46.355	-149.566
Saldo van baten en lasten		10.875	-56.442

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	10.875	-56.442

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	9.643	4.965
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	151	-294
Betaalde pensioenuitkeringen	-16.309	-13.523
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	457	-553
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-1.334	-
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-631	-526
Overige baten en lasten	45	-4
	-7.978	-9.935
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	194.002	439.803
Betaald inzake aankopen beleggingen	-185.551	-433.773
Betaalde/ontvangen directe beleggingsopbrengsten	-	-5
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	38	-24
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-464	-144
	8.025	5.857
Mutatie liquide middelen	47	-4.078
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	767	4.845
Mutatie liquide middelen	47	-4.078
Liquide middelen per 31 december	814	767

4 ALGEMENE TOELICHTING

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 5.532.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 493. De hiervoor benoemde toename als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring equensWorldline zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,4%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van inactieve deelnemers per 1 januari 2023 te verhogen met 0,89% en voor actieve deelnemers per 1 januari 2024 met 1,65%. Dit heeft een resultaat van 5.706 negatief tot gevolg gehad. Daarnaast is er een minimale afwijking tussen de verwachte toeslag per 1 januari 2023, welke extracomptabel in het jaarwerk 2022 is ingeschat en de daadwerkelijke toekenning. Op totaal niveau leidt dit tot een resultaat van 5.790 negatief.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	145.073	-	-20.900	-	20.724	144.897
Module Rente	336.612	8.200	-20.380	-	20.272	344.704
Module Inflatie	72.227	-	-5.100	-	-992	66.135
Overlay Fondsen	68.609	171.776	-141.182	-	7.333	106.536
Overige beleggingen	1.143	5.575	-6.440	-38	18	258
Totaal	623.664	185.551	-194.002	-38	47.355	662.530

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde-mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	-	163.000	-2.000	-	-15.927	145.073
Module Rente	430.510	30.430	-49.710	-	-74.618	336.612
Module Inflatie	99.676	-	-28.100	-	651	72.227
Overlay Fondsen	126.138	230.543	-173.307	-	-114.765	68.609
Beleggingsdebiteuren	541	-	-541	-	-	-
Aandelen	136.208	-	-128.408	-	-7.800	-
Vastrentende waarden	51.461	-	-48.538	-	-2.923	-
Overige beleggingen	518	9.800	-9.199	24	-	1.143
Totaal	845.052	433.773	-439.803	24	-215.382	623.664

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	102.830	42.049	-	17	144.896
Module Rente	-	-	343.027	-	1.677	344.704
Module Inflatie	29.815	-	19.886	-	16.434	66.135
Overlay Fondsen	-	-	-	106.537	-	106.537
Overige beleggingen	-	-	-	-	258	258
Stand per 31 december 2023	29.815	102.830	404.962	106.537	18.386	662.530

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	-	99.465	45.529	-	79	145.073
Module Rente	-	-	335.882	-	730	336.612
Module Inflatie	31.396	-	20.914	-	19.917	72.227
Overlay Fondsen	-	-	-	68.609	-	68.609
Overige beleggingen	-	-	-	-	1.143	1.143
Stand per 31 december 2022	31.396	99.465	402.325	68.609	21.869	623.664

Onder derivaten zijn de Overlay Fondsen opgenomen. Aangezien de kring niet de onderliggende belegging in zijn bezit heeft, maar alleen een deelneming in de Overlay Fondsen, is feitelijk de exposure van de kring naar een derivatenbelegging, ongeacht de onderliggende asset categorieën daarin.

De valutaderivaten zijn niet opgenomen onder derivaten. Deze zijn onderdeel van de beleggingscategorie van de pools waarvan zij deel uitmaken.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Via de modules Rendement, Inflatie en Rente en Overlay Fondsen wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in vastgoed, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen. Niet aan een beurs genoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde die is bepaald op basis van de meest recente door het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	29.815	31.396

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	102.830	99.465

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Hypotheken	67.077	73.924
Vastrentende Waarden beleggingsfondsen	337.885	328.183
Reverse repo's	-	218
	404.962	402.325

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Geldmarkt instrumenten	1.031	1.100
Liquide middelen	3	41
Commodities (grondstoffen, edele metalen)	15.695	19.707
Mix funds	1.657	1.021
	18.386	21.869

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Premiedebiteuren	1.458	760
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	341	407
Rekening courant Kring Algemeen Pensioenfonds	-	36
Rekening courant Kring DC	1	-
Te vorderen claims herverzekeraar arbeidsongeschiktheid	823	839
Te vorderen claims herverzekeraar overlijden	67	849
Overige vorderingen	264	131
	<u>2.954</u>	<u>3.022</u>

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	<u>814</u>	<u>767</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	77.902	67.027

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	67.027
Uit bestemming saldo van baten en lasten	10.875
Stand per 31 december 2023	77.902
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2022	123.469
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-56.442
Stand per 31 december 2022	67.027

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	665.148	113,3	626.333	112,0
Af: technische voorzieningen	587.246	100,0	559.306	100,0
Eigen vermogen	77.902	13,3	67.027	12,0
Af: vereist eigen vermogen	65.665	11,2	67.844	12,2
Vrij vermogen	12.237	2,1	-817	-0,2
Minimaal vereist eigen vermogen	23.811	4,1	22.673	4,1
Actuele dekkingsgraad		113,3		112,0
Beleidsdekkingsgraad		114,3		118,7
Reële dekkingsgraad		84,7		89,9

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	112,0	117,1
Premie	0,5	-0,1
Uitkeringen	0,4	0,3
Toeslagverlening	-1,1	-10,2
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,0	52,3
Rendement op beleggingen	4,6	-29,4
Overige oorzaken	1,0	-
Kruiseffect	-0,1	-18,0
Dekkingsgraad per 31 december	113,3	112,0

De actuele dekkingsgraad van de kring per 31 december 2023 is 113,3%, hetgeen een stijging betekent van 1,3% punten ten opzichte van de actuele dekkingsgraad per 31 december 2022 (112,0%).

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	587.246	559.306

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	559.306	722.927
Pensioenopbouw	6.452	8.087
Toeslagen	5.790	68.863
Rentetoevoeging	18.122	-3.597
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-16.319	-13.529
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	-241	-134
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.360	-336
Wijziging marktrente	20.479	-223.292
Wijziging actuariële uitgangspunten	-5.039	1.003
Overige wijzigingen	56	-686
Stand per 31 december	587.246	559.306

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	596	150.100	608	148.267
Gewezen deelnemers	1.427	199.626	1.509	198.291
Pensioentrekkenden	885	235.438	839	211.116
Schadereserve	-	1.907	-	1.468
IBNR	-	341	-	407
Extra comptabele correctie voor niet-uitruilbaar partnerpensioen	-	-485	-	-535
TV voor onvindbare deelnemers	-	78	-	50
TV voor lopende PVI dekkingen en TV voor mutaties na mutatiestop	-	241	-	242
	2.908	587.246	2.956	559.306

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Binnen kring equensWorldline vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De opbouw van het pensioen vindt plaats op basis van het premieplafond over de pensioengrondslag. Op basis van het premieplafond stelt het bestuur jaarlijks het opbouwpercentage voor het volgende kalenderjaar vast.

Hieronder is een aantal kenmerken van de pensioenregeling 2023 opgenomen:

- Pensioenrichtleeftijd; de eerste dag van de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.
- Pensioengrondslag (PG); de Pensioengevend salaris - franchise.
- Franchise; € 17.488,00 (2023).
- Ouderdomspensioen; het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 1,2440% van de PG.
- Partnerpensioen (op opbouwbasis); het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 0,8708% van de PG.
- Wezenpensioen (op opbouwbasis); het opbouwpercentage in 2023 bedraagt 0,1742% van de PG.
- Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid; op basis van een 6-klassen systeem.
- Vervroegen en uitstellen; het ouderdomspensioen kan eerder ingaan op iedere leeftijd. Bij ingang van het ouderdomspensioen meer dan 5 jaar voor de voor de betreffende (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd dient de (gewezen) deelnemer te stoppen met werken en dit aan het pensioenfonds te verklaren. Bij ingang van het ouderdomspensioen maximaal 5 jaar voor de voor de (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd, mag de (gewezen) deelnemer doorwerken. Het ouderdomspensioen kan niet later ingaan dan uiterlijk 5 jaar na de voor de betreffende (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd
- Variatie in de uitkeringen (hoog-laag); gedurende maximaal 10 jaar eerst een hoge uitkering en daarna een lagere uitkering.
- Uitruielen; uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa.
- Deeltijdpensioen; het ouderdomspensioen kan gedeeltelijk eerder ingaan op iedere leeftijd. Bij ingang van het ouderdomspensioen meer dan 5 jaar voor de voor de betreffende (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd dient de (gewezen) deelnemer in gelijke mate te stoppen met werken en dit aan het pensioenfonds te verklaren. Bij gedeeltelijke ingang van het ouderdomspensioen maximaal 5 jaar voor de voor de (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd, mag de (gewezen) deelnemer doorwerken. Het ouderdomspensioen kan niet later ingaan dan uiterlijk 5 jaar na de voor de betreffende (gewezen) deelnemer geldende AOW-leeftijd. Voor een deel met pensioen is mogelijk in stappen van 10% of een veelvoud daarvan.

Toeslagverlening

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toeslagverlening vindt plaats volgens de methode van toekomstbestendige toeslagverlening. Dit betekent dat toeslagverlening mogelijk is bij een dekkingsgraad hoger dan 110%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en de bovengrens behorende bij toekomstbestendige toeslagverlening vindt toeslagverlening naar rato plaats. Bij een dekkingsgraad boven de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats.

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van inactieve deelnemers per 1 januari 2023 te verhogen met 0,89% en voor actieve deelnemers per 1 januari 2024 met 1,65%. Dit heeft een resultaat van 5.706 negatief tot gevolg gehad. Daarnaast is er een minimale afwijking tussen de verwachte toeslag per 1 januari 2023, welke extracomptabel in het jaarwerk 2022 is ingeschat en de daadwerkelijke toekenning. Op totaal niveau leidt dit tot een resultaat van 5.790 negatief.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitontvangen herverzekeringsuitkeringen	55	55
Vooruitgefactureerde premies	797	758
Rekening courant Centraal Beheer APF bedrijfsomgeving	97	-
Rekening courant Kring Evenwicht	-	140
Waardeoverdracht	88	4
Nog te betalen kosten	113	163
	1.150	1.120

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	587.246	559.306
Buffers:		
S1 Renterisico	17.275	21.479
S2 Risico zakelijke waarden	34.703	35.163
S3 Valutarisico	13.133	10.123
S4 Grondstoffenrisico	5.999	5.762
S5 Kredietrisico	25.080	24.735
S6 Verzekeringstechnisch risico	14.755	14.335
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	7.579	7.280
Diversificatie effect	-52.859	-51.033
Totaal S (vereiste buffers)	65.665	67.844
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	652.911	627.150
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	665.148	626.333
Saldo	12.237	-817

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	404.962	5,1	402.325	5,1
Totaal beleggingen (na derivaten)	662.530	11,6	623.664	11,2
Technische voorzieningen	587.246	16,9	559.306	17,5

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	24.927	6,2	25.555	6,4
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	135.063	33,4	135.163	33,6
Resterende looptijd > 5 jaar	244.972	60,4	241.607	60,0
	<u>404.962</u>	<u>100,0</u>	<u>402.325</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	18.384	61,6	22.784	72,6
Noord-Amerika	8.631	29,0	6.256	19,9
Azië-Pacific	2.210	7,4	1.915	6,1
Australazië	515	1,7	398	1,3
Emerging Markets	75	0,3	42	0,1
Global	-	-	1	-
	29.815	100,0	31.396	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	14.551	14,2	12.241	12,3
Energie	2.383	2,4	3.503	3,5
Industrie	13.000	12,6	7.852	7,9
Technologie	27.235	26,5	23.367	23,5
Gezondheidszorg	8.739	8,5	15.828	15,9
Telecommunicatie	7.122	6,9	6.053	6,1
Basismaterialen	3.631	3,5	4.789	4,8
Handel	20.704	20,1	18.688	18,8
Nutsbedrijven	1.793	1,7	987	1,0
Diversen	3.672	3,6	6.157	6,2
	102.830	100,0	99.465	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	20.763	20,2	17.517	17,6
Noord-Amerika	55.320	53,8	57.137	57,4
Azië-Pacific	7.679	7,5	5.600	5,6
Australazië	1.150	1,1	1.368	1,4
Emerging Markets	17.918	17,4	18.478	18,6
Global	-	-	-635	-0,6
	102.830	100,0	99.465	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	519.106	84.645	603.751	558.043
Amerikaanse Dollar	83.485	-70.967	12.518	19.904
Britse Pond	3.291	-3.183	108	-36
Japanse Yen	7.311	-5.816	1.495	-82
Zwitserse Frank	1.982	1.309	3.291	739
Australische Dollar	1.567	-1.629	-62	429
Canadese Dollar	3.558	-2.339	1.219	2.738
Deense Kroon	1.643	-	1.643	1.557
Hong Kong Dollar	3.919	-692	3.227	5.234
Noorse Kroon	822	-1	821	779
Zweedse Kroon	2.533	-738	1.795	-447
Singapore Dollar	407	-589	-182	-85
Overige	32.906	-	32.906	34.884
Maleise Ringgit	-	-	-	7
	662.530	-	662.530	623.664

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	27.600	6,8	23.134	5,8
Buitenlandse overheidsinstellingen	209.405	51,7	206.272	51,3
Financiële instellingen	121.266	29,8	127.720	31,5
Handel	13.415	3,3	10.434	2,6
Basismaterialen	1.510	0,4	1.854	0,5
Industrie	6.982	1,7	6.788	1,7
Olie en gas	3.444	0,9	3.148	0,8
Nutsbedrijven	7.247	1,8	6.610	1,6
Technologie	1.809	0,5	1.827	0,5
Gezondheidszorg	4.782	1,2	4.716	1,2
Telecommunicatie	2.049	0,5	3.015	0,8
Andere instellingen	5.453	1,4	6.807	1,7
	404.962	100,0	402.325	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	371.009	91,6	366.747	91,2
Emerging markets	33.953	8,4	35.578	8,8
	404.962	100,0	402.325	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	192.484	47,5	195.146	48,5
AA	86.894	21,5	72.450	18,0
A	44.834	11,1	38.556	9,6
BBB	51.644	12,8	57.567	14,3
BB	12.391	3,0	16.993	4,2
B	6.170	1,5	5.658	1,4
CCC	2.765	0,7	2.861	0,7
CC	165	-	284	0,1
C	26	-	46	-
Geen rating	7.334	1,8	12.665	3,2
D	255	0,1	99	-
	404.962	100,0	402.325	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van CBS Prognosetafel 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing, houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen pensioenregeling	10.278	9.511
	10.278	9.511

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	7.988	9.868
Gedempte kostendekkende premie	9.621	7.411
Feitelijke premie	10.278	9.511

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op het verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 hoger dan de gedempte premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	6.963	8.733
Opslag voor uitvoeringskosten	182	209
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	843	926
	7.988	9.868

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	8.420	6.512
Opslag voor uitvoeringskosten	182	209
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.019	690
	9.621	7.411

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	7.910	5.865
Risicokoopsom overlijden	377	474
Risicokoopsom premievrijstelling	133	173
Opslag voor uitvoeringskosten	182	209
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.019	690
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	657	2.100
	10.278	9.511

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rente	-	20.272	-	20.272
Module Inflatie	-	-992	-	-992
Derivaten en Overlay Fondsen	-	7.333	-	7.333
Module rendement	-	20.724	-	20.724
Kosten vermogensbeheer	-	-	-386	-386
Overige beleggingen	-	18	-	18
	-	47.355	-386	46.969
Mutatie rendement weerstandsvermogen				-78
				46.891
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Module Rente	-	-74.618	-	-74.618
Module Inflatie	-	651	-	651
Derivaten en Overlay Fondsen	-	-114.765	-	-114.765
Module rendement	-	-15.928	-	-15.928
Kosten vermogensbeheer	-	-7.801	-16	-7.817
Vastrentende waarden	-	-2.923	-	-2.923
Overige beleggingen	-5	-	-575	-580
	-5	-215.384	-591	-215.980
Mutatie rendement weerstandsvermogen				461
				-215.519

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 1.456 (2022: € 1.614).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen €397 (2022: € 879).

9. Overige baten

	2023	2022
Ontvangen rentebaten	61	-

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	14.193	11.808
Partnerpensioen	2.018	1.588
Wezenpensioen	50	59
Arbeidsongeschiktheid	48	55
Afkopen	-	13
	16.309	13.523

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	210	188
Administratiekosten	63	72
Governance kosten	193	221
Bestuurskosten	24	23
Bijdrage wettelijke wijzigingen	84	29
	574	533

De bijdrage wettelijke wijzigingen 2023 bestaat uit de wettelijke kosten (€ 18), de bijdrage Wet Toekomst Pensioen (€ 67 en de eindafrekening van de wettelijkse kosten 2022 (€ -1).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	6.452	8.087
Toeslagen	5.790	68.863
Rentetoevoeging	18.122	-3.597
Ottrekking voor pensioenuitkeringen	-16.319	-13.529
Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten	-241	-134
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.360	-336
Wijziging marktrente	20.479	-223.292
Wijziging actuariële uitgangspunten	-5.039	1.003
Overige wijzigingen	56	-686
	27.940	-163.621

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording Kring	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Sligro Food Group	Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023. Dit heeft een resultaat van € 18.122 (2022: € 3.597) negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS Bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 5.532. In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van € 493. De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorziening en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-608	-1.229
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	173	-186
Resultaat op mutaties	298	291
Resultaat op overige technische grondslagen	32	217
Resultaat overige resultaten	161	222
	56	-685

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een positief resultaat op kortleven van € 22 (2022: € 2.782 negatief) en een positief resultaat op langleven van € 586 (2022: € 4.011 positief). Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg hiervan toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende collectieve waardeoverdracht	-	-598
Inkomende waardeoverdrachten	-68	-
Uitgaande waardeoverdrachten	1.334	871
	1.266	273
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	77	575
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.437	-911
	-1.360	-336
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-9	23
- overgedragen pensioenverplichting	103	40
	94	63

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies overlijden	425	523
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	149	191
Totaal premies	574	714
Claims met betrekking tot herverzekerd ouderdomspensioen	1	-
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaanden pensioen	3	-775
Claims met betrekking tot premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	-378	-274
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	66	44
Totaal uitkeringen	-308	-1.005
	266	-291

15. Overige lasten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	-	3
Dotatie weerstandsvermogen	-	14
	-	17

37. Financiële verantwoording Kring HPE

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	1.625.668	1.598.452
Vorderingen en overlopende activa	(2)	642	1.300
Overige activa	(3)	1.864	2.809
		1.628.174	1.602.561
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	297.853	243.155
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	1.262.904	1.222.945
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	67.417	136.461
		1.628.174	1.602.561

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	123,6	119,9
Beleidsdekkingsgraad	123,8	128,0
Reële dekkingsgraad	93,9	98,7

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	4.348	9.461
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	139.495	-426.648
Overige baten	(9)	196	2
		144.039	-417.185
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	49.902	43.814
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	852	725
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		3.029	5.228
Toeslagen		-1.447	156.214
Rentetoevoeging		38.732	-7.387
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-50.315	-43.981
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-1.056	-880
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		1.095	-2
Wijziging marktrente		48.549	-410.196
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	8.033
Vrijval in verband met kosten		56	90
Resultaat op kanssystemen		1.259	-1.205
Overige wijzigingen		57	274
		39.959	-293.812
		39.959	-293.812
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	-1.438	-1.714
Herverzekeringen	(14)	61	483
Overige lasten	(15)	5	9
		89.341	-250.495
Saldo van baten en lasten		54.698	-166.690

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	<u>54.698</u>	<u>-166.690</u>
(*) De nummering verwijst naar de toelichting		

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	8.370	5.886
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	2.375	3.820
Ontvangen collectieve waardeoverdracht voor risico fonds	-	-4.126
Betaalde pensioenuitkeringen	-49.807	-43.743
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-13	-5
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-1.533	-1.510
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-335	-908
Overige baten en lasten	206	-27
	-40.737	-40.613
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	3.113.230	3.551.269
Betaald inzake aankopen beleggingen	-3.146.625	-3.467.802
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	12.282	12.852
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	61.748	-54.356
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-843	-713
	39.792	41.250
Mutatie liquide middelen	-945	637
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	2.809	2.172
Mutatie liquide middelen	-945	637
Liquide middelen per 31 december	1.864	2.809

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene gronddslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF gronddslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

De specifieke gronddslagen die van toepassing zijn op Kring HPE zijn hieronder opgenomen.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Prognosetafel

De voorziening wordt gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022. De sterftkansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren. Deze correctiefactoren zijn gebaseerd op het Aon Hewitt Longevity Model. Dit onderzoek heeft eind 2016 plaatsgevonden.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,1%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Toeslagen

Het toeslagbeleid van het Pensioenfonds is vastgelegd in de Abtn en laat zich karakteriseren als een combinatie van voorwaardelijke en onvoorwaardelijke toeslagregeling. De voorwaardelijke maatstaf is gebaseerd op de de algemene prijsontwikkeling en de onvoorwaardelijke maatstaf is sinds 2022 ook gebaseerd op de algemene prijsontwikkeling. Per 1 januari 2024 is er geen toeslag toegekend.

In het verslagjaar zijn geen éénmalige toeslagen verleend.

Het Pensioenfonds kent de mogelijkheid tot het toekennen van inhaaltoeslagen aan zowel de actieven als de inactieven. In verslagjaar 2023 zijn geen inhaaltoeslagen toegekend.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	109.110	426.520	903.716	-7.219	31.736	1.463.863
Aankopen	12.558	111.000	269.221	2.442.296	311.550	3.146.625
Verkopen	-8.000	-157.238	-273.097	-2.383.889	-291.005	-3.113.229
Overige mutaties	628	-	2.613	-63.626	-281	-60.666
Waardemutaties	5.344	64.514	49.972	6.542	1.683	128.055
Stand per 31 december 2023	119.640	444.796	952.425	-5.896	53.683	1.564.648
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						61.020
						1.625.668
	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	149.882	533.968	1.107.739	993	140.099	1.932.681
Aankopen	7.079	19.000	252.213	2.835.161	354.350	3.467.803
Verkopen	-15.500	-52.000	-230.585	-2.790.634	-462.550	-3.551.269
Overige mutaties	543	-	1.007	51.905	-19	53.436
Waardemutaties	-32.894	-74.448	-226.658	-104.644	-144	-438.788
Stand per 31 december 2022	109.110	426.520	903.716	-7.219	31.736	1.463.863
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						134.589
						1.598.452

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsregels en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

- De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare markt data, onder deze categorie.
- Andere methode: financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Community funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023				
Vastgoedbeleggingen	119.639	-	-	119.639
Aandelen	330.466	-	114.330	444.796
Vastrentende waarden	691.339	-	261.086	952.425
Derivaten	-	-5.896	-	-5.896
Overige beleggingen	-	-	53.684	53.684
Totaal	1.141.444	-5.896	429.100	1.564.648
	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2022				
Vastgoedbeleggingen	109.110	-	-	109.110
Aandelen	426.520	-	-	426.520
Vastrentende waarden	724.893	-	178.823	903.716
Derivaten	-	-7.219	-	-7.219
Overige beleggingen	-	-	31.736	31.736
Totaal	1.260.523	-7.219	210.559	1.463.863

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	118.467	108.567
Beleggingsdebiteuren	1.172	543
	119.639	109.110

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	444.796	426.520

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties	509.848	460.497
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	19.600	24.110
Hypotheken	182.800	178.823
Vastrende Waarden beleggingsfondsen	234.793	237.515
Beleggingsdebiteuren	5.384	2.771
	952.425	903.716

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Derivaten

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	254.882	3.897	-452
Rentederivaten	82.216	69.933	-60.568
Beleggingsdebiteuren	-	920	-
Beleggingscrediteuren	-	-19.626	-
		55.124	-61.020

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	300.526	13.629	-236
Rentederivaten	214.889	68.821	-134.353
Beleggingsdebiteuren	-	55.031	-
Beleggingscrediteuren	-	-10.111	-
		127.370	-134.589

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen Binnenland	56	336
Geldmarktfondsen	53.628	31.400
	53.684	31.736

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Overige vorderingen	230	15
Teruggave weerstandsvermogen vanuit CB Apf	-	920
Vordering op herverzekeraar IBNR	412	365
	642	1.300

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	1.864	2.809

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	297.853	243.155

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	243.155
Uit bestemming saldo van baten en lasten	54.698
Stand per 31 december 2023	297.853
Stand per 1 januari 2022	409.845
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-166.690
Stand per 31 december 2022	243.155

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	1.560.821	123,6	1.466.100	119,9
Af: technische voorzieningen	1.262.904	100,0	1.222.945	100,0
Eigen vermogen	297.917	23,6	243.155	19,9
Af: vereist eigen vermogen	218.989	17,3	220.109	18,0
Vrij vermogen	78.928	6,3	23.046	1,9
Minimaal vereist eigen vermogen	51.604	4,1	49.147	4,0
Actuele dekkingsgraad		123,6		119,9
Beleidsdekkingsgraad		123,8		128,0
Reële dekkingsgraad		93,9		98,7

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend, de beleidsdekkingsgraad (123,8%) is hoger dan de vereiste dekkingsgraad (104,1%).

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	119,9	127,0
Premie	-	-0,1
Uitkeringen	0,9	0,8
Toeslagverlening	0,1	-11,6
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,6	47,1
Rendement op beleggingen	7,4	-27,6
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,1	-15,7
Dekkingsgraad per 31 december	123,6	119,9

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	1.261.360	1.221.458
Toeslag D	1.544	1.487
	1.262.904	1.222.945

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor actieve deelnemers op door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 1 januari 2014. Toeslag D kan worden toegekend indien de som van de voorwaardelijke toeslag (CPI afgeleid) en toeslag C (toeslag gefinancierd vanuit de premie) lager is dan het percentage van de prijsstijging zoals vastgesteld door het CBS. Het totaal van toeslag C en toeslag D is ten hoogste gelijk aan toeslag A (toeslag op pensioenaanspraken opgebouwd tot en met 2014).

Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Toeslagverlening vindt toekomstbestendig plaats.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	1.222.945	1.516.757
Pensioenopbouw	3.029	5.228
Toeslagen	-1.447	156.214
Rentetoevoeging	38.732	-7.387
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-50.315	-43.981
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.056	-880
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.095	-2
Wijziging marktrente	48.549	-410.196
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	8.033
Vrijval in verband met kosten	56	90
Resultaat op kanssystemen	1.259	-1.205
Overige wijzigingen	57	274
Stand per 31 december	1.262.904	1.222.945

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	222	105.692	230	101.653
Gewezen deelnemers	4.096	464.157	4.280	469.673
Pensioengerechtigden	3.023	687.423	2.877	647.421
Schadereserve	-	3.501	-	2.071
IBNR	-	587	-	640
Additionele reservering	-	1.544	-	1.487
	7.341	1.262.904	7.387	1.222.945

De additionele reservering betreft Toeslag D. Dit is een aanvullende toeslag voor actieve deelnemers op door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 1 januari 2014.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise van €16.322. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring HP Enterprice een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring HP Enterprice, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie.

De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

- De pensioenaanspraken van actieve deelnemers kunnen verhoogd worden met een aanvullende toeslagverlening.
- Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door HPPF.
 - Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II.
 - Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Toeslag C wordt gefinancierd via de premie.
 - Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Derivaten met negatieve waarde	61.020	134.589
Vooruitontvangen premie	4.021	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	854
Te verrekenen herverzekeringspremies	-	114
Rekening courant Centraal beheer APF bedrijfsomgeving	162	-
Pensioenuitkeringen	-	41
Nog te betalen kosten	240	241
Crediteuren	1.535	10
Overige schulden	439	16
Uitgaande waardeoverdrachten	-	596
	67.417	136.461

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vooruitbetaalde premie door de werkgever voor 2023 blijkt via de eindafrekening premie 2023 te leiden tot premierestitutie aan de werkgever, die in de loop van 2024 zal worden verrekend.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	1.262.904	1.222.945
Buffers:		
S1 Renterisico	44.560	50.501
S2 Risico zakelijke waarden	158.353	154.203
S3 Valutarisico	59.574	30.719
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	45.159	56.274
S6 Verzekeringstechnisch risico	28.389	27.394
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	9.738	10.499
Diversificatie effect	-126.784	-109.481
Totaal S (vereiste buffers)	218.989	220.109
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	1.481.893	1.443.054
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	1.560.821	1.466.100
Saldo	78.928	23.046

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	952.425	9,5	903.716	7,5
Totaal beleggingen (na derivaten)	1.564.648	7,0	1.463.863	6,5
Technische voorzieningen	1.262.904	13,7	1.222.945	14,1

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	111.658	11,7	201.425	22,3
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	143.254	15,0	199.003	22,0
Resterende looptijd > 5 jaar	692.129	72,7	500.517	55,4
Beleggingsdebiteuren	5.384	0,6	2.771	0,3
	952.425	100,0	903.716	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	20.025	16,7	11.375	10,4
Noord-Amerika	73.934	61,8	68.518	62,8
Azië-Pacific	17.024	14,2	21.506	19,7
Australazië	7.390	6,2	7.037	6,5
Emerging markets	95	0,1	131	0,1
Beleggingsdebiteuren	1.171	1,0	543	0,5
	119.639	100,0	109.110	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Beleggingsinstellingen	-	-	115.137	27,0
Financiële instellingen	77.246	17,4	46.882	11,0
Nijverheid en industrie	38.517	8,5	28.380	6,6
Handel	80.232	18,0	53.815	12,6
Energie	18.029	4,1	17.682	4,2
Technologie	108.509	24,4	66.379	15,6
Gezondheidszorg	46.747	10,5	47.895	11,2
Telecommunicatie	35.443	8,0	21.009	4,9
Basismaterialen	19.510	4,4	12.747	3,0
Nutsbedrijven	6.972	1,6	6.192	1,5
Overige dienstverlening	13.591	3,1	10.402	2,4
	444.796	100,0	426.520	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	63.574	14,3	61.643	14,5
Noord-Amerika	242.477	54,5	218.815	51,3
Azië-Pacific	33.104	7,4	24.046	5,6
Australazië	6.101	1,4	6.386	1,5
Wereldwijd	-	-	115.148	27,0
Emerging markets	99.540	22,4	482	0,1
	444.796	100,0	426.520	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	1.164.921	347.976	1.512.897	1.289.583
Amerikaanse Dollar	177.813	-303.165	-125.352	66.748
Britse Pond	10.586	-16.179	-5.593	3.347
Japanse Yen	4.540	-24.876	-20.336	12.010
Zwitserse Frank	11.110	-226	10.884	10.387
Australische Dollar	13.788	-812	12.976	12.739
Canadese Dollar	13.088	-1.340	11.748	12.574
Hong Kong Dollar	26.330	-474	25.856	7.429
Zweedse Kroon	5.697	-274	5.423	4.174
Deense kroon	3.305	-	3.305	3.101
Singaporese dollar	4.786	-601	4.185	2.168
Overige valuta	128.684	-29	128.655	39.603
	1.564.648	-	1.564.648	1.463.863

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn opgenomen.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekking norms bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Staatsobligaties	509.849	53,4	460.498	50,9
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	19.600	2,1	24.110	2,7
Hypotheken	182.799	19,2	178.823	19,8
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	234.793	24,7	237.514	26,3
Beleggingsdebiteuren	5.384	0,6	2.771	0,3
	952.425	100,0	903.716	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	867.869	91,1	828.225	91,6
Emerging markets	79.172	8,3	72.720	8,1
Beleggingsdebiteuren	5.384	0,6	2.771	0,3
	952.425	100,0	903.716	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	516.267	54,1	490.728	54,3
AA	198.213	20,8	151.437	16,8
A	49.123	5,2	59.930	6,6
BBB	83.405	8,8	82.166	9,1
BB	55.628	5,8	53.408	5,9
B	18.922	2,0	22.340	2,5
<B	8.326	0,9	8.109	0,9
Geen rating	17.157	1,8	32.827	3,6
Beleggingsdebiteuren	5.384	0,6	2.771	0,3
	952.425	100,0	903.716	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'. De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement). Ultimo 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 93,9%.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management. Met deze partij zijn overeenkomsten en een service level agreement (SLA) gesloten. Achmea Investment Management voert tevens de leidende beleggingsadministratie van de beleggingsportefeuille. Door dagelijkse (voor individuele beleggingen) of maandelijkse (voor beleggingsfondsen) reconciliatie van posities en waarderingen met externe partijen (transfer agent, custodian of externe manager) is de juistheid en volledigheid van de beleggingsrapportages gewaarborgd. Deze controle wordt jaarlijks gecontroleerd door de externe accountant van de fiduciair in opdracht van de accountant van het pensioenfonds.

Het bestuur beoordeelt op kwartaalbasis en/of jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair, de vermogensbeheerder(s) en pensioenuitvoerder door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, risicorapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages). Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	3.875	9.035
Premiebijdragen werknemers	384	426
Bijdrage in wettelijke kosten	89	-
	4.348	9.461

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit wettelijke kosten 2023 (€18) en WTP kosten 2022 en 2023 (€71).

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	3.711	10.528
Gedempte kostendekkende premie	4.332	9.461
Feitelijke premie	4.348	9.461

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies voor risico fonds	2.932	5.089
Indexatie koopsom toeslag A,B en C	-	3.575
Bijdrage voor toeslag D	57	81
In premie begrepen bedrag toekomstige kosten	56	164
In premie begrepen bedrag voor weerstandsvermogen incl. over aangewend spaarsaldo	6	18
Buffer voor aanwending spaarsaldi	-	11
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	5	4
Premies risicoherverzekering fonds	108	114
Benodigde solvabiliteitsopslag	547	1.472
	3.711	10.528

De Pensioenwet vereist dat de premie een opslag bevat voor het bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen. Voor 2023 bedroeg deze opslag 18,0% van de inkoopkosten inclusief risicopremies. De procentuele opslag is gelijk aan het percentage vereist eigen vermogen bij aanvang kring op basis van de strategische beleggingsmix.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies voor risico fonds	2.641	2.933
Indexatie koopsom toeslag A,B en C	-	2.816
Bijdrage voor toeslag D	57	81
In premie begrepen bedrag toekomstige kosten	50	109
In premie begrepen bedrag voor weerstandsvermogen incl. over aangewend spaarsaldo	11	16
Buffer voor aanwending spaarsaldi	-	11
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	970	2.388
Premies risicoherverzekering fonds	108	114
Benodigde solvabiliteitsopslag	495	993
	4.332	9.461

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	2.641	2.933
Opslag voor uitvoeringskosten	66	109
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	495	993
Bijdrage voor toeslag D	57	81
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	970	2.388
Premies risicoherverzekering fonds	108	114
In premie begrepen bedrag voor weerstandsvermogen incl. over aangewend spaarsaldo	11	16
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	-	2.816
Buffer voor aanwending spaarsaldi	-	11
	4.348	9.461

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal	Totaal 2022
Vastgoedbeleggingen	4.185	5.344	-	9.529	-29.273
Aandelen	-	64.514	-120	64.394	-74.551
Vastrentende waarden	9.423	49.972	324	59.719	-219.341
Derivaten	-1.934	6.542	-60	4.548	-103.219
Overige beleggingen	-	1.683	29	1.712	-138
Overige opbrengsten en lasten	807	-	-1.016	-209	-1.048
	12.481	128.055	-843	139.693	-427.570
Mutatie rendement uit delta Weerstandsvermogen				-198	922
				139.495	-426.648

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording
Kring Chemours	Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 1.825 (2022: €1.693).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 1.578 (2022: €1.267).

9. Overige baten

	2023	2022
Diverse baten	196	2

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	43.467	38.246
Partnerpensioen	6.054	5.187
Wezenpensioen	170	184
Arbeidsongeschiktheid	199	156
Afkopen	12	41
	49.902	43.814

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten verrichtingen	170	166
Administratiekosten	149	166
Governance kosten	237	227
Uitvoeringskosten	93	89
Bestuurskosten	80	74
Bijdrage wettelijke wijzigingen	114	-
Contributies	6	-
Overige kosten	3	3
	852	725

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	3.029	5.228
Toeslagen	-1.447	156.214
Rentetoevoeging	38.732	-7.387
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-50.315	-43.981
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.056	-880
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.095	-2
Wijziging marktrente	48.549	-410.196
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	8.033
Vrijval in verband met kosten	56	90
Resultaat op kanssystemen	1.259	-1.205
Overige wijzigingen	57	274
	39.959	-293.812

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Per 1 januari 2023 zijn de aanspraken verhoogd met een toeslag van 11,23% op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden (exclusief pensioenaanspraken en pensioenrechten waar de afwijkende toeslagambitie voor geldt) en een toeslag van 9,5% op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

Daarnaast waren de aanvullende toeslagverlening per 1 januari 2023:

- Toeslag A: 3,5%;
- Toeslag B: 0,32%;
- Toeslag C: 1,14%;
- Toeslag D: 0,00%.

Deze toeslagen zijn al meegenomen in de ultimo stand van jaarwerk 2022. Een korting is niet van toepassing.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022:-0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van €38.732 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	538	-818
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	129	-287
Resultaat op mutaties	592	-100
	1.259	-1.205

De toename van de technische voorziening als gevolg van sterfte is te splitsen naar het resultaat op lang leven (verzekerden worden ouder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van -€1.290 (2022: €875) en het resultaat op kort leven (verzekerden overlijden eerder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van €752 (2022: -€ 57).

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende collectieve waardeoverdracht	-	1.777
Inkomende waardeoverdrachten	2.375	2.042
Uitgaande waardeoverdrachten	-937	-2.105
	1.438	1.714

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging inkomende waardeoverdrachten die niet beschikbaar zijn in Technische Voorziening	-101	2

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	343	1.716

Het resultaat op waardeoverdrachten is over 2023 gelijk aan €343. Dit wordt nagenoeg in zijn geheel veroorzaakt door de waardering van reguliere inkomende waardeoverdrachten.

Het resultaat op waardeoverdrachten is over 2022 gelijk aan €1.716 en betreft het resterende liquidatiesaldo dat juni 2022 is overgemaakt vanuit Stichting Hewlett-Packard Pensioenfonds vlak voor de liquidatie van dit fonds.

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremie WIA-excedent	51	56
Herverzekeringspremie Anw-hiaat	57	46
Totaal premies	108	102
Herverzekerde arbeidsongeschiktheidsrisico's	-47	381
	61	483

15. Overige lasten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	-	9
Overige lasten	5	-
	5	9

38. Financiële verantwoording Kring HPNL

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	3.889	7.325
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	20.833	-77.515
Overige baten	(9)	61	-
		24.783	-70.190
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	1.804	1.446
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	414	316
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		2.849	4.495
Toeslagen		-101	21.389
Rentetoevoeging		5.284	-1.052
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-1.823	-1.463
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		60	91
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-387	-323
Wijziging marktrente		5.812	-72.178
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	1.358
Vrijgevallen voor kosten		-42	-32
Overige wijzigingen		56	764
		11.708	-46.951
		11.708	-46.951
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	656	174
Herverzekeringen	(14)	149	-805
Overige lasten	(15)	-	5
		14.731	-45.815
Saldo van baten en lasten		10.052	-24.375
(*) De nummering verwijst naar de toelichting.			
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie algemene reserve		10.052	-24.375

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	6.361	5.114
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	510	5.632
Betaalde pensioenuitkeringen	-1.804	-1.446
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-230	-201
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-1.136	-453
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-27	-378
Overige baten en lasten	61	-6
	3.735	8.262
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	491.900	772.157
Betaald inzake aankopen beleggingen	-503.887	-782.802
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	618	982
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	7.915	1.273
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-140	97
	-3.594	-8.293
Mutatie liquide middelen	141	-31
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	351	382
Mutatie liquide middelen	141	-31
Liquide middelen per 31 december	492	351

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene gronddslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF gronddslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke gronddslagen die van toepassing zijn op Kring HP Nederland zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Prognosetafel

De voorziening is gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022. De sterftetekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren. Deze correctiefactoren zijn gebaseerd op het Aon Hewitt Longevity Model. Dit onderzoek heeft eind 2016 plaatsgevonden.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%.
Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Toeslagen

Jaarlijks worden de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, indien de financiële middelen van de kring dit toelaten, verhoogd. Deze voorwaardelijke verhoging wordt per 1 januari toegekend. Hierbij wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van het prijspeil. De per 1 januari 2024 toegepaste verhoging bedraagt 0,0%.

Het resultaat over 2023 in verband met toeslagverlening bedraagt 101 negatief. Dit resultaat is het verschil in het in 2022 extracomptabel bepaalde resultaat op toeslag per 1 januari 2023 en het werkelijke resultaat op toeslag per 1 januari 2023. De werkelijke toeslag per 1 januari 2024 is 0% geweest en heeft derhalve een resultaat van 0.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	15.072	73.588	69.785	25.757	8.748	192.950
Aankopen	-	500	18.906	456.976	27.505	503.887
Verkopen	-14.924	-2.000	-25.798	-440.873	-8.305	-491.900
Overige mutaties	6.674	-	4.462	816	-19.867	-7.915
Waardemutaties	-73	12.529	3.186	4.811	-98	20.355
Stand per 31 december 2023	6.749	84.617	70.541	47.487	7.983	217.377
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						62
						217.439

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	20.320	99.281	92.890	41.496	8.184	262.171
Aankopen	425	3.700	37.213	741.464	-	782.802
Verkopen	-1.200	-16.000	-46.444	-708.513	-	-772.157
Overige mutaties	75	-	136	-2.048	564	-1.273
Waardemutaties	-4.548	-13.393	-14.010	-46.642	-	-78.593
Stand per 31 december 2022	15.072	73.588	69.785	25.757	8.748	192.950
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						59
						193.009

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties, maar van mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer. Dit zijn bijvoorbeeld te vorderen dividend(-belasting), nog af te wikkelen transacties en lopende interest.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

- De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.
- Andere methode: financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023				
Vastgoedbeleggingen	-	-	6.674	6.674
Aandelen	84.618	-	-	84.618
Vastrentende waarden	10.853	-	59.540	70.393
Derivaten	-	48.118	-	48.118
Overige beleggingen	-	-	7.976	7.976
Totaal	95.471	48.118	74.190	217.779
	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2022				
Vastgoedbeleggingen	14.997	-	-	14.997
Aandelen	73.588	-	-	73.588
Vastrentende waarden	32.748	-	36.900	69.648
Derivaten	-	27.204	-	27.204
Totaal	121.333	27.204	36.900	185.437

In bovenstaande tabel zijn beleggingsdebiteuren en liquide middelen niet opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed	6.674	14.997
Beleggingsdebiteuren	75	75
	6.749	15.072

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	84.617	73.588

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Obligatiebeleggingsfondsen	45.607	45.401
Hypotheken	24.787	24.248
Beleggingsdebiteuren	147	136
	70.541	69.785

Derivaten

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	39.993	651	62
Rentederivaten	126.321	47.529	-
Beleggingscrediteuren	-	-671	-
Beleggingsdebiteuren	-	40	-
		47.549	62

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	65.334	1.808	59
Rentederivaten	107.407	25.454	-
Beleggingscrediteuren	-	-1.446	-
		25.816	59

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen	7	8.748
Commodities	3.513	-
Mix fondsen	141	-
Geldmarkt instrumenten	4.322	-
	7.983	8.748

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Overige vorderingen	105	-
Vordering op herverzekeraar IBNR	355	331
Te vorderen claims herverzekeraar OVL	971	971
Vordering op werkgever	526	528
Rekening Courant Centraal Beheer APF	-	133
	<u>1.957</u>	<u>1.963</u>

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	<u>492</u>	<u>351</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	42.478	32.426

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	32.426
Uit bestemming saldo van baten en lasten	10.052
Stand per 31 december 2023	42.478
Stand per 1 januari 2022	56.801
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-24.375
Stand per 31 december 2022	32.426

	31-12-2023	In %	31-12-2022	In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	216.891	124,4	195.131	119,9
Af: technische voorzieningen	174.413	100,0	162.705	100,0
Eigen vermogen	42.478	24,4	32.426	19,9
Af: vereist eigen vermogen	30.234	17,4	35.044	21,5
Vrij vermogen	12.244	7,0	-2.618	-1,6
Minimaal vereist eigen vermogen	7.175	4,1	6.612	4,1
Actuele dekkingsgraad		124,4		119,9
Beleidsdekkingsgraad		125,2		126,8
Reële dekkingsgraad		90,7		94,1

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend, de beleidsdekkingsgraad (125,2%) is hoger dan de vereiste dekkingsgraad (104,1%).

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	119,9	127,1
Premie	-	-1,3
Uitkeringen	0,2	0,2
Toeslagverlening	0,1	-10,2
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,1	66,7
Rendement op beleggingen	8,6	-36,5
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,3	-26,1
Dekkingsgraad per 31 december	124,4	119,9

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	173.256	161.565
Voorziening toeslag D	1.157	1.140
	174.413	162.705

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor actieve deelnemers op door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 1 januari 2014. Toeslag D kan worden toegekend indien de som van de voorwaardelijke toeslag (CPI afgeleid) en toeslag C (toeslag gefinancierd vanuit de premie) lager is dan het percentage van loonstijgingen zoals vastgelegd in de ICK-CAO, die zijn toegekend in de periode van 1 januari tot en met 31 december van het voorgaande jaar. Het totaal van toeslag C en toeslag D is ten hoogste gelijk aan toeslag A (toeslag op pensioenaanspraken opgebouwd tot en met 2014). Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Toeslagverlening vindt toekomstbestendig plaats.

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	162.705	209.656
Pensioenopbouw	2.849	4.495
Toeslagen	-101	21.389
Rentetoevoeging	5.284	-1.052
Ottrekking voor pensioenuitkeringen	-1.823	-1.463
Ottrekking voor pensioenuitvoeringskosten	60	91
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-387	-323
Wijziging marktrente	5.812	-72.178
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	1.358
Vrijgevallen voor kosten	-42	-32
Overige wijzigingen	56	764
Stand per 31 december	174.413	162.705

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	191	79.591	200	78.506
Gewezen deelnemers	403	59.985	406	56.475
Pensioentrekkenden	77	32.963	68	25.757
Schadereserve	-	504	-	502
IBNR	-	213	-	325
Voorziening toeslag D	-	1.157	-	1.140
	671	174.413	674	162.705

De additionele reservering betreft Toeslag D. Dit is een aanvullende toeslag voor actieve deelnemers op door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 1 januari 2014.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise van €14.802. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring HP Nederland een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring HP Nederland, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie.

De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

- De pensioenaanspraken van actieve deelnemers kunnen verhoogd worden met een aanvullende toeslagverlening.
- Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door HPPF.
 - Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II.
 - Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Toeslag C wordt gefinancierd via de premie.
 - Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Derivaten met negatieve waarde	62	59
Vooruitgefactureerde premies	2.416	-
Nog te betalen premie	56	-
Te verrekenen herverzekeringspremies ANW Hiaat en WIA Excedent	-	57
Crediteuren	387	-
Nog te betalen kosten	26	35
Rekening courant Centraal beheer APF bedrijfsomgeving	50	-
Overige schulden	-	41
	2.997	192

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vooruitbetaalde premie door de werkgever voor 2023 blijkt via de eindafrekening premie 2023 te leiden tot premierestitutie aan de werkgever, die in de loop van 2024 zal worden verrekend.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	174.413	162.705
Buffers:		
S1 Renterisico	5.239	7.748
S2 Risico zakelijke waarden	24.471	26.983
S3 Valutarisico	2.623	3.034
S4 Grondstoffenrisico	1.343	-
S5 Kredietrisico	4.225	5.818
S6 Verzekeringstechnisch risico	5.968	5.831
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	1.410	1.616
Diversificatie effect	-15.045	-15.986
Totaal S (vereiste buffers)	30.234	35.044
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	204.647	197.749
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	216.891	195.131
Saldo	12.244	-2.618

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	70.541	3,9	69.785	4,0
Totaal beleggingen	217.439	12,4	193.009	10,5
Technische voorzieningen	174.413	19,7	162.705	20,6

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het fonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	7.123	10,1	6.758	9,7
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	15.639	22,2	17.316	24,8
Resterende looptijd > 5 jaar	47.631	67,5	45.575	65,3
Beleggingsdebiteuren	148	0,2	136	0,2
	70.541	100,0	69.785	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Beleggingsinstellingen	-	-	15.220	20,7
Energie	3.716	4,4	3.314	4,5
Industrie	7.511	8,9	5.320	7,2
Technologie	20.254	23,8	12.442	16,8
Gezondheidszorg	9.357	11,1	8.978	12,2
Telecommunicatie	6.645	7,9	3.938	5,4
Basismaterialen	3.718	4,4	2.389	3,3
Financiële instellingen	14.604	17,3	8.788	11,9
Handel	14.880	17,6	10.087	13,7
Nutsbedrijven	1.472	1,7	1.161	1,6
Diversen	2.451	2,9	1.951	2,7
Buitenlandse overheidsinstellingen	9	-	-	-
	84.617	100,0	73.588	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	13.221	15,6	11.555	15,7
Noord Amerika	49.783	58,8	41.017	55,8
Wereldwijd	-	-	15.222	20,7
Azië-Pacific	6.230	7,4	4.507	6,1
Australazië	1.266	1,5	1.197	1,6
Emerging Markets	14.117	16,7	90	0,1
	84.617	100,0	73.588	100,0

De categorie 'wereldwijd' betreft beleggingen in fondsen die wereldwijd beleggen en waarvan de lookthrough onvoldoende beschikbaar is.

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	174.235	52.980	227.215	178.918
Amerikaanse Dollar	27.027	-47.046	-20.019	-838
Britse Pond Sterling	1.332	-2.408	-1.076	-182
Japanse Yen	1.283	-3.642	-2.359	564
Zwitserse Frank	2.088	645	2.733	1.894
Australische Dollar	1.497	-94	1.403	2.069
Singaporese Dollar	94	-88	6	299
Canadese Dollar	2.228	-216	2.012	2.196
Deense Kroon	686	-	686	581
Hong Kong Dollar	779	-81	698	1.179
Zweedse Kroon	748	-50	698	730
Overige	5.442	-	5.442	5.599
	217.439	-	217.439	193.009

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Nederlandse overheidsinstellingen	3.315	4,7	2.089	3,0
Buitenlandse overheidsinstellingen	30.507	43,3	22.793	32,7
Financiële instellingen	25.692	36,4	28.748	41,2
Handel	2.734	3,9	3.493	5,0
Basismaterialen	1.082	1,5	1.095	1,6
Industrie	2.315	3,3	2.893	4,2
Energie	1.059	1,5	1.272	1,8
Nutsbedrijven	147	0,2	948	1,4
Technologie	390	0,6	637	0,9
Gezondheidszorg	724	1,0	841	1,2
Telecommunicatie	469	0,7	919	1,3
Andere instellingen	1.960	2,7	3.921	5,5
Beleggingsdebiteuren	147	0,2	136	0,2
	70.541	100,0	69.785	100,0

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Mature markets	59.903	84,9	59.587	85,4
Emerging markets	10.491	14,9	10.062	14,4
Beleggingsdebiteuren	147	0,2	136	0,2
	70.541	100,0	69.785	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	36.734	52,1	33.911	48,5
AA	9.659	13,7	6.584	9,4
A	3.101	4,4	5.032	7,2
BBB	7.158	10,2	7.710	11,1
BB	7.633	10,8	7.460	10,7
B	2.605	3,7	3.108	4,5
<B	1.146	1,6	1.127	1,6
Geen rating	2.358	3,3	4.717	6,8
Beleggingsdebiteuren	147	0,2	136	0,2
	70.541	100,0	69.785	100,0

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het overlijdensrisico van het fonds is herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement). Ultimo 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 90,7%.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management. Met deze partij zijn overeenkomsten en een service level agreements (SLA) gesloten. Achmea Investment Management voert tevens de leidende beleggingsadministratie van de beleggingsportefeuille. Door dagelijkse (voor individuele beleggingen) of maandelijkse (voor beleggingsfondsen) reconciliatie van posities en waarderingen met externe partijen (transfer agent, custodian of externe manager) is de juistheid en volledigheid van de beleggingsrapportages gewaarborgd. Deze controle wordt jaarlijks gecontroleerd door de externe accountant van de fiduciair in opdracht van de accountant van het pensioenfonds.

Het bestuur beoordeelt op kwartaalbasis en/of jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair, de vermogensbeheerder(s), custodian en pensioenuitvoerder door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, risicorapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages). Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	3.488	6.916
Premiebijdragen werknemers	401	409
	3.889	7.325

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	3.880	9.474
Gedempte kostendekkende premie	3.870	7.325
Feitelijke premie	3.889	7.325

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.605	4.144
Opslag voor uitvoeringskosten	413	343
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	599	1.477
Bijdrage toeslag D	16	49
Toekomstige kosten en weerstandsvermogen	60	160
Risicoherverzekering	180	232
Weerstandsvermogen	6	15
Indexatie koopsom toeslag A,B en C	-	3.053
Weerstandsvermogen over aangewend spaarsaldi	1	1
	3.880	9.474

De Pensioenwet vereist dat de premie een opslag bevat voor het bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen. Voor 2023 bedroeg deze opslag 21,5% (2022: 19,3%) van de inkoopkosten inclusief risicopremies. De procentuele opslag is gelijk aan het percentage vereist eigen vermogen bij aanvang kring op basis van de strategische beleggingsmix.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.013	1.963
Opslag voor uitvoeringskosten	413	343
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	471	859
Bijdrage toeslag D	16	49
Toekomstige kosten en weerstandsvermogen	51	99
Risicoherverzekering	180	232
Weerstandsvermogen	-	2.077
Voorwaardelijke toeslagverlening	725	1.702
Weerstandsvermogen over aangewend spaarsaldi	1	1
	3.870	7.325

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	2.013	1.963
Opslag voor uitvoeringskosten	432	343
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	471	859
Weerstandsvermogen over aangewend spaarsaldi	1	1
Toekomstige kosten en weerstandsvermogen	51	99
Bijdrage toeslag D	16	49
Risicoherverzekering	180	232
Weerstandsvermogen	-	2.077
Voorwaardelijke toeslagverlening	725	1.702
	3.889	7.325

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Financiële
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring
Kring equensWorldline	Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	-73	-	-73
Aandelen	-	12.529	27	12.556
Vastrentende waarden	578	3.186	-	3.764
Derivaten	-	4.811	-	4.811
Overige beleggingen	-	-98	-9	-107
Overige opbrengsten en lasten	40	-	-109	-69
	618	20.355	-91	20.882
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-49
				20.833
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	500	-4.548	-	-4.048
Aandelen	-	-13.393	45	-13.348
Vastrentende waarden	508	-14.010	-	-13.502
Derivaten	-	-46.642	-	-46.642
Overige beleggingen	-	-	-12	-12
Overige opbrengsten en lasten	-26	-	-84	-110
	982	-78.593	-51	-77.662
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				147
				-77.515

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 371 (2022: € 354).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 182 (2022: € 243).

9. Overige baten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	33	-
Kosten US GAAP	28	-
	61	-

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	1.677	1.352
Partnerpensioen	119	88
Wezenpensioen	7	4
Arbeidsongeschiktheid	1	-
Afkopen	-	2
	1.804	1.446

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	235	165
Governance kosten	91	93
Uitvoeringskosten	20	22
Bestuurskosten	31	36
Bijdrage wettelijke wijzigingen	37	-
	414	316

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	2.849	4.495
Toeslagen	-101	21.389
Rentetoevoeging	5.284	-1.052
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.823	-1.463
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	60	91
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-387	-323
Wijziging marktrente	5.812	-72.178
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	1.358
Vrijgevallen voor kosten	-42	-32
Overige wijzigingen	56	764
	11.708	-46.951

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Per 1 januari 2023 zijn de aanspraken verhoogd met een toeslag van 9,66% op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden (exclusief pensioenaanspraken en pensioenrechten waar de afwijkende toeslagambitie voor geldt) en een toeslag van 8,17% op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

Daarnaast waren de aanvullende toeslagverlening per 1 januari 2023:

- Toeslag A: 3,5%;
- Toeslag B: 0,6%;
- Toeslag C: 1,32%;
- Toeslag D: 0,00%.

Deze toeslagen zijn al meegenomen in de ultimo stand van jaarwerk 2022. Een korting is niet van toepassing.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 5.284 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	192	1.051
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-202	-230
Resultaat overige resultaten	50	-57
	40	764

De toename van de technische voorziening als gevolg van sterfte is te splitsen naar het resultaat op lang leven (verzekerden worden ouder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van € -614 (2022 €28) en het resultaat op kort leven (verzekerden overlijden eerder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van € 287 (2022: €1.023).

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	-	174
Inkomende waardeoverdrachten	480	105
Uitgaande waardeoverdrachten	-1.136	-453
	-656	-174
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
-saldo van toevoeging en onttrekking aan de technische voorziening	387	130
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	269	44

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies ouderdomspensioen	44	62
Herverzekeringspremies ANW-hiaatpensioen	46	44
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	46	73
Herverzekeringspremies WIA-excedent	42	45
Totaal premies	178	224
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-4	-981
Claims met betrekking tot premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	-1	-8
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	-24	-40
Totaal uitkeringen	-29	-1.029
	149	-805

15. Overige lasten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	-	5

39. Financiële verantwoording Kring ESN

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	231.323	202.017
Vorderingen en overlopende activa	(2)	670	756
Overige activa	(3)	574	514
		232.567	203.287

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)	46.534	34.597
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)		
Technische voorzieningen		180.808	165.800
Voorziening toeslag D		1.857	1.825
		182.665	167.625
Overige schulden en overlopende passiva	(6)		
Derivaten met negatieve waarde		102	85
Overige schulden en overlopende passiva		3.266	980
		3.368	1.065
		232.567	203.287

(*) De nummering verwijst naar de toelichting.

	2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	125,5	120,6
Beleidsdekkingsgraad	125,4	126,8

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	4.320	7.227
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	24.129	-78.713
Overige baten	(9)	60	-
		28.509	-71.486
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	1.031	619
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	439	326
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		3.172	5.213
Toeslagen		426	19.876
Rentetoevoeging		5.487	-1.084
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-1.072	-660
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		67	105
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		168	192
Wijziging marktrente		6.851	-72.618
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	1.319
Vrijgevallen voor kosten		-25	-15
Overgedragen pensioenverplichtingen		-	-2.472
Overige wijzigingen		-34	-409
		15.040	-50.553
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(13)	-195	2.009
Herverzekeringen	(14)	257	119
Overige lasten	(15)	-	5
		16.572	-47.475
Saldo van baten en lasten		11.937	-24.011

(*) De nummering verwijst naar de toelichting.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Mutatie algemene reserve	11.937	-24.011

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022	
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	6.274	5.793	
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	208	7.040	
Betaalde pensioenuitkeringen	-1.031	-619	
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	2	-272	
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-	-2.540	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-264	-383	
Overige baten en lasten	31	-9	
	5.220	9.010	
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	567.699	806.628	
Betaald inzake aankopen beleggingen	-582.223	-817.834	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	1.250	1.022	
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	8.266	1.243	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-152	77	
	-5.160	-8.864	
Mutatie liquide middelen	60	146	
Samenstelling geldmiddelen			
	2023	2022	
Liquide middelen per 1 januari	514	368	
Mutatie liquide middelen	60	146	
Liquide middelen per 31 december	574	514	

4 ALGEMENE TOELICHTING

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene gronddslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF gronddslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke gronddslagen die van toepassing zijn op Kring ES Nederland zijn hieronder opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Technische voorzieningen voor risico fonds

Prognosetafel
De voorziening is gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022. De sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren. Deze correctiefactoren zijn gebaseerd op het Aon Hewitt Longevity Model. Dit onderzoek heeft eind 2016 plaatsgevonden.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten
Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,3%.
Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Toeslagen
In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen. Dit omdat de pijsindex die conform het reglement daarvoor geldt negatief was

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	15.721	76.231	76.484	24.399	9.096	201.931
Aankopen	1.520	17.800	29.137	518.351	15.415	582.223
Verkopen	-	-18.605	-36.378	-502.523	-10.193	-567.699
Overige mutaties	92	-	12	720	-9.089	-8.265
Waardemutaties	871	13.139	3.723	5.189	109	23.031
Stand per 31 december 2023	18.204	88.565	72.978	46.136	5.338	231.221

Bij: Derivaten met een negatieve waarde	102
	231.323

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	21.244	103.326	100.778	37.962	8.468	271.778
Aankopen	444	4.300	39.342	773.748	-	817.834
Verkopen	-1.300	-17.400	-48.756	-739.172	-	-806.628
Overige mutaties	78	-	141	-2.090	628	-1.243
Waardemutaties	-4.745	-13.995	-15.021	-46.049	-	-79.810
Stand per 31 december 2022	15.721	76.231	76.484	24.399	9.096	201.931

Bij: Derivaten met een negatieve waarde	86
	202.017

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties, maar van mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer. Dit zijn bijvoorbeeld te vorderen dividend(-belasting), nog af te wikkelen transacties en lopende interest.

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

- De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.
- Andere methode: financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023				
Vastgoedbeleggingen	18.034	-	-	18.034
Aandelen	72.291	-	16.274	88.565
Vastrentende waarden	11.370	-	61.455	72.825
Derivaten	-	47.126	-	47.126
Overige beleggingen	-	-	5.331	5.331
Totaal	101.695	47.126	83.060	231.881
	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2022				
Vastgoedbeleggingen	15.643	-	-	15.643
Aandelen	76.231	-	-	76.231
Vastrentende waarden	33.665	-	42.678	76.343
Derivaten	-	26.109	-	26.109
Totaal	125.539	26.109	42.678	194.326

In bovenstaande tabel zijn beleggingsdebiteuren en liquide middelen niet opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed	18.034	15.643
Beleggingsdebiteuren	170	78
	18.204	15.721

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Aandelenbeleggingsfondsen	88.565	76.231

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	47.126	51.203
Hypotheken	25.699	25.140
Beleggingsdebiteuren	153	141
	72.978	76.484

Derivaten

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Forward	51.598	795	102
Interest rate swaps	124.357	46.433	-
Beleggingscrediteuren	-990	-990	-
		46.238	102

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Forward	67.291	1.800	86
Interest rate swaps	108.555	24.395	-
Beleggingscrediteuren	-1.710	-1.710	-
		24.485	86

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Geldmarktinstrumenten	5.331	-
Liquide middelen	7	9.096
	5.338	9.096

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering op herverzekeraar IBNR	405	464
Te vorderen claims herverzekeraar OVL	159	158
Rekening courant Centraal Beheer APF	-	133
Overige vorderingen	106	1
	670	756

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	574	514

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	46.534	34.597

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	34.597
Uit bestemming saldo van baten en lasten	11.937
Stand per 31 december 2023	46.534

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	229.199	125,5	202.222	120,6
Af: technische voorzieningen	182.665	100,0	167.625	100,0
Eigen vermogen	46.534	25,5	34.597	20,6
Af: vereist eigen vermogen	30.591	16,8	35.836	21,3
Vrij vermogen	15.943	8,7	-1.239	-0,7
Minimaal vereist eigen vermogen	7.461	4,1	6.795	4,1
Actuele dekkingsgraad		125,5		120,6
Beleidsdekkingsgraad		125,4		126,8
Reële dekkingsgraad		91,5		94,4

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.

2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend, de beleidsdekkingsgraad van 125,4% (2022: 126,8%) is hoger dan de vereiste dekkingsgraad 116,8% (2022:121,3%).

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	120,6	126,9
Premie	-	-1,2
Uitkeringen	0,1	0,1
Indexatie	-0,3	-9,4
Rente-effect	-4,7	63,3
Overrendement	10,1	-35,6
Overige effecten	-0,3	-23,5
Dekkingsgraad per 31 december	125,5	120,6

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	180.808	165.800
Voorziening toeslag D	1.857	1.825
	182.665	167.625

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Toeslag D is een aanvullende toeslag voor actieve deelnemers op door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 1 januari 2014. Toeslag D kan worden toegekend indien de som van de voorwaardelijke toeslag (CPI afgeleid) en toeslag C (toeslag gefinancierd vanuit de premie) lager is dan het percentage van loonstijgingen zoals vastgelegd in de ICK-CAO, die zijn toegekend in de periode van 1 januari tot en met 31 december van het voorgaande jaar. Het totaal van toeslag C en toeslag D is ten hoogste gelijk aan toeslag A (toeslag op pensioenaanspraken opgebouwd tot en met 2014). Toeslag D wordt toegekend indien en voor zover er een voorziening aanwezig is. Toeslagverlening vindt toekomstbestendig plaats.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	167.625	218.178
Pensioenopbouw	3.172	5.213
Toeslagen	426	19.876
Rentetoevoeging	5.487	-1.084
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.072	-660
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	67	105
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	168	192
Wijziging marktrente	6.851	-72.618
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	1.319
Vrijgevallen voor kosten	-25	-15
Overgedragen pensioenverplichtingen	-	-2.472
Overige wijzigingen	-34	-409
Stand per 31 december	182.665	167.625

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	201	89.940	215	87.969
Gewezen deelnemers	203	69.438	203	64.142
Pensioentrekkenden	47	20.759	32	12.605
Schadereserve	-	495	-	329
IBNR	-	176	-	755
Additionele reservering	-	1.857	-	1.825
	451	182.665	450	167.625

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.
De additionele reservering van € 1.857 (2022: € 1.825). bestond volledig uit de voorziening voor toeslag D.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Toeslagverlening

Het Bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre binnen Kring ES Nederland een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, gewezen partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van Kring ES Nederland, naar het oordeel van het Bestuur, ten minste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend.

De pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden worden met een voorwaardelijke toeslag verhoogd.

De toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar. Voor een gedeelte van de pensioenaanspraken en pensioenrechten geldt een afwijkende toeslagambitie. De afwijkende toeslagambitie is een toeslag gemaximeerd op de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (CPI niet-afgeleid), over de periode van oktober tot oktober in het voorafgaande jaar.

De afwijkende toeslagambitie is van toepassing op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden die zijn opgebouwd in de per 31 december 2013 gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS Pensioenregeling II.

De pensioenaanspraken van actieve deelnemers kunnen verhoogd worden met een aanvullende toeslagverlening.

- Toeslag A is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 gesloten Hewlett-Packard pensioenregeling die werd uitgevoerd door HPPF.
- Toeslag B is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de tot en met 31 december 2013 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken in de per 31 december 2013 december gesloten middelloonregeling EDS Pensioenregeling I en/of EDS pensioenregeling II.
- Toeslag C is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken. Toeslag C wordt gefinancierd via de premie.
- Toeslag D is een aanvullende toeslag voor deelnemers (actieven) op de vanaf 1 januari 2014 door deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken.

In 2023 heeft het bestuur besloten de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Waardeoverdrachten	-	121
Derivaten met negatieve waarde	102	85
Vooruitgefactureerde premies	2.783	757
Te verrekenen herverzekeringspremies	241	40
Rekening courant	58	-
Nog te betalen kosten	26	39
Overige schulden	158	23
	3.368	1.065

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vooruitbetaalde premie door de werkgever voor 2023 blijkt via de eindafrekening premie 2023 te leiden tot premierestitutie aan de werkgever, die in de loop van 2024 zal worden verrekend.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het saldo op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	182.665	167.625
Buffers:		
S1 Renterisico	5.112	7.633
S2 Risico zakelijke waarden	21.589	27.762
S3 Valutarisico	12.883	3.141
S4 Grondstoffenrisico	3.732	-
S5 Kredietrisico	4.561	6.012
S6 Verzekeringstechnisch risico	6.008	5.760
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	1.167	1.689
Diversificatie effect	-24.461	-16.161
Totaal S (vereiste buffers)	30.591	35.836
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	213.256	203.461
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	229.199	202.222
Saldo	15.943	-1.239

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische/feitelijke asset mix.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	72.978	3,8	76.484	4,2
Totaal beleggingen	231.323	11,3	202.017	9,9
Technische voorzieningen	182.665	18,2	167.625	19,2

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het fonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	7.651	10,5	6.985	9,1
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	18.214	25,0	19.528	25,5
Resterende looptijd > 5 jaar	46.960	64,3	49.830	65,2
Beleggingsdebiteuren	153	0,2	141	0,2
	72.978	100,0	76.484	100,0

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Beleggingsinstellingen	-	-	16.238	21,3
Energie	3.683	4,2	3.407	4,5
Industrie	7.903	8,9	5.468	7,2
Technologie	21.542	24,4	12.789	16,7
Gezondheidszorg	9.865	11,1	9.228	12,1
Telecommunicatie	6.942	7,8	4.048	5,3
Basismaterialen	3.729	4,2	2.456	3,2
Financiële instellingen	14.994	16,9	9.032	11,9
Handel	15.770	17,8	10.368	13,6
Nutsbedrijven	1.419	1,6	1.193	1,6
Diversen	2.718	3,1	2.004	2,6
	88.565	100,0	76.231	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	13.867	15,7	11.877	15,6
Noord Amerika	52.693	59,5	42.158	55,3
Wereldwijd	-	-	16.240	21,3
Azië-Pacific	6.473	7,3	4.633	6,1
Australazië	1.335	1,5	1.230	1,6
Emerging markets	14.197	16,0	93	0,1
	88.565	100,0	76.231	100,0

De categorie 'wereldwijd' betreft beleggingen in fondsen die wereldwijd beleggen en waarvan de lookthrough onvoldoende beschikbaar is.

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	165.258	26.085	191.343	187.438
Amerikaanse Dollar	30.737	-23.389	7.348	-988
Britse Pond Sterling	1.838	-1.278	560	-239
Japanse Yen	1.004	-857	147	583
Zwitserse Frank	2.351	-34	2.317	1.949
Australische Dollar	2.538	-124	2.414	2.140
Singaporese Dollar	728	-92	636	312
Canadese Dollar	2.647	-197	2.450	2.264
Deense Kroon	723	-	723	597
Hong Kong Dollar	4.036	-72	3.964	1.221
Zweedse Kroon	1.087	-42	1.045	752
Overige	18.376	-	18.376	5.988
	231.323	-	231.323	202.017

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities).
Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse Staat	2.416	3,3	2.845	3,7
Buitenlandse overheidsinstellingen	24.784	34,0	27.331	35,7
Financiële instellingen	31.462	43,0	29.743	38,8
Handel	3.697	5,1	3.558	4,7
Basismaterialen	1.193	1,6	1.116	1,5
Industrie	2.844	3,9	2.950	3,9
Energie	1.315	1,8	1.301	1,7
Nutsbedrijven	779	1,1	973	1,3
Technologie	486	0,7	648	0,9
Gezondheidszorg	1.086	1,5	857	1,1
Telecommunicatie	609	0,8	936	1,2
Andere instellingen	2.154	3,0	4.085	5,3
Beleggingsdebiteuren	153	0,2	141	0,2
	72.978	100,0	76.484	100,0
	31-12-2023		31-12-2022	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	61.488	84,3	65.967	86,2
Emerging markets	11.490	15,7	10.517	13,8
	72.978	100,0	76.484	100,0

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	35.914	49,2	37.343	48,8
AA	7.105	9,8	8.248	10,8
A	5.551	7,6	5.480	7,2
BBB	9.494	13,0	8.367	10,9
BB	8.122	11,1	7.648	10,0
B	2.730	3,7	3.187	4,2
CCC	1.001	1,4	946	1,2
CC	70	0,1	134	0,2
C	12	-	11	-
D	118	0,2	64	0,1
Geen rating *	2.861	3,9	5.056	6,6
	72.978	100,0	76.484	100,0

* Inclusief € 153 (2022: € 141) beleggingsdebiteuren

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het overlijdensrisico van het fonds is herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement). Ultimo 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 91,5% (2022: 94,4%).

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille, heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management. Met deze partij zijn overeenkomsten en een service level agreements (SLA) gesloten. Achmea Investment Management voert tevens de leidende beleggingsadministratie van de beleggingsportefeuille. Door dagelijkse (voor individuele beleggingen) of maandelijkse (voor beleggingsfondsen) reconciliatie van posities en waarderingen met externe partijen (transfer agent, custodian of externe manager) is de juistheid en volledigheid van de beleggingsrapportages gewaarborgd. Deze controle wordt jaarlijks gecontroleerd door de externe accountant van de fiduciair in opdracht van de accountant van het pensioenfonds.

Het bestuur beoordeelt op kwartaalbasis en/of jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair, de vermogensbeheerder(s), custodian en pensioenuitvoerder door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, risicorapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages). Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing beleggingsportefeuille

Per 1 april 2024 is een aanpassing gemaakt in de beleggingsportefeuille. Dit is gebaseerd op een portefeuilleconstructiestudie en opgenomen in het beleggingsplan 2024. Hierbij wordt er overgegaan naar de portefeuilles Rente, Rendement DB en Inflatie van Centraal Beheer APF. Hierdoor kan een verbetering van de risicorendementsverhouding worden gerealiseerd in de kring.

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	3.792	6.749
Premiebijdragen werknemers	439	478
Bijdrage in wettelijke kosten	89	-
	4.320	7.227

De bijdrage wettelijke wijzigingen bestaat uit wettelijke kosten 2023 (€18) en WTP kosten 2022 en 2023 (€71).

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	4.321	9.433
Gedempte kostendekkende premie	4.303	7.227
Feitelijke premie	4.320	7.227

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.900	4.791
Opslag voor uitvoeringskosten	455	369
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	663	1.448
Bijdrage toeslag D	32	91
Toekomstige kosten	67	157
Risicoherverzekering	198	259
Weerstandsvermogen	6	16
Voorwaardelijke toeslagverlening	-	2.301
Buffer voor aanwending spaarsaldi	-	1
	4.321	9.433

De Pensioenwet vereist dat de premie een opslag bevat voor het bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen. Voor 2023 bedroeg deze opslag 21,4% (2022:19,3%) van de inkoopkosten inclusief risicopremies. De procentuele opslag is gelijk aan het percentage vereist eigen vermogen bij aanvang kring op basis van de strategische beleggingsmix.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.350	2.448
Opslag voor uitvoeringskosten	455	369
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	545	864
Bijdrage toeslag D	32	91
Toekomstige kosten	54	91
Risicoherverzekering	198	259
	3.634	4.122
Weerstandvermogen	5	10
Voorwaardelijke toeslagverlening	664	1.458
Buffer voor aanwending spaarsaldi	-	1
Indexatiekoopsom toeslag A,B en C	-	1.636
	4.303	7.227

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	2.350	2.448
Opslag voor uitvoeringskosten	471	369
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	545	864
Bijdrage toeslag D	32	91
Toekomstige kosten	54	91
Risicoherverzekering	198	259
	3.650	4.122
Weerstandvermogen	5	10
Voorwaardelijke toeslagverlening	664	1.458
Buffer voor aanwending spaarsaldi	1	1
Indexatiekoopsom toeslag A,B en C	-	1.636
	4.320	7.227

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	612	871	-	1.483
Aandelen	-	13.139	-18	13.121
Vastrentende waarden	599	3.723	46	4.368
Derivaten	-	5.189	-	5.189
Overige beleggingen	-	109	-9	100
Overige opbrengsten en lasten	39	-	-113	-74
	1.250	23.031	-94	24.187
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				-58
				24.129
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	522	-4.745	-	-4.223
Aandelen	-	-13.997	-15	-14.012
Vastrentende waarden	526	-15.021	61	-14.434
Derivaten	-	-46.049	-	-46.049
Overige beleggingen	-26	-	-120	-146
	1.022	-79.812	-74	-78.864
Mutatie rendement uit delta weerstandsvermogen				151
				-78.713

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode € 375 (2022: € 365).

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 329 (2022: € 240).

9. Overige baten

	2023	2022
Bankrente	30	-
Diverse baten	30	-
	60	-

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	916	569
Partnerpensioen	102	37
Wezenpensioen	8	3
Arbeidsongeschiktheid	5	10
	1.031	619

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	160	161
Governance kosten	93	95
Uitvoeringskosten	21	23
Bestuurskosten	56	47
Wettelijke kosten	109	-
	439	326

De bijdrage wettelijke wijzigingen 2023 bestaat uit de wettelijke kosten 2023 (€ 18), wettelijke kosten 2022 (€ 19) en de bijdrage Wet Toekomst Pensioen (€ 72).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	3.172	5.213
Toeslagen	426	19.876
Rentetoevoeging	5.487	-1.084
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.072	-660
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	67	105
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	168	192
Wijziging marktrente	6.851	-72.618
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	1.319
Vrijgevallen voor kosten	-25	-15
Overgedragen pensioenverplichtingen	-	-2.472
Overige wijzigingen	-34	-409
	15.040	-50.553

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur besloten om voor alle deelnemers de pensioenen per 1 januari 2024 niet te verhogen.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Dit heeft een resultaat van € 5.487 positief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

De voorziening is gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022. De sterftেকansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren. De sterftেকansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door gebruik te maken van correctiefactoren.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	71	-142
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-180	-378
Resultaat op mutaties	75	111
	-34	-409

De toename van de technische voorziening als gevolg van sterfte is te splitsen naar een positief resultaat op lang leven (verzekeren worden ouder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van € 465 (2022: € 253), een negatief resultaat op kort leven (verzekerden overlijden eerder dan werd verondersteld op basis van de fondsgrondslagen) van € -704 (2022: € 338) en resultaat op risicokoopsommen van € 168 (2022: € 227).

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	195	357
Overdrachtssom aangewend kapitaal vanuit PPI	-	174
Uitgaande waardeoverdrachten	-	-2.540
	195	-2.009
	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	-168	-192
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-	2.472
	-168	2.280
	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	27	339
- overgedragen pensioenverplichting	-	-68
	27	271

14. Herverzekeringen

	2023	2022
Herverzekeringspremies ouderdomspensioen	48	69
Herverzekeringspremies ANW-hiaatpensioen	81	89
Herverzekeringspremies arbeidsongeschiktheid	44	73
Herverzekeringspremies WIA-excedent	29	27
Totaal premies	202	258
Claims met betrekking tot herverzekerd nabestaandenpensioen	-3	-161
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	58	22
Totaal uitkeringen	55	-139
	257	119

15. Overige lasten

	2023	2022
Bankrente handelsbanken	-	5

40. Financiële verantwoording Kring Deutsche Bank NL

1BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2023	2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	472.091	-
Vorderingen en overlopende activa	(2)	604	-
Overige activa	(3)	1.522	-
		474.217	-
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	96.945	-
Technische voorzieningen voor risico fonds	(5)	376.701	-
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	571	-
		474.217	-

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

(**) De vergelijkende cijfers zijn nul omdat de kring in 2023 is opgericht

		2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		123,9	-
Beleidsdekkingsgraad		121,4	-

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	3.675	-
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	61.630	-
		65.305	-
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(9)	1.921	-
Pensioenuitvoeringskosten	(10)	187	-
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(11)		
Pensioenopbouw		2.182	-
Rentetoevoeging		2.939	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-1.918	-
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		6	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		365.409	-
Wijziging marktrente		11.063	-
Wijziging actuariële uitgangspunten		-3.169	-
Overige wijzigingen		189	-
		376.701	-
		376.701	-
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(12)	-410.560	-
Herverzekeringen	(13)	111	-
		-31.640	-
Saldo van baten en lasten		96.945	-

(*) De nummering verwijst naar de toelichting
(**) De vergelijkende cijfers zijn nul omdat de kring in 2023 is opgericht
(***) Het resultaat betreft de periode 1-10-2023 t/m 31-12-2023

	2023	2022
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	90.082	-
Premiedepot	-179	-
	89.903	-

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	3.675	
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	142.946	
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico deelnemers	4	
Betaalde pensioenuitkeringen	-1.921	
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-641	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	36	
		144.099
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	576.975	
Betaald inzake aankopen beleggingen	-714.841	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	1.543	
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-5.985	
Betaalde kosten vermogensbeheer en weerstandsvermogen	-269	
		-142.577
Mutatie liquide middelen		1.522
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	
Mutatie liquide middelen		1.522
Liquide middelen per 31 december		1.522

4 **ALGEMENE TOELICHTING**

Collectieve waardeoverdracht

Op 1 oktober 2023 zijn de aanspraken van alle deelnemers van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland via een collectieve waardeoverdracht ondergebracht in Kring Deutsche Bank Nederland bij Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds. In het jaarwerk 2023 wordt verslag gedaan van de periode 1 oktober 2023 tot en met 31 december 2023.

Wijziging grondslagen

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 3.408.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technisch voorziening van 0.
De hiervoor benoemde afname als gevolg van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorziening en worden via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De algemene grondslagen die van toepassing zijn op alle kringen en Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zijn opgenomen in het hoofdstuk CB APF grondslagen van waardering en resultaatbepaling binnen het onderdeel jaarrekening.

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

De specifieke grondslagen die van toepassing zijn op Kring Deutsche Bank Nederland zijn hieronder opgenomen.

Premiedepot

Binnen Kring Deutsche Bank Nederland vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitvoeringsovereenkomst in de vorm van een collectieve beschikbare premieregeling. Dit betekent dat de feitelijke premie vaststaat en dat jaarlijks getoetst moet worden of de feitelijke premie, eventueel aangevuld vanuit het premiedepot, toereikend is om de reglementaire pensioenopbouw voor het daarop volgende jaar te kunnen financieren. Zo niet, dan dient de reglementaire opbouw voor het daaropvolgende jaar verlaagd te worden zodanig dat de premie wel toereikend is. Zo is er ieder jaar een toereikende premie. Een eventuele verlaging van het opbouwpercentage wordt niet beschouwd als een wijziging van het Pensioenreglement als bedoeld in artikel 19 ("Pensioenreglement").

Conform de uitvoeringsovereenkomst wordt jaarlijks getoetst of de premie naar verwachting voldoet aan de wettelijke eis van een ten minste gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement zoals bedoeld in artikel 128 PW.

Maandelijks wordt vastgesteld wat het verschil is tussen de feitelijke CDC premie van 33,0% van de pensioengrondslagen van actieve deelnemers (peildatum 1 januari boekjaar) en de berekende actuariële premie inclusief alle opslagen. Bij een negatief verschil wordt het verschil aan het premiedepot onttrokken. Het premiedepot kent een minimum van nul.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,5%. Jaarlijks wordt getoetst of het percentage nog toereikend is om de verwachte kosten te dekken.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Toeslagen

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen niet te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is derhalve 0.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 oktober 2023	117.809	258.446	-110.621	138.997	404.631
Aankopen	137.852	212.686	345.813	18.490	714.841
Verkopen	-135.560	-260.194	-175.571	-5.650	-576.975
Overige mutaties	126	2.002	-2.411	-130.550	-130.833
Waardemutaties	9.117	-9.445	60.445	221	60.338
Stand per 31 december 2023	129.344	203.495	117.655	21.508	472.002
Bij: Derivaten met een negatieve waarde					89
					472.091

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023					
Aandelen	129.344	-	-	-	129.344
Vastrentende waarden	140.786	-	-	62.709	203.495
Derivaten	-	-	117.655	-	117.655
Overige beleggingen	-	-	-	21.508	21.508
Totaal	270.130	-	117.655	84.217	472.002

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	123.249	-
Aandelenbeleggingsfondsen	5.969	-
Beleggingsdebiteuren	126	-
	129.344	-

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Bedrijfs obligaties (Credit funds)	138.248	-
Obligatiebeleggingsfondsen	62.709	-
Staatsobligaties	536	-
Beleggingsdebiteuren	2.002	-
	203.495	-

Derivaten

Het fonds maakt gebruik van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot de verkoop van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Met valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Met renteswaps wordt de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloed.

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Forward	103.296	2.513	-89
Interest rate swaps	310.847	115.231	-
		117.744	-89

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Geldmarktinstrumenten	12.923	-
Infrastructuur	2.299	-
Liquide middelen	6.286	-
	21.508	-

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering op herverzekeraar inzake IBNR	461	-
Rekening courant Pensioenfondsenkring 1	6	-
Overige vorderingen	137	-
	604	-

Bij de waardering van vorderingen is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico door het in mindering brengen van een voorziening op de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek voor vaststelling van de voorziening behoort tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

3. Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	1.522	-

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Bestemmingsreserve	6.863	-
Algemene reserve	90.082	-
	96.945	-

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Premiedepot	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 oktober 2023	7.042	-	7.042
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-179	90.082	89.903
Stand per 31 december 2023	6.863	90.082	96.945
	31-12-2023	31-12-2022	

Solvabiliteit

Minimaal vereist eigen vermogen	15.593	-
Vereist eigen vermogen	56.336	-

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %

Solvabiliteit

Pensioenvermogen	466.783	123,9	-	-
Af: technische voorzieningen	376.701	100,0	-	-
Eigen vermogen	90.082	23,9	-	-
Af: vereist eigen vermogen	56.336	15,0	-	-
Vrij vermogen	33.746	8,9	-	-
Minimaal vereist eigen vermogen	15.593	4,1	-	-
Actuele dekkingsgraad		123,9		-
Beleidsdekkingsgraad		121,4		-
Reële dekkingsgraad		88,2		-

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer en derivaten.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- kortlopende schulden -/-Premiedepot) / Technische voorzieningen * 100%.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

- Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
- Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De solvabiliteit van het fonds is toereikend, de beleidsdekkingsgraad van 121,4% is hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 115,0%.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023
	%
Dekkingsgraad per 1 oktober 2023	124,2
Premie	0,2
Uitkeringen	0,1
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,1
Rendement op beleggingen	2,4
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,8
Kruiseffect	0,3
Dekkingsgraad per 31 december	123,9

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

5. Technische voorzieningen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:		
Voorziening pensioenverplichtingen	376.701	-
	376.701	-

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 oktober	-	-
Pensioenopbouw	2.182	-
Rentetoevoeging	2.939	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.918	-
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	6	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	365.409	-
Wijziging marktrente	11.063	-
Wijziging actuariële uitgangspunten	-3.169	-
Overige wijzigingen	189	-
Stand per 31 december	376.701	-

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	511	120.848	-	-
Gewezen deelnemers	1.418	150.516	-	-
Pensioengerechtigden met uitstel ingang pensioen	533	103.449	-	-
IBNR	-	461	-	-
Schadereserve	-	1.427	-	-
	2.462	376.701	-	-

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Binnen kring Deutsche Bank Nederland vindt pensioenopbouw plaats op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen in 2023 bedraagt 1,875% van de pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen.

Het Bestuur beslist jaarlijks op basis van de Beleidsdekkingsgraad ultimo oktober of en in hoeverre per 1 januari een toeslag op Pensioenaanspraken en/of Pensioenrechten van de (Gewezen) Deelnemers, (gewezen) Partners en Pensioengerechtigden kan worden toegekend in Kring Deutsche Bank Nederland. Alleen indien en voor zover de middelen van Kring Deutsche Bank Nederland, naar het oordeel van het Bestuur tenminste toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze verleend. De Toeslagverlening op Pensioenaanspraken en/of Pensioenrechten is voorwaardelijk. De ambitie voor de voorwaardelijke toeslagen is maximaal de Prijsindex (Consumentenprijsindex voor alle bestedingen (afgeleid) op 1 november van enig jaar ten opzichte van 1 november van het jaar daarvoor). Voor de voorwaardelijke Toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen Premie betaald. De eventuele voorwaardelijke Toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement van Kring Deutsche Bank Nederland gefinancierd.

Toeslagverlening

In 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen niet te verhogen per 1 januari 2024. Het resultaat op toeslagen is derhalve 0.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Derivaten met negatieve waarde	89	-
Te verrekenen herverzekeringspremies	68	-
Rekening courant met Bedrijfsomgeving	163	-
Collectieve Waardeoverdracht	185	-
Nog te betalen kosten	66	-
	571	-

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	376.701	-
Buffers:		
S1 Renterisico	6.150	-
S2 Risico zakelijke waarden	34.656	-
S3 Valutarisico	4.185	-
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	24.962	-
S6 Verzekeringstechnisch risico	11.658	-
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
Diversificatie effect	-25.275	-
Totaal S (vereiste buffers)	56.337	-
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	433.038	-
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	466.783	-
Saldo	33.745	-

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de feitelijke asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Onderstaande uitwerking van de risico's is gebaseerd op de feitelijke standen per ultimo verslagjaar.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	203.495	3,5	-	-
Totaal beleggingen (na derivaten)	472.002	20,9	-	-
Technische voorzieningen	376.701	20,3	-	-

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk langer dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het fonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	27.032	13,3	-	-
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	80.857	39,7	-	-
Resterende looptijd > 5 jaar	93.604	46,0	-	-
Beleggingsdebiteuren	2.002	1,0	-	-
	203.495	100,0	-	-

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Technologie	31.001	24,0	-	-
Handel	22.713	17,6	-	-
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	20.224	15,6	-	-
Gezondheidszorg	15.754	12,2	-	-
Industrie	14.709	11,4	-	-
Overige dienstverlening	9.468	7,3	-	-
Telecommunicatie	5.551	4,3	-	-
Basismaterialen	5.478	4,2	-	-
Nutsbedrijven	2.324	1,8	-	-
Energie	1.996	1,5	-	-
Beleggingsdebiteuren	126	0,1	-	-
	129.344	100,0	-	-

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Noord-Amerika	87.913	68,0	-	-
Europa	30.653	23,7	-	-
Azie Pacific	9.116	7,0	-	-
Australazie	1.536	1,2	-	-
Beleggingsdebiteuren	126	0,1	-	-
	129.344	100,0	-	-

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
Euro	424.257	100.994	525.251	-
Amerikaanse Dollar	24.394	-91.844	-67.450	-
Britse Pond	534	-3.529	-2.995	-
Japanse Yen	2.387	-5.621	-3.234	-
Zwitserse Frank	2.223	-	2.223	-
Australische Dollar	1.445	-	1.445	-
Canadese Dollar	4.850	-	4.850	-
Deense kroon	4.022	-	4.022	-
Hong Kong Dollar	2.852	-	2.852	-
Noorse kroon	386	-	386	-
Nieuw Zeelandse Dollar	215	-	215	-
Zweedse kroon	187	-	187	-
Singaporese dollar	132	-	132	-
Overige valuta	4.118	-	4.118	-
	472.002	-	472.002	-

De valutaderivaten zijn onderdeel van de beleggingscategorie waarin deze ter afdekking van het valutarisico zijn.

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico is het risico van waardeveranderingen van beleggingen in grondstoffen of instrumenten die gevoelig zijn voor waardeveranderingen in grondstoffen (commodities). Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen met 35%. Ter afdekking van het grondstoffenrisico wordt door het fonds een buffer aangehouden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

Financiële	Financiële	Financiële	Financiële	Vaststelling en
<< verantwoording	verantwoording	verantwoording	verantwoording Kring	ondertekening
Kring HPE	Kring HPNL	Kring ESN	Deutsche Bank NL	jaarrekening

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Bedrijfs obligaties (Credit funds)	138.248	67,9	-	-
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	62.709	30,8	-	-
Staats obligaties	536	0,3	-	-
Beleggingsdebiteuren	2.002	1,0	-	-
	203.495	100,0	-	-

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa	152.294	74,8	-	-
Noord-America	41.602	20,4	-	-
Azie Pacific	3.615	1,8	-	-
Australazie	3.069	1,5	-	-
Opkomende markten	913	0,5	-	-
Beleggingsdebiteuren	2.002	1,0	-	-
	203.495	100,0	-	-

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan), Latijns Amerika of Rusland worden gerekend tot de regio 'Emerging Markets'.

Beleggingen uit de beleggingsportefeuille waarvan van uitgevende partijen in overige landen zijn gevestigd, worden gerekend tot beleggingen in 'Mature markets'.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
AAA	20.637	10,2	-	-
AA	20.818	10,2	-	-
A	56.559	27,8	-	-
BBB	80.836	39,7	-	-
Geen rating	24.645	12,1	-	-
	203.495	100,0	-	-

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van CBS Bevolkingsprognose 2023-2070 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (indien van toepassing). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is herverzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'mutatieoverzicht technische voorzieningen, toeslagen'.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze. De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lage termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement). Ultimo 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 85,1%.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten geen buffer voor liquiditeitsrisico aan te houden.

S8 Concentratierisico

Als een kring een gediversifieerde beleggingsportefeuille aanhoudt, mag de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico in het DNB-standaardmodel gelijk worden gesteld aan 0%. Omdat bij de kring sprake is van een gediversifieerde beleggingsportefeuille heeft het bestuur besloten geen buffer voor concentratierisico aan te houden.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing houdt het fonds hiervoor geen buffer aan.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing valuta-afdekking

In het beleggingsplan 2024 is opgenomen dat de valuta-afdekking voor de beleggingscategoríeen aandelen wordt aangepast van 75% naar 50%. De aanpassing is gedaan vanwege kostenoverwegingen en om beter beschermd te zijn in tijden van crisis. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal gerealiseerd.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	3.675	-

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	2.742	-
Gedempte kostendekkende premie	3.743	-
Feitelijke premie	3.675	-

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2023 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op het verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2023 hoger dan de gedempte premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	2.258	-
Opslag voor uitvoeringskosten	139	-
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	345	-
	2.742	-

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	3.126	-
Opslag voor uitvoeringskosten	139	-
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	478	-
	3.743	-

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Actuarieel benodigde koopsom	3.068	-
Risicokoopsom overlijden	27	-
Risicokoopsom premievrijstelling	31	-
Opslag solvabiliteit	478	-
Opslag uitvoeringskosten	139	-
Beschikbaar voor vorming algemene middelen	-68	-
	3.675	-

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal	Totaal 2022
Aandelen	413	9.117	-6	9.524	-
Vastrentende waarden	1.099	-9.445	-	-8.346	-
Derivaten	-	60.445	-	60.445	-
Overige beleggingen	49	221	-5	265	-
Overige opbrengsten en lasten	-18	-	-87	-105	-
	1.543	60.338	-98	61.783	-
Mutatie rendement uit delta Weerstandsvermogen				-153	-
				61.630	-

Het aandeel van het fonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over de verslagperiode €168.

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen €515.

9. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	1.664	-
Partnerpensioen	247	-
Wezenpensioen	12	-
Overige uitkeringen	-2	-
	1.921	-

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	146	-
Governance kosten	31	-
Uitvoeringskosten	10	-
	187	-

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	2.182	-
Rentetoevoeging	2.939	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.918	-
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	6	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	365.409	-
Wijziging marktrente	11.063	-
Wijziging actuariële uitgangspunten	-3.169	-
Overige wijzigingen	189	-
	376.701	-

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264%. Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023. Dit heeft een resultaat van € 2.939 negatief tot gevolg gehad.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Voor toekomstige administratiekosten is de technische voorziening verhoogd met 2,5%. De Technische voorziening is hierdoor met € 54 toegenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen toename van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

De toename betreft vrijwel volledig de collectieve waardeoverdracht per 1 oktober 2023 vanuit Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Prognosetafel

Conform het beleid van de kring worden de meest recente CBS Bevolkingsprognose en CBS Maatwerktabellen (inkomensklasse-afhankelijke ervaringssterfte) gehanteerd. De kring hanteert in het boekjaar de CBS Bevolkingsprognose 2022-2070. Deze sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van de kring door toepassing van de MWT0719 ervaringssterfte. Per 31 december 2023 is de kring overgestapt naar de CBS bevolkingsprognose 2023-2070. De wijziging van de prognosetafel heeft geleid tot een afname van de technische voorziening van € 3.408.

In 2023 is de inkomensklasse voor individuele deelnemers gewijzigd. Als een salaris of leeftijd wijzigt kan een deelnemer in een andere inkomensklasse komen. Voor elke inkomensklasse geldt een andere reservering. Dit leidt tot een toename van de technische voorziening van 0. De hiervoor benoemde impact van de nieuwe grondslagen is opgenomen in het verloop van de technische voorzieningen en is via de staat van baten en lasten als "Wijziging actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	264	-
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-80	-
Resultaat op mutaties	5	-
	189	-

Het resultaat op sterfte wordt veroorzaakt door een positief resultaat op kortleven van € 122 en een negatief resultaat op langlevens van -€ 386.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid vloeit voort uit in het boekjaar opgetreden arbeidsongeschiktheidsschades en als gevolg van toename van de schadereserve en IBNR ten opzichte van de risicokoopsom arbeidsongeschiktheid.

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	2023	2022
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	410.556	-
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	4	-
	410.560	-

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	-365.409	-

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-45.150	-

Het resultaat op waardeoverdrachten is over 2023 gelijk aan -€ 45.150. Dit wordt in zijn geheel veroorzaakt door de collectieve waardeoverdracht per 1 oktober 2023 vanuit Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland.

13. Herverzekeringen

	2023	2022
Premies voor overlijden	31	-
Premies voor arbeidsongeschiktheid	36	-
Totaal premies	67	-
Mutatie IBNR schades toekomstige arbeidsongeschiktheid	44	-
Totaal uitkeringen	44	-
	111	-

41.

Vaststelling en ondertekening jaarrekening

41. Vaststelling en ondertekening jaarrekening

Zeist, 17 juni 2024

Het bestuur van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, handelend onder de naam Centraal Beheer APF:

Drs. J.Bouma, voorzitter

Drs. H.A. Kempen, plaatsvervangend voorzitter

Drs. A.B. Peters-Derksen AAG, bestuurslid

Drs. L.J. van der Put RBA, bestuurslid

De raad van toezicht van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, handelend onder de naam Centraal Beheer APF:

Drs. M.A.M. Barth, voorzitter

Drs. L.M.T. van Velden, RvT-lid

Drs. A.J.M. van Amerongen AAG CPV, RvT-lid

Overige gegevens

42.

Verslag van het Kringoverstijg end Medezeggenschap sorgaan

42. Verslag van het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan

Inleiding

In dit verslag wordt gerapporteerd over de activiteiten van het Kringoverstijgend Medezeggenschapsorgaan (KOM). Het KOM geeft advies over zaken die niet specifiek een enkele kring betreffen. Het KOM heeft daarnaast een advies- en hoorrecht bij de vaststelling van de profielschetsen voor leden van het bestuur en de raad van toezicht (RvT) en de (her)benoemingen van dezelfde leden. Het KOM heeft de bevoegdheid voor de (her)benoeming van leden van de raad van toezicht.

Samenstelling

Het KOM bestaat uit de voorzitters van de belanghebbendenorganen (BO's) van de verschillende kringen in het fonds. De samenstelling van het KOM is in 2023 gewijzigd; de voorzitter van het BO van Kring Deutsche Bank is toegetreden tot het KOM. De voorzitter van het KOM, Fred Steenwinkel is in 2023 herbenoemd voor een periode van twee jaar.

Werkwijze

Het KOM heeft per jaar één vast vergadermoment om met elkaar kringoverstijgende zaken te kunnen bespreken en gedeelde bevindingen bij het jaarverslag af te stemmen. Daarnaast kan op verzoek

een vergadering worden belegd als daarvoor een specifieke aanleiding is. In 2023 heeft het KOM driemaal vergaderd, dit betrof naast het overleg voorafgaand aan de jaarverslagdag in juni, een overleg over de projectkosten bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en een overleg over een wijziging in de kostentoedeling aan de kringen. Bij beide onderwerpen heeft het KOM het bestuur een aantal opmerkingen en aanbevelingen meegegeven. Ook heeft het KOM aan het bestuur een aantal aanbevelingen gedaan over de verwerking van de jaarlijkse toeslagen bij de kringen.

Goedkeuringen en adviezen

Het KOM heeft gebruik gemaakt van het advies- en hoorrecht bij de herbenoeming van twee bestuursleden. Daarbij zijn enkele opmerkingen gemaakt over de betreffende profielschetsen en is bij beide herbenoemingen het vertrouwen uitgesproken in de herbenoeming.

Het KOM heeft bij de voordracht van de nieuwe voorzitter voor de raad van toezicht geparticipeerd in de selectiecommissie. Deze procedure is in 2024 afgerond, waarbij de selectiecommissie een voordracht heeft gedaan, waarna het KOM vervolgens de betreffende kandidaat heeft benoemd, onder voorbehoud van goedkeuring door DNB.

Tot slot

Het KOM spreekt zijn waardering uit over de samenwerking met het bestuur en het Pensioenbureau.

43.

Verslag van de Raad van Toezicht

43. Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

In het jaar 2023 heeft Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds verder gewerkt aan het persoonlijke pensioen van onze deelnemers. De pensioensector is volop in beweging, en dit brengt uitdagingen met zich mee voor het fonds. Als Raad van Toezicht is de komst van de Wet Toekomst Pensioenen daarom in 2023 een voortdurend onderwerp van gesprek geweest. Wat vergt deze transitie van het bestuur, de medewerkers van het pensioenbureau, onze uitvoerders, de Belanghebbendenorganen en van ons als Raad van Toezicht? Maar bovenal: wat gaat de WTP betekenen voor de deelnemers van ons fonds? De dialoog over deze vragen zal in 2024, waarin de eerste stappen gezet gaan worden om tot implementatie van de WTP te komen, onverminderd worden voortgezet.

2023 was ook het jaar waarin Centraal Beheer APF zijn zelfstandigheid verder heeft verstevigd. Het fonds is eind 2022 begonnen met de inrichting van het eigen werkgeverschap en dit is in 2023 voltooid. De medewerkers van het pensioenbureau zijn nu dus ook echt in dienst van Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds. Daarmee zijn nieuwe stappen gezet in de verdere professionalisering van het fonds. Als RvT juichen we deze ontwikkeling toe.

Ook binnen de Raad van Toezicht staat een verandering op stapel: in juli 2024 zal Marleen Barth het fonds verlaten omdat zij haar maximale benoemingstermijn heeft bereikt. In 2023 heeft de RvT daarom de werving van een nieuwe voorzitter, in goede samenwerking met het KOM, opgestart.

Om de kosten voor deelnemer en werkgever zo laag mogelijk te houden, stimuleert het bestuur het consolideren van kringen. In 2023 heeft de eerste consolidatie plaatsgevonden; Pensioenfondskenkring 1 is opgegaan in Kring DB Evenwicht. Dat zal voor de deelnemers van deze nieuwe kring uiteindelijk

leiden tot een beter pensioenresultaat. De RvT juicht consolidatie toe en is blij dat deze stap heeft kunnen plaatsvinden.

Naast consolidatie heeft CBAPF verdere groei gerealiseerd. Zo kon het transitietraject voor Pensioenfonds Blue Sky Group en Pensioenfonds Deutsche Bank afgerond worden. De RvT is blij met de binnenkomst van deze klanten en spreekt de hoop uit dat het perspectief dat ontstaat door de komst van de WTP de markt voor nieuwe klanten verder in beweging zal brengen

In dit verslag geven wij inzicht in onze taken en werkwijze en leggen wij verantwoording af over onze activiteiten.

Taken

De raad van toezicht is het interne toezichtorgaan van Centraal Beheer APF zoals dit in de Pensioenwet is bedoeld. Centraal Beheer APF hanteert een onafhankelijk bestuursmodel. Dit betekent dat de taak van de raad van toezicht bestaat uit:

- het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken van het fonds;
- het toezien op een voldoende risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur;
- het in algemene zin met raad terzijde staan van het bestuur;
- een oordeel vormen over het functioneren van het bestuur.

Het doel van de raad van toezicht is het integer, efficiënt, onafhankelijk en verantwoord toezichthouden op Centraal Beheer APF. De raad heeft hierbij steeds het algemeen belang van Centraal Beheer APF en haar stakeholders voor ogen. Daarbij heeft de raad van toezicht in het bijzonder aandacht voor de belangen van de deelnemers en de continuïteit van het fonds.

De raad van toezicht richt zich bij zijn werk naar de belangen van de (gewezen) deelnemers, aanspraak- en pensioengerechtigden en werkgevers. Volgens de statuten legt de raad van toezicht verantwoording af

aan het Samengesteld Belanghebbendenorgaan (SBO) en Belanghebbendenorganen (BO's) en schriftelijk en openbaar in het Jaarverslag. In dit verslag presenteert de raad van toezicht zijn bevindingen over het jaar 2023.

De raad van toezicht vervult zijn rol met inachtneming van de taken en verantwoordelijkheden zoals vastgelegd in de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen, de statuten van Centraal Beheer APF, het reglement van de raad van toezicht, de Code Pensioenfondsen en de VITP Toezichtcode.

De governance van het fonds is voortdurend in ontwikkeling, mede onder invloed van de groei. De raad van toezicht vindt dit een belangrijk onderwerp waaraan voortdurend aandacht zal worden besteed. In haar toezichtrol zal de raad van toezicht daarom met name aandacht hebben voor de integraliteit van de besluitvorming bij Centraal Beheer APF, de kwaliteit ervan, alsook de efficiencyverbetering en de regie vanuit het bestuur op de diverse uitvoerders.

Werkwijze

De raad van toezicht heeft in 2023 twaalf keer vergaderd waarvan zes keer tezamen met het bestuur. Met het bestuur is specifiek gesproken over onder meer de organisatorische ontwikkelingen binnen Centraal Beheer APF, de voortgang ten aanzien van de strategische doelen, de voorbereiding van de WTP transitie, de economische ontwikkelingen en scenario's, de ontwikkelingen in de kringen, de ontwikkelingen bij uitbestedingspartijen en tot slot het risicomanagement.

De raad van toezicht heeft in 2023 gesproken met elk (Samengevoegd) Belanghebbendenorgaan en heeft op de jaarverslagdag in juni verantwoording afgelegd aan alle (samengevoegd) Belanghebbendenorganen over de bevindingen over 2022. In oktober heeft de raad van toezicht met alle (samengevoegd) Belanghebbendenorganen tijdens een opleidingsdag een gezamenlijke verdieping gedaan op een drietal onderwerpen: het project Expeditie Pensioenakkoord, Keuzebegeleiding en het effect van een crisis op de

beleggingsportefeuille. Ook heeft Lidwin van Velden de beleggingscommissie en Arjen van Amerongen de beleggings- en pensioencommissie bijgewoond.

De raad van toezicht heeft daarnaast tweemaal gesproken met de sleutelfunctiehouders Risicobeheer, Actuarieel en Interne Audit en met de accountant en de Compliance Officer. Op kwartaalbasis bespreekt de raad van toezicht de kwartaalcijfers en de risicorapportages van het afgelopen kwartaal met het bestuur van Centraal Beheer APF.

Samenstelling raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie leden (zie hoofdstuk 46 voor details):

- Mevr. Drs. M.A.M. Barth (voorzitter)
- Mevr. Drs. L.M.T. van Velden
- Dhr. Drs. A.J.M. van Amerongen AAG CPV

De maximale termijn van Marleen Barth als voorzitter van de Raad van Toezicht loopt in juli 2024 ten einde. Daarom hebben de RvT en het KOM in goede samenwerking de werving van haar opvolger opgestart. Deze is succesvol verlopen. De benoeming van Selma Smit is per 17 mei 2024 goedgekeurd door DNB. Sinds 1 april neemt zij als waarnemer deel aan alle activiteiten van de RvT, om te komen tot een zorgvuldige overdracht. De RvT kijkt uit naar de samenwerking met Selma.

Aandachtsgebieden RvT 2023

Hieronder bericht de raad van toezicht over zijn werkzaamheden in 2023. Dit geldt als document van verantwoording over alle activiteiten van de raad van toezicht, waaronder de uitvoering van het Werkplan RvT 2023. De raad van toezicht richt zich op de voortgang van de strategische ambities: Fondsgroei, Klantgericht, Innovatief, Kwaliteit en Resultaatgerichte Bedrijfscultuur.

Conform norm 47 van de Code Pensioenfondsen betreft de raad van toezicht de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert in het jaarverslag aan de hand van de thema's van deze Code op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.

De raad van toezicht stelt vast dat het bestuur op gedegen wijze een inventarisatie heeft gemaakt van de naleving van de normen uit de Code Pensioenfondsen door het fonds. De raad sluit zich aan bij de bevindingen van het bestuur.

De raad van toezicht geeft aan enkele thema's uit de Code Pensioenfondsen nadere aandacht, door deze te benoemen bij onderstaande aandachtsgebieden. Dit betreft de volgende thema's uit de Code:

Thema 1, Vertrouwen waarmaken:

"Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement."

Thema 2, Verantwoordelijkheid nemen:

"Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling."

De Raad van Toezicht heeft deze thema's met name uitgewerkt in de volgende onderdelen.

A. De gevolgen voor het fonds van de Wet Toekomst Pensioenen

In het jaar 2023 heeft de uitvoering van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) een integrale positie gekregen in het werk van Centraal Beheer APF. Dit is verankerd in het project "Expeditie Pensioenakkoord" (Project EPAK). De ontwikkelingen die hierin gaande zijn hebben volop de aandacht van de raad van toezicht. Zo hecht de raad veel waarde aan de communicatie naar deelnemers de invulling van de keuzebegeleiding en de borging van datakwaliteit. Er is tevens aandacht voor kansen en uitdagingen die de WTP met zich meebrengt voor het fonds en de betrokken uitvoerders. Om nog meer zicht te krijgen op de adequate risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging bij de transitie naar het nieuwe stelsel heeft de raad van toezicht zich hierin in september 2023 verder verdiept, onder begeleiding

van een externe deskundige. Dit om ervoor te zorgen dat de raad van toezicht bij het uitoefenen van haar bestaande en WTP-specifieke bevoegdheden om toezicht te houden op een evenwichtige belangenafweging, uitdrukkelijk en gemotiveerd een oordeel kan vellen over de besluitvorming en belangenafweging door het bestuur bij de transitie. Een goede toets aan een evenwichtigheidskader is daarin van groot belang.

Bij de raad van toezicht is er aandacht voor de inspanningen die nodig zijn voor invoering van en potentiële risico's die kunnen ontstaan door de combinatie van de komst van een nieuw pensioenstelsel en een transitie van systemen van pensioenadministratie van Achmea.

De raad van toezicht heeft de ontwikkelingen omtrent de WTP en de uitwerking daarvan in het project Expeditie Pensioenakkoord met veel aandacht gevolgd. In 2022 is het project van start gegaan en zijn plannings, analyses en uitwerkingen gemaakt op diverse onderwerpen. Daarnaast is er afstemming geweest met de belanghebbendenorganen. De raad van toezicht is door het bestuur meegenomen in de ontwikkelingen op dit vlak. De raad stelt vast dat Centraal Beheer APF zich adequaat voorbereidt op het nieuwe pensioenstelsel. De raad stelt tevens vast dat het bestuur contact onderhoudt met de belanghebbendenorganen, achterliggende werkgevers, de uitvoerders en ook de informatie naar de deelnemers.

Code PF: Thema 2, Verantwoordelijkheid nemen: de raad van toezicht meent dat door vooruit te kijken en actie te ondernemen op het gebied van het nieuwe pensioenstelsel, het bestuur verantwoordelijkheid neemt voor het op een goede manier uitvoeren van de pensioenregeling in de toekomst.

B. Het implementeren van de strategie, planning en monitoring

In 2023 heeft de verdere implementatie van de strategie vorm gekregen in diverse projecten en activiteiten, waaronder organisatorische ontwikkelingen en de actualisatie van de strategie. De raad heeft hierbij specifiek aandacht gehad voor de overkomst van het Fondsenteam van Achmea Services naar Centraal Beheer APF, de governance en inbedding van het risicobeheer (o.a. taakverdeling eerste lijns- en tweede lijns risicobeheer) en de gevolgen voor medewerkers in het algemeen.

De raad van toezicht is door het bestuur meegenomen in de stand van zaken door middel van een kwartaalijks strategie-dashboard. Aan de hand van dit dashboard heeft de raad van toezicht gesprekken gevoerd met het bestuur over het behalen van de strategische doelen en de prioriteiten. De voortrollende beleidsagenda is de algehele planning van Centraal Beheer APF; deze vormt de basis voor het kwartaaldashboard en de planningscyclus van het fonds. De raad stelt vast dat planning en control ten aanzien van de strategische, beleids- en beheersactiviteiten op een goede en inzichtelijke manier is opgezet en dat dit bijdraagt aan de noodzakelijke prioritering en het behalen van (strategische) doelen.

De raad van toezicht heeft daarnaast aandacht, zoals hiervoor ook genoemd, voor het project om voorbereid te zijn op het nieuwe pensioenstelsel alsmede met het bestuur een dialoog gevoerd over het aanscherpen van het toetredingsbeleid op basis van de ESG-impact van potentiële nieuwe klanten. Dit onderwerp blijft ook in de toekomst onderdeel van de dialoog tussen de raad van toezicht en het bestuur.

Code PF: Thema 1, Vertrouwen waarmaken: de strategische focus van het bestuur ziet de raad van toezicht als essentieel onderdeel van adequaat bestuur.

C. Proces rondom CWO's en informatievoorziening

In 2023 heeft de raad van toezicht goedkeuring gegeven aan de volgende collectieve waardeoverdrachten (CWO's):

- CWO van Pensioenfondskenkring 1 naar Kring DB Evenwicht vanwege de opheffing van Pensioenfondskenkring 1;
- CWO van Pensioenfonds Deutsche Bank.
- CWO van Pensioenfonds Blue Sky Group.

De raad is op een juiste manier geïnformeerd en meegenomen in het voortraject van deze CWO's. Bij het verzoek om goedkeuring vanuit het bestuur is informatie verstrekt aan de hand waarvan de raad haar goedkeuring aan de CWO kon geven. Dit proces is naar tevredenheid verlopen en de raad van toezicht concludeert dat het bestuur in de besluitvorming op een evenwichtige wijze de belangen van alle betrokkenen heeft afgewogen.

De dekkingsgraden van de meeste kringen zijn in 2023 gestegen. Dit kwam met name door de stijgende rente. Er is in 2023 wel sprake geweest van een korting bij kring DB Stabiliteit. Deze vond plaats in november 2023 en had een hoogte van 0,52%. De kringen behaalden over het gehele jaar een rendement dicht bij de benchmark.

De rendements- en renteportefeuille behaalden een positief rendement. De inflatieportefeuille behaalde als enige een negatief rendement. Dit kwam vanwege de afwaardering van vastgoed in deze portefeuille.

De raad van toezicht concludeert dat er bij het opstellen van herstelmaatregelen, waar nodig, sprake is geweest van evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Tevens heeft de raad van toezicht geconstateerd dat er bij een drietal kringen op basis van de financiële positie eind 2023 sprake kon zijn van indexatie. Dit gold in dit geval voor de Kring equensWorldline, Kring Sligro en Kring Bavaria. Voor de overige kringen werd hetzij niet aan de voorwaarden voldaan dan wel is het verzoek van de stakeholders meegewogen om geen extra toeslag te verlenen. Ook hierbij is de raad van toezicht van mening dat het bestuur het besluit tot indexatie genomen heeft op grond van een evenwichtige belangenafweging over groepen deelnemers en over generaties. Het bestuur heeft bij al deze besluiten de belangen van actieven en inactieven, bestaande en nieuwe deelnemers expliciet tegen elkaar afgewogen en op grond van deze gegevens besluiten genomen.

Code PF: Thema 1, Vertrouwen waarmaken: specifiek op basis van bovenstaande, maar ook in het algemeen is de raad van toezicht van mening dat het bestuur als 'goed huisvader' de pensioenregeling uitvoert voor alle belanghebbenden van het fonds.

D. Verdiepend Onderzoek en scholing bij Willis Towers Watson

De raad van toezicht van Centraal Beheer APF verdiept zich jaarlijks in een specifiek thema. Doel hiervan is om een beter beeld te krijgen van de stand van zaken op dit thema bij Centraal Beheer APF. Om dit te bereiken kiest de RvT ervoor een thema door de gehele keten van bestuur, pensioenbureau en uitbestedingspartners onder de loop te nemen. Voor 2023 was het onderwerp van het verdiependonderzoek "Transitie WTP". De raad heeft besloten om deze uit te stellen tot nadat

het bestuur de transitiekalender heeft vastgesteld. Het verdiepend onderzoek zal daarom in het najaar 2024 plaatsvinden.

Wel zijn er diverse meetings geweest met het bestuur en projectteam om samen hier kennis over te ontwikkelen. Daarnaast heeft de raad van toezicht een scholing gevolgd bij Willis Towers Watson. Deze scholing had ‘Evenwichtigheid Pensioentransitie WTP’ als onderwerp.

Code PF: Thema 1, Vertrouwen waarmaken: de raad van toezicht ziet het investeren in de eigen kennis en vaardigheden als een belangrijk middel om het aan hen gegeven vertrouwen nu en in de toekomst waar te kunnen maken. De transitie naar WTP is een complex en ingrijpend proces, en om de controlerende taak van de raad van toezicht goed uit te kunnen voeren is begrip van dit onderwerp een vereiste.

E. Overige

Gedurende het jaar heeft de raad van toezicht nog een aantal andere onderwerpen specifieke aandacht gegeven.

Ten eerste heeft de raad van toezicht op voordracht van het bestuur Janwillem Bouma herbenoemd als voorzitter van het bestuur. Daarnaast is de aanpassing van de organisatie van Centraal Beheer APF regelmatig onderwerp van gesprek geweest, de raad van toezicht heeft het bestuur hier terzijde gestaan met raad. Ook heeft de raad goedkeuring gegeven aan het geactualiseerde beloningsbeleid en jaargesprekken gevoerd met de sleutelfunctiehouders waarin hun jaarplannen zijn besproken.

Functioneren raad van toezicht

De raad van toezicht heeft in 2023 conform de Code Pensioenfondsen een zelfevaluatie uitgevoerd, onder leiding van de Governance University te Leersum. Daar werd vastgesteld dat de vergaderingen van de raad van toezicht in een openhartige en prettige sfeer plaatsvinden. Het bestuur stelt zich open en transparant op richting de raad van toezicht, en de raad van toezicht krijgt toegang tot de informatie die

hij noodzakelijk acht om zijn taken uit te voeren. Tijdens de zelfevaluatie werd ook vastgesteld dat de RvT heeft gewerkt conform de betreffende bepalingen in de governancecode.

De raad is positief over de voorbereiding van overlegvergaderingen. Daar worden als vaste agendapunten onder andere de strategische ambities en de voortgang richting WTP besproken. De raad van toezicht heeft zijn kennis actueel gehouden door het volgen van scholing, zowel buiten als binnen het fonds. Daarbij is specifieke aandacht uitgegaan naar de situatie bij een APF en de rol van de raad van toezicht.

Samenvattend

De raad van toezicht is tevreden met de groei die tot heden bij Centraal Beheer APF heeft plaatsgevonden, maar ziet graag dat er meer kracht wordt bijgezet om de doelstellingen van het fonds te behalen. De raad is van mening dat het bestuur de strategische doelstellingen, de beleidsagenda en de uitvoeringspartijen op adequate wijze monitort en aanstuurt. De raad van toezicht volgt de ontwikkelingen omtrent de WTP en het nieuwe pensioenadministratiesysteem bij uitvoerder Achmea Pensioen Services op de voet en zal dit ook blijven doen. Hetzelfde geldt voor de WTP-transitie van Achmea Investment Management. Daar is een groot strategisch project gaande om de beleggingsadministratie uit te besteden, en ook hier zal de raad van toezicht de ontwikkelingen nauw blijven volgen.

De raad van toezicht heeft het overleg met het bestuur, de belanghebbendenorganen en overige gremia als constructief ervaren. Naar de mening van de raad heeft het bestuur bij de vervulling van zijn taak voldoende blijk gegeven van een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenafweging voor alle deelnemers. Deze evenwichtige belangenafweging is door de raad van toezicht niet alleen in het algemeen geconstateerd, maar ook specifiek vastgesteld op het vlak van het acquireren en incorporeren van nieuwe klanten en hun deelnemers, het versterken van de organisatie en de besluitvorming rond herstelplannen en toeslagverlening.

Goedkeuring jaarverslag en jaarrekening

De raad van toezicht constateert dat het proces van totstandkoming van het besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en jaarrekening 2023 zorgvuldig is geweest. De raad van toezicht verklaart goedkeuring te verlenen aan het Bestuursbesluit tot vaststelling van het Jaarverslag 2023 en de Jaarrekening 2023.

Zeist, 17 juni 2024

Namens de raad van toezicht,

Drs. M.A.M. Barth, voorzitter

Drs. L.M.T. van Velden, RvT-lid

Drs. A.J.M. van Amerongen AAG CPV, RvT-lid

Reactie van het bestuur op verslag raad van toezicht

Het bestuur is de RvT erkentelijk voor de goede samenwerking gedurende 2023. De pensioensector is volop in beweging. Met elkaar voeren we veelvuldig het gesprek over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, en hoe we dit op een goede wijze realiseren voor onze deelnemers. Naast de dialoog over de WTP-transitie, over het realiseren van onze strategische doelen, de groei van ons APF, de doorontwikkeling van het pensioenbureau en het regulier toezicht door de RvT, was er op meerdere momenten ruimte voor reflectie. Het bestuur herkent het beeld dat de RvT over 2023 schetst en kan zich vinden in de bevindingen en aanbeveling van de RvT. Het bestuur volgt dit op en voorziet in 2024 dat het overleg tussen RvT en het bestuur verder geïntensiveerd wordt in het kader van de WTP-transitie.

Het bestuur dankt de RvT voor zijn grote betrokkenheid en de constructieve samenwerking in het jaar 2023.

Zeist, 17 juni 2024,

Het bestuur van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds handelend onder de naam Centraal Beheer APF:

Drs. J. Bouma, voorzitter

Drs. H.A. Kempen, plaatsvervangend voorzitter

Drs. A.B. Peters-Derksen AAG, bestuurslid

Drs. L.J. van der Put RBA, bestuurslid

44.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

44. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds (inclusief de collectiviteitskringen) op 31 december 2023 en van het saldo van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2023.
2. De staat van baten en lasten over 2023.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen inclusief de financiële verantwoording van de collectiviteitskringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance- opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 280.000. Onze materialiteit voor de bedrijfsomgeving is bij het plannen vastgesteld op circa 2% van het eigen vermogen. Voor de Kringen is de materialiteit gebaseerd op circa 1% van het pensioenvermogen van de collectiviteitskring. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur en de met governance belaste personen overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven 5% van de materialiteit te rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds kent een aantal kernactiviteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan serviceorganisaties. De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de beleggingsadministratie en de pensioenadministratie uitbesteed aan respectievelijk Achmea Investment Management N.V., Achmea Pensioenservices N.V. en InAdmin RiskCo (hierna gezamenlijk: 'de uitvoeringsorganisaties'). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Achmea Investment Management N.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Achmea Pensioenservices N.V. en InAdmin RiskCo.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisaties verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds relevante interne beheersingsmaatregelen van de uitvoeringsorganisaties zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde Standaard 3402 type II en 3000A- rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402- en 3000A-rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2023 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisaties.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het pensioenbureau.

Wij hebben voor de controle van de beleggingen en de beleggingsopbrengsten gebruik gemaakt van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden bepaald, rekening houdend met de omvang en het risicoprofiel van deze activiteiten, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een review uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA handreiking 1120 'Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfonds' ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot onder andere de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies. Daarnaast hebben wij de adequaatheid van de werkzaamheden van de actuaris geëvalueerd. Ook hebben wij de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de actuaris geëvalueerd. Wij verwijzen hiervoor naar het kernpunt Waardering tegen passende actuariële grondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en zijn omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattings-

proces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen het toezicht uitoefenen, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de elementen die tot fraude kunnen leiden: rationalisatie, druk (motivatie) en gelegenheid. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:
Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de serviceorganisaties waaraan het pensioenfonds processen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Waar zulke journaalposten zijn geïdentificeerd, hebben we aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op de geïdentificeerde risico's in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving
Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, - zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW, RJ 610 en de Pensioenwet – aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is het pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 *‘Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen’*, waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van het pensioenfonds en de complexiteit van deze overige wet- en regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de entiteit, voor de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-

naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening, zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens van) niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de activiteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen;
- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de vermogenspositie ten opzichte van het vereist eigen vermogen en de mate waarin beleggingen liquide gemaakt kunnen worden;
- nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om zijn continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);

- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling;
- inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds, de door Achmea B.V. afgegeven garantstelling en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen in een collectiviteitskring te kunnen aanpassen, zijn een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de met governance belaste personen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
Waardering van illiquide en niet-frequent genoteerde beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van de collectiviteitskringen van het pensioenfonds. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan direct of indirect genoteerde prijzen die tot stand zijn gekomen op liquide financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen waarvoor een frequente marktnotering ontbreekt en de prijs daarom op basis van waarderingsmodellen wordt bepaald. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat een hoge mate van subjectiviteit. Hierdoor neemt de waarderings- onzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder frequent genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva van de collectiviteitskringen geeft Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds inzicht in de gehanteerde waarderingsmethoden van de illiquide beleggingen. Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in de algemene grondslagen als onderdeel van het hoofdstuk Grondslagen voor resultaat en waardebepaling. Uit deze toelichting blijkt ook welk deel van de beleggingen op balansdatum is gewaardeerd met behulp van waarderingsmodellen en technieken. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.	Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer: • De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom waardering van de beleggingen beoordeeld; • Gebruik gemaakt van Standaard 3402 type II- rapportages, en deze geanalyseerd op toereikendheid van de scoping, bevindingen en de impact hiervan op de controlewerkzaamheden; • Vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze illiquide beleggingen; • Getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden; • De gecontroleerde rapportage waarin de beleggingen zijn opgenomen aangesloten met de financiële administratie en de jaarrekening; • Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen en waarderingsonzekerheid van de beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening. Onze observatie bij dit kernpunt: Wij achten de waardering van de illiquide beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2023 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
Waardering tegen passende actuariële grondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen De technische voorziening, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds, betreft de belangrijkste verplichting in de balans van de collectiviteitskringen van het pensioenfonds en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. De technische voorziening wordt, conform de vereisten van de Pensioenwet, gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde komt tot stand door middel van een berekening waarin gebruik wordt gemaakt van aanspraakgegevens van deelnemers, actuariële grondslagen en schattingselementen en is dan ook gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet. Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 5 bij de verantwoording van de collectiviteitskringen is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds specifieke ervaringssterfte en kostenopslag niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.	Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer: • De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, risico's, werkzaamheden en attentiepunten; • De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris; • De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken; • Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioenaanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen; • Vastgesteld dat de actuaris met deze basisgegevens werkt bij het toetsen van de technische voorziening; • Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorziening toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening. Onze observatie bij dit kernpunt: Wij achten de waardering van de technische voorziening en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2023 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad De solvabiliteit van de collectiviteitskringen wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van de collectiviteitskring. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad van de collectiviteits- kringen te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake toeslagen en kortingen. Daarnaast is de dekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de collectiviteitskringen van het pensioenfonds voldoende buffers hebben. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in noot 5 en in de risico- paragraaf bij de financiële verantwoording van de collectiviteitskringen. Indien hieruit blijkt dat de beleidsdekkingsgraad van een collectiviteitskring gedurende vijf aangesloten jaren lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen, kan dit leiden tot en het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten. Wij hebben de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad aangemerkt als kernpunt, vanwege het belang hiervan voor de deelnemers in relatie tot een mogelijke korting op de pensioenaanspraken. Voor de collectiviteitskringen was in 2023 geen korting noodzakelijk met uitzondering van Kring Stabiliteit; Op basis van de actualisatie van het herstelplan van Kring Stabiliteit blijkt dat de kring aanvullende maatregelen nodig heeft om binnen de gestelde termijn uit herstel te komen. Het achterwege laten van toeslagen en het doorvoeren van een jaarlijkse korting van 0,5% leidt tot herstel van de dekkingsgraad binnen de gestelde termijn. Dit is ook als zodanig toegelicht in noot 5 bij de verantwoording van de collectiviteitskring. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat de toelichting met betrekking tot de dekkingsgraad, (minimaal) vereist eigen vermogen en herstelplan niet conform wet- en regelgeving is opgenomen in de jaarrekening.	Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer: • Door controle van de balans de samenstellende delen van de dekkingsgraad gecontroleerd; • De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken; • De in de jaarrekening gepresenteerde cijfermatige toelichting geëvalueerd en getoetst of deze in overeenstemming is met het actuarieel rapport en (geactualiseerd) herstelplan; • Wij hebben de door de certificerend actuaris uitgevoerde plausibiliteitstoets op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar beoordeeld in relatie tot de ontwikkelingen van de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad onderzocht. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hiervoor beschreven. Observatie bij dit kernpunt: Wij achten de vaststelling van de dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraden en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2023 aanvaardbaar. Ook achten wij de toelichting in de jaarrekening met betrekking tot het (minimaal) vereist eigen vermogen en herstelplan aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- De overige gegevens.
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bevestigen aan het bestuur en de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de met governance belaste personen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 17 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: mr. drs. J. Penon RA

45.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat van de bedrijfsomgevi ng

45. Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat van de bedrijfsomgeving

1. Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat van de bedrijfsomgeving

Statutair is bepaald dat baten die niet zijn toe te wijzen aan een specifieke Collectiviteitskring worden toegevoegd aan het vermogen van de Stichting (artikel 3, leden 1 en 6). Gezien het afgescheiden karakter van de kringvermogens betekent dit dat resultaten in een kring aan het vermogen van de kring worden toegevoegd.

Bijlagen

46.

Personalia Bedrijfsomgeving

46. Personalia Bedrijfsomgeving

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is in 2023 niet gewijzigd en is ultimo verslagjaar als volgt samengesteld:

Samenstelling bestuur						
	M/V	Geboren	Functie	(Her-) benoemd	Aftreed datum	Aantal malen herbenoembaar
Drs. J. Bouma	M	1962	Voorzitter	01-11-2023	01-11-2027	1
Drs. H.A. Kempen	M	1968	Plaatsvervangend voorzitter	15-07-2022	15-07-2026	0
Drs. A.B. Peters-Derksen AAG	V	1973	Lid	15-07-2020	15-07-2024	1
Drs. L.J. van der Put RBA	M	1967	Lid	01-01-2023	01-01-2027	1

In 2023 is J. Bouma voor de eerste keer herbenoemd. Het aantal herbenoemingen van een bestuurder bedraagt maximaal twee keer voor een periode van vier jaar.

Raad van toezicht

De RvT bestaat op 31 december 2023 uit de volgende leden:

Samenstelling RvT						
	M/V	Geboren	Functie	(Her-) benoemd	Aftreed datum	Aantal malen herbenoembaar
Drs. M.A.M. Barth	V	1964	Voorzitter	15-07-2020	15-07-2024	0
Drs. A.J.M. van Amerongen AAG CPV	M	1969	Lid	15-07-2022	15-07-2026	1
Drs. L.M.T. van Velden	V	1964	Lid	01-06-2021	01-06-2025	0

De maximale termijn van Marleen Barth als voorzitter van de Raad van Toezicht loopt in juli 2024 ten einde. Daarom hebben de RvT en het KOM in goede samenwerking de werving van haar opvolger opgestart. Deze is succesvol verlopen. De goedkeuring door DNB van de benoeming van Selma Smit is per 17 mei 2024 ontvangen. Sinds 1 april neemt zij als waarnemer deel aan alle activiteiten van de RvT, om te komen tot een zorgvuldige overdracht. De RvT kijkt uit naar de samenwerking met Selma.

Kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan (KOM)

Het KOM bestaat op 31 december 2023 uit de volgende leden:

Bezetting KOM						
	M/V	Geboren	Functie	Betreffende (S)BO	(Her-) benoemd	Aftreed datum
F.F. Steenwinkel	M	1947	Voorzitter	BO equensWorldline	01-01-2021	01-01-2025
L.E.M. Duynstee	V	1962	Lid	Pensioenfondsenkring 1	01-01-2019	1-1-2025
M. Verbrugge	M	1968	Lid	SBO	15-08-2022	15-08-2026
Drs. I.L. van Eeghen	M	1960	Lid	BO RBS	01-03-2022	01-03-2026
Drs. B. Wellens	M	1975	Lid	BO Bavaria	01-07-2021	01-07-2024
F.W. van Dorsten	M	1959	Lid	BO Chemours	01-01-2021	01-01-2025
R. Oosterhout	M	1954	Lid	BO Sligro Food Group	01-10-2020	01-10-2024
R.J.P. Siebesma	M	1962	Lid	BO DB Evenwicht	01-11-2021	01-11-2025

Bezetting KOM						
	M/V	Geboren	Functie	Betreffende (S)BO	(Her-) benoemd	Aftreed datum
J.H.W. van der Straaten	M	1956	Lid	BO HPE / BO ES Nederland	01-11-2022	01-11-2026
A.E. Reuvekamp	M	1970	Lid	BO HP Nederland	01-11-2022	01-11-2026
B.S. Dornseiffen	M	1973	Lid	BO Deutsche Bank Nederland	01-10-2023	01-10-2027

47.

Personalia Belanghebbenden organen

47. Personalia

Belanghebbendenorganen

Centraal Beheer APF kent voor elke kring een belanghebbendenorgaan (BO). Het BO bestaat uit minimaal vier leden en maximaal veertien leden. Een belanghebbendenorgaan bestaat in beginsel uit vertegenwoordigers van Werkgever(s), Werknemers, Pensioengerechtigden en van Gewezen deelnemers van wie de Pensioenovereenkomst is beëindigd.

Het belanghebbendenorgaan heeft de taken en bevoegdheden, als bedoeld in artikel 115c van de Pensioenwet, voor zover deze betrekking hebben op de collectiviteitkring waartoe het orgaan behoort. Het bestuur stelt per collectiviteitkring een regeling vast ten aanzien van de taken, bevoegdheden, invulling vacatures en de zetelverdeling tussen de vertegenwoordigers.

Het bestuur heeft de leden van een belanghebbendenorgaan benoemd na goedkeuring van DNB.

Een lid van het (S)BO heeft een zittingsduur van maximaal 4 jaar en kan tweemaal worden herkozen voor een periode van steeds 4 jaar.

Samengevoegd belanghebbendenorgaan

In het SBO hebben ultimo verslagjaar de volgende leden zitting:

Samenstelling SBO						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
M. Verbrugge	M	1968	Voorzitter	Werkgevers	07-08-2022	07-08-2026
B. Wellens	M	1975	Lid	Werkgevers	28-04-2022	28-04-2026
J.G.P. de Ruijter	M	1955	Lid	Werknemers	07-08-2022	07-08-2026
I.J. Arkink	V	1971	Lid	Werknemers	12-01-2021	12-01-2025
G. Bulten	M	1961	Lid	Werkgevers	25-02-2021	25-02-2025
A. Jharap	V	1977	Lid	Werknemers	25-08-2022	25-08-2026

Belanghebbendenorgaan Kring Evenwicht

Het BO Evenwicht bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Evenwicht						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
R.J.P. Siebesma	M	1962	Voorzitter	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2021	01-11-2025
H. van den Heuvel	M	1951	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2021	01-11-2025
G.C.A. Dunnink	V	1973	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2021	01-11-2025
M. Kuperus	M	1962	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	18-07-2022	18-07-2026

J.W.F Schroers en A.G. Oerlemans zijn per 1 april 2024 benoemd als lid in BO Kring DB Evenwicht en zijn vanaf die dat datum aanwezig als toehoorder bij het BO Pensioenfondsenkring 1.

Belanghebbendenorgaan Pensioenfondsenkring 1

Het BO Pensioenfondsenkring 1 bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Pensioenfondsenkring 1						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
L.E.M. Duynstee CPC PPE CPE	V	1962	Voorzitter	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-01-2019	01-01-2025
Dr. A.G. Oerlemans CFA, FRM	M	1965	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-01-2019	01-01-2024
A.L.M. Hoorman	M	1950	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-01-2019	01-01-2025
J.W.F. Schroers	M	1961	Tijdelijk terug getreden	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-01-2023	01-01-2024

Na afronding van de CWO van Pensioenfondsenkring 1 naar Kring DB Evenwicht zal het BO beëindigd worden. Volgens verwachting zal dit in de loop van 2024 gebeuren.

J.W.F Schroers en A.G. Oerlemans zijn per 1 april 2024 benoemd als lid in BO Kring DB Evenwicht en zijn vanaf die dat datum aanwezig als toehoorder bij het BO Pensioenfondsenkring 1.

Belanghebbendenorgaan Kring RBS

Het BO RBS bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring RBS						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
Drs. I.L. van Eeghen MiF	M	1960	Voorzitter	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-03-2022	01-03-2026
C.T.M. van den Berg	V	1961	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-03-2022	01-03-2026
Drs. J.J. Heemskerk CFA	M	1970	Tijdelijk inactief door functie bij AIM	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-03-2022	01-03-2026
Mr. E.J. Kuiper	V	1960	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-03-2022	01-03-2026
Mr. S.G. Mathu MBA	M	1972	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-03-2022	01-03-2026
J.P.A. van Oudheusden	M	1973	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-06-2022	01-06-2026

Belanghebbendenorgaan Kring Bavaria

Het BO Bavaria bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring Bavaria						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
Drs. B. Wellens	M	1975	Voorzitter	Werkgevers	01-7-2021	01-7-2024
N.C.A.L. Meeuws	M	1983	Lid	Werknemers	01-7-2021	01-7-2024
L.M.M. van der Steen	M	1949	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-7-2021	01-7-2024
Vacature						

Belanghebbendenorgaan Kring Sligro Food Group

Het BO Sligro Food Group bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring Sligro Food Group						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
Drs. R. Oosterhout	M	1954	Voorzitter	Werkgever	01-10-2020	01-10-2024
R.A.W.J. van der Sluijs	M	1976	Lid	Werkgever	01-10-2020	01-10-2024
H.H. Klinge	M	1945	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-10-2020	01-10-2024
T. Schweitzer	V	1975	Lid	Werknemers	22-5-2023	22-5-2027

Belanghebbendenorgaan Kring Chemours

Het BO Chemours bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring Chemours						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
F.W. van Dorsten	M	1959	Voorzitter	Werkgever	01-01-2021	01-01-2025
W. Gruijters	M	1974	Lid	Werknemers	01-01-2021	01-01-2025
R. Smits	M	1970	Lid	Werknemers	01-01-2021	01-01-2025
A. Decantere	V	1962	Lid	Werkgever	22-09-2022	22-09-2026

Belanghebbendenorgaan Kring equensWorldline

Het BO equensWorldline bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring equensWorldline						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
F.F. Steenwinkel	M	1947	Voorzitter	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-01-2021	01-01-2025
P.J.S. de Jong	M	1968	Lid	Werknemers	01-01-2021	01-01-2025
M.R. Stok	M	1967	Lid	Werkgever	01-01-2021	01-01-2025
I. Jelier	M	1974	Lid	Werknemers	01-10-2021	01-01-2025

Belanghebbendenorgaan Kring HPE

Het BO HPE bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring HPE						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
J.H.W. van der Straaten	M	1956	Voorzitter	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
H.J. Hoos	M	1968	Lid	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
I.H. Sijbrandij	M	1952	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2022	01-11-2026
K.A. Nienhuis	M	1944	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2022	01-11-2026
N. Baas	M	1986	Lid	Werknemers	14-7-2023	14-7-2027
F. Spuesens	M	1976	Lid	Werkgevers	28-11-2023	28-11-2027

Belanghebbendenorgaan Kring HPNL

Het BO HPNL bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring HPNL						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
A.E. Reuvekamp	M	1970	Voorzitter	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
S.P. Dijkhuizen	M	1938	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-11-2022	01-11-2026
D.H. Edelijm	V	1960	Lid	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
F. Keij	M	1968	Lid	Werknemers	15-12-2023	15-12-2027

Belanghebbendenorgaan Kring ESN

Het BO ESN bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring ESN						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
J.H.W. van der Straaten	M	1956	Voorzitter	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
R. Korevaar	M	1961	Lid	Werknemers	01-11-2022	01-11-2026
O. van 't Hof	M	1953	Lid	Werkgevers	01-11-2022	01-11-2026
M.C.M. Cools	M	1957	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	01-6-2023	01-6-2027

Belanghebbendenorgaan Kring Deutsche Bank NL

Het BO Deutsche Bank NL bestaat ultimo verslagjaar uit de volgende leden:

Samenstelling BO Kring Deutsche Bank NL						
	M/V	Geboren	Functie	Geleding	(Her) benoemd	Aftreed datum
B.S. Dornseiffen	M	1973	Voorzitter	Werkgevers	1-10-2023	1-10-2027
E.M. Mulder-Mosman	V	1948	Lid	Pensioengerechtigden / gewezen deelnemers	1-10-2023	1-10-2027
J.W. Veldman	M	1965	Lid	Werknemers	1-10-2023	1-10-2027
J.J. Reitsema	M	1958	Lid	Werkgevers	1-10-2023	1-10-2027
L.P.A. Vermin	M	1967	Lid	Werkgevers	1-10-2023	1-10-2027
M. Colijn	M		Aspirant-lid	Werknemers		

48.

Overige personalia

48. Overige personalia

Sleutelfunctiehouder Internal Audit

De heer F. Pranata verbonden aan Protiviti.

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer

De heer D. Koelemij, pensioenbureau Centraal Beheer APF

Per 1-1-24 is de heer J.H. Sluis als opvolger van de heer D. Koelemij benoemd door het bestuur, onder voorbehoud van goedkeuring DNB. De goedkeuring vanuit DNB voor deze benoeming is op 19 maart 2024 ontvangen.

De heer J.H. Sluis is verbonden aan AethiQs B.V..

Certificerend actuaris / Sleutelfunctiehouder Actuariaat

De heer drs. R. van de Meerakker AAG verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V. (WTW).

Compliance officer

De heer Mr. R. Van der Mast van het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

Externe onafhankelijke accountant

De heer mr. drs. J. Penon RA verbonden aan Deloitte Accountants B.V.

Vertrouwenspersoon

Mevrouw J.M.E. Pierik-Van Diest van het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

49.

SFDR annex IV

Bestuursverslag

Jaarrekening 2023

Overige gegevens

Bijlagen

49. SFDR annex IV

49.1 SFDR annex IV Kring DC

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Defined Contribution)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 26,13% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 59,91 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbevingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,71	6,47
ESG Profiel Benchmark	6,61	6,41
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	59,91	63,67

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 118 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	3,6	Verenigde Staten
Microsoft Corp	Software & Diensten	2,9	Verenigde Staten
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	1,5	Nederland
Amazoncom Inc	Duurzame consumentengoeder en en detailhandel	1,5	Verenigde Staten
NVIDIA Corp	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,3	Verenigde Staten
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	1,2	Nederland
TSMC	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,0	Taiwan
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,0	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	0,9	Verenigd Koninkrijk
Alphabet Inc	Media & Vermaak	0,9	Verenigde Staten
Tesla Inc	Automobiele industrie & Componenten	0,9	Verenigde Staten
Alphabet Inc	Media & Vermaak	0,8	Verenigde Staten
Meta Platforms Inc	Media & Vermaak	0,8	Verenigde Staten
Tencent Holdings Ltd	Media & Vermaak	0,6	China
The Dutch State Treasury Agency	Overig	0,6	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

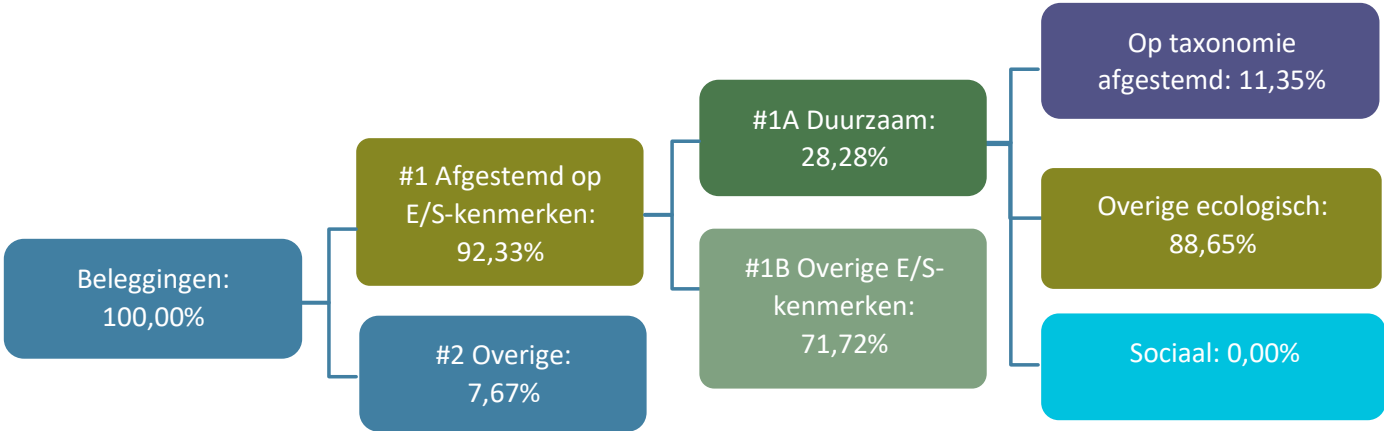

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 26,13%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Software & Diensten	6,8
Banken	6,4
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	6,2
Technologie Hardware & Apparatuur	6,2
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	5,7
Media & Vermaak	5,0
Financiële diensten	4,9
Kapitaalgoederen	4,6
Overheden	4,6
Overig	49,6

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 11,35% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 0,42% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

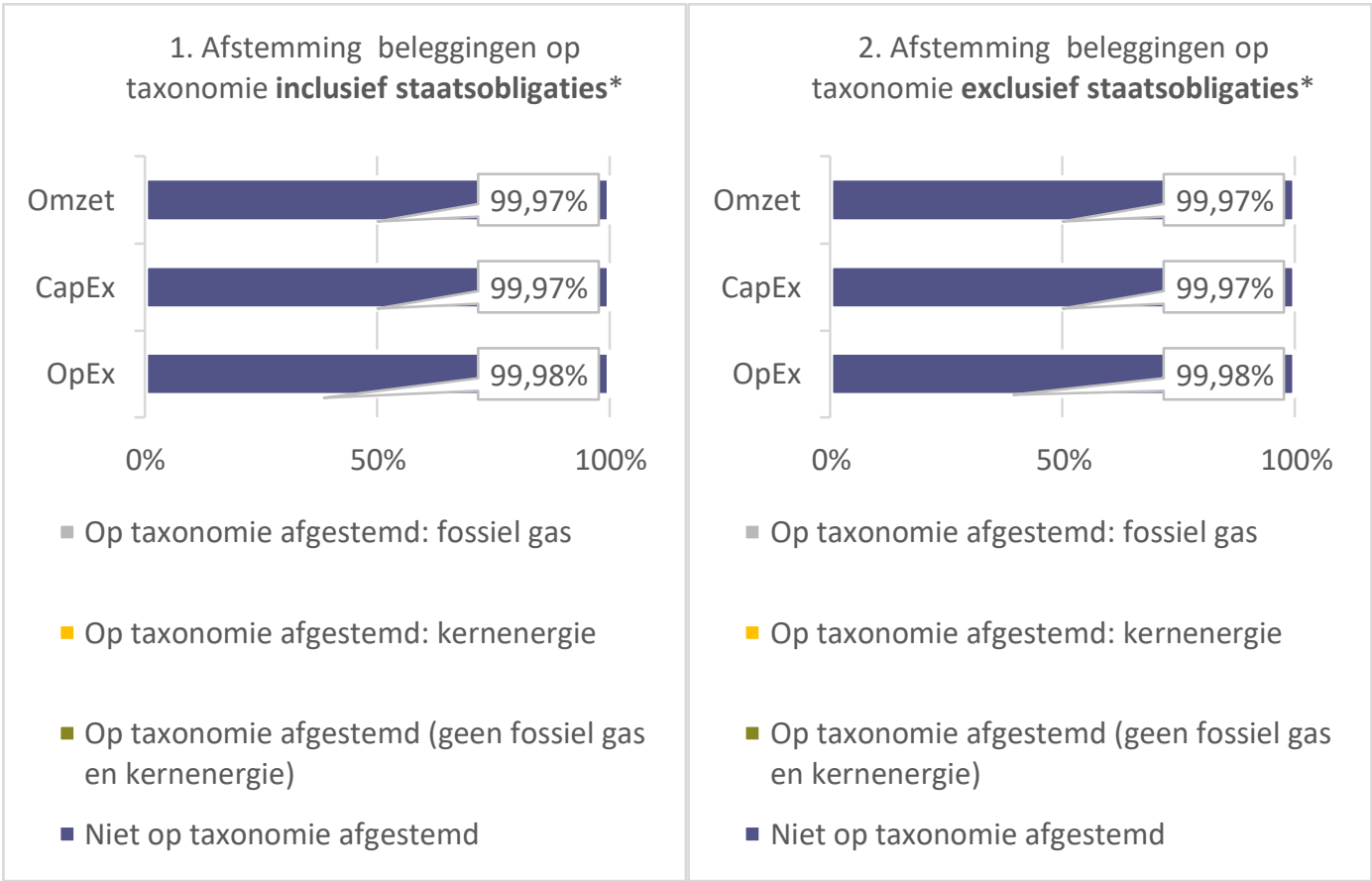
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 88,65%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Overig	61,8
Liquiditeiten	59,6
Alternatieve beleggingen	8,2
Derivaten	-29,6

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

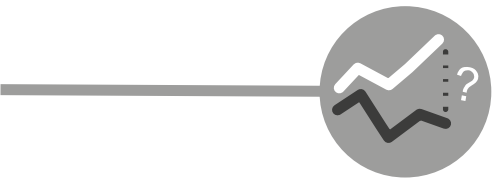
Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.2 SFDR annex IV Kring DB Premie

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Premie)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 13,94% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 41,04 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

pensioenfonds.

ESG-profiel:

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,63	6,36
ESG Profiel Benchmark	6,42	6,19
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	41,04	62,52

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 245 ton.
- In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGPs). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)		Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	6,0	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	3,4	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	2,3	Nederland
Deutschland i/l Bond .5000% 15/04/2030	Overig	1,3	Duitsland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,3	Verenigde Staten
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
Deutschland I/L Bond .1000% 15/04/2026	Overig	1,0	Duitsland
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,0	Verenigd Koninkrijk
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,0	Verenigde Staten
Stadt Koeln	Overig	0,9	Duitsland
French discount t-bill ZC 04/10/2023	Overheden	0,8	Frankrijk
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	0,8	Frankrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	0,8	Frankrijk
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	0,8	Verenigd Koninkrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	0,8	Verenigd Koninkrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

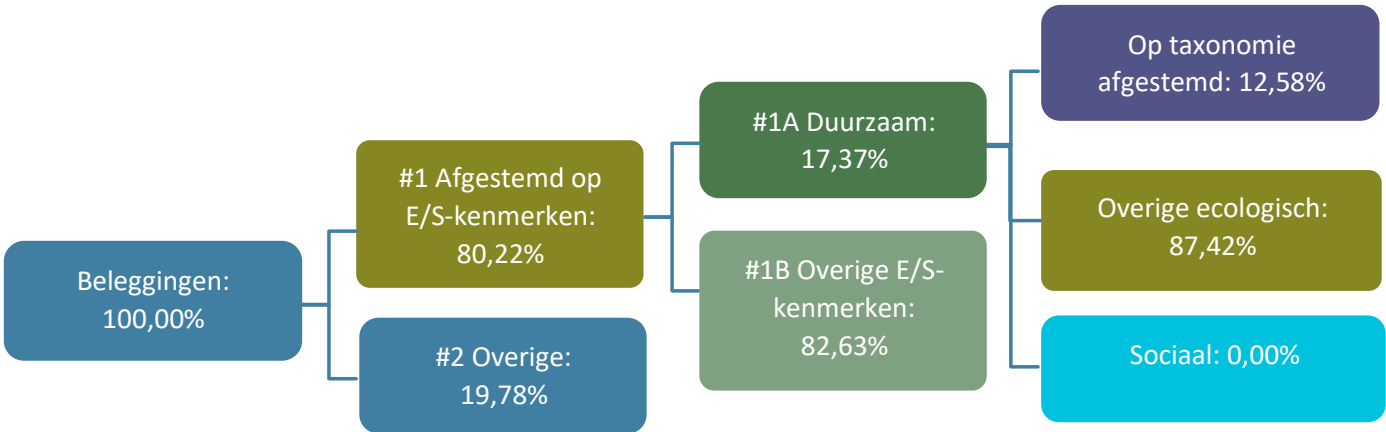

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 13,94%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	26,7
Vastgoedfonds	3,1
Technologie Hardware & Apparatuur	2,7
Software & Diensten	2,5
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,3
Duurzame consumentengoederen en detailhandel	2,2
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,2
Financiële instellingen	2,0
Kapitaalgoederen	2,0
Overig	54,2

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 12,58% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,09% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

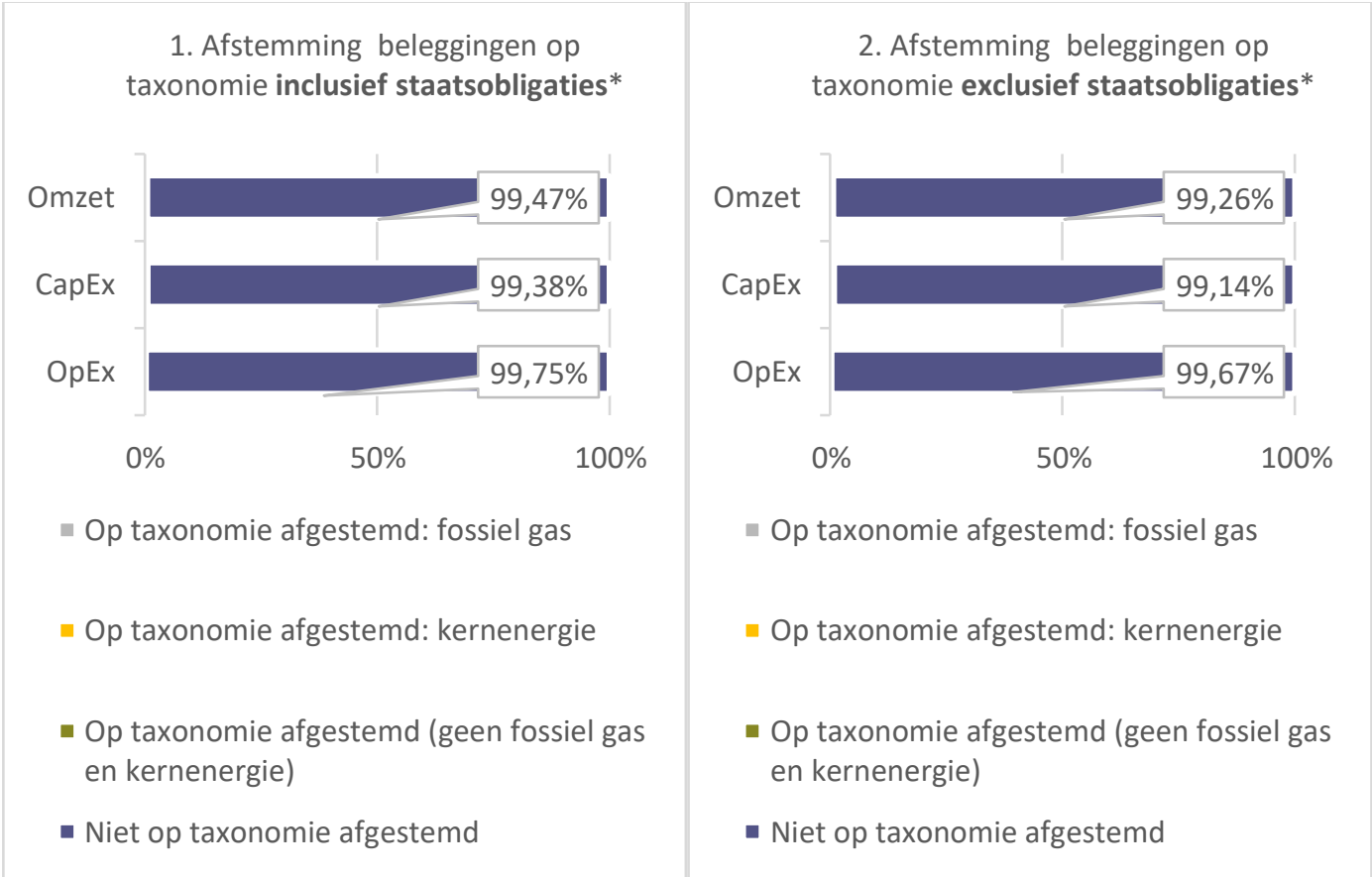
☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van: - de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft; - de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie; - de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

waarin is belegd weergegeven.

*In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

a. Rapportages van de uitgevende organisatie,

b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)

c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,16%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 87,42%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	73,2
Overig	53,8
Alternatieve beleggingen	7,5
Derivaten	-34,6

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen: Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.

49.3 SFDR annex IV Kring DB Stabiliteit

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Stabiliteit)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 10,60% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 38,16 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

pensioenfonds.

ESG-profiel:

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,71	6,45
ESG Profiel Benchmark	6,50	6,30
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	38,16	58,72

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 65 ton.
- In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	6,5	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	6,3	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	2,6	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	2,5	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	2,3	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF50_VM	Overig	2,3	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	2,2	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	2,1	Verenigd Koninkrijk
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	2,0	Nederland
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,9	Nederland
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,9	Frankrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,8	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,8	Verenigd Koninkrijk
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,7	Verenigd Koninkrijk
CCP_BNP_LCH_VM	Overig	1,3	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

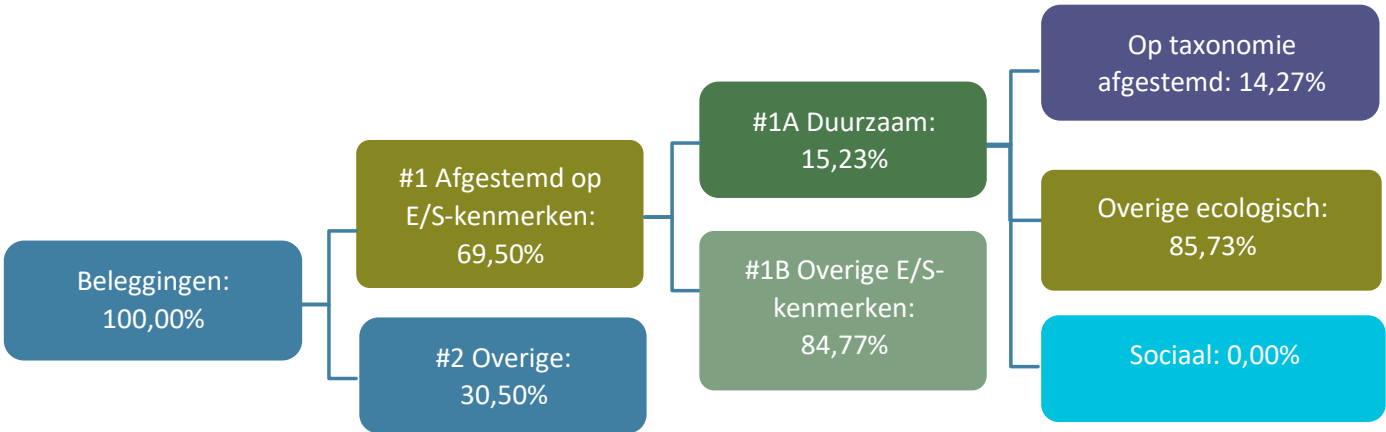

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 10,60%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	29,3
Vastgoedfonds	2,4
Financiële instellingen	2,2
Door onderpand gedekt	2,0
Supranationalen	1,8
Technologie Hardware & Apparatuur	1,7
Software & Diensten	1,6
Agentschappen	1,5
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,5
Overig	56,0

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 14,27% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,46% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

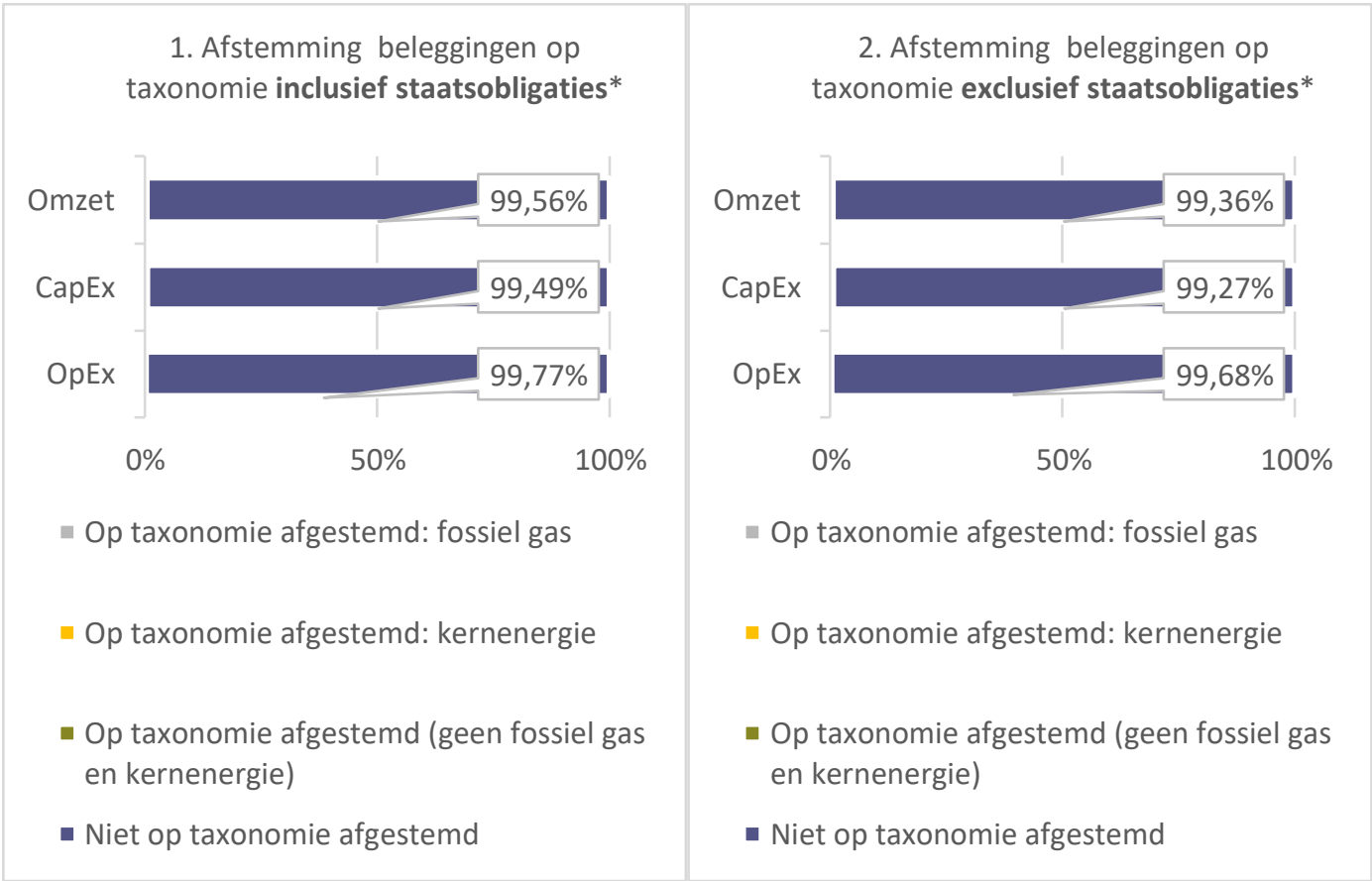
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 85,73%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	117,2
Overig	38,4
Alternatieve beleggingen	3,7
Derivaten	-59,3

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.4 SFDR annex IV Kring DB Koopkracht

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Koopkracht)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 14,28% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 40,67 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

pensioenfonds.

ESG-profiel:

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,65	6,38
ESG Profiel Benchmark	6,43	6,22
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	40,67	61,89

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 314 ton.
- In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGPs). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)		Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	6,6	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	3,4	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	1,6	Nederland
Deutschland i/l Bond .5000% 15/04/2030	Overig	1,3	Duitsland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,2	Verenigde Staten
Deutschland I/L Bond .1000% 15/04/2026	Overig	1,0	Duitsland
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,0	Verenigde Staten
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	0,9	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	0,8	Verenigd Koninkrijk
French discount t-bill ZC 04/10/2023	Overheden	0,8	Frankrijk
Deutschland IL Bond .1000% 15/04/2046	Overig	0,8	Duitsland
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	0,8	Duitsland
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	0,7	Frankrijk
Alphabet Inc	Media & Vermaak	0,7	Verenigde Staten
French discount t-bill ZC 24/01/2024	Overheden	0,6	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

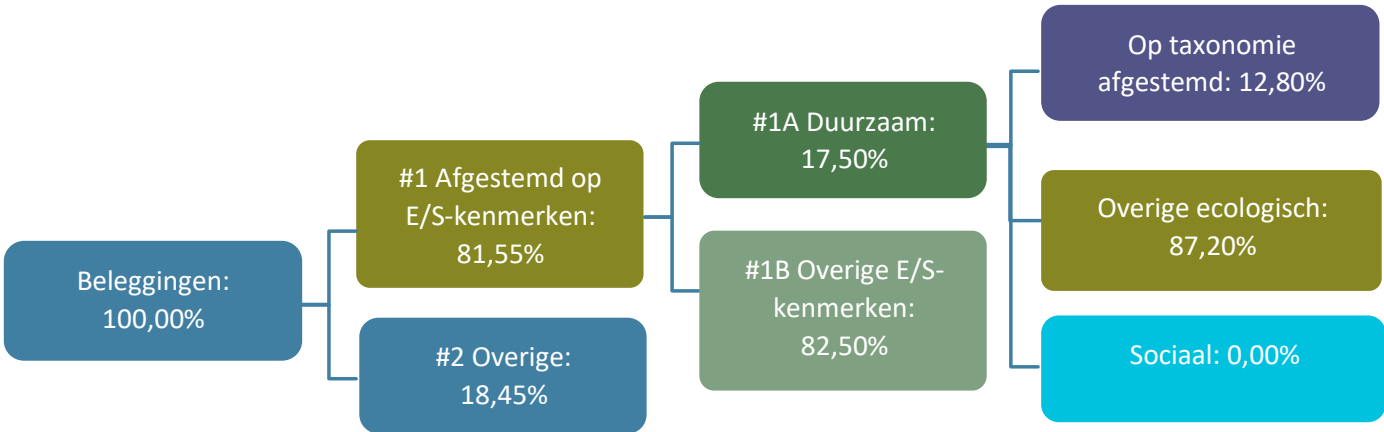

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 14,28%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	27,0
Vastgoedfonds	3,1
Technologie Hardware & Apparatuur	2,7
Software & Diensten	2,5
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,3
Financiële instellingen	2,2
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,2
Duurzame consumentengoederen en detailhandel	2,2
Door onderpand gedekt	2,0
Overig	53,6

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 12,80% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,16% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

☒ Nee

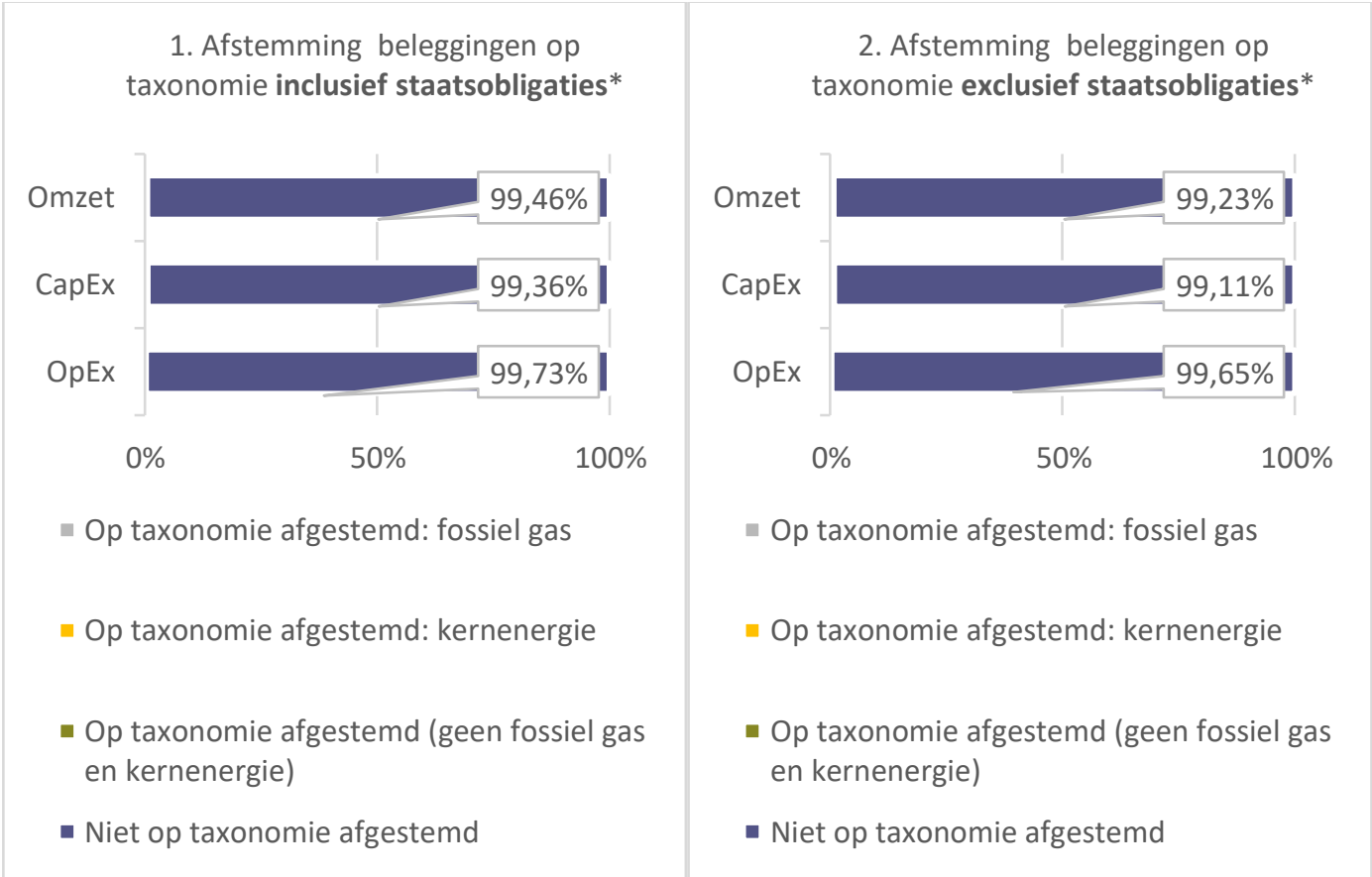
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

waarin is belegd weergegeven.

**In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.*

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

a.

Rapportages van de uitgevende organisatie,

b.

Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)

c.

Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,16%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 87,20%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	58,5
Overig	59,1
Alternatieve beleggingen	8,0
Derivaten	-25,6

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

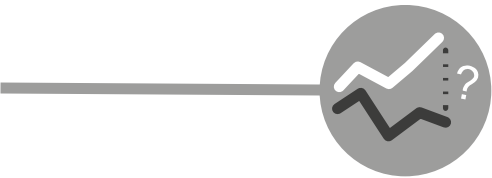
Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.5 SFDR annex IV Kring DB Evenwicht

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Evenwicht)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	☒ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 12,26% duurzame beleggingen
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	☐ met een sociale doelstelling ☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 36,02 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,79	6,56
ESG Profiel Benchmark	6,58	6,44
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	36,02	54,78

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 1016 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)		Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	9,7	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	2,9	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	2,6	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,2	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,1	Frankrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	1,1	Duitsland
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	1,0	Duitsland
Deutschland i/I Bond .5000% 15/04/2030	Overig	0,9	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	0,9	Verenigd Koninkrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	0,9	Nederland
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	0,9	Frankrijk
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	0,8	Verenigd Koninkrijk
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	0,8	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

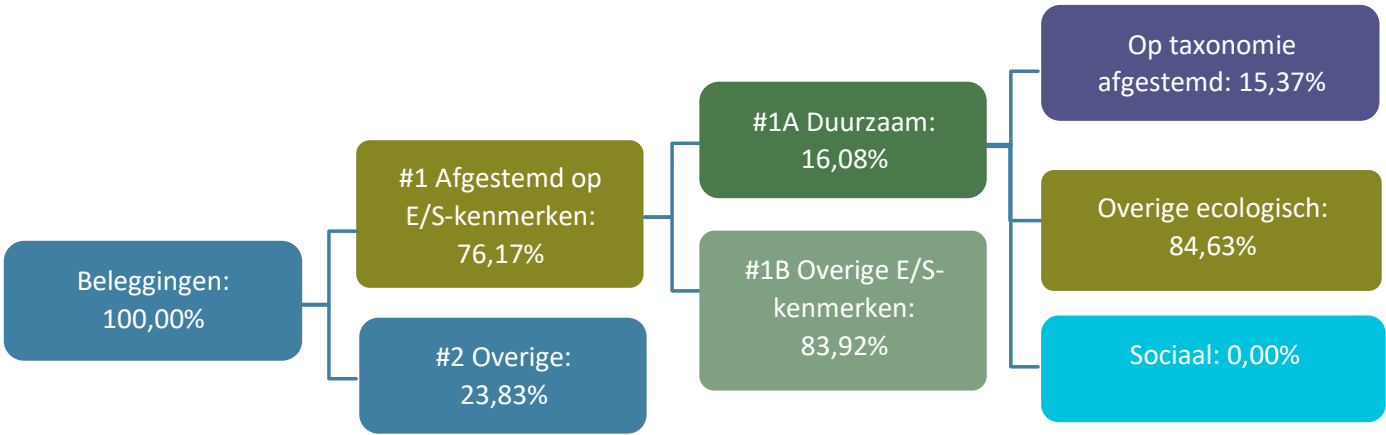

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 12,26%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	30,9
Financiële instellingen	3,1
Door onderpand gedekt	2,9
Supranationalen	2,7
Vastgoedfonds	2,3
Agentschappen	2,3
Technologie Hardware & Apparatuur	1,7
Software & Diensten	1,6
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,4
Overig	50,9

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 15,37% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,81% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

☒ Nee

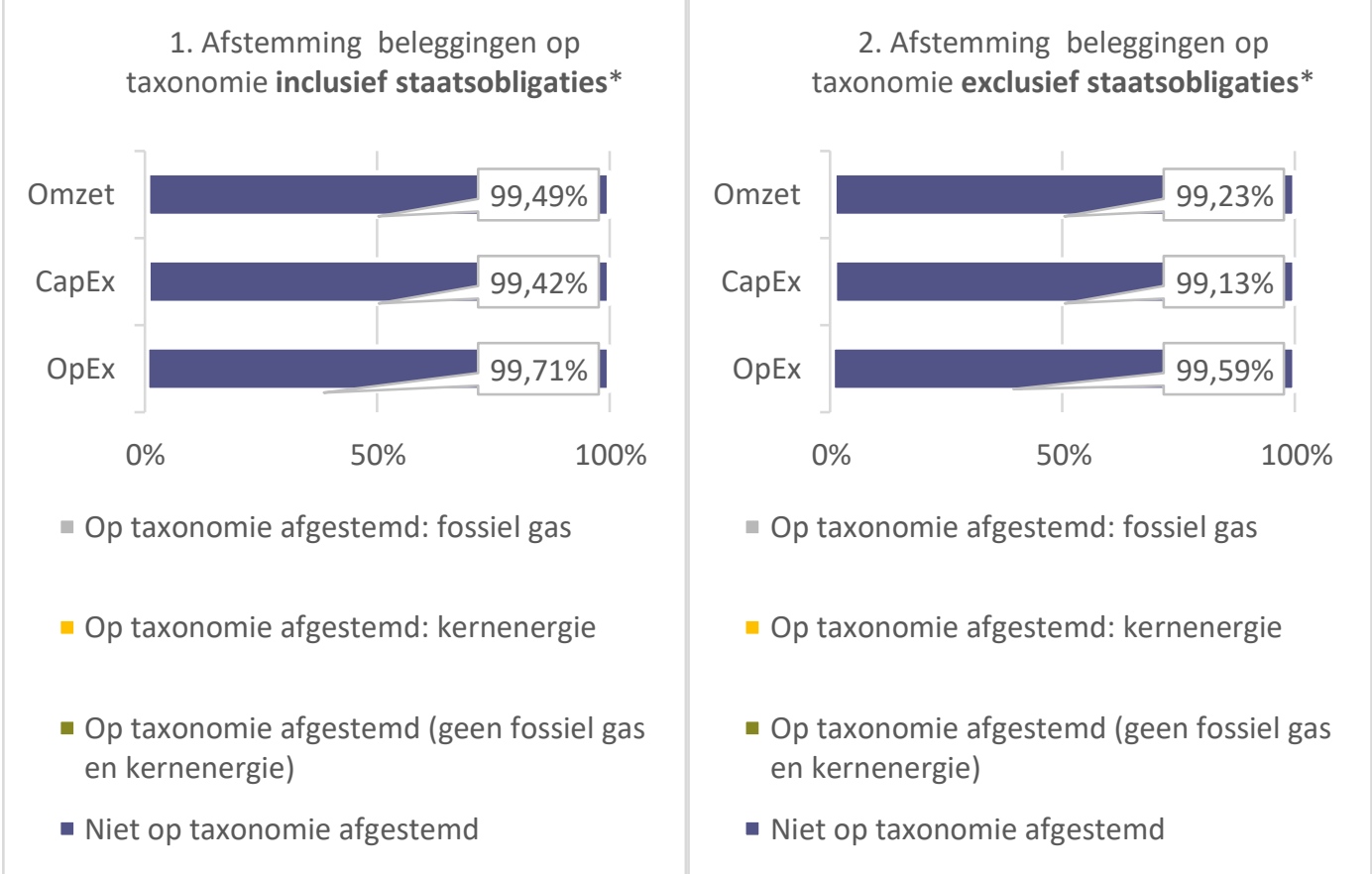
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

waarin is belegd weergegeven.

**In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.*

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

a.

Rapportages van de uitgevende organisatie,

b.

Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)

c.

Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,17%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 84,63%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	73,4
Overig	56,6
Alternatieve beleggingen	4,7
Derivaten	-34,7

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● ***Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?***

Niet van toepassing.

49.6 SFDR annex IV Pensioenfondsenkring 1

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Pensioenfondsenkring 1)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 14,33% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 38,61 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

pensioenfonds.

ESG-profiel:

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,79	6,57
ESG Profiel Benchmark	6,58	6,44
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	38,61	58,52

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 691 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGPs). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en -gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	11,3	Nederland
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	1,3	Duitsland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	1,2	Nederland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,0	Verenigde Staten
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	1,0	Nederland
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,8	Verenigde Staten
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	0,6	Verenigd Koninkrijk
Netherlands government 0% 15/01/2027	Overheden	0,6	Nederland
France (govt of) 0% 25/03/2025	Overheden	0,6	Frankrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	0,6	Verenigd Koninkrijk
Alphabet Inc	Media & Vermaak	0,5	Verenigde Staten
Bundesschatzanweisungen .4000% 13/09/2024	Overheden	0,5	Duitsland
Bundesrepub. deutschland 1.700% 15/08/2032	Overheden	0,5	Duitsland
Cash bucket EUR	Overig	0,5	Nederland
Stadt Koeln	Overig	0,4	Duitsland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

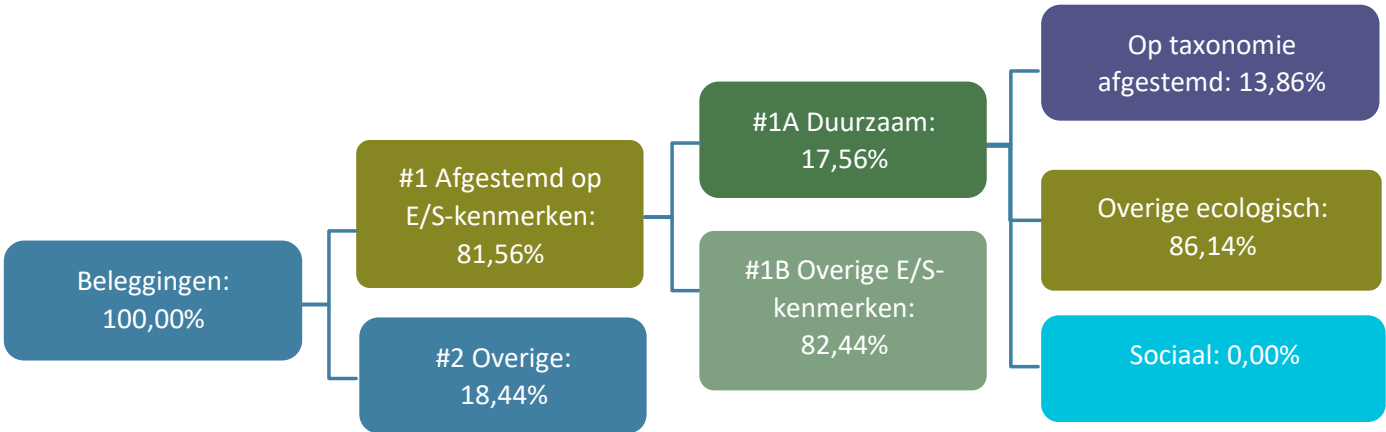
Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 14,33%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

●

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

●

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	31,2
Financiële instellingen	3,7
Door onderpand gedekt	3,4
Supranationalen	3,2
Agentschappen	2,7
Technologie Hardware & Apparatuur	2,2
Software & Diensten	2,1
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,9
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	1,8
Overig	47,8

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 13,86% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,79% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

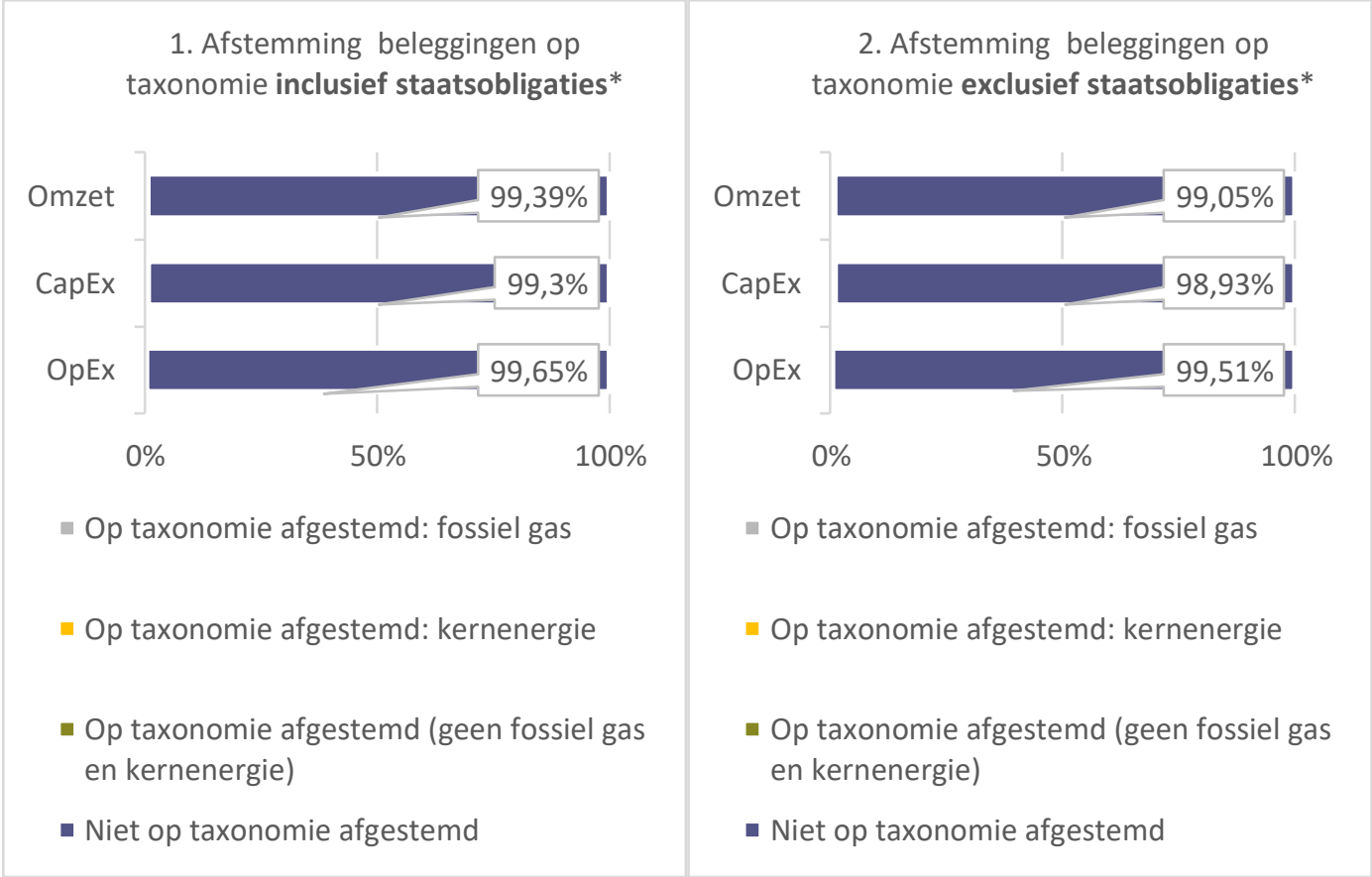
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 86,14%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Overig	69,8
Liquiditeiten	46,5
Alternatieve beleggingen	2,4
Fondsen	0,0
Derivaten	-18,7

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.7 SFDR annex IV Kring RBS

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Royal Bank of Scotland)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 13,39% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 39,98 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,69	6,47
ESG Profiel Benchmark	6,48	6,32
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	39,98	60,00

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 2511 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	7,6	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	2,8	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	2,6	Nederland
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,5	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,3	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	1,3	Duitsland
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,2	Verenigd Koninkrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,1	Verenigde Staten
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,0	Frankrijk
Deutschland i/I Bond .5000% 15/04/2030	Overig	0,9	Duitsland
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	0,9	Nederland
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	0,9	Duitsland
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,8	Verenigde Staten
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	0,8	Verenigd Koninkrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

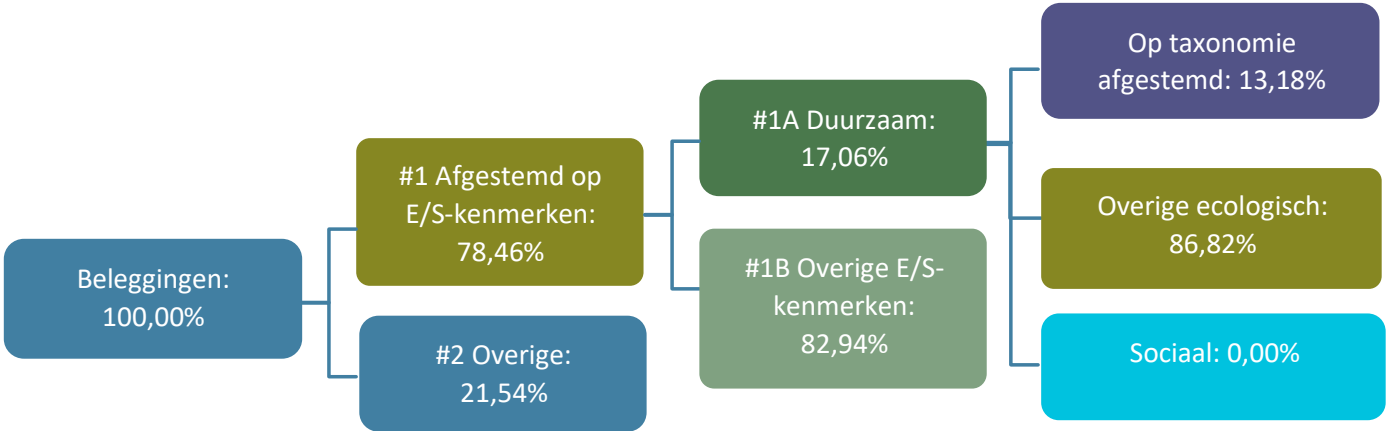

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 13,39%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	28,5
Financiële instellingen	2,5
Technologie Hardware & Apparatuur	2,4
Vastgoedfonds	2,4
Door onderpand gedekt	2,3
Software & Diensten	2,2
Supranationalen	2,1
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,0
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,0
Overig	53,6

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 13,18% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,36% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

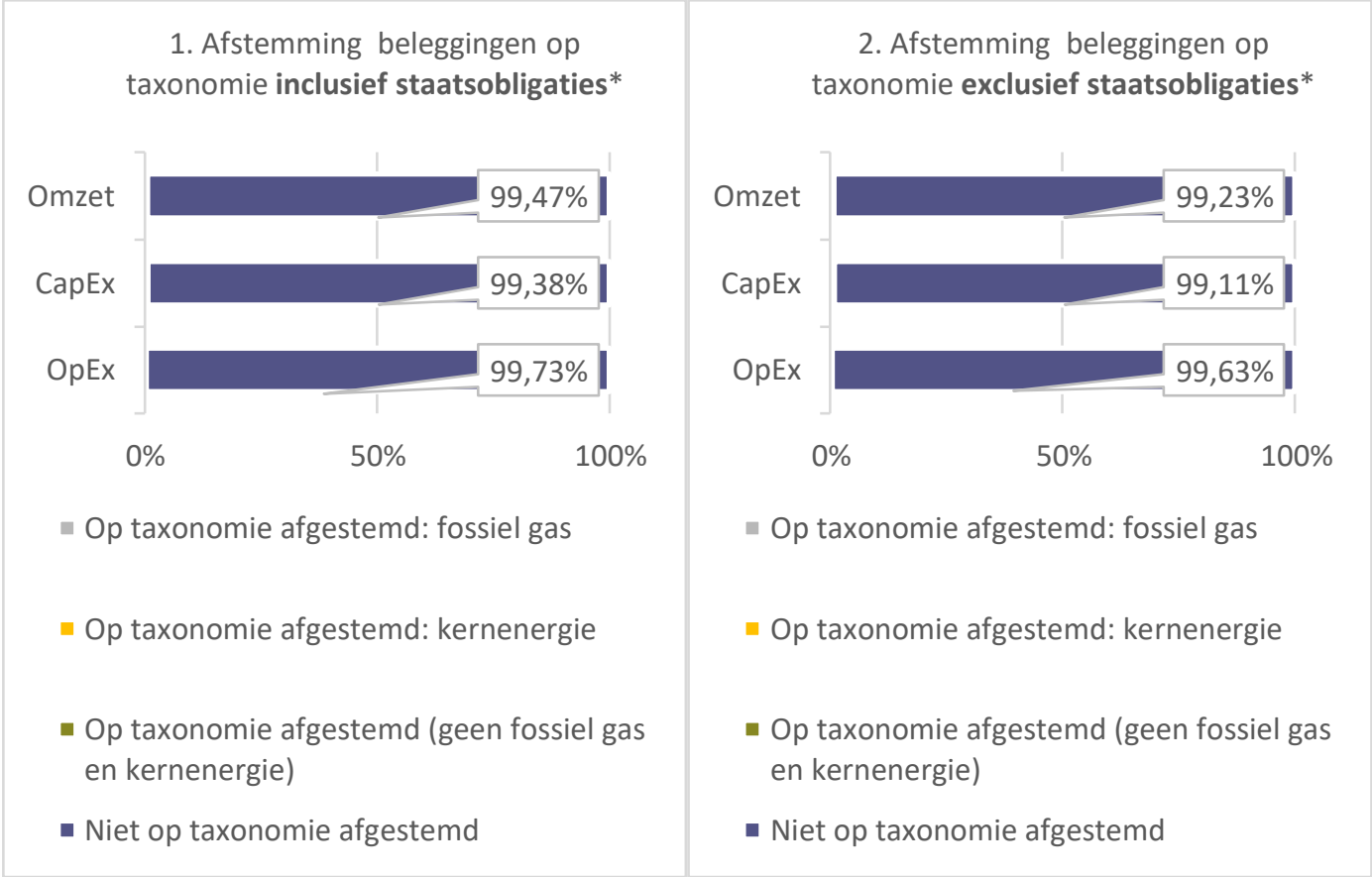
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 86,82%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	78,5
Overig	53,3
Alternatieve beleggingen	5,1
Derivaten	-36,9

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.8 SFDR annex IV Kring Bavaria

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Bavaria)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 13,21% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 36,56 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,81	6,54
ESG Profiel Benchmark	6,60	6,41
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	36,56	57,22

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering:
Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 981 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van

de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering:
Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering:
Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?**

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	11,2	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	1,8	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	1,7	Nederland
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	1,3	Duitsland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,0	Verenigd Koninkrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	0,8	Verenigde Staten
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	0,8	Frankrijk
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,6	Verenigde Staten
Stadt Koeln	Overig	0,6	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	0,6	Verenigd Koninkrijk
Deutschland i/I Bond .5000% 15/04/2030	Overig	0,6	Duitsland
Netherlands government 0% 15/01/2027	Overheden	0,6	Nederland
France (govt of) 0% 25/03/2025	Overheden	0,6	Frankrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	0,6	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: **2023**

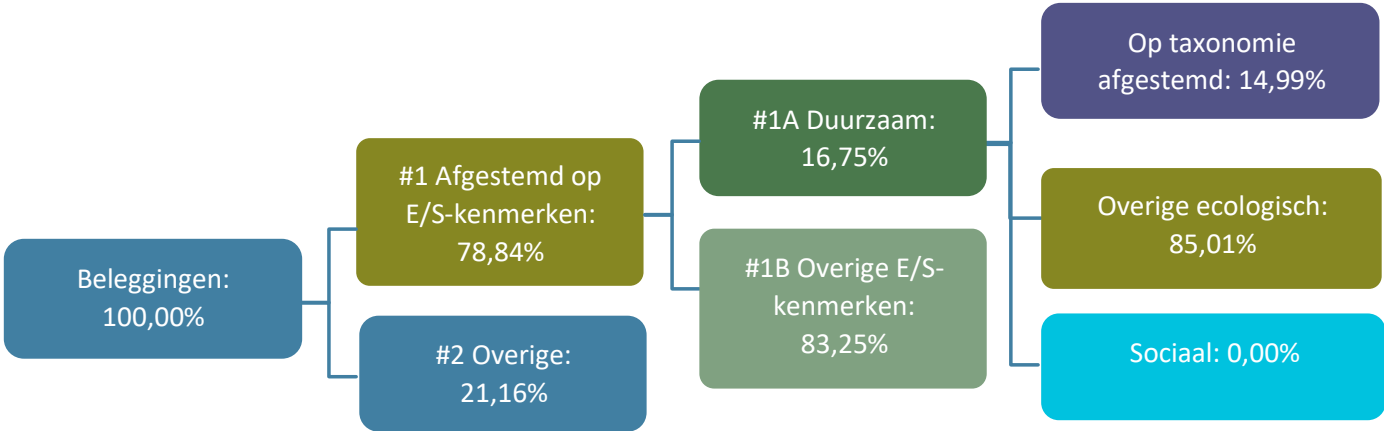

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 13,21%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	31,7
Financiële instellingen	3,6
Door onderpand gedekt	3,4
Supranationalen	3,2
Agentschappen	2,7
Technologie Hardware & Apparatuur	1,8
Software & Diensten	1,7
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,6
Vastgoedfonds	1,5
Overig	48,8

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 14,99% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,92% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU-taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

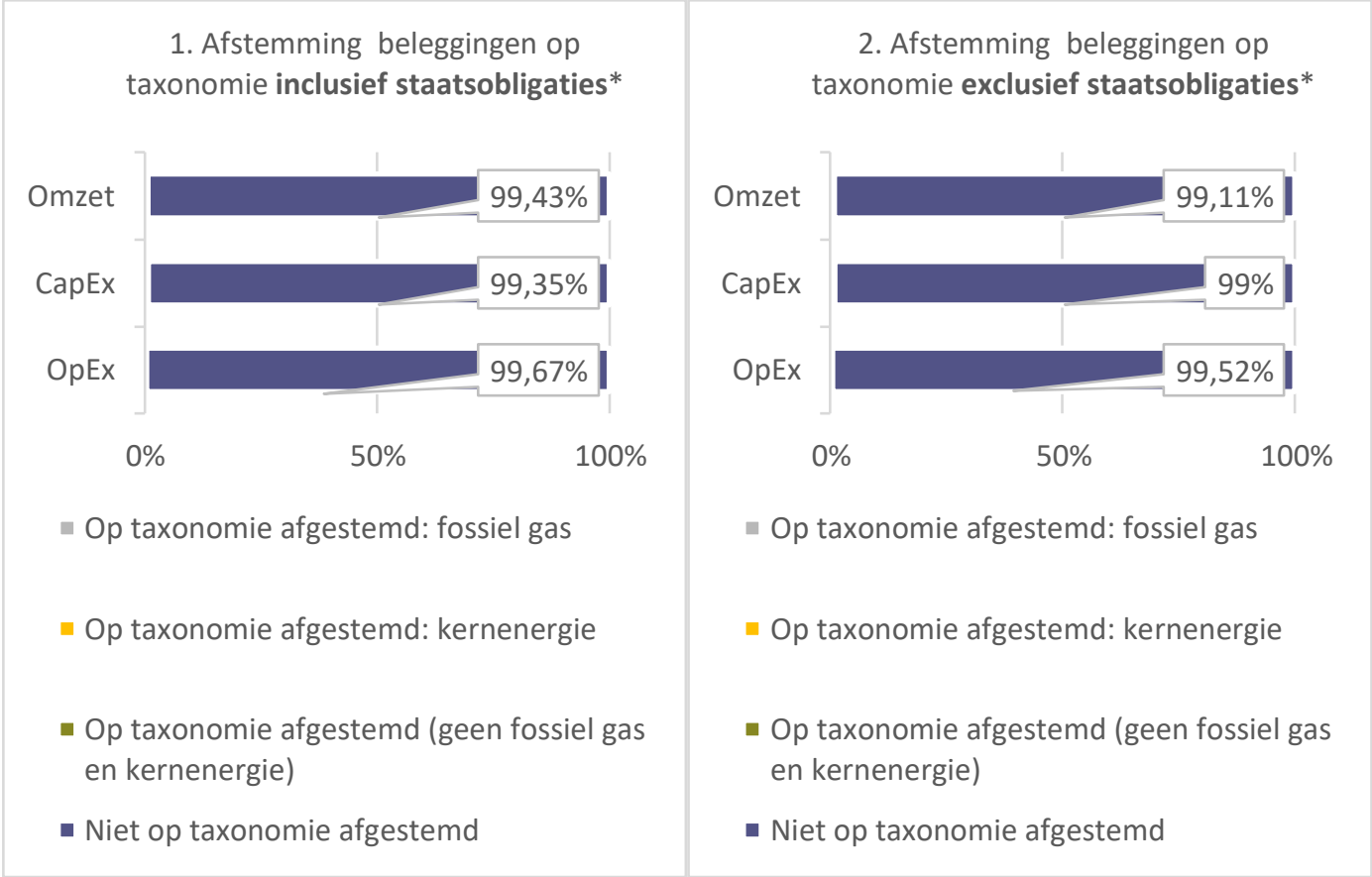
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-taxonomie, was 85,01%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU-taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU-taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Overig	64,8
Liquiditeiten	56,3
Alternatieve beleggingen	3,8
Fondsen	1,1
Derivaten	-26,0

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.9 SFDR annex IV Kring Sligro Food Group

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Sligro Food Group)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	☒ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 14,62% duurzame beleggingen
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	☐ met een sociale doelstelling ☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 44,24 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,66	6,40
ESG Profiel Benchmark	6,66	6,46
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	44,24	67,47

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 1369 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	7,2	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	4,1	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	2,0	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,8	Verenigd Koninkrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,4	Verenigde Staten
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,4	Frankrijk
Stadt Koeln	Overig	1,4	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,4	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,3	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,3	Verenigd Koninkrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,3	Nederland
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	1,2	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,2	Verenigd Koninkrijk
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,1	Verenigde Staten
CCP_BNP_LCH_VM	Overig	1,0	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

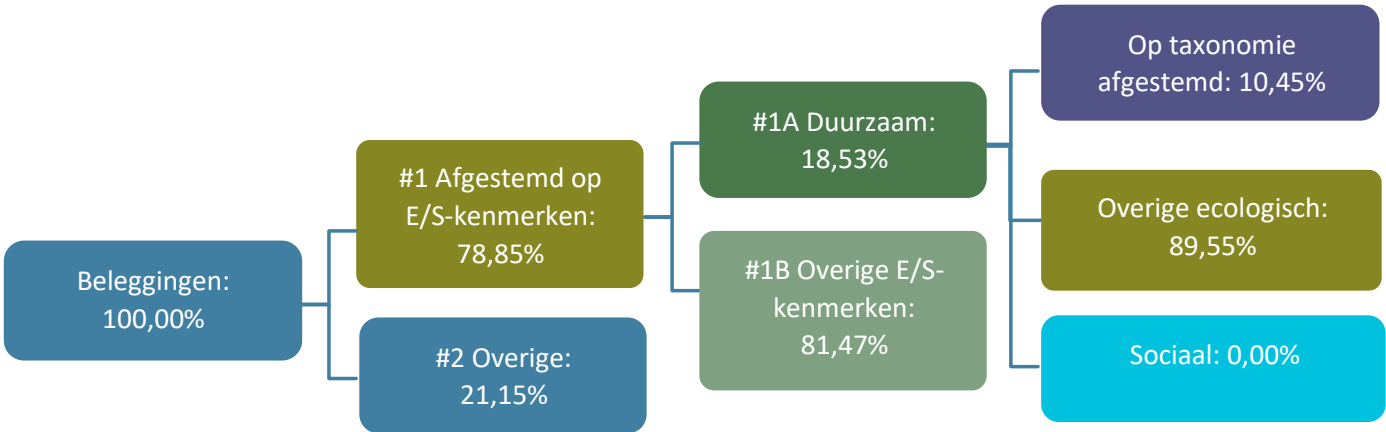
Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 14,62%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

●

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

●

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	27,6
Technologie Hardware & Apparatuur	3,1
Software & Diensten	2,9
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,7
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,6
Duurzame consumentengoederen en detailhandel	2,6
Financiële instellingen	2,4
Kapitaalgoederen	2,2
Door onderpand gedekt	2,2
Overig	51,8

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 10,45% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,19% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

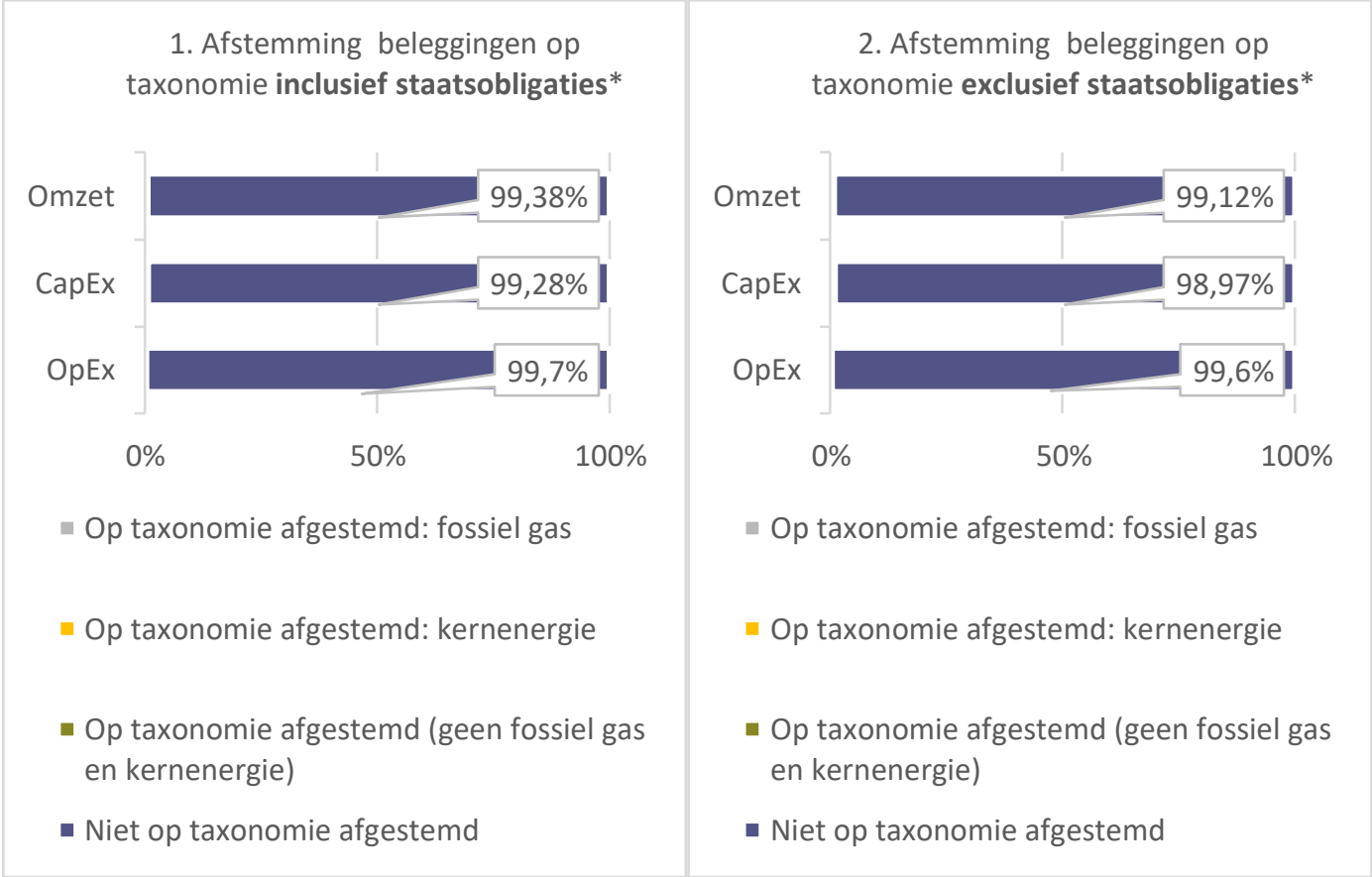
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 89,55%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	115,2
Overig	41,3
Fondsen	0,0
Derivaten	-56,5

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.

49.10 SFDR annex IV Kring Chemours

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Chemours)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 15,00% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 45,24 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid.

Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,62	6,37
ESG Profiel Benchmark	6,38	6,27
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	45,24	68,22

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 787 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	6,3	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	4,2	Nederland
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,8	Frankrijk
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,8	Verenigd Koninkrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,7	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,6	Verenigd Koninkrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,6	Verenigde Staten
Stadt Koeln	Overig	1,4	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,4	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,3	Frankrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,3	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,2	Verenigd Koninkrijk
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,2	Verenigde Staten
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	1,2	Nederland
CCP_BNP_LCH_VM	Overig	1,1	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

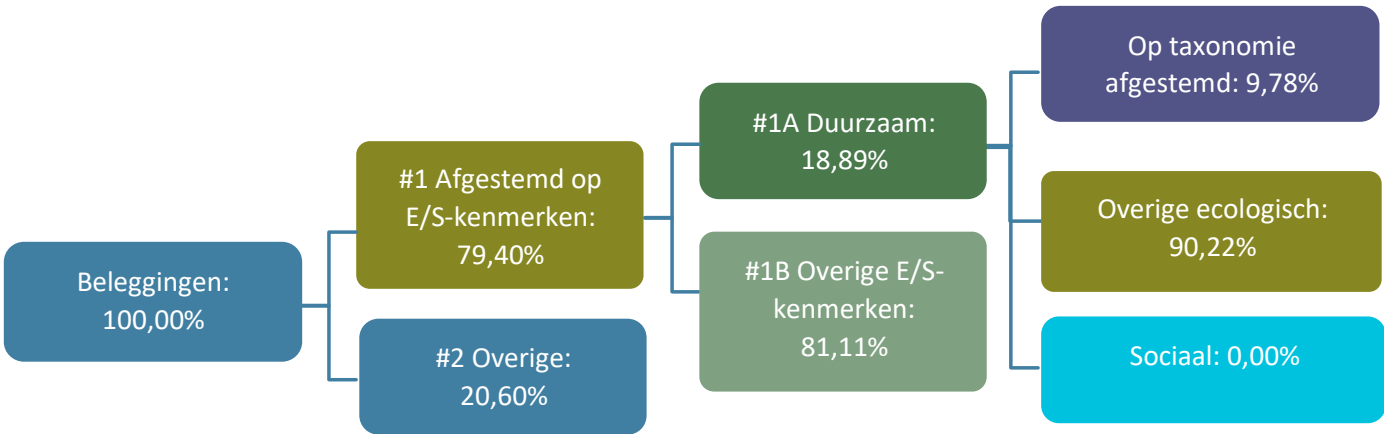

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 15,00%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	26,5
Technologie Hardware & Apparatuur	3,4
Software & Diensten	3,2
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,9
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,8
Duurzame consumentengoederen en detailhandel	2,8
Kapitaalgoederen	2,4
Banken	2,3
Financiële instellingen	2,1
Overig	51,6

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 9,78% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 1,04% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU-taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie

ie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

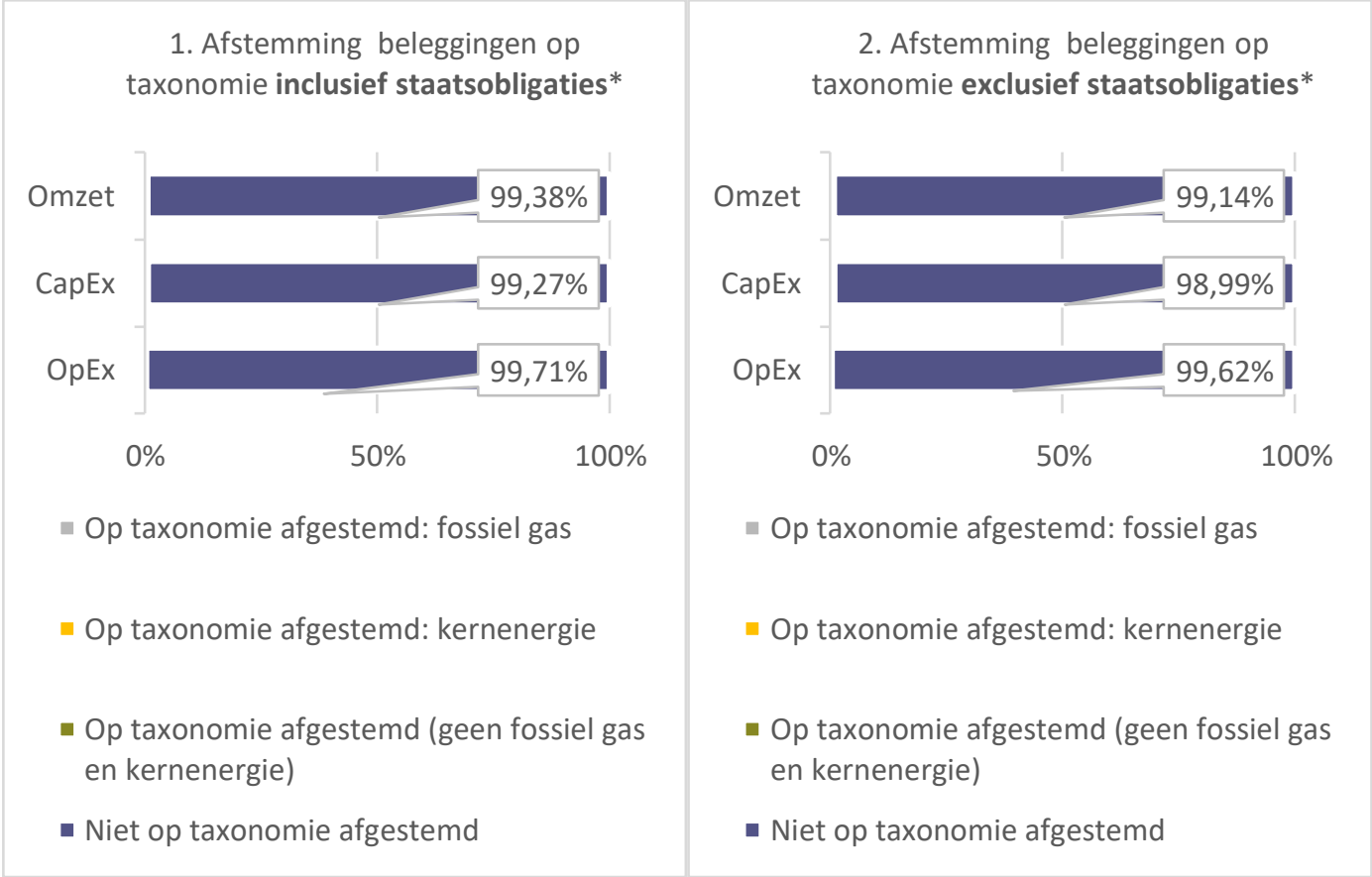
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-taxonomie, was 90,22%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	120,2
Overig	38,0
Derivaten	-58,2

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

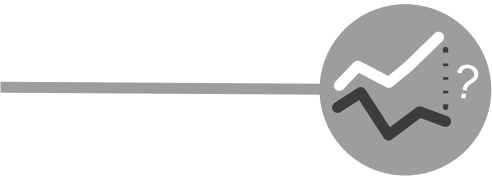
Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.

49.11 SFDR annex IV Kring equensWorldline

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring equensWorldline)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 11,71% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

De volgende investeringen zijn uitgesloten:

- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
- o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
- o producenten van tabaksproducten;
- o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
- o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 34,68 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid.

Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbevingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,83	6,63
ESG Profiel Benchmark	6,62	6,48
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	34,68	52,88

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 2797 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)		aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	10,8	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	3,6	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	1,8	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,6	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,5	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,3	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,3	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	1,2	Duitsland
Bundesschatzanweisungen 2.200% 12/12/2024	Overheden	1,2	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,2	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,2	Frankrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,1	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	1,0	Nederland
CCP_BNP_LCH_VM	Overig	0,9	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

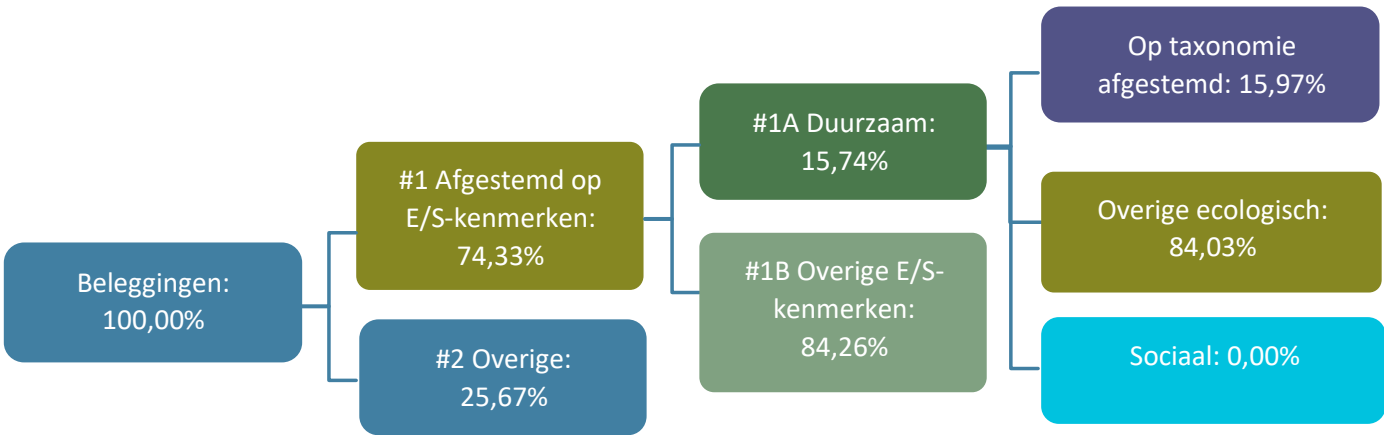

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 11,71%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	32,4
Financiële instellingen	3,5
Door onderpand gedekt	3,2
Supranationalen	3,0
Agentschappen	2,5
Vastgoedfonds	1,7
Technologie Hardware & Apparatuur	1,4
Consumentengoederen	1,4
Software & Diensten	1,3
Overig	49,4

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 15,97% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 2,07% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU

eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

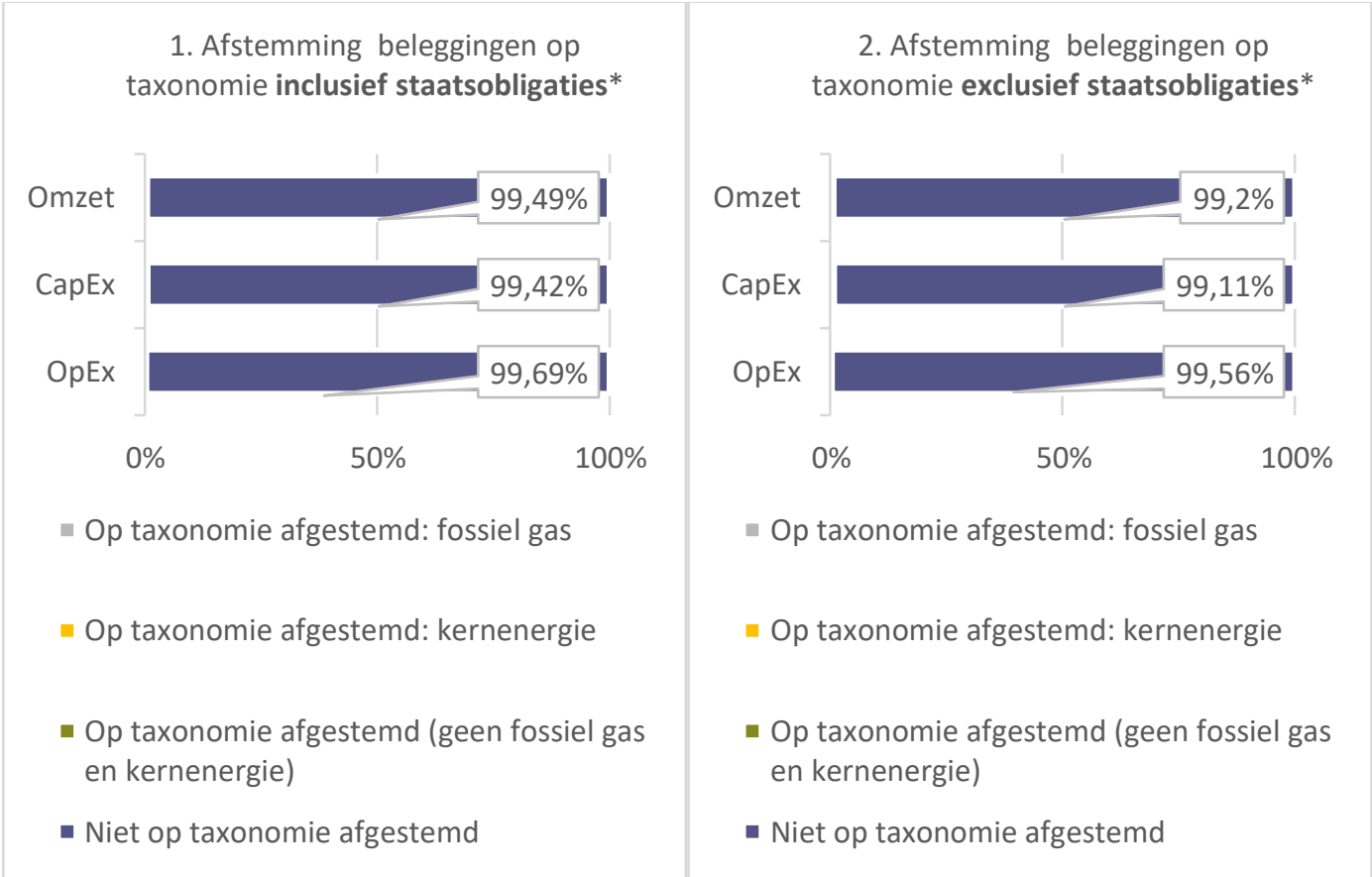
☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

**In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.*

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- a. Rapportages van de uitgevende organisatie,
- b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,17%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 84,03%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	82,8
Overig	54,7
Alternatieve beleggingen	3,1
Derivaten	-40,6

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen:

Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.

49.12 SFDR annex IV Kring HPE

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring HPE)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 17,44% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 50,60 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,42	6,26
ESG Profiel Benchmark	6,29	6,03
Exposure naar normschenders (%)	0,68	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,05	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,41	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,01	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	50,60	64,53

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 14000 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGPs). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)		aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	12,1	Nederland
Bundesobligation 0% 13/10/2023	Overheden	4,8	Duitsland
Bundesrepublik Deutschland 3,25% 04/07/2042	Overheden	2,6	Duitsland
France (govt of) 0% 25/03/2024	Overheden	2,3	Frankrijk
Bundesrepub. Deutschland .5000% 15/08/2027	Overheden	2,1	Duitsland
Bundesrepub. Deutschland 1.250% 15/08/2048	Overheden	1,8	Duitsland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,7	Verenigd Koninkrijk
Buoni poliennali del tes 0% 15/01/2024	Overheden	1,4	Italië
France (govt of) .7500% 25/05/2052	Overheden	1,4	Frankrijk
Netherlands government 0% 15/01/2052	Overheden	1,3	Nederland
France Government Bond OAT 4% 25/04/2055	Overheden	1,1	Frankrijk
Netherlands government .5000% 15/01/2040	Overheden	1,1	Nederland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,1	Verenigde Staten
European union .7500% 04/01/2047	Supranationalen	1,1	België
CIRS - LCH BA EUR Pay 0.47 07/04/2051	Overig	1,1	Verenigd Koninkrijk

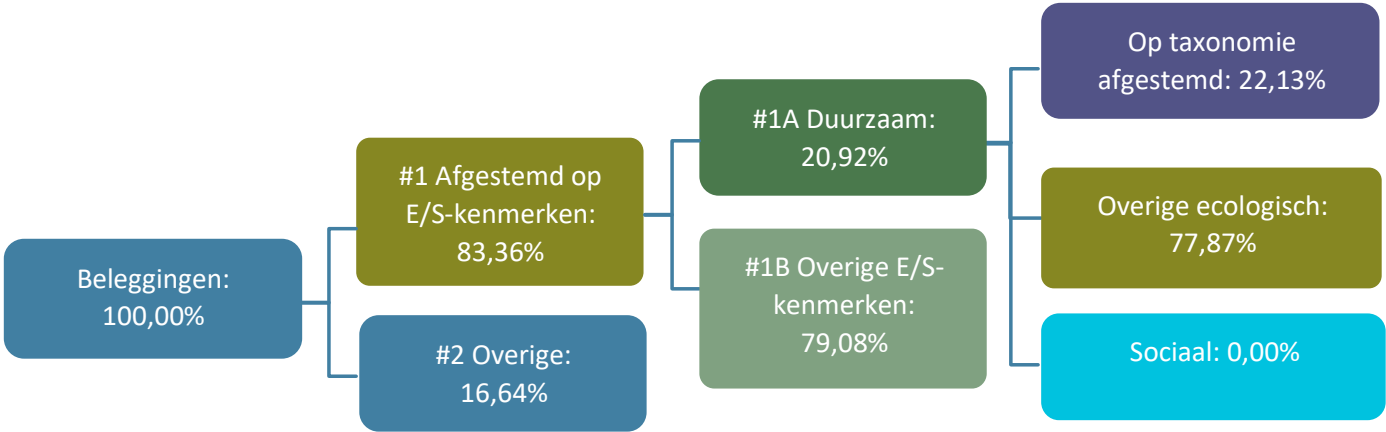

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 17,44%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	32,8
Vastgoedfonds	7,1
Agentschappen	2,6
Banken	2,3
Technologie Hardware & Apparatuur	2,3
Software & Diensten	2,2
Supranationalen	2,1
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,1
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,1
Overig	44,3

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 22,13% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

- 0,52% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐

Ja:

☐

In fossiel gas

☐

In kernenergie

☒

Nee

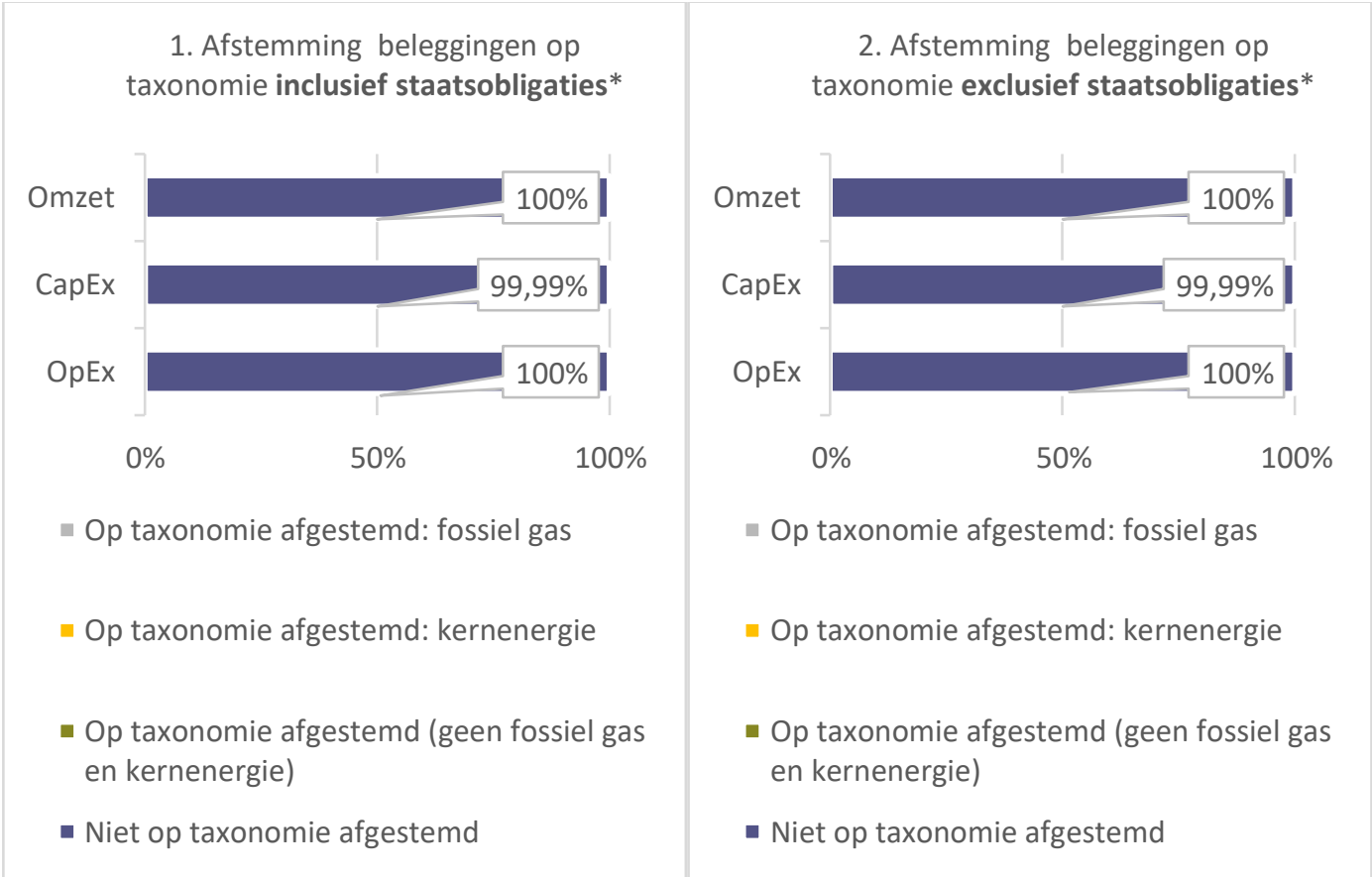
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

**In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.*

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

a. Rapportages van de uitgevende organisatie,

b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)

c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,00%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 77,87%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Fondsen	72,5
Liquiditeiten	36,6
Overig	3,7
Derivaten	-12,8

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

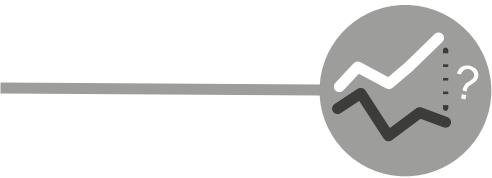
Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen:
Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.13 SFDR annex IV Kring HPNL

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring HP Nederland)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 14,01% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 58,58 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,49	6,38
ESG Profiel Benchmark	6,39	6,18
Exposure naar normschenders (%)	1,01	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,39	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	1,04	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	58,58	60,33

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 97 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals

opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?**

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)		Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	12,0	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	4,9	Nederland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	2,1	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	1,9	Frankrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,9	Verenigd Koninkrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,8	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	1,8	Duitsland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,7	Verenigde Staten
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,6	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,5	Frankrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,5	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,4	Verenigd Koninkrijk
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,4	Verenigde Staten
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	1,4	Nederland
CBRE Dutch Residential Fund	Overig	1,2	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

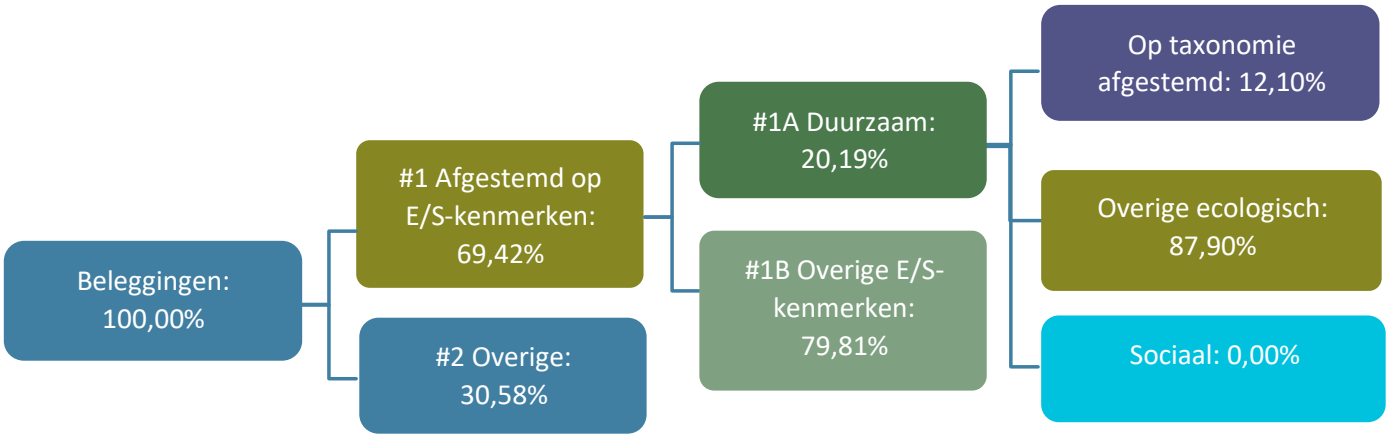

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 14,01%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	20,2
Banken	3,2
Software & Diensten	3,2
Technologie Hardware & Apparatuur	3,0
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	3,0
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,8
Media & Vermaak	2,5
Energie	2,4
Financiële diensten	2,4
Overig	57,4

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 12,10% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 0,39% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

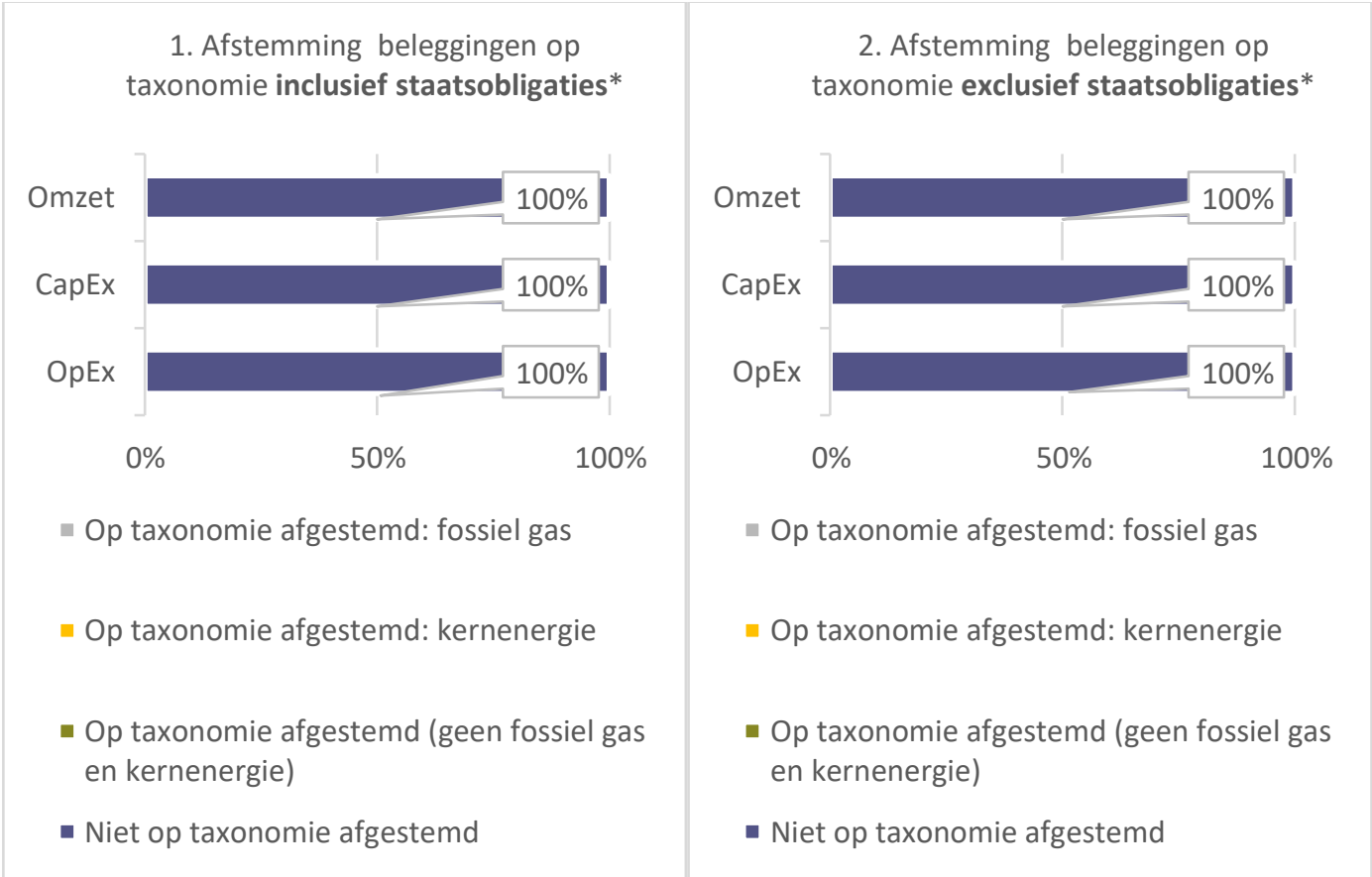
☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van: - de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft; - de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie; - de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

waarin is belegd weergegeven.

*In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

a. Rapportages van de uitgevende organisatie,

b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)

c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,00%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 87,90%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	95,0
Fondsen	39,2
Overig	9,4
Alternatieve beleggingen	1,8
Derivaten	-45,4

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen

die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:
Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.14 SFDR annex IV Kring ESN

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring ES Nederland)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 18,06% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 44,88 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid.

Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,54	6,38
ESG Profiel Benchmark	6,40	6,19
Exposure naar normschenders (%)	0,78	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,34	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,02	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	44,88	60,34

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO2-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

Mitigatie van klimaatverandering:
Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 247 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van

de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

Mitigatie van klimaatverandering:
Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

Adaptatie aan klimaatverandering:
Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investeringen in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

●

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten

Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	11,8	Nederland
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	4,5	Nederland
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	2,0	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	1,9	Verenigd Koninkrijk
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	1,8	Verenigd Koninkrijk
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	1,7	Verenigde Staten
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	1,7	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	1,6	Duitsland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,5	Verenigd Koninkrijk
The Dutch State Treasury Agency	Overig	1,4	Nederland
Microsoft Corp	Software & Diensten	1,4	Verenigde Staten
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	1,3	Frankrijk
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	1,3	Verenigd Koninkrijk
Netherlands Government 0% 15/01/2024	Overheden	1,2	Nederland
CCP_BNP_LCH_VM	Overig	1,2	Frankrijk

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

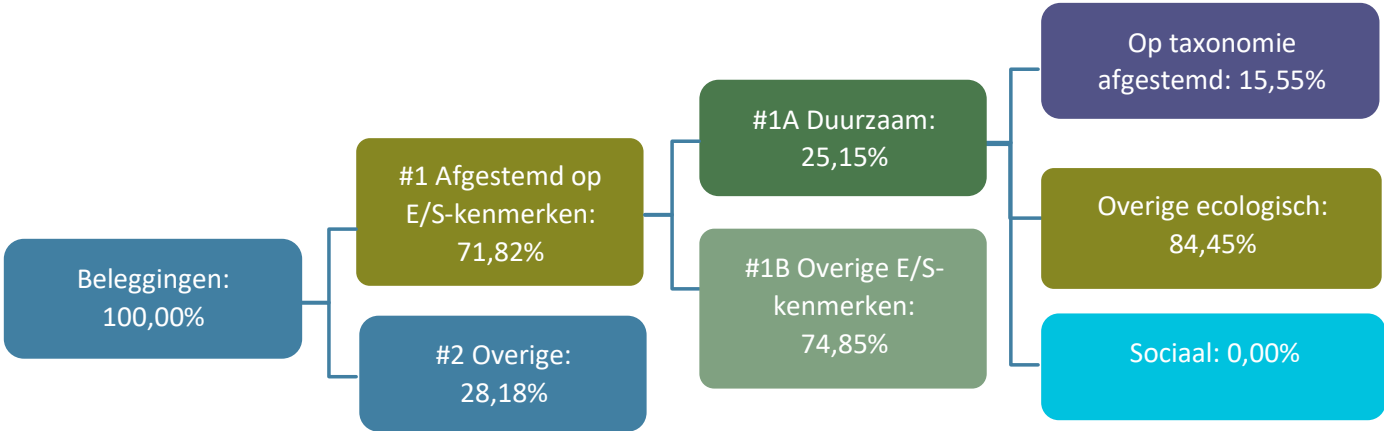

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 18,06%.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

- De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:
- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
 - De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	14,8
Vastgoedfonds	7,5
Software & Diensten	3,2
Technologie Hardware & Apparatuur	3,0
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	3,0
Banken	2,9
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,8
Financiële diensten	2,5
Media & Vermaak	2,4
Overig	57,9

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 15,55% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:
- 0,81% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas☐ In kernenergie

☒ Nee

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

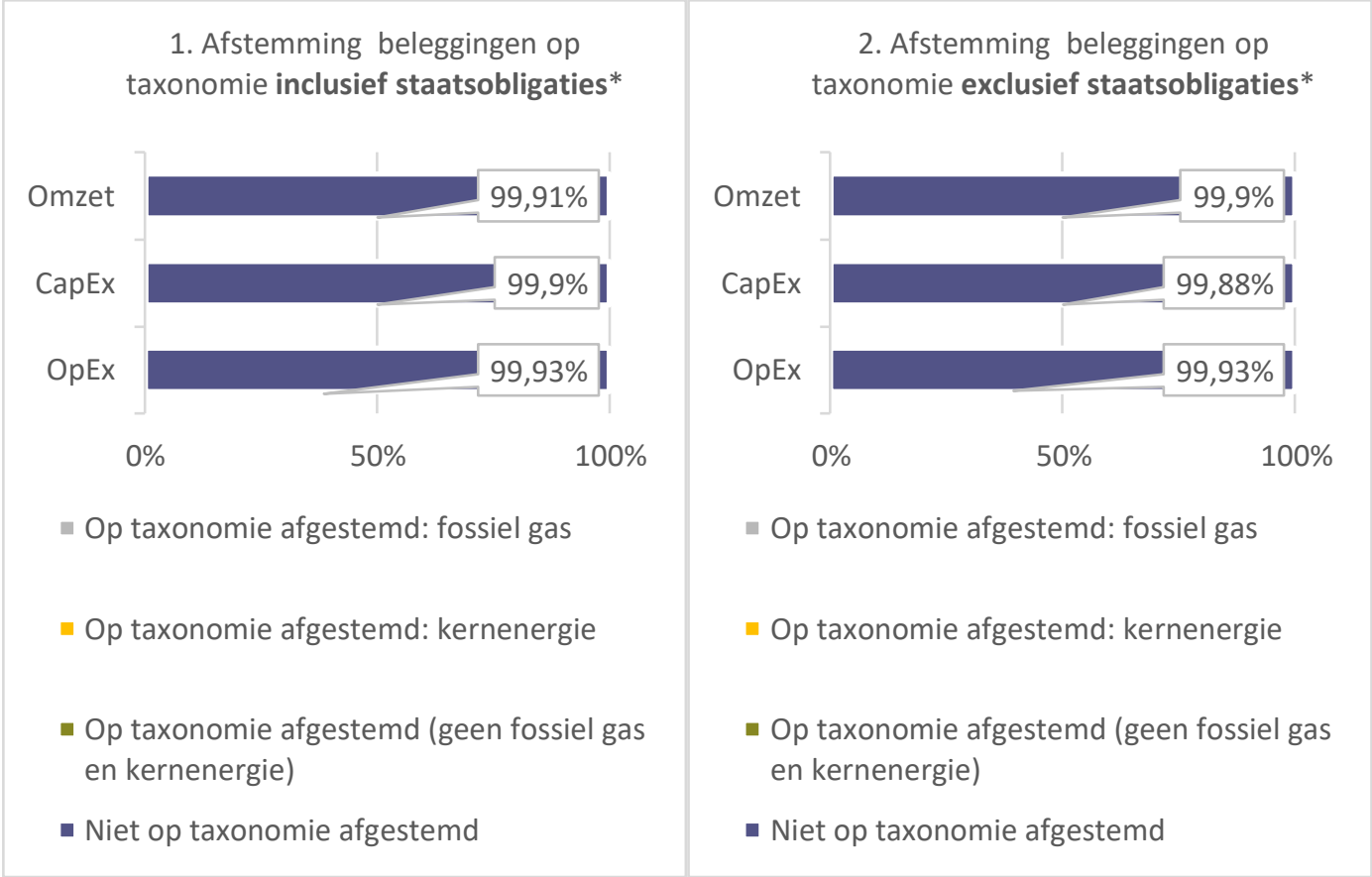
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 84,45%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	96,5
Fondsen	41,7
Overig	7,1
Derivaten	-45,3

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:
Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen verbeteren.

Stemmen:
Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

49.15 SFDR annex IV Kring Deutsche Bank NL

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:

Pensioenregeling Centraal Beheer
APF (Kring Deutsche Bank)

Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):
724500SQFNKRQFN4JF97

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaan om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja	Nee
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %	Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 21,91% duurzame beleggingen
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %	met een sociale doelstelling Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

CO2-reductie:

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF hanteert een CO2-reductiedoelstelling voor de portefeuilles met hoogste blootstelling aan klimaatgerelateerde transitierisico's: aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield. Daarbij geldt dat de CO2-voetfdruk van deze portefeuilles in 2030 tenminste 50% lager moet zijn dan de CO2-voetafdruk van de generieke benchmark per ultimo 2020. Om dit te realiseren wordt de CO2-voetafdruk van de relevante portefeuilles in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling voor deze portefeuilles is om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Uitsluitingsbeleid:

- De volgende investeringen zijn uitgesloten:
- o ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - o ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - o producenten van tabaksproducten;
 - o ondernemingen die omzet halen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van bepaalde fossiele brandstoffen, zoals kolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas;
 - o landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer details het MVB-beleid van het pensioenfonds.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-voetafdruk:

De CO2-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO2-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO2-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO2-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 19,41 tCO2 per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

Uitsluitingsbeleid:

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingenbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben zich geen breaches voorgedaan in de beleggingsfondsen onder beheer van Achmea IM. In 2023 kan de pensioenregeling via de niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen blootstelling hebben gehad aan ondernemingen die zijn opgenomen op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit omdat deze beleggingsfondsen een eigen

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

uitsluitingsbeleid voeren, dat mogelijk afwijkt van het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds.

ESG-profiel:
Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbevingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	7,74	0.00
ESG Profiel Benchmark	7,45	0.00
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0.00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0.00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0.00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0.00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0.00
Gefinancierde broeikasgasemissie	19,41	0.00

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is [ESG Profiel Portfolio,verbeterd, verslechterd].
- De CO2-voetafdruk is [CO2/EVIC,gestegen,gedaald].
- Uitsluitingsbeleid. Omdat dit jaar meer beleggingsfondsen (lees: ook niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen) worden meegenomen, is geen vergelijking met vorig jaar te maken.

● Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft het de pensioenregeling van Centraal Beheer APF geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De pensioenregeling van Centraal Beheer APF heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen, green bonds van Achmea IM, hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO2-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO2-emissie van investeringen in green bonds bedroeg over 2023 <vermeden CO2 emissie> ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van

de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

- Mitigatie van klimaatverandering. Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- Adaptatie aan klimaatverandering. Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesterings in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De pensioenregeling van Centraal Beheer APF houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van Centraal Beheer APF.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema’s en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO2-reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico’s. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen.)
Koolstofvoetafdruk	CO2/EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog

Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)		Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Netherlands government 0% 15/01/2026	Overheden	1,3	Nederland
The Dutch State Treasury Agency	Overig	0,9	Nederland
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,6	Verenigde Staten
SACHSISCHE AUFBAUBANK - FOERDERBANK	Overig	0,5	Duitsland
LANDESKREDITBANK BADEN-WUERTTEMBERG - FOERDERBANK	Overig	0,5	Duitsland
BAR_ERX_OF30_VM	Overig	0,4	Verenigd Koninkrijk
JPM_ERX_OF30_VM	Overig	0,4	Verenigd Koninkrijk
Stadt Koeln	Overig	0,4	Duitsland
BNP_ERX_OF20_VM	Overig	0,3	Frankrijk
BAR_ERX_OF20_VM	Overig	0,3	Verenigd Koninkrijk
BNP_ERX_OF30_VM	Overig	0,3	Frankrijk
Cash bucket EUR	Overig	0,3	Nederland
Land Schleswig Holstein	Overig	0,3	Duitsland
Stadt Leverkusen	Overig	0,2	Duitsland
Gemeente Amsterdam	Overig	0,2	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2023

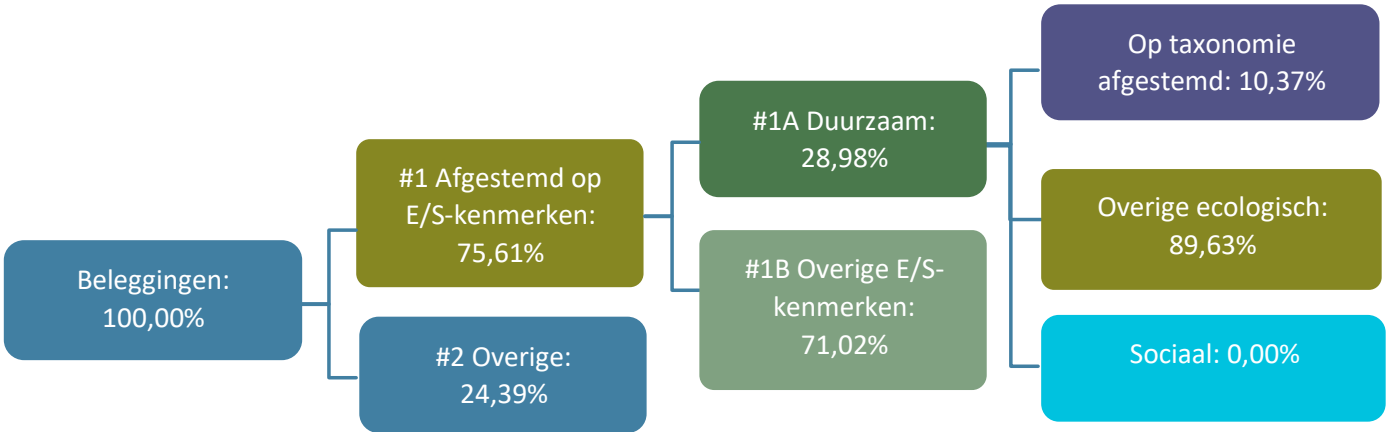

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 21,91%.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	13,5
Financiële instellingen	13,0
Software & Diensten	4,9
Consumentengoederen	4,2
Financiële diensten	3,5
Nutsvoorzieningen	3,4
Industriële bedrijven	2,8
Consumenten diensten	2,2
Gezondheidszorg	2,1
Overig	50,1

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische milieudoelstelling mitigatie was 10,37% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,87% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU

eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

☐ Ja:

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

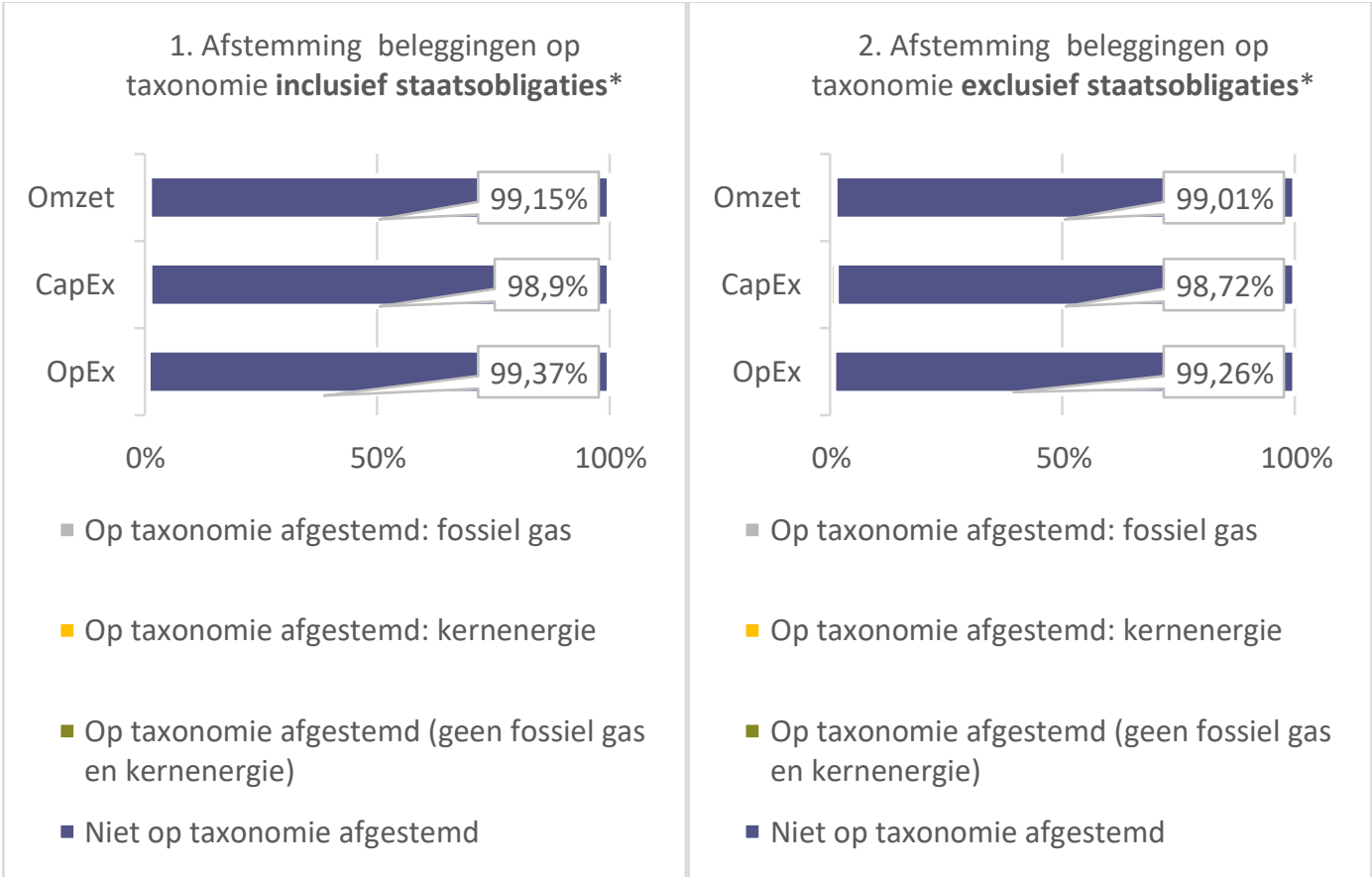
☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering (“klimaatmitigatie”) en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

**In deze diagrammen omvat “staatsobligaties” alle blootstellingen aan overheden.*

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- a. Rapportages van de uitgevende organisatie,
- b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,27%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

 Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 89,63%.

economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om aandelen en bedrijfsobligaties te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten voor wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO2-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk voor de beoordeling van green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als ‘duurzame belegging’ conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in ‘overige’? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 overige’ zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder ‘overige’ liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van “overige”
Liquiditeiten	105,7
Overig	14,7
Alternatieve beleggingen	2,0
Derivaten	-22,4

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement:

Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij Thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar ondernemingen die hun prestaties op bepaalde thema’s op zowel financieel als maatschappelijk gebied kunnen

verbeteren.

Stemmen:
Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

50.

Afkortingen en begrippenlijst

50. Afkortingen en begrippenlijst

Afkortigen en begrippenlijst	
	Omschrijving / toelichting
Aandeel	Een aandeel is een deel van het eigendom van een bedrijf. Door het kopen van een aandeel, krijgt de koper een aantal rechten bij een bedrijf. Hierdoor heeft het aandeel een bepaalde waarde.
Abtn	Afkorting voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van een kring beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.
Actuele dekkingsgraad	Zie dekkingsgraad
Alpha	Alpha is het extra rendement van een portefeuille bovenop het rendement van de benchmark. Bij een positieve alpha heeft de portefeuille het beter gedaan dan verwacht.
AFM	Autoriteit Financiële Markten.
AG-Prognosetafels	Prognosetafels geven de gemiddelde waargenomen overlevings- en sterftefrequenties binnen de Nederlandse bevolking weer over een afgelopen vijfjarige periode en projecteren die naar de toekomst op basis van de in de in het verleden waargenomen en naar de toekomst doorgetrokken trends in deze frequenties. Zij worden gebruikt bij het berekenen van pensioenpremies en de waardering van de pensioenverplichtingen. Er zijn voor mannen en vrouwen aparte prognosetafels afgeleid: GBM en GBV.
ALM	Asset Liability Management Analyse van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille.
Beleggingsfonds	Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.
Beleggingsmix	De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.
Beleidsdekkingsgraad	Sinds 1 januari 2015 zijn pensioenfondsen verplicht om te rekenen met de zogenoemde ‘Beleidsdekkingsgraad’: het gemiddelde van de dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. Deze dekkingsgraad is minder gevoelig voor plotselinge of tijdelijke bewegingen.
Benchmark	Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).
Credits	Engelse benaming voor bedrijfsobligaties. Verzamelnaam voor vastrentende beleggingen die uitgegeven worden door bedrijven met uiteenlopende kredietwaardigheid (ratings).

Afkortingen en begrippenlijst	
	Omschrijving / toelichting
Deelnemer	De persoon die conform het bepaalde in het Pensioenreglement tot het deelnemerschap is toegelaten en pensioenaanspraken jegens het fonds verwerft.
Dekkingsgraad	De dekkingsgraad laat zien of wij financieel gezond zijn. Is de dekkingsgraad 100%, dan hebben wij precies genoeg geld om de huidige en toekomstige pensioenen zonder verhoging voor inflatie uit te betalen. De dekkingsgraad is de procentuele verhouding tussen de bezittingen, verlaagd met overige schulden en de voorziening pensioenverplichtingen.
Derivaten	Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.
DNB	De Nederlandsche Bank.
BO	Belanghebbendenorgaan. Een belanghebbendenorgaan als bedoeld in artikel 115b, lid 1 van de Pensioenwet voor een eigen kring. Dit is het medezeggenschapsorgaan per kring.
Eigen kring	Een kring waarin één pensioenregeling op basis van één Uitvoeringsovereenkomst of Uitvoeringsreglement wordt uitgevoerd.
Eigen vermogen	Buffer om mogelijke waardedalingen van de in de kring aanwezige middelen op te vangen. Iedere kring is verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer.
Ervaringssterfte	Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.
Feitelijke premie	De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.
Franchise	Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.
Futures	Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van tactische asset allocatie.
Gedempte kostendekkende premie	De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst.
Gewezen deelnemer	De voormalige deelnemer die geen pensioen meer verwerft in deze pensioenregeling en die een pensioenaanspraak heeft behouden bij het fonds. In het pensioenreglement is opgenomen wanneer de deelname eindigt.
Grondstoffen	Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Afkortigen en begrippenlijst	
	Omschrijving / toelichting
Haalbaarheidstoets	De haalbaarheidstoets heeft ten doel om inzicht te het verschaffen in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Een fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Bij deze toets worden het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweerscenario berekend en wordt getoetst of deze uitkomsten liggen binnen de grenzen van de voor de kring bepaalde normeringen. In de haalbaarheidstoets wordt expliciet aandacht besteed aan verwachtingen en risico's. De haalbaarheidstoets omvat 60 prognosejaren, gerekend vanaf de rapportagedatum en werkt met voorgeschreven scenariosets.
Herstelplan	In het geval dat de dekkingsgraad van een kring lager is dan de vereiste dekkingsgraad dient de kring een herstelplan op te stellen. In dit plan zijn maatregelen opgenomen waardoor de kring binnen de wettelijke kaders kan herstellen.
High yield	Obligaties met een kredietwaardigheid lager dan BBB.
(Resultaat op) Kanssystemen	Bij de vaststelling van de verplichtingen (en premies) wordt rekening gehouden met toekomstige verwachtingen (kansen). Dit betreft onder andere de sterfte kansen, arbeidsongeschiktheidskansen etc. Doordat de werkelijkheid hiervan afwijkt ontstaan resultaten. Dit wordt het resultaat op kanssystemen genoemd.
Kostendekkende premie	De kostendekkende premie bestaat uit de actuariael benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van de kring en de premie die actuariael benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.
(Standaard) kring	Een gespecificeerde verzameling van pensioenregelingen die wordt uitgevoerd door het fonds waarvoor een afgescheiden vermogen wordt aangehouden.
Kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan	Het orgaan van de Stichting als bedoeld in artikel 17A van de Statuten. Samen met de vertegenwoordigers vanuit de standaardkring(en) en de eigen kring(en) is er een kringoverstijgend medezeggenschapsorgaan (KOM). Het belanghebbendenorgaan zorgt voor de belangen van werkgevers, werknemers en gepensioneerden uit de kring.
Middelloon (regeling)	Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.
Minimaal vereiste dekkingsgraad / Minimaal Vereist Eigen Vermogen	Naast de vereiste dekkingsgraad wordt ook een minimaal vereiste dekkingsgraad (MVEV) berekend. Ligt de beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad dan is sprake van een dekkingstekort. Als deze situatie zich onafgebroken gedurende 5 jaren voordoet dan moet het fonds binnen zes maanden maatregelen nemen waardoor het in een keer aan het MVEV voldoet.
Obligatie	Een obligatie is een bewijs van deelname in het kapitaal van een bedrijf of de overheid. Het is een schuldbewijs tegen een (meestal) vaste rente. Het is mogelijk om in obligaties te handelen, dit gebeurt op de effectenbeurs.

Afkortigen en begrippenlijst	
	Omschrijving / toelichting
Opkomende markten	Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.
Pensioengerechtigde	De persoon voor wie het pensioen is ingegaan.
Pensioengrondslag	Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer. De pensioengrondslag wordt berekend door het pensioengevend jaarsalaris te verminderen met de franchise.
Pensioenreglement	De door het fonds opgestelde regeling met betrekking tot de verhouding tussen Centraal Beheer APF en deelnemer.
Raad van toezicht	In het kader van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur is voor het intern toezichthoudend orgaan gekozen worden voor een raad van toezicht die het functioneren van het bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het bestuur rapporteert.
Reële dekkingsgraad	In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat de kring volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in: 1. Toeslag kan verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. 2. Toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen verlenen.
Renterisico	Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.
(Rente)swap	Ruil van rendement op een vastgestelde lange rente tegen een variabele korte rente gedurende een vastgestelde looptijd.
Rentetermijnstructuur (RTS)	Maandelijks door DNB gepubliceerde marktrente met een looptijd van 1 tot 60 jaar, waarmee de toekomstige kasstromen van de pensioenverplichtingen worden verdisconteerd.
Samengevoegd belanghebbendenorgaan	Een samengevoegd belanghebbendenorgaan als bedoeld in artikel 115b, lid 1 van de Pensioenwet voor de standaardkringen. Dit is het medezeggenschapsorgaan voor de standaardkringen.
Staatsobligaties	Een staatsobligatie is een obligatie aangegaan door een overheid.
Technische voorziening	Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Afkortigen en begrippenlijst	
	Omschrijving / toelichting
Toeslagverlening (indexatie)	Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Toeslagverlening is een verhoging van een Pensioenaanspraak of een Pensioenrecht.
Ultimate Forward Rate (UFR)	De UFR is een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarin wegens de lange looptijd onvoldoende handel plaatsvindt. Bij looptijden langer dan 20 jaar wordt de langstertermijnrente vastgesteld richting een convergentiepunt.
Uitvoeringsovereenkomst	De overeenkomst tussen een werkgever en het fonds over de uitvoering van een of meer pensioenovereenkomsten.
Vastgoed	Wij spreken van een directe vastgoed belegging als er daadwerkelijk in een gebouw of grond wordt belegd.
Vereist Eigen Vermogen / Vereiste dekkingsgraad	Om een voldoende mate van zekerheid te hebben dat pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen wordt door DNB een Vereist eigen vermogen (VEV) vastgesteld. De hoogte van het vereist eigen vermogen is grotendeels afhankelijk van de mate waarin een pensioenfonds risico's loopt. Ligt de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad dan is sprake van een reservetekort en moet het fonds een herstelplan indienen bij DNB. Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat de kring binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.
Waardeoverdracht(en)	Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

51.

Nevenfuncties

51. Nevenfuncties

Nevenfuncties bestuur per 31 december 2023

Nevenfuncties Bestuur		
	Titel nevenfunctie, naam organisatie	Bezoldigd ja/nee
Drs. J. Bouma	Directeur en aandeelhouder, ParBee BV	N
	Voorzitter, Stichting Pensioenfonds Hoogovens	J
	Bestuurder, Pensioenfederatie	J
	Chair, PensionsEurope	N
Drs. H.A. Kempen	Eigenaar, Kempen Management & Consultancy	N
	Belegging- Risk management adviseur, BPF Particuliere beveiliging	J
	Bestuurder, BPF Beton	J
Drs. A.B. Peters – Derksen AAG	Directeur en aandeelhouder, DFAP BV	J
	Lid Raad van Toezicht BPF Waterbouw	J
	Bestuurslid, Stichting Pensioenfonds Sabic	J
Drs. L.J. van der Put RBA	Bestuurslid, pensioenfonds PostNL	J
	Adviseur van de Beleidsadviescommissie Balansbeheer en Beleggingen, Stichting Pensioenfonds Huisartsen	J
	Bestuurslid, pensioenfonds KLM Algemeen	J
	Voorzitter bestuur VBDO	N
	Extern adviseur Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen	N

Nevenfuncties raad van toezicht per 31 december 2023

Nevenfuncties RvT		
	Titel nevenfunctie, naam organisatie	Bezoldigd ja/nee
Drs. M.A.M. Barth	Eigenaar, Marleen Barth Advies	N
	Voorzitter Raad van Toezicht KRO-NCRV	J
	Lid raad van toezicht, GGZ Noord Holland	J
	Voorzitter Raad van Toezicht Nova College	J
	Voorzitter Raad van Toezicht Haga Ziekenhuis.	J
	Gastdocent, Nationaal Register Toezicht Academie	J
Drs. L.M.T. van Velden	Directievoorzitter, NWB Bank	J
	Board member, Impact Economy Foundation	N
	Lid Supervisory Board, Pharm Access Foundation	N
	President European Association of Public Banks	N
Drs. A.J.M. van Amerongen AAG CPV	Sleutelfunctiehouder Risk Pensioenfonds StiPP	J
	Voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Foodservice	J
	Bestuurslid Pensioenfonds ABN AMRO	J
	Bestuurslid Pensioenfonds Slagers	J
	Lid visitatiecommissie Pensioenfonds St Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	J
	Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Nederlandse Groothandel	J
	Lid interne adviescommissie Stichting PensioenOpleidingen (SPO)	J

Bestuursverslag

Jaarrekening 2023

Overige gegevens

Bijlagen

